

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1613

На основу члана 26. став (4.) Закона о енергијској ефикасности у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 22/17), на усаглашен приједлог Федералног министарства енергије, рударства и индустрије и Федералног министарства просторног уређења, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници, одржаној 25.10.2018. године, доноси

УРЕДБУ

**О ПРОВОЂЕЊУ ЕНЕРГИЈСКИХ АУДИТА И
ИЗДАВАЊУ ЕНЕРГИЈСКОГ ЦЕРТИФИКАТА**

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
(Предмет)

- (1) Овом уредбом прописују се:
- а) начин, увјети и рокови провођења енергијских аудита,
 - б) садржај извјештаја о енергијском аудиту,
 - ц) начин и методологија енергијског сертификовања зграда укључујући дефинисање врсте зграда на које се сертификат односи,
 - д) садржај и изглед сертификата,
 - е) зграде јавне намјене које имају обавезу енергијског аудита и јавног излагања енергијског сертификата,
 - ф) типове зграда према намјени и броју сати гријања,
 - г) начин утврђивања енергијске класификације зграда,
 - х) садржај и начин вођења регистра правних и физичких лица овлашћених за обављање енергијских аудита у виду електронске базе података,
 - и) садржај и начин вођења регистра успјешно обучених стручно квалификованих лица која проводе енергијске аудите,
 - ј) начин и увјете провођења независне контроле извјештаја о проведеним енергијским аудитима и издатим сертификатима,

- к) садржај и начин вођења регистра издатих сертификата те
 - л) друга питања везана уз провођење енергијских аудита и енергијског сертификовања зграда.
- (2) Уредбом се у потпуности прописују начин и процедуре провођења енергијских аудита из става (1) тачке а) овог члана за област зградарства који се односе на:
- а) обављање енергијских аудита зграда с једноставним техничким системом;
 - б) обављање енергијских аудита зграда са сложеним техничким системом.
- и у надлежности су ФМПУ.
- (3) Начин и процедуре провођења енергијских аудита за друге објекте, технолошке процесе и/или индустријска постројења из члана 3. тачка 14) и члана 28. дијела тачке ц) Закона, а у складу са ставом (1) тач. а); б); х); и); ј) и л) ове уредбе, прописале се подзаконским прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси Министар.
- (4) Начин и процедуре провођења енергијских аудита комуналних услуга (јавна расвјета, снабдијевање водом, управљање отпадом и сл.) из члана 28. тачка д) Закона, а у складу са ставом (1) тач а); б); х); и); ј) и л) ове уредбе, прописале се подзаконским прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси Министар.
- (5) Начин и процедуре провођења редовних енергијских аудита система гријања, и система за климатизацију из члана 29. ст.(3) и (4) Закона, а у складу са ставом (1) тач. а); б); х); и); ј) и л) ове уредбе, прописале се правилником о редовним енергијским аудитима система за гријање и система за климатизацију, а који доноси Министар. Саставни дио правилника чини методологија са алгоритмом.

Члан 2.
(Појмови)

- (1) У смислу ове Уредбе поједини појмови имају слиједећа значења:
- 1) **брutto подна површина зграде** је збир површина пода за све нивое зграде и рачуна се према тачки

- 5.1.3. БАС ИСО 9836 - површина пода етажа које су затворене и наткривене са свих страна;
- 2) **Сертификат о енергијској ефикасности** (Сертификат) значи потврда којом се означава енергијска ефикасност зграде или дијела зграде.
 - 3) **даљинско гријање или даљинско хлађење** је дистрибуција термалне енергије у облику паре, вруће воде или охлађене течности од централног производног извора кроз мрежу до већег броја зграда или мјеста с циљем гријања или хлађења простора или за процесно гријање или хлађење;
 - 4) **енергијски аудит** је документовани поступак за стицање одговарајућих сазнања о постојећој потрошњи енергије зграде и енергијским карактеристикама зграде, дијела зграде или скупине зграда које имају заједничке енергијске системе, технолошког процеса и/или индустријског постројења и осталих објеката, приватних или јавних услуга за утврђивање и одређивање исплативости примјене мјера за побољшање енергијске ефикасности те израду извјештаја са прикупљеним информацијама и предложеним мјерама;
 - 5) **енергијско сертификарање** је поступак који се проводи с циљем издавања сертификата о енергијској ефикасности зграде;
 - 6) **енергијски разред зграде** је индикатор специфичне годишње потребне топлотне енергије за референтне климатске податке и Алгоритмом прописан режим кориштења простора и режима рада техничких система, који код зграда обухвата енергију за гријање, припрему потрошне топле воде, хлађење и климатизацију/вентилацију;
 - 7) **енергијска санација зграде** је извођење грађевинских и других радова на постојећој згради, као и поправка или замјена уређаја, постројења, опреме и инсталација истог или мањег капацитета, а којима се не утиче на стабилност и сигурност зграде, не мијењају конструктивни елементи, не утиче на безбједност сусједних зграда, саобраћаја, не утиче на заштиту од пожара и заштиту животне средине, али којима може да се мијења спољни изглед зграде уз потребне сагласности, у циљу повећања њене енергијске ефикасности и смањења негативних утицаја на животну средину;
 - 8) **енергијско својство зграде** је израчуната количина енергије потребне за гријање, хлађење, вентилацију, припрему потрошне топле воде, расвјету приликом карактеристичне употребе зграде и изражава се преко специфичне годишње потребне топлотне енергије за гријање за референтне климатске податке и Алгоритмом прописан режим кориштења простора и режим рада техничких система,
 - 9) **фактор облика зграде, $f_o = A/V_e$ (m^{-1})**, је количник површине омотача гријаног дијела зграде, A (m^2), и бруто запремине, V_e (m^3), гријаног дијела зграде;
 - 10) **годишња емисија угљендиоксида (CO_2), ($kg/год$)** је маса емитованог угљендиоксида у вањску околину током једне године која је посљедица енергијских потреба зграде;
 - 11) **годишња испоручена енергија, E_{del} ($kWh/год$)**, је енергија доведена техничким системима зграде током једне године за покривање енергијских потреба за гријање, хлађење, вентилацију, потрошну топлу воду, расвјету и погон помоћних система;
 - 12) **годишња потребна топлотна енергија за гријање $Q_{H,nd}$ ($kWh/год$)** је рачунски одређена количина топлоте коју системом гријања треба током једне године довести у зграду за одржавање унутрашње пројектне температуре у згради током раздобља гријања зграде;
 - 13) **годишња потребна топлотна енергија за хлађење, $Q_{C,nd}$ ($kWh/год$)**, је рачунски одређена количина топлоте коју системом хлађења треба током једне године одвести из зграде за одржавање унутрашње пројектне температуре у згради током раздобља хлађења зграде;
 - 14) **годишња потребна енергија за вентилацију, Q_{Ve} ($kWh/год$)**, је рачунски одређена количина енергије за припрему зрака системом присилне вентилације, дјелимичне климатизације и климатизације током једне године за одржавање степена угодности простора у згради;
 - 15) **годишња потребна енергија за расвјету, E_L ($kWh/год$)**, је рачунски одређена количина енергије коју треба довести згради током једне године за расвјету;
 - 16) **годишња потребна топлотна енергија за загријавање потрошне топле воде, Q_w ($kWh/год$)**, је рачунски одређена количина топлоте коју системом припреме потрошне топле воде треба довести током једне године за загријавање воде;
 - 17) **годишња потребна топлотна енергија, Q_H ($kWh/год$)**, је збир годишње потребне топлоте и годишњих топлотних губитака система за гријање и припрему потрошне топле воде у згради;
 - 18) **годишња примарна енергија, E_{prim} ($kWh/год$)**, је рачунски одређена енергије потребна за задовољавање свих енергијских потреба зграде током једне године која није подвргнута ниједном поступку претварања;
 - 19) **годишњи топлотни губици система гријања $Q_{H,L}$ ($kWh/год$)**, су енергијски губици система гријања током једне године који се не могу искористити за одржавање унутрашње температуре у згради;
 - 20) **годишњи губици система хлађења, $Q_{C,L}$ ($kWh/год$)**, су енергијски губици система хлађења током једне године који се не могу искористити за одржавање унутрашње температуре у згради;
 - 21) **годишњи топлотни губици система за припрему потрошне топле воде $Q_{w,L}$ ($kWh/год$)**, су енергијски губици система припреме потрошне топле воде током једне године који се не могу искористити за загријавање воде;
 - 22) **именовано лице** је физичко лице које је у овлашћеном правном лицу запослено на неодређено вријеме у пуном радном времену те које у име тог правног лица потписује извјештаје о проведеном енергијском аудиту зграде и енергијски сертификат зграде, те проводи радње и поступке енергијског аудита зграде и енергијског сертификарања. У смислу успоставе система овлашћивања лица за обављање редовних енергијских аудита система гријања и система хлађења, климатизације и вентилације услови за потписивање извјештаја о редовним енергијским аудитима система гријања, система хлађења и климатизације и вентилације од стране именованог лица ће се дефинисати прописом који доноси Министар;

- 23) **Информациони систем енергијске ефикасности ФБиХ (ИСЕЕ)** је скуп независних интернет платформи са апликацијама и базама података које међусобно комуницирају веб сервисима;
- 24) **Инсталација јавне расвјете** је постројење које се састоји од елемената носивих конструкција, кабловског развода и уређаја за мјерење, склапање, развод, управљање, регулацију интензитета свјетлосног тока и свјетилки, са сврхом освјетљавања јавних и саобраћајних површина у насељима и освјетљавања јавних цеста;
- 25) **коэффициент трансмисионог топлотног губитка $H_{\text{грe, ад}} (W/K)$** , је количник између топлотног тока који се трансмисијом преноси из гријане зграде према вањском простору и разлике између унутрашње пројектне температуре гријања и вањске температуре;
- 26) **корисна површина гријаног дијела зграде, $A_k (m^2)$** , је укупна нето подна површина гријаног дијела зграде;
- 27) **Методологија** је документ којим се јасно прописују поступци провођења енергијског аудита зграда, начин утврђивања енергијских карактеристика зграда, а која садржи алгоритме за израчунавање енергијских карактеристика зграда. Пуни назив је **Методологија за утврђивање енергијских карактеристика зграда и Алгоритам за прорачун истих** – Прилог 7;
- 28) **нето подна површина зграде** је укупна површина пода зграде између елемената који је ограничавају и рачуна се према тачки 5.1.5. БАС ИСО 9836;
- 29) **нестамбена зграда** је зграда која нема нити једну стамбену јединицу или скуп просторија намијењен становању заједница;
- 30) **нестамбена зграда привредне намјене** је зграда намијењена за обављање привредне, производне и пољопривредне дјелатности (нпр. то су: производне хале у индустријској производњи, производне радионице, складишта, зграде намијењене пољопривредном привређивању као што су стаје, винарије и сл.);
- 31) **нова зграда** је изграђена грађевина за коју није издато одобрење за употребу, односно грађевина прије почетка њеног кориштења,
- 32) **Овлаштено лице** је лице које према Уредби из става (3) члана 27. Закона о енергијској ефикасности има овлаштење за енергијско сертификање, и/или енергијске аудите зграда и/или редовне аудите система гријања, система хлађења и система климатизације и вентилације издано од ресорног министарства;
- 33) **помоћни систем** је техничка опрема која доприноси претварању енергије за покривање енергијских потреба зграде;
- 34) **постојећа зграда** је зграда изграђена на темељу грађевинске дозволе;
- 35) **површина омотача гријаног дијела зграде, $A (m^2)$** , је укупна површина грађевинских дијелова који раздвајају гријани дио зграде од вањског простора, тла или негријаних дијелова зграде (омотач гријаног дијела зграде), одређена према БАС ЕН ИСО 13789, додаток Б, за случај вањских димензија;
- 36) **простори зграде у којима се одржава контролисана температура** су простори зграде који се грију и/или хладе;
- 37) **референтни климатски подаци** су скуп одабраних климатских параметара који су карактеристични за неко географско подручје;
- 38) **референтне вриједности** су одређене вриједности у односу на које се врши упоређивање израчунатих вриједности енергијских својстава грађевина;
- 39) **Топлотна пумпа** је уређај, постројење или инсталација која преноси топлоту из природног окружења као што је зрак, вода или тло у зграде или индустријске објекте мијењањем природног тока топлоте на такав начин да топлота тече од ниже према вишој температури. Код реверзибилних топлотних пумпи топлота се може преносити из зграде на природно окружење;
- 40) **систем климатизације** је сложени процес који укључује кондиционирање, транспорт и убацивање зрака у простор којим се регулишу: температура, релативна влажност, брзина струјања зрака, чистоћа зрака, ниво буке и разлика притиска у простору а с циљем постизања здравог окружења за лица која бораве у простору, односно, постизања услова за потребе индустријске производње, Систем климатизације се, према термодинамичком процесу припреме влажног зрака, дијели на: гријање, хлађење, овлаживање и одвлаживање што се врши кроз: систем вентилације (један од горе наведених процеса); систем дјеломичне климатизације (два или три од наведених процеса) и систем климатизације (сва четири процеса цјелогодишње);
- 41) **средња вањска температура $\Theta_e (°C)$** је просјечна вриједност температуре вањског зрака у посматраном временском периоду према метеоролошкој станици најближој локацији зграде;
- 42) **стамбена зграда** је зграда која је у цијелости или у којој је више од 90% бруто подне површине намијењено за становање, односно која нема више од 50 m^2 нето подне површине у другој намјени. Стамбеном зградом сматра се и зграда са апартманима у туристичком подручју;
- 43) **стварни климатски подаци** су климатски подаци добивени статистичком обрадом према метеоролошкој станици најближој локацији зграде;
- 44) **Стручни одбор** је тијело именовано од стране Владе Федерације које пружа стручну подршку ФМПУ у пословима везаним за издавање овлаштења;
- 45) **технички систем** је техничка опрема уграђена у зграду или дио зграде која служи за гријање, хлађење, вентилацију, припрему потрошне топле воде, освјетљење или њихову комбинацију;
- 46) **термотехнички систем** је техничка опрема за гријање, хлађење, вентилацију, климатизацију, припрему потрошне топле воде зграде или дијела зграде као самосталне цјелине;
- 47) **укупна корисна површина зграде** је укупна нето подна површина зграде одговарајуће намјене и рачуна се према тачки 5.1.7. БАС ИСО 9836;
- 48) **унутрашња пројектна температура, $\Theta_{\text{int, set, H}} (°C)$** је пројектом предвиђена температура унутрашњег зрака свих простора гријаног дијела зграде;
- 49) **Закон** је Закон о енергијској ефикасности у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 22/17);

- 50) **запремина гријаног дијела зграде, V_e (m^3)**, је бруто запремина гријаног дијела зграде којом је површина омотача једнака А;
- 51) **зграда** је грађевина са кровом и зидовима, трајно везана за тло, у којој се енергија користи за стварање одређених климатских услова и намијењена је боравку људи, односно смјештају животиња, биљака и ствари. Зградом се не сматра грађевина унутар система инфраструктурне грађевине.
- 52) **зграда јавне намјене** је зграда или дио зграде коју користи тијело јавне власти за обављање својих послова, зграда или дио зграде за становање заједнице, те зграда или дио зграде која није стамбена у којој борави више људи или у којој се пружа услуга већем броју људи.
- 53) **зграда мјешовите намјене** је зграда која има више од 10% нето подне површине у другој намјени од основне (стамбене, нестамбене или остале намјене), односно када је нето подна површина у другој намјени већа од 50 m^2 и због чега је потребно зграду подијелити на зоне које се могу посебно сертификирати у складу с основном класификацијом зграда (нпр. стамбена зграда, уредска и трговачка намјена у једној згради);
- 54) **зграда са више зона** је зграда која има више дијелова за које је потребно израдити посебне енергијске сертификате. Зграда с више зона је зграда:

- која се састоји од дијелова који чине заокружене функционалне цјелине које имају различиту намјену, те имају могућност одвојених система гријања и хлађења (стамбени дио у нестамбеној згради), или се разликују по унутршњој пројектној температури за више од 4 °Ц, осим ако чине функционалну цјелину (нпр. купаоница у стану, гардероба уз спортску дворану и слично);
- код које је 10% и више нето подне површине простора зграде у којем се одржава контролисана температура у другој намјени од основне намјене, кад је та нето подна површина у другој намјени већа од 50 m^2 ;
- код које дијелови зграде који су заокружене функционалне цјелине имају различити термотехнички систем и/или битно различите режиме кориштења термотехничких система.

- (2) Остали појмови који се користе у овој Уредби, а нису наведени у ставу (1.) овог члана, имају значење дефинисано одредбама Закона и осталих релевантних прописа.

II - НАЧИН, УСЛОВИ И РОКОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ЕНЕРГИЈСКОГ АУДИТА

Члан 3.

(Енергијски аудит)

- (1) Енергијски аудит свих крајњих потрошача, сектора јавних комуналних услуга, укључујући домаћинства, комерцијалне потрошаче и мале и средње индустријске потрошаче, врши се искључиво на основу правила струке, објективно и потпуно независно.
- (2) Сврха енергијског аудита је утврђивање исплатљивости могућности за смањење крајње потрошње енергије у складу са прописима из члана 1. ст. (3), (4) и (5) ове

уредбе као и утврђивање остварених уштеда након примјене мјера енергијске ефикасности.

- (3) Енергијски аудит се састоји од:
- a) прикупљања података;
 - b) мјерења крајње потрошње енергије;
 - c) прорачуна енергијских карактеристика
 - d) процјене енергијске ефикасности и
 - e) идентификовања мјера за уштеду енергије.
- (4) Сврха енергијског аудита зграда је утврђивање исплатљивости могућности за смањење крајње потрошње енергије у складу са прописом о поступку за израчунавање оптималних трошкова минималних захтјева за енергијским карактеристикама зграда а који доноси федерални министар просторног уређења (у даљем тексту: министар ФМПУ) и утврђивање остварених уштеда након примјене мјера енергијске ефикасности.

Члан 4.

(Обавеза провођења енергијског аудита зграда)

- (1) Енергијски аудит зграде проводи се за:
- a) зграде јавне намјене чија укупна корисна површина већа од 500 m^2 ;
 - b) нове зграде прије издавања употребне дозволе осим ако овом Уредбом није другачије прописано;
 - c) зграде које се продају, изнајмљују, или дају у закуп.
- (2) Изнајмљивање из тачке ц) става (1) овог члана се не односи на станове, апартмане и куће за одмор у којима се пружа угодитељска услуга смјештаја.

Члан 5.

(Енергијски аудит зграде)

- (1) Енергијски аудит зграде укључује:
- a) припремне радње,
 - b) прикупљање свих потребних информација о зградама које су нужне за провођење поступка енергијског сертификирања и одређивања енергијског разреда зграде,
 - c) провођење контролних мјера по потреби,
 - d) анализу потрошње и трошкова свих облика енергије, енергената и воде за раздобље од три претходне календарске године,
 - e) приједлог мјера за побољшање енергијске ефикасности зграде, односно за побољшање енергијских својстава зграде које су економски оправдане с прорачуном периода поврата инвестиција и изворе цијена за провођење предложених мјера,
 - f) извјештај и закључак с препорукама и редосљедом provedбе економски оправданих мјера за побољшање енергијске ефикасности зграде, односно енергијских својстава зграде.
- (2) У поступку провођења енергијског аудита зграда обавезно се проводи:
- a) Анализа грађевинских карактеристика зграде у смислу топлотне заштите (анализу топлотних карактеристика вањског омотача зграде),
 - b) Анализу енергијских својстава система гријања и хлађења,
 - c) Анализа енергијских својстава система климатизације и вентилације,
 - d) Анализа енергијских својстава система за припрему потрошне топле воде,
 - e) Анализа енергијских својстава система електоринсталација и расвјете, кућанских апарата, и других потрошача енергије,

- f) Анализа управљања свим техничким системима зграде,
- g) Анализа могућности промјене извора енергије,
- h) Анализа могућности кориштења обновљивих извора енергије и ефикаснијих система (алтернативни системи),
- i) Анализу система мјерења регулације и управљања
- j) Прорачун потрошње енергије рачунајући све добитке и губитке енергије за задане услове кориштења зграде и стварне климатске податке.
- (3) Енергијски аудит зграде, осим радњи и поступака из ст.а (1) и (2) овог члана, може укључивати и друге радње, поступке и анализе у зависности од намјене, карактеристика и врсте зграде.
- (4) Овлаштено правно или овлаштено физичко лице, приликом вршења енергијског аудита, обавља аудит зграде и енергетских постројења у згради и провјерава исправност података, у складу са Законом, овом уредбом и правилима струке.
- (5) Сва мјерења која се спроводе приликом вршења енергијског аудита морају бити спроведена у складу са условима прописаним посебним прописима из области заштите на раду и другим посебним прописима и одговарајућим стандардима у зависности од врсте зграде у којој се мјерења проводе.
- (6) Овлаштено лице је одговорно за прецизност, тачност и истинитост података приказаних у енергијском сертификату и извјештају о енергијском аудиту зграде.
- (7) Енергијски аудит зграде ће се проводити у складу с Методологијом за утврђивање енергијских карактеристика зграда са алгоритмом за прорачун истих, (даљем тексту Методологија) и правилима струке који ће бити дефинисани правилником о минималним захтјевима за енергијским карактеристикама зграда из члана 24. ст.(3) и (4) Закона, а који доноси министар ФМПУ.

Члан 6.

(Извјештај о обављеном енергијском аудиту зграде)

- (1) Извјештај о проведеном енергијском аудиту зграде израђује овлаштено правно или физичко лице и предаје га наручитељу.
- (2) Извјештај о енергијском аудиту зграде садржи све описе, податке, информације и прилоге кориштене у провођењу енергијског аудита зграде.
- (3) Извјештај се сачињава на обрасцу датом у прилогу 5 ове уредбе.
- (4) Извјештај о енергијском аудиту зграде потписују сва овлаштена лица која су учествовала у његовој изради:
- a) уколико је енергијски аудит и енергијско сертификарање зграде са једноставним техничким системом вршило овлаштено физичко лице, Извјештај о енергијском аудиту потписује и овјерава печатом овлаштено физичко лице;
- b) уколико је енергијски аудит зграде са једноставним техничким системом вршило правно лице овлаштено за обављање енергијских аудит и енергијско сертификарање зграда са једноставним техничким системима, Извјештај о енергијском аудиту потписује стручно квалификовано лице машинске струке уопслено у правном лицу и овјерава печатом правно лице;
- c) уколико је енергијски аудит зграде са сложеним техничким системом вршило правно лице овлаштено за обављање енергијских аудит зграда са сложеним техничким системима, Извјештај о енергијском аудиту потписују стручна квалифико-

вана лица уопслена у правном лицу, а за поједине фазе енергијског прегледа како сlijеди:

- 1) за машински дио техничког система извјештај потписује стручно квалификовано лице машинске струке,
- 2) за електротехнички дио техничког система извјештај потписује стручно квалификовано лице електротехничке струке;
- 3) за системе аутоматског регулисања и управљања извјештај потписује стручно квалификовано лице електротехничке струке или машинске струке и
- 4) за грађевински дио зграде извјештај потписује стручно квалификовано лице архитектонске или грађевинске струке.
- (5) Овјерен и потписан Извјештај о обављеном енергијском аудиту зграде овлаштено лице које је извршило енергијски аудит зграде доставља ФМПУ у електронској форми (директним уносом у компоненту Енергијски сертификати зграда која је саставни дио ИСЦЕЕ он-лине попуном апликације за доставу Извјештаја о извршеном енергијском аудиту зграде:
- a) уколико је енергијски аудит вршило овлаштено физичко лице, он-лине попуно апликације за доставу Извјештаја о извршеном енергијском аудиту зграде, врши овлаштено физичко лице;
- b) уколико је енергијски аудит зграде вршило правно лице овлаштено за обављање енергијских аудит и енергијско сертификарање зграда са једноставним техничким системима, он-лине попуно апликације за доставу Извјештаја о извршеном енергијском аудиту зграде врши именовано лице;
- c) уколико је енергијски аудит вршило правно лице овлаштено за обављање енергијских аудит зграда са сложеним техничким, он-лине попуно апликације за доставу Извјештаја о извршеном енергијском аудиту зграде врши именовано лице.

III - ЕНЕРГИЈСКО ЦЕРТИФИЦИРАЊЕ ЗГРАДА

Члан 7.

(Обавеза посједовања Цертификата)

Цертификат мора посједовати:

- a) свака нова зграда,
- b) постојећа зграда или дио зграде који се продаје, изнајмљује или даје у закуп,
- c) свака зграда у којој лица из става (1) члана 18. Закона обављају своју дјелатност (у даљем тексту: зграде јавне намјене), а која има корисну површину већу од 500 м² и за које је прописана обавеза излагања енергијског сертификата.

Члан 8.

(Изузеће од обавезе посједовања Цертификата)

Цертификат није обавезан за:

- a) нове и постојеће самостојеће зграде које се продају или изнајмљују, који имају употребну корисну површину мању од 50 м²;
- b) за зграде са листе зграда из члана 25. став (3). Закона;
- c) зграде који имају предвиђени вијек употребе ограничен на двије године и мање;
- d) привремене зграде изграђене у оквиру припремних радова за потребе организације градилишта; са роком употребе од двије године или краће;
- e) радионице, производне хале, индустријске зграде, нестамбене пољопривредне зграде са ниском потрошњом енергије и други индустријски комплекси које се, у складу са својом намјеном,

морају држати отворенима више од половине радног времена ако немају уграђене зрчне завјесе;

- f) зграде које се користе као вјерски објекти или мјеста за обављање вјерских служби;
- g) зграде који су службено заштићене као дио културно-историјског наслијеђа и зграде који имају посебну амбијенталну вриједност, а код којих би испуњење захтјева енергијске ефикасности значило неприхватљиву промјену њиховог карактера или њиховог вањског изгледа у складу с предвиђеном споменичком заштитом зграде;
- h) стамбене зграде које се користе или које су намјењене за кориштење на период краћи од 4 мјесеца годишње или за ограничену годишњу употребу и са очекиваном потрошњом енергије која је мања од 25% од целогодишње употребе;
- i) зграде које се не грију или се грију на температуру до +12 °C.

Члан 9.

(Типови зграда по намјени)

Врсте зграда за које се издаје енергијски сертификат одређене су према претежној намјени кориштења и дијеле се на:

A. стамбене зграде:

- 1) вишестамбене зграде и зграде за колективно становање су стамбене зграде с три и више станова, зграде за становање заједница (домови - ђачки, студентски, пензионерски, раднички, дјечји домови, затвори, касарне и сл. зграде за становање) - зграде код којих се може израдити заједнички сертификат или засебни сертификат за сваку стамбену јединицу),
- 2) породичне стамбене зграде су самостојеће стамбене зграде и зграде с једним станом, зграде с једним станом у низу или другачије повезане зграде с једним станом, зграде до три стана и зграде у низу с више станова по ламели - зграде код којих се израђује посебан енергијски сертификат за сваку стамбену јединицу).

B. нестамбене зграде:

- 1) уредске, административне и друге пословне зграде сличне намјене,
- 2) зграде намјењене образовању (школске и факултетске зграде, вртићи и друге одгојне и образовне установе),
- 3) зграде намјењене здравству и социјалној заштити (болнице и остале зграде за здравствену и рехабилитациону заштиту и сл.),
- 4) зграде намјењене туризму и угоститељству (хотели и сличне зграде за краткотрајни боравак, зграде угоститељске намјене-гостионице, ресторани и сл.),
- 5) зграде намјењене за спорт и рекреацију (спортске дворане и сл.),
- 6) зграде трговине – велепродаја и малопродаја (трговачки центри, зграде с продавницама),
- 7) остале нестамбене зграде које се грију на температуру +18 °C или вишу (нпр.: зграде за промет и комуникације, терминали, постаје, зграде за промет, поште, телекомуникацијске зграде, зграде за културно-умјетничку дјелатност и забаву, музеји и књижнице и слично).

C. остале нестамбене зграде у којима се користи енергија ради остваривања одређених микроклиматских услова у унутрашњем простору.

Члан 10.

(Обавеза јавног излагања Цертификата)

- (1) Уколико зграда, односно самостална употребна цјелина за коју постоји обавеза енергијског аудита и израде и излагања Цертификата има више улаза, тада се Цертификат излаже на јасно видљивом мјесту уз главни улаз зграде.
- (2) Јавно се излаже прва страница Цертификата у формату А4, заштићена од евентуалних оштећења и причвршћена на сигуран начин која садржи основне податке о згради и енергијски разред, те страница Цертификата која садржи приједлог мјера за побољшање енергијских својстава зграде које су економски оправдане, односно, препоруке за кориштење зграде везано за управљање енергијом и топлотном заштитом и испуњење енергијских својстава зграде.
- (3) За израду и јавно излагање Цертификата одговоран је инвеститор, односно власник зграде.
- (4) Корисник зграде за коју је обавезно јавно излагање Цертификата дужан је омогућити израду Цертификата зграде и његово јавно излагање.

Члан 11.

(Обавеза инвеститора, власника и корисника зграде)

- (1) Инвеститор, власник или корисник зграде или самосталне употребне цјелине зграде дужан је осигурати провођење енергијског аудита зграде и енергијско сертификарање у складу са одредбама Закона и овом Уредбом.
- (2) Инвеститор или власник из става (1) овог члана дужан је послове енергијског аудита и енергијског сертификарања повјерити за то овлашћеним лицима.
- (3) Инвеститор или власник из става (1) овог члана дужан је овлашћеним лицима осигурати све податке и документацију којом располаже, те осигурати остале услове за неометани рад, а нарочито:
 - a) податке о потрошњи свих облика енергије и воде у згради за период од три претходне календарске године путем рачуна од снабјевача или на други начин договорен са овлашћеним лицем,
 - b) техничку документацију зграде и техничку документацију опреме уграђене у системе који су предмет аудита,
 - c) извјештаје о претходно спроведеним аудитима зграде,
 - d) извјештаје о редовним аудитима и сервисима система гријања, и система климатизације с циљем одржавања чија ће обавеза бити прописана правилником о редовном аудиту система гријања и система климатизације.
 - e) Извјештаје о редовним прегледима и сервисима с циљем одржавања осталих техничких система,
 - f) слободан приступ свим дијеловима зграде или техничких система уз уважавање сигурносних услова прописаних посебним законом из подручја заштите на раду и другим посебним прописима,
 - g) разговор са особљем с циљем оцјене начина кориштења и управљања енергијом у згради.
- (4) Снабјевачи енергијом и водом дужни су податке о снабјевању којима располажу, а које затражи инвеститор, власник зграде односно самосталне употребне цјелине зграде или представник сувласника, без накнаде доставити у року од 15 дана од дана запрањања захтјева.
- (5) Корисник зграде односно самосталне употребне цјелине зграде дужан је омогућити овлашћеним лицима

- провођење енергијског аудита и/или енергијског сертификарања и приступ у све дијелове зграде.
- (6) Инвеститор, власник или корисник зграде је дужан упозорити овлаштено лице на одступања изведених радова на згради од оних који су пројектовани, уколико би те измјене утицале на промјене енергијских показатеља Цертификата.
 - (7) Власник зграде дужан је водити евиденцију о проведеним енергијским аудитима зграде и чувати извјештаје о енергијском аудиту зграде најмање десет година (10) од дана његова пријема.
 - (8) Инвеститор, власник или корисник зграде је дужан да, уколико је у поступку независне контроле потребне обавити енергијски аудит зграде или редовни аудит система гријања, система и климатизације, омогућити Комисији из члана 39. Закона и члана 32. ове уредбе несметан приступ згради и остале услове за несметан рад.

Члан 12.

(Енергијско сертификарање зграда)

- (1) Енергијско сертификарање зграде је поступак који се проводи с циљем издавања сертификата о енергијској ефикасности зграде.
- (2) Сертификарање из става (1) овог члана се врши на основу Извјештаја о енергијском аудиту зграде и укључује потребне прорачуне за референтне климатске податке за исказивање специфичне годишње потребне топлотне енергије за гријање, специфичне годишње потребне топлотне енергије за хлађење, специфичне годишње испоручене енергије, специфичне годишње примарне енергије, специфичне годишње емисије ЦО₂, одређивање енергијског разреда зграде и израду и издавање енергијског сертификата зграде.
- (3) Прорачуни из става (2) овог члана проводе се према Методологији из члана 5. става (7) ове уредбе.
- (4) Највеће допуштене вриједности специфичне годишње потребне топлотне енергије за гријање Q_{hnd} , специфичне годишње потребне топлотне енергије за хлађење Q_{cnd} , прописане су у Методологији.
- (5) Вриједност специфичне годишње испоручене енергије E_{del} као и специфичне годишње примарне енергије E_{prim} и вриједности CO₂ исказују се на Цертификату.
- (6) Овлаштено лице које је, на основу енергијског аудита зграде, сачинило Цертификат исти овјерава печатом и доставља наручиоцу.

Члан 13.

(Енергијско сертификарање нове зграде)

- (1) Инвеститор нове зграде дужан је осигурати Цертификат зграде прије обављања техничког прегледа.
- (2) Енергијски разред нове зграде, који се потврђује Цертификатом, мора бити најмање "Б".
- (3) Енергијско сертификарање за нове зграде обавезно укључује теренски дио обиласка зграде и преглед релевантне пројектне документације, извјештаја ревизије и надзора, прибављених атеста уграђених материјала и опреме и термовизијско снимање зграде.
- (4) Сертификарање из става (3) овог члана укључује потребне прорачуне за референтне климатске податке за исказивање специфичне годишње потребне топлинске енергије за гријање и припрему потрошне топле воде Q_{hnd} , специфичне годишње потребне топлинске енергије за хлађење Q_{cnd} , односно исказивање специфичне годишње испоручене енергије E_{del} , специфичне годишње примарне енергије E_{prim} ,

- специфичне годишње емисије CO₂, као и одређивање енергијског разреда зграде и израду Цертификата.
- (5) Цертификат нове зграде издаје се на основу прорачуна урађеног на основу података из главног пројекта који се односи на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту зграде, писане изјаве извођача о изведеним радовима, завршног извјештаја надзорног инжењера о извођењу радова о изградњи зграде, визуелног прегледа зграде и, на основу њега, по потреби извршених контролних мјерења.
 - (6) За случај да овлаштено лице утврди да нова зграда није изграђена у складу с главним пројектом у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту зграде, или да су евентуалне измјене током градње, у односу на главни пројект, од утицаја на енергијско својство зграде, или да на основу података из документације наведене у ставу (3.) овог члана није могуће прорачунати потребну годишњу специфичну топлотну енергију за гријање, припрему потрошне топле воде, хлађење или климатизацију зграде за референтне климатске податке, односно одредити енергетски разред зграде и израдити Цертификат, проводи се поступак енергијског аудита нове зграде.
 - (7) Садржај Извјештаја о енергијском аудиту нове зграде прописан је Прилогом 5 ове уредбе.
 - (8) За нову зграду која не испуњава услове енергијске ефикасности прописане члана 24. ставом (3) Закона, овлаштено лице неће издати Цертификат о чему је дужно обавијестити орган који је издао одобрење о грађењу.
 - (9) Осим препорука које се односе на управљање и рационално кориштење енергије у згради, Цертификат нове зграде може али не мора да садржи препоруке за побољшање енергијских карактеристика зграде.
 - (10) Цертификат се прилаже уз захтјев за издавање употребне дозволе за нову зграду или за њен засебан дио који чини самосталну употребну цјелину.

Члан 14.

(Сертификарање зграда јавне намјене са обавезом јавног излагања Цертификата)

- (1) Зграде јавне намјене из члана 7. тачке 3) става (1) ове уредбе за које је обавезно јавно излагање Цертификата су првенствено нестамбене зграде, зграде институција које пружају јавне услуге, те зграде других намјена који пружају услуге вечем броју људи, а које имају укупну корисну површину већу од 500 m².
- (2) Зграде из става (1) овог члана су:
 1. Зграде за обављање административних послова правних и физичких лица,
 2. Зграде државних управних и других органа, органа локалне самоуправе,
 3. Зграде правних лица са јавним овлаштењима,
 4. Зграде судова, затвора, касарни,
 5. Зграде међународних институција, комора привредних асоцијација,
 6. Зграде банака, штедионица и других финансијских организација,
 7. Зграде трговина, ресторана, хотела,
 8. Зграде путничких агенција, других услужних и туристичких дјелатности,
 9. Зграде жељезничког, цестовног, зрачног, и воденог саобраћаја, зграде пошта, телекомуникацијских центара и сл.,
 10. Зграде универзитета и слично, зграде школа, вртића, јаслица, студентских и ђачких домова, и сл., зграде домова за старије особе и сл.,

11. Зграде спортских удружења и организација, зграде спортских намјена,
 12. Зграде културних намјена: кина, позоришта, музеји, и сл.,
 13. Зграде болница и других установа намјењених здравствено-социјалној рехабилитацијској намјени.
- (3) За посједовање и јавно излагање Цертификата на зградама из става (2) овог члана одговоран је власник зграде.
 - (4) Изнимно, уколико власник зграде није физичко или правно лице (зграда се води као државна имовина и сл.) за посједовање и јавно излагање Цертификата одговоран је корисник зграде.
 - (5) Трошкове финансирања израде и излагања Цертификата из ст. (3) и (4) овог члана сноси власник односно корисник зграде.

Члан 15.

(Сертифицирање постојећих зграда које се продају или изнајмљују)

Приликом продаје или изнајмљивања зграде, власник зграде је дужан, уз документацију потребну за закључење уговора о купопродаји или изнајмљивању зграде, односно њеног дијела који је самостална употребна цјелина, приложити Цертификат зграде или Цертификат њеног дијела.

Члан 16.

(Енергијски разреди и референтни климатски подаци)

- (1) Стамбене и нестамбене зграде сврставају се у осам енергијских разреда према енергијској скали од А+ до G, гдје А+ означава енергијски најповољнији, а G енергијски најнеповољнији разред.
- (2) Енергијски разреди се исказују за референтне климатске податке.

- (3) Референтни климатски подаци из става (2.) овог члана одређени су посебно за двије климатске зоне Федерације Босне и Херцеговине и дефинисани су у Прилогу 5 ове уредбе.
- (4) За градове и мјеста који се налазе на подручју климатске зоне Сјевер, обрачун енергијских потреба се врши према референтним климатским подацима датим за климатску зону Сјевер.
- (5) За градове и мјеста који се налазе на подручју климатске зоне Југ, обрачун енергијских потреба се врши према референтним климатским подацима датим за климатску зону Југ.
- (6) За типове зграда из тачке Ц. члана 4. ове уредбе не одређује се енергијски разред, већ се у Цертификату наводе коефицијенти проласка топлоте за појединачне елементе зграде и упоређују се с допуштеним вриједностима. Цертификат ових зграда не садржи податке о потребној енергији.

Члан 17.

(Ознаке и вриједности енергијских разреда)

- (1) Енергијски разреди зграда за стамбене зграде у ФБиХ утврђени су на основу методологије БАС ЕН 15217 и идентифицираних референтних зграда, добивених у складу са трошковно-оптималном анализом и свеобухватним ажурираним климатским подацима.
- (2) Енергијски разреди зграда за нестамбене зграде у БиХ, утврђени су на основу методологије БАС ЕН 15217 и идентифицираних референтних зграда према намјени, а у складу са свеобухватним ажурираним климатским подацима.
- (3) Енергијски разреди зграда су дати у сљедећим табелама:
 - a) Енергијски разреди стамбених зграда су дати у сљедећој табели:

Енергијски разред	Релативна вриједност специфичне годишње потребне топлотне енергије за гријање $Q_{нд,rel}^{н}$ (%)
A+	≤ 25
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

a) Енергијски разреди нестамбених зграда су дати у сљедећој табели:

A+	≤ 30
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

- (4) Енергијски разред графички се приказује на Сертификату зграде стрелицом са податком о релативној вриједности специфичне годишње потребне топлотне енергије израженој у % $Q''_{H,nd,rel}$.
- (5) Релативна вриједност специфичне годишње потребне топлотне енергије $Q''_{H,nd,rel}$ представља однос специфичне годишње потребне топлотне енергије за референтне климатске податке $Q''_{H,nd,ref}$ (kWh/m²год) и допуштене специфичне годишње потребне топлотне енергије $Q''_{H,nd,dop}$ (kWh/m²год) дефинисаних

Правилником из става (3) члана 24. Закона, а израчунава се по обрасцу:

$$Q''_{H,nd,rel} = \frac{Q''_{H,nd,ref}}{Q''_{H,nd,dop}} \cdot 100 (\%)$$

- (6) Енергијски разреди стамбених зграда утврђени су према сљедећим табелама:

Слободностојеће куће - Индивидуално становање							
Енергијски разред	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Сјевер, $\Theta_e, m_j, min \leq 3^\circ C$			Југ, $\Theta_e, m_j, min > 3^\circ C$		
		$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$			$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42 \cdot f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52 \cdot f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 23	$\leq (18,4+25,7 \cdot f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2 \cdot f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28+51,41 \cdot f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17+28,41 \cdot f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 96	$\leq (75,83+102,82 \cdot f_0)$	≤ 184	≤ 65	$\leq (52,71+56,82 \cdot f_0)$	≤ 113
D	≤ 300	≤ 146	$\leq (115,38+154,23 \cdot f_0)$	≤ 277	≤ 96	$\leq (78,25+85,23 \cdot f_0)$	≤ 168
E	≤ 375	≤ 183	$\leq (144,23+192,78 \cdot f_0)$	≤ 347	≤ 120	$\leq (97,82+106,53 \cdot f_0)$	≤ 210
F	≤ 450	≤ 219	$\leq (173,07+231,34 \cdot f_0)$	≤ 416	≤ 143	$\leq (117,38+127,84 \cdot f_0)$	≤ 252
G	> 450	> 219	$> (173,07+231,34 \cdot f_0)$	> 416	> 143	$> (117,38+127,84 \cdot f_0)$	> 252

Вишестамбене зграде - Колективно становање							
Енергијски разред	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Сјевер, $\Theta_e, m_j, min \leq 3^\circ C$			Југ, $\Theta_e, m_j, min > 3^\circ C$		
		$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$			$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42 \cdot f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52 \cdot f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 24	$\leq (18,4+25,7 \cdot f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2 \cdot f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28+51,41 \cdot f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17+28,41 \cdot f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 80	$\leq (59,02+102,82 \cdot f_0)$	≤ 167	≤ 66	$\leq (40,48+56,82 \cdot f_0)$	≤ 100
D	≤ 300	≤ 113	$\leq (81,77+154,23 \cdot f_0)$	≤ 244	≤ 99	$\leq (53,78+85,23 \cdot f_0)$	≤ 144
E	≤ 375	≤ 141	$\leq (102,21+192,78 \cdot f_0)$	≤ 305	≤ 123	$\leq (67,23+106,53 \cdot f_0)$	≤ 179
F	≤ 450	≤ 169	$\leq (122,65+231,34 \cdot f_0)$	≤ 366	≤ 148	$\leq (80,68+127,84 \cdot f_0)$	≤ 215
G	> 450	> 169	$> (122,65+231,34 \cdot f_0)$	> 366	> 148	$> (80,68+127,84 \cdot f_0)$	> 215

- (7) Енергијски разреди нестамбених зграда утврђени су према сљедећим табелама:

Управно-пословне или административне зграде							
Енергијски разред	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Сјевер, $\Theta_e, m_j, min \leq 3^\circ C$			Југ, $\Theta_e, m_j, min > 3^\circ C$		
		$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$			$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 9	$\leq (5,98+15,42 \cdot f_0)$	≤ 22	≤ 6	$\leq (3,84+8,52 \cdot f_0)$	≤ 13
A	≤ 50	≤ 15	$\leq (9,97+25,7 \cdot f_0)$	≤ 37	≤ 9	$\leq (6,4+14,2 \cdot f_0)$	≤ 21
B	≤ 100	$\leq 30,23$	$\leq (19,95+51,41 \cdot f_0)$	$\leq 73,93$	$\leq 18,48$	$\leq (12,80+28,41 \cdot f_0)$	$\leq 42,63$
C	≤ 200	≤ 60	$\leq (39,96+102,82 \cdot f_0)$	≤ 148	≤ 37	$\leq (25,6+56,82 \cdot f_0)$	≤ 85
D	≤ 300	≤ 91	$\leq (59,85+154,23 \cdot f_0)$	≤ 222	≤ 55	$\leq (38,4+85,23 \cdot f_0)$	≤ 128
E	≤ 375	≤ 113	$\leq (74,81+192,78 \cdot f_0)$	≤ 277	≤ 69	$\leq (48+106,53 \cdot f_0)$	≤ 160
F	≤ 450	≤ 136	$\leq (89,77+231,34 \cdot f_0)$	≤ 333	≤ 83	$\leq (57,6+127,84 \cdot f_0)$	≤ 192
G	> 450	> 136	$> (89,77+231,34 \cdot f_0)$	> 333	> 83	$> (57,6+127,84 \cdot f_0)$	> 192

Зграде намјењене образовању							
Енергијски разред	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Сјевер, $\Theta_e, m_j, min \leq 3^\circ C$			Југ, $\Theta_e, m_j, min > 3^\circ C$		
		$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$			$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 7	$\leq (3,48+15,42 \cdot f_0)$	≤ 20	≤ 3	$\leq (1,7+8,52 \cdot f_0)$	≤ 11
A	≤ 50	≤ 11	$\leq (5,8+25,7 \cdot f_0)$	≤ 33	≤ 6	$\leq (2,84+14,2 \cdot f_0)$	≤ 18
B	≤ 100	$\leq 21,89$	$\leq (11,61+51,41 \cdot f_0)$	$\leq 65,59$	$\leq 11,37$	$\leq (5,69+28,41 \cdot f_0)$	$\leq 35,52$
C	≤ 200	≤ 44	$\leq (23,22+102,82 \cdot f_0)$	≤ 131	≤ 23	$\leq (11,38+56,82 \cdot f_0)$	≤ 71
D	≤ 300	≤ 66	$\leq (34,83+154,23 \cdot f_0)$	≤ 197	≤ 34	$\leq (17,07+85,23 \cdot f_0)$	≤ 107
E	≤ 375	≤ 82	$\leq (43,53+192,78 \cdot f_0)$	≤ 246	≤ 43	$\leq (21,33+106,53 \cdot f_0)$	≤ 133
F	≤ 450	≤ 99	$\leq (52,24+231,34 \cdot f_0)$	≤ 295	≤ 51	$\leq (25,60+127,84 \cdot f_0)$	≤ 160
G	> 450	> 99	$> (52,24+231,34 \cdot f_0)$	> 295	> 51	$> (25,6+127,84 \cdot f_0)$	> 160

Зграде намјењене здравству и социјалној заштити							
Енергијски разред	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Сјевер, $\Theta_e, m_j, min \leq 3^\circ C$			Југ, $\Theta_e, m_j, min > 3^\circ C$		
		$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$			$Q''_{H,nd}; [kWh/(m^2 \cdot a)]$		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 12	$\leq (9,34+15,42 \cdot f_0)$	≤ 26	≤ 7	$\leq (5,16+8,52 \cdot f_0)$	≤ 14
A	≤ 50	≤ 21	$\leq (15,57+25,7 \cdot f_0)$	≤ 43	≤ 11	$\leq (8,6+14,2 \cdot f_0)$	≤ 24
B	≤ 100	$\leq 41,44$	$\leq (31,15+51,41 \cdot f_0)$	$\leq 85,13$	$\leq 22,89$	$\leq (17,21+28,41 \cdot f_0)$	$\leq 47,04$
C	≤ 200	≤ 83	$\leq (62,3+102,82 \cdot f_0)$	≤ 170	≤ 46	$\leq (34,42+56,82 \cdot f_0)$	≤ 94
D	≤ 300	≤ 124	$\leq (93,45+154,23 \cdot f_0)$	≤ 255	≤ 69	$\leq (51,63+85,23 \cdot f_0)$	≤ 141
E	≤ 375	≤ 155	$\leq (116,81+192,78 \cdot f_0)$	≤ 319	≤ 86	$\leq (64,53+106,53 \cdot f_0)$	≤ 176
F	≤ 450	≤ 186	$\leq (140,17+231,34 \cdot f_0)$	≤ 383	≤ 103	$\leq (77,44+127,84 \cdot f_0)$	≤ 212
G	> 450	> 186	$> (140,17+231,34 \cdot f_0)$	> 383	> 103	$> (77,44+127,84 \cdot f_0)$	> 212

Зграде намјењене туризму и угоститељству

Енергијски разред	Q _{H,nd,rel} [%]	Сјевер, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Југ, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤14	≤ (11,36+15,42*f ₀)	≤28	≤4	≤ (2,23+8,52*f ₀)	≤11
A	≤ 50	≤24	≤ (18,93+25,7*f ₀)	≤46	≤7	≤ (3,75+14,2*f ₀)	≤19
B	≤ 100	≤48,15	≤ (37,87 + 51,41*f ₀)	≤91,85	≤13,3	≤ (7,45 + 28,41*f ₀)	≤37,25
C	≤ 200	≤96	≤ (75,74+102,82*f ₀)	≤184	≤27	≤ (14,9+56,82*f ₀)	≤75
D	≤ 300	≤144	≤ (113,61+154,23*f ₀)	≤276	≤40	≤ (22,35+85,23*f ₀)	≤112
E	≤ 375	≤181	≤ (142,01+192,78*f ₀)	≤344	≤50	≤ (27,93+106,53*f ₀)	≤140
F	≤ 450	≤217	≤ (170,41+231,34*f ₀)	≤413	≤60	≤ (33,52+127,84*f ₀)	≤168
G	> 450	>217	> (170,41+231,34*f ₀)	>413	>60	> (33,52+127,84*f ₀)	>168

Зграде намењене за спорт и рекреацију							
Енергијски разред	Q _{H,nd,rel} [%]	Сјевер, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Југ, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤38	≤ (35,34+15,42*f ₀)	≤52	≤13	≤ (11,19+8,52*f ₀)	≤20
A	≤ 50	≤64	≤ (58,9+25,7*f ₀)	≤86	≤21	≤ (18,65+14,2*f ₀)	≤34
B	≤ 100	≤128,09	≤ (117,81 + 51,41*f ₀)	≤171,79	≤42,98	≤ (37,30 + 28,41*f ₀)	≤67,13
C	≤ 200	≤256	≤ (235,62+102,82*f ₀)	≤344	≤86	≤ (74,6+56,82*f ₀)	≤134
D	≤ 300	≤384	≤ (353,43+154,23*f ₀)	≤515	≤129	≤ (111,9+85,23*f ₀)	≤201
E	≤ 375	≤480	≤ (441,78+192,78*f ₀)	≤644	≤161	≤ (139,87+106,53*f ₀)	≤252
F	≤ 450	≤576	≤ (530,14+231,34*f ₀)	≤773	≤193	≤ (167,85+127,84*f ₀)	≤302
G	> 450	>576	> (530,14+231,34*f ₀)	>773	>193	> (167,85+127,84*f ₀)	>302

Зграде велепродаје и малопродаје							
Енергијски разред	Q _{H,nd,rel} [%]	Сјевер, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Југ, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤20	≤ (16,64+15,42*f ₀)	≤33	≤5	≤ (3,06+8,52*f ₀)	≤12
A	≤ 50	≤33	≤ (27,74+25,7*f ₀)	≤55	≤8	≤ (5,1+14,2*f ₀)	≤20
B	≤ 100	≤65,76	≤ (55,48 + 51,41*f ₀)	≤109,46	≤15,89	≤ (10,21 + 28,41*f ₀)	≤40,04
C	≤ 200	≤132	≤ (110,962+102,82*f ₀)	≤219	≤32	≤ (20,42+56,82*f ₀)	≤80
D	≤ 300	≤197	≤ (166,44+154,23*f ₀)	≤328	≤48	≤ (30,63+85,23*f ₀)	≤120
E	≤ 375	≤247	≤ (208,05+192,78*f ₀)	≤410	≤60	≤ (38,28+106,53*f ₀)	≤150
F	≤ 450	≤296	≤ (249,66+231,34*f ₀)	≤493	≤72	≤ (45,94+127,84*f ₀)	≤180
G	> 450	>296	> (249,66+231,34*f ₀)	>493	>72	> (45,94+127,84*f ₀)	>180

Друге зграде које се гриви на температуру +18 °C или више							
Енергијски разред	Q _{H,nd,rel} [%]	Сјевер, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Југ, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤14	≤ (10,88+15,42*f ₀)	≤27	≤10	≤ (8,15+8,52*f ₀)	≤17
A	≤ 50	≤23	≤ (18,4+25,7*f ₀)	≤45	≤16	≤ (13,58+14,2*f ₀)	≤29
B	≤ 100	≤47	≤ (36,28 + 51,41*f ₀)	≤90	≤32,85	≤ (27,17 + 28,41*f ₀)	≤57
C	≤ 200	≤93	≤ (72,56+102,82*f ₀)	≤181	≤66	≤ (54,34+56,82*f ₀)	≤114
D	≤ 300	≤140	≤ (108,84+154,23*f ₀)	≤271	≤99	≤ (81,51+85,23*f ₀)	≤171
E	≤ 375	≤175	≤ (136,05+192,78*f ₀)	≤338	≤123	≤ (101,88+106,53*f ₀)	≤214
F	≤ 450	≤210	≤ (163,26+231,34*f ₀)	≤406	≤148	≤ (122,26+127,84*f ₀)	≤257
G	> 450	>210	> (163,26+231,34*f ₀)	>406	>148	> (122,26+127,84*f ₀)	>257

IV - ЕНЕРГИЈСКИ ЦЕРТИФИКАТ

Члан 18.

(Садржај и изглед Цертификата)

- Цертификат садржи опште податке о згради, енергијски разред зграде, рок важења Цертификата, податке о овлашћеном лицу које је издало и израдило Цертификат, податке о лицима која су судјеловала у изради Цертификата зграда са сложеним техничким системима, ознаку (ИД) Цертификата, податке о термотехничким системима, климатске податке, податке о потребној енергији за референтне и стварне климатске податке, енергијске потребе зграде, податке о кориштењу обновљивих извора енергије, приједлог мјера, објашњења техничких појмова, попис примјењених прописа и норми, детаљније информације и објашњење садржаја Цертификата.
- Приједлог мјера укључује мјере које утичу на енергијски разред и које не утичу на енергијски разред, а односе се на трошковно оптимално или трошковно ефикасно побољшање енергијских карактеристика зграде, односно самосталне употребне цјелине зграде, осим ако нема реалног потенцијала за побољшање

енергијске ефикасности у односу на прописане захтјеве.

- Приједлог мјера у Цертификату укључује:
 - мјере које се проводе у вези са већом реконструкцијом овојнице зграде или техничког система зграде и мјере за појединачне дијелове зграде неовисно о већој реконструкцији овојнице зграде или техничког система
 - оптималну комбинацију мјера.
- Приједлог мјера на Цертификату мора бити технички изведив за конкретну зграду те садржи кораке за provedбу мјера. Приједлог мјера може садржавати процјену периода поврата улагања или анализу трошкова и користи током вијека трајања зграде ако је примјењиво.
- Детаљније информације на Цертификату упућују власника односно најмопримца или закупца гдје могу добити додатне информације у погледу могућности провођења мјера за побољшање енергијске ефикасности укључиво информације у погледу трошковне ефикасности мјера наведених у Цертификату.
- Информације из става (5) овог члана могу садржавати и друге информације о повезаним питањима, као и

- информације о потстицајима и могућностима финансирања.
- (7) Оцјењивање трошковне ефикасности приједлога мјера заснива се на сету стандардних услова, као што су процјена уштеда енергије и цијене енергије на којима се та процјена заснива те прелиминарна прогноза трошкова.
 - (8) За постојеће зграде, вриједности истакнуте на енергијском сертификату представљају енергијске карактеристике зграде и топлоте потребне за гријање и припрему потрошне топле воде, израчунате на основу режима кориштења зграде, и могу а не морају нужно изражавати реалну потрошњу енергије у згради или њеној самосталној употребној цјелини.
 - (9) За нове зграде, вриједности истакнуте на енергијском сертификату представљају енергијске карактеристике зграде и топлоте потребне за гријање, припрему потрошне топле воде, климатизацију, израчунате на основу претпостављеног режима кориштења зграде, и не изражавају реалну потрошњу енергије у згради или њеној самосталној употребној цјелини.
 - (10) Сертификат за стамбене зграде се израђује електронски и испишује искључиво путем ИСБЕ а према Прилогу 1 ове уредбе и на начин да је онемогућена промјена његовог садржаја.
 - (11) Сертификат за нестамбене зграде се израђује електронски и испишује искључиво путем ИСБЕ а према Прилогу 2 ове уредбе и на начин да је онемогућена промјена његовог садржаја.
 - (12) Сертификат за остале зграде се израђује електронски и испишује искључиво путем ИСБЕ а према Прилогу 3 ове уредбе и на начин да је онемогућена промјена његовог садржаја.
- Члан 19.
(Изглед Сертификата стамбених и Сертификата нестамбених зграда)
- Сертификат се састоји од пет страница како слиједи:
- А) Прва страница Сертификата садржи:**
- 1) Податке о згради:
 - врста зграде,
 - назив зграде,
 - локација зграде (катастарска честица, катастарска општина, адреса, кућни број, мјесто, поштански број),
 - подаци о власнику, инвеститору,
 - подаци о години изградње и задње значајне обнове.
 - 2) Податке о геометријским карактеристикама зграде:
 - корисна гријана површина зграде A_k (m^2),
 - бруто запремина гријаног дијела зграде V_e (m^3),
 - фактор облика зграде f_0 (m^{-1}).
 - 3) Климатске податке:
 - климатска зона Сјевер или климатска зона Југ,
 - мјеродавна метеоролошка станица.
 - 4) Податке о специфичним енергијама и емисији угљендиоксида за референтне и стварне климатске податке:
 - специфична годишња потребна енергија за гријање $Q''_{H,nd}$ ($kWh/m^2 год$),
 - специфична годишња испоручена енергија E''_{del} ($kWh/m^2 год$),
 - специфична годишња примарна енергија E''_{prim} ($kWh/m^2 год$),
- годишња емисија угљен диоксида CO_2 ($t/год$).
- 5) Податке о енергијским разредима зграде;
 - релативна специфична годишња потребна енергија за гријање $Q''_{H,nd,rel}$,
 - енергијски разред зграде на скали од А+ до G.
 - 6) Податак о року важења енергијског сертификата;
 - ознака енергијског сертификата
 - датум издавања,
 - датум истека.
 - 7) Податке о лицу које је издало енергијски сертификат;
 - овлаштено лице (правно или физичко),
 - регистарски број овлаштеног лица,
 - име и презиме именованог лица у овлашћеном правном лицу,
 - име и презиме, регистарски број и потпис лица која су учествовала у изради појединих фаза енергијског сертификата зграде,
 - име и презиме одговорног лица у правном лицу или име и презиме овлаштеног физичког лица,
 - потпис и печат лица које је издало енергијски сертификат.
 - 8) Податке о лицу које је извршило енергијски аудит зграде;
 - овлаштено лице (правно или физичко),
 - регистарски број овлаштеног лица.
- Б) Друга страница Сертификата садржи:**
- 1) Податке кориштене за прорачун;
 - унутрашња пројектна температура у сезони гријања ($^{\circ}C$),
 - унутрашња пројектна температура у сезони хлађења ($^{\circ}C$),
 - број сати рада система гријања/хлађења t_d (h/дан),
 - број дана рада система гријања/хлађења d_{use} (дан/седм.),
 - број сати рада система механичке вентилације/климатизације tV_{meh} (h/дан).
 - 2) Карактеристике грађевинских дијелова зграде (упоредба стварних вриједности са допуштеним са ознаком испуњавања граничних вриједности датих Правилником о минималним захтјевима за енергијске карактеристике зграда);
 - коефицијент трансмисијског топлотног губитка по јединици површине омотача, гријаног дијела зграде, (W/m^2K),
 - коефицијент пролаза топлоте, (W/m^2K),
 - вањски зидови, зидови према гаражи, тавану, прозори, балконска врата, кровни прозори, транспарентни елементи омотача зграде (U_w),
 - остакљени дио прозора, балконских врата, кровних прозора, транспарентних елемената омотача зграде (U_g),
 - равни и коси кровови изнад гријаног простора, плафони према тавану,

- плафони изнад вањског зрака, плафони изнад гараже,
 - зидови и стропови према негријаним просторијама и негријаном стубишту температуре више од 0°C,
 - зидови према тлу, подови према тлу,
 - вањска врата, врата према негријаном стубишту, с нетранспарентним вратним крилом и остакљене преграде према негријаном простору,
 - стијенке кутија за ролете,
 - плафони и зидови између станова, плафони између гријаних радних просторија различитих корисника,
 - куполе и свјетлосне траке,
 - врата вјетробрана.
- 3) Податке о потребној енергији за референтне и стварне климатске податке са ознаком испуњавања граничних вриједности датих Правилником о минималним захтјевима за енергијске карактеристике зграда:
- годишња потребна топлотна енергија за гријање за дефинисани профил кориштења $Q_{H,nd}$ (kWh/год),
 - специфична годишња потребна топлотна енергија за гријање за дефинисани профил кориштења $Q''_{H,nd}$ (kWh/m²год),
 - годишња потребна топлотна енергија за загријавање потрошне топле воде Q_w , (kWh/год),
 - специфична годишња потребна топлотна енергија за загријавање потрошне топле воде за Q''_w , (kWh/m²год),
 - годишња потребна топлотна енергија за хлађење за дефинисани профил кориштења $Q_{C,nd}$ u (kWh / год),
 - специфична годишња потребна топлотна енергија за хлађење за дефинисани профил кориштења $Q''_{C,nd}$ (kWh/ m² год),
 - годишњи топлотни губици система за гријање $Q_{H,ls}$ (kWh / год),
 - специфични годишњи топлотни губици система за гријање $Q''_{H,ls}$ (kWh/ m² год),
 - годишњи топлотни губици система за загријавање потрошне топле воде $Q_{w,ls}$ (kWh/ год),
 - специфични годишњи топлотни губици система за загријавање потрошне топле воде $Q''_{w,ls}$ (kWh/ m² год),
 - годишњи губици система хлађења за дефинисани профил кориштења $Q_{C,ls}$ (kWh/ год),
 - специфични годишњи губици система хлађења за дефинисани профил кориштења $Q''_{C,ls}$ (kWh/ m²год),
 - годишња потребна топлотна енергија Q_H (kWh /год),
 - специфична годишња потребна топлотна енергија Q''_H (kWh/ m²год),
 - годишња потребна енергија за расвјету Q_I (kWh /год),
 - специфична годишња потребна енергија за расвјету Q''_I (kWh/ m² год),
 - годишња испоручена енергија згради за E_{del} (kWh /год),
 - специфична годишња испоручена енергија згради за E''_{del} (kWh/ m² год),
 - годишња примарна енергија E_{prim} (kWh /год),
 - специфична годишња примарна енергија E''_{prim} (kWh/ m² год),
 - годишња емисија CO₂ (t/год).
- Ц) Трећа страница Цертификата садржи:**
- 1) Податке о термотехничким системима зграде:
- врста зграде према сложености техничког система (са једноставним техничким системом, са сложеним техничким системом),
 - начин гријања (локално, етажно, централно, даљинско),
 - начин припреме потрошне топле воде (локално, централно, спремник, проточно),
 - година производње извора топлотне енергије за гријање,
 - извор енергије за гријање зграде (природни плин, укапљени нафтни плин, лож уље, електрична енергија, угаљ, даљински извор, ОИЕ, остало),
 - извор енергије за припрему потрошне топле воде (природни плин, укапљени нафтни плин, лож уље, електрична енергија, угаљ, даљински извор, ОИЕ, остало),
 - начин хлађења зграде (локално, етажно, централно, нема),
 - извори енергије који се користе за хлађење зграде (електрична енергија, друго),
 - врста вентилације (присилна без поврата топлоте, присилна са повратом топлоте, природна).
- 2) Податке о кориштењу обновљивих извора енергије:
- удио обновљивих извора енергије у потребној топлотној енергији за гријање (%),
 - удио обновљивих извора енергије у потребној топлотној енергији за гријање, хлађење и припрему потрошне топле воде (%),
 - удио обновљивих извора енергије у испорученој енергији за рад термотехничких система (%),
 - врста система са обновљивим изворима енергије (соларни колектори, топлотна пумпа, фотонапон, биомаса, друго).
- 3) Податке о мјерама побољшања енергијске ефикасности:
- редни број мјере,
 - опис мјере,
 - енергијски разред зграде након реализације мјере,
 - уштеде испоручене енергије (kWh/год),
 - смањење емисије CO₂ (t/год),
 - резиме препорука за повећање енергијске ефикасности зграде.
- Д) Четврта страница Цертификата садржи** објашњење техничких појмова.
- Е) Пета страница Цертификата садржи** попис прописа, норми и обрачунских поступака за одређивање података наведених у Цертификату.

Члан 20.

(Изглед Цертификата осталих зграда)

Цертификат осталих зграда које троше енергију састоји се од четири странице како слиједи:

А) Прва страница Цертификата садржи:

- 1) Податке о згради:
 - врста зграде,
 - назив зграде,
 - локација зграде (катастарска честица, адреса, кућни број, мјесто с поштанским бројем),
 - подаци о власнику, инвеститору,
 - подаци о години изградње и задње значајне обнове.
- 2) Податке о геометријским карактеристикама зграде:
 - корисна гријана површина зграде A_K (m^2),
 - бруто запремина гријаног дијела зграде V_e (m^3),
 - фактор облика зграде f_0 (m^{-1}).
- 3) Климатске податке;
 - зона Сјевер или зона Југ,
 - мјеродавна метеоролошка станица.
- 4) Податке о специфичним енергијама за референтне и стварне климатске податке;
 - специфична годишња потребна енергија за гријање $Q''_{H,nd}$ (kWh/m^2 год),
 - специфична релативна годишња потребна енергија за гријање $Q''_{H,nd,rel}$ (%).
- 5) Податак о року важења енергијског сертификата;
 - ознака енергијског сертификата
 - датум издавања,
 - датум истека.
- 6) Податке о лицу које је издало енергијски сертификат;
 - овлаштено лице (правно или физичко),
 - регистарски број овлаштеног лица,
 - име и презиме именованог лица у овлаштенем правном лицу,
 - име и презиме, регистарски број и потпис лица која су учествовала у изради појединих фаза енергијског сертификата зграде,
 - име и презиме одговорног лица у правном лицу или име и презиме овлаштеног физичког лица,
 - потпис и печат лица које је издало енергијски сертификат.
- 7) Податке о лицу које је извршило енергијски аудит зграде;
 - овлаштено лице (правно или физичко),
 - регистарски број овлаштеног лица.

Б) Друга страница Цертификата садржи:

- 1) Карактеристике грађевинских дијелова зграде (упоредба стварних вриједности са допуштеним са ознаком испуњавања граничних вриједности које ће бити прописане правилником о минималним захтјевима о енергијским карактеристикама зграда.
 - коефицијент трансмисијског топлотног губитка по јединици површине омотача, гријаног дијела зграде, (W/m^2K)
 - коефицијент пролаза топлоте, (W/m^2K)

- вањски зидови, зидови према гаражи, тавану,
 - прозори, балконска врата, кровни прозори, транспарентни елементи омотача зграде (U_w),
 - равни и коси кровови изнад гријаног простора, плафони према тавану,
 - плафони изнад вањског зрака, плафони изнад гараже,
 - зидови и стропови према негријаним просторијама и негријаном стубишту температуре више од $0^\circ C$,
 - зидови према тлу, подови према тлу,
 - вањска врата с нетранспарентним вратним крилом.
- 2) Податке о термотехничким системима зграде:
 - врста зграде према сложености техничког система (са једноставним техничким системом, са сложеним техничким системом),
 - начин гријања (локално, етажно, централно, даљинско),
 - начин припреме потрошне топле воде (локално, централно, спремник, проточно),
 - година производње извора топлотне енергије за гријање,
 - извор енергије за гријање зграде (природни плин, укапљени нафтни плин, лож уље, електрична енергија, угаљ, даљински извор, ОИЕ, остало),
 - извор енергије за припрему потрошне топле воде (природни плин, укапљени нафтни плин, лож уље, електрична енергија, угаљ, даљински извор, ОИЕ, остало),
 - начин хлађења зграде (локално, етажно, централно, нема),
 - извори енергије који се користе за хлађење зграде (електрична енергија, друго),
 - врста вентилације (присилна без поврата топлоте, присилна са повратом топлоте, природна).
 - 3) Податке о кориштењу обновљивих извора енергије:
 - удио обновљивих извора енергије у потребној топлотној енергији за гријање (%),
 - удио обновљивих извора енергије у потребној топлотној енергији за гријање, хлађење и припрему потрошне топле воде (%),
 - удио обновљивих извора енергије у испорученој енергији за рад термотехничких система (%),
 - врста система са обновљивим изворима енергије (соларни колектори, топлотна пумпа, фотонапон, биомаса, друго).
 - 4) Податке о мјерама побољшања енергијске ефикасности:
 - редни број мјере,
 - опис мјере,
 - енергијски разред зграде након реализације мјере,
 - уштеде испоручене енергије ($kWh/год$),

- смањење емисије CO₂ (t/год),
- резиме препорука за повећање енергијске ефикасности зграде.

Ц) Трећа страница Сертификата садржи објашњење техничких појмова.

Д) Четврта страница Сертификата садржи попис прописа, норми и прорачунских поступака за одређивање података наведених у сертификату.

Члан 21.

(Унос података)

- (1) Годишња и специфична енергија потребна за хлађење, расвјету, помоћна енергија за погон система гријања и система климатизације, као и припадајући губици уносе се у Сертификате само за нестамбене зграде.
- (2) Поређење рачунски добијених референтних вриједности потребне енергије са граничним вриједностима датим у ст. (6) и (7.) члана 17. ове уредбе врши се и уноси у Сертификат само за специфичну годишњу потребну топлотну енергију $Q''_{H,nd}$ (kWh/m² год), референтне климатске податке и фактор облика зграде.

Члан 22.

(Израда и издавање Сертификата)

- (1) Сертификат са јединственом ознаком (ИД број), као електронски генерисан документ, се добија на основу он-лине попуњене апликације за извјештај о енергијском аудиту зграда / прорачуну енергијских потреба нових зграда у ИСЕЕ - компонента Енергијски сертификати зграда.
- (2) Сертификат из става (1) овог члана се израђује на папиру у два истоветна примјерка у складу са чланом 18. став (10.) ове уредбе.
- (3) Сертификат из става (1) овог члана потписом овјерава овлаштено физичко лице, или именовано лице у овлашћеном правном лицу.
- (4) Сертификат се у аналогном облику доставља ФМПУ, инвеститору, власнику или кориснику, а код вишестамбених зграда управитељу зграде и представнику сувласника зграде.
- (5) У случају да се ради о згради са више сувласника, по једна копија Сертификата се доставља сваком од сувласника зграде.
- (6) Сертификат се издаје за цијелу зграду, са роком важења од 10 (десет) година.
- (7) Изнимно од става (1) овог члана за постојеће зграде које се продају или изнајмљују, Сертификат се може издати и за дио зграде који чини самосталну употребну цјелину зграде.
- (8) Изнимно од става (1) овог члана Сертификат се издаје за дијелове зграде када се ради о згради која је, према овој Уредби, дефинисана као "зграда са више зона".
- (9) Зграда или њена самостална употребна цјелина може имати само један важећи Сертификат.
- (10) Изнимно од става (9) овог члана, власник дијела зграде који представља самосталну употребну цјелину, поред важећег Сертификата, може исходovati и Сертификат за ту самосталну употребну цјелину.
- (11) Сертификат издат у складу са ставом (10.) је важећи Сертификат.
- (12) У случају када се за зграду мјешовите намјене издаје један заједнички Сертификат за цијелу зграду, тада се поступак енергијског сертификарања проводи у складу са претежном намјеном зграде.
- (13) Сертификат подлијеже систему Независне контроле у складу са Законом и овом уредбом.

Члан 23.

(Чување енергијског сертификата)

- (1) Сертификат зграде односно дијела зграде или њене самосталне употребне цјелине, дужан је чувати власник, инвеститор или корисник зграде, најмање у року важења тог Сертификата.
- (2) Министарство ФМПУ је обавезно да трајно чува енергијски сертификат зграде односно дијела зграде као самосталне употребне цјелине.

V - НАЧИН ФОРМИРАЊА ТРОШКОВА ЕНЕРГИЈСКОГ ЦЕРТИФИЦИРАЊА

Члан 24.

(Структура трошкова сертификарања)

- (1) Трошкови енергијског сертификарања зграда састоје се из два дијела, и то:
 - 1) накнаде за услуге енергијског аудита зграде (C_{epz}) и
 - 2) трошкови за издавање енергијског сертификата зграде
- (2) Трошкове из става (1) овог члана и израду сертификата сноси власник, инвеститор и корисник (наручилац Сертификата).

Члан 25.

(Износ накнаде за услуге енергијског аудита зграда)

- (1) На приједлог министра ФМПУ Влада одлуком прописује највиши износ накнаде за услуге енергијског аудита зграда, (C_{enz}).
- (2) Износ накнаде за услугу енергијског аудита зграде зависи од:
 - a) врсте и површине зграде, односно дијела зграде или самосталне употребне цјелине за коју се енергијски аудит врши,
 - b) обима, садржаја и комплетности техничке документације.
- (3) У површину из става (2.) тачка a) овог члана не урачунава се корисна површина заокружених функционалних цјелина зграде које се не грију.

Члан 26.

(Структура трошкова за издавање Сертификата)

- (1) Трошкови за издавање Сертификата састоје се од:
 - a) накнаде за финансирање независне контроле и
 - b) прописаног износа накнаде за издавање Сертификата,
- (2) Трошкови из става (1.) овог члана обрачунавају се према обрасцу:

$$N = C_{ec} + k \times C_{epz}$$
 где је:
 - N – износ трошкова за издавање Сертификата (KM),
 - C_{ec} , – прописани износи накнаде за издавање Сертификата (KM),
 - $k \times C_{epz}$ - дио накнаде предвиђен за финансирање трошкова независне контроле, једнак умношку највишег износа цијене енергијског аудита зграде из члана 25. става (1.) ове уредбе и коефицијента k , (KM)
- (3) На приједлог министра ФМПУ Влада одлуком прописује највиши износ трошкова за издавање Сертификата C_{ec} и независну контролу најкасније до 15. децембра текуће године за наредну годину, а одлука се објављује у "Службеним новинама Федерације БиХ".
- (4) Прописани износ накнаде из става (1) овог члана (C_{ec}) као и коефицијент " k " су саставни дијелови одлуке из става (3) овог члана.

Члан 27.

(Намјена утрошка износа уплаћених средстава)

- (1) Након достављеног извјештаја о извршеном енергијском аудиту зграде од стране лица овлаштеног за вршење енергијских аудита и/или сертификарање зграда, администратор Компоненте 4 - Енергијски сертификати зграда, на основу формуле из члана 26. ове уредбе и дефинисаних вриједности највишег износа накнаде за вршење енергијских аудита зграда C_{epz} из члана 25. ове уредбе, и одлуком утврђене вриједности C_{ec} и коефицијента "k", прорачунава износ накнаде (N) коју мора уплатити овлаштено лице.
- (2) По успјешно достављеном извјештају о енергијском аудиту зграде и достављања уплатнице за накнаду (N), администратор обавјештава лице овлаштено за вршење енергијских аудита и/или сертификарање зграда, интерном поруком у оквиру ИСЕЕ или путем званичног маил-а, да је Сертификат генерисан у ИСЕЕ са јединственим ИД и спреман за преузимање и принт од стране лица овлаштеног за вршење енергијских аудита и/или сертификарање зграда.
- (3) Износ из става (1) овог члана се уплаћује на рачун јавних прихода Федерације Босне и Херцеговине и распоређује се на намјенски подрачун министарства ФМПУ.
- (4) Прописани износ трошкова за издавање енергијског сертификата зграде (C_{ec}) намјенски се користи за обављање послова издавања енергијског сертификата зграде, вођење и одржавање базе података о издатим сертификатима.

Износ накнаде предвиђен за финансирање трошкова независне контроле

($k \times C_{epz}$) се користи за трошкове спровођења независне контроле извјештаја о енергијским аудитима и издатим сертификатима и за вођења базе података лица именованих за независну контролу.

VI - НАЧИН ФОРМИРАЊА ТРОШКОВА ЕНЕРГИЈСКОГ АУДИТА

Члан 28.

(Накнаде за услуге енергијског аудита)

- (1) На приједлог Министра Влада одлуком прописује највиши износ накнаде за услуге енергијских аудита других објеката, индустријских постројења, технолошких процеса и комуналних услуга дефинисаних посебним прописима из члана 1. ст. (3.) и (4.) ове уредбе.
- (2) На приједлог Министра Влада одлуком прописује највиши износ накнаде за услугу редовног енергијског аудита система гријања и система климатизације, дефинисаног правилником о редовним енергијским аудитима система гријања и система климатизације из члана 1. став (5) ове уредбе.
- (3) Трошкови редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације, састоје се из два дијела, и то:
 - а. накнаде за услуге редовног енергијског аудита система гријања и система климатизације (C_{rea}) и
 - б. трошкова независне контроле (C_{nk})
- (4) Трошкове из става (3) овог члана сноси власник, инвеститор и корисник (наручилац редовног енергијског аудита).

Члан 29.

(Структура трошкова редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације)

- (1) Износ накнаде (C_{rea}) из члана 28. став (3) тачка а) ове уредбе, за услугу редовног енергијског аудита система гријања и система климатизације зависи од:
 - а) снаге и сложености система за који се врши редовни енергијски аудит;
 - б) доступности адекватне техничке документације.
- (2) Износ трошкова независне контроле (C_{nk}) из члана 28. став (3) тачка б) ове уредбе, је једнак умношку највишег прописаног износа накнаде за услугу редовног енергијског аудита система гријања и система климатизације (C_{rea}), и коефицијента k_1 ,
- (3) Износ трошкова из става (2) овог члана рачуна се по формули:

$$C_{nk1} = k_1 \times C_{rea} \text{ (KM)}$$
- (5) Одлуком из члана 28. став (2) ове уредбе Влада Федерације БиХ прописује највиши износ трошкова за услугу редовног енергијског аудита C_{rea} и износ коефицијента " k_1 " најкасније до 15. децембра текуће године за наредну годину, а одлука се објављује у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Члан 30.

На трошкове за услуге енергијских аудита других објеката, индустријских постројења, технолошких процеса и комуналних услуга дефинисаних посебним прописима из члана 29. став (1) ове уредбе на одговарајући начин се примјењују одредбе чл. 28. и 29. ове уредбе

Члан 31.

(Намјена утрошка износа уплаћених средстава)

- (1) Након достављеног извјештаја о извршеном редовном енергијском аудиту од стране овлаштеног лица, а на основу формуле из члана 29. став (3) ове уредбе и дефинисаних вриједности највишег износа накнаде за вршење редовних енергијских аудита C_{rea} и коефицијента " k_1 " из става (4) истог члана, администратор Компоненте 5 – Технички системи гријања и климатизације, прорачунава износ накнаде (N1) коју мора уплатити овлаштено лице.
- (2) По успјешно достављеном извјештају о редовном енергијском аудиту и достављања уплатнице за накнаду (N1), администратор обавјештава овлаштено лице интерном поруком у оквиру ИСЕЕ или путем званичног маил-а, да је Извјештај са јединственом шифром генерисан у ИСЕЕ и спреман за преузимање и принт од стране лица овлаштеног за вршење редовних енергијских аудита.
- (3) Износ из става (1) овог члана се уплаћује на рачун јавних прихода Федерације Босне и Херцеговине и распоређује се на намјенски подрачун министарства ФМЕРИ.
- (4) Износ из става (1) овог члана се користи за трошкове спровођења независне контроле извјештаја о редовним енергијским аудитима и за вођења базе података лица именованих за независну контролу.

VII - НЕЗАВИСНА КОНТРОЛА ИЗВЈЕШТАЈА О ПРОВЕДЕНИМ ЕНЕРГИЈСКИМ АУДИТИМА И ИЗДАТИМ ЦЕРТИФИКАТИМА

Члан 32.

(Независни систем контроле извјештаја о проведеним енергијским аудитима и издатим Сертификатима)

- (1) Енергијски сертификати зграда и/или извјештаји о енергијским аудитима зграда и извјештаји о редовним

- аудитима система гријања и система климатизације подлијежу независној контроли.
- (2) Независну контролу провођења поступка из става (1) овог члана проводи Комисија за независну контролу контролом извјештаја о проведеним енергијским аудитима и издатим Сертификатима (у даљњем тексту: Комисија за независну контролу).
 - (3) Комисију за независну контролу из става (2) овог члана, на приједлог Стручног одбора, рјешењем именује министар ФМПУ.
 - (4) ФМПУ/ФМЕРИ, свако у оквиру својих надлежности, врши надзор над радом овлашћених правних / физичких лица и над спровођењем поступка независне контроле издатих Сертификата и сачињених извјештаја о енергијским аудитима.
 - (5) ФМПУ/ФМЕРИ ће писаним путем обавијестити физичку/ правну особу овлашћену за енергијско сертификарање и/или енергијски аудит зграде, односно редовни аудит система гријања и система климатизације, која је израдила енергијски сертификат зграде, односно извјештај о редовном аудиту система гријања и система климатизације који је предмет контроле, о покретању поступка контроле те позвати да ФМПУ, односно Министарству, достави документацију потребну за провођење контроле.
 - (6) Лице овлашћено за вршење енергијских аудита и/или сертификарање зграда, односно за редовне аудите система гријања и климатизације, које је израдило Сертификат/Извјештај који је предмет независне контроле, дужно је Комисији за независну контролу дати на увид све потребне податке и записе о проведеном енергијском аудиту/урађеном Сертификату, као и записе о извршеним прорачунима које им Комисија за независну контролу затражи.
 - (7) ФМЕРИ/ ФМПУ води регистар овлашћених лица за провођење независне контроле.

Члан 33.

(Метода одабира узорка)

- (1) Сертификати и/или извјештаји о енергијским аудитима зграда као и извјештаји о редовном аудиту система гријања и система климатизације, за контролу се одабиру на један од сљедећих начина:
 - a) методом одабира случајног узорка од укупног броја издатих енергијских сертификата, сертификата одређеног енергијског разреда те сертификата одређене врсте и намјене зграде,
 - b) методом одабира случајног узорка од укупног броја извјештаја о енергијским аудитима зграда,
 - c) методом одабира случајног узорка од укупног броја извјештаја о редовним аудитима система гријања и система климатизације,
 - d) на основу пријаве, приговора или жалбе.
- (2) Контрола извјештаја из члана 33. став (1) Закона ће се проводити на основу случајне селекције у најмањем омјеру од 5% свих годишње издатих извјештаја лица овлашћеног за обављање енергијског аудита и /или енергијског сертификарања.
- (3) Омјер из става (2) овог члана подразумијева контролу минимално 5% од укупно издатих енергијских сертификата сваког од овлашћених лица на годишњем нивоу.
- (4) Министарство ФМПУ, односно Министарство на основу случајног одабира, најмање једном у пет година за сваку физичку и правну особу овлашћену за енергијско сертификарање и енергијски аудит зграде с једноставним техничким системом, односно правну

особу овлашћену за енергијско сертификарање/ енергијски аудит зграде са сложеним техничким системом, односно правну особу овлашћену за редовни енергијски аудит система гријања и система климатизације проводи контролу најмање једног енергијског сертификата, односно, извјештаја о редовном аудиту система гријања и система климатизације.

VIII - НАЧИН РАДА НЕЗАВИСНЕ КОНТРОЛЕ

Члан 34.

(Поступак за провођење независне контроле)

- (1) Комисија за независну контролу ће, током контроле, провјерити вриједност свих коришћених улазних података, извршити провјеру крајњег резултата енергијског аудита, те увидом на лицу мјеста и сврсисходности датих препорука на начин:
 - a) да, контролом Сертификата зграде Комисија за независну контролу провјерава садржај извјештаја о проведеном енергијском аудиту зграде, ваљаност и потпуност улазних података, исправност и тачност Сертификата, прорачуна и предложених мјера за побољшање енергијских својстава зграде;
 - b) да, контролом извјештаја о редовним енергијским аудитима система гријања и система климатизације, Комисија за независну контролу провјерава потпуност извјештаја, те потпуност предложених мјера за побољшање енергијске ефикасности.
- (2) Уколико Комисија за независну контролу контролом утврди повреде поступака одређених овом Уредбом које се односе на:
 - a) непотпуност података извјештаја о проведеном енергијском аудиту - системска верификација;
 - b) рачунска грешка у прорачуну енергијских карактеристика, без утицаја на измјену енергијског разреда енергијског сертификата зграде - Комисија за независну контролу верификација;
 - c) рачунска грешка у прорачуну енергијских карактеристика, са утицајем на енергијски разред енергијског сертификата зграде - Комисија за независну контролу верификација;
 - d) непотпуни, невјеродостојни или нетачни улазни прорачунски подаци - Комисија за независну контролу верификација било да утиче или не на енергијски разред енергијског сертификата зграде - Комисија за независну контролу верификација;
 дат ће препоруку министру ФМПУ да лицу овлашћеном за обављање енергијских аудита зграде и/или енергијско сертификарање зграде одузме овлашћење за обављање истих.
- (3) Уколико Комисија за независну контролу контролом утврди повреде поступака одређених овом уредбом које се односе на:
 - a) непотпуност података извјештаја о проведеном енергијском аудиту - системска верификација;
 - b) рачунска грешка у прорачуну енергијских карактеристика - Комисија за независну контролу верификација;
 - c) непотпуни и или нетачни улазни прорачунски подаци - Комисија за независну контролу верификација;
 дат ће препоруку Министру да лицу овлашћеном за обављање редовних енергијских аудита система

- гријања и система климатизације, одузме овлаштење за обављање истих.
- (4) Извјештаје о контроли Комисија за независну контролу доставља министарству ФМПУ, односно Министарству у електроничком и писаном облику.
 - (5) Сертификат и/или извјештај о проведеном енергијском аудиту зграде, односно, извјештај о проведеном редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације који је оцијењен негативно од стране Комисије за независну контролу, ФМПУ/ФМЕРИ, свако у оквиру своје надлежности, рјешењем проглашава неважећим.
 - (6) Оцјену "негативно" Комисија за независну контролу ће јасно дефинисати на основу утврђених критерија.
 - (7) Против рјешења из става (5.) овога члана не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор.
 - (8) Овлаштено лице, чији је Сертификат и/или Извјештај о извршеном енергијском аудиту оцијењен негативно, обавезно је, без нове накнаде, извршити поновно енергијско сертификарање зграде, и/или спровођење енергијског аудита, односно, редован аудит система гријања, хлађења климатизације и вентилације.
 - (9) Након проведеног поступка из става (8.) овог члана, без накнаде се издаје нови Сертификат.
 - (11) Приликом провођења контроле извјештаја о проведеним енергијским аудитима и/или издатим енергијским сертификатима, а приликом провере прорачунске исправности, до успоставе софтверског алата на нивоу Федерације БиХ, Комисија за независну контролу користи Методологију, односно методологију са алгоритмом која ће бити прописана правилником из члана 1. став (5) ове уредбе.
 - (12) На приједлог министра ФМПУ, Влада Федерације БиХ доноси одлуку о успостави софтверског алата на нивоу Федерације БиХ.

Члан 35.

(Проглашавање Сертификата неважећим)

- (1) Министар ФМПУ рјешењем проглашава неважећим Сертификат и извјештај о проведеном енергијском аудиту зграде, а орган надлежан за издавање дозволе одузима употребну дозволу згради за коју је Комисија за независну контролу утврдила да је Сертификат и употребна дозвола исходована према поступању из члана 48. става (2) тачке 2.) ове уредбе.
- (2) Нови Сертификат за зграду из става (1) овог члана може се исходовати након отклањања недостатака и испуњавања услова прописаних правилником из члана 24. става (3) Закона.
- (3) Трошкове издавања новог Сертификата, након негативне оцјене Комисије за независну контролу, сноси инвеститор или власник зграде.

IX - КОМИСИЈА ЗА НЕЗАВИСНУ КОНТРОЛУ

Члан 36.

(Комисија за независну контролу)

- (1) Комисија за независну контролу се састоји од четири члана који се именују из реда експерата, високе стручне спреме, који имају релевантно искуство у, пројектовању, креирању, припреми или примјени правила струке или техничке регулативе из подручја енергијске ефикасности и најмање пет (5) година радног искуства.
- (2) У Комисију за независну контролу се именују лица (архитектонске/грађевинске, машинске и електро струке), која посједују Увјерење о успјешно завршеном Програму оспособљавања Модул 1 и Модул 2 који ће

бити дефинисан Уредбом о условима за давање и одузимање овлаштења за обављање енергијских аудита и енергијско сертификарање зграда.

- (3) Комисија за независну контролу се именује на период од четири године.
- (4) Комисија за независну контролу је дужна послове независне контроле издатих енергијских сертификата и извјештаја о проведеним енергијским аудитима обављати стручно, самостално, непристрано и неовисно.
- (5) Комисија за независну контролу је дужна креирати листу потенцијалних прекршаја, те елементе за вредновање и бодовање прекршаја (систем бодовања) сваког од прекршаја на основу којих ће заснивати приједлози о одузимању овлаштења овлашћеном лицу.
- (6) Комисија за независну контролу је дужна водити евиденцију и чувати документацију о проведеној контроли и извршити унос извјештаја о проведеној независној контроли у ИСЕЕ.
- (7) Комисија за независну контролу води записник о извршеној независној контроли који чува најмање 10 година од дана спроведене независне контроле.
- (8) Два (2) члана Комисије који се именују из реда експерата морају испуњавати услове дефинисане чланом 39. став (2), тач. а), б), ц) и е) ове уредбе, а друга два члана Комисије морају испуњавати услове дефинисане чланом 39 став (2), тач. а), б), д) и е). ове уредбе.
- (9) Административно-техничке и финансијске послове Комисије за независну контролу обавља ФМПУ и ФМЕРИ свако у оквиру својих надлежности.
- (10) Технички секретар Стручног одбора обавља административно-техничке и друге послове везано за сједнице Комисије и одузимање овлаштења.
- (11) Начин рада Комисије за независну контролу утврђује се пословником којег доноси Комисија већинским гласањем свих чланова, уз претходно прибављену сагласност Стручног одбора.
- (12) Члановима Комисије припада накнада за рад која се финансира из средстава лица овлашћених за обављање енергијских аудита и/или енергијско сертификарање чији рад је предмет контроле и у складу са члановима 26. и 29. ове уредбе.
- (13) Висину накнаде из става (15) овог члана за чланове Комисије рјешењем прописује министар ФМПУ/ФМЕРИ сваки у оквиру своје надлежности.

Члан 37.

(Изузеће чланова Комисије за независну контролу)

Као члан Комисије за независну контролу, независну контролу Сертификата и/или извјештаја о енергијском аудиту зграде, односно, извјештаја о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације, не може обављати лице које је:

- а) на листи стручних квалификованих лица код овлашћеног лица чији је енергијски сертификат предмет контроле;
- б) учествовало у спровођењу енергијског прегледа зграде чији сертификат је предмет контроле;
- в) учествовало у изради пројектне техничке документације, ревизији пројектне техничке документације, нострификацији исте, грађењу, надзору над грађењем и
- д) инвеститор, власник или корисник зграде, запослен код инвеститора или корисника зграде.

Члан 38.

(Разрешење чланова Комисије за независну контролу)

- (1) Члана Комисије за независну контролу, на приједлогу Стручног одбора, посебним рјешењем разрјешава министар ФМПУ ако:
 - a) не обавља послове у складу са члановима 33.34. и 36. ове уредбе;
 - b) не обавља послове за које је овлаштен стручно, у складу с правилима струке и важећим прописима;
 - c) обавља послове у супротности са тачком a) овог члана;
 - d) обавља послове за које није овлаштен.
- (2) Против рјешења из става (1). овог члана не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор.
- (3) Члан Комисије за независну контролу који је разријешен именована, замјењује се новим чланом према процедурама из чл. 36. и 39. ове уредбе.
- (4) Члан Комисије за независну контролу којем је одузето овлаштење за контролу не може поднијети захтјев за давање новог овлаштења прије истека рока од пет година од дана правомоћности рјешења о разрјешењу.

Члан 39.

(Начин избора чланова Комисије за независну контролу)

- (1) По јавном позиву, расписаном од стране ФМПУ, Стручни одбор већинским гласањем даје приједлог за именовање чланова Комисије.
- (2) Јавни позив из става (1) овог члана дефинише следеће услове које мора испуњавати сваки члан Комисије:
 - a) завршен минимално VII степен стучне спреме или други циклус Болоњског процеса, односно звање дипломираног инжењера архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке а тиче се дјеловања које је предмет рада Комисије;
 - b) положен стручни испит;
 - c) најмање три године радног искуства, у овлашћеном правном лицу или кроз ангажман на други начин, на пословима провођења енергијских аудита зграда са сложеним техничким системом и изради више од двадесет енергијских сертификата зграда са сложеним техничким системом, односно, у правном лицу овлашћеном за обављање редовних енергијских аудита система гријања, система климатизације и вентилације или
 - d) најмање три године радног искуства у области креирања прописа енергијске ефикасности (енергијских прегледа, енергијског сертификарања, креирања, припрема и примјена правила струке или техничке регулативе из подручја енергијске ефикасности);
 - e) успјешно завршен одговарајући програм стручног оспособљавања Модул 1, односно Модул 2 који ће бити прописан Уредбом о условима за давање и одузимање овлаштења за обављање енергијских аудита и енергијско сертификарање зграда.
- (3) Приједлог за именовање председника Комисије за независну контролу даје Стручни одбор.
- (4) По истеку важности рјешења о формирању Комисије за независну контролу, министар ФМПУ према процедурама из ст. (1), (2) и (3) овог члана рјешењем именује чланове Комисије за наредни четворогодишњи период.
- (5) Комисија за независну контролу којој је истекло важеће рјешење наставља са радом до именовања нове комисије.

Члан 40.

(Трошкови независне контроле Сертификата и извјештаја о енергијском аудиту зграда)

- (1) Трошкове спровођења независне контроле издатих Сертификата и извјештаја о енергијском аудиту зграда прописује министар ФМПУ.
- (2) Уколико извјештај о спроведеној независној контроли буде негативан, трошкове спровођења независне контроле сноси овлаштено физичко/правно лице које је извршило енергијски аудит и израдило извјештај/сертификат, односно правно лице овлаштено за енергијско сертификарање које је издало сертификат.
- (3) Ако у поступку независне контроле нису утврђене неправилности, трошкове спровођења независне контроле сноси ФМПУ из дијела накнада за издавање енергијског сертификата предвиђеног за финансирање трошкова независне контроле.

Члан 41.

(Трошкови независне контроле извјештаја о редовном енергијском аудиту система гријања и климатизације)

- (1) Трошкове спровођења независне контроле извјештаја о енергијском аудиту о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације прописује Министар.
- (2) Уколико извјештај о спроведеној независној контроли буде негативан, трошкове спровођења независне контроле сноси овлаштено лице које је извршило редовни енергијски аудит и израдило извјештај.
- (3) Ако у поступку независне контроле нису утврђене неправилности, трошкове спровођења независне контроле сноси ФМЕРИ из дијела износа трошкова за услуге редовног енергијског аудита предвиђеног за финансирање трошкова независне контроле.

Члан 42.

(Накнада за рад Комисије за независну контролу)

- (1) Председник, чланови Комисије и технички секретар имају право на накнаду за рад у Комисији.
- (2) Накнаде из става (1.) овог члана финансирају се из дијела износа средстава уплаћених од стране овлашћених лица из чл. 26. и 27. ове уредбе по основу издавања Сертификата и извјештаја о проведеним енергијским аудитима зграда, односно, из дијела износа средстава уплаћених од стране овлашћених лица из чл. 28. и 29. ове уредбе по основу трошкова за услуге редовног енергијског аудита.

X - ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ ЕНЕРГИЈСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

Члан 43.

(Регистар енергијских сертификата)

- (1) С циљем осигурања највећег нивоа доступности информација до успостављања Агенције, Фонд успоставља, води и одржава информациони систем енергијске ефикасности Федерације Босне и Херцеговине (ИСЕЕ).
- (2) ИСЕЕ је скуп независних интернет платформи са сопственим апликацијама и базама података које међусобно комуницирају веб сервисима и састоји се најмање од следећих међусобно независних компоненти:
 - a) Компонента 1 – Законски и стратешки оквир и акциони планови и програми
 - b) Компонента 2 – Уштеде енергије
 - c) Компонента 3 – Потрошња енергије
 - d) Компонента 4 – Енергијски сертификати зграда

- е) Компонента 5 – Технички системи гријања и климатизације

Члан 44.

(Компонента 4 - енергијски сертификати зграда)

- (1) Компонентом енергијски сертификати зграда прописује се обавеза уноса података о проведеним енергијским аудитима и издатим енергијским сертификатима.
- (2) Компоненту енергијски сертификати зграда, до успостављања Агенције, одржава и ажурира ФМПУ.
- (3) У складу са Правилником о информационом систему Федерације БиХ, ФМПУ у сарадњи са Фондом, ће дати право приступа Компоненти енергијски сертификати зграда регистрованим корисницима, односно носиоцима података.
- (4) Компонента енергијски сертификати зграда, између осталог, садржи:
 - а) регистар извјештаја о енергијском аудиту зграда;
 - б) регистар сертификата о енергијској ефикасности зграда;
 - в) регистар правних и физичких лица овлашћених за обављање енергијских аудита зграда;
 - г) регистар правних лица овлашћених за провођење Програма обуке.
- (5) Извјештаји о енергијским аудитима зграде и енергијски сертификати зграда који се не налазе у регистрима из ал. а.); б.) и ц.) из става (4) овог члана су неважећи.
- (6) Подаци из става (4) овог члана су јавни, уколико то не буде другачије ријешено Правилником о информационом систему Федерације БиХ.

Члан 45.

(Компонента 5 - Технички системи гријања и климатизације)

- (1) Компонентом 5 - Технички системи гријања, и системи климатизације прописује се обавеза уноса података о проведеним редовним енергијским аудитима система гријања, система климатизације и на основу тога сачињеним извјештајима.
- (2) Компоненту 5 - Технички системи гријања, и системи климатизације, до успостављања Агенције, одржава и ажурира ФМЕРИ.
- (3) У складу са Правилником о информационом систему Федерације БиХ, ФМЕРИ у сарадњи са Фондом, ће дати право приступа Компоненти 5 - Технички системи гријања, и системи климатизације регистрованим корисницима, односно носиоцима података.
- (4) Компонента 5, између осталог, садржи:
 - а) регистар извјештаја о редовном енергијском аудиту система гријања;
 - б) регистар извјештаја о редовном енергијском аудиту система, климатизације;
 - в) регистар правних и физичких лица овлашћених за обављање редовних енергијских аудита из тач. а) и б) овог става.
- (5) Извјештаји о редовним енергијским аудитима система гријања, и система климатизације који се не налазе у регистрима Компоненте 5. су неважећи.
- (6) Подаци из става (4) овог члана су јавни, уколико то не буде другачије ријешено Правилником о информационом систему Федерације БиХ.

XI - УПРАВНИ НАДЗОР И ИНСПЕКЦИЈА

Члан 46.

(Надзор)

Управни надзор обухвата надзор над примјеном одредби ове уредбе и прописа који из ње проистичу, надзор над обављањем послова одређених овом уредбом, надзор над законитошћу управних и других аката које доносе надлежни

органи као и надзор над њиховим поступањем обавља Министарство и ФМПУ, свако у оквиру својих надлежности, у складу са овлашћењима прописаним овом уредбом, Законом о енергијској ефикасности у Федерацији БиХ, Законом о организацији органа управе ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 35/05) Законом о управном поступку у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/98 и 48/99).

Члан 47.

(Инспекцијски надзор)

- (1) Инспекцијски надзор над провођењем одредби ове уредбе врше Техничка инспекција и Урбанистичко-еколошка инспекција Федералне управе за инспекцијске послове, у складу Законом, Законом о инспекцијама у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 73/14), и грађевинске инспекције основане прописима на кантоналном нивоу.
- (2) Надлежни инспектор у провођењу надзора, између осталог, контролише испуњавање обавеза сертификарања и обављања енергијског аудита које прописује ова уредба, и у складу са утврђеним стањем, предузимају мјере и радње одређене Законом, овом уредбом и другим прописима који се реферишу на ову област.

XII - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48.

(Казнене мјере)

- (1) Новчаном казном од 1.500,00 КМ до 5.000,00 КМ бит ће кажњен члан Комисије за независну контролу енергијских сертификата и/или енергијских аудита зграда, односно извјештаја о редовном аудиту система гријања и система климатизације, који:
 1. не обавља послове у складу са чл. 33., 34. и 36. ове уредбе;
 2. не обавља послове за које је овлашћен стручно, у складу с правилима струке и важећим прописима;
 3. обавља послове у супротности са чланом 36. ове уредбе;
 4. обавља послове за које није овлашћен.
- (2) Новчаном казном од 3000,00 КМ бит ће кажњено лице овлашћено за провођење енергијског аудита и енергијско сертификарање зграде ако:
 1. поступи супротно одредбама члана 5. ове уредбе;
 2. Комисија за независну контролу енергијских сертификата и енергијских аудита зграда у току провођења активности из члана 34. утврди да је овлашћено лице са намјером кориговало прорачун за зграду из члана 34. става (2) тач. б), ц) и д) ове уредбе и за исту издало нетачан енергијски сертификат.

XIII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 49.

- (1) Након ступања на снагу ове уредбе све зграде за које је прописана обавеза енергијског сертификарања морају имати енергијски сертификат доступан у складу са одредбама Закона и ове уредбе.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, постојеће зграде из члана 15. ове уредбе које се продају или изнајмљују, уз документацију потребну за закључење уговора о купопродаји или изнајмљивању, власник зграде је дужан приложити Сертификат зграде или дијела зграде, почевши од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.
- (3) Одредба става (2) се не односи на зграде јавне намјене из члана 14. ове уредбе.

Члан 50.

Уредба садржи следеће прилоге који чине њен саставни дио:

- Прилог 1 - Изглед и садржај енергијског сертификата стамбених зграда;
- Прилог 2 - Изглед и садржај енергијског сертификата нестамбених зграда;
- Прилог 3 Изглед и садржај енергијског сертификата за остале зграде;
- Прилог 4 - Преглед могућих мјера за повећање енергијске ефикасности зграда;
- Прилог 5 - Извјештај о проведеном енергијском аудиту;
- Прилог 6 - Попис босанско-херцеговачких норми;
- Прилог 7 - Методологија за израчунавање и исказивање енергијских карактеристика зграда са алгоритмом за прорачун истих.

Члан 51.

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1270/2018

25. октобра 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

Na osnovu člana 26. stav (4.) Zakona o енергијској ефикасности у Федерацији Bosne i Hercegovine ("Службене новине Федерације БиХ", број 22/17), на усглашен приједлог Federalног министарства енергије, рударства и индустрије и Federalног министарства просторног уређења, Влада Федерације Bosne i Hercegovine, на 160. сједници, одржаној 25.10.2018. године, donosi

UREDBU

O PROVOĐENJU ENERGIJSKIH AUDITA I IZDAVANJU ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

I. OPĆE ODREDBE

Члан 1.

(Predmet)

- (1) Ovom uredbom propisuju se:
 - a) начин, uvjeti i rokovi provođenja енергијских аудита,
 - b) садржај извјештаја о енергијском аудиту,
 - c) начин и методологија енергијског сертификања зграда укључујући дефинисање врсте зграда на које се сертификат односи,
 - d) садржај и изглед сертификата,
 - e) зграде јавне намјене које имају обавезу енергијског аудита и јавног излагања енергијског сертификата,
 - f) типове зграда према намјени и броју сати гријања,
 - g) начин утврђивања енергијске класификације зграда,
 - h) садржај и начин вођења регистра правних и физичких лица овлашћених за обављање енергијских аудита у виду електронске базе података,
 - i) садржај и начин вођења регистра успјешно обучених стручно квалификованих лица која проводе енергијске аудите,
 - j) начин и увјете провођења независне контроле извјештаја о проведеним енергијским аудитима и издатим сертификатима,
 - k) садржај и начин вођења регистра издатих сертификата те
 - l) друга питања везана уз провођење енергијских аудита и енергијског сертификања зграда.
- (2) Uredbom se u potpunosti propisuju начин и procedure provođenja енергијских аудита из stava (1) таčke a) овог члана за област зградарства који се односе на:

- a) обављање енергијских аудита зграда s једноставним техничким системом;
 - b) обављање енергијских аудита зграда sa слоženim техничким системом.
- и u надлежности су FMPU.
- (3) Način i procedure provođenja енергијских аудита за друге објекте, технолошке procese i/ili индустријска постројења из члана 3. таčka 14) и члана 28. дијела таčke c) Zakona, a u складу sa ставом (1) таč. a); b); h); i); j) и l) ове уредбе, propisaće se подзаконским propisom којим će се urediti то подручје, a који donosi Ministar.
 - (4) Način i procedure provođenja енергијских аудита komunalnih usluga (javna rasvjeta, snabdijevanje vodom, upravljanje отпадом и sl.) из члана 28. таčka d) Zakona, a u складу sa ставом (1) таč a); b); h); i); j) и l) ове уредбе, propisaće se подзаконским propisom којим će се urediti то подручје, a који donosi Ministar.
 - (5) Način i procedure provođenja редовних енергијских аудита sistema гријања, i sistema за климатизацију из члана 29. st.(3) и (4) Zakona, a u складу sa ставом (1) таč. a); b); h); i); j) и l) ове уредбе, propisaće се правилником о редовним енергијским аудитима sistema за гријање и sistema за климатизацију, a који donosi Ministar. Sastavni dio правилника чини методологија са алгоритмом.

Члан 2.

(Pojmovi)

- (1) U smislu ове уредбе поједини појмови имају сљиведећа значења:
 - 1) **bruto podna површина зграде** је збир површина пода за све нивое зграде и рачуна се према таčki 5.1.3. BAS ISO 9836 - површина пода етажа које су затворене и наткривене са свих страна;
 - 2) **Certifikat o енергијској ефикасности**" (Certifikat) значи потврда којом се означава енергијска ефикасност зграде или дијела зграде;
 - 3) **daljinsko гријање или daljinsko хлађење** је дистрибуција термалне енергије у облику паре, вруће воде или охладене течности од централног производног извора кроз мрежу до већег броја зграда или мјеста с циљем гријања или хлађења простора или за процесно гријање или хлађење;
 - 4) **енергијски аудит** је документовани поступак за стичање одговарајућих saznanja о постојећој потрошњи енергије зграде и енергијским карактеристикама зграде, дијела зграде или групе зграда које имају заједничке енергијске системе, технолошког процеса и/или индустријског постројења и осталих објеката, приватних или јавних услуга за утврђивање и одређивање исплативости примјене мјера за побољшање енергијске ефикасности те израду извјештаја са прикупљеним информацијама и предлоženим мјерама;
 - 5) **енергијско сертификање** је поступак који се проводи с циљем издавања сертификата о енергијској ефикасности зграде;
 - 6) **енергијски разред зграде** је индикатор специфичне годишње потребне топлотне енергије за референтне климатске податке и Алгоритмом прописан режим коришћења простора и режим рада техничких система, који код зграда обухвата енергију за гријање, припрему потрошне топле воде, хлађење и климатизацију/ventilaciju;
 - 7) **енергијска санација зграде** је извођење грађевинских и других радова на постојећој згради, као и поправка или замјена уређаја, постројења, опреме и инсталација истог или мањег капацитета, а којима се не утиче на стабилност и сигурност зграде, не мијенјају

- konstruktivni elementi, ne utiče na bezbjednost susjednih zgrada, saobraćaja, ne utiče na zaštitu od požara i zaštitu životne sredine, ali kojima može da se mijenja spoljni izgled zgrade uz potrebne saglasnosti, u cilju povećanja njene energijske efikasnosti i smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu;
- 8) **energijsko svojstvo zgrade** je izračunata količina energije potrebne za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode, rasvjetu prilikom kaarakteristične upotrebe zgrade i izražava se preko specifične godišnje potrebne toplotne energije za grijanje za referentne klimatske podatke i Algoritmom propisan režim korištenja prostora i režim rada tehničkih sistema;
 - 9) **faktor oblika zgrade, $f_o = A/V_e$ (m^{-1})**, je količnik površine omotača grijanog dijela zgrade, A (m^2), i bruto zapremine, V_e (m^3), grijanog dijela zgrade;
 - 10) **godišnja emisija ugljendioksida (CO_2), (kg/god)** je masa emitovanog ugljendioksida u vanjsku okolinu tokom jedne godine koja je posljedica energijskih potreba zgrade;
 - 11) **godišnja isporučena energija, E_{del} (kWh/god)**, je energija dovedena tehničkim sistemima zgrade tokom jedne godine za pokrivanje energijskih potreba za grijanje, hlađenje, ventilaciju, potrošnu toplu vodu, rasvjetu i pogon pomoćnih sistema;
 - 12) **godišnja potrebna toplotna energija za grijanje $Q_{H,nd}$ (kWh/god)** je računski određena količina toplote koju sistemom grijanja treba tokom jedne godine dovesti iz zgradu za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja grijanja zgrade;
 - 13) **godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje, $Q_{C,nd}$ (kWh/god)**, je računski određena količina toplote koju sistemom hlađenja treba tokom jedne godine odvesti iz zgrade za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja hlađenja zgrade;
 - 14) **godišnja potrebna energija za ventilaciju, Q_{V_e} (kWh/god)**, je računski određena količina energije za pripremu zraka sistemom prisilne ventilacije, djelimične klimatizacije i klimatizacije tokom jedne godine za održavanje stepena ugodnosti prostora u zgradi;
 - 15) **godišnja potrebna energija za rasvjetu, E_L (kWh/god)**, je računski određena količina energije koju treba dovesti zgradi tokom jedne godine za rasvjetu;
 - 16) **godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode, Q_w (kWh/god)**, je računski određena količina toplote koju sistemom pripreme potrošne tople vode treba dovesti tokom jedne godine za zagrijavanje vode;
 - 17) **godišnja potrebna toplotna energija, Q_H (kWh/god)**, je zbir godišnje potrebne toplote i godišnjih toplotnih gubitaka sistema za grijanje i pripremu potrošne tople vode u zgradi;
 - 18) **godišnja primarna energija, E_{prim} (kWh/god)**, je računski određena energije potrebna za zadovoljavanje svih energijskih potreba zgrade tokom jedne godine koja nije podvrgnuta nijednom postupku pretvaranja;
 - 19) **godišnji toplotni gubici sistema grijanja $Q_{H,ls}$ (kWh/god)**, su energijski gubici sistema grijanja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi;
 - 20) **godišnji gubici sistema hlađenja, $Q_{C,ls}$ (kWh/god)**, su energijski gubici sistema hlađenja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi;
 - 21) **godišnji toplotni gubici sistema za pripremu potrošne tople vode $Q_{W,ls}$ (kWh/god)**, su energijski gubici sistema pripreme potrošne tople vode tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za zagrijavanje vode;
 - 22) **imenovano lice** je fizičko lice koje je u ovlaštenom pravnom licu zaposleno na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu te koje u ime tog pravnog lica potpisuje izvještaje o provedenom energijskom auditu zgrade i energijski certifikat zgrade, te provodi radnje i postupke energijskog audita zgrade i energijskog certificiranja. U smislu uspostave sistema ovlašćivanja lica za obavljanje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema hlađenja, klimatizacije i ventilacije uslovi za potpisivanje izvještaja o redovnim energijskim auditima sistema grijanja, sistema hlađenja i klimatizacije i ventilacije od strane imenovanog lica će se definisati propisom koji donosi Ministar;
 - 23) **Informacioni sistem energijske efikasnosti FBiH (ISEE)** je skup nezavisnih internet platformi sa aplikacijama i bazama podataka koje međusobno komuniciraju web servisima;
 - 24) **Instalacija javne rasvjete** je postrojenje koje se sastoji od elemenata nosivih konstrukcija, kablovskog razvoda i uređaja za mjerenje, sklapanje, razvod, upravljanje, regulaciju intenziteta svjetlosnog toka i svjetiljki, sa svrhom osvjjetljavanja javnih i saobraćajnih površina u naseljima i osvjjetljavanja javnih cesta;
 - 25) **koeficijent transmisionog toplotnog gubitka $H_{tra,ad}$ (W/K)**, je količnik između toplotnog toka koji se transmisijom prenosi iz grijane zgrade prema vanjskom prostoru i razlike između unutrašnje projektne temperature grijanja i vanjske temperature;
 - 26) **korisna površina grijanog dijela zgrade, A_K (m^2)**, je ukupna neto podna površina grijanog dijela zgrade;
 - 27) **Metodologija** je dokument kojim se jasno propisuju postupci provođenja energijskog audita zgrada, način utvrđivanja energijskih karakteristika zgrada, a koja sadrži algoritme za izračunavanje energijskih karakteristika zgrada. Puni naziv je **Metodologija za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada i Algoritam za proračun istih** – Prilog 7;
 - 28) **neto podna površina zgrade** je ukupna površina poda zgrade između elemenata koji je ograničavaju i računa se prema tački 5.1.5. BAS ISO 9836;
 - 29) **nestambena zgrada** je zgrada koja nema niti jednu stambenu jedinicu ili skup prostorija namijenjen stanovanju zajednica;
 - 30) **nestambena zgrada privredne namjene** je zgrada namijenjena za obavljanje privredne, proizvodne i poljoprivredne djelatnosti (npr. to su: proizvodne hale u industrijskoj proizvodnji, proizvodne radionice, skladišta, zgrade namijenjene poljoprivrednom privređivanju kao što su staje, vinarije i sl.);
 - 31) **nova zgrada** je izgrađena građevina za koju nije izdato odobrenje za upotrebu, odnosno građevina prije početka njenog korištenja;
 - 32) **Ovlašteno lice** je lice koje prema Uredbi iz stava (3) člana 27. Zakona o energijskoj efikasnosti ima ovlaštenje za energijsko certificiranje, i/ili energijske

- audite zgrada i/ili redovne audite sistema grijanja, sistema hlađenja i sistema klimatizacije i ventilacije izdano od resornog ministarstva;
- 33) **pomoćni sistem** je tehnička oprema koja doprinosi pretvaranju energije za pokrivanje energijskih potreba zgrade;
- 34) **postojeća zgrada** je zgrada izgrađena na temelju građevinske dozvole;
- 35) **površina omotača grijanog dijela zgrade, A (m²)**, je ukupna površina građevinskih dijelova koji razdvajaju grijani dio zgrade od vanjskog prostora, tla ili negrijanih dijelova zgrade (omotač grijanog dijela zgrade), određena prema BAS EN ISO 13789, dodatak B, za slučaj vanjskih dimenzija;
- 36) **prostori zgrade u kojima se održava kontrolisana temperatura** su prostori zgrade koji se griju i/ili hlade;
- 37) **referentni klimatski podaci** su skup odabranih klimatskih parametara koji su karakteristični za neko geografsko područje;
- 38) **referentne vrijednosti** su određene vrijednosti u odnosu na koje se vrši upoređivanje izračunatih vrijednosti energijskih svojstava građevina;
- 39) **Toplotna pumpa** je uređaj, postrojenje ili instalacija koja prenosi toplotu iz prirodnog okruženja kao što je zrak, voda ili tlo u zgrade ili industrijske objekte mijenjanjem prirodnog toka toplote na takav način da toplota teče od niže prema višoj temperaturi. Kod reverzibilnih toplotnih pumpi toplota se može prenositi iz zgrade na prirodno okruženje;
- 40) **sistem klimatizacije** je složeni proces koji uključuje kondicioniranje, transport i ubacivanje zraka u prostor kojim se regulišu: temperatura, relativna vlažnost, brzina strujanja zraka, čistoća zraka, nivo buke i razlika pritiska u prostoru a s ciljem postizanja zdravog okruženja za lica koja borave u prostoru, odnosno, postizanja uslova za potrebe industrijske proizvodnje. Sistem klimatizacije se, prema termodinamičkom procesu pripreme vlažnog zraka, dijeli na: grijanje, hlađenje, ovlaživanje i odvlaživanje što se vrši kroz: sistem ventilaacije (jedan od gore navedenih procesa); sistem djelomične klimatizacije (dva ili tri od navedenih procesa) i sistem klimatizacije (sva četiri procesa cjelogodišnje);
- 41) **srednja vanjska temperatura Θ_e (°C)** je prosječna vrijednost temperature vanjskog zraka u posmatranom vremenskom periodu prema meteorološkoj stanici najbližoj lokaciji zgrade;
- 42) **stambena zgrada** je zgrada koja je u cijelosti ili u kojoj je više od 90% bruto podne površine namijenjeno za stanovanje, odnosno koja nema više od 50 m² neto podne površine u drugoj namjeni. Stambenom zgradom smatra se i zgrada sa apartmanima u turističkom području;
- 43) **stvarni klimatski podaci** su klimatski podaci dobiveni statističkom obradom prema meteorološkoj stanici najbližoj lokaciji zgrade;
- 44) **Stručni odbor** je tijelo imenovano od strane Vlade Federacije koje pruža stručnu podršku FMPU u poslovima vezanim za izdavanje ovlaštenja;
- 45) **tehnički sistem** je tehnička oprema ugrađena u zgradu ili dio zgrade koja služi za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode, osvjetljenje ili njihovu kombinaciju;
- 46) **termotehnički sistem** je tehnička oprema za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju, pripremu potrošne tople vode zgrade ili dijela zgrade kao samostalne cjeline;
- 47) **ukupna korisna površina zgrade** je ukupna neto podna površina zgrade odgovarajuće namjene i računa se prema tački 5.1.7. BAS ISO 9836;
- 48) **unutrašnja projektna temperatura, $\Theta_{int,set,H}$ (°C)** je projektom predviđena temperatura unutrašnjeg zraka svih prostora grijanog dijela zgrade;
- 49) **Zakon** je Zakon o energijskoj efikasnosti u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH" br. 22/17);
- 50) **zapremina grijanog dijela zgrade, V_e (m³)**, je bruto zapremina grijanog dijela zgrade kojem je površina omotača jednaka A;
- 51) **zgrada** je građevina sa krovom i zidovima, trajno vezana za tlo, u kojoj se energija koristi za stvaranje određenih klimatskih uslova i namijenjena je boravku ljudi, odnosno smještaju životinja, biljaka i stvari. Zgradom se ne smatra građevina unutar sistema infrastrukturne građevine;
- 52) **zgrada javne namjene** je zgrada ili dio zgrade koju koristi tijelo javne vlasti za obavljanje svojih poslova, zgrada ili dio zgrade za stanovanje zajednice, te zgrada ili dio zgrade koja nije stambena u kojoj boravi više ljudi ili u kojoj se pruža usluga većem broju ljudi;
- 53) **zgrada mješovite namjene** je zgrada koja ima više od 10% neto podne površine u drugoj namjeni od osnovne (stambene, nestambene ili ostale namjene), odnosno kada je neto podna površina u drugoj namjeni veća od 50 m² i zbog čega je potrebno zgradu podijeliti na zone koje se mogu posebno certificirati u skladu s osnovnom klasifikacijom zgrada (npr. stambena zgrada, uredska i trgovačka namjena u jednoj zgradi);
- 54) **zgrada sa više zona** je zgrada koja ima više dijelova za koje je potrebno izraditi posebne energijske certifikate. Zgrada s više zona je zgrada:
 - koja se sastoji od dijelova koji čine zaokružene funkcionalne cjeline koje imaju različitu namjenu, te imaju mogućnost odvojenih sistema grijanja i hlađenja (stambeni dio u nestambenoj zgradi), ili se razlikuju po unutrašnjoj projektnoj temperaturi za više od 4 °C, osim ako čine funkcionalnu cjelinu (npr. kupaonica u stanu, garderoba uz sportsku dvoranu i slično);
 - kod koje je 10% i više neto podne površine prostora zgrade u kojem se održava kontrolišana temperatura u drugoj namjeni od osnovne namjene, kad je ta neto podna površina u drugoj namjeni veća od 50 m²;
 - kod koje dijelovi zgrade koji su zaokružene funkcionalne cjeline imaju različiti termotehnički sistem i/ili bitno različite režime korištenja termotehničkih sistema.
- (2) Ostali pojmovi koji se koriste u ovoj Uredbi, a nisu navedeni u stavu (1.) ovog člana, imaju značenje definisano odredbama Zakona i ostalih relevantnih propisa.

II. NAČIN, USLOVI I ROKOVI ZA OBAVLJANJE ENERGIJSKOG AUDITA

Član 3.

(Energijski audit)

- (1) Energijski audit svih krajnjih potrošača, sektora javnih komunalnih usluga, uključujući domaćinstva, komercijalne potrošače i male i srednje industrijske potrošače, vrši se isključivo na osnovu pravila struke, objektivno i potpuno nezavisno.

- (2) Svrha energijskog audita je utvrđivanje isplatljivosti mogućnosti za smanjenje krajnje potrošnje energije u skladu sa propisima iz člana 1. st. (3), (4) i (5) ove uredbe kao i utvrđivanje ostvarenih ušteda nakon primjene mjera energijske efikasnosti.
- (3) Energijski audit se sastoji od:
- prikupljanja podataka;
 - mjerjenja krajnje potrošnje energije;
 - proračuna energijskih karakteristika;
 - procjene energijske efikasnosti i
 - identifikovanja mjera za uštedu energije.
- (4) Svrha energijskog audita zgrada je utvrđivanje isplatljivosti mogućnosti za smanjenje krajnje potrošnje energije u skladu sa propisom o postupku za izračunavanje optimalnih troškova minimalnih zahtjeva za energijskim karakteristikama zgrada a koji donosi federalni ministar prostornog uređenja (u daljem tekstu: ministar FMPU) i utvrđivanje ostvarenih ušteda nakon primjene mjera energijske efikasnosti.

Član 4.

(Obaveza provođenja energijskog audita zgrada)

- (1) Energijski audit zgrade provodi se za:
- zgrade javne namjene čija ukupna korisna površina veća od 500 m²,
 - nove zgrade prije izdavanja upotrebne dozvole osim ako ovom Uredbom nije drugačije propisano;
 - zgrade koje se prodaju, iznajmljuju, ili daju u zakup.
- (2) Iznajmljivanje iz tačke c) stava (1) ovog člana se ne odnosi na stanove, apartmane i kuće za odmor u kojima se pruža ugostiteljska usluga smještaja.

Član 5.

(Energijski audit zgrade)

- (1) Energijski audit zgrade uključuje:
- pripreme radnje;
 - prikupljanje svih potrebnih informacija o zgradama koje su nužne za provođenje postupka energijskog certificiranja i određivanja energijskog razreda zgrade
 - provođenje kontrolnih mjera po potrebi,
 - analizu potrošnje i troškova svih oblika energije, energenata i vode za razdoblje od tri prethodne kalendarske godine,
 - prijedlog mjera za poboljšanje energijske efikasnosti zgrade, odnosno za poboljšanje energijskih svojstava zgrade koje su ekonomski opravdane s proračunom perioda povrata investicija i izvore cijena za provođenje predloženih mjera,
 - izvještaj i zaključak s preporukama i redoslijedom provedbe ekonomski opravdanih mjera za poboljšanje energijske efikasnosti zgrade, odnosno energijskih svojstava zgrade.
- (2) U postupku provođenja energijskog audita zgrada obavezno se provodi:
- Analiza građevinskih karakteristika zgrade u smislu toplotne zaštite (analizu toplotnih karakteristika vanjskog omotača zgrade),
 - Analizu energijskih svojstava sistema grijanja i hlađenja,
 - Analiza energijskih svojstava sistema klimatizacije i ventilacije,
 - Analiza energijskih svojstava sistema za pripremu potrošne tople vode,
 - Analiza energijskih svojstava sistema elektorinstalacija i rasvjete, kućanskih aparata, i drugih potrošača energije,
 - Analiza upravljanja svim tehničkim sistemima zgrade,

- Analiza mogućnosti promjene izvora energije,
- Analiza mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i efikasnijih sistema (alternativni sistemi),
- Analizu sistema mjerjenja regulacije i upravljanja,
- Proračun potrošnje energije računajući sve dobitke i gubitke energije za zadane uslove korištenja zgrade i stvarne klimatske podatke,

- (3) Energijski audit zgrade, osim radnji i postupaka iz st.a (1) i (2) ovog člana, može uključivati i druge radnje, postupke i analize u zavisnosti od namjene, karakteristika i vrste zgrade.
- (4) Ovlašteno pravno ili ovlašteno fizičko lice, prilikom vršenja energijskog audita, obavlja audit zgrade i energetske postrojenja u zgradi i provjerava ispravnost podataka, u skladu sa Zakonom, ovom uredbom i pravilima struke.
- (5) Sva mjerjenja koja se sprovode prilikom vršenja energijskog audita moraju biti sprovedena u skladu sa uslovima propisanim posebnim propisima iz oblasti zaštite na radu i drugim posebnim propisima i odgovarajućim standardima u zavisnosti od vrste zgrade u kojoj se mjerjenja provode.
- (6) Ovlašteno lice je odgovorno za preciznost, tačnost i istinitost podataka prikazanih u energijskom certifikatu i izvještaju o energijskom auditu zgrade.
- (7) Energijski audit zgrade će se provoditi u skladu s Metodologijom za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada sa algoritmom za proračun istih, (daljem tekstu Metodologija) i pravilima struke koji će biti definisani pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada iz člana 24. st.(3) i (4) Zakona, a koji donosi ministar FMPU.

Član 6.

(Izvještaj o obavljenom energijskom auditu zgrade)

- (1) Izvještaj o provedenom energijskom auditu zgrade izrađuje ovlašteno pravno ili fizičko lice i predaje ga naručitelju.
- (2) Izvještaj o energijskom auditu zgrade sadrži sve opise, podatke, informacije i priloge korištene u provođenju energijskog audita zgrade.
- (3) Izvještaj se sačinjava na obrascu datom u prilogu 5 ove uredbe.
- (4) Izvještaj o energijskom auditu zgrade potpisuju sva ovlaštena lica koja su učestvovala u njegovoj izradi:
- ukoliko je energijski audit i energijsko certificiranje zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom vršilo ovlašteno fizičko lice, Izvještaj o energijskom auditu potpisuje i ovjerava pečatom ovlašteno fizičko lice;
 - ukoliko je energijski audit zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom vršilo pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskih audit i energijsko certificiranje zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemima, Izvještaj o energijskom auditu potpisuje stručno kvalifikovano lice mašinske struke uposleno u pravnom licu i ovjerava pečatom pravno lice;
 - ukoliko je energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sistemom vršilo pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sistemima, Izvještaj o energijskom auditu potpisuju stručna kvalifikovana lica uposlena u pravnom licu, a za pojedine faze energijskog pregleda kako slijedi:
 - za mašinski dio tehničkog sistema izvještaj potpisuje stručno kvalifikovano lice mašinske struke;
 - za elektrotehnički dio tehničkog sistema izvještaj potpisuje stručno kvalifikovano lice elektrotehničke struke;

- 3) за sisteme automatskog regulisanja i upravljanja izvještaj potpisuje stručno kvalifikovano lice elektrotehničke struke ili mašinske struke i
 - 4) за грађевински dio zgrade izvještaj potpisuje stručno kvalifikovano lice arhitektonske ili грађевинске struke.
- (5) Ovjeren i potpisan Izvještaj o obavljenom energijskom auditu zgrade ovlašteno lice koje je izvršilo energijski audit zgrade dostavlja FMPU u elektronskoj formi (direktnim unosom u komponentu Energijski certifikati zgrada koja je sastavni dio ISEE on-line popunom aplikacije za dostavu Izvještaja o izvršenom energijskom auditu zgrade:
- a) ukoliko je energijski audit vršilo ovlašteno fizičko lice, on-line popunu aplikacije za dostavu Izvještaja o izvršenom energijskom auditu zgrade, vrši ovlašteno fizičko lice;
 - b) ukoliko je energijski audit zgrade vršilo pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemima, on-line popunu aplikacije za dostavu Izvještaja o izvršenom energijskom auditu zgrade vrši imenovano lice;
 - c) ukoliko je energijski audit vršilo pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim, on-line popunu aplikacije za dostavu Izvještaja o izvršenom energijskom auditu zgrade vrši imenovano lice.

III. ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA

Član 7.

(Obaveza posjedovanja Certifikata)

Certifikat mora posjedovati:

- a) svaka nova zgrada,
- b) postojeća zgrada ili dio zgrade koji se prodaje, iznajmljuje ili daje u zakup,
- c) svaka zgrada u kojoj lica iz stava (1) člana 18. Zakona obavljaju svoju djelatnost (u daljem tekstu: zgrade javne namjene), a koja ima korisnu površinu veću od 500 m² i za koje je propisana obaveza izlaganja energijskog certifikata.

Član 8.

(Izuzeće od obaveze posjedovanja Certifikata)

Certifikat nije obavezan za:

- a) nove i postojeće samostojeće zgrade koje se prodaju ili iznajmljuju, koji imaju upotrebnu korisnu površinu manju od 50 m²;
- b) za zgrade sa liste zgrada iz člana 25. stav (3). Zakona;
- c) zgrade koji imaju predviđeni vijek upotrebe ograničen na dvije godine i manje;
- d) privremene zgrade izgrađene u okviru pripremnih radova za potrebe organizacije gradilišta; sa rokom upotrebe od dvije godine ili kraće;
- e) radionice, proizvodne hale, industrijske zgrade, nestambene poljoprivredne zgrade sa niskom potrošnjom energije i drugi industrijski kompleksi koje se, u skladu sa svojom namjenom, moraju držati otvorenima više od polovice radnog vremena ako nemaju ugrađene zračne zavjese;
- f) zgrade koje se koriste kao vjerski objekti ili mjesta za obavljanje vjerskih službi;
- g) zgrade koji su službeno zaštićene kao dio kulturno-historijskog naslijeđa i zgrade koji imaju posebnu ambijentalnu vrijednost, a kod kojih bi ispunjenje zahtjeva energijske efikasnosti značilo neprihvatljivu promjenu njihovog karaktera ili njihovog vanjskog

izgleda u skladu s predviđenom spomeničkom zaštitom zgrade;

- h) stambene zgrade koje se koriste ili koje su namjenjene za korištenje na period kraći od 4 mjeseca godišnje ili za ograničenu godišnju upotrebu i sa očekivanom potrošnjom energije koja je manja od 25% od cjelogodišnje upotrebe;
- i) zgrade koje se ne griju ili se griju na temperaturu do +12 °C.

Član 9.

(Tipovi zgrada po namjeni)

Vrste zgrada za koje se izdaje energijski certifikat određene su prema pretežnoj namjeni korištenja i dijele se na:

A. stambene zgrade:

- 1) višestambene zgrade i zgrade za kolektivno stanovanje su stambene zgrade s tri i više stanova, zgrade za stanovanje zajednica (domovi - đaćki, studentski, penzionerski, radnički, dječji domovi, zatvori, kasarne i sl. zgrade za stanovanje) - zgrade kod kojih se može izraditi zajednički certifikat ili zasebni certifikat za svaku stambenu jedinicu),
- 2) porodične stambene zgrade su samostojeće stambene zgrade i zgrade s jednim stanom, zgrade s jednim stanom u nizu ili drugačije povezane zgrade s jednim stanom, zgrade do tri stana i zgrade u nizu s više stanova po lameli - zgrade kod kojih se izrađuje poseban energijski certifikat za svaku stambenu jedinicu).

B. nestambene zgrade:

- 1) uredske, administrativne i druge poslovne zgrade slične namjene,
- 2) zgrade namjenjene obrazovanju (školske i fakultetske zgrade, vrtići i druge odgojne i obrazovne ustanove),
- 3) zgrade namjenjene zdravstvu i socijalnoj zaštiti (bolnice i ostale zgrade za zdravstvenu i rehabilitacionu zaštitu i sl.),
- 4) zgrade namjenjene turizmu i ugostiteljstvu (hoteli i slične zgrade za kratkotrajni boravak, zgrade ugostiteljske namjene-gostionice, restorani i sl.),
- 5) zgrade namjenjene za sport i rekreaciju (sportske dvorane i sl.),
- 6) zgrade trgovine - veleprodaja i maloprodaja (trgovački centri, zgrade s prodavnicama),
- 7) ostale nestambene zgrade koje se griju na temperaturu +18 °C ili više (npr.: zgrade za promet i komunikacije, terminali, postaje, zgrade za promet, pošte, telekomunikacijske zgrade, zgrade za kulturno-umjetničku djelatnost i zabavu, muzeji i knjižnice i slično).

C. ostale nestambene zgrade u kojima se koristi energija radi ostvarivanja određenih mikroklimatskih uslova u unutrašnjem prostoru.

Član 10.

(Obaveza javnog izlaganja Certifikata)

- (1) Ukoliko zgrada, odnosno samostalna upotrebna cjelina za koju postoji obaveza energijskog audita i izrade i izlaganja Certifikata ima više ulaza, tada se Certifikat izlaže na jasno vidljivom mjestu uz glavni ulaz zgrade.
- (2) Javno se izlaže prva stranica Certifikata u formatu A4, zaštićena od eventualnih oštećenja i pričvršćena na siguran način koja sadrži osnovne podatke o zgradi i energijski razred, te stranica Certifikata koja sadrži prijedlog mjera za poboljšanje energijskih svojstava zgrade koje su ekonomski opravdane, odnosno, preporuke za korištenje zgrade vezano

za upravljanje energijom i toplotnom zaštitom i ispunjenje energijskih svojstava zgrade.

- (3) Za izradu i javno izlaganje Certifikata odgovoran je investitor, odnosno vlasnik zgrade.
- (4) Korisnik zgrade za koju je obavezno javno izlaganje Certifikata dužan je omogućiti izradu Certifikata zgrade i njegovo javno izlaganje.

Član 11.

(Obaveza investitora, vlasnika i korisnika zgrade)

- (1) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade ili samostalne upotrebne cjeline zgrade dužan je osigurati provođenje energijskog audita zgrade i energijsko certificiranje u skladu sa odredbama Zakona i ovom uredbom.
- (2) Investitor ili vlasnik iz stava (1) ovog člana dužan je poslove energijskog audita i energijskog certificiranja povjeriti za to ovlaštenim licima.
- (3) Investitor ili vlasnik iz stava (1) ovog člana dužan je ovlaštenim licima osigurati sve podatke i dokumentaciju kojom raspolaže, te osigurati ostale uslove za neometani rad, a naročito:
 - a) podatke o potrošnji svih oblika energije i vode u zgradi za period od tri prethodne kalendarske godine putem računa od snabdjevača ili na drugi način dogovoren sa ovlaštenim licem,
 - b) tehničku dokumentaciju zgrade i tehničku dokumentaciju opreme ugrađene u sisteme koji su predmet audita,
 - c) izvještaje o prethodno provedenim auditima zgrade,
 - d) izvještaje o redovnim auditima i servisima sistema grijanja, i sistema klimatizacije s ciljem održavanja čija će obaveza biti propisana pravilnikom o redovnom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije,
 - e) Izvještaje o redovnim pregledima i servisima s ciljem održavanja ostalih tehničkih sistema,
 - f) slobodan pristup svim dijelovima zgrade ili tehničkih sistema uz uvažavanje sigurnosnih uslova propisanih posebnim zakonom iz područja zaštite na radu i drugim posebnim propisima,
 - g) razgovor sa osobljem s ciljem ocjene načina korištenja i upravljanja energijom u zgradi.
- (4) Snabdjevači energijom i vodom dužni su podatke o snabdjevanju kojima raspolažu, a koje zatraži investitor, vlasnik zgrade odnosno samostalne upotrebne cjeline zgrade ili predstavnik suvlasnika, bez naknade dostaviti u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (5) Korisnik zgrade odnosno samostalne upotrebne cjeline zgrade dužan je omogućiti ovlaštenim licima provođenje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja i pristup u sve dijelove zgrade.
- (6) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade je dužan upozoriti ovlašteno lice na odstupanja izvedenih radova na zgradi od onih koji su projektovani, ukoliko bi te izmjene uticale na promjene energijskih pokazatelja Certifikata.
- (7) Vlasnik zgrade dužan je voditi evidenciju o provedenim energijskim auditima zgrade i čuvati izvještaje o energijskom auditu zgrade najmanje deset godina (10) od dana njegova prijema.
- (8) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade je dužan da, ukoliko je u postupku nezavisne kontrole potrebno obaviti energijski audit zgrade ili redovni audit sistema grijanja, sistema i klimatizacije, omogućiti Komisiji iz člana 39. Zakona i člana 32. ove uredbe nesmetan pristup zgradi i ostale uslove za nesmetan rad.

Član 12.

(Energijsko certificiranje zgrada)

- (1) Energijsko certificiranje zgrade je postupak koji se provodi s ciljem izdavanja certifikata o energijskoj efikasnosti zgrade.
- (2) Certificiranje iz stava (1) ovog člana se vrši na osnovu Izvještaja o energijskom auditu zgrade i uključuje potrebne proračune za referentne klimatske podatke za iskazivanje specifične godišnje potrebne toplotne energije za grijanje, specifične godišnje potrebne toplotne energije za hlađenje, specifične godišnje isporučene energije, specifične godišnje primarne energije, specifične godišnje emisije CO₂, određivanje energijskog razreda zgrade i izradu i izdavanje energijskog certifikata zgrade.
- (3) Proračuni iz stava (2) ovog člana provode se prema Metodologiji iz člana 5. stava (7) ove uredbe.
- (4) Najveće dopuštene vrijednosti specifične godišnje potrebne toplotne energije za grijanje Q^{hnd}, specifične godišnje potrebne toplotne energije za hlađenje Q^{cnd}, propisane su u Metodologiji.
- (5) Vrijednost specifične godišnje isporučene energije E^{del} kao i specifične godišnje primarne energije E^{prim} i vrijednosti CO₂ iskazuju se na Certifikatu.
- (6) Ovlašteno lice koje je, na osnovu energijskog audita zgrade, sačinilo Certifikat isti ovjerava pečatom i dostavlja naručiocu.

Član 13.

(Energijsko certificiranje nove zgrade)

- (1) Investitor nove zgrade dužan je osigurati Certifikat zgrade prije obavljanja tehničkog pregleda.
- (2) Energijski razred nove zgrade, koji se potvrđuje Certifikatom, mora biti najmanje "B".
- (3) Energijsko certificiranje za nove zgrade obavezno uključuje terenski dio obilaska zgrade i pregled: relevantne projektne dokumentacije, izvještaja revizije i nadzora, pribavljenih atesta ugrađenih materijala i opreme i termovizijsko snimanje zgrade.
- (4) Certificiranje iz stava (3) ovog člana uključuje potrebne proračune za referentne klimatske podatke za iskazivanje specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje i pripremu potrošne tople vode Q^{hnd}, specifične godišnje potrebne toplinske energije za hlađenje Q^{cnd}, odnosno iskazivanje specifične godišnje isporučene energije E^{del}, specifične godišnje primarne energije E^{prim}, specifične godišnje emisije CO₂, kao i određivanje energijskog razreda zgrade i izradu Certifikata.
- (5) Certifikat nove zgrade izdaje se na osnovu proračuna urađenog na osnovu podataka iz glavnog projekta koji se odnosi na racionalnu upotrebu energije i toplotnu zaštitu zgrade, pisane izjave izvođača o izvedenim radovima, završnog izvještaja nadzornog inženjera o izvođenju radova o izgradnji zgrade, vizuelnog pregleda zgrade i, na osnovu njega, po potrebi izvršenih kontrolnih mjerenja.
- (6) Za slučaj da ovlašteno lice utvrdi da nova zgrada nije izgrađena u skladu s glavnim projektom u odnosu na racionalnu upotrebu energije i toplotnu zaštitu zgrade, ili da su eventualne izmjene tokom gradnje, u odnosu na glavni projekt, od uticaja na energijsko svojstvo zgrade, ili da na osnovu podataka iz dokumentacije navedene u stavu (3.) ovoga člana nije moguće proračunati potrebnu godišnju specifičnu toplotnu energiju za grijanje, pripremu potrošne tople vode, hlađenje ili klimatizaciju zgrade za referentne klimatske podatke, odnosno odrediti energetske razred zgrade i izraditi Certifikat, provodi se postupak energijskog audita nove zgrade.

- (7) Sadržaj Izvještaja o energijskom auditu nove zgrade propisan je Prilogom 5 ove uredbe.
- (8) Za novu zgradu koja ne ispunjava uslove energijske efikasnosti propisane člana 24. stavom (3) Zakona, ovlašteno lice neće izdati Certifikat o čemu je dužno obavijestiti organ koji je izdao odobrenje o građenju.
- (9) Osim preporuka koje se odnose na upravljanje i racionalno korištenje energije u zgradi, Certifikat nove zgrade može ali ne mora da sadrži preporuke za poboljšanje energijskih karakteristika zgrade.
- (10) Certifikat se prilaže uz zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole za novu zgradu ili za njen zaseban dio koji čini samostalnu upotrebnu cjelinu.

Član 14.

(Certificiranje zgrada javne namjene sa obavezom javnog izlaganja Certifikata)

- (1) Zgrade javne namjene iz člana 7. tačke 3) stava (1) ove uredbe za koje je obavezno javno izlaganje Certifikata su prvenstveno nestambene zgrade, zgrade institucija koje pružaju javne usluge, te zgrade drugih namjena koji pružaju usluge većem broju ljudi, a koje imaju ukupnu korisnu površinu veću od 500 m².
- (2) Zgrade iz stava (1) ovog člana su:
 1. Zgrade za obavljanje administrativnih poslova pravnih i fizičkih lica,
 2. Zgrade državnih upravnih i drugih organa, organa lokalne samouprave,
 3. Zgrade pravnih lica sa javnim ovlaštenjima,
 4. Zgrade sudova, zatvora, kasarni,
 5. Zgrade međunarodnih insitucija, komora privrednih asocijacija,
 6. Zgrade banaka, štedionica i drugih finansijskih organizacija,
 7. Zgrade trgovina, restorana, hotela,
 8. Zgrade putničkih agencija, drugih uslužnih i turističkih djelatnosti,
 9. Zgrade željezničkog, cestovnog, zračnog, i vodenog saobraćaja, zgrade pošta, telekomunikacijskih centara i sl.,
 10. Zgrade univerziteta i slično, zgrade škola, vrtića, jaslica, studentskih i đačkih domova, i sl., zgrade domova za starije osobe i sl.,
 11. Zgrade sportskih udruženja i organizacija, zgrade sportskih namjena,
 12. Zgrade kulturnih namjena: kina, pozorišta, muzeji, i sl.,
 13. Zgrade bolnica i drugih ustanova namjenjenih zdravstveno-socijalnoj rehabilitacijskoj namjeni.
- (3) Za posjedovanje i javno izlaganje Certifikata na zgradama iz stava (2) ovog člana odgovoran je vlasnik zgrade.
- (4) Iznimno, ukoliko vlasnik zgrade nije fizičko ili pravno lice (zgrada se vodi kao državna imovina i sl.) za

posjedovanje i javno izlaganje Cerifikata odgovoran je korisnik zgrade.

- (5) Troškove finansiranja izrade i izlaganja Certifikata iz st. (3) i (4) ovog člana snosi vlasnik odnosno korisnik zgrade.

Član 15.

(Certificiranje postojećih zgrada koje se prodaju ili iznajmljuju)

Prilikom prodaje ili iznajmljivanja zgrade, vlasnik zgrade je dužan, uz dokumentaciju potrebnu za zaključenje ugovora o kupoprodaji ili iznajmljivanju zgrade, odnosno njenog dijela koji je samostalna upotrebna cjelina, priložiti Certifikat zgrade ili Certifikat njenog dijela.

Član 16.

(Energijski razredi i referentni klimatski podaci)

- (1) Stambene i nestambene zgrade svrstavaju se u osam energijskih razreda prema energijskoj skali od A+ do G, gdje A+ označava energijski najpovoljniji, a G energijski najnepovoljniji razred.
- (2) Energijski razredi se iskazuju za referentne klimatske podatke.
- (3) Referentni klimatski podaci iz stava (2.) ovog člana određeni su posebno za dvije klimatske zone Federacije Bosne i Hercegovine i definisani su u Prilogu 5 ove uredbe.
- (4) Za gradove i mjesta koji se nalaze na području klimatske zone Sjever, obračun energijskih potreba se vrši prema referentnim klimatskim podacima datim za klimatsku zonu Sjever.
- (5) Za gradove i mjesta koji se nalaze na području klimatske zone Jug, obračun energijskih potreba se vrši prema referentnim klimatskim podacima datim za klimatsku zonu Jug.
- (6) Za tipove zgrada iz tačke C. člana 4. ove uredbe ne određuje se energijski razred, već se u Certifikatu navode koeficijenti prolaska toplote za pojedinačne elemente zgrade i upoređuju se s dopuštenim vrijednostima. Certifikat ovih zgrada ne sadrži podatke o potrebnoj energiji.

Član 17.

(Oznake i vrijednosti energijskih razreda)

- (1) Energijski razredi zgrada za stambene zgrade u FBiH utvrđeni su na osnovu metodologije BAS EN 15217 i identificiranih referentnih zgrada, dobivenih u skladu sa troškovno-optimalnom analizom i sveobuhvatnim ažuriranim klimatskim podacima.
- (2) Energijski razredi zgrada za nestambene zgrade u BiH, utvrđeni su na osnovu metodologije BAS EN 15217 i identificiranih referentnih zgrada prema namjeni, a u skladu sa sveobuhvatnim ažuriranim klimatskim podacima.
- (3) Energijski razredi zgrada su dati u sljedećim tabelama:
 - a) Energijski razredi stambenih zgrada su dati u sljedećoj tabeli:

a) Energijski razredi stambenih zgrada su dati u sljedećoj tabeli:

Energijski razred	Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplotne energije za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%)
A+	≤ 25
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

a) Energijski razredi nestambenih zgrada su dati u sljedećoj tabeli:

Energijski razred	Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplotne energije za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%)
A+	≤ 30
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

- (4) Energijski razred grafički se prikazuje na Certifikatu zgrade strelicom sa podatkom o relativnoj vrijednosti specifične godišnje potrebne toplotne energije izraženoj u % $Q''_{H,nd,rel}$.
- (5) Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplotne energije $Q''_{H,nd,rel}$ predstavlja odnos specifične godišnje potrebne toplotne energije za referentne klimatske podatke $Q''_{H,nd,ref}$ (kWh/m²god) i dopuštene specifične godišnje potrebne toplotne energije $Q''_{H,nd,dop}$ (kWh/m²god) definisanih Pravilnikom iz stava (3) člana 24. Zakona, a izračunava se po obrascu:

$$Q''_{H,nd,rel} = \frac{Q''_{H,nd,ref}}{Q''_{H,nd,dop}} \cdot 100 (\%)$$

- (6) Energijski razredi stambenih zgrada utvrđeni su prema sljedećim tabelama:

Slobodnostojeće kuće - Individualno stanovanje							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_{e,mj,min} \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_{e,mj,min} > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42*f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52*f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 23	$\leq (18,4+25,7*f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2*f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28 + 51,41*f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17 + 28,41*f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 96	$\leq (75,83+102,82*f_0)$	≤ 184	≤ 65	$\leq (52,71+56,82*f_0)$	≤ 113
D	≤ 300	≤ 146	$\leq (115,38+154,23*f_0)$	≤ 277	≤ 96	$\leq (78,25+85,23*f_0)$	≤ 168
E	≤ 375	≤ 183	$\leq (144,23+192,78*f_0)$	≤ 347	≤ 120	$\leq (97,82+106,53*f_0)$	≤ 210
F	≤ 450	≤ 219	$\leq (173,07+231,34*f_0)$	≤ 416	≤ 143	$\leq (117,38+127,84*f_0)$	≤ 252
G	> 450	> 219	$> (173,07+231,34*f_0)$	> 416	> 143	$> (117,38+127,84*f_0)$	> 252

Višestambene zgrade - Kolektivno stanovanje							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_{e,mj,min} \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_{e,mj,min} > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42*f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52*f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 24	$\leq (18,4+25,7*f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2*f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28 + 51,41*f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17 + 28,41*f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 80	$\leq (59,02+102,82*f_0)$	≤ 167	≤ 66	$\leq (40,48+56,82*f_0)$	≤ 100
D	≤ 300	≤ 113	$\leq (81,77+154,23*f_0)$	≤ 244	≤ 99	$\leq (53,78+85,23*f_0)$	≤ 144
E	≤ 375	≤ 141	$\leq (102,21+192,78*f_0)$	≤ 305	≤ 123	$\leq (67,23+106,53*f_0)$	≤ 179
F	≤ 450	≤ 169	$\leq (122,65+231,34*f_0)$	≤ 366	≤ 148	$\leq (80,68+127,84*f_0)$	≤ 215
G	> 450	> 169	$> (122,65+231,34*f_0)$	> 366	> 148	$> (80,68+127,84*f_0)$	> 215

(7) Energijski razredi nestambenih zgrada utvrđeni su prema sljedećim tabelama:

Upravno-poslovne ili administrativne zgrade							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 9	≤ (5,98+15,42*f ₀)	≤ 22	≤ 6	≤ (3,84+8,52*f ₀)	≤ 13
A	≤ 50	≤ 15	≤ (9,97+25,7*f ₀)	≤ 37	≤ 9	≤ (6,4+14,2*f ₀)	≤ 21
B	≤ 100	≤ 30,23	≤ (19,95 + 51,41*f ₀)	≤ 73,93	≤ 18,48	≤ (12,80 + 28,41*f ₀)	≤ 42,63
C	≤ 200	≤ 60	≤ (39,96+102,82*f ₀)	≤ 148	≤ 37	≤ (25,6+56,82*f ₀)	≤ 85
D	≤ 300	≤ 91	≤ (59,85+154,23*f ₀)	≤ 222	≤ 55	≤ (38,4+85,23*f ₀)	≤ 128
E	≤ 375	≤ 113	≤ (74,81+192,78*f ₀)	≤ 277	≤ 69	≤ (48+106,53*f ₀)	≤ 160
F	≤ 450	≤ 136	≤ (89,77+231,34*f ₀)	≤ 333	≤ 83	≤ (57,6+127,84*f ₀)	≤ 192
G	> 450	> 136	> (89,77+231,34*f ₀)	> 333	> 83	> (57,6+127,84*f ₀)	> 192

Zgrade namjenjene obrazovanju							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 7	≤ (3,48+15,42*f ₀)	≤ 20	≤ 3	≤ (1,7+8,52*f ₀)	≤ 11
A	≤ 50	≤ 11	≤ (5,8+25,7*f ₀)	≤ 33	≤ 6	≤ (2,84+14,2*f ₀)	≤ 18
B	≤ 100	≤ 21,89	≤ (11,61 + 51,41*f ₀)	≤ 65,59	≤ 11,37	≤ (5,69 + 28,41*f ₀)	≤ 35,52
C	≤ 200	≤ 44	≤ (23,22+102,82*f ₀)	≤ 131	≤ 23	≤ (11,38+56,82*f ₀)	≤ 71
D	≤ 300	≤ 66	≤ (34,83+154,23*f ₀)	≤ 197	≤ 34	≤ (17,07+85,23*f ₀)	≤ 107
E	≤ 375	≤ 82	≤ (43,53+192,78*f ₀)	≤ 246	≤ 43	≤ (21,33+106,53*f ₀)	≤ 133
F	≤ 450	≤ 99	≤ (52,24+231,34*f ₀)	≤ 295	≤ 51	≤ (25,60+127,84*f ₀)	≤ 160
G	> 450	> 99	> (52,24+231,34*f ₀)	> 295	> 51	> (25,6+127,84*f ₀)	> 160

Zgrade namjenjene zdravstvu i socijalnoj zaštiti							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 12	≤ (9,34+15,42*f ₀)	≤ 26	≤ 7	≤ (5,16+8,52*f ₀)	≤ 14
A	≤ 50	≤ 21	≤ (15,57+25,7*f ₀)	≤ 43	≤ 11	≤ (8,6+14,2*f ₀)	≤ 24
B	≤ 100	≤ 41,44	≤ (31,15 + 51,41*f ₀)	≤ 85,13	≤ 22,89	≤ (17,21 + 28,41*f ₀)	≤ 47,04
C	≤ 200	≤ 83	≤ (62,3+102,82*f ₀)	≤ 170	≤ 46	≤ (34,42+56,82*f ₀)	≤ 94
D	≤ 300	≤ 124	≤ (93,45+154,23*f ₀)	≤ 255	≤ 69	≤ (51,63+85,23*f ₀)	≤ 141
E	≤ 375	≤ 155	≤ (116,81+192,78*f ₀)	≤ 319	≤ 86	≤ (64,53+106,53*f ₀)	≤ 176
F	≤ 450	≤ 186	≤ (140,17+231,34*f ₀)	≤ 383	≤ 103	≤ (77,44+127,84*f ₀)	≤ 212
G	> 450	> 186	> (140,17+231,34*f ₀)	> 383	> 103	> (77,44+127,84*f ₀)	> 212

Zgrade namjenjene turizmu i ugostiteljstvu							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 14	≤ (11,36+15,42*f ₀)	≤ 28	≤ 4	≤ (2,23+8,52*f ₀)	≤ 11
A	≤ 50	≤ 24	≤ (18,93+25,7*f ₀)	≤ 46	≤ 7	≤ (3,75+14,2*f ₀)	≤ 19
B	≤ 100	≤ 48,15	≤ (37,87 + 51,41*f ₀)	≤ 91,85	≤ 13,3	≤ (7,45 + 28,41*f ₀)	≤ 37,25
C	≤ 200	≤ 96	≤ (75,74+102,82*f ₀)	≤ 184	≤ 27	≤ (14,9+56,82*f ₀)	≤ 75
D	≤ 300	≤ 144	≤ (113,61+154,23*f ₀)	≤ 276	≤ 40	≤ (22,35+85,23*f ₀)	≤ 112
E	≤ 375	≤ 181	≤ (142,01+192,78*f ₀)	≤ 344	≤ 50	≤ (27,93+106,53*f ₀)	≤ 140
F	≤ 450	≤ 217	≤ (170,41+231,34*f ₀)	≤ 413	≤ 60	≤ (33,52+127,84*f ₀)	≤ 168
G	> 450	> 217	> (170,41+231,34*f ₀)	> 413	> 60	> (33,52+127,84*f ₀)	> 168

Zgrade namjenjene za sport i rekreaciju							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 38	≤ (35,34+15,42*f ₀)	≤ 52	≤ 13	≤ (11,19+8,52*f ₀)	≤ 20
A	≤ 50	≤ 64	≤ (58,9+25,7*f ₀)	≤ 86	≤ 21	≤ (18,65+14,2*f ₀)	≤ 34
B	≤ 100	≤ 128,09	≤ (117,81 + 51,41*f ₀)	≤ 171,79	≤ 42,98	≤ (37,30 + 28,41*f ₀)	≤ 67,13
C	≤ 200	≤ 256	≤ (235,62+102,82*f ₀)	≤ 344	≤ 86	≤ (74,6+56,82*f ₀)	≤ 134
D	≤ 300	≤ 384	≤ (353,43+154,23*f ₀)	≤ 515	≤ 129	≤ (111,9+85,23*f ₀)	≤ 201
E	≤ 375	≤ 480	≤ (441,78+192,78*f ₀)	≤ 644	≤ 161	≤ (139,87+106,53*f ₀)	≤ 252
F	≤ 450	≤ 576	≤ (530,14+231,34*f ₀)	≤ 773	≤ 193	≤ (167,85+127,84*f ₀)	≤ 302
G	> 450	> 576	> (530,14+231,34*f ₀)	> 773	> 193	> (167,85+127,84*f ₀)	> 302

Zgrade veleprodaje i maloprodaje							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 20	≤ (16,64+15,42*f ₀)	≤ 33	≤ 5	≤ (3,06+8,52*f ₀)	≤ 12
A	≤ 50	≤ 33	≤ (27,74+25,7*f ₀)	≤ 55	≤ 8	≤ (5,1+14,2*f ₀)	≤ 20
B	≤ 100	≤ 65,76	≤ (55,48 + 51,41*f ₀)	≤ 109,46	≤ 15,89	≤ (10,21 + 28,41*f ₀)	≤ 40,04
C	≤ 200	≤ 132	≤ (110,962+102,82*f ₀)	≤ 219	≤ 32	≤ (20,42+56,82*f ₀)	≤ 80
D	≤ 300	≤ 197	≤ (166,44+154,23*f ₀)	≤ 328	≤ 48	≤ (30,63+85,23*f ₀)	≤ 120
E	≤ 375	≤ 247	≤ (208,05+192,78*f ₀)	≤ 410	≤ 60	≤ (38,28+106,53*f ₀)	≤ 150
F	≤ 450	≤ 296	≤ (249,66+231,34*f ₀)	≤ 493	≤ 72	≤ (45,94+127,84*f ₀)	≤ 180
G	> 450	> 296	> (249,66+231,34*f ₀)	> 493	> 72	> (45,94+127,84*f ₀)	> 180

Energijski razred	Druge zgrade koje se griju na temperaturu +18 °C ili više						
	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q'' _{H,nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q'' _{H,nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤ 14	≤ (10,88+15,42*f ₀)	≤ 27	≤ 10	≤ (8,15+8,52*f ₀)	≤ 17
A	≤ 50	≤ 23	≤ (18,4+25,7*f ₀)	≤ 45	≤ 16	≤ (13,58+14,2*f ₀)	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	≤ (36,28 + 51,41*f ₀)	≤ 90	≤ 32,85	≤ (27,17 + 28,41*f ₀)	≤ 57
C	≤ 200	≤ 93	≤ (72,56+102,82*f ₀)	≤ 181	≤ 66	≤ (54,34+56,82*f ₀)	≤ 114
D	≤ 300	≤ 140	≤ (108,84+154,23*f ₀)	≤ 271	≤ 99	≤ (81,51+85,23*f ₀)	≤ 171
E	≤ 375	≤ 175	≤ (136,05+192,78*f ₀)	≤ 338	≤ 123	≤ (101,88+106,53*f ₀)	≤ 214
F	≤ 450	≤ 210	≤ (163,26+231,34*f ₀)	≤ 406	≤ 148	≤ (122,26+127,84*f ₀)	≤ 257
G	> 450	> 210	> (163,26+231,34*f ₀)	> 406	> 148	> (122,26+127,84*f ₀)	> 257

IV. ENERGIJSKI CERTIFIKAT

Član 18.

(Sadržaj i izgled Certifikata)

- Certifikat sadrži opšte podatke o zgradi, energijski razred zgrade, rok važenja Certifikata, podatke o ovlaštenom licu koje je izdalo i izradilo Certifikat, podatke o licima koja su sudjelovala u izradi Certifikata zgrada sa složenim tehničkim sistemima, oznaku (ID) Certifikata, podatke o termotehničkim sistemima, klimatske podatke, podatke o potrebnoj energiji za referentne i stvarne klimatske podatke, energijske potrebe zgrade, podatke o korištenju obnovljivih izvora energije, prijedlog mjera, objašnjenja tehničkih pojmova, popis primjenjenih propisa i normi, detaljnije informacije i objašnjenje sadržaja Certifikata.
- Prijedlog mjera uključuje mjere koje utiču na energijski razred i koje ne utiču na energijski razred, a odnose se na troškovno optimalno ili troškovno efikasno poboljšanje energijskih karakteristika zgrade, odnosno samostalne upotrebne cjeline zgrade, osim ako nema realnog potencijala za poboljšanje energijske efikasnosti u odnosu na propisane zahtjeve.
- Prijedlog mjera u Certifikatu uključuje:
 - mjere koje se provode u vezi sa većom rekonstrukcijom ovojnice zgrade ili tehničkog sistema zgrade i mjere za pojedinačne dijelove zgrade neovisno o većoj rekonstrukciji ovojnice zgrade ili tehničkog sistema,
 - optimalnu kombinaciju mjera.
- Prijedlog mjera na Certifikatu mora biti tehnički izvediv za konkretnu zgradu te sadrži korake za provedbu mjera. Prijedlog mjera može sadržavati procjenu perioda povrata ulaganja ili analizu troškova i koristi tokom vijeka trajanja zgrade ako je primjenjivo.
- Detaljnije informacije na Certifikatu upućuju vlasnika odnosno najmprimca ili zakupca gdje mogu dobiti dodatne informacije u pogledu mogućnosti provođenja mjera za poboljšanje energijske efikasnosti uključivo informacije u pogledu troškovne efikasnosti mjera navedenih u Certifikatu.
- Informacije iz stava (5) ovog člana mogu sadržavati i druge informacije o povezanim pitanjima, kao i informacije o potsticajima i mogućnostima finansiranja.
- Ocjnjivanje troškovne efikasnosti prijedloga mjera zasniva se na setu standardnih uslova, kao što su procjena ušteda energije i cijene energije na kojima se ta procjena zasniva te preliminarna prognoza troškova.
- Za postojeće zgrade, vrijednosti istaknute na energijskom certifikatu predstavljaju energijske karakteristike zgrade i toplote potrebne za grijanje i pripremu potrošne tople vode, izračunate na osnovu režima korištenja zgrade, i mogu a ne moraju nužno izražavati realnu potrošnju energije u zgradi ili njenoj samostalnoj upotrebnoj cjelini.
- Za nove zgrade, vrijednosti istaknute na energijskom certifikatu predstavljaju energijske karakteristike zgrade i toplote potrebne za grijanje, pripremu potrošne tople vode,

klimatizaciju, izračunate na osnovu pretpostavljenog režima korištenja zgrade, i ne izražavaju realnu potrošnju energije u zgradi ili njenoj samostalnoj upotrebnoj cjelini.

- Certifikat za stambene zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE a prema Prilogu 1 ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.
- Certifikat za nestambene zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE a prema Prilogu 2 ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.
- Certifikat za ostale zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE a prema Prilogu 3 ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.

Član 19.

(Izgled Certifikata stambenih i Certifikata nestambenih zgrada)

Certifikat se sastoji od pet stranica kako slijedi:

A) Prva stranica Certifikata sadrži:

- Podatke o zgradi:
 - vrsta zgrade,
 - naziv zgrade,
 - lokacija zgrade (katastarska čestica, katastarska opština, adresa, kućni broj, mjesto, poštanski broj),
 - podaci o vlasniku, investitoru,
 - podaci o godini izgradnje i zadnje značajne obnove.
- Podatke o geometrijskim karakteristikama zgrade;
 - korisna grijana površina zgrade A_K (m²),
 - bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_e (m³),
 - faktor oblika zgrade f₀ (m⁻¹).
- Klimatske podatke;
 - klimatska zona Sjever ili klimatska zona Jug,
 - mjerodavna meteorološka stanica.
- Podatke o specifičnim energijama i emisiji ugljendiosa za referentne i stvarne klimatske podatke;
 - specifična godišnja potrebna energija za grijanje Q''_{H,nd} (kWh/m²god),
 - specifična godišnja isporučena energija E''_{del} (kWh/m²god),
 - specifična godišnja primarna energija E''_{prim} (kWh/m²god),
 - godišnja emisija ugljen dioksida CO₂ (t/god).
- Podatke o energijskim razredima zgrade;
 - relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje Q''_{H,nd,rel},
 - energijski razred zgrade na skali od A+ do G.
- Podatak o roku važenja energijskog certifikata;
 - oznaka energijskog certifikata
 - datum izdavanja,
 - datum isteka.
- Podatke o licu koje je izdalo energijski certifikat;
 - ovlašteno lice (pravno ili fizičko),
 - registarski broj ovlaštenog lica,

- ime i prezime imenovanog lica u ovlaštenom pravnom licu,
 - ime i prezime, registarski broj i potpis lica koja su učestvovala u izradi pojedinih faza energijskog certifikata zgrade,
 - ime i prezime odgovornog lica u pravnom licu ili ime i prezime ovlaštenog fizičkog lica,
 - potpis i pečat lica koje je izdalo energijski certifikat.
- 8) Podatke o licu koje je izvršilo energijski audit zgrade;
- ovlašteno lice (pravno ili fizičko),
 - registarski broj ovlaštenog lica.
- B) Druga stranica Certifikata sadrži:**
- 1) Podatke korištene za proračun;
- unutrašnja projektna temperatura u sezoni grijanja ($^{\circ}\text{C}$),
 - unutrašnja projektna temperatura u sezoni hlađenja ($^{\circ}\text{C}$),
 - broj sati rada sistema grijanja/hlađenja t_d (h/dan),
 - broj dana rada sistema grijanja/hlađenja duse (dan/sedm.),
 - broj sati rada sistema mehaničke ventilacije/ klimatizacije $t_{V,meh}$ (h/dan).
- 2) Karakteristike građevinskih dijelova zgrade (uporedba stvarnih vrijednosti sa dopuštenim sa oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti datih Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energetske karakteristike zgrada),
- koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača, grijanog dijela zgrade, ($\text{W}/\text{m}^2\text{K}$)
 - koeficijent prolaza toplote, ($\text{W}/\text{m}^2\text{K}$),
 - vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu,
 - prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U_w),
 - ostakljeni dio prozora, balkonskih vrata, krovnih prozora, transparentnih elemenata omotača zgrade (U_g),
 - ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu,
 - plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže,
 - zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C ,
 - zidovi prema tlu, podovi prema tlu,
 - vanjska vrata, vrata prema negrijanom stubištu, s netransparentnim vratnim krilom i ostakljene pregrade prema negrijanom prostoru,
 - stijenke kutija za rolete,
 - plafoni i zidovi između stanova, plafoni između grijanih radnih prostorija različitih korisnika,
 - kupole i svjetlosne trake,
 - vrata vjetrobrana.
- 3) Podatke o potrebnoj energiji za referentne i stvarne klimatske podatke sa oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti datih Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energetske karakteristike zgrada;
- godišnja potrebna toplotna energija za grijanje za definisani profil korištenja $Q_{H,nd}$ (kWh/god),
 - specifična godišnja potrebna toplotna energija za grijanje za definisani profil korištenja $Q''_{H,nd}$ ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode Q_w , (kWh/god),
 - specifična godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode za Q''_w , ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje za definisani profil korištenja $Q_{C,nd}$ u (kWh/god),
 - specifična godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje za definisani profil korištenja $Q''_{C,nd}$ ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnji toplotni gubici sistema za grijanje $Q_{H,ls}$ (kWh/god),
 - specifični godišnji toplotni gubici sistema za grijanje $Q''_{H,ls}$ ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode $Q_{w,ls}$ (kWh/god),
 - specifični godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode $Q''_{w,ls}$ ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnji gubici sistema hlađenja za definisani profil korištenja $Q_{C,ls}$ (kWh/god),
 - specifični godišnji gubici sistema hlađenja za definisani profil korištenja $Q''_{C,ls}$ ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja potrebna toplotna energija Q_H (kWh/god),
 - specifična godišnja potrebna toplotna energija Q''_H ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja potrebna energija za rasvjetu Q_l (kWh/god),
 - specifična godišnja potrebna energija za rasvjetu Q''_l ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja isporučena energija zgradi za E_{del} (kWh/god),
 - specifična godišnja isporučena energija zgradi za E''_{del} ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja primarna energija E_{prim} (kWh/god),
 - specifična godišnja primarna energija E''_{prim} ($\text{kWh}/\text{m}^2 \text{god}$),
 - godišnja emisija CO_2 (t/god).
- C) Treća stranica Certifikata sadrži:**
- 1) Podatke o termotehničkim sistemima zgrade:
- vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sistema (sa jednostavnim tehničkim sistemom, sa složenim tehničkim sistemom),
 - način grijanja (lokalno, etažno, centralno, daljinsko),
 - način pripreme potrošne tople vode (lokalno, centralno, spremnik, protočno),
 - godina proizvodnje izvora toplotne energije za grijanje,
 - izvor energije za grijanje zgrade (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugalj, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - izvor energije za pripremu potrošne tople vode (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugalj, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - način hlađenja zgrade (lokalno, etažno, centralno, nema),
 - izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade (električna energija, drugo),
 - vrsta ventilacije (prisilna bez povrata toplote, prisilna sa povratom toplote, prirodna).
- 2) Podatke o korištenju obnovljivih izvora energije:

- udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sistema (%),
 - vrsta sistema sa obnovljivim izvorima energije (solarni kolektori, toplotna pumpa, fotonapon, biomasa, drugo).
- 3) Podatke o mjerama poboljšanja energijske efikasnosti:
- redni broj mjere,
 - opis mjere,
 - energijski razred zgrade nakon realizacije mjere,
 - uštede isporučene energije (kWh/god),
 - smanjenje emisije CO₂ (t/god),
 - rezime preporuka za povećanje energijske efikasnosti zgrade.

D) Četvrta stranica Certifikata sadrži objašnjenje tehničkih pojmova.

E) Peta stranica Certifikata sadrži popis propisa, normi i obračunskih postupaka za određivanje podataka navedenih u Certifikatu.

Član 20.

(Izgled Certifikata ostalih zgrada)

Certifikat ostalih zgrada koje troše energiju sastoji se od četiri stranice kako slijedi:

A) Prva stranica Certifikata sadrži:

- 1) Podatke o zgradi:
 - vrsta zgrade,
 - naziv zgrade,
 - lokacija zgrade (katastarska čestica, adresa, kućni broj, mjesto s poštanskim brojem),
 - podaci o vlasniku, investitoru,
 - podaci o godini izgradnje i zadnje značajne obnove.
- 2) Podatke o geometrijskim karakteristikama zgrade:
 - korisna grijana površina zgrade A_K (m²),
 - bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_e (m³),
 - faktor oblika zgrade f_0 (m⁻¹).
- 3) Klimatske podatke:
 - zona Sjever ili zona Jug,
 - mjerodavna meteorološka stanica.
- 4) Podatke o specifičnim energijama za referentne i stvarne klimatske podatke:
 - specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ (kWh/m²god),
 - specifična relativna godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%).
- 5) Podatak o roku važenja energijskog certifikata:
 - oznaka energijskog certifikata
 - datum izdavanja,
 - datum isteka.
- 6) Podatke o licu koje je izdalo energijski certifikat:
 - ovlašteno lice (pravno ili fizičko),
 - registarski broj ovlaštenog lica,
 - ime i prezime imenovanog lica u ovlaštenom pravnom licu,
 - ime i prezime, registarski broj i potpis lica koja su učestvovala u izradi pojedinih faza energijskog certifikata zgrade,
 - ime i prezime odgovornog lica u pravnom licu ili ime i prezime ovlaštenog fizičkog lica
 - potpis i pečat lica koje je izdalo energijski certifikat.

- 7) Podatke o licu koje je izvršilo energijski audit zgrade:
 - ovlašteno lice (pravno ili fizičko),
 - registarski broj ovlaštenog lica.

B) Druga stranica Certifikata sadrži:

- 1) Karakteristike građevinskih dijelova zgrade (uporedba stvarnih vrijednosti sa dopuštenim sa oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti koje će biti propisane pravilnikom o minimalnim zahtjevima o energijskim karakteristikama zgrada.
 - koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača, grijanog dijela zgrade, (W/m²K)
 - koeficijent prolaza toplote, (W/m²K)
 - vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu,
 - prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U_w),
 - ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu,
 - plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže,
 - zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C,
 - zidovi prema tlu, podovi prema tlu,
 - vanjska vrata s netransparentnim vratnim krilom.
- 2) Podatke o termotehničkim sistemima zgrade:
 - vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sistema (sa jednostavnim tehničkim sistemom, sa složenim tehničkim sistemom),
 - način grijanja (lokalno, etažno, centralno, daljinsko),
 - način pripreme potrošne tople vode (lokalno, centralno, spremnik, protočno),
 - godina proizvodnje izvora toplotne energije za grijanje,
 - izvor energije za grijanje zgrade (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugalj, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - izvor energije za pripremu potrošne tople vode (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugalj, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - način hlađenja zgrade (lokalno, etažno, centralno, nema),
 - izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade (električna energija, drugo),
 - vrsta ventilacije (prisilna bez povrata toplote, prisilna sa povratom toplote, prirodna).
- 3) Podatke o korištenju obnovljivih izvora energije
 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sistema (%),
 - vrsta sistema sa obnovljivim izvorima energije (solarni kolektori, toplotna pumpa, fotonapon, biomasa, drugo).
- 4) Podatke o mjerama poboljšanja energijske efikasnosti:
 - redni broj mjere,
 - opis mjere,
 - energijski razred zgrade nakon realizacije mjere,

- uštede isporučene energije (kWh/god),
- smanjenje emisije CO₂ (t/god),
- rezime preporuka za povećanje energetske efikasnosti zgrade.

C) Treća stranica Certifikata sadrži objašnjenje tehničkih pojmova.

D) Četvrta stranica Certifikata sadrži popis propisa, normi i proračunskih postupaka za određivanje podataka navedenih u certifikatu.

Član 21.

(Unos podataka)

- (1) Godišnja i specifična energija potrebna za hlađenje, rasvjetu, pomoćna energija za pogon sistema grijanja i sistema klimatizacije, kao i pripadajući gubici unose se u Certifikate samo za nestambene zgrade.
- (2) Poređenje računski dobijenih referentnih vrijednosti potrebne energije sa graničnim vrijednostima datim u st. (6) i (7.) člana 17. ove uredbe vrši se i unosi u Certifikat samo za specifičnu godišnju potrebnu toplotnu energiju $Q''_{H,nd}$ (kWh/m² god), referentne klimatske podatke i faktor oblika zgrade.

Član 22.

(Izrada i izdavanje Certifikata)

- (1) Certifikat sa jedinstvenom oznakom (ID broj), kao elektronski generisan dokument, se dobija na osnovu on-line popunjene aplikacije za izvještaj o energetsom auditu zgrada / proračunu energetskih potreba novih zgrada u ISEE - komponenta Energetski certifikati zgrada.
- (2) Certifikat iz stava (1) ovog člana se izrađuje na papiru u dva istovjetna primjerka u skladu sa članom 18. stav (10) ove uredbe.
- (3) Certifikat iz stava (1) ovog člana potpisom ovjerava ovlašteno fizičko lice, ili imenovano lice u ovlaštenom pravnom licu.
- (4) Certifikat se u analognom obliku dostavlja FMPU, investitoru, vlasniku ili korisniku, a kod višestambenih zgrada upravitelju zgrade i predstavniku suvlasnika zgrade.
- (5) U slučaju da se radi o zgradi sa više suvlasnika, po jedna kopija Certifikata se dostavlja svakom od suvlasnika zgrade.
- (6) Certifikat se izdaje za cijelu zgradu, sa rokom važenja od 10 (deset) godina.
- (7) Iznimno od stava (1) ovog člana za postojeće zgrade koje se prodaju ili iznajmljuju, Certifikat se može izdati i za dio zgrade koji čini samostalnu upotrebnu cjelinu zgrade.
- (8) Iznimno od stava (1) ovog člana Certifikat se izdaje za dijelove zgrade kada se radi o zgradi koja je, prema ovoj Uredbi, definisana kao "zgrada sa više zona".
- (9) Zgrada ili njena samostalna upotrebna cjelina može imati samo jedan važeći Certifikat.
- (10) Iznimno od stava (9) ovog člana, vlasnik dijela zgrade koji predstavlja samostalnu upotrebnu cjelinu, pored važećeg Certifikata, može ishodovati i Certifikat za tu samostalnu upotrebnu cjelinu.
- (11) Certifikat izdat u skladu sa stavom (10.) je važeći Certifikat.
- (12) U slučaju kada se za zgradu mješovite namjene izdaje jedan zajednički Certifikat za cijelu zgradu, tada se postupak energetskog certificiranja provodi u skladu sa pretežnom namjenom zgrade.
- (13) Certifikat podliježe sistemu Nezavisne kontrole u skladu sa Zakonom i ovom uredbom.

Član 23.

(Čuvanje energetskog certifikata)

- (1) Certifikat zgrade odnosno dijela zgrade ili njene samostalne upotrebne cijeline, dužan je čuvati vlasnik, investitor ili korisnik zgrade, najmanje u roku važenja tog Certifikata.
- (2) Ministarstvo FMPU je obavezno da trajno čuva energetski certifikat zgrade odnosno dijela zgrade kao samostalnu upotrebnu cijelinu.

V. NAČIN FORMIRANJA TROŠKOVA ENERGETSKOG CERTIFICIRANJA

Član 24.

(Struktura troškova certificiranja)

- (1) Troškovi energetskog certificiranja zgrada sastoje se iz dva dijela, i to:
 - 1) naknade za usluge energetskog audita zgrade (C_{epz}) i
 - 2) troškovi za izdavanje energetskog certifikata zgrade
- (2) Troškove iz stava (1) ovog člana i izradu certifikata snosi vlasnik, investitor i korisnik (naručilac Certifikata).

Član 25.

(Iznos naknade za usluge energetskog audita zgrada)

- (1) Na prijedlog ministra FMPU Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za usluge energetskog audita zgrada, (C_{epz}).
- (2) Iznos naknade za uslugu energetskog audita zgrade zavisi od:
 - a) vrste i površine zgrade, odnosno dijela zgrade ili samostalne upotrebne cijeline za koju se energetski audit vrši,
 - b) obima, sadržaja i kompletnosti tehničke dokumentacije.
- (3) U površinu iz stava (2.) tačka a) ovog člana ne uračunava se korisna površina zaokruženih funkcionalnih cjelina zgrade koje se ne griju.

Član 26.

(Struktura troškova za izdavanje Certifikata)

- (1) Troškovi za izdavanje Certifikata sastoje se od:
 - a) naknade za finansiranje nezavisne kontrole i
 - b) propisanog iznosa naknade za izdavanje Certifikata.
- (2) Troškovi iz stava (1.) ovog člana obračunavaju se prema obrascu:

$N = C_{ec} + k \times C_{epz}$ gdje je:

N - iznos troškova za izdavanje Certifikata (KM),

C_{ec} , - propisani iznosi naknade za izdavanje Certifikata (KM),

$k \times C_{epz}$ - dio naknade predviđen za finansiranje troškova nezavisne kontrole, jednak umnošku najvišeg iznosa cijene energetskog audita zgrade iz člana 25. stava (1) ove uredbe i koeficijenta k , (KM)

- (3) Na prijedlog ministra FMPU Vlada odlukom propisuje najviši iznos troškova za izdavanje Certifikata C_{ec} i nezavisnu kontrolu najkasnije do 15. decembra tekuće godine za narednu godinu, a odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".
- (4) Propisani iznos naknade iz stava (1) ovog člana (C_{ec}) kao i koeficijent " k " su sastavni dijelovi odluke iz stava (3) ovog člana.

Član 27.

(Namjena utroška iznosa uplaćenih sredstava)

- (1) Nakon dostavljenog izvještaja o izvršenom energetskom auditu zgrade od strane lica ovlaštenog za vršenje energetskih audita i/ili certificiranje zgrada, administrator Komponente 4 - Energetski certifikati zgrada, na osnovu formule iz člana 26. ove uredbe i definisanih vrijednosti najvišeg iznosa naknade za vršenje energetskih audita

zgrada C_{epz} iz člana 25. ove uredbe, i odlukom utvrđene vrijednosti C_{ec} i koeficijenta "k", proračunava iznos naknade (N) koju mora uplatiti ovlašteno lice.

- (2) Po uspješno dostavljenom izvještaju o energijskom auditu zgrade i dostavljanja uplatnice za naknadu (N), administrator obavještava lice ovlašteno za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada, internom porukom u okviru ISEE ili putem zvaničnog mail-a, da je Certifikat generisan u ISEE sa jedinstvenim ID i spreman za preuzimanje i print od strane lica ovlaštenog za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada.
 - (3) Iznos iz stava (1) ovog člana se uplaćuje na račun javnih prihoda Federacije Bosne i Hercegovine i raspoređuje se na namjenski podračun ministarstva FMPU.
 - (4) Propisani iznos troškova za izdavanje energijskog certifikata zgrade (C_{ec}) namjenski se koristi za obavljanje poslova izdavanja energijskog certifikata zgrade, vođenje i održavanje baze podataka o izdatim certifikatima.
- Iznos naknade predviđen za finansiranje troškova nezavisne kontrole ($k \times C_{epz}$) se koristi za troškove sprovođenja nezavisne kontrole izvještaja o energijskim auditima i izdatim certifikatima i za vođenja baze podataka lica imenovanih za nezavisnu kontrolu.

VI. NAČIN FORMIRANJA TROŠKOVA ENERGIJSKOG AUDITA

Član 28.

(Naknade za usluge energijskog audita)

- (1) Na prijedlog Ministra Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za usluge energijskih audita drugih objekata, industrijskih postrojenja, tehnoloških procesa i komunalnih usluga definisanih posebnim propisima iz člana 1. st. (3.) i (4.) ove uredbe.
- (2) Na prijedlog Ministra Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za uslugu redovnog energijskog audita sistema grijanja i sistema klimatizacije, definisanog pravilnikom o redovnim energijskim auditima sistema grijanja i sistema klimatizacije iz člana 1. stav (5) ove uredbe.
- (3) Troškovi redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije, sastoje se iz dva dijela, i to:
 - a) naknade za usluge redovnog energijskog audita sistema grijanja i sistema klimatizacije (C_{rea}) i
 - b) troškova nezavisne kontrole (C_{nk})
- (4) Troškove iz stava (3) ovog člana snosi vlasnik, investitor i korisnik (naručilac redovnog energijskog audita).

Član 29.

(Struktura troškova redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije)

- (1) Iznos naknade (C_{rea}) iz člana 28. stav (3) tačka a) ove uredbe, za uslugu redovnog energijskog audita sistema grijanja i sistema klimatizacije zavisi od:
 - a) snage i složenosti sistema za koji se vrši redovni energijski audit;
 - b) dostupnosti adekvatne tehničke dokumentacije.
- (2) Iznos troškova nezavisne kontrole (C_{nk}) iz člana 28. stav (3) tačka b) ove uredbe, je jednak umnošku najvišeg propisanog iznosa naknade za uslugu redovnog energijskog audita sistema grijanja i sistema klimatizacije (C_{rea}), i koeficijenta k_1 ,
- (3) Iznos troškova iz stava (2) ovog člana računa se po formuli:

$$C_{nk1} = k_1 \times C_{rea} \text{ (KM).}$$

- (4) Odlukom iz člana 28. stav (2) ove uredbe Vlada Federacije BiH propisuje najviši iznos troškova za uslugu redovnog energijskog audita C_{rea} i iznos koeficijenta "k₁" najkasnije

do 15. decembra tekuće godine za narednu godinu, a odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 30.

Na troškove za usluge energijskih audita drugih objekata, industrijskih postrojenja, tehnoloških procesa i komunalnih usluga definisanih posebnim propisima iz člana 29. stav (1) ove uredbe na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. 28. i 29. ove uredbe.

Član 31.

(Namjena utroška iznosa uplaćenih sredstava)

- (1) Nakon dostavljenog izvještaja o izvršenom redovnom energijskom auditu od strane ovlaštenog lica, a na osnovu formule iz člana 29. stav (3) ove uredbe i definisanih vrijednosti najvišeg iznosa naknade za vršenje redovnih energijskih audita C_{rea} i koeficijenta "k₁" iz stava (4) istog člana, administrator Komponente 5 - Tehnički sistemi grijanja i klimatizacije, proračunava iznos naknade (N₁) koju mora uplatiti ovlašteno lice.
- (2) Po uspješno dostavljenom izvještaju o redovnom energijskom auditu i dostavljanja uplatnice za naknadu (N₁), administrator obavještava ovlašteno lice internom porukom u okviru ISEE ili putem zvaničnog mail-a, da je Izvještaj sa jedinstvenom šifrom generisan u ISEE i spreman za preuzimanje i print od strane lica ovlaštenog za vršenje redovnih energijskih audita.
- (3) Iznos iz stava (1) ovog člana se uplaćuje na račun javnih prihoda Federacije Bosne i Hercegovine i raspoređuje se na namjenski podračun ministarstva FMERI.
- (4) Iznos iz stava (1) ovog člana se koristi za troškove sprovođenja nezavisne kontrole izvještaja o redovnim energijskim auditima i za vođenja baze podataka lica imenovanih za nezavisnu kontrolu.

VII. NEZAVISNA KONTROLA IZVJEŠTAJA O PROVEDENIM ENERGIJSKIM AUDITIMA I IZDATIM CERTIFIKATIMA

Član 32.

(Nezavisni sistem kontrole izvještaja o provedenim energijskim auditima i izdatim Certifikatima)

- (1) Energijski certifikati zgrada i/ili izvještaji o energijskim auditima zgrada i izvještaji o redovnim auditima sistema grijanja i sistema klimatizacije podliježu nezavisnoj kontroli.
- (2) Nezavisnu kontrolu provođenja postupka iz stava (1) ovog člana provodi Komisija za nezavisnu kontrolu kontrolom izvještaja o provedenim energijskim auditima i izdatim Certifikatima (u daljnjem tekstu: Komisija za nezavisnu kontrolu).
- (3) Komisiju za nezavisnu kontrolu iz stava (2) ovog člana, na prijedlog Stručnog odbora, rješenjem imenuje ministar FMPU.
- (4) FMPU/FMERI, svako u okviru svojih nadležnosti, vrši nadzor nad radom ovlaštenih pravnih/fizičkih lica i nad sprovođenjem postupka nezavisne kontrole izdatih Certifikata i sačinjenih izvještaja o energijskim auditima.
- (5) FMPU/FMERI će pisanim putem obavijestiti fizičku/pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje i/ili energijski audit zgrade, odnosno redovni audit sistema grijanja i sistema klimatizacije, koja je izradila energijski certifikat zgrade, odnosno izvještaj o redovnom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije koji je predmet kontrole, o pokretanju postupka kontrole te pozvati da FMPU, odnosno Ministarstvu, dostavi dokumentaciju potrebnu za provođenje kontrole.
- (6) Lice ovlašteno za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada, odnosno za redovne audite sistema

grijanja i klimatizacije, koje je izradilo Certificat / Izvještaj koji je predmet nezavisne kontrole, dužno je Komisiji za nezavisnu kontrolu dati na uvid sve potrebne podatke i zapise o provedenom energijskom auditu/ urađenom Certificatu, kao i zapise o izvršenim proračunima koje im Komisija za nezavisnu kontrolu zatraži.

- (7) FMERI/ FMPU vodi registar ovlaštenih lica za provođenje nezavisne kontrole.

Član 33.

(Metoda odabira uzorka)

- (1) Certificati i/ili izvještaji o energijskim auditima zgrada kao i izvještaji o redovnom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije, za kontrolu se odabiru na jedan od sljedećih načina:
- metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izdanih energijskih certifikata, certifikata određenog energijskog razreda te certifikata određene vrste i namjene zgrade,
 - metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izvještaja o energijskim auditima zgrada,
 - metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izvještaja o redovnim auditima sistema grijanja i sistema klimatizacije,
 - na osnovu prijave, prigovora ili žalbe.
- (2) Kontrola izvještaja iz člana 33. stav (1) Zakona će se provoditi na osnovu slučajne selekcije u najmanjem omjeru od 5% svih godišnje izdatih izvještaja lica ovlaštenog za obavljanje energijskog audita i /ili energijskog certificiranja.
- (3) Omjer iz stava (2) ovog člana podrazumijeva kontrolu minimalno 5% od ukupno izdatih energijskih certifikata svakog od ovlaštenih lica na godišnjem nivou.
- (4) Ministarstvo FMPU, odnosno Ministarstvo na osnovu slučajnog odabira, najmanje jednom u pet godina za svaku fizičku i pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje i energijski audit zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom, odnosno pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje/ energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sistemom, odnosno pravnu osobu ovlaštenu za redovni energijski audit sistema grijanja i sistema klimatizacije provodi kontrolu najmanje jednog energijskog certifikata, odnosno, izvještaja o redovnom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije.

VIII. NAČIN RADA NEZAVISNE KONTROLE

Član 34.

(Postupak za provođenje nezavisne kontrole)

- (1) Komisija za nezavisnu kontrolu će, tokom kontrole, provjeriti vrijednost svih korištenih ulaznih podataka, izvršiti provjeru krajnjeg rezultata energijskog audita, te uvidom na licu mjesta i svrsishodnosti datih preporuka na način:
- da, kontrolom Certificata zgrade Komisija za nezavisnu kontrolu provjerava sadržaj izvještaja o provedenom energijskom auditu zgrade, valjanost i potpunost ulaznih podataka, ispravnost i tačnost Certificata, proračuna i predloženih mjera za poboljšanje energijskih svojstava zgrade;
 - da, kontrolom izvještaja o redovnim energijskim auditima sistema grijanja i sistema klimatizacije, Komisija za nezavisnu kontrolu provjerava potpunost izvještaja, te potpunost predloženih mjera za poboljšanje energetske efikasnosti.
- (2) Ukoliko Komisija za nezavisnu kontrolu kontrolom utvrdi povrede postupaka određenih ovom Uredbom koje se odnose na:

- nepotpunost podataka izvještaja o provedenom energijskom auditu - systemska verifikacija;
- računska greška u proračunu energijskih karakteristika, bez uticaja na izmjenu energijskog razreda energijskog certifikata zgrade - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija;
- računska greška u proračunu energijskih karakteristika, sa uticajem na energijski razred energijskog certifikata zgrade - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija;
- nepotpuni, nevjerodostojni ili netačni ulazni proračunski podaci - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija bilo da utiče ili ne na energijski razred energijskog certifikata zgrade - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija;

dat će preporuku ministru FMPU da licu ovlaštenom za obavljanje energijskih audita zgrade i/ili energijsko certificiranje zgrade oduzme ovlaštenje za obavljanje istih.

- (3) Ukoliko Komisija za nezavisnu kontrolu kontrolom utvrdi povrede postupaka određenih ovom uredbom koje se odnose na:
- nepotpunost podataka izvještaja o provedenom energijskom auditu - systemska verifikacija;
 - računska greška u proračunu energijskih karakteristika - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija;
 - nepotpuni i ili netačni ulazni proračunski podaci - Komisija za nezavisnu kontrolu verifikacija;
- dat će preporuku Ministru da licu ovlaštenom za obavljanje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije, oduzme ovlaštenje za obavljanje istih.
- (4) Izvještaje o kontroli Komisija za nezavisnu kontrolu dostavlja ministarstvu FMPU, odnosno Ministarstvu u elektroničkom i pisanom obliku.
- (5) Certificat i/ili izvještaj o provedenom energijskom auditu zgrade, odnosno, izvještaj o provedenom redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije koji je ocijenjen negativno od strane Komisije za nezavisnu kontrolu, FMPU/FMERI, svako u okviru svoje nadležnosti, rješenjem proglašava nevažećim.
- (6) Ocjenu "negativno" Komisija za nezavisnu kontrolu će jasno definisati na osnovu utvrđenih kriterija.
- (7) Protiv rješenja iz stava (5.) ovoga člana ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (8) Ovlašteno lice, čiji je Certificat i/ili Izvještaj o izvršenom energijskom auditu ocijenjen negativno, obavezno je, bez nove naknade, izvršiti ponovno energijsko certificiranje zgrade, i/ili sprovođenje energijskog audita, odnosno, redovan audit sistema grijanja, hlađenja klimatizacije i ventilacije.
- (9) Nakon provedenog postupka iz stava (8.) ovog člana, bez naknade se izdaje novi Certificat.
- (11) Prilikom provođenja kontrole izvještaja o provedenim energijskim auditima i/ili izdatim energijskim certifikatima, a prilikom provjere proračunske ispravnosti, do uspostave software-skog alata na nivou Federacije BiH, Komisija za nezavisnu kontrolu koristi Metodologiju, odnosno metodologiju sa algoritmom koja će biti propisana pravilnikom iz člana 1. stav (5) ove uredbe.
- (12) Na prijedlog ministra FMPU, Vlada Federacije BiH donosi odluku o uspostavi software-skog alata na nivou Federacije BiH.

Član 35.

(Proglašavanje Certifikata nevažećim)

- (1) Ministar FMPU rješenjem proglašava nevažećim Certifikat i izvještaj o provedenom energijskom auditu zgrade, a organ nadležan za izdavanje dozvole oduzima upotrebnu dozvolu zgradi za koju je Komisija za nezavisnu kontrolu utvrdila da je Certifikat i upotrebna dozvola ishodovana prema postupanju iz člana 48. stava (2) tačke 2.) ove uredbe.
- (2) Novi Certifikat za zgradu iz stava (1) ovog člana može se ishodovati nakon otklanjanja nedostataka i ispunjavanja uslova propisanih pravilnikom iz člana 24. stava (3) Zakona.
- (3) Troškove izdavanja novog Certifikata, nakon negativne ocjene Komisije za nezavisnu kontrolu, snosi investitor ili vlasnik zgrade.

IX. KOMISIJA ZA NEZAVISNU KONTROLU

Član 36.

(Komisija za nezavisnu kontrolu)

- (1) Komisija za nezavisnu kontrolu se sastoji od četiri člana koji se imenuju iz reda eksperata, visoke stručne spreme, koji imaju relevantno iskustvo u, projektovanju, kreiranju, pripremi ili primjeni pravila struke ili tehničke regulative iz područja energijske efikasnosti i najmanje pet (5) godina radnog iskustva.
- (2) U Komisiju za nezavisnu kontrolu se imenuju lica (arhitektonske/građevinske, mašinske i elektro struke), koja posjeduju Uvjerenje o uspješno završenom Programu osposobljavanja Modul 1 i Modul 2 koji će biti definisan Uredbom o uslovima za davanje i oduzimanje ovlaštenja za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada.
- (3) Komisija za nezavisnu kontrolu se imenuje na period od četiri godine.
- (4) Komisija za nezavisnu kontrolu je dužna poslove nezavisne kontrole izdatih energijskih certifikata i izvještaja o provedenim energijskim auditima obavljati stručno, samostalno, nepristrano i neovisno.
- (5) Komisija za nezavisnu kontrolu je dužna kreirati listu potencijalnih prekršaja, te elemente za vrednovanje i bodovanje prekršaja (sistem bodovanja) svakog od prekršaja na osnovu kojih će zasnovati prijedlozi o oduzimanju ovlaštenja ovlaštenom licu.
- (6) Komisija za nezavisnu kontrolu je dužna voditi evidenciju i čuvati dokumentaciju o provedenoj kontroli i izvršiti unos izvještaja o provedenoj nezavisnoj kontroli u ISEE.
- (7) Komisija za nezavisnu kontrolu vodi zapisnik o izvršenoj nezavisnoj kontroli koji čuva najmanje 10 godina od dana sprovedene nezavisne kontrole.
- (8) Dva (2) člana Komisije koji se imenuju iz reda eksperata moraju ispunjavati uslove definisane članom 39. stav (2), tač. a), b), c) i e) ove uredbe, a druga dva člana Komisije moraju ispunjavati uslove definisane članom 39 stav (2), tač. a), b), d) i e) ove uredbe.
- (9) Administrativno-tehničke i finansijske poslove Komisije za nezavisnu kontrolu obavlja FMPU i FMERI svako u okviru svojih nadležnosti.

- (10) Tehnički sekretar Stručnog odbora obavlja administrativno-tehničke i druge poslove vezano za sjednice Komisije i oduzimanje ovlaštenja.
- (11) Način rada Komisije za nezavisnu kontrolu utvrđuje se poslovníkom kojeg donosi Komisija većinskim glasanjem svih članova, uz prethodno pribavljenu saglasnost Stručnog odbora.
- (12) Članovima Komisije pripada naknada za rad koja se finansira iz sredstava lica ovlaštenih za obavljanje energijskih audita i /ili energijsko certificiranje čiji rad je predmet kontrole i u skladu sa članovima 26. i 29. ove uredbe.
- (13) Visinu naknade iz stava (15) ovog člana za članove Komisije rješenjem propisuje ministar FMPU/FMERI svaki u okviru svoje nadležnosti.

Član 37.

(Izuzeće članova Komisije za nezavisnu kontrolu)

Kao član Komisije za nezavisnu kontrolu, nezavisnu kontrolu Certifikata i/ili izvještaja o energijskom auditu zgrade, odnosno, izvještaja o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije, ne može obavljati lice koje je:

- a) na listi stručnih kvalifikovanih lica kod ovlaštenog lica čiji je energijski certifikat predmet kontrole;
- b) učestvovalo u sprovođenju energijskog pregleda zgrade čiji certifikat je predmet kontrole;
- c) učestvovalo u izradi projektne tehničke dokumentacije, reviziji projektne tehničke dokumentacije, nostrifikaciji iste, građenju, nadzoru nad građenjem i investitor, vlasnik ili korisnik zgrade, zaposlen kod investitora ili korisnika zgrade.

Član 38.

(Razrješenje članova Komisije za nezavisnu kontrolu)

- (1) Člana Komisije za nezavisnu kontrolu, na prijedlog Stručnog odbora, posebnim rješenjem razrješava ministar FMPU ako:
 - a) ne obavlja poslove u skladu sa članovima 33.34. i 36. ove uredbe;
 - b) ne obavlja poslove za koje je ovlašten stručno, u skladu s pravilima struke i važećim propisima;
 - c) obavlja poslove u suprotnosti sa tačkom a) ovog člana;
 - d) obavlja poslove za koje nije ovlašten.
- (2) Protiv rješenja iz stava (1). ovog člana ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (3) Član Komisije za nezavisnu kontrolu koji je razriješen imenovanja, zamjenjuje se novim članom prema procedurama iz čl. 36. i 39. ove uredbe.
- (4) Član Komisije za nezavisnu kontrolu kojem je oduzeto ovlaštenje za kontrolu ne može podnijeti zahtjev za davanje novog ovlaštenja prije isteka roka od pet godina od dana pravomoćnosti rješenja o razrješenju.

Član 39.

(Način izbora članova Komisije za nezavisnu kontrolu)

- (1) Po javnom pozivu, raspisanom od strane FMPU, Stručni odbor većinskim glasanjem daje prijedlog za imenovanje članova Komisije.
- (2) Javni poziv iz stava (1) ovog člana definiše sljedeće uslove koje mora ispunjavati svaki član Komisije:
 - a) završen minimalno VII stepen stručne spreme ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke a tiče se djelovanja koje je predmet rada Komisije;

- b) položen stručni ispit;
 - c) najmanje tri godine radnog iskustva, u ovlaštenom pravnom licu ili kroz angažman na drugi način, na poslovima provođenja energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom i izradi više od dvadeset energijskih certifikata zgrada sa složenim tehničkim sistemom, odnosno, u pravnom licu ovlaštenom za obavljanje redovnih energijskih audita sistema grijanja, sistema klimatizacije i ventilacije ili
 - d) najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti kreiranja propisa energijske efikasnosti (energijskih pregleda, energijskog certificiranja, kreiranje, priprema i primjena pravila struke ili tehničke regulative iz područja energijske efikasnosti);
 - e) uspješno završen odgovarajući program stručnog osposobljavanja Modul 1, odnosno Modul 2 koji će biti propisan Uredbom o uslovima za davanje i oduzimanje ovlaštenja za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada.
- (3) Prijedlog za imenovanje predsjednika Komisije za nezavisnu kontrolu daje Stručni odbor.
 - (4) Po isteku važnosti rješenja o formiranju Komisije za nezavisnu kontrolu, ministar FMPU prema procedurama iz st. (1), (2) i (3) ovog člana rješenjem imenuje članove Komisije za naredni četvorogodišnji period.
 - (5) Komisija za nezavisnu kontrolu kojoj je isteklo važeće rješenje nastavlja sa radom do imenovanja nove komisije.

Član 40.

(Troškovi nezavisne kontrole Certifikata i izvještaja o energijskom auditu zgrada)

- (1) Troškove sprovođenja nezavisne kontrole izdatih Certifikata i izvještaja o energijskom auditu zgrada propisuje ministar FMPU.
- (2) Ukoliko izvještaj o sprovedenoj nezavisnoj kontroli bude negativan, troškove sprovođenja nezavisne kontrole snosi ovlašteno fizičko/pravno lice koje je izvršilo energijski audit i izradilo izvještaj/certifikat, odnosno pravno lice ovlašteno za energijsko certificiranje koje je izdalo certifikat.
- (3) Ako u postupku nezavisne kontrole nisu utvrđene nepravilnosti, troškove sprovođenja nezavisne kontrole snosi FMPU iz dijela naknada za izdavanje energijskog certifikata predviđenog za finansiranje troškova nezavisne kontrole.

Član 41.

(Troškovi nezavisne kontrole izvještaja o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i klimatizacije)

- (1) Troškove sprovođenja nezavisne kontrole izvještaja o energijskom auditu o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije propisuje Ministar.
- (2) Ukoliko izvještaj o sprovedenoj nezavisnoj kontroli bude negativan, troškove sprovođenja nezavisne kontrole snosi ovlašteno lice koje je izvršilo redovni energijski audit i izradilo izvještaj.
- (3) Ako u postupku nezavisne kontrole nisu utvrđene nepravilnosti, troškove sprovođenja nezavisne kontrole snosi FMERI iz dijela iznosa troškova za usluge redovnog energijskog audita predviđenog za finansiranje troškova nezavisne kontrole.

Član 42.

(Naknada za rad Komisije za nezavisnu kontrolu)

- (1) Predsjednik, članovi Komisije i tehnički sekretar imaju pravo na naknadu za rad u Komisiji.
- (2) Naknade iz stava (1.) ovog člana finansiraju se iz dijela iznosa sredstava uplaćenih od strane ovlaštenih lica iz čl.

26. i 27. ove uredbe po osnovu izdavanja Certifikata i izvještaja o provedenim energijskim auditima zgrada, odnosno, iz dijela iznosa sredstava uplaćenih od strane ovlaštenih lica iz čl. 28. i 29. ove uredbe po osnovu troškova za usluge redovnog energijskog audita.

X. INFORMACIONI SISTEM ENERGIJSKE EFIKASNOSTI

Član 43.

(Registar energijskih certifikata)

- (1) S ciljem osiguranja najvećeg nivoa dostupnosti informacija do uspostavljanja Agencije, Fond uspostavlja, vodi i održava informacioni sistem energijske efikasnosti Federacije Bosne i Hercegovine (ISEE).
- (2) ISEE je skup nezavisnih internet platformi sa sopstvenim aplikacijama i bazama podataka koje međusobno komuniciraju web servisima i sastoji se najmanje od sljedećih međusobno nezavisnih komponenti:
 - a) Komponenta 1 - Zakonski i strateški okvir i akcioni planovi i programi
 - b) Komponenta 2 - Uštede energije
 - c) Komponenta 3 - Potrošnja energije
 - d) Komponenta 4 - Energijski certifikati zgrada
 - e) Komponenta 5 - Tehnički sistemi grijanja i klimatizacije

Član 44.

(Komponenta 4 - energijski certifikati zgrada)

- (1) Komponentom energijski certifikati zgrada propisuje se obaveza unosa podataka o provedenim energijskim auditima i izdatim energijskim certifikatima.
- (2) Komponentu energijski certifikati zgrada, do uspostavljanja Agencije, održava i ažurira FMPU.
- (3) U skladu sa Pravilnikom o informacionom sistemu Federacije BiH, FMPU u saradnji sa Fondom, će dati pravo pristupa Komponenti energijski certifikati zgrada registrovanim korisnicima, odnosno nosiocima podataka.
- (4) Komponenta energijski certifikati zgrada, između ostalog, sadrži:
 - a) registar izvještaja o energijskom auditu zgrada;
 - b) registar certifikata o energijskoj efikasnosti zgrada;
 - c) registar pravnih i fizičkih lica ovlaštenih za obavljanje energijskih audita zgrada;
 - d) registar pravnih lica ovlaštenih za provođenje Programa obuke.
- (5) Izvještaji o energijskim auditima zgrade i energijski certifikati zgrada koji se ne nalaze u registrima iz al. a.); b.) i c.) iz stava (4) ovog člana su nevažeći.
- (6) Podaci iz stava (4) ovog člana su javni, ukoliko to ne bude drugačije riješeno Pravilnikom o informacionom sistemu Federacije BiH.

Član 45.

(Komponenta 5 - Tehnički sistemi grijanja i klimatizacije)

- (1) Komponentom 5 - Tehnički sistemi grijanja, i sistemi klimatizacije propisuje se obaveza unosa podataka o provedenim redovnim energijskim auditima sistema grijanja, sistema klimatizacije i na osnovu toga sačinjenim izvještajima.
- (2) Komponentu 5 - Tehnički sistemi grijanja, i sistemi klimatizacije, do uspostavljanja Agencije, održava i ažurira FMERI.
- (3) U skladu sa Pravilnikom o informacionom sistemu Federacije BiH, FMERI u saradnji sa Fondom, će dati pravo pristupa Komponenti 5 - Tehnički sistemi grijanja, i sistemi klimatizacije registrovanim korisnicima, odnosno nosiocima podataka.

- (4) Komponenta 5, između ostalog, sadrži:
- registar izvještaja o redovnom energijskom auditu sistema grijanja;
 - registar izvještaja o redovnom energijskom auditu sistema, klimatizacije;
 - registar pravnih i fizičkih lica ovlaštenih za obavljanje redovnih energijskih audita iz tač. a) i b) ovog stava.
- (5) Izvještaji o redovnim energijskim auditima sistema grijanja, i sistema klimatizacije koji se ne nalaze u registrima Komponente 5. su nevažeći.
- (6) Podaci iz stava (4) ovog člana su javni, ukoliko to ne bude drugačije riješeno Pravilnikom o informacionom sistemu Federacije BiH.

XI. UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Član 46. (Nadzor)

Upravni nadzor obuhvata nadzor nad primjenom odredbi ove uredbe i propisa koji iz nje proističu, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovom uredbom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi kao i nadzor nad njihovim postupanjem obavlja Ministarstvo i FMPU, svako u okviru svojih nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovom uredbom, Zakonom o energijskoj efikasnosti u Federaciji BiH, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) Zakonom o upravnom postupku u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).

Član 47.

(Inspeksijski nadzor)

- Inspeksijski nadzor nad provođenjem odredbi ove uredbe vrše Tehnička inspekcija i Urbanističko-ekološka inspekcija Federalne uprave za inspeksijske poslove, u skladu Zakonom, Zakonom o inspekcijama u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 73/14), i građevinske inspekcije osnovane propisima na kantonalnom nivou.
- Nadležni inspektor u provođenju nadzora, između ostalog, kontroliše ispunjavanje obaveza certificiranja i obavljanja energijskog audita koje propisuje ova uredba, i u skladu sa utvrđenim stanjem, preduzimaju mjere i radnje određene Zakonom, ovom uredbom i drugim propisima koji se referišu na ovu oblast.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 48.

(Kaznene mjere)

- Novčanom kaznom od 1.500,00 KM do 5.000,00 KM bit će kažnjen član Komisije za nezavisnu kontrolu energijskih certifikata i/ili energijskih audita zgrada, odnosno izvještaja o redovnom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije, koji:
 - ne obavlja poslove u skladu sa čl. 33.,34. i 36.ove uredbe;
 - ne obavlja poslove za koje je ovlašten stručno, u skladu s pravilima struke i važećim propisima;
 - obavlja poslove u suprotnosti sa članom 36. ove uredbe;
 - obavlja poslove za koje nije ovlašten.
- Novčanom kaznom od 3000,00 KM bit će kažnjeno lice ovlašteno za provođenje energijskog audita i energijsko certificiranje zgrade ako:
 - postupi suprotno odredbama člana 5. ove uredbe;

2. Komisija za nezavisnu kontrolu energijskih certifikata i energijskih audita zgrada u toku provođenja aktivnosti iz člana 34. utvrdi da je ovlašteno lice sa namjerom korigovalo proračun za zgradu iz člana 34. stava (2) tač. b), c) i d) ove uredbe i za istu izdalo netačan energijski certifikat.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49.

- (1) Nakon stupanja na snagu ove uredbe sve zgrade za koje je propisana obaveza energijskog certificiranja moraju imati energijski certifikat dostupan u skladu sa odredbama Zakona i ove uredbe.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, postojeće zgrade iz člana 15.ove uredbe koje se prodaju ili iznajmljuju, uz dokumentaciju potrebnu za zaključenje ugovora o kupoprodaji ili iznajmljivanju, vlasnik zgrade je dužan priložiti Certifikat zgrade ili dijela zgrade, počevši od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.
- (3) Odredba stava (2) se ne odnosi na zgrade javne namjene iz člana 14.ove uredbe.

Član 50.

Uredba sadrži sljedeće priloge koji čine njen sastavni dio:

- Prilog 1 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata stambenih zgrada;
- Prilog 2 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata nestambenih zgrada;
- Prilog 3 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata za ostale zgrade;
- Prilog 4 - Pregled mogućih mjera za povećanje energijske efikasnosti zgrada;
- Prilog 5 - Izvještaj o provedenom energijskom auditu;
- Prilog 6 - Popis bosansko-hercegovačkih normi;
- Prilog 7 - Metodologija za izračunavanje i iskazivanje energijskih karakteristika zgrada sa algoritmom za proračun istih.

Član 51.

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1270/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na temelju članka 26. stavak (4.) Zakona o energijskoj učinkovitosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/17), na usuglašen prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Federalnog ministarstva prostornog uređenja, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici, održanoj 25.10.2018. godine, donosi

UREDBU O PROVOĐENJU ENERGIJSKIH AUDITA I IZDAVANJU ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet)

- (1) Ovom se uredbom propisuju:
 - način, uvjeti i rokovi provođenja energijskih audita,
 - sadržaj izvješća o energijskom auditu,
 - način i metodologija energijskog certificiranja zgrada uključujući definiranje vrste zgrada na koje se certifikat odnosi,
 - sadržaj i izgled certifikata,

- e) zgrade javne namjene koje imaju obvezu energijskog audita i javnog izlaganja energijskog certifikata,
- f) tipove zgrada prema namjeni i broju sati grijanja,
- g) način utvrđivanja energijske klasifikacije zgrada,
- h) sadržaj i način vođenja registra pravnih i fizičkih osoba ovlaštenih za obavljanje energijskih audita u vidu elektronske baze podataka,
- i) sadržaj i način vođenja registra uspješno obučених стручно квалифицираних особа које проводе енергијске аудите,
- j) начин и увјете provođenja neovисne kontrole izvješća o provedenim energijskim auditima i izdatim certifikatima,
- k) sadržaj i način vođenja registra izdatih certifikata te
- l) друга питања везана уз provođenje energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada.
- (2) Uredbom se u potpunosti propisuju начин и procedure provođenja energijskih audita iz stavka (1) тоčke а) овога чланка за област зградарства који се односе на:
- a) обављање енергијских аудита зграда с једноставним техничким системом;
- b) обављање енергијских аудита зграда са слоženim техничким системом.
- и у надлежности су FMPU.
- (3) Наčin и procedure provođenja energijskih audita за друге објекте, технолошке процесе и/или индустријска постројена из чланка 3. тоčka 14) и чланка 28. дијела тоčke c) Закона, а суkladно ставку (1) точ. а); б); h); и); j) и l) ове уређе, прописат ће се подзаконским прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси министар.
- (4) Наčin и procedure provođenja energijskih audita комуналних услуга (јавна расвјета, опскрба водом, управљање отпадом и сл.) из чланка 28. тоčka d) Закона, а суkladно ставку (1) точ. а); б); h); и); j) и l) ове уређе, прописат ће се подзаконским прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси министар.
- (5) Наčin и procedure provođenja редовитих енергијских аудита система гријања, и система за климатизацију из чланка 29. ст.(3) и (4) Закона, а суkladно ставку (1) точ. а); б); h); и); j) и l) ове уређе, прописат ће се правилником о редовитим енергијским auditima система за гријање и система за климатизацију, а који доноси министар. Саставни дио правилника чини методологија с алгоритмом.
- Чланак 2.
(Појмови)
- (1) У смислу ове уређе поједини појмови имају слиједећа значења:
- 1) **bruto podna površina zgrade** је збир површина пода за све раzине зграде и рачуна се према точки 5.1.3. BAS ISO 9836 - површина пода етажа које су затворене и наткривене са свих страна;
- 2) **"Certifikat o energijskoj učinkovitosti"** (Certifikat) значи потврда којом се означава енергијска učinkovitost зграде или дијела зграде;
- 3) **daljinsko grijanje или daljinsko hlađenje** је дистрибуција термалне енергије у облику паре, вруће воде или охладене течности од централног производног извора кроз мрежу до већег броја зграда или мјеста ради гријања или хлађења простора или за процесно гријање или хлађење;
- 4) **energijski audit** је документирани поступак за стјечање одговарајућих saznanja о постојећој потрошњи енергије зграде и енергијским карактеристикама зграде, дијела зграде или групе зграда које имају заједничке енергијске системе, технолошког процеса и/или индустријског постројена и осталих објеката, приватних или јавних услуга за утврђивање и одређивање исплативости примјене мјера за побољшање енергијске učinkovitosti те израду извјешћа са прикупљеним информацијама и предлоženim мјерама;
- 5) **energijsko certificiranje** је поступак који се проводи ради издавања certifikata о енергијској učinkovitosti зграде;
- 6) **energijski razred zgrade** је индикатор специфичне годишње потребне топлinske енергије за референтне климатске податке и Алгоритмом прописан режим коришћења простора и режим рада техничких система, који код зграда обухваћа енергију за гријање, припрему потрошне топле воде, хлађење и климатизацију/вентилацију;
- 7) **energijska sanacija zgrade** је извођење градевинских и других радова на постојећој згради, као и поправка или замјена уређаја, постројена, опреме и инсталација истог или мањег капацитета, а којима се не утиче на стабилност и сигурност зграде, не мијенјају конструктивни елементи, не утиче на сигурност сусједних зграда, промета, не утиче на заштиту од пожара и заштиту околиша, али којима се може мијенјати ванjsки изглед зграде уз потребне suglasnosti, ради повећања njene енергијске učinkovitosti и смањења негативних утицаја на околиш;
- 8) **energijsko svojstvo zgrade** је израчуната количина енергије потребне за гријање, хлађење, вентилацију, припрему потрошне топле воде
- 9) **чимbenik облика зграде, $f_0 = A/V_e$ (m^{-1})** је кoличник површине омотача гријаног дијела зграде, A (m^2), и бруто запремине, V_e (m^3), гријаног дијела зграде;
- 10) **годишња емисија угљиковог диоксида (CO_2), (kg/god)** је маса емитираног угљиковог диоксида у ванjsку околину током једне године која је последица енергијских потреба зграде;
- 11) **годишња испоручена енергија, E_{del} (kWh/god)** је енергија доведена техничким системима зграде током једне године за покривање енергијских потреба за гријање, хлађење, вентилацију, потрошну топлу воду, расвјету и погон помоћних система;
- 12) **годишња потребна топлinska енергија за гријање $Q_{H,nd}$ (kWh/god)** је рачунаски одређена количина тоpline коју системом гријања треба током једне године довести у зграду за одржавање унутарње пројектне температуре у згради током раздобља гријања зграде;
- 13) **годишња потребна топлinska енергија за хлађење, $Q_{C,nd}$ (kWh/god)** је рачунаски одређена количина тоpline коју системом хлађења треба током једне године одвести из зграде за одржавање унутарње пројектне температуре у згради током раздобља хлађења зграде;
- 14) **годишња потребна енергија за вентилацију, Q_{Ve} (kWh/god)** је рачунаски одређена количина енергије за припрему zraka системом присилне вентилације, дјеломичне климатизације и климатизације током једне године за одржавање ступња угодности простора у згради;
- 15) **годишња потребна енергија за расвјету, E_L (kWh/god)** је рачунаски одређена количина енергије коју треба довести згради током једне године за расвјету;
- 16) **годишња потребна топлinska енергија за загријавање потрошне топле воде, Q_w (kWh/god)** је рачунаски одређена количина тоpline коју системом

- pripreme potrošne tople vode treba dovesti tijekom jedne godine za zagrijavanje vode;
- 17) **godišnja potrebna toplinska energija, Q_H (kWh/god)** je zbir godišnje potrebne topline i godišnjih toplinskih gubitaka sustava za grijanje i pripremu potrošne tople vode u zgradi;
- 18) **godišnja primarna energija, E_{prim} (kWh/god)** je računski određena energija potrebna za zadovoljavanje svih energijskih potreba zgrade tijekom jedne godine koja nije podvrgnuta nijednom postupku pretvaranja;
- 19) **godišnji toplinski gubici sustava grijanja $Q_{H,ls}$ (kWh/god)** su energijski gubici sustava grijanja tijekom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutarnje temperature u zgradi;
- 20) **godišnji gubici sustava hlađenja, $Q_{C,ls}$ (kWh/god)** su energijski gubici sustava hlađenja tijekom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutarnje temperature u zgradi;
- 21) **godišnji toplinski gubici sustava za pripremu potrošne tople vode $Q_{W,ls}$ (kWh/god)** su energijski gubici sustava pripreme potrošne tople vode tijekom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za zagrijavanje vode;
- 22) **imenovana osoba** je fizička osoba koja je u ovlaštenoj pravnoj osobi zaposlena na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu te koja u ime te pravne osobe potpisuje izvješća o provedenom energijskom auditu zgrade i energijski certifikat zgrade, te provodi radnje i postupke energijskog audita zgrade i energijskog certficiranja. U smislu uspostave sustava ovlašćivanja osobe za obavljanje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava hlađenja, klimatizacije i ventilacije uvjeti za potpisivanje izvješća o redovitim energijskim auditima sustava grijanja, sustava hlađenja i klimatizacije i ventilacije od strane imenovane osobe definirat će se propisom koji donosi ministar;
- 23) **Informacioni sustav energijske učinkovitosti FBiH (ISEE)** je skup neovisnih internet platformi s aplikacijama i bazama podataka koje međusobno komuniciraju web-servisima;
- 24) **instalacija javne rasvjete** je postrojenje koje se sastoji od elemenata nosivih konstrukcija, kablovskog razvoda i uređaja za mjerenje, sklapanje, razvod, upravljanje, regulaciju intenziteta svjetlosnog toka i svjetiljki, sa svrhom osvjjetljavanja javnih i prometnih površina u naseljima i osvjjetljavanja javnih cesta;
- 25) **koeficijent transmisijskog toplinskog gubitka $H_{tr,ad}$ (W/K)** je količnik između toplinskog toka koji se transmisijom prenosi iz grijane zgrade prema vanjskom prostoru i razlike između unutarnje projektne temperature grijanja i vanjske temperature;
- 26) **korisna površina grijanog dijela zgrade, A_K (m²)** je ukupna neto podna površina grijanog dijela zgrade;
- 27) **Metodologija** je dokument kojim se jasno propisuju postupci provođenja energijskog audita zgrada, način utvrđivanja energijskih karakteristika zgrada, a koja sadrži algoritme za izračunavanje energijskih karakteristika zgrada. Puni naziv je **Metodologija za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada i Algoritam za proračun istih** - Privitak 7.
- 28) **neto podna površina zgrade** je ukupna površina poda zgrade između elemenata koji je ograničavaju i računa se prema točki 5.1.5. BAS ISO 9836;
- 29) **nestambena zgrada** je zgrada koja nema niti jednu stambenu jedinicu ili skup prostorija namijenjen stanovanju zajednica;
- 30) **nestambena zgrada gospodarske namjene** je zgrada namijenjena za obavljanje gospodarske, proizvodne i poljoprivredne djelatnosti (primjerice: proizvodne hale u industrijskoj proizvodnji, proizvodne radionice, skladišta, zgrade namijenjene poljoprivrednom privređivanju kao što su staje, vinarije i sl.);
- 31) **nova zgrada** je izgrađena građevina za koju nije izdato odobrenje za uporabu, odnosno građevina prije početka njezinog korištenja;
- 32) **ovlaštena osoba** je osoba koja prema Uredbi iz stavka (3) članka 27. Zakona o energijskoj učinkovitosti ima ovlast za energijsko certificiranje, i/ili energijske audite zgrada i/ili redovite audite sustava grijanja, sustava hlađenja i sustava klimatizacije i ventilacije izdano od resornog ministarstva;
- 33) **pomoćni sustav** je tehnička oprema koja doprinosi pretvaranju energije za pokrivanje energijskih potreba zgrade;
- 34) **postojeća zgrada** je zgrada izgrađena na temelju građevinske dozvole;
- 35) **površina omotača grijanog dijela zgrade, A (m²)** je ukupna površina građevinskih dijelova koji razdvajaju grijani dio zgrade od vanjskog prostora, tla ili negrijanih dijelova zgrade (omotač grijanog dijela zgrade), određena prema BAS EN ISO 13789, dodatak B, za slučaj vanjskih dimenzija;
- 36) **prostori zgrade u kojima se održava kontrolirana temperatura** su prostori zgrade koji se griju i/ili hlade;
- 37) **referentni klimatski podaci** su skup odabranih klimatskih parametara koji su karakteristični za neko geografsko područje;
- 38) **referentne vrijednosti** su određene vrijednosti u odnosu na koje se vrši upoređivanje izračunatih vrijednosti energijskih svojstava građevina;
- 39) **toplinska pumpa** je uređaj, postrojenje ili instalacija koja prenosi toplinu iz prirodnog okruženja kao što je zrak, voda ili tlo u zgrade ili industrijske objekte mijenjanjem prirodnog toka topline na takav način da toplina teče od niže prema višoj temperaturi. Kod reverzibilnih toplinskih pumpi toplina se može prenositi iz zgrade na prirodno okruženje.
- 40) **sustav klimatizacije** je složeni proces koji uključuje kondicioniranje, transport i ubacivanje zraka u prostor kojim se reguliraju: temperatura, relativna vlažnost, brzina strujanja zraka, čistoća zraka, razina buke i razlika tlaka u prostoru, a radi postizanja zdravog okruženja za osobe koje borave u prostoru, odnosno postizanja uvjeta za potrebe industrijske proizvodnje. Sustav klimatizacije se, prema termodinamičkom procesu pripreme vlažnog zraka, dijeli na: grijanje, hlađenje, ovlaživanje i odvlaživanje što se vrši kroz: sustav ventilacije (jedan od gore navedenih procesa); sustav djelomične klimatizacije (dva ili tri od navedenih procesa) i sustav klimatizacije (sva četiri procesa cjelogodišnje);
- 41) **srednja vanjska temperatura Θ_e (°C)** je prosječna vrijednost temperature vanjskog zraka u promatranom razdoblju prema meteorološkoj postaji najbližoj lokaciji zgrade;
- 42) **stambena zgrada** je zgrada koja je u cijelosti ili u kojoj je više od 90% bruto podne površine namijenjeno za stanovanje, odnosno koja nema više od 50 m² neto

- podne površine u drugoj namjeni. Stambenom zgradom smatra se i zgrada s apartmanima u turističkom području;
- 43) **stvarni klimatski** podatci su klimatski podatci dobiveni statističkom obradom prema meteorološkoj postaji najbližoj lokaciji zgrade;
- 44) **Stručni odbor** je tijelo koje je imenovala Vlada Federacije koje pruža stručnu potporu FMPU u poslovima vezanim uz izdavanje ovlasti;
- 45) **tehnički sustav** je tehnička oprema ugrađena u zgradu ili dio zgrade koja služi za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode, osvjetljenje ili njihovu kombinaciju;
- 46) **termotehnički sustav** je tehnička oprema za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju, pripremu potrošne tople vode zgrade ili dijela zgrade kao samostalne cjeline;
- 47) **ukupna korisna površina zgrade** je ukupna neto podna površina zgrade odgovarajuće namjene i računa se prema točki 5.1.7. BAS ISO 9836;
- 48) **unutarnja projektna temperatura, $\Theta_{int,set,H}$ (°C)** je projektom predviđena temperatura unutarnjeg zraka svih prostora grijanog dijela zgrade;
- 49) **Zakon** je Zakon o energijskoj učinkovitosti u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 22/17);
- 50) **zapremina grijanog dijela zgrade, V_e (m³)** je bruto zapremina grijanog dijela zgrade kojem je površina omotača jednaka A;
- 51) **zgrada** je građevina s krovom i zidovima, trajno vezana za tlo, u kojoj se energija koristi za stvaranje određenih klimatskih uvjeta i namijenjena je boravku ljudi, odnosno smještaju životinja, biljaka i stvari. Zgradom se ne smatra građevina unutar sustava infrastrukturne građevine;
- 52) **zgrada javne namjene** je zgrada ili dio zgrade koju koristi tijelo javne vlasti za obavljanje svojih poslova, zgrada ili dio zgrade za stanovanje zajednice, te zgrada ili dio zgrade koja nije stambena u kojoj boravi više ljudi ili u kojoj se pruža usluga većem broju ljudi;
- 53) **zgrada mješovite namjene** je zgrada koja ima više od 10% neto podne površine u drugoj namjeni od osnovne (stambene, nestambene ili ostale namjene), odnosno kada je neto podna površina u drugoj namjeni veća od 50 m² i zbog čega je potrebno zgradu podijeliti na zone koje se mogu posebno certificirati sukladno osnovnoj klasifikaciji zgrada (npr. stambena zgrada, uredska i trgovačka namjena u jednoj zgradi);
- 54) **zgrada s više zona** je zgrada koja ima više dijelova za koje je potrebno izraditi posebne energetske certifikate. Zgrada s više zona je zgrada:
- koja se sastoji od dijelova koji čine zaokružene funkcionalne cjeline koje imaju različitu namjenu, te imaju mogućnost odvojenih sustava grijanja i hlađenja (stambeni dio u nestambenoj zgradi), ili se razlikuju po unutarnjoj projektnoj temperaturi za više od 4 °C, osim ako čine funkcionalnu cjelinu (npr. kupaonica u stanu, garderoba uz sportsku dvoranu i slično);
 - kod koje je 10% i više neto podne površine prostora zgrade u kojem se održava kontinuirana temperatura u drugoj namjeni od osnovne namjene, kad je ta neto podna površina u drugoj namjeni veća od 50 m²;
 - kod koje dijelovi zgrade koji su zaokružene funkcionalne cjeline imaju različiti termotehnički

sustav i/ili bitno različite režime korištenja termotehničkih sustava.

- (2) Ostali pojmovi koji se koriste u ovoj uredbi, a nisu navedeni u stavku (1.) ovoga članka, imaju značenje definirano odredbama Zakona i ostalih relevantnih propisa.

II. NAČIN, UVJETI I ROKOVI ZA OBAVLJANJE ENERGIJSKOG AUDITA

Članak 3.

(Energijski audit)

- (1) Energijski audit svih krajnjih potrošača, sektora javnih komunalnih usluga, uključujući kućanstva, komercijalne potrošače i male i srednje industrijske potrošače, vrši se isključivo na temelju pravila struke, objektivno i potpuno neovisno.
- (2) Svrha energetske audita je utvrđivanje isplativosti mogućnosti za smanjenje krajnje potrošnje energije sukladno propisima iz članka 1. st. (3), (4) i (5) ove uredbe kao i utvrđivanje ostvarenih ušteda nakon primjene mjera energetske učinkovitosti.
- (3) Energijski audit se sastoji od:
- a) prikupljanja podataka;
 - b) mjerenja krajnje potrošnje energije;
 - c) proračuna energetske karakteristika;
 - d) procjene energetske učinkovitosti i
 - e) identifikiranja mjera za uštedu energije.
- (4) Svrha energetske audita zgrada je utvrđivanje isplativosti mogućnosti za smanjenje krajnje potrošnje energije sukladno propisu o postupku za izračunavanje optimalnih troškova minimalnih zahtjeva za energetske karakteristikama zgrada, a koji donosi federalni ministar prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: ministar FMPU) i utvrđivanje ostvarenih ušteda nakon primjene mjera energetske učinkovitosti.

Članak 4.

(Obveza provođenja energetske audita zgrada)

- (1) Energijski audit zgrade provodi se za:
- a) zgrade javne namjene čija ukupna korisna površina veća od 500 m²;
 - b) nove zgrade prije izdavanja uporabne dozvole osim ako ovom uredbom nije drukčije propisano;
 - c) zgrade koje se prodaju, iznajmljuju ili daju u zakup.
- (2) Iznajmljivanje iz točke c) stavka (1) ovoga članka ne odnosi se na stanove, apartmane i kuće za odmor u kojima se pruža ugostiteljska usluga smještaja.

Članak 5.

(Energijski audit zgrade)

- (1) Energijski audit zgrade uključuje:
- a) pripreme radnje,
 - b) prikupljanje svih potrebnih informacija o zgradama koje su nužne za provođenje postupka energetske certificiranja i određivanja energetske razreda zgrade, provođenje kontrolnih mjera po potrebi,
 - c) analizu potrošnje i troškova svih oblika energije, energenata i vode za razdoblje od tri prethodne kalendarske godine,
 - e) prijedlog mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrade, odnosno za poboljšanje energetske svojstava zgrade koje su ekonomski opravdane s proračunom razdoblja povrata investicija i izvora cijena za provođenje predloženih mjera,
 - f) izvješće i zaključak s preporukama i redoslijedom provedbe ekonomski opravdanih mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrade, odnosno energetske svojstava zgrade.

- (2) U postupku provođenja energijskog audita zgrada obvezatno se provodi:
- analiza građevinskih karakteristika zgrade u smislu toplinske zaštite (analiza toplinskih karakteristika vanjskog omotača zgrade),
 - analiza energijskih svojstava sustava grijanja i hlađenja,
 - analiza energijskih svojstava sustava klimatizacije i ventilacije,
 - analiza energijskih svojstava sustava za pripremu potrošne tople vode,
 - analiza energijskih svojstava sustava elektroinstalacija i rasvjete, kućanskih aparata, i drugih potrošača energije,
 - analiza upravljanja svim tehničkim sustavima zgrade,
 - analiza mogućnosti promjene izvora energije,
 - analiza mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i učinkovitijih sustava (alternativni sustavi),
 - analiza sustava mjerenja regulacije i upravljanja,
 - proračun potrošnje energije računajući sve dobitke i gubitke energije za zadane uvjete korištenja zgrade i stvarne klimatske podatke.
- (3) Energijski audit zgrade, osim radnji i postupaka iz st. a (1) i (2) ovoga članka, može uključivati i druge radnje, postupke i analize ovisno o namjeni, karakteristikama i vrsti zgrade.
- (4) Ovlaštena pravna ili ovlaštena fizička osoba, prilikom vršenja energijskog audita, obavlja audit zgrade i energetskih postrojenja u zgradi i provjerava ispravnost podataka, sukladno Zakonu, ovoj uredbi i pravilima struke.
- (5) Sva mjerenja koja se provode prilikom vršenja energijskog audita moraju biti provedena sukladno uvjetima propisanim posebnim propisima iz oblasti zaštite na radu i drugim posebnim propisima i odgovarajućim normama ovisno o vrsti zgrade u kojoj se mjerenja provode.
- (6) Ovlaštena osoba odgovorna je za preciznost, točnost i istinitost podataka prikazanih u energijskom certifikatu i izvješću o energijskom auditu zgrade.
- (7) Energijski audit zgrade će se provoditi sukladno Metodologiji za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada s algoritmom za proračun istih, (u daljnjem tekstu Metodologija) i pravilima struke koji će biti definirani pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada iz članka 24. st.(3) i (4) Zakona, a koji donosi ministar FMPU.
- c) ukoliko je energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sustavom vršila pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sustavima, Izvješće o energijskom auditu potpisuju stručne kvalificirane osobe zaposlene u pravnoj osobi, a za pojedine faze energijskog pregleda kako slijedi:
- za strojarski dio tehničkog sustava izvješće potpisuje stručna kvalificirana osoba strojarske struke;
 - za elektrotehnički dio tehničkog sustava izvješće potpisuje stručna kvalificirana osoba elektrotehničke struke;
 - za sustave automatskog reguliranja i upravljanja izvješće potpisuje stručna kvalificirana osoba elektrotehničke struke ili strojarske struke i
 - za građevinski dio zgrade izvješće potpisuje stručna kvalificirana osoba arhitektonske ili građevinske struke.
- (5) Ovjereno i potpisano izvješće o obavljenom energijskom auditu zgrade ovlaštena osoba koja je izvršila energijski audit zgrade dostavlja FMPU u elektronskoj formi (izravnim unosom u komponentu Energijski certifikati zgrada koja je sastavni dio ISEE) *online* popunom aplikacije za dostavu Izvješća o izvršenom energijskom auditu zgrade:
- ukoliko je energijski audit vršila ovlaštena fizička osoba, *online* popunu aplikacije za dostavu Izvješća o izvršenom energijskom auditu zgrade, vrši ovlaštena fizička osoba;
 - ukoliko je energijski audit zgrade vršila pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada s jednostavnim tehničkim sustavima, *online* popunu aplikacije za dostavu Izvješća o izvršenom energijskom auditu zgrade vrši imenovana osoba;
 - ukoliko je energijski audit vršila pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim, *online* popunu aplikacije za dostavu Izvješća o izvršenom energijskom auditu zgrade vrši imenovana osoba.

III. ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA

Članak 7.

(Obveza posjedovanja Certifikata)

Certifikat mora posjedovati:

- svaka nova zgrada,
- postojeća zgrada ili dio zgrade koji se prodaje, iznajmljuje ili daje u zakup,
- svaka zgrada u kojoj osobe iz stavka (1) članka 18. Zakona obavljaju svoju djelatnost (u daljnjem tekstu: zgrade javne namjene), a koja ima korisnu površinu veću od 500 m² i za koje je propisana obveza izlaganja energijskog certifikata.

Članak 8.

(Izuzeci od obveze posjedovanja Certifikata)

Certifikat nije obavezan za:

- nove i postojeće samostojeće zgrade koje se prodaju ili iznajmljuju, koje imaju uporabnu korisnu površinu manju od 50 m²;
- za zgrade s liste zgrada iz članka 25. stavak (3). Zakona;
- zgrade koji imaju predviđeni vijek uporabe ograničen na dvije godine i manje;

Članak 6.

(Izvješće o obavljenom energijskom auditu zgrade)

- Izvješće o provedenom energijskom auditu zgrade izrađuje ovlaštena pravna ili fizička osoba i predaje ga naručitelju.
- Izvješće o energijskom auditu zgrade sadrži sve opise, podatke, informacije i priloge korištene u provođenju energijskog audita zgrade.
- Izvješće se sačinjava na obrascu datom u Privitku 5. ove uredbe.
- Izvješće o energijskom auditu zgrade potpisuju sve ovlaštene osobe koje su sudjelovale u njegovoj izradi:
 - ukoliko je energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom vršila ovlaštena fizička osoba, Izvješće o energijskom auditu potpisuje i ovjerava pečatom ovlaštena fizička osoba;
 - ukoliko je energijski audit zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom vršila pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada s jednostavnim tehničkim sustavima, Izvješće o energijskom auditu potpisuje stručna kvalificirana osoba strojarske struke zaposlena u pravnoj osobi i ovjerava pečatom pravna osoba;

- d) privremene zgrade izgrađene u okviru pripremnih radova za potrebe organizacije gradilišta; s rokom uporabe od dvije godine ili kraće;
- e) radionice, proizvodne hale, industrijske zgrade, nestambene poljoprivredne zgrade s niskom potrošnjom energije i drugi industrijski kompleksi koje se, sukladno svojoj namjeni, moraju držati otvorenima više od polovice radnog vremena ako nemaju ugrađene zračne zavjese;
- f) zgrade koje se koriste kao vjerski objekti ili mjesta za obavljanje vjerskih službi;
- g) zgrade koje su službeno zaštićene kao dio kulturno-povijesnog naslijeđa i zgrade koji imaju posebnu ambijentalnu vrijednost, a kod kojih bi ispunjenje zahtjeva energijske učinkovitosti značilo neprihvatljivu promjenu njihovog karaktera ili njihovog vanjskog izgleda sukladno predviđenoj spomeničkoj zaštiti zgrade;
- h) stambene zgrade koje se koriste ili koje su namijenjene za korištenje na razdoblje kraće od 4 mjeseca godišnje ili za ograničenu godišnju uporabu i s očekivanom potrošnjom energije koja je manja od 25% cjelogodišnje uporabe;
- i) zgrade koje se ne griju ili se griju na temperaturu do +12 °C.

Članak 9.

(Tipovi zgrada po namjeni)

Vrste zgrada za koje se izdaje energijski certifikat određene su prema pretežnoj namjeni korištenja i dijele se na:

A. stambene zgrade:

- 1) višestambene zgrade i zgrade za kolektivno stanovanje su stambene zgrade s tri i više stanova, zgrade za stanovanje zajednica (domovi - đaćki, studentski, umirovljenički, radnički, dječji domovi, zatvori, vojarnje i sl. zgrade za stanovanje) - zgrade kod kojih se može izraditi zajednički certifikat ili zasebni certifikat za svaku stambenu jedinicu;
- 2) obiteljske stambene zgrade su samostojeće stambene zgrade i zgrade s jednim stanom, zgrade s jednim stanom u nizu ili drukčije povezane zgrade s jednim stanom, zgrade do tri stana i zgrade u nizu s više stanova po lameli - zgrade kod kojih se izrađuje poseban energijski certifikat za svaku stambenu jedinicu.

B. nestambene zgrade:

- 1) uredske, administrativne i druge poslovne zgrade slične namjene,
- 2) zgrade namijenjene obrazovanju (školske i fakultetske zgrade, vrtići i druge odgojne i obrazovne ustanove),
- 3) zgrade namijenjene zdravstvu i socijalnoj skrbi (bolnice i ostale zgrade za zdravstvenu i rehabilitacijsku zaštitu i sl.),
- 4) zgrade namijenjene turizmu i ugostiteljstvu (hoteli i slične zgrade za kratkotrajni boravak, zgrade ugostiteljske namjene-gostionice, restorani i sl.),
- 5) zgrade namijenjene za sport i rekreaciju (sportske dvorane i sl.),
- 6) zgrade trgovine - veleprodaja i maloprodaja (trgovački centri, zgrade s prodavnicama),
- 7) ostale nestambene zgrade koje se griju na temperaturu +18 °C ili više (npr.: zgrade za promet i komunikacije, terminali, postaje, zgrade za promet, pošte, teleko-munikacijske zgrade, zgrade za kulturno-umjetničku djelatnost i zabavu, muzeji i knjižnice i slično).

C. ostale nestambene zgrade u kojima se koristi energija radi ostvarivanja određenih mikroklimatskih uvjeta u unutarnjem prostoru.

Članak 10.

(Obveza javnog izlaganja Certifikata)

- (1) Ukoliko zgrada, odnosno samostalna uporabna cjelina za koju postoji obveza energijskog audita i izrade i izlaganja Certifikata ima više ulaza, tada se Certifikat izlaže na jasno vidljivom mjestu uz glavni ulaz zgrade.
- (2) Javno se izlaže prva stranica Certifikata u formatu A4, zaštićena od eventualnih oštećenja i pričvršćena na siguran način koja sadrži osnovne podatke o zgradi i energijski razred, te stranica Certifikata koja sadrži prijedlog mjera za poboljšanje energijskih svojstava zgrade koje su ekonomski opravdane, odnosno, preporuke za korištenje zgrade vezano uz upravljanje energijom i toplinskom zaštitom i ispunjenje energijskih svojstava zgrade.
- (3) Za izradu i javno izlaganje Certifikata odgovoran je investitor, odnosno vlasnik zgrade.
- (4) Korisnik zgrade za koju je obvezno javno izlaganje Certifikata dužan je omogućiti izradu Certifikata zgrade i njegovo javno izlaganje.

Članak 11.

(Obveza investitora, vlasnika i korisnika zgrade)

- (1) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade ili samostalne uporabne cjeline zgrade dužan je osigurati provođenje energijskog audita zgrade i energijsko certificiranje sukladno odredbama Zakona i ovoj uredbi.
- (2) Investitor ili vlasnik iz stavka (1) ovoga članka dužan je poslove energijskog audita i energijskog certificiranja povjeriti za to ovlaštenim osobama.
- (3) Investitor ili vlasnik iz stavka (1) ovoga članka dužan je ovlaštenim osobama osigurati sve podatke i dokumentaciju kojom raspolaže, te osigurati ostale uvjete za neometani rad, a naročito:
 - a) podatke o potrošnji svih oblika energije i vode u zgradi za razdoblje od tri prethodne kalendarske godine putem računa od opskrbljivača ili na drugi način dogovoren s ovlaštenom osobom,
 - b) tehničku dokumentaciju zgrade i tehničku dokumentaciju opreme ugrađene u sustave koji su predmet audita,
 - c) izvješća o prethodno provedenim auditima zgrade,
 - d) izvješća o redovitim auditima i servisima sustava grijanja, i sustava klimatizacije s ciljem održavanja čija će obveza biti propisana pravilnikom o redovitom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije,
 - e) izvješća o redovitim pregledima i servisima s ciljem održavanja ostalih tehničkih sustava,
 - f) slobodan pristup svim dijelovima zgrade ili tehničkih sustava uz uvažavanje sigurnosnih uvjeta propisanih posebnim zakonom iz područja zaštite na radu i drugim posebnim propisima,
 - g) razgovor s osobljem s ciljem ocjene načina korištenja i upravljanja energijom u zgradi.
- (4) Opskrbljivači energijom i vodom dužni su podatke o opskrbi kojima raspolažu, a koje zatraži investitor, vlasnik zgrade odnosno samostalne uporabne cjeline zgrade ili predstavnik suvlasnika, bez naknade dostaviti u roku 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (5) Korisnik zgrade, odnosno samostalne uporabne cjeline zgrade dužan je omogućiti ovlaštenim osobama provođenje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja i pristup u sve dijelove zgrade.

- (6) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade je dužan upozoriti ovlaštenu osobu na odstupanja izvedenih radova na zgradi od onih koji su projektirani, ukoliko bi te izmjene utjecale na promjene energijskih pokazatelja Certifikata.
- (7) Vlasnik zgrade dužan je voditi evidenciju o provedenim energijskim auditima zgrade i čuvati izvješća o energijskom auditu zgrade najmanje deset godina (10) od dana njegova prijema.
- (8) Investitor, vlasnik ili korisnik zgrade je dužan, ukoliko je u postupku neovisne kontrole potrebno obaviti energijski audit zgrade ili redoviti audit sustava grijanja, sustava i klimatizacije, omogućiti Povjerenstvu iz članka 39. Zakona i članka 32. ove uredbe nesmetan pristup zgradi i ostale uvjete za nesmetan rad.

Članak 12.

(Energijско certificiranje zgrada)

- (1) Energijско certificiranje zgrade je postupak koji se provodi s ciljem izdavanja certifikata o energijskoj učinkovitosti zgrade.
- (2) Certificiranje iz stavka (1) ovog članka vrši se na temelju Izvješća o energijskom auditu zgrade i uključuje potrebne proračune za referentne klimatske podatke za iskazivanje specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje, specifične godišnje potrebne toplinske energije za hlađenje, specifične godišnje isporučene energije, specifične godišnje primarne energije, specifične godišnje emisije CO₂, određivanje energijskog razreda zgrade i izradu i izdavanje energijskog certifikata zgrade.
- (3) Proračuni iz stavka (2) ovoga članka provode se prema Metodologiji iz članka 5. stavka (7) ove uredbe.
- (4) Najveće dopuštene vrijednosti specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje Q^{hnd}, specifične godišnje potrebne toplinske energije za hlađenje Q^{cnd}, propisane su u Metodologiji.
- (5) Vrijednost specifične godišnje isporučene energije E^{del} kao i specifične godišnje primarne energije E^{prim} i vrijednosti CO₂ iskazuju se na Certifikatu.
- (6) Ovlaštena osoba koja je, na temelju energijskog audita zgrade, sačinila Certifikat isti ovjerava pečatom i dostavlja naručitelju.

Članak 13.

(Energijско certificiranje nove zgrade)

- (1) Investitor nove zgrade dužan je osigurati Certifikat zgrade prije obavljanja tehničkog pregleda.
- (2) Energijски razred nove zgrade, koji se potvrđuje Certifikatom, mora biti najmanje "B".
- (3) Energijско certificiranje za nove zgrade obvezatno uključuje terenski dio obilaska zgrade i pregled: relevantne projektne dokumentacije, izvješća revizije i nadzora, pribavljenih atesta ugrađenih materijala i opreme i termovizijsko snimanje zgrade.
- (4) Certificiranje iz stavka (3) ovoga članka uključuje potrebne proračune za referentne klimatske podatke za iskazivanje specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje i pripremu potrošne tople vode Q^{hnd}, specifične godišnje potrebne toplinske energije za hlađenje Q^{cnd}, odnosno iskazivanje specifične godišnje isporučene energije E^{del}, specifične godišnje primarne energije E^{prim}, specifične godišnje emisije CO₂, kao i određivanje energijskog razreda zgrade i izradu Certifikata.
- (5) Certifikat nove zgrade izdaje se na temelju proračuna urađenog na temelju podataka iz glavnog projekta koji se odnosi na racionalnu uporabu energije i toplinsku zaštitu zgrade, pisane izjave izvođača o izvedenim radovima, završnog izvješća nadzornog inženjera o izvođenju radova

- o izgradnji zgrade, vizualnog pregleda zgrade i, na temelju njega, po potrebi izvršenih kontrolnih mjerenja.
- (6) Za slučaj da ovlaštena osoba utvrdi da nova zgrada nije izgrađena sukladno glavnom projektu u odnosu na racionalnu uporabu energije i toplinsku zaštitu zgrade, ili da su eventualne izmjene tijekom gradnje, u odnosu na glavni projekt, od utjecaja na energijsko svojstvo zgrade, ili da na temelju podataka iz dokumentacije navedene u stavku (3.) ovoga članka nije moguće proračunati potrebnu godišnju specifičnu toplinsku energiju za grijanje, pripremu potrošne tople vode, hlađenje ili klimatizaciju zgrade za referentne klimatske podatke, odnosno odrediti energetski razred zgrade i izraditi Certifikat, provodi se postupak energijskog audita nove zgrade.
- (7) Sadržaj Izvješća o energijskom auditu nove zgrade propisan je u Prilozu 5. ove uredbe.
- (8) Za novu zgradu koja ne ispunjava uvjete energijske učinkovitosti propisane člankom 24. stavkom (3) Zakona, ovlaštena osoba neće izdati Certifikat o čemu je dužna obavijestiti organ koji je izdao odobrenje o građenju.
- (9) Osim preporuka koje se odnose na upravljanje i racionalno korištenje energije u zgradi, Certifikat nove zgrade može ali ne mora sadržati preporuke za poboljšanje energijskih karakteristika zgrade.
- (10) Certifikat se prilaže uz zahtjev za izdavanje uporabne dozvole za novu zgradu ili za njen zaseban dio koji čini samostalnu uporabnu cjelinu.

Članak 14.

(Certificiranje zgrada javne namjene s obvezom javnog izlaganja Certifikata)

- (1) Zgrade javne namjene iz članka 7. točke 3) stavka (1) ove uredbe za koje je obvezatno javno izlaganje Certifikata su poglavito nestambene zgrade, zgrade institucija koje pružaju javne usluge, te zgrade drugih namjena koje pružaju usluge većem broju ljudi, a koje imaju ukupnu korisnu površinu veću od 500 m².
- (2) Zgrade iz stavka (1) ovog članka su:
 1. zgrade za obavljanje administrativnih poslova pravnih i fizičkih osoba,
 2. zgrade državnih upravnih i drugih organa, organa lokalne samouprave,
 3. zgrade pravnih osoba s javnim ovlastima,
 4. zgrade sudova, zatvora, vojarni,
 5. zgrade međunarodnih institucija, komora gospodarskih asocijacija,
 6. zgrade banaka, štedionica i drugih finansijskih organizacija,
 7. zgrade trgovina, restorana, hotela,
 8. zgrade putničkih agencija, drugih uslužnih i turističkih djelatnosti,
 9. zgrade željezničkog, cestovnog, zračnog, i vodenog prometa, zgrade pošta, telekomunikacijskih centara i sl.,
 10. zgrade sveučilišta i slično, zgrade škola, vrtića, jaslica, studentskih i đačkih domova, i sl., zgrade domova za starije osobe i sl.,
 11. zgrade sportskih udruga i organizacija, zgrade sportskih namjena,
 12. zgrade kulturnih namjena: kina, kazališta, muzeji, i sl.,
 13. zgrade bolnica i drugih ustanova zdravstveno-socijalne rehabilitacijske namjene.
- (3) Za posjedovanje i javno izlaganje Certifikata na zgradama iz stavka (2) ovog članka odgovoran je vlasnik zgrade.
- (4) Iznimno, ukoliko vlasnik zgrade nije fizička ili pravna osoba (zgrada se vodi kao državna imovina i sl.), za

posjedovanje i javno izlaganje Certifikata odgovoran je korisnik zgrade.

- (5) Troškove financiranja izrade i izlaganja Certifikata iz st. (3) i (4) ovoga članka snosi vlasnik, odnosno korisnik zgrade.

Članak 15.

(Certificiranje postojećih zgrada koje se prodaju ili iznajmljuju)

Prilikom prodaje ili iznajmljivanja zgrade, vlasnik zgrade je dužan, uz dokumentaciju potrebnu za zaključenje ugovora o kupoprodaji ili iznajmljivanju zgrade, odnosno njezinog dijela koji je samostalna uporabna cjelina, priložiti Certifikat zgrade ili Certifikat njezinog dijela.

Članak 16.

(Energijski razredi i referentni klimatski podaci)

- (1) Stambene i nestambene zgrade svrstavaju se u osam energijskih razreda prema energijskoj skali od A+ do G, gdje A+ označava energijski najpovoljniji, a G energijski najnepovoljniji razred.
- (2) Energijski razredi se iskazuju za referentne klimatske podatke.
- (3) Referentni klimatski podaci iz stavka (2.) ovog članka određeni su posebice za dvije klimatske zone Federacije Bosne i Hercegovine i definirani su u Privitku 5. ove uredbe.
- (4) Za gradove i mjesta koji se nalaze na području klimatske zone Sjever, obračun energijskih potreba se vrši prema

referentnim klimatskim podacima datim za klimatsku zonu Sjever.

- (5) Za gradove i mjesta koji se nalaze na području klimatske zone Jug, obračun energijskih potreba se vrši prema referentnim klimatskim podacima datim za klimatsku zonu Jug.
- (6) Za tipove zgrada iz točke C. članka 4. ove uredbe ne određuje se energijski razred, već se u Certifikatu navode koeficijenti prolaska topline za pojedinačne elemente zgrade i uspoređuju se s dopuštenim vrijednostima. Certifikat ovih zgrada ne sadrži podatke o potrebnoj energiji.

Članak 17.

(Oznake i vrijednosti energijskih razreda)

- (1) Energijski razredi zgrada za stambene zgrade u FBiH utvrđeni su na temelju metodologije BAS EN 15217 i identificiranih referentnih zgrada, dobivenih sukladno troškovno-optimalnoj analizi i sveobuhvatnim ažuriranim klimatskim podacima.
- (2) Energijski razredi zgrada za nestambene zgrade u BiH utvrđeni su na temelju metodologije BAS EN 15217 i identificiranih referentnih zgrada prema namjeni, a sukladno sveobuhvatnim ažuriranim klimatskim podacima.
- (3) Energijski razredi zgrada su dati u sljedećim tablicama:
 - a) Energijski razredi stambenih zgrada su dati u sljedećoj tablici:

Energijski razred	Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%)
A+	≤ 25
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

Energijski razredi nestambenih zgrada su dati u sljedećoj tablici:

Energijski razred	Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplinske energije za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%)
A+	≤ 30
A	≤ 50
B	≤ 100
C	≤ 200
D	≤ 300
E	≤ 375
F	≤ 450
G	>450

(4) Energijski razred grafički se prikazuje na Certifikatu zgrade strelicom s podatkom o relativnoj vrijednosti specifične godišnje potrebne toplinske energije izraženoj u % $Q''_{H,nd,rel}$.

definiranih Pravilnikom iz stavka (3) članka 24. Zakona, a izračunava se po obrascu:

$$Q''_{H,nd,rel} = \frac{Q''_{H,nd,ref}}{Q''_{H,nd,dop}} \cdot 100 (\%)$$

(5) Relativna vrijednost specifične godišnje potrebne toplinske energije $Q''_{H,nd,rel}$ predstavlja odnos specifične godišnje potrebne toplinske energije za referentne klimatske podatke $Q''_{H,nd,ref}$ (kWh/m²god) i dopuštene specifične godišnje potrebne toplinske energije $Q''_{H,nd,dop}$ (kWh/m²god)

(6) Energijski razredi stambenih zgrada utvrđeni su prema sljedećim tablicama:

Slobodnostojeće kuće - Individualno stanovanje							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_e, m_j, min \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_e, m_j, min > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42*f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52*f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 23	$\leq (18,4+25,7*f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2*f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28 + 51,41*f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17 + 28,41*f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 96	$\leq (75,83+102,82*f_0)$	≤ 184	≤ 65	$\leq (52,71+56,82*f_0)$	≤ 113
D	≤ 300	≤ 146	$\leq (115,38+154,23*f_0)$	≤ 277	≤ 96	$\leq (78,25+85,23*f_0)$	≤ 168
E	≤ 375	≤ 183	$\leq (144,23+192,78*f_0)$	≤ 347	≤ 120	$\leq (97,82+106,53*f_0)$	≤ 210
F	≤ 450	≤ 219	$\leq (173,07+231,34*f_0)$	≤ 416	≤ 143	$\leq (117,38+127,84*f_0)$	≤ 252
G	> 450	> 219	$> (173,07+231,34*f_0)$	> 416	> 143	$> (117,38+127,84*f_0)$	> 252

Višestambene zgrade - Kolektivno stanovanje							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_e, m_j, min \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_e, m_j, min > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 25	≤ 14	$\leq (10,88+15,42*f_0)$	≤ 27	≤ 10	$\leq (8,15+8,52*f_0)$	≤ 17
A	≤ 50	≤ 24	$\leq (18,4+25,7*f_0)$	≤ 45	≤ 17	$\leq (13,58+14,2*f_0)$	≤ 29
B	≤ 100	≤ 47	$\leq (36,28 + 51,41*f_0)$	≤ 90	≤ 33	$\leq (27,17 + 28,41*f_0)$	≤ 57
C	≤ 200	≤ 80	$\leq (59,02+102,82*f_0)$	≤ 167	≤ 66	$\leq (40,48+56,82*f_0)$	≤ 100
D	≤ 300	≤ 113	$\leq (81,77+154,23*f_0)$	≤ 244	≤ 99	$\leq (53,78+85,23*f_0)$	≤ 144
E	≤ 375	≤ 141	$\leq (102,21+192,78*f_0)$	≤ 305	≤ 123	$\leq (67,23+106,53*f_0)$	≤ 179
F	≤ 450	≤ 169	$\leq (122,65+231,34*f_0)$	≤ 366	≤ 148	$\leq (80,68+127,84*f_0)$	≤ 215
G	> 450	> 169	$> (122,65+231,34*f_0)$	> 366	> 148	$> (80,68+127,84*f_0)$	> 215

(7) Energijski razredi nestambenih zgrada utvrđeni su prema sljedećim tablicama:

Upravno-poslovne ili administrativne zgrade							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_e, m_j, min \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_e, m_j, min > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 9	$\leq (5,98+15,42*f_0)$	≤ 22	≤ 6	$\leq (3,84+8,52*f_0)$	≤ 13
A	≤ 50	≤ 15	$\leq (9,97+25,7*f_0)$	≤ 37	≤ 9	$\leq (6,4+14,2*f_0)$	≤ 21
B	≤ 100	$\leq 30,23$	$\leq (19,95 + 51,41*f_0)$	$\leq 73,93$	$\leq 18,48$	$\leq (12,80 + 28,41*f_0)$	$\leq 42,63$
C	≤ 200	≤ 60	$\leq (39,96+102,82*f_0)$	≤ 148	≤ 37	$\leq (25,6+56,82*f_0)$	≤ 85
D	≤ 300	≤ 91	$\leq (59,85+154,23*f_0)$	≤ 222	≤ 55	$\leq (38,4+85,23*f_0)$	≤ 128
E	≤ 375	≤ 113	$\leq (74,81+192,78*f_0)$	≤ 277	≤ 69	$\leq (48+106,53*f_0)$	≤ 160
F	≤ 450	≤ 136	$\leq (89,77+231,34*f_0)$	≤ 333	≤ 83	$\leq (57,6+127,84*f_0)$	≤ 192
G	> 450	> 136	$> (89,77+231,34*f_0)$	> 333	> 83	$> (57,6+127,84*f_0)$	> 192

Zgrade namijenjene obrazovanju							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_e, m_j, min \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_e, m_j, min > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 7	$\leq (3,48+15,42*f_0)$	≤ 20	≤ 3	$\leq (1,7+8,52*f_0)$	≤ 11
A	≤ 50	≤ 11	$\leq (5,8+25,7*f_0)$	≤ 33	≤ 6	$\leq (2,84+14,2*f_0)$	≤ 18
B	≤ 100	$\leq 21,89$	$\leq (11,61 + 51,41*f_0)$	$\leq 65,59$	$\leq 11,37$	$\leq (5,69 + 28,41*f_0)$	$\leq 35,52$
C	≤ 200	≤ 44	$\leq (23,22+102,82*f_0)$	≤ 131	≤ 23	$\leq (11,38+56,82*f_0)$	≤ 71
D	≤ 300	≤ 66	$\leq (34,83+154,23*f_0)$	≤ 197	≤ 34	$\leq (17,07+85,23*f_0)$	≤ 107
E	≤ 375	≤ 82	$\leq (43,53+192,78*f_0)$	≤ 246	≤ 43	$\leq (21,33+106,53*f_0)$	≤ 133
F	≤ 450	≤ 99	$\leq (52,24+231,34*f_0)$	≤ 295	≤ 51	$\leq (25,60+127,84*f_0)$	≤ 160
G	> 450	> 99	$> (52,24+231,34*f_0)$	> 295	> 51	$> (25,6+127,84*f_0)$	> 160

Zgrade namijenjene zdravstvu i socijalnoj skrbi							
Energijski razred	$Q''_{H,nd,rel}$ [%]	Sjever, $\Theta_e, m_j, min \leq 3 \text{ }^\circ\text{C}$			Jug, $\Theta_e, m_j, min > 3 \text{ }^\circ\text{C}$		
		$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]			$Q''_{H,nd}$; [kWh/(m ² a)]		
		$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$	$f_0 \leq 0,20$	$0,20 < f_0 < 1,05$	$f_0 \geq 1,05$
A+	≤ 30	≤ 12	$\leq (9,34+15,42*f_0)$	≤ 26	≤ 7	$\leq (5,16+8,52*f_0)$	≤ 14
A	≤ 50	≤ 21	$\leq (15,57+25,7*f_0)$	≤ 43	≤ 11	$\leq (8,6+14,2*f_0)$	≤ 24
B	≤ 100	$\leq 41,44$	$\leq (31,15 + 51,41*f_0)$	$\leq 85,13$	$\leq 22,89$	$\leq (17,21 + 28,41*f_0)$	$\leq 47,04$
C	≤ 200	≤ 83	$\leq (62,3+102,82*f_0)$	≤ 170	≤ 46	$\leq (34,42+56,82*f_0)$	≤ 94
D	≤ 300	≤ 124	$\leq (93,45+154,23*f_0)$	≤ 255	≤ 69	$\leq (51,63+85,23*f_0)$	≤ 141
E	≤ 375	≤ 155	$\leq (116,81+192,78*f_0)$	≤ 319	≤ 86	$\leq (64,53+106,53*f_0)$	≤ 176
F	≤ 450	≤ 186	$\leq (140,17+231,34*f_0)$	≤ 383	≤ 103	$\leq (77,44+127,84*f_0)$	≤ 212
G	> 450	> 186	$> (140,17+231,34*f_0)$	> 383	> 103	$> (77,44+127,84*f_0)$	> 212

Zgrade namijenjene turizmu i ugostiteljstvu							
---	--	--	--	--	--	--	--

Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤14	≤ (11,36+15,42*f ₀)	≤28	≤4	≤ (2,23+8,52*f ₀)	≤11
A	≤ 50	≤24	≤ (18,93+25,7*f ₀)	≤46	≤7	≤ (3,75+14,2*f ₀)	≤19
B	≤ 100	≤48,15	≤ (37,87 + 51,41*f ₀)	≤91,85	≤13,3	≤ (7,45 + 28,41*f ₀)	≤37,25
C	≤ 200	≤96	≤ (75,74+102,82*f ₀)	≤184	≤27	≤ (14,9+56,82*f ₀)	≤75
D	≤ 300	≤144	≤ (113,61+154,23*f ₀)	≤276	≤40	≤ (22,35+85,23*f ₀)	≤112
E	≤ 375	≤181	≤ (142,01+192,78*f ₀)	≤344	≤50	≤ (27,93+106,53*f ₀)	≤140
F	≤ 450	≤217	≤ (170,41+231,34*f ₀)	≤413	≤60	≤ (33,52+127,84*f ₀)	≤168
G	> 450	>217	> (170,41+231,34*f ₀)	>413	>60	> (33,52+127,84*f ₀)	>168
Zgrade namijenjene za sport i rekreaciju							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤38	≤ (35,34+15,42*f ₀)	≤52	≤13	≤ (11,19+8,52*f ₀)	≤20
A	≤ 50	≤64	≤ (58,9+25,7*f ₀)	≤86	≤21	≤ (18,65+14,2*f ₀)	≤34
B	≤ 100	≤128,09	≤ (117,81 + 51,41*f ₀)	≤171,79	≤42,98	≤ (37,30 + 28,41*f ₀)	≤67,13
C	≤ 200	≤256	≤ (235,62+102,82*f ₀)	≤344	≤86	≤ (74,6+56,82*f ₀)	≤134
D	≤ 300	≤384	≤ (353,43+154,23*f ₀)	≤515	≤129	≤ (111,9+85,23*f ₀)	≤201
E	≤ 375	≤480	≤ (441,78+192,78*f ₀)	≤644	≤161	≤ (139,87+106,53*f ₀)	≤252
F	≤ 450	≤576	≤ (530,14+231,34*f ₀)	≤773	≤193	≤ (167,85+127,84*f ₀)	≤302
G	> 450	>576	> (530,14+231,34*f ₀)	>773	>193	> (167,85+127,84*f ₀)	>302
Zgrade veleprodaje i maloprodaje							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤20	≤ (16,64+15,42*f ₀)	≤33	≤5	≤ (3,06+8,52*f ₀)	≤12
A	≤ 50	≤33	≤ (27,74+25,7*f ₀)	≤55	≤8	≤ (5,1+14,2*f ₀)	≤20
B	≤ 100	≤65,76	≤ (55,48 + 51,41*f ₀)	≤109,46	≤15,89	≤ (10,21 + 28,41*f ₀)	≤40,04
C	≤ 200	≤132	≤ (110,962+102,82*f ₀)	≤219	≤32	≤ (20,42+56,82*f ₀)	≤80
D	≤ 300	≤197	≤ (166,44+154,23*f ₀)	≤328	≤48	≤ (30,63+85,23*f ₀)	≤120
E	≤ 375	≤247	≤ (208,05+192,78*f ₀)	≤410	≤60	≤ (38,28+106,53*f ₀)	≤150
F	≤ 450	≤296	≤ (249,66+231,34*f ₀)	≤493	≤72	≤ (45,94+127,84*f ₀)	≤180
G	> 450	>296	> (249,66+231,34*f ₀)	>493	>72	> (45,94+127,84*f ₀)	>180
Druge zgrade koje se griju na temperaturu +18 °C ili višu							
Energijski razred	Q _{H,nd,rel} [%]	Sjever, Θ _{e,mj,min} ≤ 3 °C			Jug, Θ _{e,mj,min} > 3 °C		
		Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]			Q''H _{nd} ; [kWh/(m ² a)]		
		f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05	f ₀ ≤ 0,20	0,20 < f ₀ < 1,05	f ₀ ≥ 1,05
A+	≤ 30	≤14	≤ (10,88+15,42*f ₀)	≤27	≤10	≤ (8,15+8,52*f ₀)	≤17
A	≤ 50	≤23	≤ (18,4+25,7*f ₀)	≤45	≤16	≤ (13,58+14,2*f ₀)	≤29
B	≤ 100	≤47	≤ (36,28 + 51,41*f ₀)	≤90	≤32,85	≤ (27,17 + 28,41*f ₀)	≤57
C	≤ 200	≤93	≤ (72,56+102,82*f ₀)	≤181	≤66	≤ (54,34+56,82*f ₀)	≤114
D	≤ 300	≤140	≤ (108,84+154,23*f ₀)	≤271	≤99	≤ (81,51+85,23*f ₀)	≤171
E	≤ 375	≤175	≤ (136,05+192,78*f ₀)	≤338	≤123	≤ (101,88+106,53*f ₀)	≤214
F	≤ 450	≤210	≤ (163,26+231,34*f ₀)	≤406	≤148	≤ (122,26+127,84*f ₀)	≤257
G	> 450	>210	> (163,26+231,34*f ₀)	>406	>148	> (122,26+127,84*f ₀)	>257

IV. ENERGIJSKI CERTIFIKAT

Članak 18.

(Sadržaj i izgled Certifikata)

- (1) Certifikat sadrži opće podatke o zgradi, energijski razred zgrade, rok važenja Certifikata, podatke o ovlaštenoj osobi koja je izdala i izradila Certifikat, podatke o osobama koje su sudjelovale u izradi Certifikata zgrada sa složenim tehničkim sustavima, oznaku (ID) Certifikata, podatke o termotehničkim sustavima, klimatske podatke, podatke o potrebnoj energiji za referentne i stvarne klimatske podatke, energijske potrebe zgrade, podatke o korištenju obnovljivih izvora energije, prijedlog mjera, objašnjenja tehničkih pojmova, popis primijenjenih propisa i normi, detaljnije informacije i objašnjenje sadržaja Certifikata.
- (2) Prijedlog mjera uključuje mjere koje utječu na energijski razred i koje ne utječu na energijski razred, a odnose se na troškovno optimalno ili troškovno učinkovito poboljšanje energijskih karakteristika zgrade, odnosno samostalne uporabne cjeline zgrade, osim ako nema realnog potencijala za poboljšanje energijske učinkovitosti u odnosu na propisane zahtjeve.
- (3) Prijedlog mjera u Certifikatu uključuje:
 - a) mjere koje se provode u vezi s većom rekonstrukcijom ovojnice zgrade ili tehničkog sustava zgrade i mjere za pojedinačne dijelove zgrade neovisno o većoj rekonstrukciji ovojnice zgrade ili tehničkog sustava;
 - b) optimalnu kombinaciju mjera.
- (4) Prijedlog mjera na Certifikatu mora biti tehnički izvediv za konkretnu zgradu te sadrži korake za provedbu mjera. Prijedlog mjera može sadržati procjenu razdoblja povrata ulaganja ili analizu troškova i koristi tijekom vijeka trajanja zgrade ako je primjenjivo.
- (5) Detaljnije informacije na Certifikatu upućuju vlasnika, odnosno najmoprimca ili zakupca gdje mogu dobiti dodatne informacije u pogledu mogućnosti provođenja mjera za poboljšanje energijske učinkovitosti uključujući informacije u pogledu troškovne učinkovitosti mjera navedenih u Certifikatu.
- (6) Informacije iz stavka (5) ovoga članka mogu sadržati i druge informacije o povezanim pitanjima, kao i informacije o potsticajima i mogućnostima financiranja.
- (7) Ocjenjivanje troškovne učinkovitosti prijedloga mjera temelji se na setu standardnih uvjeta, kao što su procjena

- ušteta energije i cijene energije na kojima se ta procjena temelji te preliminarna prognoza troškova.
- (8) Za postojeće zgrade, vrijednosti istaknute na energijskom certifikatu predstavljaju energijske karakteristike zgrade i topline potrebne za grijanje i pripremu potrošne tople vode, izračunate na temelju režima korištenja zgrade, i mogu a ne moraju nužno izražavati realnu potrošnju energije u zgradi ili njezinoj samostalnoj uporabnoj cjelini.
- (9) Za nove zgrade, vrijednosti istaknute na energijskom certifikatu predstavljaju energijske karakteristike zgrade i topline potrebne za grijanje, pripremu potrošne tople vode, klimatizaciju, izračunate na temelju pretpostavljenog režima korištenja zgrade, i ne izražavaju realnu potrošnju energije u zgradi ili njezinoj samostalnoj uporabnoj cjelini.
- (10) Certifikat za stambene zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE, a prema Privitku 1. ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.
- (11) Certifikat za nestambene zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE, a prema Privitku 2. ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.
- (12) Certifikat za ostale zgrade se izrađuje elektronski i ispisuje isključivo putem ISEE, a prema Privitku 3. ove uredbe i na način da je onemogućena promjena njegovog sadržaja.

Članak 19.

(Izgled Certifikata stambenih i Certifikata nestambenih zgrada)

Certifikat se sastoji od pet stranica kako slijedi:

A) Prva stranica Certifikata sadrži:

- 1) Podatke o zgradi:
 - vrsta zgrade,
 - naziv zgrade,
 - lokacija zgrade (katastarska čestica, katastarska općina, adresa, kućni broj, mjesto, poštanski broj),
 - podatci o vlasniku, investitoru,
 - podatci o godini izgradnje i zadnje značajne obnove.
- 2) Podatke o geometrijskim karakteristikama zgrade:
 - korisna grijana površina zgrade A_K (m^2),
 - bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_e (m^3),
 - čimbenik oblika zgrade f_0 (m^{-1}).
- 3) Klimatske podatke:
 - klimatska zona Sjever ili klimatska zona Jug,
 - mjerodavna meteorološka stanica.
- 4) Podatke o specifičnim energijama i emisiji ugljikovog dioksida za referentne i stvarne klimatske podatke:
 - specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ (kWh/m^2god),
 - specifična godišnja isporučena energija E''_{del} (kWh/m^2god),
 - specifična godišnja primarna energija E''_{prim} (kWh/m^2god),
 - godišnja emisija ugljikovog dioksida CO_2 (t/god).
- 5) Podatke o energijskim razredima zgrade:
 - relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$,
 - energijski razred zgrade na skali od A+ do G.
- 6) Podatak o roku važenja energijskog certifikata:
 - oznaka energijskog certifikata;
 - datum izdavanja,
 - datum isteka.
- 7) Podatke o osobi koja je izdala energijski certifikat:
 - ovlaštena osoba (pravna ili fizička),
 - registarski broj ovlaštene osobe,

- ime i prezime imenovane osobe u ovlaštenoj pravnoj osobi,
- ime i prezime, registarski broj i potpis osoba koje su sudjelovale u izradi pojedinih faza energijskog certifikata zgrade,
- ime i prezime odgovorne osobe u pravnoj osobi ili ime i prezime ovlaštene fizičke osobe,
- potpis i pečat osobe koja je izdala energijski certifikat.

- 8) Podatke o osobi koja je izvršila energijski audit zgrade:

- ovlaštena osoba (pravna ili fizička),
- registarski broj ovlaštene osobe.

B) Druga stranica Certifikata sadrži:

- 1) Podatke korištene za proračun:
 - unutarnja projektna temperatura u sezoni grijanja ($^{\circ}C$),
 - unutarnja projektna temperatura u sezoni hlađenja ($^{\circ}C$),
 - broj sati rada sustava grijanja/hlađenja t_d (h/dan),
 - broj dana rada sustava grijanja/hlađenja duse (dan/sedm.),
 - broj sati rada sustava mehaničke ventilacije/klimatizacije tV,meh (h/dan).
- 2) Karakteristike građevinskih dijelova zgrade (usporedba stvarnih vrijednosti s dopuštenim s oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti datih Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energijske karakteristike zgrada):
 - koeficijent transmisijskog toplinskog gubitka po jedinici površine omotača, grijanog dijela zgrade, (W/m^2K)
 - koeficijent prolaza topline, (W/m^2K)
 - vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu,
 - prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U_w),
 - ostakljeni dio prozora, balkonskih vrata, krovnih prozora, transparentnih elemenata omotača zgrade (U_g),
 - ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu,
 - plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže,
 - zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od $0^{\circ}C$,
 - zidovi prema tlu, podovi prema tlu,
 - vanjska vrata, vrata prema negrijanom stubištu, s netransparentnim vratnim krilom i ostakljene pregrade prema negrijanom prostoru,
 - stijenke kutija za rolete,
 - plafoni i zidovi između stanova, plafoni između grijanih radnih prostorija različitih korisnika,
 - kupole i svjetlosne trake,
 - vrata vjetrobrana.
- 3) Podatke o potrebnoj energiji za referentne i stvarne klimatske podatke sa oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti datih Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energijske karakteristike zgrada:
 - godišnja potrebna toplinska energija za grijanje za definirani profil korištenja $Q_{H,nd}$ (kWh/god),

- специфична годишња potrebna toplinska energija za grijanje za definirani profil korištenja $Q''_{H,nd}$ (kWh/m² god),
 - годишња potrebna toplinska energija za zagrijavanje potrošne tople vode Q_w , (kWh/god),
 - специфична годишња potrebna toplinska energija za zagrijavanje potrošne tople vode za Q''_w , (kWh/ m² god),
 - годишња potrebna toplinska energija za hlađenje za definirani profil korištenja $Q_{C,nd}$ u (kWh/ god),
 - специфична годишња potrebna toplinska energija za hlađenje za definirani profil korištenja $Q''_{C,nd}$ (kWh/ m² god),
 - годишnji toplinski gubitci sustava za grijanje $Q_{H,ls}$ (kWh/ god),
 - специфичni годишnji toplinski gubitci sustava za grijanje $Q''_{H,ls}$ (kWh/ m² god),
 - годишnji toplinski gubitci sustava za zagrijavanje potrošne tople vode $Q_{w,ls}$ (kWh/ god),
 - специфичni годишnji toplinski gubitci sustava za zagrijavanje potrošne tople vode $Q''_{w,ls}$ (kWh/ m² god),
 - годишnji gubitci sustava hlađenja za definirani profil korištenja $Q_{C,ls}$ (kWh/ god),
 - специфичni годишnji gubitci sustava hlađenja za definirani profil korištenja $Q''_{C,ls}$ (kWh/ m² god),
 - годишња potrebna toplinska energija Q_H (kWh/god),
 - специфична годишња potrebna toplinska energija Q''_H (kWh/ m² god),
 - годишња potrebna energija za rasvjetu Q_l (kWh/god),
 - специфична годишња potrebna energija za rasvjetu Q''_l (kWh/ m² god),
 - годишња isporučena energija zgradi za E_{del} (kWh/god),
 - специфична годишња isporučena energija zgradi za E''_{del} (kWh/ m² god),
 - годишња primarna energija E_{prim} (kWh/god),
 - специфична годишња primarna energija E''_{prim} (kWh/ m² god),
 - годишња emisija CO₂ (t/god).
- C) Treća stranica Certifikata sadrži:**
- 1) Podatke o termotehničkim sustavima zgrade:
 - vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sustava (s jednostavnim tehničkim sustavom, sa složenim tehničkim sustavom),
 - način grijanja (lokalno, etažno, centralno, daljinsko),
 - način pripreme potrošne tople vode (lokalno, centralno, spremnik, protočno),
 - godina proizvodnje izvora toplinske energije za grijanje,
 - izvor energije za grijanje zgrade (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugljen, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - izvor energije za pripremu potrošne tople vode (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugljen, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - način hlađenja zgrade (lokalno, etažno, centralno, nema),
 - izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade (električna energija, drugo),
 - vrsta ventilacije (prisilna bez povrata topline, prisilna s povratom topline, prirodna).

2) Podatke o korištenju obnovljivih izvora energije:

 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sustava (%),
 - vrsta sustava s obnovljivim izvorima energije (solarni kolektori, toplinska crpka, fotonapon, biomasa, drugo).

3) Podatke o mjerama poboljšanja energijske učinkovitosti:

 - redni broj mjere,
 - opis mjere,
 - energijski razred zgrade nakon realizacije mjere,
 - uštede isporučene energije (kWh/god),
 - smanjenje emisije CO₂ (t/god),
 - rezime preporuka za povećanje energijske učinkovitosti zgrade.

D) Četvrta stranica Certifikata sadrži objašnjenje tehničkih pojmova.

E) Peta stranica Certifikata sadrži popis propisa, normi i obračunskih postupaka za određivanje podataka navedenih u Certifikatu.

Članak 20.
(Izgled Certifikata ostalih zgrada)

Certifikat ostalih zgrada koje troše energiju sastoji se od četiri stranice kako slijedi:

A) Prva stranica Certifikata sadrži:

 - 1) Podatke o zgradi:
 - vrsta zgrade,
 - naziv zgrade,
 - lokacija zgrade (katastarska čestica, adresa, kućni broj, mjesto s poštanskim brojem),
 - podatci o vlasniku, investitoru,
 - podatci o godini izgradnje i zadnje značajne obnove.
 - 2) Podatke o geometrijskim karakteristikama zgrade:
 - korisna grijana površina zgrade A_K (m²),
 - bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_e (m³),
 - čimbenik oblika zgrade f_0 (m⁻¹).
 - 3) Klimatske podatke:
 - zona Sjever ili zona Jug,
 - mjerodavna meteorološka postaja.
 - 4) Podatke o specifičnim energijama za referentne i stvarne klimatske podatke:
 - specifična годишња potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ (kWh/m² god),
 - specifična relativna годишња potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd,rel}$ (%).
 - 5) Podatak o roku važenja energijskog certifikata:
 - oznaka energijskog certifikata
 - datum izdavanja,
 - datum isteka.
 - 6) Podatke o osobi koja je izdala energijski certifikat:
 - ovlaštena osoba (pravna ili fizička),
 - registarski broj ovlaštene osobe,
 - ime i prezime imenovane osobe u ovlaštenoj pravnoj osobi,
 - ime i prezime, registarski broj i potpis osoba koje su sudjelovale u izradi pojedinih faza energijskog certifikata zgrade,

- ime i prezime odgovorne osobe u pravnoj osobi ili ime i prezime ovlaštene fizičke osobe,
 - potpis i pečat osobe koja je izdala energijski certifikat.
- 7) Podatke o osobi koja je izvršila energijski audit zgrade:
- ovlaštena osoba (pravna ili fizička),
 - registarski broj ovlaštene osobe.

B) Druga stranica Certifikata sadrži:

- 1) Karakteristike građevinskih dijelova zgrade (usporedba stvarnih vrijednosti s dopuštenim s oznakom ispunjavanja graničnih vrijednosti koje će biti propisane pravilnikom o minimalnim zahtjevima o energijskim karakteristikama zgrada.

- koeficijent transmisivnog toplinskog gubitka po jedinici površine omotača, grijanog dijela zgrade, (W/m^2K)
 - koeficijent prolaza topline, (W/m^2K)
 - vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu,
 - prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U_w),
 - ravni i kosni krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu,
 - plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže,
 - zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od $0^\circ C$,
 - zidovi prema tlu, podovi prema tlu,
 - vanjska vrata s netransparentnim vratnim krilom.
- 2) Podatke o termotehničkim sustavima zgrade:
- vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sustava (s jednostavnim tehničkim sustavom, sa složenim tehničkim sustavom),
 - način grijanja (lokalno, etažno, centralno, daljinsko),
 - način pripreme potrošne tople vode (lokalno, centralno, spremnik, protočno),
 - godina proizvodnje izvora toplinske energije za grijanje,
 - izvor energije za grijanje zgrade (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugljen, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - izvor energije za pripremu potrošne tople vode (prirodni plin, ukapljeni naftni plin, lož ulje, električna energija, ugljen, daljinski izvor, OIE, ostalo),
 - način hlađenja zgrade (lokalno, etažno, centralno, nema),
 - izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade (električna energija, drugo),
 - vrsta ventilacije (prisilna bez povrata topline, prisilna s povratom topline, prirodna).
- 3) Podatke o korištenju obnovljivih izvora energije:
- udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode (%),
 - udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sustava (%),
 - vrsta sustava s obnovljivim izvorima energije (solarni kolektori, toplinska crpka, fotonapon, biomasa, drugo).
- 4) Podatke o mjerama poboljšanja energetske učinkovitosti:

- redni broj mjere,
- opis mjere,
- energijski razred zgrade nakon realizacije mjere,
- uštede isporučene energije (kWh/god),
- smanjenje emisije CO_2 (t/god),
- rezime preporuka za povećanje energetske učinkovitosti zgrade.

C) Treća stranica Certifikata sadrži objašnjenje tehničkih pojmova.

D) Četvrta stranica Certifikata sadrži popis propisa, normi i proračunskih postupaka za određivanje podataka navedenih u certifikatu.

Članak 21.

(Unos podataka)

- (1) Godišnja i specifična energija potrebna za hlađenje, rasvjetu, pomoćna energija za pogon sustava grijanja i sustava klimatizacije, kao i pripadajući gubitci unose se u certifikate samo za nestambene zgrade.
- (2) Usporedba računski dobijenih referentnih vrijednosti potrebne energije s graničnim vrijednostima datim u st. (6) i (7.) članka 17. ove uredbe vrši se i unosi u Certifikat samo za specifičnu godišnju potrebnu toplinsku energiju $Q''_{H,nd}$ (kWh/m^2 god), referentne klimatske podatke i čimbenik oblika zgrade.

Članak 22.

(Izrada i izdavanje Certifikata)

- (1) Certifikat s jedinstvenom oznakom (ID broj), kao elektronski generiran dokument, dobija se na temelju *online* popunjene aplikacije za izvješće o energijskom auditu zgrada / proračunu energijskih potreba novih zgrada u ISEE - komponenta Energijski certifikati zgrada.
- (2) Certifikat iz stavka (1) ovog članka se izrađuje na papiru u dva istovjetna primjerka sukladno članku 18. stavak (10.) ove uredbe.
- (3) Certifikat iz stavka (1) ovog članka potpisom ovjerava ovlaštena fizička osoba ili imenovana osoba u ovlaštenoj pravnoj osobi.
- (4) Certifikat se u analognom obliku dostavlja FMPU, investitoru, vlasniku ili korisniku, a kod višestambenih zgrada upravitelju zgrade i predstavniku suvlasnika zgrade.
- (5) U slučaju da se radi o zgradi s više suvlasnika, po jedna kopija Certifikata se dostavlja svakom od suvlasnika zgrade.
- (6) Certifikat se izdaje za cijelu zgradu, s rokom važenja od 10 (deset) godina.
- (7) Iznimno od stavka (1) ovoga članka za postojeće zgrade koje se prodaju ili iznajmljuju, Certifikat se može izdati i za dio zgrade koji čini samostalnu uporabnu cjelinu zgrade.
- (8) Iznimno od stavka (1) ovog članka Certifikat se izdaje za dijelove zgrade kada se radi o zgradi koja je, prema ovoj Uredbi, definirana kao "zgrada s više zona".
- (9) Zgrada ili njezina samostalna uporabna cjelina može imati samo jedan važeći Certifikat.
- (10) Iznimno od stavka (9) ovog članka, vlasnik dijela zgrade koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu, pored važećeg Certifikata, može ishodovati i Certifikat za tu samostalnu uporabnu cjelinu.
- (11) Certifikat izdat sukladno stavku (10.) je važeći Certifikat.
- (12) U slučaju kada se za zgradu mješovite namjene izdaje jedan zajednički Certifikat za cijelu zgradu, tada se postupak energijskog certificiranja provodi sukladno pretežnoj namjeni zgrade.
- (13) Certifikat podliježe sustavu Neovisne kontrole sukladno Zakonu i ovoj uredbi.

Članak 23.

(Čuvanje energijskog certifikata)

- (1) Certifikat zgrade, odnosno dijela zgrade ili njezine samostalne uporabne cijeline, dužan je čuvati vlasnik, investitor ili korisnik zgrade, najmanje u roku važenja tog Certifikata.
- (2) Ministarstvo FMPU je obvezno trajno čuvati energijski certifikat zgrade, odnosno dijela zgrade kao samostalne uporabne cijeline.

V. NAČIN FORMIRANJA TROŠKOVA ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA

Članak 24.

(Struktura troškova certificiranja)

- (1) Troškovi energijskog certificiranja zgrada sastoje se iz dva dijela, i to:
 - 1) naknade za usluge energijskog audita zgrade (C_{epz}) i
 - 2) troškova za izdavanje energijskog certifikata zgrade.
- (2) Troškove iz stavka (1) ovog članka i izradu certifikata snosi vlasnik, investitor i korisnik (naručitelj Certifikata).

Članak 25.

(Iznos naknade za usluge energijskog audita zgrada)

- (1) Na prijedlog ministra FMPU Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za usluge energijskog audita zgrada (C_{epz}).
- (2) Iznos naknade za uslugu energijskog audita zgrade ovisi o:
 - a) vrsti i površini zgrade, odnosno dijela zgrade ili samostalne uporabne cjeline za koju se energijski audit vrši,
 - b) opsegu, sadržaju i kompletnosti tehničke dokumentacije.
- (3) U površinu iz stavka (2.) točka a) ovog članka ne uračunava se korisna površina zaokruženih funkcionalnih cjelina zgrade koje se ne griju.

Članak 26.

(Struktura troškova za izdavanje Certifikata)

- (1) Troškovi za izdavanje Certifikata sastoje se od:
 - a) naknade za financiranje neovisne kontrole i
 - b) propisanog iznosa naknade za izdavanje Certifikata,
- (2) Troškovi iz stavka (1.) ovog članka obračunavaju se prema obrascu:

$$N = C_{ec} + k \times C_{epz} \text{ gdje je:}$$

N - iznos troškova za izdavanje Certifikata (KM),

C_{ec} , - propisani iznosi naknade za izdavanje Certifikata (KM),

$k \times C_{epz}$ - dio naknade predviđen za financiranje troškova neovisne kontrole jednak umnošku najvišeg iznosa cijene energijskog audita zgrade iz članka 25. stavka (1.) ove uredbe i koeficijenta k , (KM)

- (3) Na prijedlog ministra FMPU Vlada odlukom propisuje najviši iznos troškova za izdavanje Certifikata C_{ec} i neovisnu kontrolu najkasnije do 15. prosinca tekuće godine za narednu godinu, a odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".
- (4) Propisani iznos naknade iz stavka (1) ovog članka (C_{ec}) kao i koeficijent " k " su sastavni dijelovi odluke iz stavka (3) ovog članka.

Članak 27.

(Namjena utroška iznosa uplaćenih sredstava)

- (1) Nakon dostavljenog izvješća o izvršenom energijskom auditu zgrade od strane osobe ovlaštene za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada, administrator Komponente 4 - Energijski certifikti zgrada, na temelju formule iz članka 26. ove uredbe i definiranih vrijednosti najvišeg iznosa naknade za vršenje energijskih audita zgrada C_{epz} iz članka 25. ove uredbe, i odlukom utvrđene vrijednosti C_{ec} i koeficijenta " k ", proračunava iznos naknade (N) koju mora uplatiti ovlaštena osoba.
- (2) Po uspješno dostavljenom izvješću o energijskom auditu zgrade i dostavljanja uplatnice za naknadu (N), administrator obavještava osobu ovlaštenu za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada, internom porukom u okviru ISEE ili putem zvaničnog e-maila, da je Certifikat generiran u ISEE s jedinstvenim ID i spreman za preuzimanje i print od strane osobe ovlaštene za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada.
- (3) Iznos iz stavka (1) ovog članka se uplaćuje na račun javnih prihoda Federacije Bosne i Hercegovine i raspoređuje se na namjenski podračun ministarstva FMPU.
- (4) Propisani iznos troškova za izdavanje energijskog certifikata zgrade (C_{ec}) namjenski se koristi za obavljanje poslova izdavanja energijskog certifikata zgrade, vođenje i održavanje baze podataka o izdatim certifikatima. Iznos naknade predviđen za financiranje troškova neovisne kontrole ($k \times C_{epz}$) se koristi za troškove provedbe neovisne kontrole izvješća o energijskim auditima i izdatim certifikatima i za vođenje baze podataka osoba imenovanih za neovisnu kontrolu.

VI. NAČIN FORMIRANJA TROŠKOVA ENERGIJSKOG AUDITA

Članak 28.

(Naknade za usluge energijskog audita)

- (1) Na prijedlog ministra Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za usluge energijskih audita drugih objekata, industrijskih postrojenja, tehnoloških procesa i komunalnih usluga definiranih posebnim propisima iz članka 1. st. (3.) i (4.) ove uredbe.
- (2) Na prijedlog ministra Vlada odlukom propisuje najviši iznos naknade za uslugu redovitog energijskog audita sustava grijanja i sustava klimatizacije, definiranog pravilnikom o redovitim energijskim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije iz članka 1. stavak (5) ove uredbe.
- (3) Troškovi redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije sastoje se iz dva dijela, i to:
 - a) naknade za usluge redovitog energijskog audita sustava grijanja i sustava klimatizacije (C_{rea}) i
 - b) troškova neovisne kontrole (C_{nk})
- (4) Troškove iz stavka (3) ovoga članka snosi vlasnik, investitor i korisnik (naručitelj redovitog energijskog audita).

Članak 29.

(Struktura troškova redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije)

- (1) Iznos naknade (C_{rea}) iz članka 28. stavak (3) točka a) ove uredbe, za uslugu redovitog energijskog audita sustava grijanja i sustava klimatizacije ovisi o:
 - a) snazi i složenosti sustava za koji se vrši redoviti energijski audit;

- b) dostupnosti adekvatne tehničke dokumentacije.
- (2) Iznos troškova neovisne kontrole (C_{nk}) iz članka 28. stavak (3) točka b) ove uredbe je jednak umnošku najvišeg propisanog iznosa naknade za uslugu redovitog energijskog audita sustava grijanja, i sustava klimatizacije (C_{rea}), i koeficijenta k_1 .
- (3) Iznos troškova iz stavka (2) ovoga članka računa se po formuli:

$$C_{nk1} = k_1 \times C_{rea} \text{ (KM)}.$$

- (4) Odlukom iz članka 28. stavak (2) ove uredbe Vlada Federacije BiH propisuje najviši iznos troškova za uslugu redovitog energijskog audita C_{rea} i iznos koeficijenta " k_1 " najkasnije do 15. prosinca tekuće godine za narednu godinu, a odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".

Članak 30.

Na troškove za usluge energijskih audita drugih objekata, industrijskih postrojenja, tehnoloških procesa i komunalnih usluga definiranih posebnim propisima iz članka 29. stavak (1) ove uredbe na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. 28. i 29. ove uredbe.

Članak 31.

(Namjena utroška iznosa uplaćenih sredstava)

- (1) Nakon dostavljenog izvješća o izvršenom redovitom energijskom auditu od strane ovlaštene osobe, a na temelju formule iz članka 29. stavak (3) ove uredbe i definiranih vrijednosti najvišeg iznosa naknade za vršenje redovitih energijskih audita C_{rea} i koeficijenta " k_1 " iz stavka (4) istog članka, administrator Komponente 5 - Tehnički sustavi grijanja i klimatizacije, proračunava iznos naknade (N_1) koju mora uplatiti ovlaštena osoba.
- (2) Po uspješno dostavljenom izvješću o redovitom energijskom auditu i dostavljanju uplatnice za naknadu (N_1), administrator obavještava ovlaštenu osobu internom porukom u okviru ISEE ili putem zvaničnog e-maila da je Izvješće s jedinstvenom šifrom generirano u ISEE i spremno za preuzimanje i print od strane osobe ovlaštene za vršenje redovitih energijskih audita.
- (3) Iznos iz stavka (1) ovog članka uplaćuje se na račun javnih prihoda Federacije Bosne Hercegovine raspoređuje se na namjenski podračun ministarstva FMERI.
- (4) Iznos iz stavka (1) ovog članka koristi se za troškove provedbe neovisne kontrole izvješća o redovitim energijskim auditima i za vođenja baze podataka osoba imenovanih za neovisnu kontrolu.

VII. NEOVISNA KONTROLA IZVJEŠĆA O PROVEDENIM ENERGIJSKIM AUDITIMA I IZDATIM CERTIFIKATIMA

Članak 32.

(Neovisni sustav kontrole izvješća o provedenim energijskim auditima i izdatim certifikatima)

- (1) Energijski certifikati zgrada i/ili izvješća o energijskim auditima zgrada i izvješća o redovitim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije podliježu neovisnoj kontroli.
- (2) Neovisnu kontrolu provedbe postupka iz stavka (1) ovog članka provodi Povjerenstvo za neovisnu kontrolu kontrolom izvješća o provedenim energijskim auditima i izdatim certifikatima (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo za neovisnu kontrolu).
- (3) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu iz stavka (2) ovog članka, na prijedlog Stručnog odbora, rješenjem imenuje ministar FMPU.
- (4) FMPU/FMERI, svatko u okviru svojih nadležnosti, vrši nadzor nad radom ovlaštenih pravnih/fizičkih osoba i nad

provođenjem postupka neovisne kontrole izdatih certifikata i sačinjenih izvješća o energijskim auditima.

- (5) FMPU/FMERI će pisanim putem obavijestiti fizičku/pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje i/ili energijski audit zgrade, odnosno redoviti audit sustava grijanja i sustava klimatizacije, koja je izradila energijski certifikat zgrade, odnosno izvješće o redovitom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije koji je predmet kontrole, o pokretanju postupka kontrole te pozvati da FMPU, odnosno Ministarstvu, dostavi dokumentaciju potrebnu za provođenje kontrole.
- (6) Osoba ovlaštena za vršenje energijskih audita i/ili certificiranje zgrada, odnosno za redovite audite sustava grijanja i klimatizacije, koja je izradilo Certifikat/Izvješće koji je predmet neovisne kontrole, dužna je Povjerenstvu za neovisnu kontrolu dati na uvid sve potrebne podatke i zapise o provedenom energijskom auditu/urađenom Certifikatu, kao i zapise o izvršenim proračunima koje im Povjerenstvo za neovisnu kontrolu traži.
- (7) FMERI/FMPU vodi registar ovlaštenih osoba za provođenje neovisne kontrole.

Članak 33.

(Metoda odabira uzorka)

- (1) Certifikati i/ili izvješća o energijskim auditima zgrada kao i izvješća o redovitom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije, za kontrolu se odabiru na jedan od sljedećih načina:
- metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izdanih energijskih certifikata, certifikata određenog energijskog razreda te certifikata određene vrste i namjene zgrade,
 - metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izvješća o energijskim auditima zgrada,
 - metodom odabira slučajnog uzorka od ukupnog broja izvješća o redovitim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije,
 - na temelju prijave, prigovora ili žalbe.
- (2) Kontrola izvješća iz članka 33. stavak (1) Zakona će se provoditi na temelju slučajne selekcije u najmanjem omjeru od 5% svih godišnje izdatih izvješća osobe ovlaštene za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja.
- (3) Omjer iz stavka (2) ovog članka podrazumijeva kontrolu minimalno 5% ukupno izdatih energijskih certifikata svake od ovlaštenih osoba na godišnjoj razini.
- (4) Ministarstvo FMPU, odnosno Ministarstvo na temelju slučajnog odabira, najmanje jednom u pet godina za svaku fizičku i pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje i energijski audit zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom, odnosno pravnu osobu ovlaštenu za energijsko certificiranje/ energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sustavom, odnosno pravnu osobu ovlaštenu za redoviti energijski audit sustava grijanja i sustava klimatizacije provodi kontrolu najmanje jednog energijskog certifikata, odnosno izvješća o redovitom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije.

VIII. NAČIN RADA NEOVISNE KONTROLE

Članak 34.

(Postupak za provođenje neovisne kontrole)

- (1) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu će, tijekom kontrole, provjeriti vrijednost svih korištenih ulaznih podataka, izvršiti provjeru krajnjeg rezultata energijskog audita, te uvidom na licu mjesta i svrsishodnosti datih preporuka na način:
- da, kontrolom Certifikata zgrade Povjerenstvo za neovisnu kontrolu provjerava sadržaj izvješća o

- provedenom energijskom auditu zgrade, valjanost i potpunost ulaznih podataka, ispravnost i tačnost Certifikata, proračuna i predloženih mjera za poboljšanje energijskih svojstava zgrade;
- b) da, kontrolom izvješća o redovitim energijskim auiti-a sustava grijanja i sustava klimatizacije, Povjerenstvo za neovisnu kontrolu provjerava potpunost izvješća, te potpunost predloženih mjera za poboljšanje enerģijske učinkovitosti.
- (2) Ukoliko Povjerenstvo za neovisnu kontrolu kontrolom utvrdi povrede postupaka određenih ovom uredbom koje se odnose na:
- nepotpunost podataka izvješća o provedenom energijskom auditu - sustavna verifikacija;
 - računska pogreška u proračunu energijskih karakteristika, bez utjecaja na izmjenu energijskog razreda energijskog certifikata zgrade - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija;
 - računska pogreška u proračunu energijskih karakteristika, s utjecajem na energijski razred energijskog certifikata zgrade - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija;
 - nepotpuni, nevjerodostojni ili netočni ulazni proračunski podatci - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija bilo da utječe ili ne na energijski razred energijskog certifikata zgrade - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija;
- dat će preporuku ministru FMPU da osobi ovlaštenoj za obavljanje energijskih audita zgrade i/ili energijsko certificiranje zgrade oduzme ovlast za obavljanje istih.
- (3) Ukoliko Povjerenstvo za neovisnu kontrolu kontrolom utvrdi povrede postupaka određenih ovom uredbom koje se odnose na:
- nepotpunost podataka izvješća o provedenom energijskom auditu- sustavna verifikacija;
 - računska pogreška u proračunu energijskih karakteristika - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija;
 - nepotpuni i ili netočni ulazni proračunski podatci - Povjerenstvo za neovisnu kontrolu verifikacija;
- dat će preporuku ministru da osobi ovlaštenoj za obavljanje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije oduzme ovlast za obavljanje istih.
- (4) Izvješća o kontroli Povjerenstvo za neovisnu kontrolu dostavlja ministarstvu FMPU, odnosno Ministarstvu u elektroničkom i pisanom obliku.
- (5) Certifikat i/ili izvješće o provedenom energijskom auditu zgrade, odnosno izvješće o provedenom redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije koje je ocijenjeno negativno od strane Povjerenstva za neovisnu kontrolu, FMPU/ FMERI, svatko u okviru svoje nadležnosti, rješenjem proglašava nevažećim.
- (6) Ocjenu "negativno" Povjerenstvo za neovisnu kontrolu će jasno definirati na temelju utvrđenih kriterija.
- (7) Protiv rješenja iz stavka (5.) ovoga članka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (8) Ovlaštena osoba, čiji je Certifikat i/ili Izvješće o izvršenom energijskom auditu ocijenjeno negativno, obvezno je, bez nove naknade, izvršiti ponovno energijsko certificiranje zgrade, i/ili provođenje energijskog audita, odnosno redovit audit sustava grijanja, hlađenja klimatizacije i ventilacije.

- (9) Nakon provedenog postupka iz stavka (8.) ovoga članka, bez naknade se izdaje novi Certifikat.
- (11) Prilikom provođenja kontrole izvješća o provedenim energijskim auditima i/ili izdatim energijskim certifikatima, a prilikom provjere proračunske ispravnosti, do uspostave softverskog alata na razini Federacije BiH, Povjerenstvo za neovisnu kontrolu koristi Metodologiju, odnosno Metodologiju s algoritmom koja će biti propisana pravilnikom iz članka 1. stavak (5) ove uredbe.
- (12) Na prijedlog ministra FMPU, Vlada Federacije BiH donosi odluku o uspostavi softverskog alata na razini Federacije BiH.

Članak 35.

(Proglašavanje Certifikata nevažećim)

- (1) Ministar FMPU rješenjem proglašava nevažećim Certifikat i izvješće o provedenom energijskom auditu zgrade, a organ nadležan za izdavanje dozvole oduzima uporabnu dozvolu zgradi za koju je Povjerenstvo za neovisnu kontrolu utvrdilo da su Certifikat i uporabna dozvola ishodovani prema postupanju iz članka 48. stavka (2) točke 2.) ove uredbe.
- (2) Novi Certifikat za zgradu iz stavka (1) ovog članka može se ishodovati nakon otklanjanja nedostataka i ispunjavanja uvjeta propisanih pravilnikom iz članka 24. stavka (3) Zakona.
- (3) Troškove izdavanja novog Certifikata, nakon negativne ocjene Povjerenstva za neovisnu kontrolu, snosi investitor ili vlasnik zgrade.

IX. POVJERENSTVO ZA NEOVISNU KONTROLU

Članak 36.

(Povjerenstvo za neovisnu kontrolu)

- (1) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu se sastoji od četiri člana koji se imenuju iz reda eksperata, visoke stručne spreme, koji imaju relevantno iskustvo u, projektiranju, kreiranju, pripremi ili primjeni pravila struke ili tehničke regulative iz područja enerģijske učinkovitosti i najmanje pet (5) godina radnog iskustva.
- (2) U Povjerenstvo za neovisnu kontrolu se imenuju osobe (arhitektonske/građevinske, strojarke i elektro struke), koja posjeduju Uvjerenje o uspješno završenom Programu osposobljavanja Modul 1 i Modul 2 koji će biti definiran Uredbom o uvjetima za davanje i oduzimanje ovlasti za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada.
- (3) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu se imenuje na razdoblje od četiri godine.
- (4) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu je dužno poslove neovisne kontrole izdatih energijskih certifikata i izvješća o provedenim energijskim auditima obavljati stručno, samostalno, nepristrano i neovisno.
- (5) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu je dužno kreirati listu potencijalnih prekršaja, te elemente za vrjednovanje i bodovanje prekršaja (sustav bodovanja) svakog od prekršaja na temelju kojih biti prijedlozi o oduzimanju ovlasti ovlaštenoj osobi.
- (6) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu je dužno voditi evidenciju i čuvati dokumentaciju o provedenoj kontroli i izvršiti unos izvješća o provedenoj neovisnoj kontroli u ISEE.
- (7) Povjerenstvo za neovisnu kontrolu vodi zapisnik o izvršenoj neovisnoj kontroli koji čuva najmanje 10 godina od dana provedene neovisne kontrole.

- (8) Два (2) člana Povjerenstva koji se imenuju iz reda eksperata moraju ispunjavati uvjete definirane člankom 39. stavak (2), toč. a), b), c) i e) ove uredbe, a druga dva člana Povjerenstva moraju ispunjavati uvjete definirane člankom 39. stavak (2), toč. a), b), d) i e) ove uredbe.
- (9) Administrativno-tehničke i financijske poslove Povjerenstva za neovisnu kontrolu obavlja FMPU i FMERI svatko u okviru svojih nadležnosti.
- (10) Tehnički tajnik Stručnog odbora obavlja administrativno-tehničke i druge poslove vezano uz sjednice Povjerenstva i oduzimanje ovlasti.
- (11) Način rada Povjerenstva za neovisnu kontrolu utvrđuje se poslovnikom koji donosi Povjerenstvo većinskim glasanjem svih članova, uz prethodno pribavljenu suglasnost Stručnog odbora.
- (12) Članovima Povjerenstva pripada naknada za rad koja se financira iz sredstava osoba ovlaštenih za obavljanje energijskih audita i /ili energijsko certificiranje čiji rad je predmet kontrole i sukladno člancima 26. i 29. ove uredbe.
- (13) Visinu naknade iz stavka (15) ovog članka za članove Povjerenstva rješenjem propisuje ministar FMPU/FMERI svaki u okviru svoje nadležnosti.

Članak 37.

(Izuzeće članova Povjerenstva za neovisnu kontrolu)

Kao član Povjerenstva za neovisnu kontrolu, neovisnu kontrolu Certifikata i/ili izvješća o energijskom auditu zgrade, odnosno izvješća o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije, ne može obavljati osoba koja je:

- na listi stručnih kvalificiranih osoba kod ovlaštene osobe čiji je energijski certifikat predmet kontrole;
- sudjelovala u provođenju energijskog pregleda zgrade čiji certifikat je predmet kontrole;
- sudjelovala u izradi projektne tehničke dokumentacije, reviziji projektne tehničke dokumentacije, nostrifikaciji iste, građenju, nadzoru nad građenjem i
- investitor, vlasnik ili korisnik zgrade, zaposlen kod investitora ili korisnika zgrade.

Članak 38.

(Razrješenje članova Povjerenstva za neovisnu kontrolu)

- Člana Povjerenstva za neovisnu kontrolu, na prijedlog Stručnog odbora, posebnim rješenjem razrješava ministar FMPU ako:
 - ne obavlja poslove sukladno člancima 33., 34. i 36. ove uredbe;
 - ne obavlja poslove za koje je ovlašten stručno, sukladno pravilima struke i važećim propisima;
 - obavlja poslove u suprotnosti s točkom a) ovog članka;
 - obavlja poslove za koje nije ovlašten.
- Protiv rješenja iz stavka (1). ovog članka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- Član Povjerenstva za neovisnu kontrolu koji je razriješen imenovanja, zamjenjuje se novim članom prema procedurama iz čl. 36. i 39. ove uredbe.
- Član Povjerenstva za neovisnu kontrolu kojem je oduzeta ovlast za kontrolu ne može podnijeti zahtjev za davanje nove ovlasti prije isteka roka od pet godina od dana pravomoćnosti rješenja o razrješenju.

Članak 39.

(Način izbora članova Povjerenstva za neovisnu kontrolu)

- Po javnom pozivu, raspisanom od strane FMPU, Stručni odbor većinskim glasanjem daje prijedlog za imenovanje članova Povjerenstva.

- Javni poziv iz stavka (1) ovog članka definira sljedeće uvjete koje mora ispunjavati svaki član Povjerenstva:
 - završen minimalno VII stupanj stručne spremne ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, strojarske ili elektrotehničke struke a tiče se djelovanja koje je predmet rada Povjerenstva;
 - položen stručni ispit;
 - najmanje tri godine radnog iskustva, u ovlaštenoj pravnoj osobi ili kroz angažman na drugi način, na poslovima provođenja energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sustavom i izradi više od dvadeset energijskih certifikata zgrada sa složenim tehničkim sustavom, odnosno u pravnoj osobi ovlaštenoj za obavljanje redovitih energijskih audita sustava grijanja, sustava klimatizacije i ventilacije ili
 - najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti kreiranja propisa energijske učinkovitosti (energijskih pregleda, energijskog certificiranja, kreiranja, priprema i primjena pravila struke ili tehničke regulative iz područja energijske učinkovitosti);
 - uspješno završen odgovarajući program stručnog osposobljavanja Modul 1, odnosno Modul 2 koji će biti propisan Uredbom o uvjetima za davanje i oduzimanje ovlasti za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada.
- Prijedlog za imenovanje predsjednika Povjerenstva za neovisnu kontrolu daje Stručni odbor.
- Po isteku važnosti rješenja o formiranju Povjerenstva za neovisnu kontrolu, ministar FMPU prema procedurama iz st. (1), (2) i (3) ovog članka rješenjem imenuje članove Povjerenstva za naredni četvorogodišnji period.
- Povjerenstvo za neovisnu kontrolu kojem je isteklo važeće rješenje nastavlja s radom do imenovanja novog povjerenstva.

Članak 40.

(Troškovi neovisne kontrole Certifikata i izvješća o energijskom auditu zgrada)

- Troškove provođenja neovisne kontrole izdatih certifikata i izvješća o energijskom auditu zgrada propisuje ministar FMPU.
- Ukoliko izvješće o provedenoj neovisnoj kontroli bude negativno, troškove provođenja neovisne kontrole snosi ovlaštena fizička/pravna osoba koja je izvršila energijski audit i izradila izvješće/certifikat, odnosno pravna osoba ovlaštena za energijsko certificiranje koja je izdala certifikat.
- Ako u postupku neovisne kontrole nisu utvrđene nepravilnosti, troškove provođenja neovisne kontrole snosi FMPU iz dijela naknada za izdavanje energijskog certifikata predviđenog za financiranje troškova neovisne kontrole.

Članak 41.

(Troškovi neovisne kontrole izvješća o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i klimatizacije)

- Troškove provođenja neovisne kontrole izvješća o energijskom auditu o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije propisuje ministar.
- Ukoliko izvješće o provedenoj neovisnoj kontroli bude negativno, troškove provođenja neovisne kontrole snosi ovlaštena osoba koja je izvršila redoviti energijski audit i izradila izvješće.

- (3) Ако u поступку neovisne kontrole nisu utvrđene nepravilnosti, troškove provođenja neovisne kontrole snosi FMERI iz dijela iznosa troškova za usluge redovitog energijskog audita predviđenog za financiranje troškova neovisne kontrole.

Članak 42.

(Naknada za rad Povjerenstva za neovisnu kontrolu)

- (1) Predsjednik, članovi Povjerenstva i tehnički tajnik imaju pravo na naknadu za rad u Povjerenstvu.
- (2) Naknade iz stavka (1.) ovog članka financiraju se iz dijela iznosa sredstava uplaćenih od strane ovlaštenih osoba iz čl. 26. i 27. ove uredbe po osnovi izdavanja Certifikata i izvješća o provedenim energijskim auditima zgrada, odnosno, iz dijela iznosa sredstava uplaćenih od strane ovlaštenih osoba iz čl. 28. i 29. ove uredbe po osnovi troškova za usluge redovitog energijskog audita.

X. INFORMACIJSKI SUSTAV ENERGIJSKE UČINKOVITOSTI

Članak 43.

(Registar energijskih certifikata)

- (1) S ciljem osiguranja najviše razine dostupnosti informacija do uspostave Agencije, Fond uspostavlja, vodi i održava informacijski sustav energijske učinkovitosti Federacije Bosne i Hercegovine (ISEE).
- (2) ISEE je skup neovisnih internet platformi sa sopstvenim aplikacijama i bazama podataka koje međusobno komuniciraju web-servisima i sastoji se najmanje od sljedećih međusobno neovisnih komponenti:
- Komponenta 1 - Zakonski i strateški okvir i akcijski planovi i programi
 - Komponenta 2 - Uštede energije
 - Komponenta 3 - Potrošnja energije
 - Komponenta 4 - Energijski certifikati zgrada
 - Komponenta 5 - Tehnički sustavi grijanja i klimatizacije.

Članak 44.

(Komponenta 4 - energijski certifikati zgrada)

- (1) Komponentom energijski certifikati zgrada propisuje se obveza unosa podataka o provedenim energijskim auditima i izdatim energijskim certifikatima.
- (2) Komponentu energijski certifikati zgrada, do uspostave Agencije, održava i ažurira FMPU.
- (3) Sukladno Pravilniku o informacijskom sustavu Federacije BiH, FMPU u saradnji s Fondom će dati pravo pristupa Komponenti energijski certifikati zgrada registriranim korisnicima, odnosno nositeljima podataka.
- (4) Komponenta energijski certifikati zgrada, između ostalog, sadrži:
- registar izvješća o energijskom auditu zgrada;
 - registar certifikata o energijskoj učinkovitosti zgrada;
 - registar pravnih i fizičkih osoba ovlaštenih za obavljanje energijskih audita zgrada;
 - registar pravnih osoba ovlaštenih za provođenje Programa obuke.
- (5) Izvješća o energijskim auditima zgrade i energijski certifikati zgrada koji se ne nalaze u registrima iz al. a.); b.) i c.) iz stavka (4) ovog članka su nevažeći.
- (6) Podatci iz stavka (4) ovog članka su javni, ukoliko to ne bude drukčije riješeno Pravilnikom o informacijskom sustavu Federacije BiH.

Članak 45.

(Komponenta 5 - Tehnički sustavi grijanja i klimatizacije)

- (1) Komponentom 5 - Tehnički sustavi grijanja i sustavi klimatizacije propisuje se obveza unosa podataka o prove-

enim redovitim energijskim auditima sustava grijanja, sustava klimatizacije i na temelju toga sačinjenim izvješćima.

- (2) Komponentu 5 - Tehnički sustavi grijanja, i sustavi klimatizacije do uspostave Agencije, održava i ažurira FMERI.
- (3) Sukladno Pravilniku o informacijskom sustavu Federacije BiH, FMERI u suradnji s Fondom će dati pravo pristupa Komponenti 5 - Tehnički sustavi grijanja i sustavi klimatizacije registriranim korisnicima, odnosno nositeljima podataka.
- (4) Komponenta 5, između ostalog, sadrži:
- registar izvješća o redovitom energijskom auditu sustava grijanja;
 - registar izvješća o redovitom energijskom auditu sustava, klimatizacije;
 - registar pravnih i fizičkih osoba ovlaštenih za obavljanje redovitih energijskih audita iz toč. a) i b) ovog stavka.
- (5) Izvješća o redovitim energijskim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije koji se ne nalaze u registrima Komponente 5. su nevažeći.
- (6) Podatci iz stavka (4) ovog članka su javni, ukoliko to ne bude drukčije riješeno Pravilnikom o informacijskom sustavu Federacije BiH.

XI. UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Članak 46.

(Nadzor)

Upravni nadzor obuhvaća nadzor nad primjenom odredbi ove uredbe i propisa koji iz nje proistječu, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovom uredbom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi kao i nadzor nad njihovim postupanjem obavlja Ministarstvo i FMPU, svatko u okviru svojih nadležnosti, sukladno ovlastima propisanim ovom uredbom, Zakonom o energijskoj učinkovitosti u Federaciji BiH, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/05) Zakonom o upravnom postupku u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).

Članak 47.

(Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad provođenjem odredbi ove uredbe vrše Tehnička inspekcija i Urbanističko-ekološka inspekcija Federalne uprave za inspekcijske poslove, sukladno Zakonu, Zakonu o inspekcijama u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.73/14), i građevinske inspekcije osnovane propisima na kantonalnoj razini.
- (2) Nadležni inspektor u provođenju nadzora, između ostalog, kontrolira ispunjavanje obveza certificiranja i obavljanja energijskog audita koje propisuje ova uredba, i sukladno utvrđenom stanju, poduzimaju mjere i radnje određene Zakonom, ovom uredbom i drugim propisima koji se referiraju na ovu oblast.

XII. KAZNENE ODREDBE

Članak 48.

(Kaznene mjere)

- (1) Novčanom kaznom od 1.500,00 KM do 5.000,00 KM bit će kažnjen član Povjerenstva za neovisnu kontrolu energijskih certifikata i/ili energijskih audita zgrada, odnosno izvješća o redovitom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije, koji:
- ne obavlja poslove sukladno čl. 33., 34. i 36. ove uredbe;
 - ne obavlja poslove za koje je ovlašten stručno, sukladno pravilima struke i važećim propisima;

3. obavlja poslove u suprotnosti s člankom 36. ove uredbe;
4. obavlja poslove za koje nije ovlašten.
- (2) Novčanom kaznom od 3000,00 KM bit će kažnjena osoba ovlaštena za provođenje energijskog audita i energijsko certificiranje zgrade ako:
1. postupi suprotno odredbama članka 5. ove uredbe;
 2. Povjerenstvo za neovisnu kontrolu energijskih certifikata i energijskih audita zgrada u tijeku provođenja aktivnosti iz članka 34. utvrdi da je ovlaštena osoba s namjerom korigirala proračun za zgradu iz članka 34. stavka (2) toč. b), c) i d) ove uredbe i za istu izdala netočan energijski certifikat.

XIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 49.

- (1) Nakon stupanja na snagu ove uredbe sve zgrade za koje je propisana obveza energijskog certificiranja moraju imati energijski certifikat dostupan sukladno odredbama Zakona i ove uredbe.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovog članka, postojeće zgrade iz članka 15. ove uredbe koje se prodaju ili iznajmljuju, uz dokumentaciju potrebnu za zaključenje ugovora o kupoprodaji ili iznajmljivanju, vlasnik zgrade je dužan priložiti Certifikat zgrade ili dijela zgrade, počevši od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

- (3) Odredba stavka (2) se ne odnosi na zgrade javne namjene iz članka 14. ove uredbe.

Članak 50.

Uredba sadrži sljedeće privitke koji čine njezin sastavni dio:

- Privitak 1 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata stambenih zgrada;
- Privitak 2 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata nestambenih zgrada;
- Privitak 3 - Izgled i sadržaj energijskog certifikata za ostale zgrade;
- Privitak 4 - Pregled mogućih mjera za povećanje energijske učinkovitosti zgrada;
- Privitak 5 - Izvješće o provedenom energijskom auditu;
- Privitak 6 - Popis bosanskohercegovačkih normi;
- Privitak 7 - Metodologija za izračunavanje i iskazivanje energijskih karakteristika zgrada sa algoritmom za proračun istih.

Članak 51.

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1270/2018
25. listopada 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, v. r.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT STAMBENE ZGRADE

PODACI O ZGRADI

Fotografija zgrade	Naziv zgrade:			
	Vrsta zgrade:	☐ nova ☐ postojeća ☐ značajna obnova		
	Vlasnik/Investitor:			
	Adresa:			
	Mjesto:		Poštanski broj:	
	K.č. / k.o.:			
	Korisna grijana površina zgrade A_k [m ²]:		Faktor oblika zgrade f_o [m ²]:	
	Bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_g [m ³]:		Godina izgradnje:	
	Mjerodavna meteorološka stanica:		Godina zadnje značajne obnove:	
	Klimatska zona:	☐ Zona Sjever ☐ Zona Jug	Referentna vrijednost	Stvarna vrijednost
Specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ [kWh/m ² god]:				
Specifična godišnja isporučena energija E''_{del} [kWh/m ² god]:				
Specifična godišnja primarna energija E''_{prim} [kWh/m ² god]:				
Godišnja emisija ugljen-dioksida CO ₂ [t/god]:				

ENERGIJSKI RAZRED ZGRADE

Relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje
 $Q''_{H,nd,rel} = (Q''_{H,nd,ref} / Q''_{H,nd,dop}) \times 100$ [%]:

$Q''_{H,nd,rel} =$ %

A+	≤ 25	A+
A	≤ 50	A
B	≤ 100	B
C	≤ 200	C
D	≤ 300	D
E	≤ 375	E
F	≤ 450	F
G	> 450	G

ROK VAŽENJA CERTIFIKATA

Oznaka energijskog certifikata: _____ Datum izdavanja: _____ Datum isteka: _____

PODACI O IZDAVAČU ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Ovlašteno lice: _____
 RegistarSKI broj ovlaštenog lica: _____
 Ime i prezime imenovanog lica: _____
 Ime i prezime odgovornog lica u ovlaštenom pravnom licu: _____
 Potpis i pečat: _____

LICA KOJA SU UČESTVOVALA U IZRADI ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Građevinski dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____
Mašinski dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____
Elektroteh. dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____

PODACI O LICU KOJE JE IZVRŠILO ENERGIJSKI AUDIT ZGRADE

Ovlašteno lice: _____ RegistarSKI broj ovlaštenog lica: _____

Pravnu i krivičnu odgovornost za ulazne podatke korištene pri izradi energijskog certifikata snosi ovlašteno lice koje je izvršilo energijski audit zgrade.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT STAMBENE ZGRADE

PRORAČUNSKI PODACI

Unutrašnja projektna temperatura u sezoni grijanja [°C]:	
Broj sati rada sistema grijanja/hlađenja t_g [h/dan]:	
Unutrašnja projektna temperatura u sezoni hlađenja [°C]:	
Broj dana rada sistema grijanja/hlađenja d_{use} [dan/sedm.]:	
Broj sati rada sistema mehaničke ventilacije/klimatizacije $t_{v,meh}$ [h/dan]:	

GRAĐEVINSKI DIJELOVI ZGRADE

Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrade	H'_{tr} [W/m²K]	$H'_{tr,ocp}$ [W/m²K]	ISPUNJENO	
			☐ DA	☐ NE
Koeficijent prolaza toplote	U [W/m²K]	U _{max} [W/m²K]	ISPUNJENO	
Vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu			☐ DA	☐ NE
Prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U _w)			☐ DA	☐ NE
Ostakljeni dio prozora, balkonskih vrata, krovnih prozora, transparentnih elemenata omotača zgrade (U _g)			☐ DA	☐ NE
Ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu			☐ DA	☐ NE
Plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže			☐ DA	☐ NE
Zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C			☐ DA	☐ NE
Zidovi prema tlu, podovi prema tlu			☐ DA	☐ NE
Vanjska vrata, vrata prema negrijanom stubištu, s netransparentnim vratnim krilom i ostakljene pregrade prema negrijanom prostoru			☐ DA	☐ NE
Stijenke kutija za rolete			☐ DA	☐ NE
Plafoni i zidovi između stanova, plafoni između grijanih radnih prostorija različitih korisnika			☐ DA	☐ NE
Kupole i svjetlosne trake			☐ DA	☐ NE
Vrata vjetrobrana			☐ DA	☐ NE

PODACI O POTREBNOJ ENERGIJI

	Za referentne klimatske podatke		Za stvarne klimatske podatke		Zahtjev	
	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Dopušteno	ISPUNJENO
$Q_{H,nd}$						☐ DA ☐ NE
Q_W						☐ DA ☐ NE
$Q_{C,nd}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{H,Is}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{W,Is}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{C,Is}$						☐ DA ☐ NE
Q_H						☐ DA ☐ NE
Q_I						☐ DA ☐ NE
E_{del}						☐ DA ☐ NE
E_{prim}						☐ DA ☐ NE
CO ₂ [t/god]						☐ DA ☐ NE

Objašnjenje:

 obavezna ispunjena ispunjava se opcijski

ENERGIJSKI CERTIFIKAT STAMBENE ZGRADE

OBJAŠNJENJE TEHNIČKIH POJMOVA

Korisna grijana površina zgrade	A_k	[m ²]	ukupna neto podna površina grijanog dijela zgrade.
Bruto zapremina grijanog dijela zgrade	V_g	[m ³]	je bruto zapremina grijanog dijela zgrade kojem je površina omotača jednaka A (površina omotača grijanog dijela zgrade).
Faktor oblika zgrade	f_o	[m ⁻¹]	$f_o = A/V_g$ [m ⁻¹], je količnik površine omotača grijanog dijela zgrade, A [m ²], i bruto zapremine, V_g [m ³], grijanog dijela zgrade.
Srednja vanjska temperatura	θ_e	[°C]	prosječna vrijednost temperature vanjskog zraka u posmatranom vremenskom periodu prema meteorološkoj stanici najbližoj lokaciji zgrade.
Unutrašnja projektna temperatura	$\theta_{int,proj}$	[°C]	je projektom predviđena temperatura unutrašnjeg zraka svih prostora grijanog dijela zgrade.
Koeficijent transmisivnog toplotnog gubitka	$H_{tr,rad}$	[W/m ² K]	je količnik između toplotnog toka koji se transmisijom prenosi iz grijane zgrade prema vanjskom prostoru i razlike između unutrašnje projektne temperature grijanja i vanjske temperature.
Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje	$Q_{H,nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom grijanja treba tokom jedne godine dovesti u zgradu za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja grijanja zgrade.
Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode	Q_w	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom pripreme potrošne tople vode treba dovesti tokom jedne godine za zagrijavanje vode.
Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje	$Q_{c,nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom hlađenja treba tokom jedne godine odvesti iz zgrade za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja hlađenja zgrade.
Godišnji toplotni gubici sistema grijanja	$Q_{H,js}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema grijanja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnji toplotni gubici sistema za pripremu potrošne tople vode	$Q_{w,js}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema pripreme potrošne tople vode tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za zagrijavanje vode.
Godišnji gubici sistema hlađenja	$Q_{c,js}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema hlađenja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnja potrebna toplotna energija	Q_H	[kWh/god]	je zbir godišnje potrebne toplote i godišnjih toplotnih gubitaka sistema za grijanje i pripremu potrošne tople vode u zgradi.
Godišnja potrebna energija za rasvjetu	Q_i	[kWh/god]	je računski određena količina energije koju treba dovesti zgradi tokom jedne godine za rasvjetu.
Godišnja isporučena energija	E_{del}	[kWh/god]	je energija dovedena tehničkim sistemima zgrade tokom jedne godine za pokrivanje energijskih potreba za grijanje, hlađenje, ventilaciju, potrošnu toplu vodu, rasvjetu i pogon pomoćnih sistema.
Godišnja primarna energija	E_{prim}	[kWh/god]	je računski određena energije potrebna za zadovoljavanje svih energijskih potreba zgrade tokom jedne godine koja nije podvrgnuta nijednom postupku pretvaranja.
Godišnja emisija ugljen-dioksida	CO ₂	[kg/god]	je masa emitovanog ugljen-dioksida u vanjsku okolinu tokom jedne godine koja je posljedica energijskih potreba zgrade.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT NESTAMBENE ZGRADE

PODACI O ZGRADI

Fotografija zgrade	Naziv zgrade:			
	Vrsta zgrade:			
		☐ nova	☐ postojeća	☐ značajna obnova
	Vlasnik/Investitor:			
	Adresa:			
	Mjesto:		Poštanski broj:	
	K.č. / k.o.:			
	Korisna grijana površina zgrade A_k [m ²]:		Faktor oblika zgrade f_o [m ²]:	
	Bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_g [m ³]:		Godina izgradnje:	
	Mjerodavna meteorološka stanica:		Godina zadnje značajne obnove:	
	Klimatska zona:	☐ Zona Sjever	☐ Zona Jug	Referentna vrijednost
	Specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ [kWh/m ² god]:		Stvarna vrijednost	
	Specifična godišnja isporučena energija E''_{del} [kWh/m ² god]:			
	Specifična godišnja primarna energija E''_{prim} [kWh/m ² god]:			
	Godišnja emisija ugljenika CO_2 [t/god]:			

ENERGIJSKI RAZRED ZGRADE

Relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje
 $Q''_{H,nd,rel} = (Q''_{H,nd,ref} / Q''_{H,nd,dop}) \times 100$ [%]:

$Q''_{H,nd,rel} =$ %

A+	≤ 30	A+
A	≤ 50	A
B	≤ 100	B
C	≤ 200	C
D	≤ 300	D
E	≤ 375	E
F	≤ 450	F
G	> 450	G

ROK VAŽENJA CERTIFIKATA

Oznaka energijskog certifikata: _____ Datum izdavanja: _____ Datum isteka: _____

PODACI O IZDAVAČU ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Ovlašteno lice: _____
 RegistarSKI broj ovlaštenog lica: _____
 Ime i prezime imenovanog lica: _____
 Ime i prezime odgovornog lica u ovlaštenom pravnom licu: _____
 Potpis i pečat: _____

LICA KOJA SU UČESTVOVALA U IZRADI ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Građevinski dio zgrade: Struč. kval. lice: _____
 Reg. broj: _____ Potpis: _____
 Mašinski dio zgrade: Struč. kval. lice: _____
 Reg. broj: _____ Potpis: _____
 Elektroteh. dio zgrade: Struč. kval. lice: _____
 Reg. broj: _____ Potpis: _____

PODACI O LICU KOJE JE IZVRŠILO ENERGIJSKI AUDIT ZGRADE

Ovlašteno lice: _____ RegistarSKI broj ovlaštenog lica: _____

Pravnu i krivičnu odgovornost za ulazne podatke korištene pri izradi energijskog certifikata snosi ovlašteno lice koje je izvršilo energijski audit zgrade.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT NESTAMBENE ZGRADE

PRORAČUNSKI PODACI

Unutrašnja projektna temperatura u sezoni grijanja [°C]:	
Broj sati rada sistema grijanja/hlađenja t_g [h/dan]:	
Unutrašnja projektna temperatura u sezoni hlađenja [°C]:	
Broj dana rada sistema grijanja/hlađenja d_{use} [dan/sedm.]:	
Broj sati rada sistema mehaničke ventilacije/klimatizacije $t_{v,meh}$ [h/dan]:	

GRAĐEVINSKI DIJELOVI ZGRADE

Koeficijent transmisivnog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrade	H'_{tr} [W/m²K]	$H'_{tr,sep}$ [W/m²K]	ISPUNJENO	
			☐ DA	☐ NE
Koeficijent prolaza toplote	U [W/m²K]	U _{max} [W/m²K]	ISPUNJENO	
Vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu			☐ DA	☐ NE
Prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U _w)			☐ DA	☐ NE
Ostakljeni dio prozora, balkonskih vrata, krovni prozora, transparentnih elemenata omotača zgrade (U _g)			☐ DA	☐ NE
Ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu			☐ DA	☐ NE
Plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže			☐ DA	☐ NE
Zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C			☐ DA	☐ NE
Zidovi prema tlu, podovi prema tlu			☐ DA	☐ NE
Vanjska vrata, vrata prema negrijanom stubištu, s netransparentnim vratnim krilom i ostakljene pregrade prema negrijanom prostoru			☐ DA	☐ NE
Stijenke kutija za rolete			☐ DA	☐ NE
Plafoni i zidovi između stanova, plafoni između grijanih radnih prostorija različitih korisnika			☐ DA	☐ NE
Kupole i svjetlosne trake			☐ DA	☐ NE
Vrata vjetrobrana			☐ DA	☐ NE

PODACI O POTREBNOJ ENERGIJI

	Za referentne klimatske podatke		Za stvarne klimatske podatke		Zahtjev	
	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Dopušteno	ISPUNJENO
$Q_{H,nd}$						☐ DA ☐ NE
Q_W						☐ DA ☐ NE
$Q_{C,nd}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{H,ls}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{W,ls}$						☐ DA ☐ NE
$Q_{C,ls}$						☐ DA ☐ NE
Q_H						☐ DA ☐ NE
Q_I						☐ DA ☐ NE
E_{del}						☐ DA ☐ NE
E_{prim}						☐ DA ☐ NE
CO ₂ [t/god]						☐ DA ☐ NE

Objašnjenje: obavezna ispunjena ispunjava se opcijski

ENERGIJSKI CERTIFIKAT NESTAMBENE ZGRADE

OBJAŠNJENJE TEHNIČKIH POJMOVA

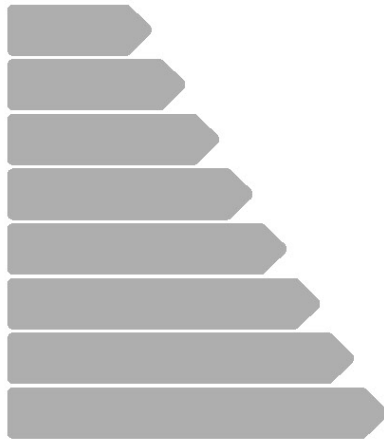
Korisna grijana površina zgrade	A_k	[m ²]	ukupna neto podna površina grijanog dijela zgrade.
Bruto zapremina grijanog dijela zgrade	V_g	[m ³]	je bruto zapremina grijanog dijela zgrade kojem je površina omotača jednaka A (površina omotača grijanog dijela zgrade).
Faktor oblika zgrade	f_o	[m ⁻¹]	$f_o = A/V_g$ [m ⁻¹], je količnik površine omotača grijanog dijela zgrade, A [m ²], i bruto zapremine, V_g [m ³], grijanog dijela zgrade.
Srednja vanjska temperatura	θ_e	[°C]	prosječna vrijednost temperature vanjskog zraka u posmatranom vremenskom periodu prema meteorološkoj stanici najbližoj lokaciji zgrade.
Unutrašnja projektna temperatura	$\theta_{int, set, H}$	[°C]	je projektom predviđena temperatura unutrašnjeg zraka svih prostora grijanog dijela zgrade.
Koeficijent transmisivnog toplotnog gubitka	$H_{tr, rad}$	[W/m ² K]	je količnik između toplotnog toka koji se transmisijom prenosi iz grijane zgrade prema vanjskom prostoru i razlike između unutrašnje projektne temperature grijanja i vanjske temperature.
Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje	$Q_{H, nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom grijanja treba tokom jedne godine dovesti u zgradu za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja grijanja zgrade.
Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode	Q_w	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom pripreme potrošne tople vode treba dovesti tokom jedne godine za zagrijavanje vode.
Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje	$Q_{c, nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom hlađenja treba tokom jedne godine odvesti iz zgrade za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja hlađenja zgrade.
Godišnji toplotni gubici sistema grijanja	$Q_{H, JS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema grijanja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnji toplotni gubici sistema za pripremu potrošne tople vode	$Q_{w, JS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema pripreme potrošne tople vode tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za zagrijavanje vode.
Godišnji gubici sistema hlađenja	$Q_{c, JS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema hlađenja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnja potrebna toplotna energija	Q_H	[kWh/god]	je zbir godišnje potrebne toplote i godišnjih toplotnih gubitaka sistema za grijanje i pripremu potrošne tople vode u zgradi.
Godišnja potrebna energija za rasvjetu	Q_i	[kWh/god]	je računski određena količina energije koju treba dovesti zgradi tokom jedne godine za rasvjetu.
Godišnja isporučena energija	E_{del}	[kWh/god]	je energija dovedena tehničkim sistemima zgrade tokom jedne godine za pokrivanje energijskih potreba za grijanje, hlađenje, ventilaciju, potrošnu toplu vodu, rasvjetu i pogon pomoćnih sistema.
Godišnja primarna energija	E_{prim}	[kWh/god]	je računski određena energije potrebna za zadovoljavanje svih energijskih potreba zgrade tokom jedne godine koja nije podvrgnuta nijednom postupku pretvaranja.
Godišnja emisija ugljen-dioksida	CO_2	[kg/god]	je masa emitovanog ugljen-dioksida u vanjsku okolinu tokom jedne godine koja je posljedica energijskih potreba zgrade.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT OSTALIH ZGRADA

PODACI O ZGRADI

	Naziv zgrade:			
	Vrsta zgrade:	☐ nova ☐ postojeća ☐ značajna obnova		
	Vlasnik/Investitor:			
	Adresa:			
	Mjesto:		Poštanski broj:	
	K.č. / k.o.:			
Korisna grijana površina zgrade A_k [m ²]:		Faktor oblika zgrade f_o [m ²]:		
Bruto zapremina grijanog dijela zgrade V_g [m ³]:		Godina izgradnje:		
Mjerodavna meteorološka stanica:		Godina zadnje značajne obnove:		
Klimatska zona:	☐ Zona Sjever ☐ Zona Jug			
Referentna vrijednost	Dopuštena vrijednost	ISPUNJENO		
Specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q'_{H,rd}$ [kWh/m ² god]:		☐ DA	☐ NE	
Relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q'_{H,rd,rel}$ [%]:		☐ DA	☐ NE	

ENERGIJSKI RAZRED ZGRADE

ROK VAŽENJA CERTIFIKATA

Oznaka energijskog certifikata:	Datum izdavanja:	Datum isteka:
---------------------------------	------------------	---------------

PODACI O IZDAVAČU ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Ovlašteno lice:	
Registarski broj ovlaštenog lica:	
Ime i prezime imenovanog lica:	
Ime i prezime odgovornog lica u ovlaštenom pravnom licu:	
Potpis i pečat	

LICA KOJA SU UČESTVOVALA U IZRADI ENERGIJSKOG CERTIFIKATA

Građevinski dio zgrade:	Struč. kval. lice:	
	Reg. broj:	Potpis:
Mašinski dio zgrade:	Struč. kval. lice:	
	Reg. broj:	Potpis:
Elektroteh. dio zgrade:	Struč. kval. lice:	
	Reg. broj:	Potpis:

PODACI O LICU KOJE JE IZVRŠILO ENERGIJSKI AUDIT ZGRADE

Ovlašteno lice:	Registarski broj ovlaštenog lica:
-----------------	-----------------------------------

Pravnu i krivičnu odgovornost za ulazne podatke korištene pri izradi energijskog certifikata snosi ovlašteno lice koje je izvršilo energijski audit zgrade.

ENERGIJSKI CERTIFIKAT OSTALIH ZGRADA

GRAĐEVINSKI DIJELOVI ZGRADE

Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrade	H'_{tr} [W/m ² K]	$H'_{tr,oop}$ [W/m ² K]	ISPUNJENO	
			☐ DA	☐ NE
Koeficijent prolaza toplote	U [W/m ² K]	U _{max} [W/m ² K]	ISPUNJENO	
Vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu			☐ DA	☐ NE
Prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U _w)			☐ DA	☐ NE
Ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu			☐ DA	☐ NE
Plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže			☐ DA	☐ NE
Zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C			☐ DA	☐ NE
Zidovi prema tlu, podovi prema tlu			☐ DA	☐ NE
Vanjska vrata s netransparentnim vratnim krilom			☐ DA	☐ NE

PODACI O TERMOTEHNIČKIM SISTEMIMA ZGRADE

Vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sistema	☐ sa jednostavnim tehničkim sistemom	☐ sa složenim tehničkim sistemom		
Način grijanja	☐ lokalno	☐ etažno	☐ centralno	☐ daljinsko
Način pripreme potrošne tople vode	☐ lokalno	☐ etažno	☐ spremnik	☐ protočno
Godina proizvodnje izvora toplotne energije za grijanje				
Izvor energije za grijanje zgrade	☐ prirodni plin	☐ ukapljeni naftni plin	☐ lož ulje	☐ električna energija
	☐ ugalj	☐ daljinski izvor	☐ OIE	☐
Izvor energije za pripremu potrošne tople vode	☐ prirodni plin	☐ ukapljeni naftni plin	☐ lož ulje	☐ električna energija
	☐ ugalj	☐ daljinski izvor	☐ OIE	☐
Način hlađenja zgrade	☐ lokalno	☐ etažno	☐ centralno	☐ nema
Izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade	☐ električna energija			
Vrsta ventilacije	☐ prisilna bez povrata toplote	☐ prisilna sa povratom toplote	☐ prirodna	

KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje [%]:				
Udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode [%]:				
Udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sistema [%]:				
Vrsta sistema sa obnovljivim izvorima energije	☐ solarni kolektori	☐ toplotna pumpa	☐ fotonapon	☐ biomasa
	☐			

MJERE POBOLJŠANJA ENERGIJSKE EFIKASNOSTI

Red. broj	Opis mjere	Energijski razred zgrade nakon realizacije mjere	Uštede isporučene energije [kWh/god]	Smanjenje emisije CO ₂ [t/god]

REZIME PREPORUKA ZA POVEĆANJE ENERGIJSKE EFIKASNOSTI ZGRADE

--	--	--	--	--

ENERGIJSKI CERTIFIKAT OSTALIH ZGRADA

OBJAŠNJENJE TEHNIČKIH POJMOVA

Korisna grijana površina zgrade	A_k	[m ²]	ukupna neto podna površina grijanog dijela zgrade.
Bruto zapremina grijanog dijela zgrade	V_e	[m ³]	je bruto zapremina grijanog dijela zgrade kojem je površina omotača jednaka A (površina omotača grijanog dijela zgrade).
Faktor oblika zgrade	f_o	[m ⁻¹]	$f_o = A/V_e$ [m ⁻¹], je količnik površine omotača grijanog dijela zgrade, A [m ²], i bruto zapremine, V_e [m ³], grijanog dijela zgrade.
Srednja vanjska temperatura	θ_e	[°C]	prosječna vrijednost temperature vanjskog zraka u posmatranom vremenskom periodu prema meteorološkoj stanici najbližoj lokaciji zgrade.
Unutrašnja projektna temperatura	$\theta_{int,proj}$	[°C]	je projektom predviđena temperatura unutrašnjeg zraka svih prostora grijanog dijela zgrade.
Koeficijent transmisivnog toplotnog gubitka	$H_{tr,rad}$	[W/m ² K]	je količnik između toplotnog toka koji se transmisijom prenosi iz grijane zgrade prema vanjskom prostoru i razlike između unutrašnje projektne temperature grijanja i vanjske temperature.
Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje	$Q_{H,nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom grijanja treba tokom jedne godine dovesti u zgradu za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja grijanja zgrade.
Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode	Q_w	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom pripreme potrošne tople vode treba dovesti tokom jedne godine za zagrijavanje vode.
Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje	$Q_{c,nd}$	[kWh/god]	je računski određena količina toplote koju sistemom hlađenja treba tokom jedne godine odvesti iz zgrade za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja hlađenja zgrade.
Godišnji toplotni gubici sistema grijanja	$Q_{H,IS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema grijanja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnji toplotni gubici sistema za pripremu potrošne tople vode	$Q_{w,IS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema pripreme potrošne tople vode tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za zagrijavanje vode.
Godišnji gubici sistema hlađenja	$Q_{c,IS}$	[kWh/god]	su energijski gubici sistema hlađenja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi.
Godišnja potrebna toplotna energija	Q_H	[kWh/god]	je zbir godišnje potrebne toplote i godišnjih toplotnih gubitaka sistema za grijanje i pripremu potrošne tople vode u zgradi.
Godišnja potrebna energija za rasvjetu	Q_i	[kWh/god]	je računski određena količina energije koju treba dovesti zgradi tokom jedne godine za rasvjetu.
Godišnja isporučena energija	E_{del}	[kWh/god]	je energija dovedena tehničkim sistemima zgrade tokom jedne godine za pokrivanje energijskih potreba za grijanje, hlađenje, ventilaciju, potrošnu toplu vodu, rasvjetu i pogon pomoćnih sistema.
Godišnja primarna energija	E_{prim}	[kWh/god]	je računski određena energije potrebna za zadovoljavanje svih energijskih potreba zgrade tokom jedne godine koja nije podvrgnuta nijednom postupku pretvaranja.
Godišnja emisija ugljen-dioksida	CO_2	[kg/god]	je masa emitovanog ugljen-dioksida u vanjsku okolinu tokom jedne godine koja je posljedica energijskih potreba zgrade.

PRILOG 4**PREGLED MOGUĆIH MJERA ZA POVEĆANJE ENERGIJSKE EFIKASNOSTI ZGRADA**

Mjere koje se predlažu obuhvataju sljedeće:

- Pобољшање топлотних карактеристика ванјског омотача примјеном топлотне изолације,
 - Zamjenu ili poboljšanje grijanja i povećanje efikasnosti,
 - Zamjenu ili poboljšanje sistema grijanja i povećanje efikasnosti,
 - Zamjenu ili poboljšanje sistema tople vode,
 - Promjenu izvora energije gdje je to ekonomski i ekološki isplativo,
 - Uvođenje obnovljivih izvora energije (sunčeva, geotermalna, biomasa i dr.),
 - Pобољшање ефикасности система електроинсталација и кућанских уређаја,
 - Racionalno korišćenje vode,
 - Upravljanje energijom općenito.
1. Mjere za poboljšanje energijskih karakteristika zgrade uz male troškove i brzi povrat investicije su:
- Brtvljenje prozora i vanjskih vrata, zamjena ostakljenja, s dvostrukim IZO niskoemisijksim ostakljenjem (preporuka U ostakljenja 2K),
 - Provjera i popravak okova na prozorima i vratima,
 - Izolovanje niša za radijatore i kutije za rolete,
 - Toplotno izolovanje postojećeg kosog krova ili plafona prema negrijanom tavanu debljim slojem toplotne izolacije,
 - Reduciranje gubitaka toplote kroz prozore ugradnjom roletni, stavljanjem zavjesa i sl.,
 - Ugradnja termostatskih ventila na radijatore,
 - Izolovanje cijevi za toplu vodu i spremnike tople vode,
 - Hidrauički uravnoteženje sistema centralnog toplovođnog grijanja,
 - Redovno servisiranje i podešavanje sistema grijanja i hlađenja,
 - Ugradnja automatske regulacije, kontrola i regulacija zgrade,
 - Ugradnja štetnih sijalica u rasvjetna tijela,
2. Mjere za poboljšanje energijskih karakteristika zgrade uz nešto veće troškove i duži period povrata investicija su:
- Zamjena prozora i vanjskih vrata toplotni kvalitetnijim prozorima - preporuka u prozora 1,1 - 1,8W/(m²K),
 - Na prozore ugradnja mikorprekidača koji isključuju konvektorsko grijanje i hlađenje pri otvaranju prozora,
 - Toplotno izolovanje neizolovane ovojnice zgrade ili povećanje toplotne izolacije izolovane ovojnice zgrade (zidovi, podovi, krov te površine prema negrijanim prostorima minimalno u skladu sa zahtjevima iz posebnog propisa),
 - Izgraditi vjetrobran na ulazu u zgradu,
 - Saniranje i obnova dimnjaka,
 - Centraliziranje sistema grijanja i pripreme potrošne tople vode,
 - Analaziranje sistema grijanja i hlađenja u zgradi i po potrebi zamjena energetski efikasnijim sistemom (modernizacija postojećeg kotla, ugradnja novog kotla, promjena izvora energije (sunčeva energija, biomasa, geotermalna energija),
 - rekuperacija otpadne toplote, vode i sl.,
 - Ugradnja centralnog nadzornog i upravljačkog sistema,
 - Ugradnja sunčevog sistema za zagrijavanje vode - ukoliko se zagrijavanje vode vrši konvencionalnim izvorima energije ugraditi sistem sa sunčanim kolektorima,
 - Ugradnja fotonaponskog sistema za dobivanje električne energije: ugraditi sistem s fotonaponskim ćelijama (ukoliko je moguća povoljna orijentacija ćelija).

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOM ENERGIJSKOM AUDITU

PODACI O ZGRADI			
Fotografija zgrade	Naziv zgrade:		
	Vrsta zgrade:	☐ stambena ☐ nestambena ☐ ostale	
	Podtip zgrade:	☐ nova ☐ postojeća ☐ značajna obnova	
	Adresa:		
	Mjesto:		Poštanski broj:
	Katastarska općina:		Katastarska čestica:
	Mjerodavna meteorološka stanica:		Godina izgradnje:
	Klimatska zona:	☐ Zona Sjever ☐ Zona Jug	
	Godina zadnje značajne obnove:		
	Vlasnik/investitor zgrade/dijela zgrade:		
Adresa vlasnika/investitora:	Mjesto:	Poštanski broj:	
Naručilac energijskog audita:			
Adresa naručioca:	Mjesto:	Poštanski broj:	
Nosilac izrade glavnog projekta zgrade koji se odnosi na racionalnu upotrebu energije i toplotnu zaštitu u zgradama:	Ukupna površina poda zgrade: (suma bruto površina poda za sve nivoe zgrade)	A_{br} [m ²]	
Arhitektonski dio: Ime i prezime:	Korisna grijana površina zgrade:	A_x [m ²]	
Mašinski dio: Ime i prezime:	Površina ovojnice zgrade:	A [m ²]	
Elektroteh. dio: Ime i prezime:	Bruto zapremina grijanog dijela zgrade:	V_g [m ³]	
Izvođač radova:	Neto zapremina grijanog dijela zgrade:		
☐ Obavezna ispunjava se za nove i zgrade koje podliježu značajnoj obnovi	Faktor oblika zgrade:	f_o [m ³]	
Vrsta zgrade prema složenosti tehničkog sistema	Koeficijent transmisivnog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrade:	H_{tr} [W/m ² K]	
		☐ sa jednostavnim tehničkim sistemom ☐ sa složenim tehničkim sistemom	
ENERGIJSKE KARAKTERISTIKE ZGRADE		Referentna vrijednost	Stvarna vrijednost
Specifična godišnja potrebna energija za grijanje:	$Q''_{H,nd}$ [kWh/m ² god]		
Specifična godišnja isporučena energija:	E''_{del} [kWh/m ² god]		
Specifična godišnja primarna energija:	E''_{prim} [kWh/m ² god]		
Godišnja emisija ugljendioksida:	CO ₂ [t/god]		
ENERGIJSKI RAZRED ZGRADE			
Relativna specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd,rel} = (Q''_{H,nd,ref} / Q''_{H,nd,dop}) \times 100$ [%]:		$Q''_{H,nd,rel} =$	%
Energijski razred zgrade:		☐ A+ ☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ E ☐ F ☐ G	
PODACI O IZDAVAČU ENERGIJSKOG AUDITA		LICA KOJA SU UČESTVOVALA U IZRADI ENERGIJSKOG AUDITA	
Ovlašteno lice:		Građevinski dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____
Registarski broj ovlaštenog lica:		Mašinski dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____
Ime i prezime imenovanog lica:		Elektroteh. dio zgrade:	Struč. kval. lice: _____ Reg. broj: _____ Potpis: _____
Ime i prezime odgovornog lica u ovlaštenom pravnom licu:			
Potpis i pečat			
☐ Energijski audit se izrađuje u svrhu energijskog certificiranja zgrade.		Datum izdavanja: _____	
Svrha izdavanja energijskog certifikata:		☐ javno izlaganje ☐ promet nekretninom ☐ nova zgrada ☐ značajna obnova	

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOM ENERGIJSKOM AUDITU

PRORAČUNSKI PODACI

Unutrašnja projektna temperatura u sezoni grijanja [°C]:	
Broj sati rada sistema grijanja/hlađenja t_g [h/dan]:	
Unutrašnja projektna temperatura u sezoni hlađenja [°C]:	
Broj dana rada sistema grijanja/hlađenja d_{usa} [dan/sedm.]:	
Broj sati rada sistema mehaničke ventilacije/klimatizacije $t_{v,meh}$ [h/dan]:	

GRAĐEVINSKI DIJELOVI ZGRADE

Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrade	H'_{tr} [W/m²K]	$H'_{tr,dep}$ [W/m²K]	ISPUNJENO	
			☒ DA	☐ NE
Koeficijent prolaza toplote	U [W/m²K]	U_{max} [W/m²K]	ISPUNJENO	
Vanjski zidovi, zidovi prema garaži, tavanu			☒ DA	☐ NE
Prozori, balkonska vrata, krovni prozori, transparentni elementi omotača zgrade (U_w)			☒ DA	☐ NE
Ostakljeni dio prozora, balkonskih vrata, krovnih prozora, transparentnih elemenata omotača zgrade (U_g)			☒ DA	☐ NE
Ravni i kosi krovovi iznad grijanog prostora, plafoni prema tavanu			☒ DA	☐ NE
Plafoni iznad vanjskog zraka, plafoni iznad garaže			☒ DA	☐ NE
Zidovi i stropovi prema negrijanim prostorijama i negrijanom stubištu temperature više od 0°C			☒ DA	☐ NE
Zidovi prema tlu, podovi prema tlu			☒ DA	☐ NE
Vanjska vrata, vrata prema negrijanom stubištu, s netransparentnim vratnim krilom i ostakljene pregrade prema negrijanom prostoru			☒ DA	☐ NE
Stijenke kutija za rolete			☒ DA	☐ NE
Plafoni i zidovi između stanova, plafoni između grijanih radnih prostorija različitih korisnika			☒ DA	☐ NE
Kupole i svjetlosne trake			☒ DA	☐ NE
Vrata vjetrobrana			☒ DA	☐ NE

PODACI O POTREBNOJ ENERGIJI

	Za referentne klimatske podatke		Za stvarne klimatske podatke		Zahtjev	
	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Ukupno [kWh/god]	Specifično [kWh/m²god]	Dopušteno	ISPUNJENO
$Q_{H,nd}$						☒ DA ☐ NE
Q_w						☒ DA ☐ NE
$Q_{c,nd}$						☒ DA ☐ NE
$Q_{H,ls}$						☒ DA ☐ NE
$Q_{w,ls}$						☒ DA ☐ NE
$Q_{c,ls}$						☒ DA ☐ NE
Q_H						☒ DA ☐ NE
Q_I						☒ DA ☐ NE
E_{del}						☒ DA ☐ NE
E_{prim}						☒ DA ☐ NE
CO ₂ [t/god]						☒ DA ☐ NE

Objašnjenje: obavezna ispunava ispunjava se opcijski nije obavezna ispunava za stambene zgrade

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOM ENERGIJSKOM AUDITU

PODACI O TERMOTEHNIČKIM SISTEMIMA ZGRADE

PODACI O SISTEMU GRIJANJA		☐ ispunjava se opcijски
Način grijanja:	☐ lokalno ☐ etažno ☐ centralno ☐ daljinsko	
Vrsta uređaja za dobijanje potrebne toplotne energije:	☐ peč ☐ standardni kotao ☐ niskotemperaturni kotao ☐ kondenzacioni kotao ☐ toplotna podstanica/daljin. ☐	
Godina proizvodnje izvora toplotne energije za grijanje:		
Godina ugradnje/zadnje značajne obnove sistema grijanja:		
Broj instaliranih uređaja za dobijanje toplotne energije:		
Izvor energije za grijanje zgrade:	☐ prirodni plin ☐ ukapljeni naftni plin ☐ lož ulje ☐ električna energija ☐ ugalj ☐ daljinski izvor ☐ OIE ☐	
Nazivna snaga instaliranih uređaja za proizvodnju toplotne energije:		[kW]
Ogrijevni medij za prenos toplotne energije:	☐ voda ☐ para ☐ radna tvar ☐	
Projektna temperatura ogrijevnog medija:	polazna	[°C] povratna [°C]
Instalisana oprema u sistemu grijanja:	☐ cirkulacijske pumpe ☐	
Nazivna snaga instalisane opreme u sistemu grijanja:		[kW]
Stepen iskorištenja uređaja za dobijanje toplotne energije: <small>(podatak proizvođača – za nove uređaje; rezultat mjerenja – za postojeće uređaje)</small>		[%]
Vrsta grijnih tijela za predaju toplotne energije:	☐ radijatori ☐ konvektori ☐ cijevni grijači ☐ površinski grijači ☐ podno/zidno stropno ☐	
Ukupna instalisana snaga grijnih tijela:		[kW]
Način regulacije sistema grijanja:	☐ ručno ☐ automatski ☐ centr. nadzor i upr. ☐	
Serviser(i) sistema:		
PODACI O SISTEMU PRIPREME POTROŠNE TOPLE VODE (PTV)		
Način pripreme potrošne tople vode	☐ lokalno ☐ etažno ☐ spremnik ☐ protočno	
Izvor energije za pripremu potrošne tople vode	☐ prirodni plin ☐ ukapljeni naftni plin ☐ lož ulje ☐ električna energija ☐ ugalj ☐ daljinski izvor ☐ OIE ☐	
PODACI O SISTEMU HLAĐENJA ZGRADE		☐ ispunjava se opcijски
Način hlađenja zgrade	☐ lokalno ☐ etažno ☐ centralno ☐ nema	
Izvori energije koji se koriste za hlađenje zgrade	☐ električna energija ☐	
Godina ugradnje/zadnje značajne obnove sistema hlađenja:		
Vrsta uređaja za dobijanje rashladne energije:	☐ kompresorski vodom hlađeni ☐ kompresorski zrakom hlađeni ☐ apsorcijski ☐	
Broj instaliranih uređaja za dobijanje rashladne energije:		
Nazivna snaga instaliranih uređaja za dobijanje rashladne energije:		[kW]
Nazivna električna snaga instaliranih uređaja za dobijanje rashladne energije:		[kW]
Radna tvar u sistemu hlađenja:		Spremnik rashladne energije: ☐ da ☐ ne
Zapremina i temperatura spremnika rashladne energije:		[m³] [°C]
Rashladni medij za prijenos rashladne energije:	☐ voda ☐ radna tvar ☐	
Projektna temperatura rashladnog medija:	polazna	[°C] povratna [°C]
Vrsta rashladnih tijela za izmjenu rashladne energije:	☐ direktni isparivač/unut. jed. ☐ ventilkonvektori ☐ površinska rashladna tijela ☐	
Instalisana snaga rashladnih tijela:		[kW]
Način regulacije sistema hlađenja:	☐ ručno ☐ automatski ☐ centr. nadzor i upr. ☐	
Serviser(i) sistema:		

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOM ENERGIJSKOM AUDITU

PODACI O SISTEMU PRISILNE VENTILACIJE ispunjava se opcijski

Vrsta sistema prisilne ventilacije u zgradi: pod pritiskom odsisni pod pritiskom i odsisni

Procesi pripreme zraka u zgradi: grijanje hlađenje ovlaživanje sušenje

Projektni protok vanjskog zraka za ventilaciju (ukupno): [m³/h]

Broj instaliranih uređaja ventilacije pod pritiskom:

Projektni protok zraka ventilacije pod pritiskom (ukupno): [m³/h]

Broj instaliranih uređaja odsisne ventilacije:

Projektni protok zraka odsisne ventilacije (ukupno): [m³/h]

Broj instaliranih uređaja odsisne i ventilacije pod pritiskom:

Projektni protok zraka odsisne i ventilacije pod pritiskom (ukupno): [m³/h]

Sistem povrata toplote iz istrošenog zraka u zgradi (rekuperacija): da ne

Vrsta uređaja sistema povrata toplote iz istrošenog zraka u zgradi: povrat osjetne toplote povrat osjetne toplote i vlage

Stepen povrata toplote (stepen iskoristivosti): [%]

Stepen povrata vlage: [%]

Ogrjevni medij za prijenos toplotne energije do grijača zraka: voda para radna tvar

Nazivna ogrjevnna snaga instaliranih grijača zraka (ukupno): [kW]

Nazivna električna snaga instaliranih ventilatora za prijenos zraka (ukupno): [kW]

Projektno stanje dovodnog zraka u režimu grijanja: temperatura [°C] relativna vlažnost [%]

Projektno stanje dovodnog zraka u režimu hlađenja: temperatura [°C] relativna vlažnost [%]

Nazivna električna snaga instaliranih uređaja za prijenos toplotne/rashladne energije (sekundarna cirkulacija medija): [kW]

Medij za ovlaživanje zraka: voda para

Instalirani učinak ovlaživača: [kg/h]

Način upravljanja: ručno automatski centr. nadzor i upr.

Serviser(i) sistema:

KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje [%]:

Udio obnovljivih izvora energije u potrebnoj toplotnoj energiji za grijanje, hlađenje i pripremu potrošne tople vode [%]:

Udio obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji za rad termotehničkih sistema [%]:

Vrsta sistema sa obnovljivim izvorima energije solarni kolektori toplotna pumpa fotonapon biomasa

MJERE POBOLJŠANJA ENERGIJSKE EFIKASNOSTI

Red. broj	Opis mjere	Energijski razred zgrade nakon realizacije mjere	Uštede isporučene energije [kWh/god]	Smanjenje emisije CO ₂ [t/god]

REZIME PREPORUKA ZA POVEĆANJE ENERGIJSKE EFIKASNOSTI ZGRADE

PRILOG 6
POPIS BOSANSKO-HERCEGOVAČKIH NORMI I
DRUGIH TEHNIČKIH SPECIFIKACIJA ZA
PRORAČUNE GRAĐEVNIH DIJELOVA ZGRADE I
ZGRADE KAO CJELINE

BAS EN 410:2003

Staklo u građevinarstvu - Određivanje svjetlosnih i sunčanih značajka ostakljenja (EN 410:1998)

Glass in building - Determination of luminous and solar characteristics of glazing (EN 410:1998)

BAS EN 673:2005

Staklo u građevinarstvu - Određivanje koeficijenta prolaska toplote (U vrijednost) - Metoda proračuna (EN 673:1997+A1:2000+A2:2002)

Glass in building - Determination of thermal transmittance (U value) - Calculation method (EN 673:1997+1:2000+A2:2002)

BAS EN ISO 6946:2008

Građevinski dijelovi i građevinski elementi – Toplotna izolacija i provodljivost – Metoda proračuna (ISO 6946:2007; EN ISO 6946:2007)

Building components and building elements – Thermal resistance and thermal transmittance – Calculation method (ISO 6946:2007; EN ISO 6946:2007)

BAS EN ISO 10077-1:2011

Toplotne karakteristike prozora, vrata i sistema za zaštitu od sunca - Proračun koeficijenta prolaza toplote - Dio 1: Opšte (EN ISO 10077-1:2006; ISO 10077-1:2006) Thermal performance of windows, doors and shutters - Calculation of thermal transmittance - Part 1: General (EN ISO 10077-1:2006; ISO 10077-1:2006)

BAS EN ISO 10077-2:2005

Toplotne karakteristike prozora, vrata i otvora - Proračun prenosa toplote - Dio 2: Numerička metoda za okvire (EN ISO 10077-2:2003; ISO 10077-2:2003) Thermal performance of windows, doors and shutters - Calculation of thermal transmittance - Part 2: Numerical method for frames (EN ISO 10077-2:2003; ISO 10077-2:2003)

BAS EN ISO 10211-1:2005

Termički mostovi u građevinskim konstrukcijama (visokogradnji) - Termički tokovi i površinske temperature - Dio 1: Opće metode proračuna (EN ISO 10211-1:1995; ISO 10211-1:1995)

Thermal bridges in building construction - Heat flows and surface temperatures - Part 1: General calculation methods (EN ISO 10211-1:1995; ISO 10211-1:1995)

BAS EN ISO 10456:2008

Građevinski materijali i proizvodi – Higrotermalne karakteristike – Tabelarne proračunske vrijednosti i procedure za ispitivanje i za određivanje nominalnih i proračunskih toplotnih vrijednosti (EN ISO 10456:2007)

Building materials and products – Hygrothermal properties – Tabulated design values and procedures for determining declared and design thermal values (EN ISO 10456:2007)

BAS EN 12524:2005

Građevinski materijali i proizvodi - Higrotermalne karakteristike - Tabelarni prikaz računskih vrijednosti (EN 12524:2000)

Building materials and products - Hygrothermal properties - Tabulated design values (EN 12524:2000)

BAS EN ISO 13370:2010

Toplotne karakteristike građevina - Prenosjenje toplote preko tla - Metoda proračuna (EN ISO 13370:2007; ISO 13370:2007)

Thermal performance of buildings - Heat transfer via the ground - Calculation methods (ISO 13370:2007; EN ISO 13370:2007)

BAS EN ISO 13788:2005

Higrotermalne karakteristike građevinskih dijelova i elemenata građevine - Unutarnja temperatura prostorne površine za sprečavanje kritične vlažnosti površine i stvaranja kondenzacije u međuprostoru - Metoda proračuna (EN ISO 13788:2001; ISO 13788:2001)

Hygrothermal performance of building components and building elements - Internal surface temperature to avoid critical surface humidity and interstitial condensation - Calculation method (EN ISO 13788:2001; ISO 13788:2001)

BAS EN ISO 13789:2009

Toplotne karakteristike građevina - Koeficijenti prenošenja toplote transmisijom i ventilacijom – Metode proračuna (ISO 13789:2007; EN ISO 13789:2007) Thermal performance of buildings - Transmission and ventilation heat transfer coefficients - Calculation method (ISO 13789:2007; EN ISO 13789:2007)

BAS EN ISO 13790:2008

Energetska svojstva građevina – Proračun energije potrebne za grijanje i hlađenje prostora (EN ISO 13790:2008)

Energy performance of buildings – Calculation of energy use for space heating and cooling (EN ISO 13790:2008)

BAS EN ISO 14683:20XX

Toplinski mostovi u zgradarstvu -- Linearni koeficijent prolaska toplote --

Pojednostavljena metoda i utvrđene vrijednosti (ISO 14683:2007; EN ISO 14683:2007)

Thermal bridges in building construction -- Linear thermal transmittance -- Simplified methods and default values (ISO 14683:2007; EN ISO 14683:2007)

NORME ZA TOPLINSKO-IZOLACIJSKE MATERIJALE

BAS EN 13162:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od mineralne vune (MW) -- Specifikacija (EN 13162:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made mineral wool (MW) products -- Specification (EN 13162:2001) BAS EN 13162/AC:2007

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od mineralne vune (MW) -- Specifikacija (EN 13162:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made mineral wool (MW) products -- Specification (EN 13162:2001/AC:2005)

BAS EN 13163:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ekspaniranog polistirena (EPS) -- Specifikacija (EN 13163:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded polystyrene (EPS) -- Specification (EN 13163:2001)

BAS EN 13163/AC:2007

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ekspaniranog polistirena (EPS) -- Specifikacija (EN 13163:2001/AC:2005) Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded polystyrene (EPS) -- Specification (EN 13163:2001/AC:2005)

BAS EN 13164:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) -- Specifikacija (EN 13164:2001) Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of extruded polystyrene foam (XPS) -- Specification (EN 13164:2001)

BAS EN 13164/A1:2004

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) -- Specifikacija (EN 13164:2001/A1:2004) Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of extruded polystyrene foam (XPS) -- Specification (EN 13164:2001/A1:2004)

BAS EN 13164/AC:2007

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) -- Specifikacija (EN 13164:2001/AC:2005) Thermal insulation products for buildings - Factory made products of extruded polystyrene foam (XPS) - Specification (EN 13164:2001/AC:2005)

BAS EN 13165:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od tvrde poliuretanske pjene (PUR) -- Specifikacija (EN 13165:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made rigid polyurethane foam (PUR) -- Specification (EN 13165:2001)

BAS EN 13165/A1:2004

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od tvrde poliuretanske pjene (PUR) -- Specifikacija (EN 13165:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made rigid polyurethane foam (PUR) -- Specification (EN 13165:2001/A1:2004)

BAS EN 13165/A2:2004

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od tvrde poliuretanske pjene (PUR) -- Specifikacija (EN 13165:2001/A2)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made rigid polyurethane foam (PUR) -- Specification (EN 13165:2001/A2)

BAS EN 13165/AC:2007

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od tvrde poliuretanske pjene (PUR) -- Specifikacija (EN 13165:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made rigid polyurethane foam (PUR) products -- Specification (EN 13165:2001/AC:2005)

BAS EN 13166:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od fenolne pjene (PF) -- Specifikacija (EN 13166:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of phenolic foam (PF) -- Specification (EN 13166:2001)

BAS EN 13166/A1:2004

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od fenolne pjene (PF) -- Specifikacija (EN 13166:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of phenolic foam (PF) -- Specification (EN 13166:2001/A1:2004)

BAS EN 13166/AC:2007

Toplinsko izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od fenolne pjene (PF) -- Specifikacija (EN 13166:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings - Factory made products pf phenolic foam (PF) - Specification (EN 13166:2001/AC:2005)

BAS EN 13167:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ćelijastog (pjenastog) stakla (CG) -- Specifikacija (EN 13167:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made cellular glass (CG) products -- Specification (EN 13167:2001)

BAS EN 13167/A1:2004

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ćelijastog (pjenastog) stakla (CG) -- Specifikacija (EN 13167:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made cellular glass (CG) products -- Specification (EN 13167:2001/A1:2004)

BAS EN 13167/AC:2007

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od ćelijastog (pjenastog) stakla (CG) -- Specifikacija (EN 13167:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made cellular glass (CG) products -- Specification (EN 13167:2001/AC:2005)

BAS EN 13168:2002

Toplinsko-izolacijski proizvodi za zgrade -- Tvornički izrađeni proizvodi od drvene vune (WW) -- Specifikacija (EN 13168:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood wool (WW) products -- Specification (EN 13168:2001) BAS EN 13168/A1:2004

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од дрвене вуне (WW) -- Спецификација (EN 13168:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood wool (WW) products -- Specification (EN 13168:2001/A1:2004)

BAS EN 13168/AC:2007

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од дрвене вуне (WW) -- Спецификација (EN 13168:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood wool (WW) products -- Specification (EN 13168:2001/AC:2005)

BAS EN 13169:2002

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од експандiranог перлита (EPB) -- Спецификација (EN 13169:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded perlite (EPB) -- Specification (EN 13169:2001)

BAS EN 13169/A1:2004

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од експандiranог перлита (EPB) -- Спецификација (EN 13169:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded perlite (EPB) -- Specification (EN 13169:2001/A1:2004)

BAS EN 13169/AC:2007

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од експандiranог перлита (EPB) -- Спецификација (EN 13169:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded perlite (EPB) -- Specification (EN 13169:2001/AC:2005)

BAS EN 13170:2002

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од експандiranог плута (ICB) -- Спецификација (EN 13170:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded cork (ICB) -- Specification (EN 13170:2001)

BAS EN 13170/AC:2007

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од експандiranог плута (ICB) -- Спецификација (EN 13170:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made products of expanded cork (ICB) -- Specification (EN 13170:2001/AC:2005)

BAS EN 13171:2002

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од дрвених влакана (WF) -- Спецификација (EN 13171:2001)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood fibre (WF) products -- Specification (EN 13171:2001)

BAS EN 13171/A1:2004

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од дрвених влакана (WF) -- Спецификација (EN 13171:2001/A1:2004)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood fibre (WF) products -- Specification (EN 13171:2001/A1:2004)

BAS EN 13171/AC:2007

Топлинско-изолацијски производи за зграде -- Творнички израђени производи од дрвених влакана (WF) -- Спецификација (EN 13171:2001/AC:2005)

Thermal insulation products for buildings -- Factory made wood fibre (WF) products -- Specification (EN 13171:2001/AC:2005)

BAS EN 13172:2002

Топлинско-изолацијски производи -- Вредновање сукладности (EN 13172:2001)

Thermal insulation products -- Evaluation of conformity (EN 13172:2001)

BAS EN 13172/A1:2005

Топлинско-изолацијски производи -- Вредновање сукладности (EN 13172:2001/A1:2005) Thermal insulation products -- Evaluation of conformity (EN 13172:2001/A1:2005)

BAS EN 13499:2004

Топлинско-изолацијски производи за примјену у зградарству -- Повезани sustavi за ванјску топлинску изолацију (ETICS) на основи експандiranог полистирена -- Спецификација (EN 13499:2003)

Thermal insulation products for buildings -- External thermal insulation composite systems (ETICS) based on expanded polystyrene -- Specification (EN 13499:2003)

BAS EN 13500:2004

Топлинско-изолацијски производи за примјену у зградарству -- Повезани sustavi за ванјску топлинску изолацију (ETICS) на основи минералне вуне -- Спецификација (EN 13500:2003)

Thermal insulation products for buildings -- External thermal insulation composite systems (ETICS) based on mineral wool -- Specification (EN 13500:2003)

BAS EN 1745:2003

Зидови и производи за зиданје -- Методе одређивања рачунских топлотних вриједности (EN 1745:2002)

Masonry and masonry products -- Methods for determining design thermal values

(EN 1745:2002)

METODOLOGIJA ZA UTVRĐIVANJE ENERGIJSKIH KARAKTERISTIKA ZGRADA SA ALGORITMOM ZA PRORAČUN ISTIH

SADRŽAJ	i
1. Uvod	1
2. Bilana energije i indikatori enerģijske efikasnosti	2
3. Fizičke veličine, oznake i jedinice	4
4. Struktura proračuna	10
5. Podjela na zone	10
6. Ulazni podaci za proračun	12
7. Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje	14
7.1. Proračun potrebne energije za grijanje	14
7.1.1. Transmisioni gubici toplote	16
7.1.2. Ventilacijski gubici toplote	21
7.1.3. Razmjena toplote između zona	24
7.1.4. Dobici toplotne energije	25
7.2. Mjesečne vrijednosti potrebne energije za grijanje	33
8. Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje	37
8.1. Proračun potrebne energije za hlađenje	37
9. Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode	38
10. Godišnja potrebna energija za rasvjetu	39
11. Proračuni isporučene energije sistema (Godišnji gubici sistema)	40
11.1. Stambene zgrade	42
11.1.1. Godišnji toplotni gubici sistema grijanja	42
11.1.2. Isporučena energija za grijanje zgrade	45
11.1.3. Godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode	46
11.1.4. Godišnja isporučena energija za zagrijavanje potrošne tople vode	47
11.1.5. Godišnja isporučena energija za stambene zgrade	48
11.2. Nestambene zgrade	48
11.2.1. Isporučena energija za grijanje zgrade	48
11.2.2. Isporučena energija za zagrijavanje potrošne tople vode	48
11.2.3. Godišnji toplotni gubici sistema za hlađenje zgrade	48
11.2.4. Isporučena energija za hlađenje zgrade	48
11.2.5. Godišnja isporučena energija za nestambene zgrade	49
12. Godišnja primarna energija	50
13. Godišnja emisija CO ₂	51
13.1. Direktna emisija CO ₂	51
13.2. Indirektna emisija CO ₂	54
14. Iskazivanje enerģijskih karakteristika zgrada	55

1. Uvod

U Metodologiji je predstavljena procedura za utvrđivanje enerģijskih karakteristika stambenih i nestambenih zgrada zasnovanim na standardnim uslovima korištenja prostora.

Kod proračuna enerģijskih potreba **stambenih zgrada**, uzimaju se u obzir godišnje vrijednosti potrebne energije za grijanje i energije za pripremu potrošne tople vode.

Prema kategorizaciji stambene zgrade mogu biti:

- individualne stambene zgrade (porodične kuće) i
- višestambene zgrade za kolektivno stanovanje.

Kod proračuna enerģijskih potreba **nestambenih zgrada**, uzimaju se u obzir godišnje vrijednosti potrebne energije za grijanje, energije za hlađenje, pripremu potrošne tople vode i rasvjetu.

Prema kategorizaciji nestambene zgrade mogu biti:

- upravno-poslovne ili administrativne zgrade,
- zgrade namjenjene obrazovanju,
- zgrade namjenjene zdravstvu i socijalnoj zaštiti,
- zgrade namjenjene turizmu i ugostiteljstvu,
- zgrade namjenjene za sport i rekreaciju,
- zgrade namjenjene za trgovinu i uslužne djelatnosti i
- ostale nestambene zgrade mješovite namjene i zgrade druge namjene koje koriste energiju.

Predstavljena je procedura za računanje korisne energije za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode, rasvjete i pomoćne energije električnih potrošača instaliranih u termotehničkim sistemima koji su u funkciji ostvarivanja potreba za grijanjem i hlađenjem. Predstavljen je način proračuna isporučene energije zgradi, primarne energije i emisije CO₂ na godišnjem nivou.

2. Bilans energije i indikatori energijske efikasnosti

Potrebna energija za grijanje i hlađenje je toplota koju treba dovesti, odnosno odvesti kondicioniranom prostoru da bi se održala željena temperatura u zadanom vremenskom periodu (korisna energija).

Potrebna energija za potrošnu toplu vodu; toplota koju treba dovesti potrebnoj količini potrošne tople vode, da bi se zagrijala od temperature koju ima voda iz vodovodne mreže do temperature koju treba imati na mjestu isporuke.

Potrebna energija se računa na osnovu kvazistacionarnog energijskog bilansa, uzimajući u obzir unutrašnje i spoljne varijacije temperature i uticaj solarnog zračenja kroz transparentne otvore. Dinamički uticaj toplotnih dobitaka je uključen kroz faktor iskorištenja toplotnih dobitaka.

Isporučena energija je energija izražena po nosiocu energije, koja se dovodi u tehnički sistem u zgradu kroz granicu sistema, kako bi se zadovoljile potrebe zgrade za energijom. Ona se može proračunati uzimajući u obzir iskoristive i neiskoristive gubitke termotehničkih sistema ili pojednostavljeno uzimajući u obzir toplotne gubitke sistema kroz stepene efikasnosti.

Primarna energija je energija koja nije podvrgnuta ni jednom postupku pretvaranja.

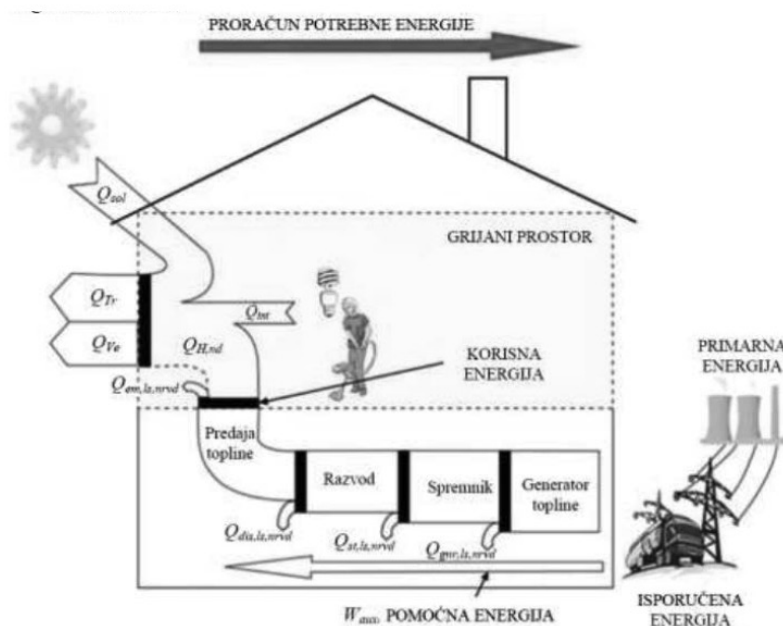
Proračunom energijskih karakteristika zgrada računaju se:

- godišnja potrebna energija za grijanje,
- godišnja potrebna energija za hlađenje,
- godišnja potrebna energija za ventilaciju,
- godišnja potrebna energija za pripremu potrošne tople vode,
- godišnja potrebna energija za osvjjetljenje,
- godišnji gubici tehničkih sistema (iskoristivi i neiskoristivi gubici),
- potrebna energija za pogon pomoćne opreme u termotehničkom sistemu,
- godišnja isporučena energija,
- primarna energija,
- godišnja emisija CO₂.

Isporučena energija stambenoj zgradi je energija koja služi za zadovoljavanje godišnjih potreba energije za grijanje i pripremu potrošne tople vode. Kod novih zgrada se potrebe za energijom računaju prema standardiziranim uslovima kojim se osiguravaju; unutrašnja temperatura u sezoni grijanja i energija za pripremu potrošne tople vode na nivou godine. Kod postojećih zgrada se prema namjeni zgrade usvajaju standardne vrijednosti unutrašnje projektne temperature za period grijanja, broj sati rada sistema grijanja i godišnja potrebna količina potrošne tople vode.

Isporučena energija nestambenoj zgradi je energija koja služi za zadovoljavanje godišnjih potreba energije za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode i rasvjetu. Kod novih zgrada se potrebe za energijom računaju prema standardiziranim uslovima kojim se

osiguravaju; unutrašnja temperatura grijanjem u sezoni grijanja i hlađenja, energija za pripremu potrošne tople vode i standardizirane karakteristike sistema rasvjete na nivou godine. Kod postojećih zgrada se prema namjeni zgrade usvajaju standardne vrijednosti unutrašnje projektne temperature za period grijanja i hlađenja, broj sati rada sistema grijanja, hlađenja i sistema rasvjete i godišnja potrebna količina potrošne tople vode. Isporučena energija zgradi uključuje i pomoćnu energiju potrebnu za pogon uređaja instalisanih u termotehničkom sistemu, slika 2.1.

Slika 2.1. Prikaz proračuna potrebne energije zgrade

3. Физичке величине, ознаке и јединице

Физичка величина	Ознака	Јединица
Бездимензиони апсорпцијски коефицијент зида/кroва	$\alpha_{S,c}$	-
Бездимензионални фактор који узима у обзир прекиде у гријању	$\alpha_{H,red}$	-
Бездимензионални нумерички параметар који зависи од вриједности вremenske константе	a_H	-
Бездимензионални однос тоplotног биланса	y_H	-
Број дана рада система гријања у <i>i</i> -том мјесecu	$L_{H,mj}$	d/mj
Број изmjена зрака	n	1/h
Број изmjена зрака услед инфилтрације број изmjена зрака при наметнутој разлици притисака од 50 Pa	e_{wind}	1/h
Број јединица (кревети, радна мјеста и тако даље)	f	-
Бруто запремина гријаног дијела зграде, површине овојнице <i>A</i>	V_e	m ³
Дodataк на коефицијент пролаза топлоте због тоplotних mostова	ΔU_{TM}	W/m ² K
Доња тоplotна моћ горива	H_d	MJ/kg, MJ/m ³
Дужина везе између елемената конструкције	l_A	m
Ефективна површина отвора <i>k</i> на коју упада соларно зрачење	$A_{sol,k}$	m ²
Ефикасност система за аутоматску контролу-регулацију	η_{ac}	-
Ефикасност система за дистрибуцију	η_{dis}	-
Ефикасност система за генерацију	η_{gen}	-
Ефикасност система за предају тоplotне енергије/хлађења простору	η_{em}	-
Фактор експортване примарне енергије <i>i</i> -тог извора енергије	$f_{prim,ex,i}$	-
Фактор емисије угљика	EF_c	kgC/GJ
Фактор искоришeња тоplotних добитака код гријања	$\eta_{H,gn}$	-
Фактор искоришeња тоplotних губитака код хлађења	$\eta_{C,gn}$	-
Фактор испоручене примарне енергије <i>i</i> -тог извора енергије	$f_{prim,del,i}$	-
Фактор корекције температуре	F_X	-
Фактор облика између отвора <i>k</i> и неба	$F_{r,k}$	-
Фактор редукције за сусједне некондициониране просторије са унутрашњим извором тоplotне енергије	$b_{tr,l}$	-

Faktor smanjenja temperature razlike	b_u	-
Faktor smanjenja zbog neokomitog upada Sunčeva zračenja	F_W	-
Faktor umanjenja uređaja za zaštitu od Sunčeva zračenja	F_C	-
Faktor umanjenja zbog sjene od pomičnog zasjenjenja	$F_{sh,gl}$	-
Faktor zasjenjena uslijed vanjskih prepreka direktnom upadu Sunčeva zračenja	$F_{sh,ob,k}$	-
Faktori zaštićenosti zgrade od vjetra	n_{50}	-
Godišnja eksportovana energija i - tog izvora energije	$E_{ex,i}$	kWh/god.
Godišnja emisija CO ₂	EM	kg/god.
Godišnja količina potrošene električne/ toplotne energije	AD	kWh/god.
Godišnja potrebna energija za pogon pomoćnih sistema	Q_{aux}	kWh/god.
Godišnja potrebna toplotna energija	Q_H	kWh/god.
Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje	$Q_{H,nd}$	kWh/god.
Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode	$Q_{W,nd}$	kWh/god.
Gornja toplotna moć goriva	H_g	MJ/kg, MJ/m ³
Gustoca	ρ	kg/m ³
Isporučena energija	E_{del}	kWh/god.
Koeficijent emisivnosti zida	ϵ	-
Koeficijent prijenosa a toplote kontrolnim elementom zraka k putem ventilacije	$H_{Ve,k}$	W/K
Koeficijent prolaza toplote elementa ovojnice	U	W/m ² K
Koeficijent toplotnih gubitaka prema tlu	H_G	W/K
Koeficijent toplotnih gubitaka zgrade ($H=H_{tr}+H_{ve}$)	H	W/K
Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka proračunske zone prema okolini, susjednim prostorijama ili drugoj zoni	$H_{tr,adj,k}$	W/K
Koeficijent transmisijskog gubitaka kroz ovojnicu prema okolini	H_D	W/K
Koeficijent transmisijskog gubitaka prema susjednim zgradima	H_A	W/K
Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka	$H_{tr,adj}$	W/K
Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka elementa k prema susjednoj prostoriji, okolini ili zoni temperature $\theta_{e,k}$	$H_{Tr,k}$	W/K
Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka kroz negrijane prostorije prema okolini	H_U	W/K
Koeficijent ventilacijske izmjene toplote	H_{Ve}	W/K

Koeficijent ventilacijskih gubitaka mehaničke ventilacije	$H_{Ve,v,meh}$	W/K
Koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed infiltracije vanjskog zraka u grijani prostor	$H_{Ve,inf}$	W/K
Koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed namjernog prozračivanja	$H_{Ve,v,win}$	W/K
Količina sagorjelog goriva	B	kg, m ³
Korisna grijana površina zgrade	A_k	m ²
Neto zapremina, zapremina grijanog dijela zgrade	V	m ³
Odnos broja sati rada sistema za grijanje u toku sedmice prema ukupnom broju sati u sedmici	$f_{H,hr}$	-
Osrednjeni koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka zgrade	$H'_{tr,adj}$	W/m ² K
Parcijalni faktor zasjenjenja zbog bočnih elemenata prozorskog otvora u zavisnosti od orijentacije površine, uglu bočnog prozorskog zasjenjenja, geografskoj širini	F_{fin}	-
Parcijalni faktor zasjenjenja zbog gornjih elemenata prozorskog otvora u zavisnosti od orijentacije površine, uglu gornjeg zasjenjenja, geografskoj širini	F_{ov}	-
Parcijalni faktor zasjenjenja zbog konfiguracije terena u zavisnosti od orijentacije površine, ugla horizonta i geografskoj širini	F_{hor}	-
Potrebna toplotna energija za hlađenje	$Q_{C,nd}$	kWh
Površina elemenata ovojnice koji razdvajaju grijani prostor od okoline	A_e	m ²
Površina kondicionirane zone zgrade s vanjskim dimenzijama	A_f	m ²
Površina ovojnice koja razdvaja grijani prostor od okoline	A	m ²
Procijenjena parazitska energija	W_P	kWh
Procijenjena količina energije koju je potrebno dovesti kako bi rasvjeta ispunjavala svoju funkciju	$W_{L,t}$	kWh
Projicirana površina zida	A_c	m ²
Prosječna temperaturna razlika vanjske temperature zraka i temperature neba	$\Delta\theta_{er}$	°C
Prosječni toplotni fluks od solarnog zračenja k toplotne energije	$\Phi_{sol,mn,k}$	W
Prosječni toplotni fluks od solarnog zračenja u susjednoj nekondicioniranoj prostoriji	$\Phi_{sol,mn,u,l}$	W
Prosječni toplotni fluks od unutrašnjeg izvora i u susjednoj nekondicioniranoj prostoriji	$F_{int,mn,u-l}$	W
Prosječni toplotni fluks od unutrašnjeg izvora i u susjednoj nekondicioniranoj prostoriji	$\Phi_{int,mn,u,l}$	W

nekondicioniranoj prostoriji		
Prosječni toplotni fluks od unutrašnjih izvora k toplotne energije	$F_{int,mn,k}$	W
Prosječni toplotni fluks od unutrašnjih izvora k toplotne energije	$\Phi_{int,mn,k}$	W
Razmjenjena toplotna energija u periodu hlađenja (transmisijska , ventilacijska i infiltracijska)	$Q_{C,ht}$	kWh
Relativna vrijednost potrebne godišnje toplotne energije za grijanje	$Q''_{H,nd,rel}$	kWh/m ² god.
Specifična toplotna energija potrebna za pripremu potrošne tople vode	$q_{W,A,a}$	kWh/m ² god.
Specifični faktor emisije CO ₂ za električnu ili toplotnu energiju	EF	-
Specifični toplotni kapacitet	c_p	J/m ³ K ili J/kgK
Specifični unutrašnji dobitak toplote	q_{spec}	W/m ²
Srednja dozračena Sunčeva energija za proračunski period (za lokaciju i referentnu zonu)	S_s	MJ/m ²
Srednja vanjska temperatura za proračunski period (za lokaciju i referentnu zonu)	θ_e	°C
Srednji toplotni tok od solarnog zračenja na površinu građevinskog dijela	$I_{sol,k}$	W/m ²
Stepen propuštanja ukupnog zračenja okomito na ostakljenje kada pomično zasjenjenje nije uključeno	g_{\perp}	-
Suma solarnih toplotnih dobitaka za posmatrani period	Q_{sol}	kWh
Tačkasti toplotni most	χ_j	W/K
Temperatura potrošne tople vode	$\theta_{W,del}$	°C
Temperatura vode iz vodovoda	$\theta_{W,0}$	°C
Temperatura vode u spremniku	θ_0	°C
Toplotna energija iz obnovljivih izvora dovedena odgovarajućim sistemom	E_{obnov}	kWh/god.
Toplotna energija vraćena sistemom za regeneraciju/rekuperaciju	E_{pov}	kWh/god.
Toplotni gubici sistema grijanja	$Q_{H,ls}$	kWh/god.
Toplotni gubici uslijed neuniformne raspodjele temperature	$Q_{em,str}$	kWh/god.
Toplotni gubici zbog kontrole unutrašnje temperature	$Q_{em,c}$	kWh/god.
Toplotni gubici zbog položaja emitera toplote	$Q_{em,emb}$	kWh/god.
Toplotni gubitak po dužnom metru veze	ψ_1	W/mK
Toplotni otpor	R	m ² K/W

Toplotni tok negrijanog prostora od unutrašnjih toplotnih izvora ili solarnih dobitaka	Φ_U	W
Toplotni tok zračenja od površine otvora k prema nebu	$\Phi_{r,k}$	W
Udio broja dana u mjesecu koji pripada sezoni grijanja	$f_{H,m}$	-
Udio oksidirajućeg ugljika	O_c	-
Udio površine prozorskog okvira u ukupnoj površini prozora	F_F	-
Udio vremena s uključenom pomičnom zaštitom	f_{with}	-
Ukupan broj dana u i -tom mjesecu	d_{mj}	d/mj
Ukupna potrebna energija za rasvjetu	E_L	kWh
Ukupna propusnost Sunčeva zračenja kroz prozirne elemente kada pomično zasjenjenje nije uključeno	g_{gl}	-
Ukupni dobitci (priliv) toplote	$Q_{H,gn}$	kWh
Ukupni gubici toplotne energije za mjesece u periodu grijanja (transmisijski, ventilacijski i infiltracijski)	$Q_{H,lt}$	kWh
Ukupni toplotni dobitci u zgradu za mjesece u periodu grijanja (ljudi, rasvjeta i ostali aparati)	$Q_{H,gn}$	kWh
Ukupni toplotni dobitci u zgradu za mjesece u periodu hlađenja (ljudi, rasvjeta i ostali aparati)	$Q_{C,gn}$	kWh
Ukupni transmisijski gubici	Q_{Tr}	kWh
Ukupni ventilacijski gubici	Q_{ve}	kWh
Unutrašnja projektana temperatura temperaturnih zona	$\theta_{int,set,H}$	°C
Unutrašnji dobitci toplote od ljudi i uređaja	Q_{int}	kWh
Unutrašnji toplotni kapacitet	C_m	J/K
Vanjski koeficijent prolaza toplote zračenjem	h_t	W/m ² K
Vremenske konstante	τ i $\tau_{H,0}$	h
Vrijeme trajanja operacije od ukupnog računskog perioda (ukupno vrijeme $f_t = 1$)	f_t	-
Vrijeme trajanja računskog perioda	t	h
Zapremina	V	m ³
Zapreminski protok	\dot{V}	m ³ /h
Subscripts		
Emiter		emb
Generator		gen
Godišnji		god.
Grijani prostor – negrijani prostor		iu

Grijani prostor – okolina	ue
Grijanje	H
Hlađenje	C
Infiltracija	inf
Kontinuirani rad	cont
Mehanička ventilacija	meh
Mjesečni	mj ili bez oznake
Negrijani	u
Negrijani prostor – okolina	ue
Okolina	e
Ostakljenje	gl
Pomična zaštita od Sunčeva zračenja	sh
Prozor	pr
Prozori, prozračivanje zbog otvaranja prozora	win
Satni	sa
Sistem za automatsku kontrolu i regulaciju	ac
Sistem za distribuciju	dis
Skladištenje	s
Specifični, izraženi po korisnoj grijanoj površini	"
Unutrašnji	int
Zrak	a
Zona	yz, mn

ALGORITAM ZA PRORAČUN POTREBNE ENERGIJE ZA GRIJANJE, HLAĐENJE, VENTILACIJU PRIPREMU POTROŠNE TOPLE VODE I RASVJETU

4. Struktura proračuna

1. Izabrati metodu proračuna (kvazistacionarni mjesečni proračun), za računanje potrebne energije za grijanje i dinamički satni proračun za računanje potrebne energije za hlađenje; za računanje isporučene i primarne energije zgradi koriste se godišnje vrijednosti.
2. Podijeliti objekat u zone.
3. Definisati dijelove ovojnice koji razdvajaju grijani i hlađeni prostor od okoline (negrijanog/nehlađenog prostora, susjednih zgrada, tla i tako dalje).
4. Definisati osnovnu namjenu prostora i parametre za grijani i hlađeni prostor, vanjske klimatske uslove (prema lokalnim klimatskim podacima i podacima datim za referentnu klimatsku zonu).
5. Za svaku zonu i odabrani vremenski korak (mjesečni ili satni proračun) proračunati potrebnu energiju za grijanje, hlađenje, pripremu potrošne tople vode i rasvjetu.
6. Proračunati godišnju potrebnu energiju za pojedine zone.
7. Unijeti elemente termotehničkih sistema pojedinih zona radi proračuna gubitaka sistema (iskoristivih i neiskoristivih).
8. Kombinovati rezultate pojedinih zona i proračunati godišnje vrijednosti isporučene energije za grijanje, hlađenje, pripremu potrošne tople vode i rasvjetu.
9. Proračunati godišnje vrijednosti primarne energije
10. Proračunati godišnje vrijednosti emisije CO₂.

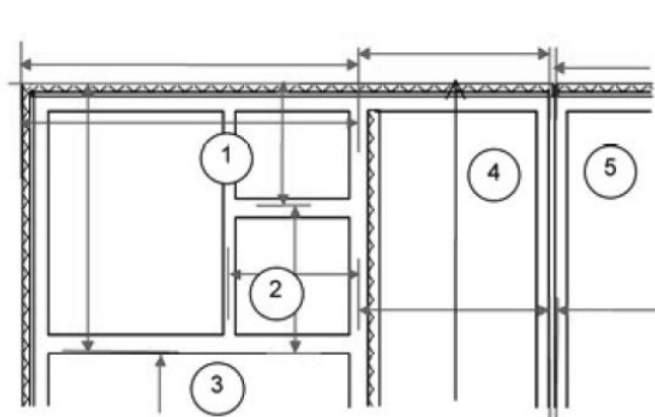
5. Podjela na zone

Podjela na proračunske zone za koje se odvojeno računa potrebna energija za grijanje i hlađenje, pripremu tople vode i rasvjetu, te se za svaku zonu zasebno izdaje energijski certifikat, provodi se za dijelove zgrada ako se razlikuju

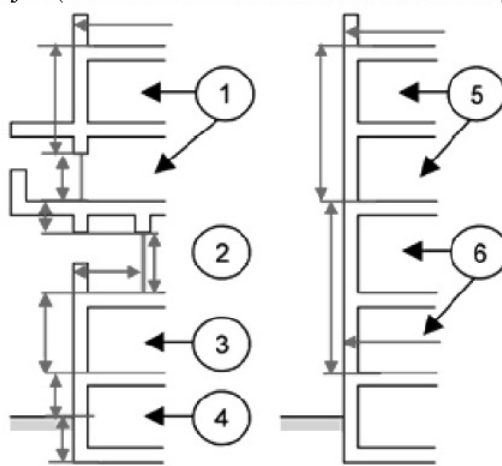
- dijelovi koji čine zaokružene funkcionalne cjeline koje imaju različitu namjenu te imaju mogućnost odvojenih sistema grijanja i hlađenja (stambeni dio u nestambenoj zgradi), ili se razlikuju po unutrašnjoj projektnoj temperaturi za više od 4 °C,
 - namjena drugačija od osnovne i to u iznosu od 10 % i više neto podne površine prostora veće od 50 m²,
 - u pogledu ugrađenog termotehničkog sistema i njegovog režima upotrebe.
- Proračun potrebne energije prema normi BAS EN ISO 13790 moguć je na tri načina:
- cijela zgrada tretirana kao jedna zona,

- zgrada podijeljena u nekoliko zona, među kojima je razlika unutrašnjih temperatura $<5^{\circ}\text{C}$, pa se izmjena toplote između samih zona ne uzima u obzir,
- zgrada podijeljena u nekoliko zona, među kojima je razlika unutrašnjih temperatura $\geq 5^{\circ}\text{C}$, pa se izmjena toplote između zona uzima u obzir.
- Radi usklađivanja važećih propisa i standardom propisanog načina proračuna, bira se proračun potrebne energije prema BAS EN ISO 13790 sa podjelom na zone sa podjelom na slučajeve kada se razmjena toplote između zona uzima ili ne uzima u obzir, prema razlici temperatura između zona.

Granice proračunskih zona se određuju prema Slici 5.1. (a i b.)

Slika 5.1.a. Horizontalni presjek (zone sa sistemom za kontrolu unutrašnje temperature su 1,2, 4 i 5)

Slika 5.1.b. Vertikalni presjek (sve zone sa sistemom za kontrolu unutrašnje temperature) ...

6. Ulazni podaci za proračun

Za proračun godišnje potrebne energije za grijanje neophodno je imati podatke navedene u Tabeli 6.1.

Tabela 6.1. Ulazni podaci za proračun godišnje potrebne energije zgrada

Klimatski podaci		Dimenzija
θ_e	srednja vanjska temperatura za proračunski period (za lokaciju i referentnu klimatsku zonu)	(°C)
S_s	srednja dozračena Sunčeva energija za proračunski period (za lokaciju i referentnu klimatsku zonu)	(MJ/m ²)
Proračunski parametri		
$\theta_{int,set,H}$	unutrašnja projektna temperatura temperaturnih zona (Tabela 7.1.)	(°C)
n	broj izmjena zraka proračunske zone u jednom satu (u Tabelama 7.4. – 7.7. su navedene projektne vrijednosti broja izmjena zraka, za postojeći objekat korisnik unosi stvarni broj izmjena zraka koji je funkcija od stanja prozora i vrata)	(1/h)
Podaci o zgradi		
	namjena zgrade (kategorizacija po Pravilniku o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada)	
A_e	površina elemenata ovojnice koji razdvajaju grijani prostor od okoline (zidovi, prozori, vrata, stropovi, krovovi, podovi), ukupna i podijeljena prema stranama svijeta	(m ²)
A	površina ovojnice koja razdvaja grijani prostor od okoline	(m ²)
V_e	bruto zapremina grijanog dijela zgrada, površine ovojnice A	(m ³)
A_k	korisna grijana površina zgrada (za stambene zgrade je $A_k=0,32 V_e$)	(m ²)
V	neto zapremina, zapremina grijanog dijela zgrada (za zgrade do tri etaže $V=0,76 V_e$. Za ostale slučajeve $V=0,8 V_e$)	(m ³)
U	koeficijent prolaza toplote elementa ovojnice (prozori, vrata, staklene površine ili čvrste konstrukcije ovojnice)	(W/m ² K)
δ_e	debljina elemenata konstrukcije ovojnice	(m)
λ_e	koeficijent provođenja toplote elemenata konstrukcije ovojnice, Tabela 5, Prilog B, Pravilniku o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada	(W/mK)
Podaci o termotehničkom sistemu		
	broj sati grijanja u toku jednog dana u sezoni grijanja (Tabela 7.8.)	(h)
	broj dana u sedmici u kojim sistem grijanja radi (Tabela 7.8.)	(-)
	način grijanja zgrade	
	način pripreme potrošne tople vode	
	izvori energije za pojedine termotehničke sisteme (grijanje i PTV)	
	vrsta ventilacije (prirodna, prisilna)	
	broj sati hlađenja u toku jednog dana u sezoni hlađenja (Tabela 7.8.)	(h)

	broj dana u sedmici u kojim sistem hlađenja radi (Tabela 7.8.)	(-)
	način hlađenja zgrade (dati nekoliko opcija)	
	izvori energije za sistem hlađenja	
	vrsta ventilacije (prirodna, prisilna)	

Upute za određivanje karakteristika zgrade

Površina elemenata ovojnice koji razdvajaju grijani prostor od okoline određuje se kao spoljna bruto površina elementa, A_e (m^2) prikazana prema orijentaciji odnosno stranama svijeta tih elemenata. Pri određivanju površine poda, uzima se u obzir i debljina vanjskog zida.

Za određivanje bruto zapremine zgrade, za visinu prostorije uzima se spratna visina (svijetla visina sa međuspratnom konstrukcijom).

Korisna površina predstavlja neto grijanu površinu zgrade i može se razlikovati od ukupne korisne površine zgrada u slučaju kada neki dijelovi korisne površine nisu predviđeni za grijanje.

Ovojnici zgrada čine transparentni i netransparentni dijelovi. Za svaki element ovojnice je potrebno odrediti bruto površinu i elemente koji čine određenu konstrukciju radi određivanja koeficijenta prolaza toplote. Za konstrukcije koje su u kontaktu sa tlom, uzimaju se u obzir slojevi do hidroizolacije. Isto vrijedi i za ravni krov, osim u slučaju obrnutog ravnog krova i slučaju kada je toplotna izolacija zgrada u kontaktu sa tlom izvedena od vodonepropusnog materijala, kao što je na primjer ekstrudirani polistiren.

Koeficijent prolaza toplote U (W/m^2K) određuje se prema BAS EN ISO 13789:

- za netransparentne dijelove ovojnice, osim podova i zidova prema tlu BAS EN ISO 6946,
- za podove i zidove prema tlu BAS EN ISO 13370,
- za prozore, balkonska vrata i rolete u skladu sa BAS EN ISO 10077-2 s tim da se mogu koristiti izmjerene U vrijednosti okvira prema BAS EN ISO 12412-2 i zastakljenja prema BAS EN 674 i BAS EN 410,
- za proizvode za zidne konstrukcije prema BAS EN 1745.

7. Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje

Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje računa se prema normi BAS EN ISO 13790.

7.1. Proračun potrebne energije za grijanje

Postupak proračuna potrebne energije za grijanje zgrada ili zone sadrži:

- Proračun transmisijskih gubitaka energije
- Proračun ventilacijskih i infiltracijskih gubitaka energije
- Proračun solarnih i unutrašnjih priliva toplote
- Proračun faktora iskorištenja toplotnih dobitaka.

Za svaku zonu zgrada, godišnja potrebna toplotna energija za grijanje računa se prema normi BAS EN ISO 13790, tako što se proračuna potrebna energija za grijanje za svaki mjesec u sezoni grijanja:

$$Q_{H,nd} = Q_{H,ht} - \eta_{H,gn} \cdot Q_{H,gn} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

$Q_{H,nd}$	-	potrebna toplotna energija za grijanje za pojedini mjesec	(kWh)
$Q_{H,ht}$	-	ukupni gubici toplotne energije za mjesec u periodu grijanja (transmisijski, ventilacijski i infiltracijski)	(kWh)
$\eta_{H,gn}$	-	faktor iskorištenja toplotnih dobitaka	(-)
$Q_{H,gn}$	-	ukupni toplotni dobitci u zgradi za mjesec u periodu grijanja (ljudi, rasvjeta i ostali aparati)	(kWh)

Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje zgrada računa se kao suma pozitivnih vrijednosti potrebne toplotne energije za grijanje za pojedini mjesec:

$$Q_{H,nd} = \sum_t Q_{H,nd,t} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje je:

t	-	mjeseci u kojim je potrebna energija za grijanje pozitivna	(-)
-----	---	--	-----

Faktor iskorištenja toplotnih dobitaka je bezdimenzionalna funkcija omjera toplotnih dobitaka i gubitaka te termalne inercije zgrade. Ono predstavlja korisnu komponentu toplotnih dobitaka u prostoru.

Proračun grijanja uzima u obzir gubitke toplotne energije u periodu kada se u zgradi održava unutrašnja projektna temperatura i to vrijeme je vrijeme rada sistema grijanja (Tabela 7.1.).

Tokom ostalog perioda se pretpostavlja temperatura prostora jednaka minimalnoj temperaturi (set-back temperatura), koja je za 4 °C niža od unutrašnje projektne temperature.

Ukoliko zgrada ili zona zgrade sadrži više od jednog termotehničkog sistema, potrebna energija za grijanje se dijeli između tih sistema. Suma energija koja se zahtijeva od pojedinih sistema treba da bude jednaka ukupno potrebnoj energiji za grijanje. Ovo se može odnositi na nekoliko ventilacijskih, klimatizacijskih sistema ili sistema grijanja ili kombinacije bilo kojih drugih sistema.

Tabela 7.1. Ulazni podaci/unutrašnja projektna temperatura

Ulazni podaci	Unutrašnja temperatura u sezoni grijanja	Unutrašnja temperatura u sezoni hlađenja/zona Sjever	Unutrašnja temperatura u sezoni hlađenja/zona Jug
Vrsta zgrada	°C	°C	°C
Individualne stambene zgrade (porodične kuće)	20	26	26
Individualne stambene zgrade u nizu	20	26	26
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/slobodnostojeća zgrada	20	26	26
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/zgrade u nizu	20	26	26
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/soliter	20	26	26
Upravno-poslovne ili administrativne zgrade	20	26	26
Zgrade namjenjene za obrazovanje	20	26	26
Zgrade namjenjene za ugostiteljstvo i turizam	20	26	26
Zgrade namjenjene za zdravstvo i socijalnu zaštitu	22	26	26
Zgrade namjenjene za sport i rekreaciju	18	26	26
Zgrade namjenjene za	20	26	26

trgovinu i uslužne djelatnosti			
Zgrade za proizvodne djelatnosti	18	26	26
Ostale zgrade koje troše energiju	20	26	26

Ukupni toplotni gubici se određuju kao:

$$Q_{H,ht} = Q_{tr} + Q_{ve} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- Q_{tr} - ukupni transmisijски gubici toplotne energije (kWh)
 Q_{ve} - ukupni ventilacijski gubici toplotne energije (infiltracijski i ventilacijski) (kWh)

7.1.1. Transmisijски gubici toplote

Za proračun transmisijских gubitaka toplote potrebno je proračunati koeficijent transmisije kroz ovojnicu zgrade koji uzima u obzir i uticaj toplotnih mostova H_{tr} (W/K).

Ukupni transmisijски gubici proračunske zone i za posmatrani period računaju se prema BAS EN ISO 13790:

$$Q_{tr} = \frac{1}{1000} \sum_k (H_{tr,adj,k} \cdot (\theta_{int,set,H} - \theta_{e,k})) \cdot t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- $H_{tr,adj,k}$ - koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka proračunske zone prema okolini, susjednim prostorijama ili drugoj zoni (W/K)
 $\theta_{int,set,H}$ - projektna temperatura zone (Tabela 7.1. za period grijanja i u periodima prekida grijanja – set back temperatura) (°C)
 $\theta_{e,k}$ - srednja vanjska temperatura za proračunski period (mjesec za grijanje a satna za hlađenje), temperatura okolnih prostorija ili druge zone (°C)
 t - trajanje proračunskog perioda (broj sati u mjesecu za grijanje za period grijanja; preostalo vrijeme je proračun za prekid grijanja) (h)

Sumiranje se vrši nad svim građevnim dijelovima koji odvajaju unutrašnjost zgrade kontrolisane temperature od okoline.

Koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka $H_{tr,adj}$ računa se prema standardu BAS EN ISO 13789, prema formuli:

$$H_{tr,adj} = H_D + H_A + H_U + H_G \quad (\text{W/K})$$

gdje su:

- H_D - koeficijent transmisijskih gubitaka kroz ovojnicu prema okolini (W/K)
- H_A - koeficijent transmisijskih gubitaka prema susjednim zgradama (W/K)
- H_U - koeficijent transmisijskih gubitaka kroz negrijane prostorije prema okolini (W/K)
- H_G - koeficijent transmisijskih gubitaka prema tlu (W/K)

Metode proračuna toplotnog otpora i koeficijenata prolaza toplote za građevinske dijelove data je u BAS EN ISO 6946.

Kao jedan od parametara kod utvrđivanja energijskih karakteristika zgrade, koristi se osrednjeni koeficijent transmisijske izmjene toplote po jedinici površine omotača grijanog dijela zgrada $H'_{tr,adj}$ koji se računa kao:

$$H'_{tr,adj} = \frac{H_{tr,adj}}{A} \quad (\text{W/m}^2\text{K})$$

gdje su:

- $H'_{tr,adj}$ - osrednjeni koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka zgrada (W/m²K)
- A - površina omotača grijanog dijela zgrada (m²)

Koeficijent transmisijske izmjene toplote od grijanog prostora prema okolini H_D , računa se pomoću površine građevinskih elemenata A_k , koeficijenata prolaza toplote pojedinih građevinskih elemenata U_k (W/m²K), uzimajući u račun i dodatak za toplotne mostove:

$$H_D = \sum_k A_k U_k + \sum_l \psi_l l_l + \sum_j \chi_j \quad (\text{W/K})$$

gdje su:

- A_k - Površina elementa ovojnice zgrada (zidovi, prozori, vrata i tako dalje), (m²)
- U_k - koeficijent prolaza toplote elementa ovojnice (W/m²K)
- ψ_l - toplotni gubitak po dužnom metru veze (W/mK)
- l_A - dužina veze između elemenata konstrukcije (m)
- χ_j - tačkasti toplotni most (W/K)

Dodatak za toplotne mostove ΔU_{TM} određuje se iz dužine l (m) i toplotnog gubitka u odnosu na dužni metar ψ , te koeficijenta prolaska toplote tačkastog toplotnog mosta χ_j .

Pojednostavljenim postupkom proračuna uzima se dodatak na koeficijent prolaza toplote ΔU_{TM} (W/m²K) kao:

$$H_D = \sum_k A_k (U_k + \Delta U_{TM}) \quad (\text{W/K})$$

gdje ΔU_{TM} može imati vrijednosti:

$\Delta U_{TM} = 0,05$ (W/m²K) – za slučaj kada je toplotni most projektovan u skladu sa katalogom dobrih rješenja i

$\Delta U_{TM} = 0,10$ (W/m²K) - za slučaj kada toplotni most nije projektovan a u skladu sa katalogom dobrih rješenja.

Koeficijent transmisijске izmjene toplote kroz negrijani prostor prema okolini H_u , računa se;

$$H_u = b_u H_{iu} \quad (\text{W/K})$$

gdje su:

b_u	- faktor smanjenja temperaturne razlike	(-)
H_{iu}	- koeficijent transmisijске i ventilacijske izmjene toplote između grijanog i negrijanog prostora	(W/K)

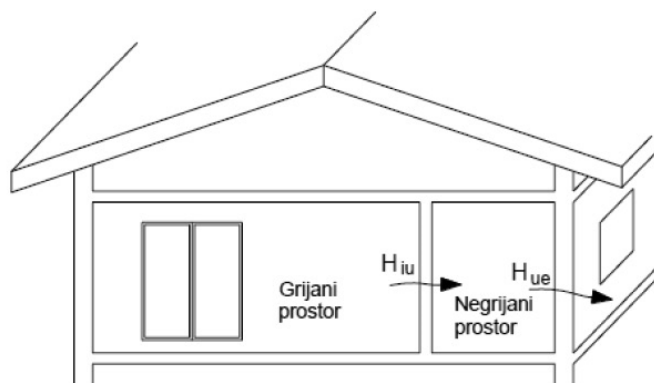
Faktor smanjenja temperaturne razlike računa se prema (Slika 7.1.):

$$b_u = \frac{H_{ue}}{H_{iu} + H_{ue}} = \frac{H_{Tr,ue} + H_{Ve,ue}}{H_{Tr,iu} + H_{Ve,iu} + H_{Tr,ue} + H_{Ve,ue}} \quad (-)$$

gdje su:

H_{ue}	- koeficijent transmisijске i ventilacijske izmjene toplote između negrijanog prostora i okoline	(W/K)
$H_{Tr,iu}, H_{Tr,ue}$	- koeficijent transmisijске izmjene toplote između grijanog i negrijanog prostora i negrijanog prostora i okoline	(W/K)
$H_{Ve,iu}, H_{Ve,ue}$	- koeficijent ventilacijske izmjene toplote između grijanog i negrijanog prostora i negrijanog prostora i okoline	(W/K)

Koeficijenti transmisijске izmjene toplote sadrže sve komponente gubitaka prema BAS EN ISO 13789 (gubici kroz ovojnicu, tlo i susjedne zgrade).

Slika 7.1. Gubici toplote preko negrijanih prostora u okolinu

Koeficijent ventilacijske izmjene toplote $H_{V,ue}$ računa se koristeći sljedeći izraz:

$$H_{V,ue} = \frac{\dot{V}_{ue} \rho_a c_a}{3600} \quad (\text{W/K})$$

gdje su:

- \dot{V}_{ue} - zapreminski protok zraka između negrijanog prostora i okoline (m^3/h)
- ρ_a - gustina zraka (kg/m^3)
- c_a - specifični toplotni kapacitet zraka (J/kgK)

Zapreminski protok zraka između negrijanog prostora i okoline računa se iz sljedećeg izraza:

$$\dot{V}_{ue} = V_{ue} n_{ue} \quad (\text{m}^3/\text{h})$$

gdje su:

- V_{ue} - zapremina zraka negrijanog prostora (m^3)
- n_{ue} - broj izmjena zraka između negrijanog prostora i okoline (Tabela 7.2.) (h^{-1})

Temperatura negrijanog prostora se može proračunati kao:

$$\theta_u = \frac{\Phi_U + \theta_i (H_{Tr,iu} + H_{Ve,iu}) + \theta_e (H_{Tr,ue} + H_{Ve,ue})}{H_{Tr,iu} + H_{Ve,iu} + H_{Tr,ue} + H_{Ve,ue}} \quad (^\circ\text{C})$$

gdje je:

Φ_U - toplotni tok negrijanog prostora od unutrašnjih toplotnih izvora ili solarnih dobitaka (W)

Tabela 7.2. Broj izmjena zraka u ovisnosti o zrakopropusnosti prostora

Br.	Tip zrakopropusnosti	n_{ue}
1.	Bez prozora i vrata prema vanjskom okolišu, svi spojevi dobro zaptiveni, bez ventilacijskih otvora prema vanjskom okolišu	0,1
2.	Svi spojevi dobro zaptiveni, bez ventilacijskih otvora prema vanjskom okolišu	0,5
3.	Svi spojevi dobro zaptiveni, mali ventilacijski otvori	1
4.	Postoji zrakopropusnost zbog pojedinih otvorenih spojeva ili stalno otvorenih ventilacijskih otvora	3
5.	Postoji zrakopropusnost zbog brojnih otvorenih spojeva ili velikih ili brojnih stalno otvorenih ventilacijskih otvora	10

Prema DIN 18599 pojednostavljeni proračun za računanje srednje temperature negrijanih prostora je:

$$\theta_u = \theta_i - F_x (\theta_i - \theta_e) \quad (^\circ\text{C})$$

gdje je:

F_x - faktor korekcije temperature (Tabela 7.3.) (-)

Tabela 7.3. Faktor korekcije temperature

Br.	Dio zgrada za koji se računaju gubici toplote	F_x
1.	Vanjski zid, prozor, strop prema okolini	1,0
2.	Krov (granica sistema)	1,0
3.	Strop prema negrijanom tavanu	0,8
4.	Zidovi i strop prema dovratku	0,8
5.	Zidovi, podovi i stropovi prema negrijanim dijelovima (osim podruma)	0,5
	Zidovi i prozori prema negrijanim osunčanim dijelovima sa:	
6.	jednostrukim ostakljenjem;	0,8
7.	dvostrukim ostakljenjem;	0,7

Бр.	Део зграда за који се рачунају губици топлоте	F_x					
8.	- топлотном изолацијом.	0,5					
	Elementi koji formiraju osnovu zgrada	$B^2=A_G/(0,5 \cdot P)$					
		<5 m		5 do 10 m		>10 m	
		≤1	>1	≤1	>1	≤1	>1
	Површине гријаног подрума						
9. *	Pod гријаног подрума	0,30	0,45	0,25	0,40	0,20	0,35
10. *	Zidovi гријаног подрума	0,40	0,60	0,40	0,60	0,40	0,60
	Objekat ili zona bez подрума						
11. *	Pod на тлу без рубне изолације. Изолација између пода и земље	0,45	0,6	0,4	0,5	0,25	0,35
	Pod на тлу са рубном изолацијом						
12. *	5 m широка, хоризонтална	0,3		0,25		0,2	
13. *	2 m у дубину, вертикална	0,25		0,2		0,15	
	Strop подрума i унутрашњи зид негријаног подрума						
14. *	Са изолацијом по обиму	0,55		0,5		0,45	
15. *	Без изолације по обиму	0,7		0,65		0,55	
16. *	Dijelovi зграда гријани од 12 до 18 °C	0,2	0,55	0,15	0,5	0,1	0,35
17.	Izdignuti pod	0,9					
	*За све дијелове на тлу може се усвојити (9-16)	0,7					

Топлота размјенјена између гријаних дијелова и околине се рачуна према BAS EN ISO 13370.

7.1.2. Ventilacijski губици топлоте

Ventilacijski губици се рачунају као сума инфилтрацијских губитака, губитака услед прозрачавања због отварања прозора и механичке вентилације:

$$Q_{ve} = Q_{ve,inf} + Q_{ve,win} + Q_{ve,v,mef} \quad (\text{kWh})$$

Takoђе, ventilacijski губици се могу прорачунати користећи коефицијент вентилацијских губитака H_{ve} , као:

$$Q_{ve} = \frac{1}{1000} \sum_k (f_t \cdot H_{ve,k} \cdot (\theta_{int,set,H} - \theta_{e,k})) \cdot t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- f_t - vrijeme trajanja operacije od ukupnog računskog perioda (-)
(ukupno vrijeme $f_t = 1$)
- H_{ve} - коефицијент вентилацијских губитака (W/K)

Koeficijent ventilacijskih gubitaka se može odrediti kao:

$$H_{Ve} = H_{Ve,inf} + H_{Ve,win} + H_{Ve,v,meh} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- $H_{Ve,inf}$ - koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed infiltracije vanjskog zraka u grijani prostor (W/K)
 $H_{Ve,v,win}$ - koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed namjernog prozračivanja (W/K)
 $H_{Ve,v,meh}$ - koeficijent ventilacijskih gubitaka mehaničke ventilacije (W/K)

Koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed infiltracije vanjskog zraka se računa kao:

$$H_{Ve,inf} = n_{inf} V \rho_a c_{p,a} \quad (\text{W/K})$$

gdje su:

- n_{inf} - broj izmjena zraka usljed infiltracije (h^{-1})
 V - zapremina zraka u zoni (m^3)
 ρ_a - gustoća zraka (kg/m^3)
 $c_{p,a}$ - specifični toplotni kapacitet zraka (J/kgK)

Broj izmjena zraka usljed infiltracije ako nema mehaničke ventilacije ili je mehanička ventilacija balansirana se računa kao:

$$n_{inf} = e_{wind} n_{50} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- e_{wind} - broj izmjena zraka usljed infiltracije broj izmjena zraka pri nametnutoj razlici pritisaka od 50 Pa, mjerena vrijednost ili Tabela 7.4. (1/h)
 n_{50} - faktori zaštićenosti zgrade od vjetrova Tabela 7.5. (-)

Tabela 7.4. Broj izmjena zraka usljed infiltracije broj izmjena zraka e_{wind} pri nametnutoj razlici pritisaka od 50 Pa

Klasa zaklonjenosti	Izloženo više od jedne fasade	Izložena jedna fasada
Nezaklonjene: zgrade na otvorenom, visoke zgrade u gradskim centrima	0,1	0,03
Srednje zaklonjene: zgrade okružene drvećem ili	0,07	0,02

drugim zgradama, predgrađa		
Jako zaklonjene: zgrade prosječnih visina u gradskim centrima, zgrade u šumama	0,04	0,01

Tabela 7.5. Proračunske vrijednosti n_{50} za netestirane zgrade

Kategorije za određivanje zrakopropusnosti zgrade	n_{50} (1/h)
I	a) 2; b) 1
II	4
III	6
IV	10

Kategorija I: Zgrade kod kojih se testiranje zrakopropusnosti izvodi nakon završetka zgrade

- a) zgradi bez mehaničkog uređaja za provjetravanje zahtjev zrakopropusnosti: $n_{50} \leq 3$ (1/h)
- b) zgradi sa mehaničkim uređajem za provjetravanje zahtjev zrakopropusnosti: $n_{50} \leq 1,5$ (1/h)

Kategorija II: Zgrade ili dijelovi zgrada koje će tek biti završene, za koje se ne planiraju raditi testiranja zrakopropusnosti

Kategorija III: Zgrade koje ne spadaju u kategorije I, II ni IV

Kategorija IV: Zgrade s očitim otvorima kroz koje slobodno ulazi zrak, kao što su pukotine u ovojnici zgrade.

Ukoliko se vrši procjena broja izmjena zraka uslijed infiltracije za postojeće stambene zgrade u funkciji od zaptivenosti i položaja zgrada, može se koristiti Tabela 7.6.

Koeficijent ventilacijskih gubitaka usljed namjernog prozračivanja računa se kao:

$$H_{Ve,win} = n_{win} V \rho_a c_{p,a} \quad (\text{W/K})$$

gdje je:

n_{win} - broj izmjena zraka usljed otvaranja prozora, Tabela 7.7. (h-1)

Tabela 7.6. Broj izmjena zraka uslijed infiltracije n_{inf}

Višestambene zgrade						
Izloženost fasade vjetru	Više od jedne fasade			Samo jedna fasada		
	Loša	Srednja	Dobra	Loša	Srednja	Dobra
Zaptivenost						
Otvoren položaj zgrade	1,2	0,7	0,5	1,0	0,6	0,5
Umjereno zaklonjen	0,9	0,6	0,5	0,7	0,5	0,5
Veoma zaklonjen	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Stambene zgrade/porodične kuće						
Zaptivenost	Loša		Srednja		Dobra	

Otvoren položaj zgrade	1,5	0,8	0,5
Umjeren zaklonjen	1,1	0,6	0,5
Veoma zaklonjen	0,76	0,5	0,5

Tabela 7.7. Oriјentacijske vrijednosti za broj izmjena zraka

Položaj krila, prozora i vrata	Broj izmjena zraka n_{win} (1/h)
Prozor otklopljen, vrata zatvorena	0-0,5
Prozor otklopljen, rolete spuštene	3 - 1,5
Prozor otklopljen bez roleti	0,8 - 4
Prozor poluotvoren	5 - 10
Prozor potpuno otvoren	9-15
Prozor i vrata potpuno otvoreni (poprečno provjetranje)	približno 40

U slučaju kad nema mehaničke ventilacije, za stambene i nestambene zgrade mora vrijediti:

$$n_{inf} + n_{wind} = \max \{n_{inf} + n_{wind}; 0,5\} \quad (1/h)$$

Koeficijent ventilacijskih gubitaka mehaničke ventilacije se računa prema DIN V 18599-2.

7.1.3. Razmjena toplote između zona

Ukoliko se razmatra razmjena toplote između zona (Slika 7.2.), razmjenjena toplotna energija transmisijom se računa kao:

$$Q_{Tr,zy} = \frac{H_{Tr,zy}}{1000} (\theta_{t,H} - \theta_{y,mn}) t \quad (\text{kWh})$$

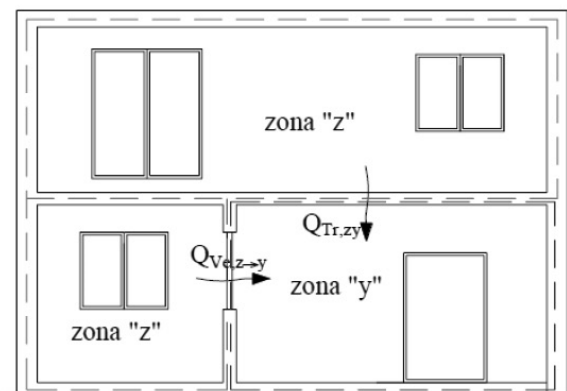
Razmjenjena toplotna energija ventilacijom se računa kao:

$$Q_{Ve,z \rightarrow y} = \frac{H_{Ve,z \rightarrow y}}{1000} (\theta_{t,H} - \theta_{y,mn}) t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- $H_{Tr,zy}$ - koeficijent transmisijske razmjene toplote između zona z i y (W/K)
 $H_{Ve,z \rightarrow y}$ - koeficijent transmisijske razmjene toplote između zona z i y (W/K)

- $\theta_{t,H}$ - unutrašnja projektna temperatura grijane zone (°C)
 $\theta_{y,mn}$ - srednja temperatura u susjednoj zoni (°C)

Slika 7.2. Podjela zgrade na dvije proračunske zone

7.1.4. Dobici toplotne energije

Ukupni dobitci (priliv) toplote ($Q_{H,gn}$) određuju se kao zbir ukupnih unutrašnjih i solarnih dobitaka prema standardu BAS EN ISO 13790:

$$Q_{H,gn} = Q_{int} + Q_{sol} \quad (\text{kWh})$$

Unutrašnji dobitci toplote usljed metabolizma ljudi koji borave u zgradi, uređaja i rasvjete računaju se kao:

$$Q_{int} = \frac{q_{spec} \cdot A_k \cdot t}{1000} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- q_{spec} - specifični unutrašnji dobitak po m^2 korisne površine (W/m²)
 A_k - korisna grijana površina (m²)
 t - proračunsko vrijeme - Tabela 7.8. (h)

Tabela 7.8. Ulazni podaci/broj sati rada i metabolički dobici toplote

Ulazni podaci (DIN 18599) Vrsta zgrada	Prosječna povišina	Prilivi toplote po osobi	Metabolički dobici toplote	Broj sati rada	Broj dana rada u sedmici
Vrsta zgrada	m ² /os.	W/os.	W/m ²	h	
Individualne stambene zgrade (porodične kuće)	20	70	3,5	12	7
Individualne stambene zgrade u nizu	20	70	3,5	12	7
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/ slobodnostojeća zgrada	18	70	3,9	12	7
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/zgrade u niz	18	70	3,9	12	7
Višestambene zgrade za kolektivno stanovanje/soliter	18	70	3,9	12	7
Upravno- poslovne ili administrativne zgrade	20	80	4,0	6	5
Zgrade namjenjene za obrazovanje	10	70	7,0	4	5
Zgrade namjenjene za zdravstvo i socijalnu zaštitu	30	80	2,7	16	7
Zgrade namjenjene za ugostiteljstvo i turizam	5	100	20,0	3	7
Zgrade	10	90	9,0	4	7

namjenjene za trgovinu i uslužne djelatnosti					
Zgrade namjenjene za sport i rekreacija	20	100	5,0	6	6
Zgrade namjenjene za proizvodne djelatnosti	20	100	5,0	6	5
Ostale zgrade koje koriste energiju				14	5

Specifični unutrašnji dobitak od ljudi koji borave u zgradi i proračunsko vrijeme su dati u Tabeli 7.8. Specifični unutrašnji dobitak od uređaja se procjenjuje prema instaliranoj snazi, broju uređaja instaliranim u zgradi i broju sati rada. Unutrašnji dobitak toplote od rasvjete se računa prema BAS EN 15193.

Unutrašnji dobici toplote Q_{int} od ljudi i uređaja mogu se pojednostavljeno računati koristeći specifični unutrašnji dobitak energije koji ima vrijednost 5 W/m^2 korisne površine za stambene prostore, a 6 W/m^2 za nestambene prostore, ukoliko nemaju instalisane neke izrazito snažne uređaje.

Ukupni unutrašnji dobici mogu se odrediti i koristeći izraz:

$$Q_{int} = \left(\sum \Phi_{int,mn,k} \right) \cdot t + \left(\sum_l (1 - b_{tr,l}) \cdot \Phi_{int,mn,u,l} \right) \cdot t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

- $b_{tr,l}$ - faktor redukcije za susjedne nekondicionirane prostorije sa unutrašnjim izvorom toplotne energije (-)
- $\Phi_{int,mn,k}$ - prosječni toplotni fluks od unutrašnjih izvora k toplotne energije (W)
- $\Phi_{int,mn,u,l}$ - prosječni toplotni fluks od unutrašnjeg izvora u susjednoj nekondicioniranoj prostoriji (W)
- t - dužina sezone grijanja (h)

Ukupni solarni dobici određuju se prema izrazu:

$$Q_{sol} = \left\{ \sum_k \Phi_{sol,mn,k} \right\} \cdot t + \left\{ \sum_l (1 - b_{tr,l}) \cdot \Phi_{sol,mn,u,l} \right\} \cdot t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

$b_{tr,l}$	- faktor redukcije za susjedne nekondicionirane prostorije sa unutrašnjim izvorom toplotne energije BAS EN ISO 13789	(-)
$\Phi_{sol,mn,k}$	- prosječni toplotni fluks od solarnog zračenja k toplotne energije	(W)
$\Phi_{sol,mn,u,l}$	- prosječni toplotni fluks od solarnog zračenja u susjednoj nekondicioniranoj prostoriji	(W)
t	- dužina sezone grijanja	(h)

Srednji toplotni tok od solarnog zračenja kroz građevni dio zgrade dat je sa:

gdje su:

$F_{sh,ob,k}$	- faktor zasjenjena uslijed vanjskih prepreka direktnom upadu Sunčeva zračenja	(-)
$I_{sol,k}$	- srednji toplotni tok od solarnog zračenja na površinu građevinskog dijela k	(W/m ²)
$A_{sol,k}$	- efektivna površina otvora k na koju upada solarno zračenje	(m ²)
$\Phi_{r,k}$	- toplotni tok zračenja od površine otvora k prema nebu	(W)
$F_{r,k}$	- faktor oblika između otvora k i neba	(-)

Tabela 7.9. Proračunate vrijednosti stepena propuštanja ukupne energije kroz ostakljenje u slučaju okomitog upada Sunčevog zračenja

R.br.	Uređaj za zaštitu od Sunčeva zračenja	g_{\perp} (-)
1.	Jednostruko staklo (bezbojno, ravno float staklo)	0,87
2.	Dvostruko izolirajuće staklo (s jednim međuslojem stakla)	0,80
3.	Trostruko izolirajuće staklo (s dva međusloja stakla)	0,70
4.	Dvostruko izolirajuće staklo s jednim staklom niske emisije (Low E obloga)	0,60
5.	Trostruko izolirajuće staklo s dva stakla niske emisije (dvije Low-E obloge)	0,50
6.	Dvostruko izolirajuće staklo sa staklom za zaštitu od Sunčeva zračenja	0,50
7.	Staklena opeka	0,60

Efektivna površina otvora k (prozirnog elementa) na koju upada Sunčevo zračenje računa se kao:

$$A_{\text{sol},k} = F_{\text{sh,gl}} g_{\text{gl}} (1 - F_{\text{F}}) A_{\text{pr}} \quad (\text{m}^2)$$

gdje su:

$F_{\text{sh,gl}}$	- faktor smanjenja zbog sjene od pomičnog zasjenjenja	(-)
g_{gl}	- ukupna propusnost Sunčeva zračenja kroz prozorne elemente kada pomično zasjenjenje nije uključeno	(-)
g_{\perp}	- stepen propuštanja ukupnog zračenja okomito na ostakljenje kada pomično zasjenjenje nije uključeno, Tabela 7.9.	(-)
F_{W}	- faktor smanjenja zbog neokomitog upada Sunčeva zračenja, 0,9	(-)
F_{F}	- udio površine prozorskog okvira u ukupnoj površini prozora, 0,2 – 0,3	(-)
A_{pr}	- ukupna površina prozora	(m^2)

Faktor smanjenja zbog sjene od pomičnog zasjenjenja računa se prema sljedećem izrazu:

$$F_{\text{sh,gl}} = \frac{(1 - f_{\text{wdht}}) g_{\text{gl}} + f_{\text{wdht}} g_{\text{gl}+\text{sh}}}{g_{\text{gl}}} \quad (-)$$

gdje je:

$g_{\text{gl}+\text{sh}}$	- ukupna propusnost Sunčeva zračenja kroz prozorne elemente s uključenom pomičnom zaštitom	(-)
---------------------------	--	-----

Tabela 7.10. Faktor umanjenja uređaja za zaštitu od Sunčeva zračenja

R. br.	Uređaj za zaštitu od Sunčeva zračenja	F_c (-)
1.	Bez uređaja za zaštitu od Sunčeva zračenja	1
2.	Uređaj s unutrašnje strane ili između stakala	
2.1.	- bijele ili reflektirajuće površine i malene transparentnosti	0,75
2.2.	- svjetle boje ili malene transparentnosti	0,80
2.3.	- tamne boje ili povišene transparentnosti	0,90
3.	Uređaj s vanjske strane	
3.1.	- žaluzine, lamele koje se mogu okretati, otraga provjetravano	0,25
3.2.	- žaluzine, rolete, kapci (škure, grilje)	0,30
4.	Strehe, lođe	0,50
5.	Markize, gore i bočno provjetravanje	0,40

Укупна пропусност Сунчева зрачења кроз прозирне елементе с укљученом pomičном заштитом рачуна се као:

$$g_{gl+sh} = F_w g_L F_C \quad (-)$$

гдје су:

- F_C - фактор умањенја уређаја за заштиту од Сунчева зрачења, Табела 7.10. (-)
 f_{wit} - удио времена с укљученом pomičном заштитом (код прорачуна $Q_{H,nd}$) (-)
 h узима се да је заштита укључена ако је интензитет Сунчева зрачења већи од 300 W/m^2 , Табела 7.11.

Табела 7.1.1 Коefицијент удјела времена са укљученом pomičном заштитом f_{wit} за зону југ прорачун направљен према подацима за сунчево зрачење из Метеонорма

JUG

Мјесец	Страна свијета							
	S	I	J	Z	SI	SZ	JI	JZ
jan	0,00	0,39	0,79	0,41	0,00	0,00	0,72	0,77
feb	0,00	0,53	0,79	0,44	0,00	0,00	0,76	0,75
mar	0,00	0,55	0,74	0,56	0,04	0,10	0,71	0,79
apr	0,00	0,56	0,67	0,57	0,28	0,20	0,64	0,60
may	0,00	0,67	0,57	0,61	0,45	0,30	0,65	0,61
jun	0,00	0,64	0,54	0,63	0,49	0,36	0,60	0,63
jul	0,00	0,69	0,62	0,64	0,59	0,32	0,66	0,64
aug	0,00	0,68	0,70	0,64	0,40	0,25	0,68	0,67
sep	0,00	0,65	0,79	0,67	0,19	0,12	0,77	0,71
oct	0,00	0,55	0,79	0,63	0,00	0,00	0,74	0,77
nov	0,00	0,46	0,86	0,54	0,00	0,00	0,80	0,83
dec	0,00	0,30	0,78	0,39	0,00	0,00	0,73	0,74

Tabela 7.1.1 Koeficijent udjela vremena sa uključenom pomičnom zaštitom f_{with} za zonu sjever proračun napravljen prema podacima za sunčevo zračenje iz Meteonorma

SJEVER

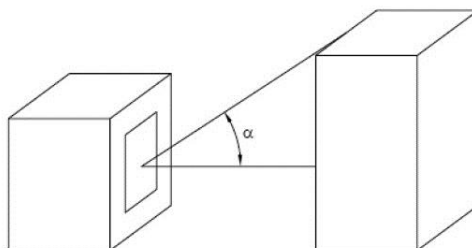
Mjesec	Strana svijeta							
	S	I	J	Z	SI	SZ	JI	JZ
jan	0,00	0,25	0,67	0,34	0,00	0,00	0,65	0,71
feb	0,00	0,29	0,67	0,37	0,00	0,00	0,66	0,69
mar	0,00	0,44	0,66	0,48	0,07	0,07	0,65	0,62
apr	0,00	0,52	0,62	0,52	0,18	0,20	0,61	0,65
may	0,00	0,62	0,49	0,54	0,29	0,30	0,55	0,60
jun	0,00	0,63	0,46	0,54	0,33	0,36	0,53	0,55
jul	0,00	0,65	0,56	0,61	0,30	0,32	0,61	0,67
aug	0,00	0,63	0,66	0,54	0,29	0,25	0,63	0,74
sep	0,00	0,50	0,68	0,53	0,11	0,12	0,68	0,75
oct	0,00	0,44	0,70	0,48	0,00	0,00	0,69	0,68
nov	0,00	0,35	0,75	0,54	0,00	0,00	0,72	0,69
dec	0,00	0,26	0,75	0,47	0,00	0,00	0,73	0,57

Faktor zasjenjena $F_{sh,ob}$ je u funkciji od vanjskih prepreka direktnom upadu Sunčeva zračenja (susjedne zgrade, konfiguracija terena, vanjski dijelovi otvora prozora):

$$F_{sh,ob} = F_{hor} F_{ov} F_{fin} \quad (-)$$

gdje su:

- F_{hor} - parcijalni faktor zasjenjenja zbog konfiguracije terena u zavisnosti od orijentacije površine, ugla horizonta i geografskoj širini (Tabela 7.12. i Slika 7.3.) (-)
- F_{ov} - parcijalni faktor zasjenjenja zbog gornjih elemenata prozorskog otvora u zavisnosti od orijentacije površine, ugla gornjeg zasjenjenja, zemljopisne širine (Tabela 7.13. i Slika 7.4.) (-)
- F_{fin} - parcijalni faktor zasjenjenja zbog bočnih elemenata prozorskog otvora u zavisnosti od orijentacije površine, ugla bočnog prozorskog zasjenjenja, zemljopisne širine (Tabela 7.14. i Slika 7.4.) (-)

Slika 7.3. Ugao zaklonjenosti zgrade

Tabela 7.12. Parcijalni faktor zasjenjenja zbog konfiguracije terena u zavisnosti od orijentacije površine, ugla horizonta i geografskoj širini

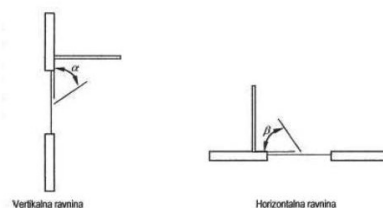
Ugao horizonta	45°S zemljine širine		
	J	I/Z	J
0°	1,00	1,00	1,00
10°	0,97	0,95	1,00
20°	0,85	0,82	0,98
30°	0,62	0,70	0,94
40°	0,46	0,61	0,90

Tabela 7.13. Parcijalni faktor zasjenjenja zbog gornjih elemenata prozorskog otvora u

zavisnosti od orijentacije površine, gornjeg zasjenjenja, geografskoj širini

uglu

Ugao gornjeg prozorskog sjenila	45°S zemljine širine		
	J	I/Z	J
0°	1,00	1,00	1,00
30°	0,90	0,89	0,91
45°	0,74	0,76	0,80
60°	0,50	0,58	0,66

Slika 7.4. Prozorsko zasjenjenje; a) horizontalna ravan i b) vertikalna ravan

Tabela 7.14. Parcijalni faktor zasjenjenja zbog bočnih elemenata prozorskog otvora u

zavisnosti od orijentacije površine, ugla bočnog prozorskog zasjenjenja, geografskoj širini

Ugao bočnog prozorskog sjenila	45°S zemljine širine		
	J	I/Z	J
0°	1,00	1,00	1,00
30°	0,94	0,92	1,00
45°	0,84	0,84	1,00
60°	0,72	0,75	1,00

Efektivna površina neprozirnog građevinskog elementa na koji upada Sunčevo zračenje računa se kao:

$$A_{\text{sol,c}} = \alpha_{\text{S,c}} R_{\text{se}} U_{\text{c}} A_{\text{c}} \quad (\text{m}^2)$$

gdje su:

- $\alpha_{\text{S,c}}$ - bezdimenzionalni apsorpcijski koeficijent zida/krova, Tabela 7.15. (-)
- R_{se} - toplotni otpor vanjske površine zida/krova, $R_{\text{se}}=0,04$ ($\text{m}^2\text{K}/\text{W}$)
- U_{c} - koeficijent prolaza toplote zida/krova ($\text{W}/\text{m}^2\text{K}$)
- A_{c} - projicirana površina zida (m^2)

Tabela 7.15. Bezdimenzioni apsorpcijski koeficijent

Površina	$\alpha_{\text{S,c}}$
Zidovi	
Svijetle boje	0,4
Mat	0,6
Tamne boje	0,8
Krovovi	
Crijep	0,6
Tamne površine	0,8
Metal visokog sjaja	0,2
Šindra	0,6

Toplotni tok k -tog građevnog elementa prema nebu računa se kao:

$$\Phi_{\text{r,k}} = R_{\text{s,e}} \cdot U_{\text{c}} \cdot h_{\text{r}} \cdot \Delta\theta_{\text{er}} \quad (\text{W})$$

gdje su:

- h_{r} - vanjski koeficijent prelaza toplote zračenjem, $h_{\text{r}} \approx 5\varepsilon$ ($\text{W}/\text{m}^2\text{K}$)
- ε - koeficijent emisivnosti zida, BAS EN ISO 13790 (-)
- $\Delta\theta_{\text{er}}$ - prosječna temperaturna razlika vanjske temperature zraka i temperature neba, $\Delta\theta_{\text{er}}=10$ ($^{\circ}\text{C}$)

7.2. Мјесечне вриједности потребне енергије за грјање

Уколико је предвиђено грјање без прекида, за сваку зону и времeнски корак (мјесец), потребна енергија за грјање је дата као:

$$Q_{H,nd} = Q_{H,nd,cont} \quad (\text{kWh})$$

гдје је:

$$Q_{H,nd,cont} \quad - \quad \text{потребна топлотна енергија за грјање при континуираном раду} \quad (\text{kWh})$$

Топлотна енергија за грјање зграда при континуираном раду у одређеном мјесецу се рачуна као:

$$Q_{H,nd,cont} = \sum_i Q_{H,nd,cont,i} \cdot L_{H,mj} / d_{mj} \quad (\text{kWh})$$

гдје су:

$$Q_{H,nd,interm,i} \quad - \quad \text{потребна топлотна енергија за грјање при континуираном раду у периоду грјања (без прекида у ноћи и/или викендима)} \quad (\text{kWh})$$

$$d_{mj} \quad - \quad \text{укупан број дана у } i\text{-том мјесецу} \quad (\text{d/mj})$$

$$L_{H,mj} \quad - \quad \text{број дана рада система грјања у } i\text{-том мјесецу} \quad (\text{d/mj})$$

Уколико је предвиђено грјање са прекидима током ноћи и/или викенда, за сваку зону и времeнски корак (мјесец), потребна енергија за грјање је дата као:

$$Q_{H,nd} = Q_{H,nd,a} \quad (\text{kWh/god.})$$

гдје је:

$$Q_{H,nd,a} \quad - \quad \text{потребна топлотна енергија за грјање са прекидима у раду} \quad (\text{kWh})$$

Топлотна енергија за грјање зграда при раду са прекидима у одређеном мјесецу се рачуна као:

$$Q_{H,nd,a} = \sum_i \alpha_{H,red,i} \cdot Q_{H,nd,a,i} \cdot L_{H,mj} / d_{mj} \quad (\text{kWh})$$

гдје су:

$$Q_{H,nd,interm,i} \quad - \quad \text{потребна топлотна енергија за грјање при раду са прекидима у периоду грјања (са прекидима у ноћи и/или викендима)} \quad (\text{kWh})$$

$$\alpha_{H,red} \quad - \quad \text{бездимензионални фактор који узима у обзир прекиде у грјању} \quad (-)$$

Vremenska konstanta $\alpha_{H,red}$, koja karakteriše unutrašnju toplotnu inerciju grijanog prostora računa se prema izrazu:

$$\alpha_{H,red} = 1 - 3 \left(\frac{\tau_{H,0}}{\tau} \right) \cdot y_H \cdot (1 - f_{H,hr}) \quad (-)$$

gdje su:

- τ i $\tau_{H,0}$ - vremenske konstante; za režim grijanja je $\tau_{H,0} = 15$ (h)
- y_H - bezdimenzionalni odnos toplotne bilance (-)
- $f_{H,hr}$ - odnos broja sati rada sistema za grijanje tokom sedmice prema ukupnom broju sati u sedmici (-)

Vremenska konstanta sadrži podatke o toplotnom kapacitetu ovojnice i računa se kao:

$$\tau = \frac{C_m / 3600}{H} \quad (h)$$

gdje su:

- C_m - unutrašnji toplotni kapacitet, koji predstavlja količinu toplote akumuliranu u strukturi zgrade ako unutrašnja temperatura varira sinusoidalno u period od 24 h i sa amplitudom od 1K (J/K)
- H - koeficijent toplotnih gubitaka zgrade ($H=H_{tr}+H_{ve}$) (W/K)

C_m se može odrediti na sljedeći način:

$$C_m = 370 \cdot A_f \quad (J/K)$$

za zgrade s masivnim unutrašnjim i vanjskim zidovima (masa konstrukcije veća od 550 kg/m²), gdje je:

- A_f - površina kondicionirane zone zgrade s vanjskim dimenzijama (m²)

Za ostale zgrade se unutrašnji toplotni kapacitet računa prema Tabeli 7.16.

Tabela 7.16. Efektivni toplotni kapacitet grijanog dijela zgrada

Klasa zgrada	$C_m \cdot 10^{-3}$, (J/K)	Masa konstrukcije m ² (kg/m ²)
Vrlo lagana	$80 \cdot A_f$	m ² ≤ 100
Lagana	$110 \cdot A_f$	100 < m ² ≤ 250
Srednje teška	$165 \cdot A_f$	250 < m ² ≤ 400
Teška	$260 \cdot A_f$	400 < m ² ≤ 550
Masivna gradnja	$370 \cdot A_f$	m ² > 550

Parametar potreban za proračun faktora iskorištenja dobitaka toplote $\eta_{H,gn}$, je granična vrijednost omjera toplotnih dobitaka i gubitaka, $y_{H,lim}$.

Faktor iskorištenja dobitaka toplote za period grijanja i vrijednost odnosa toplotnih dobitaka i gubitaka računaju se kao (BAS EN ISO 13790):

$$\eta_{H,gn} = \frac{1 - y_H^{a_H}}{1 - y_H^{a_H+1}} \text{ za } y_H > 0 \text{ i } y_H \neq 1 \quad (-)$$

$$\eta_{H,gn} = \frac{a_H}{a_H + 1} \text{ za } y_H = 1 \quad (-)$$

$$\eta_{H,gn} = \frac{1}{y_H} \text{ za } y_H < 0$$

gdje su:

$$a_H \quad - \quad \text{bezdimezionalni numerički parametar koji zavisi od vrijednosti vremenske konstante} \quad (-)$$

$$y_H \quad - \quad \text{bezdimezionalni odnos toplotnog bilansa} \quad (-)$$

Bezdimezionalni numerički parametar se računa kao:

$$a_H = a_{H,0} + \frac{\tau}{\tau_{H,0}}$$

Bezdimezionalni odnos toplotnog bilansa se računa kao odnos toplotnih dobitaka i ukupne razmjenjene toplote transmisijom i ventilacijom:

$$y_H = \frac{Q_{H,gn}}{Q_{H,ht}} \quad (-)$$

Granična vrijednost odnosa toplotnih dobitaka i gubitaka se računa kao:

$$y_{H,lim} = \frac{a_H + 1}{a_H} \quad (-)$$

Ako je $y_{H,2} < y_{H,lim} \Rightarrow f_{H,m} = 1$ (grijanje je cijeli mjesec u radu)

Ako je $y_{H,1} > y_{H,lim} \Rightarrow f_{H,m} = 0$ (nema potrebe za grijanjem)

Dužina sezone grijanja računa se kao:

$$L_H = \sum_{m=1}^{m=12} f_{H,m} \quad (-)$$

gdje je:

$$f_{H,m} \quad - \quad \text{udio broja dana u mjesecu koji pripada sezoni grijanja, a određuje se prema standardu BAS EN ISO 13790} \quad (-)$$

8. Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje

Potrebna energija za hlađenje $Q_{C,nd}$ je računski određena količina toplote koju koju sistemom hlađenja treba odvesti iz zgrade za održavanje unutrašnje projektne temperature u zgradi tokom razdoblja hlađenja zgrade za posmatrani period.

Godišnja potrebna energija za hlađenje proračunava se prema normi BAS EN ISO 13790.

8.1. Proračun potrebne energije za hlađenje

Postupak proračuna potrebne energije za hlađenje zgrada ili građevinske zone sadrži:

- Proračun transmisijskih dobitaka energije
- Proračun ventilacijskih i infiltracijskih dobitaka energije
- Proračun solarnih i unutrašnjih priliva toplote
- Proračun faktora iskorištenja toplotnih dobitaka.

Za svaku zonu zgrade, godišnja potrebna energija za hlađenje proračunava se prema normi BAS EN ISO 13790, tako što se proračuna potrebna energija za hlađenje svaki sat u periodu hlađenja:

$$Q_{C,nd} = Q_{C,gn} - \eta_{C,gn} \cdot Q_{C,tr} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

$Q_{C,nd}$	- potrebna toplotna energija za hlađenje	(kWh)
$Q_{C,gn}$	- ukupni toplotni dobitci u zgradi za mjesec u periodu hlađenja (ljudi, rasvjeta i ostali aparati)	(kWh)
$Q_{C,tr}$	- razmjenjena toplotna energija u periodu hlađenja (transmisijska, ventilacijska i infiltracijska)	(kWh)
$\eta_{C,gn}$	- faktor iskorištenja toplotnih gubitaka kod hlađenja	(-)

Unutrašnji toplotni dobitci i toplotni dobitci od Sunčeva zračenja proračunavaju se na isti način kao kod proračuna godišnje potrebne toplotne energije za grijanje vodeći računa o vrijednosti unutrašnje temperature koja se u ovom slučaju uzima za period hlađenja. Izuzetak je proračun efektivne površine prozirnog elementa. Iz izraza za izmjenjenu toplote transmisijom izdvojiti proračun gubitaka prema podu.

U odnosu na proračun $Q_{H,nd}$ faktor smanjenja zbog sjene od pomičnog zasjenjenja $F_{sh,gl}$ je stalno uključen te se efektivna površina otvora k (prozirnog elementa) na koju upada Sunčevo zračenje $A_{sol,k}$ računa iz sljedećeg izraza:

$$A_{sol,k} = g_{gl+sh} (1 - F_F) A_{pr} \quad (\text{m}^2)$$

Ostale jednačine vrijede kao i za proračun $Q_{H,nd}$.

Trajanje proračunskog perioda za sve veličine je $t=1$ h unutar perioda rada sistema hlađenja.

9. Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode

Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode za stambene zgrade se računa kao:

$$Q_{W,nd} = \frac{q_{W,A,a}}{365} A_k \cdot d \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

$q_{W,A,a}$	- specifična toplotna energija potrebna za pripremu potrošne tople vode	(kWh/m ² god.)
A_k	- korisna površina zgrada	(m ²)
d	- broj dana u posmatranom periodu	(d)

Za nestambene zgrade se godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode računa kao:

$$Q_{W,nd} = 4,182 \cdot V_{W,dan} \cdot f \cdot (\theta_{W,del} - \theta_{W,0}) \frac{d}{3600} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

4,182	- Poizvod specifične toplote i gustine vode	kJ/ (l K)
$V_{W,dan}$	- dnevna potrošnja potrošne tople vode po jedinici pri temperaturi $\theta_{W,del}$ (litara/jedinici/dan), dnevna potrošnja za urede može se odrediti prema broju radnih mjesta i iznosi $V_{W,dan} = 16$ l/radnom mjestu	(l/jedinici/d)
f	- broj jedinica (kreveti, radna mjesta i tako dalje)	(-)
$\theta_{W,del}$	- temperatura potrošne tople vode, $\theta_{W,del}=60$ °C	(°C)
$\theta_{W,0}$	- temperatura vode u cjevovodu, $\theta_{W,0}=13,5$ °C	(°C)

Pojednostavljene vrijednosti iz DIN 18599, izražene preko ukupne korisne površine prostora (bruto vrijednosti određene do sloja toplotne izolacije) date su u Tabeli 9.1.

Pojednostavljeno za stambene zgrade sa maksimalno tri stambene jedinice specifična vrijednost iznosi 12,5 (kWh/(m²a)), a za stambene zgrade s više od tri stambene jedinice specifična vrijednost iznosi 16 (kWh/(m²a)), izraženo preko korisne površine zgrade.

Tabela 9.1. Potrebna energija za pripremu potrošne tople vode

Vrsta zgrada	$q'_{w,nd}$ (kWh/m ²)*
Individualna/slobodnostojeća stambena zgrada (porodična kuća)	10
Kolektivno stanovanje/ slobodnostojeća zgrada	20
Upravno-poslovne ili administrativne zgrade	10
Zgrade namjenjene za obrazovanje	10
Zgrade namjenjene za zdravstvo i socijalnu zaštitu	30
Zgrade namjenjene za ugostiteljstvo i turizam	60
Zgrade namjenjene za trgovinu i uslužne djelatnosti	10
Zgrade namjenjene za sport i rekreaciju	80
Zgrade namjenjene za proizvodne djelatnosti	10
Skladišta	1,4
Bazeni	80

*izraženo prema ukupnoj korisnoj površini

10. Godišnja potrebna energija za rasvjetu

Osvjetljavanje prostora projektovati u skladu s normom BAS EN 12464-2, prema zahtijevanim vrijednostima iz Tabela i tekstualno opisanim zahtjevima za pojedine svjetlotehničke veličine.

Racionalna upotreba energije za rasvjetu se prvenstveno ostvaruje korištenjem dnevnog svjetla, a ako to nije moguće, treba koristiti energijski efikasne sijalice sa efikasnim i okolinski prihvatljivim izvorima svjetlosti i pripadajuće uređaje, kao i odgovarajuću regulaciju. Prilikom projektovanja treba voditi računa o veličini i namjeni prostora kao i o broju osoba koje ga koriste, te o posebnim zahtjevima prema vrstama zadatka i aktivnosti.

Energijske zahtjeve za rasvjetu određuje norma BAS EN 15193, na temelju instalisane snage rasvjete i korištenja na godišnjem nivou, a prema vrsti zgrada, prisutnosti i načinu upravljanja rasvjetom.

Ukupna potrebna energija za rasvjetu određuje se prema BAS EN 15193 na slijedeći način:

$$E_L = W_{L,t} + W_{p,t} \quad (\text{kWh})$$

gdje je:

- $W_{L,t}$ - procjenjena energija koju je potrebno dovesti kako bi rasvjeta ispunjavala svoju funkciju i određuje se putem izraza: (kWh)

$$W_{L,t} = \sum \frac{\{(P_n \cdot F_c) \cdot [t_D \cdot F_o \cdot F_D + t_N \cdot F_o]\}}{1000} \quad (\text{kWh})$$

gdje je:

$W_{P,t}$ - procijenjena parazitska energija (kWh)

11. Proračun isporučene energije sistema (Godišnji gubici sistema)

Vrijednost isporučene energije zavisi od potrebne energije za odvijanje određene aktivnosti i gubitaka termotehničkih sistema. Takođe, vrijednosti energije potrebne za rad pomoćnih uređaja u termotehničkim sistemima se računa i uzima u obzir. Godišnji gubici sistema sastoje se od gubitaka regulacije, distribucije, skladištenja i proizvodnje za sve razmatrane sisteme (grijanje, hlađenje i priprema potrošne tople vode). U proračun se unose komponente sistema i proračunaju gubici sistema. Dio gubitaka je iskoristiv (Slika 11.1.) (kao na primjer dio iskoristivih toplotnih gubitaka sistema grijanja koji, kroz član unutrašnjih priliva toplote, smanjuju potrebnu energiju za grijanje, dakle djeluju kao dobitak toplote kod proračuna korisne energije za grijanje) a dio neiskoristiv te je jasno da je čitav proces iterativan.

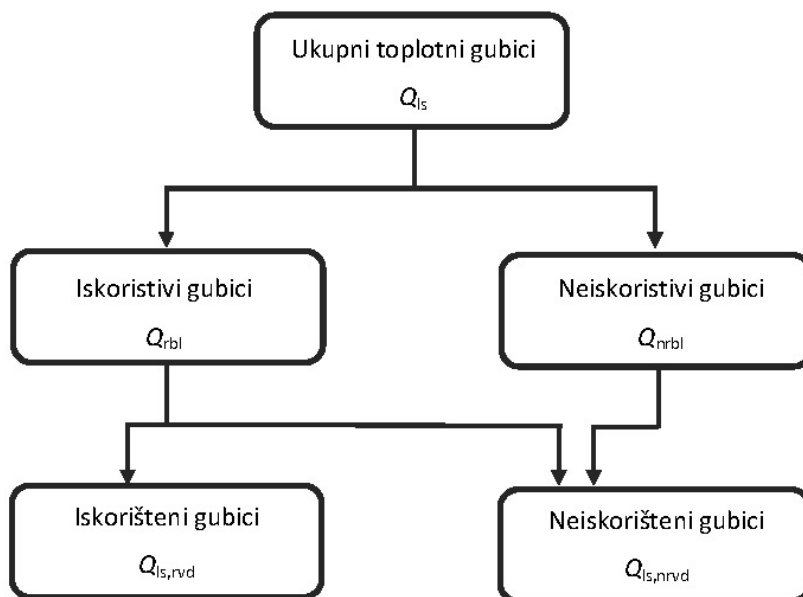
Iskoristivi gubici su gubici dijela sistema (kotlova, spremnika, cjevovoda, regulacije i tako dalje) koji se mogu vratiti u grijani prostor u toku sezone grijanja i smanjiti toplotnu energiju $Q_{em,out}$ koju je ogrijevnim tijelima potrebno predati u grijani prostor, Slika 1.1.

Neiskoristivi gubici su toplotni gubici koji se ne mogu koristiti za grijanje prostora, a predstavljaju razliku ukupnih i iskoristivih toplotnih gubitaka.

Iskorišteni toplotni gubici predstavljaju stvarno iskorišteni dio iskoristivih gubitaka za smanjenje $Q_{em,out}$.

Neiskorišteni gubici predstavljaju neiskorišteni dio ukupnih gubitaka koji se nije iskoristio za smanjenje $Q_{em,out}$, i računaju se kao razlika ukupnih i iskorištenih gubitaka.

Vraćena pomoćna energija je dio energije potrebne za pogon pojedinačnog pomoćnog uređaja (pumpe, ventilatora, plamenika i tako dalje) koja se direktno vraća radnom mediju i zraku za izgaranje. Preostali dio pomoćne energije se predaje u okolinu kao iskoristivi/neiskoristivi toplotni gubitak.

Слика 11.1. Podjela toplotnih gubitaka

Табела 11.1. Опис и ознака неких величина

	Корисна енергија	Regulac. i emisija	Distribuc.	Складишт.	Топлота/хлад из генератора	Generator	Испоруč. енергија
Гријање	Енергија за гријање	Губици на регулацији	Губици у систему дистрибуције	Губици складишења	Топлота предата систему из генератора	Губици у генератору	Испоруčена енергија систему гријања
	$Q_{H,nd}$	$Q_{H,ac}$	$Q_{H,dis}$	$Q_{H,s}$	$Q_{H,outg}$	$Q_{H,gen}$	$Q_{H,del}$
Хладење	Енергија за хладење	Губици на регулацији	Губици у систему дистрибуције	Губици складишења	Топлота предата систему из генератора	Губици у генератору	Испоруčена енергија систему хладења
	$Q_{C,nd}$	$Q_{C,ac}$	$Q_{C,dis}$	$Q_{C,s}$	$Q_{C,outg}$	$Q_{C,gen}$	$Q_{C,del}$
Вентилацијски систем (гријање)	Енергија за кондиционирање зрака	Губици на регулацији	Губици у систему дистрибуције	Губици складишења	Топлота предата систему из генератора	Губици у генератору	Испоруčена енергија систему вентилације
	$Q_{Vh,nd}$	$Q_{Vh,ac}$	$Q_{Vh,dis}$	$Q_{Vh,s}$	$Q_{Vh,outg}$	$Q_{Vh,gen}$	
Вентилацијски систем (хладење)	Енергија за кондиционирање зрака	Губици на регулацији	Губици у систему дистрибуције	Губици складишења	Топлота предата систему из генератора	Губици у генератору	
	$Q_{Vc,nd}$	$Q_{Vc,ac}$	$Q_{Vc,dis}$	$Q_{Vh,s}$	$Q_{Vh,outg}$	$Q_{Vh,gen}$	$Q_{Vh,del}$
Потрошна топла воде	Енергија за потрошну toplu воду	Губици на регулацији	Губици у систему дистрибуције	Губици складишења	Топлота предата систему из генератора	Губици у генератору	Испоруčена енергија систему

							potrošne tople vode
	$Q_{W,nd}$	$Q_{W,ac}$	$Q_{W,dis}$	$Q_{W,s}$	$Q_{W,outg}$	$Q_{W,gen}$	$Q_{W,del}$
Rasvjeta	Potrebna energija za rasvjetu	-	-	-	-	-	Isporučena energija za rasvjetu
	$E_{L,b}$						$E_{L,del}$

11.1. Stambene zgrade

Kod proračuna energije isporučene stambenoj zgradi uzimaju se u obzir energija za sistem grijanja i energija za pripremu potrošne tople vode, gubici svih sistema i potrebna energija za pogon pomoćne opreme u svim termotehničkim sistemima.

11.1.1. Godišnji toplotni gubici sistema grijanja

Godišnji toplotni gubici sistema grijanja su energijski gubici sistema grijanja u toku jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi. Proračun se započinje sa godišnjom potrebnom toplotnom energijom za grijanje.

Za svaki podsistem se proračunavaju toplotni gubici koji se sabiraju sa toplotom koju podsistem mora isporučiti (toplotni izlaz), kako bi se odredila energija koju je sistemu potrebno dovesti (toplotni ulaz).

Toplotni gubici emisijom, prema normi BAS EN ISO 13790, koji povećavaju gubitke ovojnice zgrade se određuju direktno tj. zajedno sa toplotnim potrebama zgrade, bez razdvajanja, pri čemu se razlikuju toplotni gubici sistema koji su povrativi za potrebe grijanja i toplotni gubici sistema grijanja koji se mogu povratiti direktno u podsistem i mogu se oduzeti od gubitaka podsistema.

Toplotni gubici se proračunavaju prema:

$$Q_{H,ls} = Q_{H,em,ls} + Q_{H,dis,ls} + Q_{H,st,ls} + Q_{H,gen,ls} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

- $Q_{H,em,ls}$ - toplotni gubici kod izmjene toplote u prostoru, uključujući regulaciju prema BAS EN 15316-2-1 (kWh/god.)
- $Q_{H,dis,ls}$ - toplotni gubici kod razvoda toplote, uključujući regulaciju prema BAS EN 15316-2-3 (kWh/god.)
- $Q_{H,st,ls}$ - toplotni gubici kod spremnika toplote, uključujući regulaciju prema BAS EN 15316-3-3 (kWh/god.)
- $Q_{H,gen,ls}$ - toplotni gubici kod proizvodnje ili prijema toplote, uključujući regulaciju BAS EN 15316-4-1 (kWh/god.)

Toplotni gubici pri predavanju toplote

Toplotni gubici pri predavanju toplote se računaju prema izrazu:

$$Q_{H,em,ls} = Q_{em,str} + Q_{em,emb} + Q_{em,c} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

$Q_{em,str}$	-	toplnotni gubici uslijed neuniformne raspodjele temperature	(kWh/god.)
$Q_{em,emb}$	-	toplnotni gubici zbog položaja emitera toplote (tj. ugrađeni)	(kWh/god.)
$Q_{em,c}$	-	toplnotni gubici zbog kontrole unutrašnje temperature	(kWh/god.)

Toplotni gubici zbog položaja emitera toplote

Pojavljuje se kod podnog grijanja, stropnog grijanja kao i zidnog grijanja i sličnih sistema. Ovaj se gubitak razmatra samo kada je dio zgrade koji sadrži ugrađeni emiter orjentisan prema vani, tlu ili negrijanom prostoru iste ili susjedne zgrade. Toplotni gubici se računaju na slijedeći način:

$$Q_{em,emb} = Q_h \cdot \sum_{emb} \frac{A_{emb}}{A_{zone}} \cdot \frac{x_i}{100} \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

A_{emb}	-	površina koja se grije putem ugrađenog emitera	(m ²)
A_{zone}	-	toplnotni gubici zbog položaja emitera toplote (tj. ugrađeni)	(m ²)
x_i	-	procenat toplotnog gubitka (između 0 i 100)	(%)

Toplotni gubici uslijed neuniformne raspodjele temperature

Toplotni gubici uslijed neuniformne raspodjele temperature se računaju koristeći izraz za generalno određivanje toplotnih gubitaka, koji uzima u obzir povećanje unutrašnje temperature i povećanje koeficijenta prijenosa toplote, koji je uključen u U-faktor izložene površine.

$$Q_{c,inc} = \sum A \cdot U_{inc} \cdot (\theta_{i,inc} - \theta_e) \cdot t \quad (\text{kWh})$$

gdje su:

A	-	površina stropa, vanjskog zida iza emitera ili prozora	(m ²)
U_{inc}	-	U od izolacije površine i same površine toplnotni gubici zbog položaja emitera toplote (tj. ugrađeni)	(W/m ² K)
$\theta_{i,inc}$	-	lokalno povećanje unutrašnje temperature	(°C)
θ_e	-	vanjska temperatura	(°C)
t	-	vrijeme	(h)

Топлотни губици због контроле унутрашње температуре

Ako je poznata efikasnost sistema, toplotni губици због контроле система се рачунају као:

$$Q_{c,em} = \frac{1-\eta_{ac}}{\eta_{ac}} \cdot Q_{c'} \text{ (kWh)}$$

gdje je:

- η_{ac} – efikasnost контроле

Uticaj контроле је дат и као еквивалентно повећање унутрашње температуре. Stoga, toplotni губитак због контроле система се може прорачунати на два различита načina:

- множећи годишњу потребну тоplotну енергију са фактором који зависи од односа еквивалентног повећања унутрашње температуре ($\Delta\theta_i$) и просječne температурне разлике за grijnu sezonu između унутрашње и ванjsке температуре

$$Q_{c,em} = Q_h \cdot \left(1 + \Delta\theta_i / (\theta_i - \theta_{e,avg})\right)$$

- прерачунавањем тоplotних потреба зграде, према BAS EN ISO 13790:2005, користећи еквивалентно повећање унутрашње температуре.

11.1.2. Isporučena енергија за grijanje зграде

Godišnja потребна енергија за grijanje укључујући губитке се одређује према BAS EN ISO 13790, BAS EN 15241 и BAS EN 15243, при томе се могу користити три методе:

- директно, као укупна потребна енергија система $Q_{H,sys,i}$ по енергентима, укључујући производњу, електронiku, транспорт, спремање, дистрибуцију осим уколико је наzначено или без годишње потребне енергије за погон помоћних система у (kWh/god.),
- као збир тоplotних потреба система за grijanje $Q_{H,nd,i}$, тоplotних губитака система $Q_{H,sys,ls,i}$ и годишње потребне енергије за погон помоћних система $Q_{H,sys,aux,t}$.

$$Q_{H,del} = Q_{H,nd} + Q_{H,sys,ls} + Q_{H,sys,aux,t} \quad \text{(kWh/god.)}$$

- тоplotni губици система се индиректно израчунавају кроз укупну ефикасност система у ком случају је могуће извести сlijедеће претворбе:

$$Q_{H,del} = \frac{Q_{H,nd}}{\eta_{H,sys}} \quad \text{(kWh/god.)}$$

gdje je:

- η_{sys} - ukupni koeficijent efikasnosti sistema uključujući proizvodnju, elektroniku, transport, spremanje, distribuciju osim ukoliko je naznačeno bez godišnje potrebne energije za pogon pomoćnih sistema. (-)

Prethodni izraz se može napisati i kao:

$$Q_{H,del} = Q_{H,nd} \frac{1}{\eta_{em}} \cdot \frac{1}{\eta_{dis}} \cdot \frac{1}{\eta_{ac}} \cdot \frac{1}{\eta_{gen}} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

- η_{em} - Efikasnost sistema za emisiju toplote (-)
- η_{dis} - Efikasnost sistema za distribuciju toplote (-)
- η_{ac} - Efikasnost sistema automatske kontrole grijanja (ovaj faktor uzima u obzir to što sistem za regulaciju nije u mogućnosti da slijedi podešene unutrašnje temperature) (-)
- η_{gen} - Efikasnost sistema za generaciju toplote (kotao, toplotna pumpa i tako dalje) (-)

11.1.3. Godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode

Godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode se određuje na slijedeći način:

$$Q_{W,Js} = Q_{W,dis,Js} + Q_{W,st,Js} + Q_{W,gen,Js} \quad [\text{kWh/god.}],$$

gdje su:

- $Q_{W,dis,Js}$ - toplotni gubici kod razvoda potrošne tople vode uključujući regulaciju, prema BAS EN 15316-3-2 [kWh/god.]
- $Q_{W,st,Js}$ - toplotni gubici spremnika potrošne tople vode uključujući i regulaciju, prema BAS EN15316-3-3 [kWh/god.]
- $Q_{W,gen,Js}$ - toplotni gubici kod proizvodnje potrošne tople vode uključujući i regulaciju, prema BAS EN15316-3-3 [kWh/god.]

Toplotni gubici spremanika potrošne tople vode

Toplotni gubitak indirektno grijanog spremnika potrošne tople vode se određuje putem izraza:

$$Q_{M,E\tau,IE} = \frac{(\theta_{W,S} - \theta_{amb})}{\theta_{q,s-b}} \cdot Q_{s-b} , \quad [\text{kWh/dan}]$$

gdje su:

$\theta_{W,s}$ – prosječna temperatura vode u spremniku (°C)

θ_{amb} – prosječna temperatura okoline (°C)

$\theta_{q,s-b}$ – prosječna temperaturna razlika korištena pri stand-by testu (°C)

Q_{s-b} – toplotni gubitak u stand by modu

a) Toplotni gubici kod proizvodnje ili pripreme potrošne tople vode

Ukupni toplotni gubici kotla se računaju iz toplotnih gubitaka u toku rada kotla i toplotnih gubitaka kada je kotao u režimu stand-by na slijedeći način:

$$Q_{H,gen,1s} = Q_{H,gl,100\%} + Q_{H,g,sb} , \quad (\text{kWh/dan})$$

gdje su :

$Q_{H,gl,100\%}$ - toplotni gubici kotla u toku rada u periodu od 24 sata (kWh/dan)

$Q_{H,g,sb}$ – toplotni gubici kotla u stand-by režimu (kWh/dan)

Toplotni gubici u toku rada kotla se računaju prema izrazu :

$$Q_{H,gl,100\%} = \left(\frac{H_g}{H_t} - \eta_{100\%} \right) \cdot \frac{Q}{\eta_{100\%}} (\text{kWh/dan})$$

gdje su:

Q – nominalni toplotni učin kotla

$\eta_{100\%}$ - stepen efikasnosti kotla pri nominalnom učinku kotla

H_g – gornja toplotna moć goriva (kWh/kg ili kWh/m³)

H_d – donja toplotna moć goriva (kWh/kg ili kWh/m³)

Toplotni gubici u stand-by režimu se računaju na slijedeći način :

$$Q_{sb} = q_{B/70} \cdot \frac{(\theta_{g,m} - \theta_{u,m})}{70 - 20} \cdot (Q_n / \eta_{100\%}) \cdot (24 - t_{tw,100\%}) \cdot \frac{H_g}{H_t}$$

gdje su:

Q_n – nominalni toplotni učin kotla

$q_{B/70}$ – toplotni gubici kotla na stand-by režimu pri temperaturi vode u kotlu od 70°C i temperaturi okoline od 20°C

$\theta_{g,m}$ – prosječna temperatura u bojleru pri stand-by režimu (°C)

$\theta_{u,m}$ – просječna temperatura okoline (°C)

$t_{tw,100\%}$ - period u kojem se vrši isporuka toplote, (h)

11.1.4. Godišnje isporučena energija za zagrijavanje potrošne tople vode

Godišnja toplotna energija sistema za pripremu potrošne tople vode se računa kao:

$$Q_{W,del} = Q_w + Q_{W,ls} \quad (\text{kWh/god.})$$

Ukoliko su poznate srednji godišnji stepen iskorištenja sistema ili pojedinih komponenti sistema, godišnja toplotna energija za pripremu potrošne tople vode se može proračunati kao:

$$Q_{W,del} = Q_{W,nd} \frac{1}{\eta_{dis}} \cdot \frac{1}{\eta_{ac}} \cdot \frac{1}{\eta_{gen}} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

η_{dis}	- Efikasnost sistema za distribuciju toplote	(-)
η_{ac}	- Efikasnost sistema automatske kontrole grijanja (ovaj faktor uzima u obzir to što sistem za regulaciju nije u mogućnosti da slijedi podešene unutrašnje temperature)	(-)
η_{gen}	- Efikasnost sistema za generaciju toplote (kotao, toplotna pumpa i tako dalje)	(-)

11.1.5. Godišnja isporučena energija za stambene zgrade

Godišnja isporučena energija zgrada E_{del} se računa kao:

$$E_{del} = Q_{H,del} + Q_{W,del} + Q_{aux} + E_{obnov} - E_{pov} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

$Q_{H,del}$	- godišnja isporučena toplotna energija	(kWh/god.)
$Q_{W,del}$	- godišnja isporučena energija za pripremu potrošne tople vode	(kWh/god.)
Q_{aux}	- godišnja potrebna energija za pogon pomoćnih sistema (pumpe, ventilatori, kompresori, regulacija i sl.) prema BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008	(kWh/god.)

E_{obnov}	- toplotna energija iz obnovljivih izvora dovedena odgovarajućim sistemom (npr. sunčanim kolektorima)	(kWh/god.)
E_{pov}	- toplotna energija vraćena sistemom za regeneraciju/rekuperaciju	(kWh/god.)

11.2. Nestambene zgrade

Kod proračuna energije isporučene nestambenoj zgradi uzimaju se u obzir energija za sistem grijanja, hlađenja, energija za pripremu potrošne tople vode i rasvjetu, gubici svih sistema i potrebna energija za pogon pomoćne opreme u svim termotehničkim sistemima.

11.2.1. Isporučena energija za grijanje zgrade

Isporučena energija se računa kao u 12.1.2.

11.2.2. Isporučena energija za zagrijavanje potrošne tople vode

Isporučena energija se računa kao u 12.1.4.

11.2.3. Godišnji toplotni gubici sistema za hlađenje zgrade

Godišnji gubici sistema hlađenja $Q_{C,ls}$ (kWh/god.) su energijski gubici sistema hlađenja tokom jedne godine koji se ne mogu iskoristiti za održavanje unutrašnje temperature u zgradi, a određuju se prema standardu BAS EN 15243.

11.2.4. Isporučena energija za hlađenje zgrada

Godišnja potrebna energija za hlađenje računa se kao zbir godišnje energije za hlađenje i godišnjih gubitaka sistema hlađenja u zgradi:

$$Q_{C,dcl} = Q_{C,nd} + Q_{C,ls} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

$Q_{C,nd}$	- toplotna energija potrebna za hlađenje zgrade	(kWh/god.)
$Q_{C,ls}$	- ukupni toplotni gubici sistema hlađenja prema standardu BAS EN 15243	(kWh/god.)

Ukoliko su poznate srednji godišnji stepen iskorištenja sistema ili pojedinih komponenti sistema, godišnja toplotna energija za hlađenje zgrada se može proračunati kao:

$$Q_{C,del} = Q_{C,nd} \frac{1}{\eta_{em}} \cdot \frac{1}{\eta_{dis}} \cdot \frac{1}{\eta_{ac}} \cdot \frac{1}{\eta_{gen}} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

η_{em}	- Efikasnost sistema ventilacijskih jedinica u prostorijama zgrada	(-)
η_{dis}	- Efikasnost sistema za distribuciju vazduha	(-)
η_{ac}	- Efikasnost sistema za automatsku kontrolu-regulaciju ventilacije	(-)
η_{gen}	- Efikasnost sistema za generaciju rashladne energije (rashlana mašina, toplotna pumpa i tako dalje)	(-)

11.2.5. Godišnja isporučena energija za nestambene zgrade

Godišnja isporučena energija zgrada E_{del} se računa kao:

$$E_{del} = Q_{H,del} + Q_{W,del} + \frac{Q_{C,del}}{COP} + Q_{Ve} + E_L + Q_{aux} + E_{obnov} - E_{pov} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

$Q_{H,del}$	- godišnja isporučena toplotna energija	(kWh/god.)
$Q_{W,del}$	- godišnja isporučena energija za pripremu potrošne tople vode	(kWh/god.)
$Q_{C,del}$	- godišnja isporučena energija za hlađenje	(kWh/god.)
Q_{Ve}	- godišnja potrebna energija za ventilaciju prema BAS EN ISO 13790:2005, BAS EN 15241:2008 i BAS EN 15243:2008	(kWh/god.)
Q_{aux}	- godišnja potrebna energija za pogon pomoćnih sistema (pumpe, ventilatori, kompresori, regulacija i sl.) prema BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008	(kWh/god.)
E_L	- godišnja isporučena energija za rasvjetu prema BAS EN 15193	(kWh/god.)
E_{obnov}	- toplotna energija iz obnovljivih izvora dovedena odgovarajućim sistemom (npr. sunčanim kolektorima)	(kWh/god.)
E_{pov}	- toplotna energija vraćena sistemom za regeneraciju/rekuperaciju	(kWh/god.)

12. Godišnja primarna energija

Godišnja primarna energija se računa pomoću faktora primarne energije u zavisnosti od izvora energije jednako za stambene i nestambene zgrade a vodeći računa o isporučenoj energiji za zgradu:

$$E_{\text{prim}} = \sum_i E_{\text{del},i} \cdot f_{\text{prim,del},i} - \sum_i E_{\text{ex},i} \cdot f_{\text{prim,ex},i} \quad (\text{kWh/god.})$$

gdje su:

$E_{\text{del},i}$	-	godišnja isporučena energija i-tog izvora energije	(kWh/god.)
$f_{\text{prim,del},i}$	-	faktor isporučene primarne energije i -tog izvora energije	(-)
$E_{\text{ex},i}$	-	godišnja izvezena energija i - tog izvora energije	(kWh/god.)
$f_{\text{prim,ex},i}$	-	faktor izvezene primarne energije i -tog izvora energije	(-)

Tabela 12.1. Faktor primarne energije

Izvor energije	Energent	Faktor primarne energije f_p
Gorivo	Lako loživo ulje	1,1
	Zemni gas	1,1
	Ukapljeni gas	1,1
	Kameni ugalj	1,1
	Mrki ugalj	1,2
	Drvo	0,2
	Obnovljiva goriva	0
	Fosilno gorivo	0,7
	Obnovljiva goriva	0,1
	Fosilno gorivo	1,3
Lokalna/ daljinska toplota iz kogeneracije		3,0
Lokalna/ daljinska toplota iz kotlovnice/toplane električne energije		(2,0 pri korištenju akumulacijskih sistema grijanja)

13. Godišnja emisija CO₂

Emisija CO₂ može biti direktna i indirektna.

Direktne emisije nastaju na lokaciji neposrednog korištenja energije (npr. stambene zgrade i nestambene zgrade), kao posljedica sagorijevanja fosilnih goriva u stacionarnim energijskim postrojenjima (npr. kotlovi).

U slučaju korištenja električne energije ili toplote iz javnih toplana ili kotlovnica do emisije ne dolazi na lokaciji neposrednog korištenja energije, pa je potrebno proračunati indirektnu emisiju koja nastaje pri proizvodnji električne ili toplotne energije.

13.1. Direktne emisije CO₂

Tokom sagorijevanja većina ugljika oksidira i emitira se u atmosferu u obliku CO₂.

Dio ugljika koji se oslobađa kao CO, CH₄ ili NMVOC, također oksidira u CO₂, u atmosferi u razdoblju od nekoliko dana do oko 12 godina, dio ugljika iz goriva koji ne oksidira, već se vezuje u česticama, šljaci ili pepelu se isključuje iz proračuna.

Udio oksidirajućeg ugljika za tekuća fosilna goriva iznosi 99 %, a 99,5 % za prirodni plin.

Oksidacijski faktor za ugalj ovisi o uslovima sagorijevanja i može varirati nekoliko postotaka.

Ukoliko oksidacijski faktor za ugljik nije moguće odrediti i elaborirati, koristi se predloženi faktor 98 %.

Za proračun emisije CO₂ primjenjuje se sljedeći izraz:

$$EM = EF_c \cdot H_d \cdot O_c \cdot \frac{44}{12} \cdot B \quad (\text{kg/god.})$$

gdje su:

<i>EM</i>	-	emisija CO ₂	(kg/god.)
<i>EF_c</i>	-	faktor emisije ugljika, Tabela 13.1.	(kgC/GJ)
<i>H_d</i>	-	donja toplotna moć goriva, Tabela 13.1.	(MJ/kg, MJ/m ³)
<i>O_c</i>	-	udio oksidirajućeg ugljika, Tabela 13.1.	(-)
44/12	-	stehiometrijski omjer CO ₂ i C	(-)
<i>B</i>	-	količina sagorjelog goriva	(kg, m ³)

za korištenje formule potrebno je znati faktor emisije ugljika, ogrijevnu vrijednost, udio oksidirajućeg ugljika i količinu potrošenog goriva.

Ukoliko nisu poznati faktori emisije ugljika preporučuje se korištenje faktora navedenih u Tabeli 13.1. u kojoj su navedene donje ogrjevne vrijednosti prosječne vrijednosti za FBiH.

U konkretnom slučaju proračuna emisije CO₂ preporučuje se koristiti vlastite donje ogrjevne vrijednosti, a ukoliko su nepoznate moguće je koristiti prosječne nacionalne vrijednosti.

Tabela 13.1. Faktori emisije CO₂ za različita fosilna goriva

Izvor energije	EFC (kgC/GJ)	H _d (MJ /kg(m ³))	O _c (-)	EFC - H _D - O _C - 44/12 (kgCO ₂ /kg (m ³))
Ekstra lako loživo ulje*	20,2	43	0,99	3,153018
Lož ulje*	21,1	40	0,99	3,063372
Ukapljeni plin	17,2	41	0,99	2,559876
Kameni ugalj	25,8	27,5	0,98	2,54947
Mrki ugalj	26,2	19	0,98	1,788761
Lignit	27,6	11,3	0,98	1,120689
Prirodni gas	15,3	33,3	0,995	2,065322

*- ekstra lako i lako lož ulje su grupisani i prikazani kao ekstra lako lož ulje, a srednje i teško lož ulje kao lož ulje.

Emisija CO₂ ovisi o količini i vrsti sagorjelog goriva.

Specifična emisija po energiji goriva je najveća uslijed sagorijevanja uglja, zatim tekucih goriva i prirodnog gasa, Tabela 13.2.

Grubi omjer specifičnih emisija pri sagorijevanju fosilnih goriva je 1:0.75:0,55 (ugalj :tekuća goriva: prirodni gas).

Do emisije CO₂ dolazi i sagorjevanjem biomase ali ta emisija ne ulazi u ukupni bilans emisija gasova staklene bašte na državnom nivou jer je emitovani CO₂ prethodno apsorbiran za rast i razvoj biomase.

Za lakši proračun emisije CO₂ prikazani su i faktori emisije po naturalnoj i energijskoj jedinici goriva i po jedinici proizvedene korisne toplote.

Pri proračunu faktora emisije po jedinici korisne toplote primjenjene su prosječne vrijednosti stepena djelovanja stacionarnih energijskih postrojenja/uređaja u kojima pojedina goriva sagorijevaju.

Na taj način se povećava nesigurnost proračuna, pa je preporuka da se koristi faktor emisije po energijskoj jedinici goriva.

Tabela 13.2. Specifični faktor emisije CO₂ po jedinici goriva i jedinici korisne toplote

Izvor energije	Faktor emisije CO ₂		
	Po naturalnoj jedinici goriva (kgCO ₂ /kg (m ³))	Po energijskoj jedinici goriva (kgCO ₂ /kWh)	Po jedinici korisne toplote (kgCO ₂ /kWh)
Eksta lako loživo ulje*	3,153018	0,263974	0,318
Lož ulje*	3,063372	0,275735	0,332/0,340413
Ukapljeni plin	2,559876	0,202095	0,264
Kameni ugalj	2,54947	0,333749	0,439

Mrki ugalj	1,788761	0,338923	0,446/0,484176
Lignit	1,120689	0,357034	0,470/0,525055
Prirodni gas	2,065322	0,20095	0,236/0,236412

*- ekstra lako i lako lož ulje su grupisani i prikazani kao ekstra lako lož ulje, a srednje i teško lož ulje kao lož ulje

Smanjenje emisije CO₂ se računa kao razlika emisije prije i nakon primjene mjera za smanjenje emisije (npr. mjere povećanja energijske efikasnosti), a prema izrazu:

$$EM_S = EM_P - EM_N \quad (\text{kg/god.})$$

gdje su:

EM_S	-	smanjenje emisije CO ₂	(kg/god.)
EM_P	-	emisija CO ₂ prije primjene mjera	(kg/god.)
EM_N	-	emisija CO ₂ nakon primjene mjera	(kg/god.)

Uobičajeno je računati smanjenje emisije CO₂ na godišnjem nivou, a kao posljedica primjene mjera za smanjenje emisije.

13.2. Indirektne emisije CO₂

Za potrebe proračuna emisije CO₂ uslijed potrošnje električne i/ili toplotne energije sagledava se indirektna emisija koja nastaje na lokaciji proizvodnje energije.

Pri proračunu indirektnih emisija CO₂ koristi se sljedeća formula:

$$EM = AD \cdot EF \quad (\text{kg/god.})$$

gdje su:

EM	-	emisija CO ₂	(kg/god.)
AD	-	korištena električna/toplotna energije	(kWh/god.)
EF	-	specifični faktor emisije CO ₂ za električnu ili toplotnu energiju	(kg CO ₂ /kWh)

Preporuka je koristiti izmjerene vrijednosti korištene električne/toplotne energije ili koristiti vrijednosti iskazane u računima za električnu i toplotnu energiju.

Za potrebe određivanja emisija CO₂ na godišnjem nivou uz podatak o korištenoj energiji, potrebno je poznavati i specifičnu emisiju CO₂ po jedinici korištene električne/ toplotne energije, Tabela 13.3.

Specifični faktor emisije CO₂ varira od godine do godine i ovisi o hidrometeorološkoj situaciji, odnosno o proizvedenoj električnoj energiji iz hidroelektrana, kao i o strukturi fosilnih goriva korištenih u termoelektranama i javnim toplanama.

Za proračunavanje specifične emisije CO₂ po jedinici korisne toplote, pri korištenju električnih uređaja za grijanje, pretpostavljena je prosječna Efikasnost uređaja od 98 %.

Tabela 13.3. Specifični faktori emisije CO₂ za električnu energiju

Izvor energije	Po jedinici električne energije (kgCO ₂ /kWh)	Po jedinici korisne toplote (kgCO ₂ /kWh)
Električna energija	0,7446	0,7597

Specifični faktori emisije CO₂ za toplote je proračunat na osnovu prosječnog stepena korisnog dejstva sistema proizvodnje i distribucije toplote.

14. Iskazivanje energijskih karakteristika zgrada

Osnovni parametar kojim se iskazuje ispunjavanje ili neispunjavanje uslova propisanih Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energijske karakteristike zgrada je relativna vrijednost potrebne godišnje toplotne energije za grijanje za referentne klimatske podatke $Q''_{H,nd,rel}$, iskazana kao odnos proračunate referentne toplotne energije i dozvoljene vrijednosti referentne toplotne energije. Prema ovom parametru se određuje i energijski razred zgrada.

$$Q''_{H,nd,rel} = \frac{Q''_{H,nd}}{Q''_{H,nd,dop}}, (\%)$$

gdje su:

$Q''_{H,nd}$	- specifična godišnja potrebna energija za grijanje	(kWh/m ² god.)
$Q''_{H,nd,dop}$	- dopuštena vrijednost godišnje potrebne energije za grijanje prema Pravilniku o minimalnim zahtjevima za energijske karakteristike zgrada	(kWh/ m ² god.)

Ostali parametri prema kojim se vrednuju energijske karakteristike zgrada su:

- specifična godišnja potrebna energija za grijanje $Q''_{H,nd}$ (kWh/m²god),
- koeficijent transmisijskog toplotnog gubitka po jedinici površine omotača, grijanog dijela zgrada, $H_{tr,adj}$ (W/m²K)
- koeficijent prolaza toplote elemenata ovojnice zgrada, U_e (W/m²K).

1614

На основу члана 27. став (3) Закона о енергијској ефикасности у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 22/17), на усглашен приједлог Федералног министарства енергије, рударства и индустрије и Федералног министарства простор-ног уређења, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници, одржаној 25.10.2018. године, доноси

УРЕДБУ О УСЛОВИМА ЗА ДАВАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ОВЛАШТЕЊА ЗА ОБАВЉАЊЕ ЕНЕРГИЈСКИХ АУДИТА И ЕНЕРГИЈСКО ЦЕРТИФИЦИРАЊЕ ЗГРАДА

ДИО ПРВИ - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет уредбе)

Овом уредбом прописују се:

- a) услови и процедуре потребни за давање, важење, обнављање, измјену и одузимање овлаштења лицима за обављање енергијског аудита;
- b) документација потребна за давање, важење, обнављање, измјену и одузимање овлаштења лицима за обављање енергијског аудита;
- c) поступак код измјене овлашћених лица (именованих лица и стручних квалификованих лица) за обављање енергијских аудита;
- d) надзор над обављањем послова овлашћених лица;

- e) програм обуке за лица које проводе енергијске аудите;
- f) услови за давање овлаштења за обављање Програма обуке;
- g) садржај и начин вођења регистра носиоца Програма обуке;
- h) надзор над радом носилаца Програма обуке и одузимање овлаштења.

Члан 2.

(Дефиниције појединих израза)

У смислу ове Уредбе дефиниције појединих израза имају следећа значења:

1. **Цертификат о енергијској ефикасности (Цертификат)** је потврда којом се означавају енергијска својства зграде или дијела зграде који има прописани садржај и изглед и који исказује енергијска својства зграде израчуната према усвојеној методологији;
2. **Даљинско гријање или даљинско хлађење** је дистрибуција термалне енергије у облику паре, вруће воде или хлађене течности од централног производног извора кроз мрежу до већег броја зграда или мјеста с циљем гријања или хлађења простора или за процесно гријање или хлађење;
3. **Енергијски аудит** је документовани поступак за стицање одговарајућих сазнања о постојећој потрошњи енергије зграде и енергијским карактеристикама зграде, дијела зграде или скупине зграда које имају заједничке енергијске системе,

- технолошког процеса и/или индустријског постројења и осталих објеката, приватних или јавних услуга за утврђивање и одређивање исплативости примјене мјера за побољшање енергијске ефикасности те израду извјештаја са прикупљеним информацијама и предложеним мјерама;
4. **Енергијско сертификарање** је поступак који се проводи с циљем издавања сертификата о енергијској ефикасности зграде;
 5. **Именовано лице** је физичко лице које је у овлашћеном правном лицу запослено у пуном радном времену на неодређено вријеме, те које у име тог правног лица потписује извјештаје о проведеном енергијском аудиту зграде и енергијски сертификат зграде, те проводи радње и поступке енергијског аудита зграде, и енергијског сертификарања (у даљњем тексту: именовано лице);
У смислу успоставе система овлашћивања лица за обављање редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације, услови за потписивање извјештаја о редовним енергијским аудитима система гријања и система климатизације од стране именованог лица ће се дефинисати прописом који доноси Министар;
 6. **Инсталација јавне расвјете** је постројење које се састоји од елемената носивих конструкција, кабловског развода и уређаја за мјерење, склапање, развод, управљање, регулацију интензитета свјетлосног тока и свјетилки, са сврхом освјетљавања јавних и саобраћајних површина у насељима и освјетљавања јавних цеста;
 7. **Министар** се односи на федералног министра енергије, рударства и индустрије;
 8. **Носилац програма обуке** је правно лице које је, у складу с условима прописаним Законом и овом Уредбом, добило овлашћење за провођење програма обуке за лица која проводе енергијске аудите;
 9. **Овлашћено лице** је физичко или правно лице које има овлашћење за обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде с једноставним техничким системом, или овлашћење за обављање енергијског сертификарања зграде са сложеним техничким системом, или обављање енергијског аудита зграда са сложеним техничким системом и других изграђених објеката, издато од федералног министра просторног уређења (министар ФМПУ);
 10. **Физичко лице** је стручно квалификовано лице, овлашћено, у складу са чланом 7. ст. (1), да обавља послове енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде са једноставним техничким системом самостално, у оквиру регистрованог обрта - сродне дјелатности, и/или као додатну или допунску дјелатност, а према класификацији и шифри дјелатности;
 11. **Програм обуке за лица која проводе енергијски аудит и/или енергијско сертификарање зграда** је програм прописан овом Уредбом, а састоји се од Програма оспособљавања и Програма усавршавања;
 12. **Систем климатизације** је сложени процес који укључује кондиционирање, транспорт и убацивање зрака у простор којим се регулишу: температура, релативна влажност, брзина струјања зрака, чистоћа зрака, ниво буке и разлика притиска у простору а с циљем постизања здравог окружења за лица која бораве у простору, односно, постизања услова за потребе индустријске производње. Систем климатизације се, према термодинамичком процесу припреме влажног зрака, дијели на: гријање, хлађење, овлаживање и одвлаживање што се врши кроз: систем вентилације (један од горе наведених процеса); систем дјеломичне климатизације (два или три од наведених процеса) и систем климатизације (сва четири процеса цјелогодишње);
 13. **Стамбена зграда** је зграда која је у цјелости или у којој је више од 90% бруто подне површине намијењено за становање, односно која нема више од 50 м² нето подне површине у другој намјени. Стамбеном зградом сматра се и зграда са апартманима у туристичком подручју;
 14. **Стручно квалификовано лице** је лице које је успјешно завршило програм обуке за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификарања зграда;
 15. **Технички систем зграде** је техничка опрема уграђена у зграду или дио зграде која служи за гријање, хлађење, вентилацију, климатизацију, припрему топле воде, освјетљење или њихову комбинацију;
 16. **Топлотна пумпа** је уређај, постројење или инсталација која преноси топлоту из природног окружења као што је зрак, вода или тло у зграде или индустријске објекте мијењањем природног тока топлоте на такав начин да топлота тече од ниже према вишој температури. Код реверзибилних топлотних пумпи топлота се може преносити из зграде на природно окружење;
 17. **Укупна (бруто) подна површина зграде** је збир површина пода за све нивое зграде и рачуна се према тачки 5.1.3. БАС ИСО 9836- површина пода етажа које су затворене и наткривене са свих страна;
 18. **Закон** је Закон о енергијској ефикасности ("Службене новине Федерације БиХ", број 22/17);
 19. **Зграда** је грађевина с кровом и зидовима, трајно везана за тло, у којој се енергија користи за стварање одређених климатских услова и намијењена је боравку људи, односно смјештају животиња, биљака и ствари. Зградом се не сматра појединачна грађевина унутар система инфраструктурне грађевине;
 20. **Зграде с једноставним техничким системом** су стамбене и нестамбене зграде укупне (бруто) подне површине зграде мање или једнаке (400 м²) и које су:
 - с појединачним уређајима за припрему потрошне топле воде и које нису опремљене системима гријања, хлађења, вентилације и / или;
 - с локалним и/или централним изворима топлоте за гријање и припрему потрошне топле воде, називне снаге котла до 30 kW без посебних система за поврат топлоте и без кориштења алтернативних система и/или без или са појединачним расхладним уређајима и/или;
 - с локалним системима вентилације без додатне обраде зрака и без поврата топлоте и/или;

- посебни дијелови зграде који имају засебно мјерило за гријање, етажно плинско гријање, прикључак на заједничку котловницу или прикључак на даљинско гријање.

21. **Зграде са сложеним техничким системом** су све остале стамбене и нестамбене зграде које према овој Уредби нису зграде с једноставним техничким системом;
22. **ФМЕРИ** односи се на Федерално министарство енергије, рударства и индустрије;
23. **ФМПУ** односи се на Федерално министарство просторног уређења.

ДИО ДРУГИ - ОВЛАШТЕЊА ПОГЛАВЉЕ I. ОВЛАШТЕЊА ЗА ОБАВЉЕЊЕ ЕНЕРГИЈСКИХ АУДИТА И/ИЛИ ЕНЕРГИЈСКОГ ЦЕРТИФИЦИРАЊА ЗГРАДА

Члан 3.

(Врсте овлаштења)

- (1) Овлаштење за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификарања зграде (у даљем тексту: овлаштење) даје се за:
 - a) обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграда с једноставним техничким системом;
 - b) енергијско сертификарање зграда са сложеним техничким системом;
 - c) обављање енергијских аудита зграда са сложеним техничким системом и других изграђених објеката;
 - d) обављање енергијских аудита комуналних услуга (јавна расвјета, снабдијевање водом, управљање отпадом, и сл.).
- (2) Овлаштења, начин и процедуре провођења енергијских аудита, програми обуке, услови за стицање овлаштења за обављање енергијског аудита за друге изграђене објекте из става (1) дио тачке ц) овог члана, технолошке процесе и/или индустријска постројења, дефинисаће се посебним прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси Министар.
- (3) Овлаштења, начин и процедуре провођења енергијских аудита, програми обуке, услови за стицање овлаштења за обављање енергијских аудита комуналних услуга (јавна расвјета, снабдијевање водом, управљање отпадом и сл.) из става (1) тачка д) овог члана дефинисаће се посебним прописом којим ће се уредити то подручје, а који доноси Министар.
- (4) Овлаштења, начин и процедуре провођења енергијских аудита, програм обуке, услови за стицање овлаштења за обављање редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације дефинисаће се правилником о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације из члана 36. ст. (2) и (3). и члана 37. ст.(2) и (3) Закона, а који доноси Министар.
- (5) Правно лице које посједује овлаштење из члана 28. став 1. тачка ц) Закона, односно, става (1) тачка ц) овог члана уредбе може проводити редовне енергијске аудите система гријања и система климатизације а што ће бити прописано правилником о редовним енергијским аудитима система гријања и система климатизације из става (4) овог члана уредбе ако је то овлаштење дато правном лицу које у сталном радном односу запошљава физичко лице машинске струке које испуњава услове за добијање овлаштења за

енергијски аудит зграде са сложеним техничким системом.

Члан 4.

(Издавање Овлаштења)

- (1) Енергијски аудит зграде и енергијско сертификарање зграде проводе физичка или правна лица која имају овлаштење министра ФМПУ.
- (2) Овлаштење за енергијске аудите и/или енергијско сертификарање зграда даје се физичком или правном лицу које испуњава услове прописане Законом и овом Уредбом.
- (3) Издавање, обнављање, измјену и одузимање овлаштења за енергијски аудит и/или енергијско сертификарање зграда врши министра ФМПУ рјешењем, а на приједлог Стручног одбора за енергијску ефикасност.
- (4) Овлаштење из става (2) овог члана се даје на период од четири године, а након истека овог периода може бити обновљено на исти период, ако овлаштено лице и даље испуњава услове потребне за давање овлаштења, те ако уредно испуњава обавезу похађања Програма усавршавања.
- (5) Овлаштење се даје, обнавља или мијења наконведеног поступка оцјењивања испуњавања услова прописаних овом Уредбом.
- (6) Против рјешења из става (3) овог члана и рјешења о одбијању или одбацивању захтјева за давање овлаштења из тог става, те рјешења о обустави поступка не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 5.

(Услови за добијање овлаштења за физичка лица)

- (1) Овлаштење за енергијски аудит и енергијско сертификарање зграде с једноставним техничким системом се даје физичком лицу које:
 - a) има завршен VII степен стучне спреме или други циклус Болоњског процеса, односно звање дипломираног инжењера архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке;
 - b) има најмање пет година радног искуства у струци или три године радног искуства у пројектовању и/или стручном надзору изградње објеката и постројења, одржавању објеката и постројења, техничком испитивању и анализи, провођењу енергијских аудита зграда у оквиру дјеловања које је предмет овлаштења, након завршетка студија из тачке 1. овог става;
 - c) има положен стручни испит;
 - d) има склопљен уговор о осигурању од професионалне одговорности и
 - e) посједује Увјерење о успјешно завршеном програму оспособљавања Модул 1.
- (2) Физичко лице, као стручно квалификовано лице, овлаштено у складу са ставом (1) овог члана обавља послове енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде са једноставним техничким системом самостално, у оквиру регистрованога обрта- сродне дјелатности, и/или као додатну или допунску дјелатност, а према класификацији и шифри дјелатности.

Члан 6.

(Услови за добивање овлаштења за правна лица)

- (1) Овлаштење за енергијски аудит и енергијско сертификарање зграде с једноставним техничким системом се даје правном лицу које:
 - a) има сједиште у Федерацији БиХ и регистровано је за: пројектовање, архитектонске и инжењерске

дјелатности и техничко савјетовање, стручни надзор изградње објеката и постројења, научно-истраживачку дјелатност, техничко испитивање и анализу, или друге професионалне дјелатности у области архитектуре или грађевинарства, енергетике и сл;

- b) запошљава у сталном радном односу са пуним радним временом најмање три стручно квалификована лица, са VII степеном стручне спреме или високим образовањем другог циклуса Болоњског система студирања, из области архитектуре или грађевинарства, машинства и електро-технике, од којих најмање једно стручно квалификовано лице располаже са Увјерењем о успешно завршеном програму оспособљавања Модул 1 и које испуњава услове из члана 5. ове уредбе;
 - c) има склопљен уговор о осигурању од професионалне одговорности.
- (2) Овлаштење за енергијски аудит и/или енергијско сертификарање зграде са сложеним техничким системом се даје правном лицу које:
- a) има сједиште у Федерацији БиХ и регистровано је за: пројектовање, архитектонске и инжењерске дјелатности и техничко савјетовање, стручни надзор изградње објеката и постројења, научно-истраживачку дјелатност, техничко испитивање и анализу, или друге професионалне дјелатности у области архитектуре или грађевинарства, енергетике и сл;
 - b) запошљава у сталном радном односу са пуним радним временом најмање три стручна квалификована лица од којих је једно лице архитектонске или грађевинске струке, друго лице машинске струке, а треће лице електротехничке струке и која испуњавају услове из члана 5. става (1) тачке 1., 2., 3., 4. ове уредбе, који су успешно завршили програм стручног оспособљавања Модул 2 прописан чланом 34. и прилогом 4Б.1 ове уредбе. Правна лица, по потреби, могу да ангажују по уговору о дјелу стручна квалифицирана лица која су успешно завршила програм стручног оспособљавања Модул 2 тако да упослена или на други начин ангажована стручна квалификована лица обављају све фазе енергијског аудита зграде и то у дијелу његове струке како слиједи:
 - 1) за грађевински дио зграде - лице архитектонске или грађевинске струке;
 - 2) за машински дио техничког система - лице машинске струке;
 - 3) за електротехнички дио техничког система - лице електротехничке струке;
 - 4) за системе аутоматског регулисања и управљања - лице електротехничке струке или машинске струке и
- (3) има склопљен уговор о осигурању од професионалне одговорности.
- (4) Овлаштење за обављање енергијског сертификарања зграда са сложеним техничким системом и овлаштење за обављање енергијског аудита зграда са сложеним техничким системом обухвата овлаштење за обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграда с једноставним техничким системом.

Члан 7.

(Разлози одбијања издавања Овлаштења)

- (1) Овлаштење се не може дати правном или физичком лицу у случају када је физичко лице, односно, упосленик у правном лицу осуђен за једно или више слиједећих казних дјела:
 - a) удруживање ради чињења кривичних дјела;
 - b) примање дара и других облика користи;
 - c) давање дара и других облика користи;
 - d) злоупотреба положаја или овлашћења;
 - e) злоупотреба овласти у привредном пословању;
 - f) несавјесно привредно пословање;
 - g) протузаконито посредовање;
 - h) рачуналне пријеваре;
 - i) превара у привредном пословању.
- (2) Одбијање захтјева за издавање овлаштења министар ФМПУ издаје у форми рјешења.

Члан 8.

(Обавезе овлашћених лица)

- (1) Овлаштено лице дужно је послове за које је овлаштено обављати стручно, самостално, независно и објективно у складу са Законом, подзаконским актима, техничким прописима и правилима струке.
- (2) Након обављеног енергијског аудита овлаштено лице сачињава Извјештај о извршеном енергијском аудиту.
- (3) На основу извјештаја из става (2) овог члана уредбе, лица која имају овлаштења из члана 3. став (1) тач. а) и б) ове уредбе, издају потврду о енергијској ефикасности зграде или дијела зграде (у даљем тексту: **Сертификат**), у складу са подзаконским прописом из члана 26. став (4) Закона којим ће се уредити енергијски аудит.
- (4) Овлаштено лице је одговорно да **Сертификат** и енергијски аудит зграде буду урађени у складу са Законом, подзаконским актима, важећим техничким прописима и правилима струке.
- (5) Овлаштено лице дужно је:
 - a) водити евиденцију о издатим енергијским сертификатима и обављеним енергијским аудитима зграде;
 - b) чувати документоване анализе сваког процеса (извјештај о енергијском аудиту и **Сертификат**) у електронском или писаном облику најмање десет година од дана проведеног енергијског аудита или издатог енергијског сертификата и дати их на увид ФМПУ када оно то затражи;
 - c) достављати ФМПУ Извјештаје о извршеним енергијским аудитима у писаној (овјерене и потписане од стране овлашћеног лица) и електронској (директним уносом у електронски регистар) форми у року од 30 дана,;
 - d) енергијски сертификат доставити наручиоцу енергијског сертификата;
 - e) стручно се усавршавати на начин прописан чланом 35. ове уредбе.
- (6) Овлаштено лице дужно је испуњавати услове за издавање овлаштења у року трајања овлаштења и о свакој промјени која се односи на услове издавања овлаштења обавијестити ФМПУ у року од петнаест дана од настале промјене.
- (7) На основу Извјештаја о извршеним енергијским аудитима из става (5), тачке 3. овог члана, достављених од стране овлашћених лица уносом у електронски регистар, ФМПУ доставља Годишњи извјештај о извршеним енергијским аудитима и израђеним

енергијским сертификатима надлежним кантоналним министарствима.

Члан 9.

(Изузеће од обављања енергијског аудита за овлаштена лица)

- (1) Овлаштено лице, укључујући именовано и стручно квалификовано лице, не смије израдити енергијски сертификат, обавити енергијски аудит зграде за наручиоца правно лице:
 - a) у којем има финансијски интерес, укључујући али не ограничавајући се на дионице;
 - b) у којој је члан надзорног одбора, члан управног одбора, представник, пуномоћник или запосленик;
 - c) у којој је члан надзорног одбора, члан управног одбора, представник, пуномоћник или запосленик његов брачни друг или сродник у првој линији или у побочној линији до трећег степена, закључно, као и по тазбини до другог степена.
- (2) Овлаштено лице, укључујући именовано и стручно квалификовано лице, не смије израдити енергијски сертификат, обавити енергијски аудит за зграду:
 - a) за коју је оно или правно лице у којем је запослено судјеловало у изради пројекта, контроли пројекта, стручном надзору грађења, грађењу или одржавању зграде;
 - b) која је у власништву, сувласништву или заједничком власништву овлаштеносг лица;
 - c) која је у власништву, сувласништву или заједничком власништву правне особе у којој је запослена, брачног друга или сродника у првој линији или у побочној линији до трећег степена, закључно, као и по тазбини до другог степена, или у којој има било какав други финансијски интерес;
 - d) која је у власништву особе за коју обавља послове посредовања код купопродаје, изнајмљивања, давања у закуп или на лeасинг.
- (3) Овлаштено правно лице, снабдјевач енергијом или водом не смије израдити енергијски сертификат, обавити енергијски аудит зграде за наручиоца у згради коју снабдијева енергијом или водом.
- (4) Овлаштено лице које је запосленик управитеља зграде или посредника у промету некретнинама не смије израдити енергијски сертификат, обавити енергијски аудит зграде за наручиоца у згради у којој је управитељ, односно за наручиоца у згради за коју је посредник у промету некретнине.

ПОГЛАВЉЕ II. СТРУЧНИ ОДБОР ЗА ЕНЕРГИЈСКУ ЕФИКАСНОСТ

Члан 10.

(Стручни одбор за енергијску ефикасност)

- (1) Стручни одбор за енергијску ефикасност (у даљем тексту: Стручни одбор), дефинисан чланом 30. Закона, које пружа стручну подршку министру ФМПУ.
- (2) Стручни одбор врши анализу и оцјену документације достављене уз захтјев за добијање, обнављање и измјену овлаштења у смислу испуњена услова прописаних овом уредбом, те формира завршни извјештај о извршеној процјени са приједлогом о давању, обнављању, измјени овлаштења, одбијању захтјева или допуни документације потребне за добијање, продужење или измјену овлаштења. Своје приједлоге Стручни одбор доноси у форми извјештаја и исте доставља министру ФМПУ на даље поступање.

- (3) Чланови Стручног одбора учествују у раду комисије за проверу знања полазника Програма обуке из члана 29. ове уредбе, као чланови комисије, а надлежни су за:
 - a) креирање садржаја и форме испита,
 - b) доношење и јавно објављивање Правила о условима за обављање Програма обуке лица за обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде,
 - c) доношење елемената за вредновање и бодовање те бодовну листу (систем бодовања) за оцјену практичног дијела испита,
 - d) обављање и евалуацију проведене провере знања.
- (4) Стручни одбор из става (1) овога члана именује Влада ФБиХ рјешењем на период од три године.

Члан 11.

(Чланови Стручног одбора)

- (1) Стручни одбор се састоји од пет чланова, од којих предсједника и једног члана предлаже министар ФМПУ, замјеника предсједника и једног члана предлаже Министар, а један члан се бира из реда експерата на усуглашен приједлог Министра и министра ФМПУ. Стручни одбор има и техничког секретара.
- (2) За члана Стручног одбора из реда експерата именује се лице које има академски назив доктора наука архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке.
- (3) Чланови Стручног одбора нису дужни похађати Програм обуке.
- (4) Административно-техничке и финансијске послове Стручног одбора обавља ФМПУ.
- (5) Технички секретар Стручног одбора обавља административно-техничке и друге послове везано за сједнице Стручног одбора, издавање рјешења и овлаштења и именује се из реда упосленика ФМПУ.
- (6) Начин рада Стручног одбора утврђује се пословником којег доноси Стручни одбор већинским гласањем свих чланова, а на који сагласност дају Министар и министар ФМПУ.

Члан 12.

(Начин избора чланова Стручног одбора)

- (1) Приједлог за именовање предсједника и једног члана Стручног одбора даје министар ФМПУ, од којих је најмање један из реда упосленика тог министарства ангажован на пословима енергијске ефикасности и од којих је један инжењерске, а други инжењерске или правне струке.
- (2) Приједлог за именовање замјеника предсједника и једног члана Стручног одбора даје Министар ФМЕРИ, од којих је најмање један из реда упосленика тог министарства ангажован на пословима енергијске ефикасности и од којих је један инжењерске, а други инжењерске, правне или економске струке.
- (3) Прво именовање члана Стручног одбора из реда експерата врши се на усуглашени приједлог министара ФМПУ и Министра ФМЕРИ, док се сва наредна именовања експерата врше на основу проведеног јавног позива и на усуглашени приједлог Министра и министра ФМПУ.
- (4) По истеку рјешења о формирању Стручног одбора, Влада Федерације БиХ рјешењем за наредни трогодишњи период може задржати или замијенити сваког од чланова Стручног одбора, према процедурама из ставова (1), (2), (3) овог члана уредбе.

По истеку рјешења о формирању Стручног одбора, Стручни одбор коме је истекло рјешење наставља са радом до именовања новог Стручног одбора.

Члан 13.

(Накнада за рад чланова Стручног одбора)

- (1) Предсједник, замјеник предсједника, чланови Стручног одбора и технички секретар имају право на накнаду за рад у Стручном одбору.
- (2) Накнаде из става (1) овог члана финансирају се из дијела износа средстава уплаћених по основу поднесених захтјева за давање и обнављање овлаштења правним и физичким лицима за обављање енергијских аудита и/или енергијског сертификарања зграда, за давање овлаштења за провођење програма обуке, те из дијела износа средстава уплаћених по основу провере знања.
- (3) Висину накнаде из става (1) овога члана прописује министар ФМПУ посебним рјешењима.

ПОГЛАВЉЕ III. ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ДАВАЊЕ, ОБНАВЉАЊЕ, ИЗМЈЕНУ И ОДУЗИМАЊЕ ОВЛАШТЕЊА

Члан 14.

(Давање овлаштења)

- (1) Захтјев за давање овлаштења за енергијско сертификарање зграде, енергијски аудит зграде подноси се ФМПУ испуњен у писаном и електронском облику (директним уносом у електронски регистар) на прописаним обрасцима из Прилога 1А и 1Б ове уредбе.
- (2) У захтјеву из става 1. овога члана мора бити назначена врста овлаштења за коју се захтјев подноси у складу са чланом 28. Закона, односно чланом 3. ове уредбе.
- (3) Кад је подносилац захтјева из става 1. овога члана правно лице, захтјев мора садржавати податке о именованом лицу као и податке о другим запосленим лицима, а која испуњавају услове прописане Законом и овом Уредбом.
- (4) За физичко лице, у складу са ставом (1) овога члана, а према обрасцу из Прилога 1А, потребни су сљедећи документи:
 - a) овјерена копија личне карте;
 - b) овјерена копија дипломе о завршеном студију;
 - c) овјерена копија Увјерења о положеном стручном испиту;
 - d) опис радног искуства на обрасцу из Прилога 1Ц ове Уредбе;
 - e) потврда послодавца о радном искуству у струци;
 - f) овјерена копија потврде о подмиреним обавезама из ПИО/МИО за запослена лица;
 - g) овјерена копија Увјерења о успјешно завршеном Програму оспособљавања најмање Модул 1 прописаним чланом 34. ове уредбе;
 - h) доказ о регистрованом обрту, додатној или допунској дјелатности за пројектовање, архитектонске и инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање, стручни надзор изградње објеката и постројења, научно-истраживачку дјелатност, техничко испитивање и анализу или друге професионалне дјелатности у области архитектуре или грађевинарства, енергетике и сл.
 - i) копија уговора о осигурању од одговорности за штету коју би подносилац захтјева обављањем послова из става 1. овога члана могао учинити инвеститору или другим лицима, у трајању најмање до истека рока важења рјешења;

- j) увјерење о некажњавању физичке особе, издано од надлежног Опћинског суда;
 - k) доказ о подмиреним трошковима поступка.
- (5) За правна лица, у складу са ставом (1) овога члана, а према обрасцу из Прилога 1Б, потребни су сљедећи документи:
 - a) извод из регистра пословних субјеката ФБИХ надлежног регистарског суда;
 - b) копије уговора о раду стручно квалификованих лица која испуњавају услове за обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде у складу са члановима 5. и 6. ове Уредбе, запослених у сталном радном односу код подносиоца захтјева, с именованем особе која ће потписивати извјештаје о проведеним енергијским аудитима зграде, енергијске сертификате зграда, те испуњени образац из Прилога 1Д ове Уредбе;
 - c) овјерена копија личне карте, овјерена копија дипломе о завршеном студију, овјерена копија Увјерења о положеном стручном испиту, опис радног искуства на обрасцу из Прилога 1Ц ове уредбе, овјерена копија потврде о подмиреним обавезама из ПИО/МИО за запослена лица, овјерена копија Увјерења о успјешно завршеном Програму оспособљавања Модул 1 или Модул 1 и Модул 2, прописаним овом уредбом, за свако именовано и друго стручно квалификовано лице запослено код подносиоца захтјева, која ће проводити радње и поступке енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде;
 - d) копија уговора са полисом о осигурању од одговорности за штету коју би подносилац захтјева обављањем послова из става 1. овога члана могао учинити инвеститору или другим лицима, у трајању најмање до истека рока важења рјешења;
 - e) увјерење о некажњавању правног лица и одговорне особе у правном лицу, издано од надлежног Опћинског суда;
 - f) доказ о подмиреним трошковима поступка.
 - (6) У сврху утврђивања чињеница битних за давање овлаштења подносилац захтјева дужан је на захтјев ФМПУ доставити и друге документе и доказе.
 - (7) Опис радног искуства из става (4) тачке 4. и става (5) тачке 3. овога члана подразумијева само оно радно искуство у струци које је стечено након завршеног ВИИ степена стучне спреме или другог циклуса Болонског процеса, односно по стицању звања дипломираног инжењера архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке.

Члан 15.

(Именовано лице)

- (1) Овлаштено правно лице именује стручно квалификовано лице за именовано лице које је запослено у сталном радном односу са пуним радним временом у том правном лицу и које испуњава услове из члана 7. става (1). тачака 1., 2., 3. и 5. ове Уредбе, односно члана 6. става (2). тачке 2. ове уредбе, и које ће у име правног лица потписивати Сертификате зграда које издаје то правно лице.
- (2) Именовано лице из става (1.) овога члана проводи радње и поступке енергијског сертификарања, у складу с условима прописаним Законом и овом Уредбом и у правном лицу својим потписом потврђује истинитост и тачност података на Сертификату зграде.

- (3) Овлаштења именованог лица из става (1.) ове Уредбе у поступцима енергијских аудита за друге изграђене објекте, технолошке процесе и /или индустријска постројења и енергијских аудита комуналних услуга ће се одредити прописима дефинисаним ставовима (3.) и (4.) члана 3. ове уредбе.

ПОГЛАВЉЕ IV. РЈЕШЕЊЕ О ОВЛАШТЕЊУ

Члан 16.

(Рјешење о овлаштењу)

- (1) Рјешење о овлаштењу за физичко лице садржи:
- податке о овлаштеној особи (име и презиме, академски или стручни назив, мјесто и датум рођења, јединствени матични број и адреса);
 - врсту и број овлаштења;
 - датум издавања и рок важења овлаштења;
 - регистарски број из регистра овлаштених лица;
- (2) Рјешење о овлаштењу за правно лице садржи:
- податке о овлаштеној особи (назив, адреса сједишта, идентификациони број, те име и презиме одговорног лица);
 - врсту и број овлаштења;
 - датум издавања и рок важења овлаштења;
 - регистарски број из регистра овлаштених правних лица;
 - име и презиме, академски или стручни назив и јединствени матични број именованог лица;
 - имена и презимена, академски или стручни назив и јединствене матичне бројеве за друга стручно квалификована лица у правном лицу, која ће проводити радње и поступке и енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде.

Члан 17.

(Обнављање овлаштења)

- (1) Овлаштење за енергијски аудит и/или енергијско сертификарање зграде може се обновити на захтјев овлаштеног лица.
- (2) Овлаштено лице дужно је захтјев за обнављањем овлаштења из става (1) овога члана поднијети ФМПУ у року од најмање мјесец дана, а највише три мјесеца прије истека важења овлаштења.
- (3) На поступак и услове обнављања овлаштења из става (1) овога члана на одговарајући начин примјењују се одредбе ове Уредбе које се односе на давање овлаштења.
- (4) За обнављање овлаштења овлаштено физичко лице дужно је доказати испуњење услова из члана 4. тачка 4., члана 6. те члана 18. става 1. ове уредбе, а овлаштено правно лице дужно је доказати испуњење услова из чланова 6., 14., 15. и члана 18. става (1.) ове уредбе.
- (6) Овлаштење се неће обновити ако се за овлаштено лице утврде чињенице прецизиране чланом 20. ове уредбе.

Члан 18.

(Измјена Овлаштења)

- (1) Овлаштење из члана 3. став (1) ове уредбе ће се измијенити ако:
- се у овлаштену лице, након издавања овлаштења, промијене околности на основу којих је овлаштење издато;
 - се у овлаштену правно лице промијени именовано лице које потписује енергијски сертификат зграде;
- (2) Захтјев за измјену Рјешења о овлаштењу или захтјев за измјену Рјешења о овлаштењу - врсте овлаштења, овлаштено лице дужно је поднијети у року од 30 дана од настале промјене;

- (3) На поступак и услове измјене овлаштења одговарајуће се примјењују одредбе ове Уредбе.

Члан 19.

(Измјене података из Рјешења о овлаштењу)

- (1) У случају промјене имена, презимена или адресе овлаштеног физичког лица, уз захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу, овлаштено физичко лице дужно је доставити:
- доказ о промјени имена или презимена овлаштеног физичког лица;
 - доказ о промјени адресе овлаштеног физичког лица (овјерена копија увјерења о пребивалишту).
- (2) У случају промјене назива или адресе овлаштеног правног лица или промјене имена, презимена или адресе одговорне особе у овлаштену правно лице, овлаштено лице, уз захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу, дужно је доставити:
- копију рјешења о овлаштењу;
 - доказ о промјени назива или адресе овлаштеног правног лица (овјерена копија рјешења о упису у судски регистар) правног лица;
 - доказ о промјени имена или презимена или адресе одговорне особе у овлаштену правно лице.
- (3) У случају промјене именованог лица у овлаштену правно лице, а ново именовано лице је већ наведено у издатом рјешењу о овлаштењу као стручно квалификовано лице које у том правном лицу проводи радње и поступке енергијског сертификарања и/или енергијског аудита зграде или се упошљава ново стручно квалификовано лице као именовано лице, овлаштено правно лице подноси захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу. Уз захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу доставља се:
- име презиме, адресу новог именованог лица;
 - доказе о подмиреним обавезама за ПИО/МИО;
 - овјерена копију дипломе;
 - доказ о стажу;
 - овјерена копија увјерења о положеном стручном испиту;
 - кратка биографија са рефернсама о радном искуству.
- (4) У случају престанка радног односа једног или више стручних квалификованих лица, на основу којих је издато Рјешење о овлаштењу, овлаштено правно лице, уколико запошљавањем других квалификованих лица и даље испуњава услове за дато овлаштење, подноси захтјев за измјену Рјешења о овлаштењу. Уз захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу доставља:
- име, презиме, адресу новоуспленог и/или новоусплених стручних квалификованих лица;
 - доказе о подмиреним обавезама за ПИО/МИО;
 - овјерену копију дипломе;
 - овјерену копију увјерења о положеном стручном испиту;
 - кратку биографију са референцама о радном искуству.
- (5) Захтјев за измјену података из Рјешења о овлаштењу - врсте овлаштења, правно лице, овлаштено за обављање енергијског сертификарања зграда и/или енергијског аудита зграда са сложеним техничким системом, подноси у случају када више не испуњава услове за дато овлаштење у складу са чланом 6. став (2) ове уредбе, а уколико и даље испуњава услове за овлаштење за енергијски аудит и енергијско сертификарање зграда с једноставним техничким системом у складу са чланом 6. став (1.) ове уредбе. Уз захтјев за измјену

података из Рјешења о овлаштењу - врсте овлаштења овлаштено правно лице прилаже:

- a) име, презиме, адресу стручних квалификованих лица;
 - b) доказе о подмиреним обавезама за ПИО/МИО;
 - c) овјерену копију дипломе;
 - d) овјерену копију увјерења о положеном стручном испиту;
 - e) кратку биографију са референцама о радном искуству.
- (6) Измјена података из Рјешења о овлаштењу не мијења рок важења издатог Рјешења о овлаштењу.
- (7) На основу поднесеног захтјева и утврђених чињеница из ставова 1., 2., 3. и 4. овог члана, министар ФМПУ утврђује измјену података из Рјешења о овлаштењу, а новонастале промјене се уносе у регистар лица овлашћених за обављање енергијских аудита и/или енергијско сертификарање зграда.

Члан 20.

(Одузимање овлаштења)

- (1) Овлашћеном лицу ће се одузети овлаштење, односно, овлаштење се неће обновити ако се утврди да је овлаштено лице:
 - a) престало испуњавати прописане услове према којима је добило овлаштење;
 - b) добило овлаштење на основу нетачних података;
 - c) обављало послове супротно одредбама чланова 8. и 9. ове уредбе;
 - d) осуђено за једно или више казних дјела из члана 7. ове уредбе.
 - e) прекорачило број казних бодова дефинисан Уредбом из члана 26. Закона
- (3) Рјешење о одузимању овлаштења доноси министар ФМПУ по претходно прибављеном мишљењу Стручног одбора и/или Независне комисије.

Члан 21.

(Трошкови издавања и обнављања овлаштења)

- (1) Трошкове поступка давања и обнављања овлаштења за обављање енергијских аудита и/или енергијског сертификарања зграда и овлаштења за обављање Програма обуке прописује министар ФМПУ посебним рјешењима.
- (2) Измјена рјешења о овлаштењу или измјена врсте овлаштења за провођење енергијских аудита и енергијско сертификарање зграда издаје се у складу са Законом о федералним управним таксама и тарифи федералних управних такси ("Службене новине Федерације БиХ" бр.6/98, 8/00, 45/10, 43/13 и 98/17) и овом уредбом.

ПОГЛАВЉЕ V. ПРОГРАМ ОБУКЕ

Члан 22.

(Програм обуке)

- (1) Програм обуке за вршење енергијског аудита и/или енергијског сертификарања зграда састоји се од:
 - a) теоријског дијела наставе,
 - b) лабораторијског дијела наставе,
 - c) практичног дијела,
 - d) дискусије и припреме извјештаја за практични дио,
 - e) провођења провјере знања кандидата.
- (2) Програм обуке из става (1) овог члана (Модул 1/Модул 2) је дат у прилогу 4А.1 и 4Б.1
- (3) Програм обуке за вршење редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације састоји се од:
 - a) теоријског дијела наставе,

- b) практичног дијела - два редовна енергијска аудита (један за системе гријања, а други за системе климатизације),
 - c) дискусије и припреме извјештаја за практични дио,
 - d) провјере знања кандидата.
- (4) Програм обуке из става (3) овог члана ће бити саставни дио правилника о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације.

Члан 23.

(Провођење програма обуке)

- (1) Програм стручног оспособљавања, провјеру знања стручне оспособљености, као и обавезно усавршавање стручних квалификованих лица проводе правна лица регистрована у ФБиХ које за то имају овлаштење ресорног министарства.
- (2) Овлаштење правним лицима за обављање Програма обуке за провођење енергијског аудита и енергијског сертификарања зграда даје ФМПУ рјешењем, уз претходно прибављено мишљење (увјерење) ФМЕРИ, а на приједлог Стручног одбора.
- (3) Овлаштење правним лицима за обављање Програма обуке за провођење редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације даје ФМЕРИ.
- (4) Овлаштење из ст. (2) и (3) овог члана даје се на рок од пет година, а може се продужавати на исти рок, на начин и под условима прописаним овом уредбом.
- (5) Против рјешења из ст. (2) и (3) овога члана и рјешења о одбијању или одбацивању захтјева за давање овлаштења и рјешења о обустави поступка не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 24.

(Услови за давање овлаштења за обављање Програма обуке)

- (1) Овлаштење за обављање Програма обуке даје се правном лицу које:
 - a) има сједиште у Федерацији Босне и Херцеговине и које је регистровано за дјелатност високог образовања под шифром 85.42 Одлуке о класификацији дјелатности БиХ 2010 ("Службени гласник БиХ", број 47/10), односно Архитектонске и инжињерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање; техничко испитивање и анализа (пројектирање), под шифрама 71 и 71.1, 71.2 и 71.20, знанствено истраживање и развој под шифром 72., и 72.1, услуге надзора извођења пројеката за зграде (под 71.1), те организација извођења грађевинских пројеката односно стручни надзор изградње објеката и постројења под шифром 41.1, или друге професионалне дјелатности у области архитектуре или грађевинарства и енергетике с посебним фокусом на енергетска постројења, процесну технику и околиско инжењерство;
 - b) запошљава или на други начин осигурава стручне лица која ће водити обуку и провјеру знања за лица за која требају да врше енергијски аудит и/или енергијско сертификарање зграде, односно, запошљава или на други начин осигурава стручна лица која ће водити обуку лица за провођење редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације;
 - c) је потпуно технички опремљено за обављање теоријског, лабораторијског и практичног дијела Програма обуке и провођења провјере знања;

- d) има потребну администрацију за вођење евиденција и обављање других административних послова;
 - e) је организовало и реализовало најмање један програм обуке сличног или истог типа;
 - f) је учествовало у најмање по једном релевантном пројекту из области енергијске ефикасности у зградарству и енергијске ефикасности у индустрији, уз доказ о успјешно извршеном послу од стране наручиоца пројекта.
- (2) Стручна лица из става (1) тачка б) овога члана су лица која:
- a) имају завршен VII степен стучне спреме или други циклус Болоњског процеса, односно звање дипломираног инжењера архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке и најмање академски назив магистра наука архитектонске, грађевинске, машинске или електротехничке струке;
 - b) имају најмање седам година радног искуства у струци и трајно раде на припреми или примјени техничке регулативе из подручја енергијске ефикасности која је предмет програма обуке;
 - c) су признати стручњаци из подручја програма обуке;
 - d) су признати предавачи из подручја програма обуке.

Члан 25.

(Захтјев за добијање Овлаштења за обављање Програма обуке)

- (1) Захтјев за добијање Овлаштења за обављање Програма обуке подноси се ресорном министарству на прописаном обрасцу из Прилога 5. ове уредбе, у складу са чланом 23. став (2) ове уредбе.
- (2) Захтјеву из става (1.) овога члана прилажу се:
 - a) биографије стручних лица које ће водити Програм обуке;
 - b) копију диплома стручних лица која ће водити Програм обуке;
 - c) детаљно разрађени Програм оспособљавања и Програм усавршавања с планираном сатницом према Прилозима 4А.1., 4Б.1. и 4Ц.1. ове уредбе односно, детаљно разрађени Програм оспособљавања и Програм усавршавања с планираном сатницом који ће бити дефинисан правилником о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације;
 - d) садржај и начин провођења провјере знања полазника Програма оспособљавања;
 - e) доказ о стално запосленим административним лицима и појединим предавачима на програму обуке;
 - f) увјерење о некажњавању правног лица и одговорне особе у правном лицу, издано од надлежног Опћинског суда;
 - g) референтну листа о проведеним програмима обуке и пројектима из енергијске ефикасности;
 - h) доказ о подмиреним трошковима поступка добијања овлаштења,
 - i) доказ о власништву, најму или праву кориштења потребног простора за провођење програма обуке;
 - j) копије уговора о дјелу предавача који нису запослени код носиоца програма обуке.

Члан 26.

(Обавезе носиоца Програма обуке)

- (1) Носилац Програма обуке обавезан је:
 - a) водити Програм обуке у складу са прописаним програмом из Прилога 4А.1., 4Б.1. и 4Ц.1. ове уредбе и Методологијом за утврђивање енергијских карактеристика зграда и Алгоритмом за прорачун истих, односно, у складу са прописаним програмом за редовне енергијске аудите система гријања и система климатизације и методологијом са алгоритмом за провођење енергијског аудита система гријања и система климатизације;
 - b) провјерити идентитет и присутност лица које похађа Програм обуке;
 - c) провјерити испуњава ли лице која се пријављује за похађање Програма обуке потребне услове за добивање овлаштења у односу на струку и радно искуство утврђене Законом и овом уредбом, те је упозорити у случају неиспуњења;
 - d) организовати и провести провјеру знања лица која похађају Програм оспособљавања;
 - e) у случају када се Програм оспособљавања односи на енергијски аудит и/или енергијско сертификационо зграда провести провјеру знања лица која похађају Програм оспособљавања у сарадњи са Стручним одбором;
 - f) осигурати обављање практичне наставе за сваког полазника на персоналном рачунару;
 - g) издати Увјерење о учествовању у програму оспособљавања лицима која су била присутна најмање 70 % времена обуке,
 - h) водити евиденцију лица које су успјешно положила Програм обуке;
 - i) извјештавати ФМПУ/ФМЕРИ о провођењу Програма обуке и о подацима из евиденције коју води;
 - j) омогућити ФМПУ/ФМЕРИ надзор над проведбом Програма обуке и другим обвезама које има у складу са овом уредбом, те над документима на основу којих се води евиденција лица која похађају Програм обуке;
 - k) учинити доступним Програм обуке и овлаштење за обављање Програма обуке лицима која похађају Програм обуке на прикладан начин и на својим службеним интернетским страницама;
 - l) објављивати позиве за судјеловање на Програму обуке у стручној периодици, по потреби другим средствима јавног саопштења на подручју Федерације Босне и Херцеговине, те на службеним интернетским страницама носиоца Програма обуке;
 - m) омогућити представнику ФМПУ и Стручног одбора/представнику ФМЕРИ провјеру провођења Програма обуке у складу са овом Уредбом, односно Правилником о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације;
 - n) доставити ФМПУ, односно ФМЕРИ наставни план одржавања Програма обуке за раздобље од најмање 12 мјесеци најкасније до 1. октобра текуће године;
- (2) Носилац Програма обуке у сарадњи са Стручним одбором из члана 10. ове уредбе у писаном и електронском облику достављају ФМПУ податке о лицима која су завршила Програм оспособљавања (Модул 1/Модул 2) у року од 15 дана од проведене

провјере знања, према обрасцима прописаним од стране Стручног одбора;

- (3) Носилац Програма обуке, у писаном и електронском облику, доставља ФМЕРИ податке о лицима која су завршила Програм оспособљавања у складу са Правилником у року од 15 дана од проведене провјере знања;
- (4) Носилац Програма обуке у писаном и електронском облику доставља ФМПУ податке о лицима која су завршила Програм усавршавања (Модул 3) у року од 15 дана од одржаног Програма усавршавања;
- (5) Носилац Програма обуке, у писаном и електронском облику, доставља ФМЕРИ податке о лицима која су завршила Програм усавршавања у складу са Правилником у року од 15 дана од одржаног Програма усавршавања;
- (6) Носилац Програма обуке обавезан је провести Програм оспособљавања најмање једном годишње уколико се за те програме пријави 15 и више полазника;
- (7) Носилац Програма обуке обавезан је провести Програм усавршавања најмање једном годишње уколико се за те програме пријави 15 и више полазника;
- (8) Програм оспособљавања и Програм усавршавања укључују теоретску и практичну наставу и проводе се у групама од највише 30 полазника;
- (9) Носилац Програма обуке дужан је на захтјев ФМПУ/ФМЕРИ достављати и друге податке о проведби Програма обуке и о подацима из евиденције коју води;
- (10) Носилац Програма обуке дужан је трајно испуњавати прописане услове за давање овлаштења, и о свакој промјени која може утицати на ваљаност овлаштења, без одлагања, а најкасније у року од 15 дана писано обавијестити ресорно министарство;
- (11) Носилац Програма обуке дужан је дио средстава уплаћених за провођење провјере знања од стране полазника Програма обуке уплатити ФМПУ у складу са посебним рјешењем о висини накнаде за провјеру знања које доноси министар ФМПУ;
- (12) Носилац Програма обуке дужан је дио средстава уплаћених за провођење провјере знања од стране полазника Програма обуке уплатити ФМЕРИ у складу са посебним рјешењем о висини накнаде за провјеру знања које доноси Министар.

Члан 27.

(Програм усавршавања)

- (1) Програм усавршавања једном у периоду од двије године обавезно похађају овлаштена лица, те именована и стручна квалификована лица запослена у овлаштеном правном лицу, која проводе енергијско сертификарање и/или енергијски аудит зграде, редовни аудит система гријања и система климатизације, те комуналних дјелатности, и осталих енергијских аудита дефинисаних прописима из ст. (3), (4) и (5) члана 3. ове уредбе.
- (2) Подаци о завршеном Програму усавршавања обавезно се уносе у Регистар овлашћених лица, те се могу објавити на службеним интернетским страницама ФМПУ и ФМЕРИ.
- (3) Програм оспособљавања и Програм усавршавања обавезно укључују теоретску и практичну наставу и проводе се у групама од највише 30 полазника.

Члан 28.

(Надзор над радом Носилаца Програма обуке и одузимање овлаштења)

- (1) Надзор над испуњавањем услова за обављање Програма обуке и надзор над радом Носилаца Програма обуке проводи ФМПУ/ФМЕРИ, свако у оквиру своје надлежности.
- (2) Ако се утврди неправилност у провођењу Програма обуке, министарства из става (1) овог члана ће носиоцу Програма обуке рјешењем одредити рок за отклањање неправилности.
- (3) Ако Носилац Програма обуке у року не отклони неправилности, министарства из става (1) овог члана ће му рјешењем одузети овлаштење.
- (4) Против рјешења из става (3) овог члана не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор.
- (5) У провођењу теоретског и практичног дијела обуке и провјере знања према Програму обуке не могу судјеловати лица надлежна за надзор над провођењем Програма обуке или које обављају друге врсте надзора над примјеном прописа којима се уређује дјелатност носилаца програма обуке.

Члан 29.

(Провјера знања)

- (1) Провјеру знања лица која похађају Програм оспособљавања Модул 1 и/или Модул 1 и Модул 2 организује Носилац Програма обуке путем испитне комисије у сарадњи са Стручним одбором.
- (2) Трочлану испитну комисију чине двије стручне особе које су судјеловале у провођењу Програма обуке и члан Стручног одбора из члана 11. става (2) ове уредбе.
- (3) Стручне особе из става (2) овог члана именује Носилац Програма обуке.
- (4) Испит се састоји из писменог и практичног дијела.
- (5) Код провођења провјере знања носилац Програма обуке води записник који обавезно садржи:
 - a) податке о лицу које је приступило провјери знања (име и презиме, академски или стручни назив, јединствени матични број, датум и мјесто рођења);
 - b) датум провођења провјере знања;
 - c) испит који је рјешавало лице које је приступило провјери знања;
 - d) имена и презимена лица која су провела провјеру знања;
 - e) Увјерење о учествовању у Програму оспособљавања;
 - f) Сматра се да је лице успјешно положило писмени дио провјере знања уколико је остварило најмање 70% бодова од сваког поглавља које је предмет испита.
- (6) Практични дио провјере знања се састоји од провођења задатака енергијског аудита и енергијског сертификарања зграде са једноставним техничким системом, енергијског аудита зграде са сложеним техничким системом и енергијског сертификарања зграде са сложеним техничким системом, задатака израде енергијског сертификата, односно задатака израде одговарајућег извјештаја.
- (7) Сматра се да је лице успјешно положило практични дио провјере знања уколико је израђени енергијски сертификат, односно извјештај о енергијском аудиту, од стране испитне комисије коју именује носилац Програма обуке оцијењен позитивно на основу разрађеног система бодовања.

- (8) Лице које не положи писмени или практични дио провјере знања, има право још једном приступити провјери знања у дијелу који није положило.
- (9) Ако и након поновног приступања провјери писменог и/или практичног дијела провјере знања лице није положило, обавезан је поновно похађати цијели Програм обуке и након тога поново приступити провјери знања.
- (10) Лицима која су успјешно завршила провјеру знања, на приједлог Стручног одбора, министар ФМПУ издаје Увјерење о успјешно завршеном Програму оспособљавања.
- (11) Лицима која су похађала Програм усавршавања Носилац Програма обуке издаје Увјерење о учествовању на Програму усавршавања.

Члан 30.

(Провјера знања за редовне аудите система гријања и система климатизације)

Начин провјере знања лица која су похађала Програм обуке за обављање редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације дефинисаће се правилником о редовном енергијском аудиту система гријања и система климатизације.

Члан 31.

(Увјерење о завршеном Програму оспособљавања и Увјерење о учествовању на Програму усавршавања)

Увјерења о завршеном Програму обуке обавезно садрже:

- 1) назив носиоца програма обуке;
- 2) име и презиме, академски или стручни назив, јединствени матични број, датум и мјесто рођења лица које је похађало програм обуке;
- 3) датум полагања програма оспособљавања/усавршавања и врсту програма обуке;
- 4) назив уредбе, број и датум "Службених новина Федерације БиХ" у којима је објављена уредба на основу које се програм обуке проводи;
- 5) број Увјерења, датум и мјесто издавања Увјерења;
- 6) потпис одговорног лица Носиоца програма обуке и његов печат.

ПОГЛАВЉЕ VI. РЕГИСТАР НОСИЛАЦА ПРОГРАМА ОБУКЕ

Члан 32.

(Регистар овлашћених лица за обављање Програма обуке)

- (1) ФМПУ/ФМЕРИ води регистар овлашћених носилаца Програма обуке у електронском и писаном облику.
- (2) Регистар је јаван.
- (3) ФМПУ/ФМЕРИ може податке из регистра учинити јавно доступним на мрежним страницама или на други прикладан начин.
- (4) Регистар овлашћених носилаца Програма обуке води се према обрасцу из Прилога 7. ове уредбе.

Члан 33.

(Начин вођења Регистра)

Регистар носилаца Програма обуке из члана 32. ове уредбе садржи: класификацијски број, редни број, датум давања овлаштења, назив универзитета, факултета, института, стручне организације и идентификацијски број, адресу и телефон, име и презиме одговорног лица, имена и презимена лица која проводе Програм обуке и простор за напомене.

ПОГЛАВЉЕ VII. ПРОГРАМ ОСПОСОБЉАВАЊА И ПРОГРАМ УСАВРШАВАЊА

Члан 34.

(Програм оспособљавања за енергијски аудит и/или енергијско сертификавање зграда)

- (1) Програм оспособљавања за енергијски аудит и/или енергијско сертификавање зграда утврђен је кроз Модул 1 и Модул 2.
- (2) Модул 1 утврђује се у трајању од 40 сати, а Модул 2 у трајању од 24 сата за архитектонску и грађевинску струку, 30 сати за машинску струку и 16 сати за електротехничку струку.
- (3) Модул 1 обавезно похађају:
 - a) физичка лица која ће се овластити за послове из члана 28. алинеја а) Закона и члана 3. става (1) тачка а) ове уредбе;
 - b) физичка лица запослена у правном лицу које је овлаштено за послове из члана 28. алинеја а) Закона и члана 3. става (1) тачке а). ове уредбе.
- (4) Модул 2 обавезно похађају:
 1. физичка лица и/или физичка лица запослена у правном лицу које ће се овластити за послове из члана 28. алинеје а), б) и ц) Закона, и члана 3. става (1) тачака а) б) и ц) ове уредбе,
- (5) Програм оспособљавања утврђен у Модулу 2 могу похађати само лица која су успјешно завршила Програм оспособљавања утврђен у Модулу 1.
- (6) Након успјешно завршеног Програма оспособљавања, физичка лица су оспособљена:
 - a) за добро познавање важећих прописа којима се у ФБиХ имплементирају директиве из подручја енергијске ефикасности;
 - b) да буду способна за самостално прикупљање и обраду података о згради и о техничким системима у згради, а који су потребни за енергијску оцјену у складу са Методологијом провођења енергијског аудита прописаној овом уредбом
 - c) за примјену рачунарских програма намијењених за обављање прорачуна с циљем добијања података који се исказују код енергијског сертификарања и енергијског аудита зграде;
 - d) за оцјену начина управљања енергијом у згради;
 - e) за оцјену грађевинске карактеристике зграде у смислу рационалног кориштења енергије и топлотне заштите;
 - f) за оцјену техничких система зграде;
 - g) за интерпретирање податка о згради нарочито у односу на димензије и тип грађевинских дијелова зграде;
 - h) за извођење потребних прорачуна потребних за обављање енергијског сертификарања и енергијског аудита зграде;
 - i) за одређивање мјера за побољшање енергијске ефикасности зграде и давање препорука за кориштење зграде, односно, за одређивање мјера за побољшање енергијске ефикасности система гријања и система климатизације у згради, електротехничког система и система за припрему потрошне топле воде;

- ј) за израду Сертификата зграда и извјештаја о проведеном енергијском аудиту зграда.

Члан 35.

(Програм усавршавања)

- (1) Програм усавршавања се утврђује у трајању од 8 до 16 сати овисно о техничко-технолошком и методолошком напретку на подручју енергијске ефикасности у зградарству, индустрији, транспорту, о промјенама регулативе и развоју рачунарских алата.
- (2) Програмом усавршавања стручно квалификована лица стичу знања о:
 - а) извјештајима о енергијским аудитима и енергијским сертификатима зграда;
 - б) техничком напретку у струци (материјали, опрема, технологије, методологије и сл.);
 - в) промјенама везаним на регулативу из подручја енергијске ефикасности зграда, промјенама европског права на том подручју;
 - г) развоју софтверских алата за израчунавање енергијских карактеристика зграда;
 - д) исправности, тачности и потпуности издатих енергијских сертификата зграда и израђених извјештаја о енергијском аудиту.

ДИО ТРЕЋИ - НАДЗОР И ИНСПЕКЦИЈА ПОГЛАВЉЕ I. УПРАВНИ НАДЗОР И ИНСПЕКЦИЈА

Члан 36.

(Управни надзор)

- (1) Управни надзор обухвата надзор над примјеном одредби ове уредбе, надзор над обављањем послова одређених овом Уредбом, надзор над законитошћу управних и других аката које доносе надлежни органи дефинисани овом уредбом, као и надзор над њиховим поступањем обавља ФМЕРИ и ФМПУ, свако у оквиру својих надлежности, у складу са овлашћењима прописаним Законом, Законом о организацији органа управе ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 35/05) и Законом о управном поступку у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/98 и 48/99).
- (2) Надзор над испуњавањем услова за провођење енергијских аудита и/или енергијског сертификарања зграда и радом овлашћених лица проводи ФМПУ и надлежна инспекција, свако у оквиру својих надлежности.
- (3) Надзор над испуњавањем услова овлашћених лица и провођењем енергијских аудита из члана 3. ставови (3),(4), (5) и (6) ове Уредбе проводи ФМЕРИ и надлежна инспекција, свако у оквиру својих надлежности

Члан 37.

(Инспекција)

- (1) Инспекцијски надзор над обављањем одредби ове уредбе врши Тржишно-туристичка, Техничка и Урбанистичко-еколошка инспекција Федералне управе за инспекцијске послове свака у својој надлежности, у складу са чланом 50 Закона, Законом о инспекцијама у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 73/14) и грађевинске инспекције основане прописима на кантоналном нивоу.

ПОГЛАВЉЕ II КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38.

(Овлашћено правно лице)

- (1) У складу са чланом 55. Закона, новчаном казном од 5.000,00 КМ до 15.000,00 КМ бит ће кажњено правно

лице овлашћено за обављање енергијског аудита зграда за прекршај ако:

- а) поступа супротно одредби члана 32. става (2) Закона и члана 8. ове уредбе;
 - б) не одговори на захтјев клијента како је дефинирано у члану 32. ставу (3) Закона;
 - в) обавља енергијски аудит за клијента супротно одредби члана 32. ставу (5) Закона и члана 8. ове уредбе;
 - г) стручно квалификовано лице, запослено у правном лицу, проводи енергијски аудит и енергијско сертификарање зграда за клијента супротно одредби члана 32. става (9) Закона и члана 8. ове уредбе;
 - д) не достави податке потребне за упис у Регистар издатих сертификата у складу са Уредбом о провођењу енергијских аудита и издавању енергијског сертификата;
 - е) не достави једном годишње извјештај како је дефинисано у члану 32. став (7) Закона
- (2) Новчаном казном од 5.000,00 КМ до 15.000,00 КМ бит ће кажњено правно лице овлашћено за обављање енергијског сертификарања зграда са сложеним техничким системом за прекршај ако:
 - а) не воде евиденцију о извршеним енергијским сертификарањима и не чувају пратећу документацију најмање 10 година
 - б) не одговори на захтјев клијента како је дефинирано у члану 32. ставу (3) Закона
 - в) обавља енергијско сертификарање зграда са сложеним техничким системом за клијента супротно одредби члана 32. ставу (5) Закона
 - г) стручно квалификовано лице, запослено у правном лицу, проводи енергијско сертификарање зграда за клијента супротно одредби члана 32. става (9) Закона и члана 8. ове уредбе;
 - д) не достави податке потребне за упис у Регистар издатих сертификата у складу са Уредбом о провођењу енергијских аудита и издавању енергијског сертификата.
 - е) не достави једном годишње извјештај у складу са чланом 32. став (7) Закона
 - (3) Правном лицу из става (1) овог члана које направи два или више прекршаја у току једне календарске године повући ће се овлашћење за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификарања зграда у складу са чланом 27. став (5) Закона и чланом 20. ове Уредбе.
 - (4) Правно лице којем је одузето овлашћење за обављање енергијског аудита и енергијско сертификарање зграда моћи ће поднијети нови захтјев за издавање овлашћења у року не краћем од двије године након издавања акта којим је проглашено одговорним за прекршај из члана 55. става (1) Закона, и члана 20. ове Уредбе.

Члан 39.

(Овлашћено физичко лице)

- (1) У складу са чланом 56. Закона, новчаном казном од 500,00 КМ до 1.500,00 КМ бит ће кажњено физичко лице овлашћено за обављање енергијског аудита и енергијског сертификарања зграда са једноставним техничким системом за прекршај ако:
 - а) поступа супротно одредби члана 32. става (2) Закона и члана 8. ове уредбе;
 - б) не одговори на захтјев клијента како је дефинирано у члану 32. став (3) Закона;

- c) обавља енергијски аудит и енергијско сертификање зграда са једноставним техничким системом за клијента супротно одредби члана 32. став (6) Закона и члана 8. ове уредбе
 - d) не достави податке потребне за упис у Регистар издатих сертификата, у складу са Уредбом о провођењу енергијских аудита и издавању енергијског сертификата
 - e) не достави једном годишње извјештај у складу са чланом 32. став (7) Закона
- (2) Физичком лицу из става (1) овог члана које направи два или више прекршаја у току једне календарске године повући ће се овлаштење за вршење енергијских аудита у складу са чланом 27. став (5) Закона и чланом 20. ове уредбе.
- (3) Физичко лице којем је одузето овлаштење за обављање енергијског аудита и енергијског сертификања зграда са једноставним техничким системом моћи ће поднијети нови захтјев за издавање овлаштења у року не краћем од двије године након издавања акта којим је проглашено одговорним за прекршај из члана 56. става (1) Закона, и чланом 20. ове уредбе.

Члан 40.

(Носилац Програма обуке)

- (1) Новчаном казном од 5.000,00 КМ до 15.000,00 КМ бит ће кажњен носилац Програма обуке за прекршај ако:
- a) поступа супротно одредби члана 24. став (1) и 27. става (1) ове Уредбе;
 - b) не доставља ФМПУ/ ФМЕРИ податке дефинисане чланом 27. ставовима (2) и (3) ове уредбе.
- (2) Носилац Програма обуке којем је одузето овлаштење за обављање Програма обуке моћи ће поднијети нови захтјев за издавање овлаштења у року не краћем од двије године након издавања акта којим је проглашено одговорним за поступање супротно чл. 24. и 27. ове уредбе, односно за поступање дефинисано чланом 28. ст. (2) и (3) ове уредбе.

ПОГЛАВЉЕ III. ПРИЈЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 41.

- (1) Носиоци програма обуке који имају важеће овлаштење дужни су своје програме обуке ускладити с програмима прописаним у прилозима 4А.1, 4Б.1 и 4Ц.1 ове Уредбе у року 60 дана од дана ступања на снагу ове Уредбе.
- (2) На дан ступања на снагу ове уредбе Програми обуке који су у току довршит ће се у складу са прописом по којем је поступак покрнут.
- (3) Правна лица која на дан ступања на снагу ове уредбе посједују важеће овлаштење ФМПУ за обављање енергијских аудита и енергијског сертификања зграда са једноставним техничким системом издато према одредбама Правилника о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) могу наставити обављати послове провођења енергијских аудита и енергијског сертификања зграда са једноставним техничким системом без издавања новог овлаштења а до истека рока важећег овлаштења.
- (4) Правна лица која на дан ступања на снагу ове уредбе посједују важеће овлаштење ФМПУ за обављање енергијских аудита и енергијско сертификање зграда са сложеним техничким системом издато према одредбама Правилника о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) могу наставити обављати послове провођења енергијских аудита и/или

- енергијског сертификања зграда са сложеним техничким системом без издавања новог овлаштења а до истека рока важећег овлаштења, уколико рок важећег овлаштења истиче у години ступања на снагу ове уредбе.
- (5) Правна лица која на дан ступања на снагу ове уредбе посједују важеће овлаштење ФМПУ за обављање енергијских аудита и енергијско сертификање зграда са сложеним техничким системом, чији рок истиче у години након године ступања на снагу ове Уредбе, могу наставити обављати послове провођења енергијских аудита и/или енергијског сертификања зграда са сложеним техничким системом без издавања новог овлаштења а до истека рока важећег овлаштења, само у случају да се изврши обука стручно квалификованих лица у дијелу разлике између Програма стручног оспособљавања Модул 2, Правилника о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) Програма прописаног у прилогу 4Б.1 ове Уредбе у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.
- (6) Изузетно од става (6) овог члана правна лица која на дан ступања на снагу ове уредбе посједују важеће овлаштење ФМПУ за обављање енергијских аудита и енергијско сертификање зграда са сложеним техничким системом, чији рок истиче у години ступања на снагу ове уредбе, могу наставити обављати послове провођења енергијских аудита и енергијског сертификања зграда са једноставним техничким системом без издавања новог овлаштења а до истека рока важећег овлаштења.
- (7) Правна лица којима је истекло овлаштење ФМПУ за обављање енергијских аудита и/или енергијско сертификање зграда са сложеним техничким системом исходовано према одредбама Правилника о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) могу поднијети захтјев за обнову овлаштења за послове провођења енергијских аудита и/или енергијског сертификања зграда са сложеним техничким системом само у случају да се изврши обука стручно квалификованих лица у дијелу разлике између Програма стручног оспособљавања Модул 2, Правилника о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) и Програмом прописаним у прилогу 4Б.1 ове уредбе, у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 42.

(Престанак важења прописа)

Даном ступања на снагу ове уредбе престаје да важи Правилник о условима за лица која врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10).

Члан 43.

(Прилози Уредбе)

Ова уредба садржи сљедеће прилоге који чине њен саставни дио:

Прилог 1А Образац захтјева за давање овлаштења за обављање енергијског аудита и енергијског сертификања зграда за физичка лица;

Прилог 1Б Образац захтјева за давање овлаштења за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификања зграда за правна лица;

Прилог 1Ц Таблица за опис подручја рада и искуства у струци која се прилаже уз захтјев за давање овлаштења за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификарања зграда;

Прилог 1Д Образац изјаве о запосленим лицима на неодређено вријеме и именовану особе која ће потписивати извјештаје о енергијским аудитима зграда и/или енергијске сертификате зграда;

Прилог 4А.1 Програм оспособљавања за лица које проводе енергијске аудите зграде и енергијско сертификарање зграда с једноставним техничким системом (Модул 1);

Прилог 4Б.1 Програм оспособљавања за лица које проводе енергијске аудите зграде и/или енергијско сертификарање зграда са сложеним техничким системом (Модул 2);

Прилог 4Ц.1 Програм усавршавања за лица које проводе енергијске аудите зграде и/или енергијско сертификарање зграда (Модул 3);

Прилог 5 Образац захтјева за давање овлаштења за обављање Програма обуке;

Прилог 6 Образац изјаве о запосленим лицима код Носиоца Програма обуке;

Прилог 7 Садржај регистра лица које имају овлаштење за обављање Програма обуке

Члан 44.

(Ступање на снагу)

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1271/2018

25. октобра 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

Na основу члана 27. став (3) Закона о енергијској ефикасности у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 22/17), на усглашен приједлог Федералног министарства енергије, рударства и индустрије и Федералног министарства просторног уређења, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници, одржаној 25.10.2018. године, доноси

UREDBU

O USLOVIMA ZA DAVANJE I ODUZIMANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE ENERGIJSKIH AUDITA I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Члан 1.

(Предмет уредбе)

Ovom uredbom propisuju se:

- a) услови и процедуре потребни за давање, важење, обнављање, измјену и одузимање овлаштења лицима за обављање енергијског аудита;
- b) документација потребна за давање, важење, обнављање, измјену и одузимање овлаштења лицима за обављање енергијског аудита;
- c) поступак код измјене овлашћених лица (именованих лица и стручних квалификованих лица) за обављање енергијских аудита;
- d) надзор над обављањем послова овлашћених лица;
- e) програм обуке за лица које проводе енергијске аудите;
- f) услови за давање овлаштења за обављање Програма обуке;
- g) садржај и начин вођења регистра носиоца Програма обуке;

- h) надзор над радом носилаца Програма обуке и одузимање овлаштења.

Члан 2.

(Дефиниције појединих израза)

У смислу ове уредбе дефиниције појединих израза имају слjedeћа значења:

1. **Certifikat o energijskoj efikasnosti (Certifikat)** је потврда којом се означавају енергијска својства зграде или дијела зграде који има прописани садржај и изглед и који iskazuje енергијска својства зграде израчуната према усвојеној методологији;
 2. **Daljinsko grijanje ili daljinsko hlađenje** је дистрибуција термалне енергије у облику паре, вруће воде или охладене течности од централног производног извора кроз мрежу до већег броја зграда или мјеста с циљем гријања или хлађења простора или за процесно гријање или хлађење;
 3. **Energijski audit** је документовани поступак за стичање одговарајућих saznanja о постојећој потрошњи енергије зграде и енергијским карактеристикама зграде, дијела зграде или групе зграда које имају заједничке енергијске системе, технолошког процеса и/или индустријског постројења и осталих објеката, приватних или јавних услуга за утврђивање и одређивање исплативости примјене мјера за побољшање енергијске ефикасности те израду извјештаја са прикупљеним информацијама и предлоženим мјерама;
 4. **Energijsko certificiranje** је поступак који се проводи с циљем издавања сертификата о енергијској ефикасности зграде;
 5. **Imenovano lice** је физичко лице које је у овлашћеном правном лицу запослено у пуном радном времену на неодређено вријеме, те које у име тог правног лица потписује извјештаје о проведеном енергијском auditu зграде и енергијски сертификат зграде, те проводи радње и поступке енергијског аудита зграде, и енергијског certificiranja (у даљњем тексту: именовано лице);
- У смислу успоставе система овлашћивања лица за обављање редовних енергијских аудита система гријања и система климатизације, услови за потписивање извјештаја о редовним енергијским аудитима система гријања и система климатизације од стране именованог лица ће се дефинисати прописом који доноси Министар;
6. **Instalacija javne rasvjete** је постројење које се састоји од елемената носивих конструкција, кабловског развода и уређаја за мјерење, склапање, развод, управљање, регулацију интензитета свјетлосног тока и свјетилјки, са сврхом освјетљавања јавних и саобраћајних површина у насељима и освјетљавања јавних цеста;
 7. **Ministar** се односи на федералног министра енергије, рударства и индустрије,
 8. **Nosilac programa обуке** је правно лице које је, у складу с условима прописаним Законом и овом Уредбом, добило овлаштење за provoђење програма обуке за лица која проводе енергијске аудите;
 9. **Ovlašteno lice** је физичко или правно лице које има овлаштење за обављање енергијског аудита и енергијског certificiranja зграде с једноставним техничким системом, или овлаштење за обављање енергијског certificiranja зграде са сложеним техничким системом, или обављање енергијског аудита зграда са сложеним техничким системом и других изграђених објеката, издато од федералног министра просторног уређења (министар FMPU);

10. **Fizičko lice** je stručno kvalifikovano lice, ovlašteno, u skladu sa članom 7. st. (1), da obavlja poslove energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom samostalno, u okviru registrovanog obrta - srodne djelatnosti, i/ili kao dodatnu ili dopunsku djelatnost, a prema klasifikaciji i šifri djelatnosti;
11. **Program obuke za lica koja provode energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada** je program propisan ovom Uredbom, a sastoji se od Programa osposobljavanja i Programa usavršavanja;
12. **Sistem klimatizacije** je složeni proces koji uključuje kondicioniranje, transport i ubacivanje zraka u prostor kojim se regulišu: temperatura, relativna vlažnost, brzina strujanja zraka, čistoća zraka, nivo buke i razlika pritiska u prostoru a s ciljem postizanja zdravog okruženja za lica koja borave u prostoru, odnosno, postizanja uslova za potrebe industrijske proizvodnje. Sistem klimatizacije se, prema termodinamičkom procesu pripreme vlažnog zraka, dijeli na: grijanje, hlađenje, ovlaživanje i odvlaživanje što se vrši kroz: sistem ventilacije (jedan od gore navedenih procesa); sistem djelomične klimatizacije (dva ili tri od navedenih procesa) i sistem klimatizacije (sva četiri procesa cjelogodišnje);
13. **Stambena zgrada** je zgrada koja je u cjelosti ili u kojoj je više od 90% bruto podne površine namijenjeno za stanovanje, odnosno koja nema više od 50 m² neto podne površine u drugoj namjeni. Stambenom zgradom smatra se i zgrada sa apartmanima u turističkom području;
14. **Stručno kvalifikovano lice** je lice koje je uspješno završilo program obuke za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada;
15. **Tehnički sistem zgrade** je tehnička oprema ugrađena u zgradu ili dio zgrade koja služi za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju, pripremu tople vode, osvjetljenje ili njihovu kombinaciju;
16. **Toplotna pumpa** je uređaj, postrojenje ili instalacija koja prenosi toplotu iz prirodnog okruženja kao što je zrak, voda ili tlo u zgrade ili industrijske objekte mijenjanjem prirodnog toka toplote na takav način da toplota teče od niže prema višoj temperaturi. Kod reverzibilnih toplotnih pumpi toplota se može prenositi iz zgrade na prirodno okruženje;
17. **Ukupna (bruto) podna površina zgrade** je zbir površina poda za sve nivoe zgrade i računa se prema tački 5.1.3. BAS ISO 9836- površina poda etaža koje su zatvorene i natkrivene sa svih strana;
18. **Zakon** je Zakon o energijskoj efikasnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/17);
19. **Zgrada** je građevina s krovom i zidovima, trajno vezana za tlo, u kojoj se energija koristi za stvaranje određenih klimatskih uslova i namijenjena je boravku ljudi, odnosno smještaju životinja, biljaka i stvari. Zgradom se ne smatra pojedinačna građevina unutar sistema infrastrukturne građevine;
20. **Zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom** su stambene i nestambene zgrade ukupne (bruto) podne površine zgrade manje ili jednake (400 m²) i koje su:
 - s pojedinačnim uređajima za pripremu potrošne tople vode i koje nisu opremljene sistemima grijanja, hlađenja, ventilacije i/ili;
 - s lokalnim i/ili centralnim izvorima toplote za grijanje i pripremu potrošne tople vode, nazivne snage kotla do 30 kW bez posebnih sistema za povrat toplote i bez korištenja alternativnih sistema i/ili
 - bez ili sa pojedinačnim rashladnim uređajima i/ili;
 - s lokalnim sistemima ventilacije bez dodatne obrade zraka i bez povrata toplote i/ili;
 - posebni dijelovi zgrade koji imaju zasebno mjerilo za grijanje, etažno plinsko grijanje, priključak na zajedničku kotlovcu ili priključak na daljinsko grijanje.
21. **Zgrade sa složenim tehničkim sistemom** su sve ostale stambene i nestambene zgrade koje prema ovoj Uredbi nisu zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom;
22. **FMERI** odnosi se na Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;
23. **FMPU** odnosi se na Federalno ministarstvo prostornog uređenja.

DIO DRUGI - OVLAŠTENJA POGLAVLJE I. OVLAŠTENJA ZA OBAVLJENJE ENERGIJSKIH AUDITA I/ILI ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA

Član 3.

(Vrste ovlaštenja)

- (1) Ovlaštenje za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrade (u daljnjem tekstu: ovlaštenje) daje se za:
- a) obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sistemom;
 - b) energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom;
 - c) obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom i drugih izgrađenih objekata;
 - d) obavljanje energijskih audita komunalnih usluga (javna rasvjeta, snabdijevanje vodom, upravljanje otpadom, i sl.).
- (2) Ovlaštenja, način i procedure provođenja energijskih audita, programi obuke, uslovi za sticanje ovlaštenja za obavljanje energijskog audita za druge izgrađene objekte iz stava (1) dio tačke c) ovog člana, tehnološke procese i/ili industrijska postrojenja, definišaće se posebnim propisom kojim će se urediti to područje, a koji donosi Ministar.
- (3) Ovlaštenja, način i procedure provođenja energijskih audita, programi obuke, uslovi za sticanje ovlaštenja za obavljanje energijskih audita komunalnih usluga (javna rasvjeta, snabdijevanje vodom, upravljanje otpadom i sl.) iz stava (1) tačka d) ovog člana definišaće se posebnim propisom kojim će se urediti to područje, a koji donosi Ministar.
- (4) Ovlaštenja, način i procedure provođenja energijskih audita, program obuke, uslovi za sticanje ovlaštenja za obavljanje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije definišaće se pravilnikom o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije iz člana 36. st. (2) i (3). i člana 37. st.(2) i (3) Zakona, a koji donosi Ministar.
- (5) Pravno lice koje posjeduje ovlaštenje iz člana 28. stav 1. tačka c) Zakona, odnosno, stava (1) tačka c) ovog člana uredbe može provoditi redovne energijske audite sistema grijanja i sistema klimatizacije a što će biti propisano pravilnikom o redovnim energijskim auditima sistema grijanja i sistema klimatizacije iz stava (4) ovog člana uredbe ako je to ovlaštenje dato pravnom licu koje u

stalnom radnom odnosu zapošljava fizičko lice mašinske struke koje ispunjava uslove za dobijanje ovlaštenja za energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sistemom.

Član 4.

(Izdavanje Ovlaštenja)

- (1) Energijski audit zgrade i energijsko certificiranje zgrade provode fizička ili pravna lica koja imaju ovlaštenje ministra FMPU.
- (2) Ovlaštenje za energijske audite i/ili energijsko certificiranje zgrada daje se fizičkom ili pravnom licu koje ispunjava uslove propisane Zakonom i ovom Uredbom.
- (3) Izdavanje, obnavljanje, izmjenu i oduzimanje ovlaštenja za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada vrši ministra FMPU rješenjem, a na prijedlog Stručnog odbora za energijsku efikasnost.
- (4) Ovlaštenje iz stava (2) ovog člana se daje na period od četiri godine, a nakon isteka ovog perioda može biti obnovljeno na isti period, ako ovlašteno lice i dalje ispunjava uslove potrebne za davanje ovlaštenja, te ako uredno ispunjava obavezu pohađanja Programa usavršavanja.
- (5) Ovlaštenje se daje, obnavlja ili mijenja nakon provedenog postupka ocjenjivanja ispunjavanja uslova propisanih ovom Uredbom.
- (6) Protiv rješenja iz stava (3) ovoga člana i rješenja o odbijanju ili odbacivanju zahtjeva za davanje ovlaštenja iz tog stava, te rješenja o obustavi postupka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 5.

(Uslovi za dobijanje ovlaštenja za fizička lica)

- (1) Ovlaštenje za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom se daje fizičkom licu koje:
 - a) ima završen VII stepen stručne spreme ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke;
 - b) ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci ili tri godine radnog iskustva u projektovanju i/ili stručnom nadzoru izgradnje objekata i postrojenja, održavanju objekata i postrojenja, tehničkom ispitivanju i analizi, provođenju energijskih audita zgrada u okviru djelovanja koje je predmet ovlaštenja, nakon završetka studija iz tačke 1. ovog stava;
 - c) ima položen stručni ispit;
 - d) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti i
 - e) posjeduje Uvjerenje o uspješno završenom programu osposobljavanja Modul 1.
- (2) Fizičko lice, kao stručno kvalifikovano lice, ovlašteno u skladu sa stavom (1) ovog člana obavlja poslove energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom samostalno, u okviru registrovanog obrta - srodne djelatnosti, i/ili kao dodatnu ili dopunsku djelatnost, a prema klasifikaciji i šifri djelatnosti.

Član 6.

(Uslovi za dobijanje ovlaštenja za pravna lica)

- (1) Ovlaštenje za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom se daje pravnom licu koje:
 - a) ima sjedište u Federaciji BiH i registrovano je za: projektovanje, arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje, stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja, naučno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje i analizu, ili druge profesionalne

djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva, energetike i sl;

- b) zapošljava u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje tri stručno kvalifikovana lica, sa VII stepenom stručne spreme ili visokim obrazovanjem drugog ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, iz oblasti arhitekture ili građevinarstva, mašinstva i elektrotehnike, od kojih najmanje jedno stručno kvalifikovano lice raspolaže sa Uvjerenjem o uspješno završenom programu osposobljavanja Modul 1 i koje ispunjava uslove iz člana 5. ove uredbe;
 - c) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti.
- (2) Ovlaštenje za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrade sa složenim tehničkim sistemom se daje pravnom licu koje:
 - a) ima sjedište u Federaciji BiH i registrovano je za: projektovanje, arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje, stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja, naučno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje i analizu, ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva, energetike i sl;
 - b) zapošljava u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje tri stručna kvalifikovana lica od kojih je jedno lice arhitektonske ili građevinske struke, drugo lice mašinske struke, a treće lice elektrotehničke struke i koja ispunjavaju uslove iz člana 5. stava (1) tačke 1., 2., 3., 4. ove uredbe, koji su uspješno završili program stručnog osposobljavanja Modul 2 propisan članom 34. i prilogom 4B.1 ove uredbe. Pravna lica, po potrebi, mogu da angažuju po ugovoru o djelu stručna kvalificirana lica koja su uspješno završila program stručnog osposobljavanja Modul 2 tako da uposlena ili na drugi način angažovana stručna kvalifikovana lica obavljaju sve faze energijskog audita zgrade i to u dijelu njegove struke kako slijedi:
 - 1) za građevinski dio zgrade - lice arhitektonske ili građevinske struke;
 - 2) za mašinski dio tehničkog sistema - lice mašinske struke;
 - 3) za elektrotehnički dio tehničkog sistema - lice elektrotehničke struke;
 - 4) za sisteme automatskog regulisanja i upravljanja - lice elektrotehničke struke ili mašinske struke i
 - (3) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti.
 - (4) Ovlaštenje za obavljanje energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sistemom i ovlaštenje za obavljanje energijskog audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom obuhvata ovlaštenje za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sistemom.

Član 7.

(Razlozi odbijanja izdavanja Ovlaštenja)

- (1) Ovlaštenje se ne može dati pravnom ili fizičkom licu u slučaju kada je fizičko lice, odnosno, uposlenik u pravnom licu osuđen za jedno ili više slijedećih kaznenih djela:
 - a) udruživanje radi čimjenja krivičnih djela;
 - b) primanje dara i drugih oblika koristi;
 - c) davanje dara i drugih oblika koristi;
 - d) zloupotreba položaja ili ovlaštenja;

- e) zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju;
 - f) nesavjesno privredno poslovanje;
 - g) protuzakonito posredovanje;
 - h) računalne prijevare;
 - i) prevara u privrednom poslovanju.
- (2) Odbijanje zahtjeva za izdavanje ovlaštenja ministar FMPU izdaje u formi rješenja.

Član 8.

(Obaveze ovlaštenih lica)

- (1) Ovlašteno lice dužno je poslove za koje je ovlašteno obavljati stručno, samostalno, nezavisno i objektivno u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, tehničkim propisima i pravilima struke.
- (2) Nakon obavljenog energijskog audita ovlašteno lice sačinjava Izvještaj o izvršenom energijskom auditu.
- (3) Na osnovu izvještaja iz stava (2) ovog člana uredbe, lica koja imaju ovlaštenja iz člana 3. stav (1) tač. a) i b) ove uredbe, izdaju potvrdu o energijskoj efikasnosti zgrade ili dijela zgrade (u daljnjem tekstu: Certifikat), u skladu sa podzakonskim propisom iz člana 26. stav (4) Zakona kojim će se urediti energijski audit.
- (4) Ovlašteno lice je odgovorno da Certifikat i energijski audit zgrade budu urađeni u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, važećim tehničkim propisima i pravilima struke.
- (5) Ovlašteno lice dužno je:
 - a) voditi evidenciju o izdatim energijskim certifikatima i obavljenim energijskim auditima zgrade;
 - b) čuvati dokumentovane analize svakog procesa (izvještaj o energijskom auditu i Certifikat) u elektronskom ili pisanom obliku najmanje deset godina od dana provedenog energijskog audita ili izdatog energijskog certifikata i dati ih na uvid FMPU kada ono to zatraži;
 - c) dostavljati FMPU Izvještaje o izvršenim energijskim auditima u pisanoj (ovjerene i potpisane od strane ovlaštenog lica) i elektronskoj (direktnim unosom u elektronski registar) formi u roku od 30 dana;
 - d) energijski certifikat dostaviti naručiocu energijskog certifikata;
 - e) stručno se usavršavati na način propisan članom 35. ove uredbe.
- (6) Ovlašteno lice dužno je ispunjavati uslove za izdavanje ovlaštenja u roku trajanja ovlaštenja i o svakoj promjeni koja se odnosi na uslove izdavanja ovlaštenja obavijestiti FMPU u roku od petnaest dana od nastale promjene.
- (7) Na osnovu Izvještaja o izvršenim energijskim auditima iz stava (5), tačke 3. ovog člana, dostavljenih od strane ovlaštenih lica unosom u elektronski registar, FMPU dostavlja Godišnji izvještaj o izvršenim energijskim auditima i izrađenim energijskim certifikatima nadležnim kantonalnim ministarstvima.

Član 9.

(Izuzeće od obavljanja energijskog audita za ovlaštena lica)

- (1) Ovlašteno lice, uključujući imenovano i stručno kvalifikovano lice, ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručioca pravno lice:
 - a) u kojem ima finansijski interes, uključujući ali ne ograničavajući se na dionice;
 - b) u kojoj je član nadzornog odbora, član upravnog odbora, predstavnik, punomoćnik ili zaposlenik;
 - c) u kojoj je član nadzornog odbora, član upravnog odbora, predstavnik, punomoćnik ili zaposlenik njegov bračni drug ili srodnik u prvoj liniji ili u pobočnoj liniji do trećeg stepena, zaključno, kao i po tazbini do drugog stepena.

- (2) Ovlašteno lice, uključujući imenovano i stručno kvalifikovano lice, ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit za zgradu:
 - a) za koju je ono ili pravno lice u kojem je zaposleno sudjelovalo u izradi projekta, kontroli projekta, stručnom nadzoru građenja, građenju ili održavanju zgrade;
 - b) koja je u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu ovlaštenog lica;
 - c) koja je u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu pravne osobe u kojoj je zaposlena, bračnog druga ili srodnika u prvoj liniji ili u pobočnoj liniji do trećeg stepena, zaključno, kao i po tazbini do drugog stepena, ili u kojoj ima bilo kakav drugi finansijski interes;
 - d) koja je u vlasništvu osobe za koju obavlja poslove posredovanja kod kupoprodaje, iznajmljivanja, davanja u zakup ili na leasing.
- (3) Ovlašteno pravno lice, snabdjevač energijom ili vodom ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručioca u zgradi koju snabdijeva energijom ili vodom.
- (4) Ovlašteno lice koje je zaposlenik upravitelja zgrade ili posrednika u prometu nekretninama ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručioca u zgradi u kojoj je upravitelj, odnosno za naručioca u zgradi za koju je posrednik u prometu nekretnine.

POGLAVLJE II. STRUČNI ODBOR ZA ENERGIJSKU EFIKASNOST

Član 10.

(Stručni odbor za energijsku efikasnost)

- (1) Stručni odbor za energijsku efikasnost (u daljnjem tekstu: Stručni odbor), definisan članom 30. Zakona, koje pruža stručnu podršku ministru FMPU.
- (2) Stručni odbor vrši analizu i ocjenu dokumentacije dostavljene uz zahtjev za dobijanje, obnavljanje i izmjenu ovlaštenja u smislu ispunjena uslova propisanih ovom uredbom, te formira završni izvještaj o izvršenoj procjeni sa prijedlogom o davanju, obnavljanju, izmjeni ovlaštenja, odbijanju zahtjeva ili dopuni dokumentacije potrebne za dobijanje, produženje ili izmjenu ovlaštenja. Svoje prijedloge Stručni odbor donosi u formi izvještaja i iste dostavlja ministru FMPU na dalje postupanje.
- (3) Članovi Stručnog odbora učestvuju u radu komisije za provjeru znanja polaznika Programa obuke iz člana 29. ove uredbe, kao članovi komisije, a nadležni su za:
 - a) kreiranje sadržaja i forme ispita,
 - b) donošenje i javno objavljivanje Pravila o uslovima za obavljanje Programa obuke lica za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade,
 - c) donošenje elemenata za vrednovanje i bodovanje te bodovnu listu (sistem bodovanja) za ocjenu praktičnog dijela ispita,
 - d) obavljanje i evaluaciju provedene provjere znanja.
- (4) Stručni odbor iz stava (1) ovoga člana imenuje Vlada FBiH rješenjem na period od tri godine.

Član 11.

(Članovi Stručnog odbora)

- (1) Stručni odbor se sastoji od pet članova, od kojih predsjednika i jednog člana predlaže ministar FMPU, zamjenika predsjednika i jednog člana predlaže Ministar, a jedan član se bira iz reda reda eksperata na usuglašen prijedlog Ministra i ministra FMPU. Stručni odbor ima i tehničkog sekretara.

- (2) Za člana Stručnog odbora iz reda eksperata imenuje se lice koje ima akademski naziv doktora nauka arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke.
- (3) Članovi Stručnog odbora nisu dužni pohađati Program obuke.
- (4) Administrativno-tehničke i finansijske poslove Stručnog odbora obavlja FMPU.
- (5) Tehnički sekretar Stručnog odbora obavlja administrativno-tehničke i druge poslove vezano za sjednice Stručnog odbora, izdavanje rješenja i ovlaštenja i imenuje se iz reda uposlenika FMPU.
- (6) Način rada Stručnog odbora utvrđuje se poslovnikom kojeg donosi Stručni odbor većinskim glasanjem svih članova, a na koji saglasnost daju Ministar i ministar FMPU.

Član 12.

(Način izbora članova Stručnog odbora)

- (1) Prijedlog za imenovanje predsjednika i jednog člana Stručnog odbora daje ministar FMPU, od kojih je najmanje jedan iz reda uposlenika tog ministarstva angažovan na poslovima energijske efikasnosti i od kojih je jedan inženjerske, a drugi inženjerske ili pravne struke.
- (2) Prijedlog za imenovanje zamjenika predsjednika i jednog člana Stručnog odbora daje Ministar FMERI, od kojih je najmanje jedan iz reda uposlenika tog ministarstva angažovan na poslovima energijske efikasnosti i od kojih je jedan inženjerske, a drugi inženjerske, pravne ili ekonomske struke.
- (3) Prvo imenovanje člana Stručnog odbora iz reda eksperata vrši se na usaglašeni prijedlog ministara FMPU i Ministra FMERI, dok se sva naredna imenovanja eksperta vrše na osnovu provedenog javnog poziva i na usaglašeni prijedlog Ministra i ministra FMPU.
- (4) Po isteku rješenja o formiranju Stručnog odbora, Vlada Federacije BiH rješenjem za naredni trogodišnji period može zadržati ili zamijeniti svakog od članova Stručnog odbora, prema procedurama iz stavova (1), (2), (3) ovog člana uredbe.

Po isteku rješenja o formiranju Stručnog odbora, Stručni odbor kome je isteklo rješenje nastavlja sa radom do imenovanja novog Stručnog odbora.

Član 13.

(Naknada za rad članova Stručnog odbora)

- (1) Predsjednik, zamjenik predsjednika, članovi Stručnog odbora i tehnički sekretar imaju pravo na naknadu za rad u Stručnom odboru.
- (2) Naknade iz stava (1) ovog člana finansiraju se iz dijela iznosa sredstava uplaćenih po osnovu podnesenih zahtjeva za davanje i obnavljanje ovlaštenja pravnim i fizičkim licima za obavljanje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada, za davanje ovlaštenja za provođenje programa obuke, te iz dijela iznosa sredstava uplaćenih po osnovu provjere znanja.
- (3) Visinu naknade iz stava (1) ovoga člana propisuje ministar FMPU posebnim rješenjima.

POGLAVLJE III. DOKUMENTACIJA ZA DAVANJE, OBNAVLJANJE, IZMJENU I ODUZIMANJE OVLAŠTENJA

Član 14.

(Davanje ovlaštenja)

- (1) Zahtjev za davanje ovlaštenja za energijsko certificiranje zgrade, energijski audit zgrade podnosi se FMPU ispunjen u pisanom i elektronskom obliku (direktnim unosom u elektronski registar) na propisanim obrascima iz Priloga 1A i 1B ove uredbe.
- (2) U zahtjevu iz stava 1. ovoga člana mora biti naznačena vrsta ovlaštenja za koju se zahtjev podnosi u skladu sa članom 28. Zakona, odnosno članom 3. ove uredbe.
- (3) Kad je podnosilac zahtjeva iz stava 1. ovoga člana pravno lice, zahtjev mora sadržavati podatke o imenovanom licu kao i podatke o drugim zaposlenim licima, a koja ispunjavaju uslove propisane Zakonom i ovom Uredbom.
- (4) Za fizičko lice, u skladu sa stavom (1) ovoga člana, a prema obrascu iz Priloga 1A, potrebni su sljedeći dokumenti:
- ovjerenja kopija lične karte;
 - ovjerenja kopija diplome o završenom studiju;
 - ovjerenja kopija Uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - opis radnog iskustva na obrascu iz Priloga 1C ove Uredbe;
 - potvrda poslodavca o radnom iskustvu u struci;
 - ovjerenja kopija potvrde o podmirenim obavezama iz PIO/MIO za zaposlena lica;
 - ovjerenja kopija Uvjerenja o uspješno završenom Programu osposobljavanja najmanje Modul 1 propisanim članom 34. ove uredbe;
 - dokaz o registrovanom obrtu, dodatnoj ili dopunskoj djelatnosti za projektovanje, arhitektonske i inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje, stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja, naučno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje i analizu ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva, energetike i sl. kopija ugovora o osiguranju od odgovornosti za štetu koju bi podnosilac zahtjeva obavljanjem poslova iz stava 1. ovoga člana mogao učiniti investitoru ili drugim licima, u trajanju najmanje do isteka roka važenja rješenja;
 - uvjerenje o nekažnjavanju fizičke osobe, izdano od nadležnog Općinskog suda;
 - dokaz o podmirenim troškovima postupka.
- (5) Za pravna lica, u skladu sa stavom (1) ovoga člana, a prema obrascu iz Priloga 1B, potrebni su sljedeći dokumenti:
- izvod iz registra poslovnih subjekata FBiH nadležnog registarskog suda;
 - kopije ugovora o radu stručno kvalifikovanih lica koja ispunjavaju uslove za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade u skladu sa članovima 5. i 6. ove Uredbe, zaposlenih u stalnom radnom odnosu kod podnosioca zahtjeva, s imenovanjem osobe koja će potpisivati izvještaje o provedenim energijskim auditima zgrade, energijske certifikate zgrada, te ispunjeni obrazac iz Priloga 1D ove Uredbe;
 - ovjerenja kopija lične karte, ovjerenja kopija diplome o završenom studiju, ovjerenja kopija Uvjerenja o položenom stručnom ispitu, opis radnog iskustva na obrascu iz Priloga 1C ove uredbe, ovjerenja kopija potvrde o podmirenim obavezama iz PIO/MIO za zaposlena lica, ovjerenja kopija Uvjerenja o uspješno završenom Programu osposobljavanja Modul 1 ili Modul 1 i Modul 2, propisanim ovom uredbom, za svako imenovano i drugo stručno kvalifikovano lice zaposleno kod podnosioca zahtjeva, koja će provoditi radnje i postupke energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade;
 - kopija ugovora sa polisom o osiguranju od odgovornosti za štetu koju bi podnosilac zahtjeva obavljanjem poslova iz stava 1. ovoga člana mogao učiniti investitoru ili drugim licima, u trajanju najmanje do isteka roka važenja rješenja;

- e) uvjerenje o nekažnjavanju pravnog lica i odgovorne osobe u pravnom licu, izdano od nadležnog Općinskog suda;
 - f) dokaz o podmirenim troškovima postupka.
- (6) U svrhu utvrđivanja činjenica bitnih za davanje ovlaštenja podnositelj zahtjeva dužan je na zahtjev FMPU dostaviti i druge dokumente i dokaze.
- (7) Opis radnog iskustva iz stava (4) tačke 4. i stava (5) tačke 3. ovoga člana podrazumijeva samo ono radno iskustvo u struci koje je stečeno nakon završenog VII stepena stručne spreme ili drugog ciklusa Bolonjskog procesa, odnosno po sticanju zvanja diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke.

Član 15.

(Imenovano lice)

- (1) Ovlašteno pravno lice imenuje stručno kvalifikovano lice za imenovano lice koje je zaposleno u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom u tom pravnom licu i koje ispunjava uslove iz člana 7. stava (1) tačaka 1., 2., 3. i 5. ove Uredbe, odnosno člana 6. stava (2) tačke 2. ove uredbe, i koje će u ime pravnog lica potpisivati Certificate zgrada koje izdaje to pravno lice.
- (2) Imenovano lice iz stava (1) ovoga člana provodi radnje i postupke energijskog certificiranja, u skladu s uslovima propisanim Zakonom i ovom Uredbom i u pravnom licu svojim potpisom potvrđuje istinitost i tačnost podataka na Certificatu zgrade.
- (3) Ovlaštenja imenovanog lica iz stava (1.) ove Uredbe u postupcima energijskih audita za druge izgrađene objekte, tehnološke procese i /ili industrijska postrojenja i energijskih audita komunalnih usluga će se odrediti propisima definisanim stavovima (3.) i (4.) člana 3. ove uredbe.

ПОГЛАВЉЈЕ IV. РЈЕШЕЊЈЕ О ОВЛАШТЕНЈУ

Član 16.

(Rješenje o ovlaštenju)

- (1) Rješenje o ovlaštenju za fizičko lice sadrži:
- a) podatke o ovlaštenoj osobi (ime i prezime, akademski ili stručni naziv, mjesto i datum rođenja, jedinstveni matični broj i adresa);
 - b) vrstu i broj ovlaštenja;
 - c) datum izdavanja i rok važenja ovlaštenja;
 - d) registarski broj iz registra ovlaštenih lica;
- (2) Rješenje o ovlaštenju za pravno lice sadrži:
- a) podatke o ovlaštenoj osobi (naziv, adresa sjedišta, identifikacioni broj, te ime i prezime odgovornog lica);
 - b) vrstu i broj ovlaštenja;
 - c) datum izdavanja i rok važenja ovlaštenja;
 - d) registarski broj iz registra ovlaštenih pravnih lica;
 - e) ime i prezime, akademski ili stručni naziv i jedinstveni matični broj imenovanog lica;
 - f) imena i prezimena, akademski ili stručni naziv i jedinstvene matične brojeve za druga stručno kvalifikovana lica u pravnom licu, koja će provoditi radnje i postupke i energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade.

Član 17.

(Obnavljanje ovlaštenja)

- (1) Ovlaštenje za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrade može se obnoviti na zahtjev ovlaštenog lica.
- (2) Ovlašteno lice dužno je zahtjev za obnavljanjem ovlaštenja iz stava (1) ovoga člana podnijeti FMPU u roku od najmanje mjesec dana, a najviše tri mjeseca prije isteka važenja ovlaštenja.

- (3) Na postupak i uslove obnavljanja ovlaštenja iz stava (1) ovoga člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ove Uredbe koje se odnose na davanje ovlaštenja.
- (4) Za obnavljanje ovlaštenja ovlašteno fizičko lice dužno je dokazati ispunjenje uslova iz člana 4.tačka 4., člana 6. te člana 18.stava 1. ove uredbe, a ovlašteno pravno lice dužno je dokazati ispunjenje uslova iz članova 6., 14., 15. i člana 18. stava (1). ove uredbe.
- (5) Prilikom podnošenja zahtjeva za obnavljanjem ovlaštenja iz stava (1) ovog člana ovlaštena lica su dužna priložiti najmanje dva Uvjerenja o pohađanju Programa usavršavanja .
- (6) Ovlaštenje se neće obnoviti ako se za ovlašteno lice utvrde činjenice precizirane članom 20. ove uredbe.

Član 18.

(Izmjena Ovlaštenja)

- (1) Ovlaštenje iz člana 3. stav (1) ove uredbe će se izmijeniti ako:
- a) se u ovlaštenom licu, nakon izdavanja ovlaštenja, promijene okolnosti na osnovu kojih je ovlaštenje izdato;
 - b) se u ovlaštenom pravnom licu promijeni imenovano lice koje potpisuje energijski sertifikat zgrade;
- (2) Zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlaštenju ili zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlaštenju - vrste ovlaštenja, ovlašteno lice dužno je podnijeti u roku od 30 dana od nastale promjene;
- (3) Na postupak i uslove izmjene ovlaštenja odgovarajuće se primjenjuju odredbe ove Uredbe.

Član 19.

(Izmjene podataka iz Rješenja o ovlaštenju)

- (1) U slučaju promjene imena, prezimena ili adrese ovlaštenog fizičkog lica, uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju, ovlašteno fizičko lice dužno je dostaviti:
- a) dokaz o promjeni imena ili prezimena ovlaštenog fizičkog lica;
 - b) dokaz o promjeni adrese ovlaštenog fizičkog lica (ovjerenja kopija uvjerenja o prebivalištu).
- (2) U slučaju promjene naziva ili adrese ovlaštenog pravnog lica ili promjene imena, prezimena ili adrese odgovorne osobe u ovlaštenom pravnom licu, ovlašteno lice, uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju, dužno je dostaviti:
- a) kopiju rješenja o ovlaštenju;
 - b) dokaz o promjeni naziva ili adrese ovlaštenog pravnog lica (ovjerenja kopija rješenja o upisu u sudski registar) pravnog lica;
 - c) dokaz o promjeni imena ili prezimena ili adrese odgovorne osobe u ovlaštenom pravnom licu.
- (3) U slučaju promjene imenovanog lica u ovlaštenom pravnom licu, a novo imenovano lice je već navedeno u izdatom rješenju o ovlaštenju kao stručno kvalifikovano lice koje u tom pravnom licu provodi radnje i postupke energijskog certificiranja i/ili energijskog audita zgrade ili se upošljava novo stručno kvalifikovano lice kao imenovano lice, ovlašteno pravno lice podnosi zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju dostavlja se:
- a) ime prezime, adresu novog imenovanog lica;
 - b) dokaze o podmirenim obavezama za PIO/MIO;
 - c) ovjerenja kopiju diplome;
 - d) dokaz o stažu;
 - e) ovjerenja kopija uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - f) kratka biografija sa referensama o radnom iskustvu.

- (4) U slučaju prestanka radnog odnosa jednog ili više stručnih kvalifikovanih lica, na osnovu kojih je izdato Rješenje o ovlaštenju, ovlašteno pravno lice, ukoliko zapošljavanjem drugih kvalifikovana lica i dalje ispunjava uslove za dato ovlaštenje, podnosi zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlaštenju. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju dostavlja:
- ime, prezime, adresu novoupislenog i/ili novoupislenih stručnih kvalifikovanih lica;
 - dokaze o podmirenim obavezama za PIO/MIO;
 - ovjerenu kopiju diplome;
 - ovjerenu kopiju uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - kratku biografiju sa referencama o radnom iskustvu.
- (5) Zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju - vrste ovlaštenja, pravno lice, ovlašteno za obavljanje energijskog certificiranja zgrada i/ili energijskog audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom, podnosi u slučaju kada više ne ispunjava uslove za dato ovlaštenje u skladu sa članom 6. stav (2) ove uredbe, a ukoliko i dalje ispunjava uslove za ovlaštenje za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sistemom u skladu sa članom 6. stav (1.) ove uredbe. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju - vrste ovlaštenja ovlašteno pravno lice prilaže:
- ime, prezime, adresu stručnih kvalifikovanih lica;
 - dokaze o podmirenim obavezama za PIO/MIO;
 - ovjerenu kopiju diplome;
 - ovjerenu kopiju uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - kratku biografiju sa referencama o radnom iskustvu.
- (6) Izmjena podataka iz Rješenja o ovlaštenju ne mijenja rok važenja izdatog Rješenja o ovlaštenju.
- (7) Na osnovu podnesenog zahtjeva i utvrđenih činjenica iz stavova 1., 2., 3. i 4. ovog člana, ministar FMPU utvrđuje izmjenu podataka iz Rješenja o ovlaštenju, a novonastale promjene se unose u registar lica ovlaštenih za obavljanje energijskih audita i/ili energijsko certificiranje zgrada.

Član 20.

(Oduzimanje ovlaštenja)

- (1) Ovlaštenom licu će se oduzeti ovlaštenje, odnosno, ovlaštenje se neće obnoviti ako se utvrdi da je ovlašteno lice:
- prestalo ispunjavati propisane uslove prema kojima je dobilo ovlaštenje;
 - dobilo ovlaštenje na osnovu netačnih podataka;
 - obavljalo poslove suprotno odredbama članova 8. i 9. ove uredbe;
 - osuđeno za jedno ili više kaznenih djela iz člana 7. ove uredbe.
 - prekoračilo broj kaznenih bodova definisan Uredbom iz člana 26. Zakona
- (3) Rješenje o oduzimanju ovlaštenja donosi ministar FMPU po prethodno pribavljenom mišljenju Stručnog odbora i/ili Nezavisne komisije.

Član 21.

(Troškovi izdavanja i obnavljanja ovlaštenja)

- (1) Troškove postupka davanja i obnavljanja ovlaštenja za obavljanje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada i ovlaštenja za obavljanje Programa obuke propisuje ministar FMPU posebnim rješenjima.
- (2) Izmjena rješenja o ovlaštenju ili izmjena vrste ovlaštenja za provođenje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada izdaje se u skladu sa Zakonom o federalnim upravnim taksama i tarifi federalnih upravnih taksi

("Službene novine Federacije BiH". br. 6/98, 8/00, 45/10, 43/13 i 98/17) i ovom uredbom.

POGLAVLJE V. PROGRAM OBUKE

Član 22.

(Program obuke)

- (1) Program obuke za vršenje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sastoji se od:
- teorijskog dijela nastave,
 - laboratorijskog dijela nastave,
 - praktičnog dijela,
 - diskusije i pripreme izvještaja za praktični dio,
 - provođenja provjere znanja kandidata.
- (2) Program obuke iz stava (1) ovog člana (Modul 1/Modul 2) je dat u prilogu 4A.1 i 4B.1
- (3) Program obuke za vršenje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije sastoji se od:
- teorijskog dijela nastave,
 - praktičnog dijela - dva redovna energijska audita (jedan za sisteme grijanja, a drugi za sisteme klimatizacije),
 - diskusije i pripreme izvještaja za praktični dio,
 - provjere znanja kandidata.
- (4) Program obuke iz stava (3) ovog člana će biti sastavni dio pravilnika o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije.

Član 23.

(Provođenje programa obuke)

- (1) Program stručnog osposobljavanja, provjeru znanja stručne osposobljenosti, kao i obavezno usavršavanje stručnih kvalifikovanih lica provode pravna lica registrovana u FBiH koje za to imaju ovlaštenje resornog ministarstva.
- (2) Ovlaštenje pravnim licima za obavljanje Programa obuke za provođenje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada daje FMPU rješenjem, uz prethodno pribavljeno mišljenje (uvjerenje) FMERI, a na prijedlog Stručnog odbora.
- (3) Ovlaštenje pravnim licima za obavljanje Programa obuke za provođenje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije daje FMERI.
- (4) Ovlaštenje iz st. (2) i (3) ovog člana daje se na rok od pet godina, a može se produžavati na isti rok, na način i pod uslovima propisanim ovom uredbom.
- (5) Protiv rješenja iz st. (2) i (3) ovoga člana i rješenja o odbijanju ili odbacivanju zahtjeva za davanje ovlaštenja i rješenja o obustavi postupka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 24.

(Uslovi za davanje ovlaštenja za obavljanje Programa obuke)

- (1) Ovlaštenje za obavljanje Programa obuke daje se pravnom licu koje:
- ima sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine i koje je registrovano za djelatnost visokog obrazovanja pod šifrom 85.42 Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 47/10), odnosno Arhitektonske i inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje; tehničko ispitivanje i analiza (projektiranje), pod šiframa 71 i 71.1, 71.2 i 71.20, znanstveno istraživanje i razvoj pod šifrom 72., i 72.1, usluge nadzora izvođenja projekata za zgrade (pod 71.1), te organizacija izvođenja građevinskih projekata odnosno stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja pod šifrom 41.1, ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva i energetike s posebnim fokusom na energetska

- postrojenja, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo;
- b) zapošljava ili na drugi način osigurava stručne lica koja će voditi obuku i provjeru znanja za lica za koja trebaju da vrše energijski audit i/ ili energijsko certificiranje zgrade, odnosno, zapošljava ili na drugi način osigurava stručna lica koja će voditi obuku lica za provođenje redovnih energijskih audita sistema grijanja i sistema klimatizacije;
- c) je potpuno tehnički opremljeno za obavljanje teorijskog, laboratorijskog i praktičnog dijela Programa obuke i provođenja provjere znanja;
- d) ima potrebnu administraciju za vođenje evidencija i obavljanje drugih administrativnih poslova;
- e) je organizovalo i realizovalo najmanje jedan program obuke sličnog ili istog tipa;
- f) je učestvovalo u najmanje po jednom relevantnom projektu iz oblasti energijske efikasnosti u zgradarstvu i energijske efikasnosti u industriji, uz dokaz o uspješno izvršenom poslu od strane naručioca projekta.
- (2) Stručna lica iz stava (1) tačka b) ovoga člana su lica koja:
- a) imaju završen VII stepen stručne spreme ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke i najmanje akademski naziv magistra nauka arhitektonske, građevinske, mašinske ili elektrotehničke struke;
- b) imaju najmanje sedam godina radnog iskustva u struci i trajno rade na pripremi ili primjeni tehničke regulative iz područja energijske efikasnosti koja je predmet programa obuke;
- c) su priznati stručnjaci iz područja programa obuke;
- d) su priznati predavači iz područja programa obuke.
- Član 25.
- (Zahtjev za dobijanje Ovlaštenja za obavljanje Programa obuke)
- (1) Zahtjev za dobijanje Ovlaštenja za obavljanje Programa obuke podnosi se resornom ministarstvu na propisanom obrascu iz Priloga 5. ove uredbe, u skladu sa članom 23. stav (2) ove uredbe.
- (2) Zahtjevu iz stava (1.) ovoga člana prilažu se:
- a) biografije stručnih lica koje će provoditi Program obuke;
- b) kopiju diploma stručnih lica koja će provoditi Program obuke;
- c) detaljno razrađeni Program osposobljavanja i Program usavršavanja s planiranom satnicom prema Prilozima 4A.1., 4B.1. i 4C.1. ove uredbe odnosno, detaljno razrađeni Program osposobljavanja i Program usavršavanja s planiranom satnicom koji će biti definisan pravilnikom o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije;
- d) sadržaj i način provođenja provjere znanja polaznika Programa osposobljavanja;
- e) dokaz o stalno zaposlenim administrativnim licima i pojedinim predavačima na programu obuke;
- f) uvjerenje o nekažnjavanju pravnog lica i odgovorne osobe u pravnom licu, izdano od nadležnog Općinskog suda;
- g) referentnu listu o provedenim programima obuke i projektima iz energijske efikasnosti;
- h) dokaz o podmirenim troškovima postupka dobijanja ovlaštenja,
- i) dokaz o vlasništvu, najmu ili pravu korištenja potrebnog prostora za provođenje programa obuke;
- j) kopije ugovora o djelu predavača koji nisu zaposleni kod nosioca programa obuke.
- Član 26.
- (Obaveze nosioca Programa obuke)
- (1) Nosilac Programa obuke obavezan je:
- a) provoditi Program obuke u skladu sa propisanim programom iz Priloga 4A.1., 4B.1. i 4C.1. ove uredbe i Metodologijom za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada i Algoritmom za proračun istih, odnosno, u skladu sa propisanim programom za redovne energijske audite sistema grijanja i sistema klimatizacije i metodologijom sa algoritmom za provođenje energijskog audita sistema grijanja i sistema klimatizacije;
- b) provjeriti identitet i prisutnost lica koje pohađa Program obuke;
- c) provjeriti ispunjava li lica koja se prijavljuju za pohađanje Programa obuke potrebne uslove za dobivanje ovlaštenja u odnosu na struku i radno iskustvo utvrđene Zakonom i ovom uredbom, te je upozoriti u slučaju neispunjenja;
- d) organizovati i provesti provjeru znanja lica koja pohađaju Program osposobljavanja;
- e) u slučaju kada se Program osposobljavanja odnosi na energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada provesti provjeru znanja lica koja pohađaju Program osposobljavanja u saradnji sa Stručnim odborom;
- f) osigurati obavljanje praktične nastave za svakog polaznika na personalnom računaru;
- g) izdati Uvjerenje o učestvovanju u programu osposobljavanja licima koja su bila prisutna najmanje 70 % vremena obuke,
- h) voditi evidenciju lica koje su uspješno položila Program obuke;
- i) izvještavati FMPU/FMERE o provođenju Programa obuke i o podacima iz evidencije koju vodi;
- j) omogućiti FMPU/FMERE nadzor nad provedbom Programa obuke i drugim obvezama koje ima u skladu sa ovom uredbom, te nad dokumentima na osnovu kojih se vodi evidencija lica koja pohađaju Program obuke;
- k) učiniti dostupnim Program obuke i ovlaštenje za obavljanje Programa obuke licima koja pohađaju Program obuke na prikladan način i na svojim službenim internetskim stranicama;
- l) objavljivati pozive za sudjelovanje na Programu obuke u stručnoj periodici, po potrebi drugim sredstvima javnog saopštenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, te na službenim internetskim stranicama nosioca Programa obuke;
- m) omogućiti predstavniku FMPU i Stručnog odbora/predstavniku FMERE provjeru provođenja Programa obuke u skladu sa ovom Uredbom, odnosno Pravilnikom o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije;
- n) dostaviti FMPU, odnosno FMERE nastavni plan održavanja Programa obuke za razdoblje od najmanje 12 mjeseci najkasnije do 1. oktobra tekuće godine;
- (2) Nosilac Programa obuke u saradnji sa Stručnim odborom iz člana 10. ove uredbe u pisanom i elektronskom obliku dostavljaju FMPU podatke o licima koja su završila Program osposobljavanja (Modul 1/Modul 2) u roku od 15 dana od provedene provjere znanja, prema obrascima propisanim od strane Stručnog odbora;
- (3) Nosilac Programa obuke, u pisanom i elektronskom obliku, dostavlja FMERE podatke o licima koja su završila Program

- osposobljavanja u skladu sa Pravilnikom u roku od 15 dana od provedene provjere znanja;
- (4) Nosilac Programa obuke u pisanom i elektronskom obliku dostavlja FMPU podatke o licima koja su završila Program usavršavanja (Modul 3) u roku od 15 dana od održanog Programa usavršavanja;
 - (5) Nosilac Programa obuke, u pisanom i elektronskom obliku, dostavlja FMERI podatke o licima koja su završila Program usavršavanja u skladu sa Pravilnikom. u roku od 15 dana od održanog Programa usavršavanja;
 - (6) Nosilac Programa obuke obavezan je provesti Program osposobljavanja najmanje jednom godišnje ukoliko se za te programe prijavi 15 i više polaznika;
 - (7) Nosilac Programa obuke obavezan je provesti Program usavršavanja najmanje jednom godišnje ukoliko se za te programe prijavi 15 i više polaznika;
 - (8) Program osposobljavanja i Program usavršavanja uključuju teoretsku i praktičnu nastavu i provode se u grupama od najviše 30 polaznika;
 - (9) Nosilac Programa obuke dužan je na zahtjev FMPU/FMERI dostavljati i druge podatke o provedbi Programa obuke i o podacima iz evidencije koju vodi;
 - (10) Nosilac Programa obuke dužan je trajno ispunjavati propisane uslove za davanje ovlaštenja, i o svakoj promjeni koja može uticati na valjanost ovlaštenja, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana pisano obavijestiti resorno ministarstvo;
 - (11) Nosilac Programa obuke dužan je dio sredstava uplaćenih za provođenje provjere znanja od strane polaznika Programa obuke uplatiti FMPU u skladu sa posebnim rješenjem o visini naknade za provjeru znanja koje donosi ministar FMPU;
 - (12) Nosilac Programa obuke dužan je dio sredstava uplaćenih za provođenje provjere znanja od strane polaznika Programa obuke uplatiti FMERI u skladu sa posebnim rješenjem o visini naknade za provjeru znanja koje donosi Ministar.

Član 27.

(Program usavršavanja)

- (1) Program usavršavanja jednom u periodu od dvije godine obvezno pohađaju ovlaštena lica, te imenovana i stručna kvalifikovana lica zaposlena u ovlaštenom pravnom licu, koja provode energijsko certificiranje i/ili energijski audit zgrade, redovni audit sistema grijanja i sistema klimatizacije, te komunalnih djelatnosti, i ostalih energijskih audita definisanih propisima iz st. (3), (4) i (5) člana 3. ove uredbe.
- (2) Podaci o završenom Programu usavršavanja obvezno se unose u Registar ovlaštenih lica, te se mogu objaviti na službenim internetskim stranicama FMPU i FMERI.
- (3) Program osposobljavanja i Program usavršavanja obavezno uključuju teoretsku i praktičnu nastavu i provode se u grupama od najviše 30 polaznika.

Član 28.

(Nadzor nad radom Nosilaca Programa obuke i oduzimanje ovlaštenja)

- (1) Nadzor nad ispunjavanjem uslova za obavljanje Programa obuke i nadzor nad radom Nosilaca Programa obuke provodi FMPU/ FMERI, svako u okviru svoje nadležnosti.
- (2) Ako se utvrdi nepravilnost u provođenju Programa obuke, ministarstva iz stava (1) ovog člana će nosiocu Programa obuke rješenjem odrediti rok za otklanjanje nepravilnosti.
- (3) Ako Nosilac Programa obuke u roku ne otkloni nepravilnosti, ministarstva iz stava (1) ovog člana će mu rješenjem oduzeti ovlaštenje.

- (4) Protiv rješenja iz stava (3) ovoga člana ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (5) U provođenju teoretskog i praktičnog dijela obuke i provjere znanja prema Programu obuke ne mogu sudjelovati lica nadležna za nadzor nad provođenjem Programa obuke ili koje obavljaju druge vrste nadzora nad primjenom propisa kojima se uređuje djelatnost nosilaca programa obuke.

Član 29.

(Provjera znanja)

- (1) Provjeru znanja lica koja pohađaju Program osposobljavanja Modul 1 i/ili Modul 1 i Modul 2 organizuje Nosilac Programa obuke putem ispitne komisije u saradnji sa Stručnim odborom.
- (2) Tročlanu ispitnu komisiju čine dvije stručne osobe koje su sudjelovale u provođenju Programa obuke i član Stručnog odbora iz člana 11.stava (2) ove uredbe.
- (3) Stručne osobe iz stava (2) ovog člana imenuje Nosilac Programa obuke.
- (4) Ispit se sastoji iz pismenog i praktičnog dijela.
- (5) Kod provođenja provjere znanja nosilac Programa obuke vodi zapisnik koji obavezno sadrži:
 - a) podatke o licu koje je pristupilo provjeri znanja (ime i prezime, akademski ili stručni naziv, jedinstveni matični broj, datum i mjesto rođenja);
 - b) datum provođenja provjere znanja;
 - c) ispit koji je rješavalo lice koje je pristupilo provjeri znanja;
 - d) imena i prezimena lica koja su provela provjeru znanja;
 - e) Uvjerenje o učestvovanju u Programu osposobljavanja;
 - f) Smatra se da je lice uspješno položilo pismeni dio provjere znanja ukoliko je ostvarilo najmanje 70% bodova od svakog poglavlja koje je predmet ispita.
- (6) Praktični dio provjere znanja se sastoji od provođenja zadataka energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom, energijskog audita zgrade sa složenim tehničkim sistemom i energijskog certificiranja zgrade sa složenim tehničkim sistemom, zadataka izrade energijskog certifikata, odnosno zadataka izrade odgovarajućeg izvještaja.
- (7) Smatra se da je lice uspješno položilo praktični dio provjere znanja ukoliko je izrađeni energijski certifikat, odnosno izvještaj o energijskom auditu, od strane ispitne komisije koju imenuje nosilac Programa obuke ocijenjen pozitivno na osnovu razrađenog sistema bodovanja.
- (8) Lice koje ne položi pismeni ili praktični dio provjere znanja, ima pravo još jednom pristupiti provjeri znanja u dijelu koji nije položilo.
- (9) Ako i nakon ponovnog pristupanja provjeri pismenog i/ili praktičnog dijela provjere znanja lice nije položilo, obavezan je ponovno pohađati cijeli Program obuke i nakon toga ponovo pristupiti provjeri znanja.
- (10) Licima koja su uspješno završila provjeru znanja, na prijedlog Stručnog odbora, ministar FMPU izdaje Uvjerenje o uspješno završenom Programu osposobljavanja.
- (11) Licima koja su pohađala Program usavršavanja Nosilac Programa obuke izdaje Uvjerenje o učestvovanju na Programu usavršavanja.

Član 30.

(Provjera znanja za redovne audite sistema grijanja i sistema klimatizacije)

Način provjere znanja lica koja su pohađala Program obuke za obavljanje redovnih energijskih audita sistema grijanja i

sistema klimatizacije definisaće se pravilnikom o redovnom energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije.

Član 31.

(Uvjerenje o završenom Programu osposobljavanja i Uvjerenje o učestvovanju na Programu usavršavanja)

Uvjerenja o završenom Programu obuke obavezno sadrže:

- 1) naziv nosioca programa obuke;
- 2) ime i prezime, akademski ili stručni naziv, jedinstveni matični broj, datum i mjesto rođenja lica koje je pohađalo program obuke;
- 3) datum polaganja programa osposobljavanja/usavršavanja i vrstu programa obuke;
- 4) naziv uredbe, broj i datum "Službenih novina Federacije BiH" u kojima je objavljena uredba na osnovu koje se program obuke provodi;
- 5) broj Uvjerenja, datum i mjesto izdavanja Uvjerenja;
- 6) potpis odgovornog lica Nosioca programa obuke i njegov pečat.

POGLAVLJE VI. REGISTAR NOSILACA PROGRAMA OBUKE

Član 32.

(Registar ovlaštenih lica za obavljanje Programa obuke)

- (1) FMPU/FMERI vodi registar ovlaštenih nosilaca Programa obuke u elektronskom i pisanom obliku.
- (2) Registar je javan.
- (3) FMPU/FMERI može podatke iz registra učiniti javno dostupnim na mrežnim stranicama ili na drugi prikladan način.
- (4) Registar ovlaštenih nosilaca Programa obuke vodi se prema obrascu iz Priloga 7. ove uredbe.

Član 33.

(Način vođenja Registra)

Registar nosilaca Programa obuke iz člana 32. ove uredbe sadrži: klasifikacijski broj, redni broj, datum davanja ovlaštenja, naziv univerziteta, fakulteta, instituta, stručne organizacije i identifikacijski broj, adresu i telefon, ime i prezime odgovornog lica, imena i prezimena lica koja provode Program obuke i prostor za napomene.

POGLAVLJE VII. PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA I PROGRAM USAVRŠAVANJA

Član 34.

(Program osposobljavanja za energijski audit i/ili energijsko certifikovanje zgrada)

- (1) Program osposobljavanja za energijski audit i/ili energijsko certifikovanje zgrada utvrđen je kroz Modul 1 i Modul 2.
- (2) Modul 1 utvrđuje se u trajanju od 40 sati, a Modul 2 u trajanju od 24 sata za arhitektonsku i građevinsku struku, 30 sati za mašinsku struku i 16 sati za elektrotehničku struku.
- (3) Modul 1 obavezno pohađaju:
 - a) fizička lica koja će se ovlastiti za poslove iz člana 28. alineja a) Zakona i člana 3. stava (1) tačka a) ove uredbe;
 - b) fizička lica zaposlena u pravnom licu koje je ovlašteno za poslove iz člana 28. alineja a) Zakona i člana 3. stava (1) tačke a). ove uredbe.
- (4) Modul 2 obavezno pohađaju:
 1. fizička lica i/ili fizička lica zaposlena u pravnom licu koje će se ovlastiti za poslove iz člana 28. alineje a), b) i c) Zakona, i člana 3. stava (1) tačaka a) b) i c) ove uredbe,
- (5) Program osposobljavanja utvrđen u Modulu 2 mogu pohađati samo lica koja su uspješno završila Program osposobljavanja utvrđen u Modulu 1.

(6) Nakon uspješno završenog Programa osposobljavanja, fizička lica su osposobljena:

- a) za dobro poznavanje važećih propisa kojima se u FBiH implementiraju direktive iz područja energijske efikasnosti;
- b) da budu sposobna za samostalno prikupljanje i obradu podataka o zgradi i o tehničkim sistemima u zgradi, a koji su potrebni za energijsku ocjenu u skladu sa Metodologijom provođenja energijskog audita propisanom ovom uredbom
- c) za primjenu računarskih programa namijenjenih za obavljanje proračuna s ciljem dobijanja podataka koji se iskazuju kod energijskog certificiranja i energijskog audita zgrade;
- d) za ocjenu načina upravljanja energijom u zgradi;
- e) za ocjenu građevinske karakteristike zgrade u smislu racionalnog korištenja energije i toplotne zaštite;
- f) za ocjenu tehničkih sistema zgrade;
- g) za interpretiranje podatka o zgradi naročito u odnosu na dimenzije i tip građevinskih dijelova zgrade;
- h) za izvođenje potrebnih proračuna potrebnih za obavljanje energijskog certificiranja i energijskog audita zgrade;
- i) za određivanje mjera za poboljšanje energijske efikasnosti zgrade i davanje preporuka za korištenje zgrade, odnosno, za određivanje mjera za poboljšanje energijske efikasnosti sistema grijanja i sistema klimatizacije u zgradi, elektrotehničkog sistema i sistema za pripremu potrošne tople vode;
- j) za izradu Certifikata zgrade i izvještaja o provedenom energijskom auditu zgrade.

Član 35.

(Program usavršavanja)

- (1) Program usavršavanja se utvrđuje u trajanju od 8 do 16 sati ovisno o tehničko-tehnološkom i metodološkom napretku na području energijske efikasnosti u zgradarstvu, industriji, transportu, o promjenama regulative i razvoju računarskih alata.
- (2) Programom usavršavanja stručno kvalifikovana lica stižu znanja o:
 - a) izvještajima o energijskim auditima i energijskim certifikatima zgrada;
 - b) tehničkom napretku u struci (materijali, oprema, tehnologije, metodologije i sl.);
 - c) promjenama vezanim na regulativu iz područja energijske efikasnosti zgrada, promjenama evropskog prava na tom području;
 - d) razvoju softverskih alata za izračun energijskih karakteristika zgrade;
 - e) ispravnosti, tačnosti i potpunosti izdatih energijskih certifikata zgrada i izrađenih izvještaja o energijskom auditu.

DIO TREĆI - NADZOR I INSPEKCIJA

POGLAVLJE I. UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Član 36.

(Upravni nadzor)

- (1) Upravni nadzor obuhvata nadzor nad primjenom odredbi ove uredbe, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovom Uredbom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi definisani ovom uredbom, kao i nadzor nad njihovim postupanjem obavlja FMERI i FMPU, svako u okviru svojih nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim Zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/05) i Zakonom o upravnom postupku u

Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).

- (2) Nadzor nad ispunjavanjem uslova za provođenje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada i radom ovlaštenih lica provodi FMPU i nadležna inspekcija, svako u okviru svojih nadležnosti.
- (3) Nadzor nad ispunjavanjem uslova ovlaštenih lica i provođenjem energijskih audita iz člana 3. stavovi (3),(4), (5) i (6) ove Uredbe provodi FMERI i nadležna inspekcija, svako u okviru svojih nadležnosti

Član 37.

(Inspekcija)

- (1) Inspeksijski nadzor nad obavljanjem odredbi ove uredbe vrši Tržišno-turistička, Tehnička i Urbanističko-ekološka inspekcija Federalne uprave za inspeksijske poslove svaka u svojoj nadležnosti, u skladu sa članom 50 Zakona, Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br.73/14) i građevinske inspekcije osnovane propisima na kantonalnom nivou.

POGLAVLJE II. KAZNENE ODREDBE

Član 38.

(Ovlašteno pravno lice)

- (1) U skladu sa članom 55. Zakona, novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjeno pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskog audita zgrade za prekršaj ako:
 - a) postupa suprotno odredbi člana 32. stava (2) Zakona i člana 8. ove uredbe;
 - b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članu 32. stavu (3) Zakona;
 - c) obavlja energijski audit za klijenta suprotno odredbi člana 32. stavu (5) Zakona i člana 8. ove uredbe;
 - d) stručno kvalifikovano lice, zaposleno u pravnom licu, provodi energijski audit i energijsko certificiranje zgrade za klijenta suprotno odredbi člana 32. stava (9) Zakona i člana 8. ove uredbe;
 - e) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata u skladu sa Uredbom o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata;
 - f) ne dostavi jednom godišnje izvještaj kako je definisano u članu 32. stav (7) Zakona
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjeno pravno lice ovlašteno za obavljanje energijskog certificiranja zgrade sa složenim tehničkim sistemom za prekršaj ako:
 - a) ne vode evidenciju o izvršenim energijskim certificiranjima i ne čuvaju prateću dokumentaciju najmanje 10 godina
 - b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članu 32. stavu (3) Zakona
 - c) obavlja energijsko certificiranje zgrade sa složenim tehničkim sistemom za klijenta suprotno odredbi člana 32. stavu (5) Zakona
 - d) stručno kvalifikovano lice, zaposleno u pravnom licu, provodi energijsko certificiranje zgrade za klijenta suprotno odredbi člana 32. stava (9) Zakona i člana 8. ove uredbe;
 - e) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata u skladu sa Uredbom o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata.
 - f) ne dostavi jednom godišnje izvještaj u skladu sa članom 32. stav (7) Zakona
- (3) Pravnom licu iz stava (1) ovog člana koje napravi dva ili više prekršaja u toku jedne kalendarske godine povući će se ovlaštenje za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog

certificiranja zgrada u skladu sa članom 27. stav (5) Zakona i članom 20. ove Uredbe.

- (4) Pravno lice kojem je oduzeto ovlaštenje za obavljanje energijskog audita i energijsko certificiranje zgrade moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlaštenja u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašeno odgovornim za prekršaj iz člana 55. stava (1) Zakona, i člana 20. ove Uredbe.

Član 39.

(Ovlašteno fizičko lice)

- (1) U skladu sa članom 56. Zakona, novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM bit će kažnjeno fizičko lice ovlašteno za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom za prekršaj ako:
 - a) postupa suprotno odredbi člana 32. stava (2) Zakona i člana 8. ove uredbe;
 - b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članu 32. stav (3) Zakona;
 - c) obavlja energijski audit i energijsko certificiranje zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom za klijenta suprotno odredbi člana 32. stav (6) Zakona i člana 8. ove uredbe
 - d) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata, u skladu sa Uredbom o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata
 - e) ne dostavi jednom godišnje izvještaj u skladu sa članom 32. stav (7) Zakona
- (2) Fizičkom licu iz stava (1) ovog člana koje napravi dva ili više prekršaja u toku jedne kalendarske godine povući će se ovlaštenje za vršenje energijskih audita u skladu sa članom 27. stav (5) Zakona i članom 20. ove uredbe.
- (3) Fizičko lice kojem je oduzeto ovlaštenje za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlaštenja u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašeno odgovornim za prekršaj iz člana 56. stava (1) Zakona, i članom 20. ove uredbe.

Član 40.

(Nosilac Programa obuke)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjen nosilac Programa obuke za prekršaj ako:
 - a) postupa suprotno odredbi člana 24. stav (1) i 27. stava (1) ove Uredbe;
 - b) ne dostavlja FMPU/ FMERI podatke definisane članom 27. stavovima (2) i (3) ove uredbe.
- (2) Nosilac Programa obuke kojem je oduzeto ovlaštenje za obavljanje Programa obuke moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlaštenja u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašeno odgovornim za postupanje suprotno čl. 24. i 27. ove uredbe, odnosno za postupanje definisano članom 28. st. (2) i (3) ove uredbe.

POGLAVLJE III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.

- (1) Nosioci programa obuke koji imaju važeće ovlaštenje dužni su svoje programe obuke uskladiti s programima propisanim u prilogima 4A.1, 4B.1 i 4C.1 ove Uredbe u roku 60 dana od dana stupanja na snagu ove Uredbe.
- (2) Na dan stupanja na snagu ove uredbe Programi obuke koji su u toku dovršit će se u skladu sa propisom po kojem je postupak pokrenut.

- (3) Pravna lica koja na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeće ovlaštenje FMPU za obavljanje energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemom izdato prema odredbama Pravilnika o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sistemom bez izdavanja novog ovlaštenja a do isteka roka važećeg ovlaštenja.
- (4) Pravna lica koja na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeće ovlaštenje FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom izdato prema odredbama Pravilnika o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sistemom bez izdavanja novog ovlaštenja a do isteka roka važećeg ovlaštenja, ukoliko rok važećeg ovlaštenja ističe u godini stupanja na snagu ove uredbe.
- (5) Pravna lica koja na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeće ovlaštenje FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom, čiji rok ističe u godini nakon godine stupanja na snagu ove Uredbe, mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sistemom bez izdavanja novog ovlaštenja a do isteka roka važećeg ovlaštenja, samo u slučaju da se izvrši obuka stručno kvalifikovanih lica u dijelu razlike između Programa stručnog osposobljavanja Modul 2, Pravilnika o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) Programa propisanog u prilogu 4B.1 ove Uredbe u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.
- (6) Izuzetno od stave (6) ovog člana pravna lica koja na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeće ovlaštenje FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom, čiji rok ističe u godini stupanja na snagu ove uredbe, mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemom bez izdavanja novog ovlaštenja a do isteka roka važećeg ovlaštenja.
- (7) Pravna lica kojima je isteklo ovlaštenje FMPU za obavljanje energijskih audita i/ili energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom ishodovano prema odredbama Pravilnika o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) mogu podnijeti zahtjev za obnovu ovlaštenja za poslove provođenja energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sistemom samo u slučaju da se izvrši obuka stručno kvalifikovanih lica u dijelu razlike između Programa stručnog osposobljavanja Modul 2, Pravilnika o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) i Programom propisanim u prilogu 4B.1 ove uredbe, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 42.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Pravilnik o uslovima za lica koja vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10).

Član 43.

(Prilozi Uredbe)

Ova uredba sadrži sljedeće priloge koji čine njen sastavni dio:

Prilog 1A Obrazac zahtjeva za davanje ovlaštenja za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada za fizička lica;

Prilog 1B Obrazac zahtjeva za davanje ovlaštenja za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada za pravna lica;

Prilog 1C Tablica za opis područja rada i iskustva u struci koja se prilaže uz zahtjev za davanje ovlaštenja za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada;

Prilog 1D Obrazac izjave o zaposlenim licima na neodređeno vrijeme i imenovanju osobe koja će potpisivati izvještaje o energijskim auditima zgrada i/ili energijske certifikate zgrada;

Prilog 4A.1 Program osposobljavanja za lica koje provode energijske audite zgrade i energijsko certificiranje zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemom (Modul 1);

Prilog 4B.1 Program osposobljavanja za lica koje provode energijske audite zgrade i/ili energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom (Modul 2);

Prilog 4C.1 Program usavršavanja za lica koje provode energijske audite zgrade i/ili energijsko certificiranje zgrada (Modul 3);

Prilog 5 Obrazac zahtjeva za davanje ovlaštenja za obavljanje Programa obuke;

Prilog 6 Obrazac izjave o zaposlenim licima kod Nosioca Programa obuke;

Prilog 7 Sadržaj registra lica koje imaju ovlaštenje za obavljanje Programa obuk

Član 44.

(Stupanje na snagu)

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1271/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na temelju članka 27. stavak (3) Zakona o energijskoj učinkovitosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/17), na usuglašen prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Federalnog ministarstva prostornog uređenja, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici, održanoj 25.10.2018. godine, donosi

UREDBU

O UVJETIMA ZA DAVANJE I ODUZIMANJE OVLAŠTI ZA OBAVLJANJE ENERGIJSKIH AUDITA I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA

DIO PRVI - TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Uredbe)

Ovom se uredbom propisuju:

- uvjeti i procedure potrebni za davanje, važenje, obnavljanje, izmjenu i oduzimanje ovlasti osobama za obavljanje energijskog audita;
- dokumentacija potrebna za davanje, važenje, obnavljanje, izmjenu i oduzimanje ovlasti osobama za obavljanje energijskog audita;

- c) postupak kod izmjene ovlaštenih osoba (imenovanih osoba i stručnih kvalificiranih osoba) za obavljanje energijskih audita;
- d) nadzor nad obavljanjem poslova ovlaštenih osoba;
- e) program obuke za osobe koje provode enerzijske audite;
- f) uvjeti za davanje ovlasti za obavljanje Programa obuke;
- g) sadržaj i način vođenja registra nositelja Programa obuke;
- h) nadzor nad radom nositelja Programa obuke i oduzimanje ovlasti.

Članak 2.

(Definicije pojedinih izraza)

U smislu ove uredbe definicije pojedinih izraza imaju sljedeća značenja:

1. **Certifikat o energijskoj učinkovitosti (Certifikat)** je potvrda kojom se označavaju enerzijska svojstva zgrade ili dijela zgrade koji ima propisani sadržaj i izgled i koji iskazuje enerzijska svojstva zgrade izračunata prema usvojenoj metodologiji;
2. **Daljinsko grijanje ili daljinsko hlađenje** je distribucija termalne energije u obliku pare, vruće vode ili ohlađene tečnosti od centralnog proizvodnog izvora kroz mrežu do većeg broja zgrada ili mjesta radi grijanja ili hlađenja prostora ili za procesno grijanje ili hlađenje;
3. **Enerzijski audit** je dokumentirani postupak za stjecanje odgovarajućih saznanja o postojećoj potrošnji energije zgrade i enerzijskim karakteristikama zgrade, dijela zgrade ili skupine zgrada koje imaju zajedničke enerzijske sustave, tehnološkog procesa i/ili industrijskog postrojenja i ostalih objekata, privatnih ili javnih usluga za utvrđivanje i određivanje isplativosti primjene mjera za poboljšanje enerzijske učinkovitosti te izradu izvješća s prikupljenim informacijama i predloženim mjerama;
4. **Enerzijsko certificiranje** je postupak koji se provodi s ciljem izdavanja certifikata o enerzijskoj učinkovitosti zgrade;
5. **Imenovana osoba** je fizička osoba koja je u ovlaštenoj pravnoj osobi zaposlena u punom radnom vremenu na neodređeno vrijeme, te koja u ime te pravne osobe potpisuje izvješća o provedenom enerzijskom auditu zgrade i enerzijski certifikat zgrade, te provodi radnje i postupke enerzijskog audita zgrade, i enerzijskog certificiranja (u daljnjem tekstu: imenovana osoba);

U smislu uspostave sustava ovlašćivanja osobe za obavljanje redovitih enerzijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije, uvjeti za potpisivanje izvješća o redovitim enerzijskim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije od strane imenovane osobe će se definirati propisom koji donosi ministar;

6. **Instalacija javne rasvjete** je postrojenje koje se sastoji od elemenata nosivih konstrukcija, kablovskog razvoda i uređaja za mjerenje, sklapanje, razvod, upravljanje, regulaciju intenziteta svjetlosnog toka i svjetiljki, sa svrhom osvjjetljavanja javnih i prometnih površina u naseljima i osvjjetljavanja javnih cesta;
7. **Ministar** se odnosi na federalnog ministra energije, rudarstva i industrije,
8. **Nositelj programa obuke** je pravna osoba koja je, sukladno uvjetima propisanim Zakonom i ovom

uredbom, dobila ovlast za provođenje programa obuke za osobe koje provode enerzijske audite;

9. **Ovlaštena osoba** je fizička ili pravna osoba koja ima ovlast za obavljanje enerzijskog audita i enerzijskog certificiranja zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom, ili ovlast za obavljanje enerzijskog certificiranja zgrade sa složenim tehničkim sustavom, ili obavljanje enerzijskog audita zgrada sa složenim tehničkim sustavom i drugih izgrađenih objekata, izdatu od federalnog ministra prostornog uređenja (ministar FMPU);
10. **Fizička osoba** je stručna kvalificirana osoba, ovlaštena, sukladno članku 7. st. (1), da obavlja poslove enerzijskog audita i enerzijskog certificiranja zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom samostalno, u okviru registriranog obrta - srodne djelatnosti, i/ili kao dodatnu ili dopunsku djelatnost, a prema klasifikaciji i šifri djelatnosti;
11. **Program obuke za osobe koje provode enerzijski audit i/ili enerzijsko certificiranje zgrada** je program propisan ovom uredbom, a sastoji se od Programa osposobljavanja i Programa usavršavanja;
12. **Sustav klimatizacije** je složeni proces koji uključuje kondicioniranje, transport i ubacivanje zraka u prostor kojim se reguliraju: temperatura, relativna vlažnost, brzina strujanja zraka, čistoća zraka, razina buke i razlika tlaka u prostoru, a radi postizanja zdravog okruženja za osobe koje borave u prostoru, odnosno postizanja uvjeta za potrebe industrijske proizvodnje. Sustav klimatizacije se, prema termodinamičkom procesu pripreme vlažnog zraka, dijeli na: grijanje, hlađenje, ovlaživanje i odvlaživanje što se vrši kroz: sustav ventilacije (jedan od gore navedenih procesa); sustav djelomične klimatizacije (dva ili tri od navedenih procesa) i sustav klimatizacije (sva četiri procesa cjelogodišnje);
13. **Stambena zgrada** je zgrada koja je u cijelosti ili u kojoj je više od 90% bruto podne površine namijenjeno za stanovanje, odnosno koja nema više od 50 m² neto podne površine u drugoj namjeni. Stambenom zgradom smatra se i zgrada s apartmanima u turističkom području;
14. **Stručna kvalificirana osoba** je osoba koja je uspješno završila program obuke za obavljanje enerzijskog audita i/ili enerzijskog certificiranja zgrada;
15. **Tehnički sustav zgrade** je tehnička oprema ugrađena u zgradu ili dio zgrade koja služi za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju, pripremu tople vode, osvjetljenje ili njihovu kombinaciju;
16. **Toplinska crpka** je uređaj, postrojenje ili instalacija koja prenosi toplinu iz prirodnog okruženja kao što je zrak, voda ili tlo u zgrade ili industrijske objekte mijenjanjem prirodnog toka topline na takav način da toplina teče od niže prema višoj temperaturi. Kod reverzibilnih toplinskih crpki toplina se može prenositi iz zgrade na prirodno okruženje;
17. **Ukupna (bruto) podna površina zgrade** je zbir površina poda za sve razine zgrade i računa se prema točki 5.1.3. BAS ISO 9836- površina poda etaža koje su zatvorene i natkrivene sa svih strana;
18. **Zakon** je Zakon o enerzijskoj učinkovitosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/17);
19. **Zgrada** je građevina s krovom i zidovima, trajno vezana za tlo, u kojoj se energija koristi za stvaranje određenih klimatskih uvjeta i namijenjena je boravku ljudi, odnosno smještaju životinja, biljaka i stvari.

- Zgradom se ne smatra pojedinačna građevina unutar sustava infrastrukturne građevine;
20. **Zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom** su stambene i nestambene zgrade ukupne (bruto) podne površine zgrade manje ili jednake (400 m²) i koje su:
- s pojedinačnim uređajima za pripremu potrošne tople vode i koje nisu opremljene sustavima grijanja, hlađenja, ventilacije i/ili;
 - s lokalnim i/ili centralnim izvorima topline za grijanje i pripremu potrošne tople vode, nazivne snage kotla do 30 kW bez posebnih sustava za povrat topline i bez korištenja alternativnih sustava i/ili
 - bez ili s pojedinačnim rashladnim uređajima i/ili;
 - s lokalnim sustavima ventilacije bez dodatne obrade zraka i bez povrata topline i/ili;
 - posebni dijelovi zgrade koji imaju zasebno mjerilo za grijanje, etažno plinsko grijanje, priključak na zajedničku kotlovnicu ili priključak na daljinsko grijanje.
21. **Zgrade sa složenim tehničkim sustavom** su sve ostale stambene i nestambene zgrade koje prema ovoj uredbi nisu zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom;
22. **FMERI** odnosi se na Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;
23. **FMPU** odnosi se na Federalno ministarstvo prostornog uređenja.

DIO DRUGI - OVLASTI

POGLAVLJE I. OVLASTI ZA OBAVLJENJE ENERGIJSKIH AUDITA I/ILI ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA

Članak 3.

(Vrste ovlasti)

- (1) Ovlast za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrade (u daljnjem tekstu: ovlast) daje se za:
- a) obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sustavom;
 - b) energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sustavom;
 - c) obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sustavom i drugih izgrađenih objekata;
 - d) obavljanje energijskih audita komunalnih usluga (javna rasvjeta, opskrba vodom, upravljanje otpadom i sl.).
- (2) Ovlasti, način i procedure provođenja energijskih audita, programi obuke, uvjeti za stjecanje ovlasti za obavljanje energijskog audita za druge izgrađene objekte iz stavka (1) dio točke c) ovog članka, tehnološke procese i/ili industrijska postrojenja, definirat će se posebnim propisom kojim će se urediti to područje, a koji donosi ministar.
- (3) Ovlasti, način i procedure provođenja energijskih audita, programi obuke, uvjeti za stjecanje ovlasti za obavljanje energijskih audita komunalnih usluga (javna rasvjeta, opskrba vodom, upravljanje otpadom i sl.) iz stavka (1) točka d) ovog članka definirat će se posebnim propisom kojim će se urediti to područje, a koji donosi ministar.
- (4) Ovlasti, način i procedure provođenja energijskih audita, program obuke, uvjeti za stjecanje ovlasti za obavljanje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije definirat će se pravilnikom o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije

iz članka 36. st. (2) i (3). i članka 37. st.(2) i (3) Zakona, a koji donosi ministar.

- (5) Pravna osoba koja posjeduje ovlast iz članka 28. stavak 1. točka c) Zakona, odnosno stavka (1) točka c) ovog članka Uredbe može provoditi redovite energijske audite sustava grijanja i sustava klimatizacije, a što će biti propisano pravilnikom o redovitim energijskim auditima sustava grijanja i sustava klimatizacije iz stavka (4) ovog članka uredbe ako je ta ovlast data pravnoj osobi koju u stalnom radnom odnosu zapošljava fizička osoba strojarske struke koja ispunjava uvjete za dobijanje ovlasti za energijski audit zgrade sa složenim tehničkim sustavom.

Članak 4.

(Izdavanje ovlasti)

- (1) Energijski audit zgrade i energijsko certificiranje zgrade provode fizičke ili pravne osobe koje imaju ovlast ministra FMPU.
- (2) Ovlast za energijske audite i/ili energijsko certificiranje zgrada daje se fizičkoj ili pravnoj osobi koja ispunjava uvjete propisane Zakonom i ovom uredbom.
- (3) Izdavanje, obnavljanje, izmjenju i oduzimanje ovlasti za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada vrši ministar FMPU rješenjem, a na prijedlog Stručnog odbora za energijsku učinkovitost.
- (4) Ovlast iz stavka (2) ovog članka se daje na razdoblje od četiri godine, a nakon isteka ovog razdoblja može biti obnovljena na isto razdoblje, ako ovlaštena osoba i dalje ispunjava uvjete potrebne za davanje ovlasti, te ako uredno ispunjava obvezu pohađanja Programa usavršavanja.
- (5) Ovlast se daje, obnavlja ili mijenja nakon provedenog postupka ocjenjivanja ispunjavanja uvjeta propisanih ovom uredbom.
- (6) Protiv rješenja iz stavka (3) ovoga članka i rješenja o odbijanju ili odbacivanju zahtjeva za davanje ovlasti iz toga stavka, te rješenja o obustavi postupka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 5.

(Uvjeti za dobijanje ovlasti za fizičke osobe)

- (1) Ovlast za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom se daje fizičkoj osobi koja:
- a) ima završen VII. stupanj stručne spreme ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, strojarske ili elektrotehničke struke;
 - b) ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci ili tri godine radnog iskustva u projektiranju i/ili stručnom nadzoru izgradnje objekata i postrojenja, održavanju objekata i postrojenja, tehničkom ispitivanju i analizi, provođenju energijskih audita zgrada u okviru djelovanja koje je predmet ovlasti, nakon završetka studija iz točke 1. ovog stavka;
 - c) ima položen stručni ispit;
 - d) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti i
 - e) posjeduje Uvjerenje o uspješno završenom programu osposobljavanja Modul 1.
- (2) Fizička osoba, kao stručna kvalificirana osoba, ovlaštena sukladno stavku (1) ovog članka obavlja poslove energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom samostalno, u okviru registriranog obrta - srodne djelatnosti, i/ili kao dodatnu ili dopunsku djelatnost, a prema klasifikaciji i šifri djelatnosti.

Članak 6.

(Uvjeti za dobivanje ovlasti za pravne osobe)

- (1) Ovlast za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom se daje pravnoj osobi koja:
 - a) ima sjedište u Federaciji BiH i registrirana je za: projektiranje, arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje, stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja, znanstveno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje i analizu, ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva, energetike i sl;
 - b) zapošljava u stalnom radnom odnosu s punim radnim vremenom najmanje tri stručno kvalificirane osobe, sa VII. stupnjem stručne spreme ili visokim obrazovanjem drugog ciklusa Bolonjskog sustava studiranja, iz oblasti arhitekture ili građevinarstva, strojarstva i elektrotehnike, od kojih najmanje jedna stručno kvalificirana osoba raspolaze Uvjerenjem o uspješno završenom programu osposobljavanja Modul 1 i koja ispunjava uvjete iz članka 5. ove uredbe;
 - c) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti.
- (2) Ovlast za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrade sa složenim tehničkim sustavom se daje pravnoj osobi koja:
 - a) ima sjedište u Federaciji BiH i registrirana je za: projektiranje, arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje, stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja, znanstveno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje i analizu, ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva, energetike i sl;
 - b) zapošljava u stalnom radnom odnosu s punim radnim vremenom najmanje tri stručne kvalificirane osobe od kojih je jedna osoba arhitektonske ili građevinske struke, druga osoba strojarske struke, a treća osoba elektrotehničke struke i koje ispunjavaju uvjete iz članka 5. stavka (1) točke 1., 2., 3., 4. ove uredbe, koje su uspješno završile program stručnog osposobljavanja Modul 2 propisan člankom 34. i Pravitkom 4B.1 ove uredbe. Pravne osobe, po potrebi, mogu angažirati po ugovoru o djelu stručne kvalificirane osobe koje su uspješno završile program stručnog osposobljavanja Modul 2 tako da zaposlene ili na drugi način angažirane stručne kvalificirane osobe obavljaju sve faze energijskog audita zgrade i to u dijelu njegove struke kako slijedi:
 - 1) za građevinski dio zgrade - osoba arhitektonske ili građevinske struke;
 - 2) za strojarski dio tehničkog sustava - osoba strojarske struke;
 - 3) za elektrotehnički dio tehničkog sustava - osoba elektrotehničke struke;
 - 4) za sustave automatskog reguliranja i upravljanja - osoba elektrotehničke struke ili strojarske struke i
 - c) ima sklopljen ugovor o osiguranju od profesionalne odgovornosti.
 - d) Ovlast za obavljanje energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sustavom i ovlast za obavljanje energijskog audita zgrada sa složenim tehničkim sustavom obuhvaća ovlast za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sustavom.

Članak 7.

(Razlozi odbijanja izdavanja ovlasti)

- (1) Ovlast se ne može dati pravnoj ili fizičkoj osobi u slučaju kada je fizička osoba, odnosno zaposlenik u pravnoj osobi osuđen za jedno ili više sljedećih kaznenih djela:
 - a) udruživanje radi činjenja kaznenih djela;
 - b) primanje dara i drugih oblika koristi;
 - c) davanje dara i drugih oblika koristi;
 - d) zlouporaba položaja ili ovlasti;
 - e) zlouporaba ovlasti u gospodarskom poslovanju;
 - f) nesavjesno gospodarsko poslovanje;
 - g) protuzakonito posredovanje;
 - h) računalne prijevare;
 - i) prijevara u gospodarskom poslovanju.
- (2) Odbijanje zahtjeva za izdavanje ovlasti ministar FMPU izdaje u formi rješenja.

Članak 8.

(Obveze ovlaštenih osoba)

- (1) Ovlaštena osoba dužna je poslove za koje je ovlaštena obavljati stručno, samostalno, neovisno i objektivno sukladno Zakonu, podzakonskim aktima, tehničkim propisima i pravilima struke.
- (2) Nakon obavljenog energijskog audita ovlaštena osoba sačinjava Izvješće o izvršenom energijskom auditu.
- (3) Na temelju izvješća iz stavka (2) ovog članka uredbe, osobe koje imaju ovlasti iz članka 3. stavak (1) toč. a) i b) ove uredbe, izdaju potvrdu o energijskoj učinkovitosti zgrade ili dijela zgrade (u daljnjem tekstu: Certifikat), sukladno podzakonskom propisu iz članka 26. stavak (4) Zakona kojim će se urediti energijski audit.
- (4) Ovlaštena osoba je odgovorna da Certifikat i energijski audit zgrade budu urađeni sukladno Zakonu, podzakonskim aktima, važećim tehničkim propisima i pravilima struke.
- (5) Ovlaštena osoba dužna je:
 - a) voditi evidenciju o izdatim energijskim certifikatima i obavljenim energijskim auditima zgrade;
 - b) čuvati dokumentirane analize svakog procesa (izvješće o energijskom auditu i Certifikat) u elektronskom ili pisanom obliku najmanje deset godina od dana provedenog energijskog audita ili izdatog energijskog certifikata i dati ih na uvid FMPU kada ono to zatraži;
 - c) dostavljati FMPU izvješća o izvršenim energijskim auditima u pisanoj (ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe) i elektronskoj (izravnim unosom u elektronski registar) formi u roku 30 dana;
 - d) energijski certifikat dostaviti naručitelju energijskog certifikata;
 - e) stručno se usavršavati na način propisan člankom 35. ove uredbe.
- (6) Ovlaštena osoba dužna je ispunjavati uvjete za izdavanje ovlasti u roku trajanja ovlasti i o svakoj promjeni koja se odnosi na uvjete izdavanja ovlasti obavijestiti FMPU u roku petnaest dana od nastale promjene.
- (7) Na temelju Izvješća o izvršenim energijskim auditima iz stavka (5), točke 3. ovog članka, dostavljenih od strane ovlaštenih osoba unosom u elektronski registar, FMPU dostavlja Godišnje izvješće o izvršenim energijskim auditima i izrađenim energijskim certifikatima nadležnim kantonalnim ministarstvima.

Članak 9.

(Izuzete od obavljanja energijskog audita za ovlaštene osobe)

- (1) Ovlaštena osoba, uključujući imenovanu i stručnu kvalificiranu osobu, ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručitelja pravnu osobu:

- a) u kojem ima finansijski interes, uključujući ali ne ograničavajući se na dionice;
 - b) u kojoj je član nadzornog odbora, član upravnog odbora, predstavnik, punomoćnik ili zaposlenik;
 - c) u kojoj je član nadzornog odbora, član upravnog odbora, predstavnik, punomoćnik ili zaposlenik njegov bračni drug ili srodnik u prvoj liniji ili u pobočnoj liniji do trećeg stupnja, zaključno, kao i po tazbini do drugog stupnja.
- (2) Ovlaštena osoba, uključujući imenovanu i stručnu kvalificiranu osobu, ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit za zgradu:
- a) za koju je ona ili pravna osoba u kojoj je zaposlena sudjelovala u izradi projekta, kontroli projekta, stručnom nadzoru građenja, građenju ili održavanju zgrade;
 - b) koja je u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu ovlaštene osobe;
 - c) koja je u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu pravne osobe u kojoj je zaposlena, bračnog druga ili srodnika u prvoj liniji ili u pobočnoj liniji do trećeg stupnja, zaključno, kao i po tazbini do drugog stupnja, ili u kojoj ima bilo kakav drugi finansijski interes;
 - d) koja je u vlasništvu osobe za koju obavlja poslove posredovanja kod kupoprodaje, iznajmljivanja, davanja u zakup ili na leasing.
- (3) Ovlaštena pravna osoba, opskrbljivač energijom ili vodom ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručitelja u zgradi koju opskrbljuje energijom ili vodom.
- (4) Ovlaštena osoba koja je zaposlenik upravitelja zgrade ili posrednika u prometu nekretninama ne smije izraditi energijski certifikat, obaviti energijski audit zgrade za naručitelja u zgradi u kojoj je upravitelj, odnosno za naručitelja u zgradi za koju je posrednik u prometu nekretnine.

ПОГЛАВЉЕ II. СТРУЧНИ ODBOR ZA ENERGIJSKU UČINKOVITOST

Članak 10.

(Stručni odbor za energijsku učinkovitost)

- (1) Stručni odbor za energijsku učinkovitost (u daljnjem tekstu: Stručni odbor), definiran člankom 30. Zakona pruža stručnu potporu ministru FMPU.
- (2) Stručni odbor vrši analizu i ocjenu dokumentacije dostavljene uz zahtjev za dobijanje, obnavljanje i izmjenu ovlasti u smislu ispunjena uvjeta propisanih ovom uredbom, te formira završno izvješće o izvršenoj procjeni s prijedlogom o davanju, obnavljanju, izmjeni ovlasti, odbijanju zahtjeva ili dopuni dokumentacije potrebne za dobijanje, produljenje ili izmjenu ovlasti. Svoje prijedloge Stručni odbor donosi u formi izvješća i iste dostavlja ministru FMPU na daljnje postupanje.
- (3) Članovi Stručnog odbora sudjeluju u radu povjerenstva za provjeru znanja polaznika Programa obuke iz članka 29. ove uredbe, kao članovi povjerenstva, a nadležni su za:
 - a) kreiranje sadržaja i forme ispita,
 - b) donošenje i javno objavljivanje Pravila o uvjetima za obavljanje Programa obuke osoba za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade,
 - c) donošenje elemenata za vrjednovanje i bodovanje te bodovnu listu (sustav bodovanja) za ocjenu praktičnog dijela ispita,
 - d) obavljanje i evaluaciju provedene provjere znanja.

- (4) Stručni odbor iz stavka (1) ovoga članka imenuje Vlada FBiH rješenjem na razdoblje od tri godine.

Članak 11.

(Članovi Stručnog odbora)

- (1) Stručni odbor se sastoji od pet članova, od kojih predsjednika i jednog člana predlaže ministar FMPU, zamjenika predsjednika i jednog člana predlaže ministar, a jedan član se bira iz reda reda eksperata na usuglašen prijedlog ministra i ministra FMPU. Stručni odbor ima i tehničkog sekretara.
- (2) Za člana Stručnog odbora iz reda eksperata imenuje se osoba koja ima akademski naziv doktora znanosti arhitektonske, građevinske, strojarke ili elektrotehničke struke.
- (3) Članovi Stručnog odbora nisu dužni pohađati Program obuke.
- (4) Administrativno-tehničke i finansijske poslove Stručnog odbora obavlja FMPU.
- (5) Tehnički tajnik Stručnog odbora obavlja administrativno-tehničke i druge poslove vezano uz sjednice Stručnog odbora, izdavanje rješenja i ovlasti i imenuje se iz reda zaposlenika FMPU.
- (6) Način rada Stručnog odbora utvrđuje se poslovnikom koji donosi Stručni odbor većinskim glasanjem svih članova, a na koji suglasnost daju ministar i ministar FMPU.

Članak 12.

(Način izbora članova Stručnog odbora)

- (1) Prijedlog za imenovanje predsjednika i jednog člana Stručnog odbora daje ministar FMPU, od kojih je najmanje jedan iz reda zaposlenika tog ministarstva angažiran na poslovima energijske učinkovitosti i od kojih je jedan inženjerske, a drugi inženjerske ili pravne struke.
- (2) Prijedlog za imenovanje zamjenika predsjednika i jednog člana Stručnog odbora daje ministar FMERI, od kojih je najmanje jedan iz reda zaposlenika tog ministarstva angažiran na poslovima energijske učinkovitosti i od kojih je jedan inženjerske, a drugi inženjerske, pravne ili ekonomske struke.
- (3) Prvo imenovanje člana Stručnog odbora iz reda eksperata vrši se na usuglašeni prijedlog ministra FMPU i ministra FMERI, dok se sva naredna imenovanja eksperta vrše na temelju provedenog javnog poziva i na usuglašeni prijedlog ministra i ministra FMPU.
- (4) Po isteku rješenja o formiranju Stručnog odbora, Vlada Federacije BiH rješenjem za naredno trogodišnje razdoblje može zadržati ili zamijeniti svakog od članova Stručnog odbora, prema procedurama iz stavaka (1), (2), (3) ovog članka Uredbe.

Po isteku rješenja o formiranju Stručnog odbora, Stručni odbor kome je isteklo rješenje nastavlja s radom do imenovanja novog Stručnog odbora.

Članak 13.

(Naknada za rad članova Stručnog odbora)

- (1) Predsjednik, zamjenik predsjednika, članovi Stručnog odbora i tehnički tajnik imaju pravo na naknadu za rad u Stručnom odboru.
- (2) Naknade iz stavka (1) ovog člana financiraju se iz dijela iznosa sredstava uplaćenih po osnovi podnesenih zahtjeva za davanje i obnavljanje ovlasti pravnim i fizičkim osobama za obavljanje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada, za davanje ovlasti za provođenje programa obuke, te iz dijela iznosa sredstava uplaćenih po osnovi provjere znanja.
- (3) Visinu naknade iz stavka (1) ovoga članka propisuje ministar FMPU posebnim rješenjima.

ПОГЛАВЛЈЕ III. ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ДАВАЊЕ, ОБНАВЛЈАЊЕ, ИЗМЈЕНУ И ОДУЗИМАЊЕ ОВЛАСТИ

Чланак 14.

(Давање овласти)

- (1) Заhtjev за давање овласти за енергијско certificирање зграде, енергијски audit зграде подноси се FMPU испуњен у писаном и електронском облику (izravnim unosom у електронски регистар) на propisanim obrascima из Privitka 1A и 1B ове uredbe.
- (2) У заhtjevu из ставка 1. овога чланка мора бити назначена врста овласти за коју се заhtjev подноси суkladно чланку 28. Закона, односно чланку 3. ове uredbe.
- (3) Kad је подносилац заhtjeva из ставка 1. овога члана правна особа, заhtjev мора садржати податке о именованој особи као и податке о другим запосленим особама, а које испуњавају увјете propisane Законом и овом uredбом.
- (4) За физичку особу, суkladно ставку (1) овога чланка, а према obrascu из Privitka 1A, потребни су sljedeći документи:
 - a) овјерена копија особне iskaznice;
 - b) овјерена копија дипломе о завршеном studiju;
 - c) овјерена копија Увјеренја о položenom стручном испиту;
 - d) opis радног iskustva на obrascu из Privitka 1C ове uredbe;
 - e) potvrda послодавца о радном iskustvu у струци;
 - f) овјерена копија potvrде о podmirenim обвезама из PIO/MIO за запослене особе;
 - g) овјерена копија Увјеренја о успјешно завршеном Programu осposoblјавања најмање Modul 1 propisanim чланком 34. ове uredbe;
 - h) dokaz о регистriranom obrtu, dodatnoj или dopunskoj djelatnosti за projektiranje, arhitektonske и inženjerske djelatnosti и с njима povezano tehničko savjetovanje, stručni nadzor изградње objekata и postrojenja, znanstveno-istraživačku djelatnost, tehničko ispitivanje и analizu или друге професионалне djelatnosti у области arhitekture или градеvinарства, енерgetике и sl.
 - i) копија уговора о осигурању од одговорности за штету коју би подносилац заhtjeva обављањем послова из ставка 1. овога чланка mogao učiniti инвеститору или другим особама, у трајању најмање до истека рока важења рјешења;
 - j) увјеренје о nekažnjаванју физичке особе, издано од надлежног опćинског суда;
 - k) dokaz о podmirenim трошковима поступка.
- (5) За правне особе, суkladно ставку (1) овога чланка, а према obrascu из Privitka 1B, потребни су sljedeći документи:
 - a) izvod из регистра пословних subjekata FBiH надлежног регистарског суда;
 - b) копије уговора о раду стручно квалифицираних особа које испуњавају увјете за обављање енергијског аудита и енергијског certificирања зграде суkladно чланцима 5. и 6. ове uredbe, запослених у сталном радном односу код подносилаца заhtjeva, с именовањем особе која ће потписивати извјешћа о provedеним енергијским аудитима зграде, енергијске certifikате зграда, те испуњени образac из Privitka 1D ове Uredbe;
 - c) овјерена копија особне iskaznice, овјерена копија дипломе о завршеном studiju, овјерена копија Увјеренја о položenom стручном испиту, opis радног iskustva на obrascu из Privitka 1C ове uredbe, овјерена копија potvrде о podmirenim обвезама из PIO/MIO за запослене особе, овјерена копија

Увјеренја о успјешно завршеном Programu осposoblјавања Modul 1 или Modul 1 и Modul 2, propisanim овом uredбом, за svaku именовану и другу стручну квалифицирану особу запослену код подносилаца заhtjeva, која ће provoditi радње и поступке енергијског аудита и енергијског certificирања зграде;

- d) копија уговора с polisом о осигурању од одговорности за штету коју би подносилац заhtjeva обављањем послова из ставка 1. овога чланка mogao učiniti инвеститору или другим особама, у трајању најмање до истека рока важења рјешења;
 - e) увјеренје о nekažnjаванју правне особе и одговорне особе у правној особи, издано од надлежног опćинског суда;
 - f) dokaz о podmirenim трошковима поступка.
- (6) У сврху utvrđivanja чињеница битних за давање овласти подносилац заhtjeva дуžан је на заhtjev FMPU доставити и друге isprave и dokaze.
 - (7) Opis радног iskustva из ставка (4) тоčke 4. и ставка (5) тоčke 3. овога чланка podrazumijeva само оно радно iskustvo у струци које је steчено након завршеног VII. stupnja стручне спреме или другог ciklusa Болонјског процесa, односно по стјецанју звања diplomiranог inženjera arhitektonske, градеvinске, strojarske или elektrotehničke струке.

Чланак 15.

(Именована особа)

- (1) Овлашћена правна особа именује стручну квалифицирану особу за именовану особу која је запослена у сталном радном односу с punим радним временом у тој правној особи и која испуњава увјете из чланка 7. ставка (1). тоčka 1., 2., 3. и 5. ове uredbe, односно чланка 6. ставка (2). тоčke 2. ове uredbe, и која ће у име правне особе потписивати certifikате зграда које издаје та правна особа.
- (2) Именована особа из ставка (1.) овога чланка provodi радње и поступке енергијског certificирања, суkladно увјетима propisanim Законом и овом uredбом и у правној особи својим потписом potvrђује истинитост и тоћност података на Certifikату зграде.
- (3) Овласти именоване особе из ставка (1.) ове uredbe у поступцима енергијских аудита за друге изграђене objekte, tehnološke procese и /или industriјска postrojenja и енергијских аудита комуналних услуга ће се одредити propisима definiranim ставцима (3.) и (4.) чланка 3. ове uredbe.

ПОГЛАВЛЈЕ IV. РЈЕШЕЊЕ О ОВЛАСТИ

Чланак 16.

(Рјешење о овласти)

- (1) Рјешење о овласти за физичку особу садржи:
 - a) податке о овлашћеној особи (име и презиме, академски или стручни назив, мјесто и датум рођења, јединствени матични број и адреса);
 - b) врсту и број овласти;
 - c) датум издавања и рок важења овласти;
 - d) регистарски број из регистра овлашћених особа;
- (2) Рјешење о овласти за правну особу садржи:
 - a) податке о овлашћеној особи (назив, адреса сједишта, идентификацијски број, те име и презиме одговорне особе);
 - b) врсту и број овласти;
 - c) датум издавања и рок важења овласти;
 - d) регистарски број из регистра овлашћених правних особа;
 - e) име и презиме, академски или стручни назив и јединствени матични број именоване особе;

- f) имена i prezimena, akademski ili stručni naziv i jedinstvene matične brojeve za druge stručne kvalificirane osobe u pravnoj osobi, koje će provoditi radnje i postupke i energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade.

Članak 17.

(Obnavljanje ovlasti)

- (1) Ovlast za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrade može se obnoviti na zahtjev ovlaštene osobe.
- (2) Ovlaštena osoba dužna je zahtjev za obnavljanjem ovlasti iz stavka (1) ovoga članka podnijeti FMPU u roku najmanje mjesec dana, a najviše tri mjeseca prije isteka važenja ovlasti.
- (3) Na postupak i uvjete obnavljanja ovlasti iz stavka (1) ovoga člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ove uredbe koje se odnose na davanje ovlasti.
- (4) Za obnavljanje ovlasti ovlaštena fizička osoba dužna je dokazati ispunjenje uvjeta iz članka 4. točka 4., članka 6. te članka 18. stavka 1. ove uredbe, a ovlaštena pravna osoba dužna je dokazati ispunjenje uvjeta iz članaka 6., 14., 15. i članka 18. stavka (1). ove uredbe.
- (5) Prilikom podnošenja zahtjeva za obnavljanjem ovlasti iz stavka (1) ovog članka ovlaštene osobe su dužne priložiti najmanje dva uvjerenja o pohađanju Programa usavršavanja.
- (6) Ovlast se neće obnoviti ako se za ovlaštenu osobu utvrde činjenice precizirane člankom 20. ove uredbe.

Članak 18.

(Izmjena ovlasti)

- (1) Ovlast iz članka 3. stavak (1) ove uredbe će se izmijeniti ako:
 - a) se u ovlaštenoj osobi, nakon izdavanja ovlasti, promijene okolnosti na temelju kojih je ovlast izdata;
 - b) se u ovlaštenoj pravnoj osobi promijeni imenovana osoba koja potpisuje energijski certifikat zgrade.
- (2) Zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlasti ili zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlasti - vrste ovlasti, ovlaštena osoba dužna je podnijeti u roku 30 dana od nastale promjene.
- (3) Na postupak i uvjete izmjene ovlasti odgovarajuće se primjenjuju odredbe ove uredbe.

Članak 19.

(Izmjene podataka iz Rješenja o ovlasti)

- (1) U slučaju promjene imena, prezimena ili adrese ovlaštene fizičke osobe, uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti, ovlaštena fizička osoba dužna je dostaviti:
 - a) dokaz o promjeni imena ili prezimena ovlaštene fizičke osobe;
 - b) dokaz o promjeni adrese ovlaštene fizičke osobe (ovjerena kopija uvjerenja o prebivalištu).
- (2) U slučaju promjene naziva ili adrese ovlaštene pravne osobe ili promjene imena, prezimena ili adrese odgovorne osobe u ovlaštenoj pravnoj osobi, ovlaštena osoba, uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti, dužna je dostaviti:
 - a) kopiju rješenja o ovlasti;
 - b) dokaz o promjeni naziva ili adrese ovlaštene pravne osobe (ovjerena kopija rješenja o upisu u sudski registar) pravne osobe;
 - c) dokaz o promjeni imena ili prezimena ili adrese odgovorne osobe u ovlaštenoj pravnoj osobi.
- (3) U slučaju promjene imenovane osobe u ovlaštenoj pravnoj osobi, a nova imenovana osoba je već navedena u izdatom rješenju o ovlasti kao stručna kvalificirana osoba koja u toj pravnoj osobi provodi radnje i postupke energijskog certificiranja i/ili energijskog audita zgrade ili se zapošljava

nova stručna kvalificirana osoba kao imenovana osoba, ovlaštena pravna osoba podnosi zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti dostavljaju se:

- a) ime prezime, adresa nove imenovane osobe;
 - b) dokazi o podmirenim obvezama za PIO/MIO;
 - c) ovjerena kopija diplome;
 - d) dokaz o stažu;
 - e) ovjerena kopija uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - f) kratki životopis s referencama o radnom iskustvu.
- (4) U slučaju prestanka radnog odnosa jedne ili više stručnih kvalificiranih osoba, na temelju kojih je izdato Rješenje o ovlasti, ovlaštena pravna osoba, ukoliko zapošljavanjem drugih kvalificirana osoba i dalje ispunjava uvjete za datu ovlast, podnosi zahtjev za izmjenu Rješenja o ovlasti. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti dostavlja:
- a) ime, prezime, adresu novozaposlene i/ili novozaposlenih stručnih kvalificiranih osoba;
 - b) dokaze o podmirenim obvezama za PIO/MIO;
 - c) ovjerenu kopiju diplome;
 - d) ovjerenu kopiju uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - e) kratki životopis sa referencama o radnom iskustvu.
- (5) Zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti - vrste ovlasti, pravna osoba, ovlaštena za obavljanje energijskog certificiranja zgrada i/ili energijskog audita zgrada sa složenim tehničkim sustavom, podnosi u slučaju kada više ne ispunjava uvjete za datu ovlast sukladno članku 6. stavak (2) ove uredbe, a ukoliko i dalje ispunjava uvjete za ovlast za energijski audit i energijsko certificiranje zgrade s jednostavnim tehničkim sustavom sukladno članku 6. stavak (1.) ove uredbe. Uz zahtjev za izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti - vrste ovlasti ovlaštena pravna osoba prilaže:
- a) ime, prezime, adresu stručnih kvalificiranih osoba;
 - b) dokaze o podmirenim obvezama za PIO/MIO;
 - c) ovjerenu kopiju diplome;
 - d) ovjerenu kopiju uvjerenja o položenom stručnom ispitu;
 - e) kratki životopis s referencama o radnom iskustvu.
- (6) Izmjena podataka iz Rješenja o ovlasti ne mijenja rok važenja izdatog Rješenja o ovlasti.
- (7) Na temelju podnesenog zahtjeva i utvrđenih činjenica iz stavaka 1., 2., 3. i 4. ovog članka, ministar FMPU utvrđuje izmjenu podataka iz Rješenja o ovlasti, a novonastale promjene se unose u registar osoba ovlaštenih za obavljanje energijskih audita i/ili energijsko certificiranje zgrade.

Članak 20.

(Oduzimanje ovlasti)

- (1) Ovlaštenoj osobi će se oduzeti ovlast, odnosno ovlast se neće obnoviti ako se utvrdi da je ovlaštena osoba:
 - a) prestala ispunjavati propisane uvjete prema kojima je dobila ovlast;
 - b) dobila ovlast na temelju netočnih podataka;
 - c) obavljala poslove suprotno odredbama članaka 8. i 9. ove uredbe;
 - d) osuđena za jedno ili više kaznenih djela iz članka 7. ove uredbe.
 - e) prekoračila broj kaznenih bodova definiran Uredbom iz članka 26. Zakona.
- (2) Rješenje o oduzimanju ovlasti donosi ministar FMPU po prethodno pribavljenom mišljenju Stručnog odbora i/ili Neovisnog povjerenstva.

Članak 21.

(Troškovi izdavanja i obnavljanja ovlasti)

- (1) Troškove postupka davanja i obnavljanja ovlasti za obavljanje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada i ovlasti za obavljanje Programa obuke propisuje ministar FMPU posebnim rješenjima.
- (2) Izmjena rješenja o ovlasti ili izmjena vrste ovlasti za provođenje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada izdaje se sukladno Zakonu o federalnim upravnim pristojbama i tarifi federalnih upravnih pristojbi ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/98, 8/00, 45/10, 43/13 i 98/17) i ovom uredbom.

POGLAVLJE V. PROGRAM OBUKE

Članak 22.

(Program obuke)

- (1) Program obuke za vršenje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sastoji se od:
 - a) teorijskog dijela nastave,
 - b) laboratorijskog dijela nastave,
 - c) praktičnog dijela,
 - d) diskusije i pripreme izvješća za praktični dio,
 - e) provođenja provjere znanja kandidata.
- (2) Program obuke iz stavka (1) ovog članka (Modul 1/Modul 2) je dat u privitcima 4A.1 i 4B.1
- (3) Program obuke za vršenje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije sastoji se od:
 - a) teorijskog dijela nastave,
 - b) praktičnog dijela - dva redovita energijska audita (jedan za sustave grijanja, a drugi za sustave klimatizacije),
 - c) diskusije i pripreme izvješća za praktični dio,
 - d) provjere znanja kandidata.
- (4) Program obuke iz stavka (3) ovog članka će biti sastavni dio pravilnika o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije.

Članak 23.

(Provođenje programa obuke)

- (1) Program stručnog osposobljavanja, provjeru znanja stručne osposobljenosti, kao i obvezatno usavršavanje stručnih kvalificiranih osoba provode pravne osobe registrirane u FBiH koje za to imaju ovlasti resornog ministarstva.
- (2) Ovlašt pravnim osobama za obavljanje Programa obuke za provođenje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada daje FMPU rješenjem, uz prethodno pribavljeno mišljenje (uvjerenje) FMERI, a na prijedlog Stručnog odbora.
- (3) Ovlašt pravnim osobama za obavljanje Programa obuke za provođenje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije daje FMERI.
- (4) Ovlašt iz st. (2) i (3) ovog člana daje se na rok od pet godina, a može se produljiti na isti rok, na način i pod uvjetima propisanim ovom uredbom.
- (5) Protiv rješenja iz st. (2). i (3) ovoga članka i rješenja o odbijanju ili odbacivanju zahtjeva za davanje ovlasti i rješenja o obustavi postupka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 24.

(Uvjeti za davanje ovlasti za obavljanje Programa obuke)

- (1) Ovlašt za obavljanje Programa obuke daje se pravnoj osobi koja:
 - a) ima sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine i koja je registrirana za djelatnost visokog obrazovanja pod šifrom 85.42 Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 47/10), odnosno Arhitektonske i inženjerske djelatnosti i s njima

povezano tehničko savjetovanje; tehničko ispitivanje i analiza (projektiranje), pod šiframa 71 i 71.1, 71.2 i 71.20, znanstveno istraživanje i razvoj pod šifrom 72., i 72.1, usluge nadzora izvođenja projekata za zgrade (pod 71.1), te organizacija izvođenja građevinskih projekata, odnosno stručni nadzor izgradnje objekata i postrojenja pod šifrom 41.1, ili druge profesionalne djelatnosti u oblasti arhitekture ili građevinarstva i energetike s posebnim fokusom na energetska postrojenja, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo;

- b) zapošljava ili na drugi način osigurava stručne osobe koje će voditi obuku i provjeru znanja za osobe koje trebaju vršiti energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrade, odnosno zapošljava ili na drugi način osigurava stručne osobe koje će voditi obuku osoba za provođenje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije;
 - c) je potpuno tehnički opremljena za obavljanje teorijskog, laboratorijskog i praktičnog dijela Programa obuke i provođenja provjere znanja;
 - d) ima potrebnu administraciju za vođenje evidencija i obavljanje drugih administrativnih poslova;
 - e) je organizirala i realizirala najmanje jedan program obuke sličnog ili istog tipa;
 - f) je sudjelovala u najmanje po jednom relevantnom projektu iz oblasti energijske učinkovitosti u zgradarstvu i energijske učinkovitosti u industriji, uz dokaz o uspješno izvršenom poslu od strane naručitelja projekta.
- (2) Stručne osobe iz stavka (1) točka b) ovoga članka su osobe koje:
- a) imaju završen VII. stupanj stručne spreme ili drugi ciklus Bolonjskog procesa, odnosno zvanje diplomiranog inženjera arhitektonske, građevinske, strojarske ili elektrotehničke struke i najmanje akademski naziv magistra znanosti arhitektonske, građevinske, strojarske ili elektrotehničke struke;
 - b) imaju najmanje sedam godina radnog iskustva u struci i trajno rade na pripremi ili primjeni tehničke regulative iz područja energijske učinkovitosti koja je predmet programa obuke;
 - c) su priznati stručnjaci iz područja programa obuke;
 - d) su priznati predavači iz područja programa obuke.

Članak 25.

(Zahtjev za dobijanje ovlasti za obavljanje Programa obuke)

- (1) Zahtjev za dobijanje ovlasti za obavljanje Programa obuke podnosi se resornom ministarstvu na propisanom obrascu iz Privitka 5. ove uredbe, sukladno članku 23. stavak (2) ove uredbe.
- (2) Zahtjevu iz stavka (1.) ovoga članka prilažu se:
 - a) životopisi stručnih osoba koje će provoditi Program obuke;
 - b) kopiju diploma stručnih osoba koje će provoditi Program obuke;
 - c) detaljno razrađeni Program osposobljavanja i Program usavršavanja s planiranom satnicom prema privitcima 4A.1., 4B.1. i 4C.1. ove uredbe, odnosno detaljno razrađeni Program osposobljavanja i Program usavršavanja s planiranom satnicom koji će biti definiran pravilnikom o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije;
 - d) sadržaj i način provođenja provjere znanja polaznika Programa osposobljavanja;
 - e) dokaz o stalno zaposlenim administrativnim osobama i pojedinim predavačima na programu obuke;

- f) uvjerenje o nekažnjavanju pravne osobe i odgovorne osobe u pravnoj osobi, izdano od nadležnog općinskog suda;
- g) referentna lista o provedenim programima obuke i projektima iz energijske učinkovitosti;
- h) dokaz o podmirenim troškovima postupka dobijanja ovlasti,
- i) dokaz o vlasništvu, najmu ili pravu korištenja potrebnog prostora za provođenje programa obuke;
- j) kopije ugovora o djelu predavača koji nisu zaposleni kod nositelja programa obuke.

Članak 26.

(Obveze nositelja Programa obuke)

- (1) Nositelj Programa obuke obavezan je:
 - a) provoditi Program obuke sukladno propisanom programu iz privitaka 4A.1., 4B.1. i 4C.1. ove uredbe i Metodologiji za utvrđivanje energijskih karakteristika zgrada i Algoritmu za proračun istih, odnosno sukladno propisanom programu za redovite energijske audite sustava grijanja i sustava klimatizacije i metodologiji s algoritmom za provođenje energijskog audita sustava grijanja i sustava klimatizacije;
 - b) provjeriti identitet i prisutnost osobe koja pohađa Program obuke;
 - c) provjeriti ispunjava li osoba koja se prijavljuje za pohađanje Programa obuke potrebne uvjete za dobivanje ovlasti u odnosu na struku i radno iskustvo utvrđene Zakonom i ovom uredbom, te ju upozoriti u slučaju neispunjenja;
 - d) organizirati i provesti provjeru znanja osoba koje pohađaju Program osposobljavanja;
 - e) u slučaju kada se Program osposobljavanja odnosi na energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada provesti provjeru znanja osoba koje pohađaju Program osposobljavanja u suradnji sa Stručnim odborom;
 - f) osigurati obavljanje praktične nastave za svakog polaznika na personalnom računaru;
 - g) izdati Uvjerenje o sudjelovanju u programu osposobljavanja osobama koje su bile nazočne najmanje 70 % vremena obuke,
 - h) voditi evidenciju osoba koje su uspješno položile Program obuke;
 - i) izvještavati FMPU/FMERI o provođenju Programa obuke i o podatcima iz evidencije koju vodi;
 - j) omogućiti FMPU/FMERI nadzor nad provedbom Programa obuke i drugim obvezama koje ima sukladno ovoj uredbi, te nad dokumentima na temelju kojih se vodi evidencija osoba koje pohađaju Program obuke;
 - k) učiniti dostupnim Program obuke i ovlast za obavljanje Programa obuke osobama koja pohađaju Program obuke na prikladan način i na svojim službenim internetskim stranicama;
 - l) objavljivati pozive za sudjelovanje na Programu obuke u stručnoj periodici, po potrebi drugim sredstvima javnog priopćenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, te na službenim internetskim stranicama nositelja Programa obuke;
 - m) omogućiti predstavniku FMPU i Stručnog odbora/predstavniku FMERI provjeru provođenja Programa obuke sukladno ovoj uredbi, odnosno Pravilniku o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije;

- n) dostaviti FMPU, odnosno FMERI nastavni plan održavanja Programa obuke za razdoblje od najmanje 12 mjeseci najkasnije do 1. listopada tekuće godine;
- (2) Nositelj Programa obuke u suradnji sa Stručnim odborom iz članka 10. ove uredbe u pisanom i elektronskom obliku dostavljaju FMPU podatke o osobama koje su završile Program osposobljavanja (Modul 1/Modul 2) u roku 15 dana od provedene provjere znanja, prema obrascima propisanim od strane Stručnog odbora;
 - (3) Nositelj Programa obuke, u pisanom i elektronskom obliku, dostavlja FMERI podatke o osobama koje su završile Program osposobljavanja sukladno Pravilniku u roku 15 dana od provedene provjere znanja;
 - (4) Nositelj Programa obuke u pisanom i elektronskom obliku dostavlja FMPU podatke o osobama koje su završile Program usavršavanja (Modul 3) u roku 15 dana od održanog Programa usavršavanja;
 - (5) Nositelj Programa obuke, u pisanom i elektronskom obliku, dostavlja FMERI podatke o osobama koje su završile Program usavršavanja sukladno Pravilniku u roku 15 dana od održanog Programa usavršavanja;
 - (6) Nositelj Programa obuke obavezan je provesti Program osposobljavanja najmanje jednom godišnje ukoliko se za te programe prijavi 15 i više polaznika;
 - (7) Nositelj Programa obuke obavezan je provesti Program usavršavanja najmanje jednom godišnje ukoliko se za te programe prijavi 15 i više polaznika;
 - (8) Program osposobljavanja i Program usavršavanja uključuju teoretsku i praktičnu nastavu i provode se u skupinama od najviše 30 polaznika;
 - (9) Nositelj Programa obuke dužan je na zahtjev FMPU/FMERI dostavljati i druge podatke o provedbi Programa obuke i o podatcima iz evidencije koju vodi;
 - (10) Nositelj Programa obuke dužan je trajno ispunjavati propisane uvjete za davanje ovlasti, i o svakoj promjeni koja može utjecati na valjanost ovlasti, bez odgađanja, a najkasnije u roku 15 dana pisano obavijestiti resorno ministarstvo;
 - (11) Nositelj Programa obuke dužan je dio sredstava uplaćenih za provođenje provjere znanja od strane polaznika Programa obuke uplatiti FMPU sukladno posebnom rješenju o visini naknade za provjeru znanja koje donosi ministar FMPU;
 - (12) Nositelj Programa obuke dužan je dio sredstava uplaćenih za provođenje provjere znanja od strane polaznika Programa obuke uplatiti FMERI sukladno posebnom rješenju o visini naknade za provjeru znanja koje donosi ministar.

Članak 27.

(Program usavršavanja)

- (1) Program usavršavanja jednom u razdoblju od dvije godine obavezno pohađaju ovlaštene osobe, te imenovane i stručne kvalificirane osobe zaposlene u ovlaštenoj pravnoj osobi, koje provode energijsko certificiranje i/ili energijski audit zgrade, redoviti audit sustava grijanja i sustava klimatizacije, te komunalnih djelatnosti, i ostalih energijskih audita definiranih propisima iz st. (3), (4) i (5) članka 3. ove uredbe.
- (2) Podatci o završenom Programu usavršavanja obavezno se unose u Registar ovlaštenih osoba, te se mogu objaviti na službenim internetskim stranicama FMPU i FMERI.
- (3) Program osposobljavanja i Program usavršavanja obavezno uključuju teoretsku i praktičnu nastavu i provode se u skupinama od najviše 30 polaznika.

Članak 28.

(Nadzor nad radom nositelja Programa obuke i oduzimanje ovlasti)

- (1) Nadzor nad ispunjavanjem uvjeta za obavljanje Programa obuke i nadzor nad radom nositelja Programa obuke provodi FMPU/ FMERI, svatko u okviru svoje nadležnosti.
- (2) Ako se utvrdi nepravilnost u provođenju Programa obuke, ministarstva iz stavka (1) ovog članka će nositelju Programa obuke rješenjem odrediti rok za otklanjanje nepravilnosti.
- (3) Ako nositelj Programa obuke u roku ne otkloni nepravilnosti, ministarstva iz stavka (1) ovog članka će mu rješenjem oduzeti ovlast.
- (4) Protiv rješenja iz stavka (3) ovoga članka ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (5) U provođenju teoretskog i praktičnog dijela obuke i provjere znanja prema Programu obuke ne mogu sudjelovati osobe nadležne za nadzor nad provođenjem Programa obuke ili koje obavljaju druge vrste nadzora nad primjenom propisa kojima se uređuje djelatnost nositelja programa obuke.

Članak 29.

(Provjera znanja)

- (1) Provjeru znanja osobe koja pohađaju Program osposobljavanja Modul 1 i/ili Modul 1 i Modul 2 organizira nositelj Programa obuke putem ispitnog povjerenstva u suradnji sa Stručnim odborom.
- (2) Tročlano ispitno povjerenstvo čine dvije stručne osobe koje su sudjelovale u provođenju Programa obuke i član Stručnog odbora iz članka 11. stavka (2) ove uredbe.
- (3) Stručne osobe iz stavka (2) ovog člana imenuje nositelj Programa obuke.
- (4) Ispit se sastoji iz pismenog i praktičnog dijela.
- (5) Kod provođenja provjere znanja nositelj Programa obuke vodi zapisnik koji obvezno sadrži:
 - a) podatke o osobi koja je pristupila provjeri znanja (ime i prezime, akademski ili stručni naziv, jedinstveni matični broj, datum i mjesto rođenja);
 - b) datum provođenja provjere znanja;
 - c) ispit koji je rješavala osoba koja je pristupila provjeri znanja;
 - d) imena i prezimena osoba koje su provele provjeru znanja;
 - e) Uvjerenje o sudjelovanju u Programu osposobljavanja;
 - f) Smatra se da je osoba uspješno položila pismeni dio provjere znanja ukoliko je ostvarila najmanje 70% bodova od svakog poglavlja koje je predmet ispita.
- (6) Praktični dio provjere znanja se sastoji od provođenja zadataka energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sustavom, energijskog audita zgrade sa složenim tehničkim sustavom i energijskog certificiranja zgrade sa složenim tehničkim sustavom, zadataka izrade energijskog sertifikata, odnosno zadataka izrade odgovarajućeg izvješća.
- (7) Smatra se da je osoba uspješna položila praktični dio provjere znanja ukoliko je izrađeni energijski certifikat, odnosno izvješće o energijskom auditu, od strane ispitnog povjerenstva koje imenuje nositelj Programa obuke ocijenjen pozitivno na temelju razrađenog sustava bodovanja.
- (8) Osoba koja ne položi pismeni ili praktični dio provjere znanja, ima pravo još jednom pristupiti provjeri znanja u dijelu koji nije položilo.
- (9) Ako i nakon ponovnog pristupanja provjeri pismenog i/ili praktičnog dijela provjere znanja osoba nije položila,

obvezna je ponovno pohađati cijeli Program obuke i nakon toga ponovo pristupiti provjeri znanja.

- (10) Osobama koja su uspješno završile provjeru znanja, na prijedlog Stručnog odbora, ministar FMPU izdaje Uvjerenje o uspješno završenom Programu osposobljavanja.
- (11) Osobama koje su pohađale Program usavršavanja nositelj Programa obuke izdaje Uvjerenje o sudjelovanju na Programu usavršavanja.

Članak 30.

(Provjera znanja za redovite audite sustava grijanja i sustava klimatizacije)

Način provjere znanja osoba koje su pohađale Program obuke za obavljanje redovitih energijskih audita sustava grijanja i sustava klimatizacije definirat će se pravilnikom o redovitom energijskom auditu sustava grijanja i sustava klimatizacije.

Članak 31.

(Uvjerenje o završenom Programu osposobljavanja i Uvjerenje o sudjelovanju na Programu usavršavanja)

Uvjerenja o završenom Programu obuke obvezno sadrže:

- 1) naziv nositelja programa obuke;
- 2) ime i prezime, akademski ili stručni naziv, jedinstveni matični broj, datum i mjesto rođenja osobe koja je pohađala program obuke;
- 3) datum polaganja programa osposobljavanja/usavršavanja i vrstu programa obuke;
- 4) naziv uredbe, broj i datum "Službenih novina Federacije BiH" u kojima je objavljena uredba na temelju koje se program obuke provodi;
- 5) broj uvjerenja, datum i mjesto izdavanja uvjerenja;
- 6) potpis odgovorne osobe nositelja programa obuke i njegov pečat.

POGLAVLJE VI. REGISTAR NOSITELJA PROGRAMA OBUKE

Članak 32.

(Registar ovlaštenih osoba za obavljanje Programa obuke)

- (1) FMPU/FMERI vodi registar ovlaštenih nositelja Programa obuke u elektroničkom i pisanom obliku.
- (2) Registar je javan.
- (3) FMPU/FMERI može podatke iz registra učiniti javno dostupnim na mrežnim stranicama ili na drugi prikladan način.
- (4) Registar ovlaštenih nositelja Programa obuke vodi se prema obrascu iz Privitka 7. ove uredbe.

Članak 33.

(Način vođenja Registra)

Registar nositelja Programa obuke iz članka 32. ove uredbe sadrži: klasifikacijski broj, redni broj, datum davanja ovlasti, naziv sveučilišta, fakulteta, instituta, stručne organizacije i identifikacijski broj, adresu i telefon, ime i prezime odgovorne osobe, imena i prezimena osoba koje provode Program obuke i prostor za napomene.

POGLAVLJE VII. PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA I PROGRAM USAVRŠAVANJA

Članak 34.

(Program osposobljavanja za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada)

- (1) Program osposobljavanja za energijski audit i/ili energijsko certificiranje zgrada utvrđen je kroz Modul 1 i Modul 2.
- (2) Modul 1 utvrđuje se u trajanju od 40 sati, a Modul 2 u trajanju od 24 sata za arhitektonsku i građevinsku struku, 30 sati za strojarsku struku i 16 sati za elektrotehničku struku.
- (3) Modul 1 obvezno pohađaju:

- a) fizičke osobe koje će se ovlastiti za poslove iz članka 28. alineja a) Zakona i članka 3. stavka (1) točka a) ove uredbe;
 - b) fizičke osobe zaposlene u pravnoj osobi koja je ovlaštena za poslove iz članka 28. alineja a) Zakona i članka 3. stavka (1) točke a). ove uredbe.
- (4) Modul 2 obvezno pohađaju:
1. fizičke osobe i/ili fizičke osobe zaposlene u pravnoj osobi koje će se ovlastiti za poslove iz članka 28. alineje a), b) i c) Zakona, i članka 3. stavka (1) točaka a) b) i c) ove uredbe,
- (5) Program osposobljavanja utvrđen u Modulu 2 mogu pohađati samo osobe koje su uspješno završile Program osposobljavanja utvrđen u Modulu 1.
- (6) Nakon uspješno završenog Programa osposobljavanja, fizičke osobe su osposobljene:
- a) za dobro poznavanje važećih propisa kojima se u FBiH implementiraju direktive iz područja energijske učinkovitosti;
 - b) da budu sposobne za samostalno prikupljanje i obradu podataka o zgradi i o tehničkim sustavima u zgradi, a koji su potrebni za energijsku ocjenu sukladno Metodologiji provođenja energijskog audita propisanoj ovom uredbom
 - c) za primjenu računarskih programa namijenjenih za obavljanje proračuna s ciljem dobijanja podataka koji se iskazuju kod energijskog certificiranja i energijskog audita zgrade;
 - d) za ocjenu načina upravljanja energijom u zgradi;
 - e) za ocjenu građevinske karakteristike zgrade u smislu racionalnog korištenja energije i toplinske zaštite;
 - f) za ocjenu tehničkih sustava zgrade;
 - g) za interpretiranje podatka o zgradi naročito u odnosu na dimenzije i tip građevinskih dijelova zgrade;
 - h) za izvođenje potrebnih proračuna potrebnih za obavljanje energijskog certificiranja i energijskog audita zgrade;
 - i) za određivanje mjera za poboljšanje energijske učinkovitosti zgrade i davanje preporuka za korištenje zgrade, odnosno, za određivanje mjera za poboljšanje energijske učinkovitosti sustava grijanja i sustava klimatizacije u zgradi, elektrotehničkog sustava i sustava za pripremu potrošne tople vode;
 - j) za izradu Certifikata zgrade i izvješća o provedenom energijskom auditu zgrade.

Članak 35.

(Program usavršavanja)

- (1) Program usavršavanja se utvrđuje u trajanju od 8 do 16 sati ovisno o tehničko-tehnološkom i metodološkom napretku na području energijske učinkovitosti u zgradarstvu, industriji, transportu, o promjenama regulative i razvoju računarskih alata.
- (2) Programom usavršavanja stručno kvalificirane osobe stječu znanja o:
 - a) izvješćima o energijskim auditima i energijskim certifikatima zgrada;
 - b) tehničkom napretku u struci (materijali, oprema, tehnologije, metodologije i sl.);
 - c) promjenama vezanim uz regulativu iz područja energijske učinkovitosti zgrada, promjenama europskog prava na tom području;
 - d) razvoju softverskih alata za izračun energijskih karakteristika zgrade;

- e) ispravnosti, točnosti i potpunosti izdatih energijskih certifikata zgrada i izrađenih izvješća o energijskom auditu.

DIO TREĆI - NADZOR I INSPEKCIJA POGLAVLJE I. UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Članak 36.

(Upravni nadzor)

- (1) Upravni nadzor obuhvaća nadzor nad primjenom odredbi ove uredbe, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovom uredbom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi definirani ovom uredbom, kao i nadzor nad njihovim postupanjem obavlja FMERI i FMPU, svatko u okviru svojih nadležnosti, sukladno ovlastima propisanim Zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/05) i Zakonom o upravnom postupku u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).
- (2) Nadzor nad ispunjavanjem uvjeta za provođenje energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada i radom ovlaštenih osoba provodi FMPU i nadležna inspekcija, svatko u okviru svojih nadležnosti.
- (3) Nadzor nad ispunjavanjem uvjeta ovlaštenih osoba i provođenjem energijskih audita iz članka 3. st. (3),(4), (5) i (6) ove uredbe provodi FMERI i nadležna inspekcija, svatko u okviru svojih nadležnosti

Članak 37.

(Inspekcija)

- (1) Inspeksijski nadzor nad obavljanjem odredbi ove uredbe vrši Tržišno-turistička, Tehnička i Urbanističko-ekološka inspekcija Federalne uprave za inspeksijske poslove svaka u svojoj nadležnosti, sukladno članku 50. Zakona, Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br.73/14) i građevinske inspekcije osnovane propisima na kantonalnoj razini.

POGLAVLJE II. KAZNE NE ODREDBE

Članak 38.

(Ovlašteno pravno lice)

- (1) Sukladno članku 55. Zakona, novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjena pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskog audita zgrade za prekršaj ako:
 - a) postupa suprotno odredbi članka 32. stavka (2) Zakona i članka 8. ove uredbe;
 - b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članku 32. stavku (3) Zakona;
 - c) obavlja energijski audit za klijenta suprotno odredbi članka 32. stavku (5) Zakona i članka 8. ove uredbe;
 - d) stručna kvalificirana osoba, zaposlena u pravnoj osobi, provodi energijski audit i energijsko certificiranje zgrade za klijenta suprotno odredbi članka 32. stavka (9) Zakona i članka 8. ove uredbe;
 - e) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata sukladno Uredbi o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata;
 - f) ne dostavi jednom godišnje izvješće kako je definirano u članku 32. stavak (7) Zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjena pravna osoba ovlaštena za obavljanje energijskog certificiranja zgrade sa složenim tehničkim sustavom za prekršaj ako:
 - a) ne vodi evidenciju o izvršenim energijskim certificiranjima i ne čuva prateću dokumentaciju najmanje 10 godina

- b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članku 32. stavku (3) Zakona
 - c) obavlja energijsko certificiranje zgrade sa složenim tehničkim sustavom za klijenta suprotno odredbi članka 32. stavku (5) Zakona
 - d) stručna kvalificirana osoba, zaposlena u pravnoj osobi, provodi energijsko certificiranje zgrade za klijenta suprotno odredbi članka 32. stavka (9) Zakona i članka 8. ove uredbe;
 - e) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata sukladno Uredbi o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata.
 - f) ne dostavi jednom godišnje izvješće sukladno članku 32. stavak (7) Zakona
- (3) Pravnoj osobi iz stavka (1) ovoga članka koja napravi dva ili više prekršaja tijekom jedne kalendarske godine povući će se ovlast za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sukladno članku 27. stavak (5) Zakona i članku 20. ove uredbe.
- (4) Pravna osoba kojoj je oduzeta ovlast za obavljanje energijskog audita i energijsko certificiranje zgrade moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlasti u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašena odgovornom za prekršaj iz članka 55. stavka (1) Zakona, i članka 20. ove uredbe.

Članak 39.

(Ovlaštena fizička osoba)

- (1) Sukladno članku 56. Zakona, novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM bit će kažnjena fizička osoba ovlaštena za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sustavom za prekršaj ako:
- a) postupa suprotno odredbi članka 32. stavka (2) Zakona i članka 8. ove uredbe;
 - b) ne odgovori na zahtjev klijenta kako je definirano u članku 32. stavak (3) Zakona;
 - c) obavlja energijski audit i energijsko certificiranje zgrade sa jednostavnim tehničkim sustavom za klijenta suprotno odredbi članka 32. stavak (6) Zakona i članka 8. ove uredbe
 - d) ne dostavi podatke potrebne za upis u Registar izdatih certifikata, sukladno Uredbi o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog certifikata
 - e) ne dostavi jednom godišnje izvješće sukladno članku 32. stavak (7) Zakona
- (2) Fizičkoj osobi iz stavka (1) ovog članka koja napravi dva ili više prekršaja u tijeku jedne kalendarske godine povući će se ovlast za vršenje energijskih audita sukladno članku 27. stavak (5) Zakona i članku 20. ove uredbe.
- (3) Fizička osoba kojoj je oduzeta ovlast za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade sa jednostavnim tehničkim sustavom moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlasti u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašena odgovornom za prekršaj iz članka 56. stavka (1) Zakona, i člankom 20. ove uredbe.

Članak 40.

(Nositelj Programa obuke)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjen nositelj Programa obuke za prekršaj ako:
- a) postupa suprotno odredbi članka 24. stavak (1) i 27. stavka (1) ove Uredbe;
 - b) ne dostavlja FMPU/ FMERI podatke definirane člankom 27. st. (2) i (3) ove uredbe.

- (2) Nositelj Programa obuke kojem je oduzeta ovlast za obavljanje Programa obuke moći će podnijeti novi zahtjev za izdavanje ovlasti u roku ne kraćem od dvije godine nakon izdavanja akta kojim je proglašen odgovornim za postupanje suprotno čl. 24. i 27. ove uredbe, odnosno za postupanje definirano člankom 28. st. (2) i (3) ove uredbe.

POGLAVLJE III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 41.

- (1) Nositelji programa obuke koji imaju važeće ovlast dužni su svoje programe obuke uskladiti s programima propisanim u privitcima 4A.1, 4B.1 i 4C.1 ove uredbe u roku 60 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.
- (2) Na dan stupanja na snagu ove uredbe programi obuke koji su u toku dovršit će se sukladno propisu po kojem je postupak pokrenut.
- (3) Pravne osobe koje na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeću ovlast FMPU za obavljanje energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa jednostavnim tehničkim sustavom izdatu prema odredbama Pravilnika o uvjetima za osobe koje vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa jednostavnim tehničkim sustavom bez izdavanja novog ovlasti a do isteka roka važećeg ovlasti.
- (4) Pravne osobe koje na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeću ovlast FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sustavom izdatu prema odredbama Pravilnika o uvjetima za osobe koje vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sustavom bez izdavanja nove ovlasti a do isteka roka važeće ovlasti, ukoliko rok važeće ovlasti istječe u godini stupanja na snagu ove uredbe.
- (5) Pravne osobe koje na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeću ovlast FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sustavom, čiji rok ističe u godini nakon godine stupanja na snagu ove uredbe, mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i/ili energijskog certificiranja zgrada sa složenim tehničkim sustavom bez izdavanja nove ovlasti a do isteka roka važeće ovlasti, samo u slučaju da se izvrši obuka stručno kvalificiranih osoba u dijelu razlike između Programa stručnog osposobljavanja Modul 2, Pravilnika o uvjetima za osobe koje vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/10) Programa propisanog u Privitku 4B.1 ove Uredbe u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.
- (6) Iznimno od stavka (6) ovog članka pravne osobe koje na dan stupanja na snagu ove uredbe posjeduju važeću ovlast FMPU za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sustavom, čiji rok ističe u godini stupanja na snagu ove uredbe, mogu nastaviti obavljati poslove provođenja energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada sa jednostavnim tehničkim sustavom bez izdavanja nove ovlasti a do isteka roka važećeg ovlasti.
- (7) Pravne osobe kojima je istekla ovlast FMPU za obavljanje energijskih audita i/ili energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sustavom ishodovano prema odredbama Pravilnika o uvjetima za osobe koje vrše energijsko certificiranje objekata ("Službene novine Federacije BiH",

број 28/10) могу подnijeti заhtjev за обнову овласти за послове провођења енергијских аудита и/или енергијског сертификања зграда са сложеним техничким системом само у случају да се изврши обука стручно квалификованих особа у дијелу разлике између Програма стручног осposбљивања Модул 2, Правилника о увјетима за особе које врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10) и Програмом прописаним у Привитку 4Б.1 ове уредбе, у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Чланак 42.

(Престанак важења прописа)

Даном ступања на снагу ове уредбе престaje да важи Правилник о увјетима за особе које врше енергијско сертификање објеката ("Службене новине Федерације БиХ", број 28/10).

Чланак 43.

(Привитци Уредбе)

Ова уредба садржи слjedeће привитке који чине нjezin саставни дио:

Прилог 1А Образац заhtјева за давање овласти за обављање енергијског аудита и енергијског сертификања зграда за физичке особе;

Прилог 1Б Образац заhtјева за давање овласти за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификања зграда за правне особе;

Прилог 1С Таблица за опис подручја рада и искуства у струци која се прилаже уз заhtјев за давање овласти за обављање енергијског аудита и/или енергијског сертификања зграда;

Прилог 1Д Образац изјаве о запосленим особама на неодређено вријеме и именованју особе која ће потписивати извјешћа о енергијским аудитима зграда и/или енергијске сертификате зграда;

Прилог 4А.1 Програм осposбљивања за особе које проводе енергијске аудите зграде и енергијско сертификање зграда са једноставним техничким системом (Модул 1);

Прилог 4Б.1 Програм осposбљивања за особе које проводе енергијске аудите зграде и/или енергијско сертификање зграда са сложеним техничким системом (Модул 2);

Прилог 4С.1 Програм усавршавања за особе које проводе енергијске аудите зграде и/или енергијско сертификање зграда (Модул 3);

Прилог 5 Образац заhtјева за давање овласти за обављање Програма обуке;

Прилог 6 Образац изјаве о запосленим особама код носитеља Програма обуке;

Прилог 7 Садржај регистра особа које имају овласт за обављање Програма обуке

Чланак 44.

(Ступање на снагу)

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

У. број 1271/2018
25. listopada 2018. године
Сарајево

Премијер
Фадил Новалић, в. р.

PRILOG 1A

OBRAZAC ZAHTEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE
ENERGIJSKOG AUDITA I ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA
ZA FIZIČKA LICA

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

ZAHTEJ ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA FIZIČKA LICA

(zahjev popuniti štampanim slovima, po mogućnosti u elektronskoj formi)

I. Podaci o fizičkom licu

Ime		Prezime	
Akademski/stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Broj telefona		Broj faksa	

Razlog podnošenja zahtjeva

- Izdavanje prvog rješenja o ovlaštenju
- Izmjena rješenja o ovlaštenju
- Obnavljanje rješenja o ovlaštenju
- Izdavanje rješenja o ovlaštenju, nakon što je prethodno oduzeto

Podaci o već izdanom rješenju o ovlaštenju

Registarski broj		Broj ovlaštenja	
Datum izdavanja		Datum isteka	

Naznaka rješenja o ovlaštenju za koje se podnosi zahtjev

- Obavljanje energijskog audita i energijsko certificiranje zgrada sa jednostavnim tehničkim sistemom

II. Prilozi zahtjevu

☐	Ovjerena kopija lične karte
☐	Ovjerena kopija diplome o završenom studiju
☐	Ovjerena kopija Uvjerenja o položenom stručnom ispitu
☐	Opis radnog iskustva na obrascu iz Priloga 1C
☐	Potvrda poslodavca o radnom iskustvu u struci
☐	Ovjerena kopija potvrde o podmirenim obavezama iz PIO/MIO za zaposlena lica
☐	Ovjerena kopija Uvjerenja o uspješno završenom Programu osposobljavanja/ Programu usavršavanja
☐	Dokaz o registrovanom obrtu, dodatnoj ili dopunskoj djelatnosti
☐	Kopija ugovora o osiguranju, odnosno polica osiguranja od odgovornosti za štetu
☐	Uvjerenje o nekažnjavanju izdano od nadležnog Općinskog suda
☐	Dokaz o podmirenim troškovima postupka

■ ■ PRILOG 1A

OBRAZAC ZAHTEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE
ENERGIJSKOG AUDITA I ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA
ZA FIZIČKA LICA

III. Izjava podnosioca zahtjeva

Da su podaci navedeni u ovom zahtjevu tačno potvrđujem potpisom, te sam saglasan da se javno objave moji sljedeći podaci (*odabrano označiti*):

Broj telefona

Broj mobilnog telefona

E-mail adresa

Datum podnošenja zahtjeva

Ime i prezime podnosioca zahtjeva

Potpis podnosioca zahtjeva

PRILOG 1B
**OBRAZAC ZAHTJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE
ENERGIJSKOG AUDITA I/ILI ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA
ZA PRAVNA LICA**

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA
ZAHTJEV ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA PRAVNA LICA
(zahtjev popuniti štampanim slovima, po mogućnosti u elektronskoj formi)
I. Podaci o pravnom licu

Naziv pravnog lica			
Adresa sjedišta			
Mjesto sjedišta		Poštanski broj	
ID broj			
Odgovorno lice			
Banka			
Broj žiro računa			
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Broj telefona		Broj faksa	

Razlog podnošenja zahtjeva

- Izdavanje prvog rješenja o ovlaštenju
 Izmjena rješenja o ovlaštenju
 Obnavljanje rješenja o ovlaštenju
 Izdavanje rješenja o ovlaštenju, nakon što je prethodno oduzeto

Podaci o već izdanom rješenju o ovlaštenju

Registarski broj		Broj ovlaštenja	
Datum izdavanja		Datum isteka	

Naznaka rješenja o ovlaštenju/ima za koje se podnosi zahtjev

- Obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sistemom
 Energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom
 Obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom i drugih izgrađenih objekata

II. Podaci o odgovornom licu podnosioca zahtjeva

Ime		Prezime	
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
JMBG			
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Broj telefona		Broj faksa	

PRILOG 1B

**OBRAZAC ZAHTEJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE
ENERGIJSKOG AUDITA I/ILI ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA
ZA PRAVNA LICA**
III. Podaci o imenovanom licu koje u ime pravnog lica potpisuje izvještaje o provedenim energijskim auditima zgrade i/ili energijskim certifikatima zgrade

Ime		Prezime	
Akademski/stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

IV. Podaci o stručnim kvalifikovanim licima zaposlenim u pravnom licu koja provode radnje i postupke energijskih audita zgrade i/ili energijskog certificiranja zgrada

1. Ime		Prezime	
Akademski/stručni naziv lica arh. ili grad. struke			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

2. Ime		Prezime	
Akademski/stručni naziv lica mašinske struke			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

3. Ime		Prezime	
Akademski/stručni naziv lica elektrotehničke struke			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

PRILOG 1B

OBRAZAC ZAHITJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA OBAVLJANJE
ENERGIJSKOG AUDITA I/ILI ENERGIJSKOG CERTIFICIRANJA ZGRADA
ZA PRAVNA LICA

V. Prilozi zahtjevu

- Izvod iz registra poslovnih subjekata FBiH nadležnog registarskog suda
- Kopije ugovora o radu imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica koja ispunjavaju uslove za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrade zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Ispunjeni obrazac iz Priloga 1D
- Ovjereni kopija lične karte imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Ovjereni kopija diplome o završenom studiju imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Ovjereni kopija Uvjerenja o položenom stručnom ispitu imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Opis radnog iskustva na obrascu iz Priloga 1C imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Ovjereni kopija potvrde o podmirenim obavezama iz PIO/MIO imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Ovjereni kopija Uvjerenja o uspješno završenom Programu osposobljavanja/ Programu usavršavanja imenovanog lica i stručno kvalifikovanih lica zaposlenih u stalnom radnom odnosu u pravnom licu
- Kopija ugovora o osiguranju pravnog lica, odnosno polica osiguranja od odgovornosti za štetu
- Uvjerenje o nekažnjavanju pravnog lica i odgovorne osobe u pravnom licu izdano od nadležnog Općinskog suda
- Dokaz o podmirenim troškovima postupka

VI. Izjava podnosioca zahtjeva

Da su podaci navedeni u ovom zahtjevu tačno potvrđujem potpisom, te sam saglasan da se javno objave sljedeći podaci firme (*odabrano označiti*):

- Broj telefona
- Broj faksa
- E-mail adresa

Datum podnošenja zahtjeva

Ime i prezime odgovornog lica

Potpis odgovornog lica i pečat firme

PRILOG 1D

OBRAZAC IZJAVE O ZAPOSLENIM LICIMA NA NEODREĐENO VRIJEME
I IMENOVANJU OSOBE KOJA ĆE POTPISIVATI IZVJEŠTAJE O
ENERGIJSKIM AUDITIMA ZGRADA I/ILI ENERGIJSKE CERTIFIKATE ZGRADA

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

IZJAVA O ZAPOSLENIM LICIMA

Mjesto

Datum

I. Podaci o pravnom licu

Naziv pravnog lica

Adresa sjedišta

Mjesto sjedišta

Poštanski broj

ID broj

Odgovorno lice

II. Izjava o licima zaposlenim u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom i imenovanju lica koje će potpisivati izvještaje o energijskim auditima zgrada i/ili energijske certifikate zgrada

Izjava kojom ja,

direktor (odgovorno lice)

pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da su sva navedena lica zaposlena u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom, te da su gore navedeni podaci istiniti.

Stručno kvalifikovano lice

zaposleno u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom, imenujem da u ime

potpisuje izvještaj o provedenim energijskim auditima zgrada i/ili energijske certifikate zgrada.

Ova izjava se daje kao prilog (dokaz) zahtjevu za davanje ovlaštenja za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada.

Ime i prezime odgovornog lica u pravnom licu

Potpis i pečat firme

Uputa za ispunjavanje obrasca:

AKADEMSKI ILI STRUČNI NAZIV - npr. dipl. ing. građevinarstva,

DIPLOMA - upisati broj dokumenta, naziv institucije koja ga je izdala i zvanje koje se dokumentom steklo,

STRUČNI ISPIT - upisati broj dokumenta i naziv institucije koja ga je izdala,

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA/USAVRŠAVANJA - upisati broj Uvjerenja i datum, naziv nosioca Programa obuke koji ga je izdao i završen Program osposobljavanja (Modul 1, Modul 2)/Program usavršavanja (Modul 3),

RADNO ISKUSTVO - upisati radno iskustvo u struci u godinama,

POSLOVI KOJE ĆE OBAVLJATI - označiti poslove koje će ta osoba obavljati (jedan ili više).

PRILOG ID

OBRAZAC IZJAVE O ZAPOSLENIM LICIMA NA NEODREĐENO VRIJEME I IMENOVANJU OSOBE KOJA CE POTPISIVATI IZVJEŠTAJE O ENERGIJSKIM AUDITIMA ZGRADA I/ILI ENERGIJSKE CERTIFIKATE ZGRADA

III. Zbirni podaci o zaposlenim licima

Korištene skraćenice u tablici:

"EA i EC" - obavljanje enerģijskih audita i/ili enerģijsko certifikovanje zgrada, "JTS" - jednostavni tehnički sistem, "STS" - složeni tehnički sistem.

Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Program osposobljavanja/ Program usavršavanja	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA i EC zgrada sa JTS ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - elektrotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA i EC zgrada sa JTS ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - elektrotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA i EC zgrada sa JTS ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - elektrotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA i EC zgrada sa JTS ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - elektrotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA i/ili EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja

PRILOG ID

**OBRAZAC IZJAVE O ZAPOSLENIM LICIMA NA NEODREĐENO VRIJEME
I IMENOVANJU OSOBE KOJA ĆE POTPISIVATI IZVJEŠTAJE O
ENERGIJSKIM AUDITIMA ZGRADA I/ILI ENERGIJSKE CERTIFIKATE ZGRADA**

No.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Program osposobljavanja/ Program usavršavanja	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA I/EC zgrada sa JTS ☒ EA I/II EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - elektotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA I/EC zgrada sa JTS ☒ EA I/II EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - elektotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA I/EC zgrada sa JTS ☒ EA I/II EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - elektotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA I/EC zgrada sa JTS ☒ EA I/II EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - elektotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja
			☒ Modul 1 ☒ Modul 2 ☒ Modul 3		☒ imenovano lice ☒ EA I/EC zgrada sa JTS ☒ EA I/II EC zgrada sa STS - građevinski dio zgrade ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - mašinski dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - elektotehnički dio tehničkog sistema ☒ EA I/III EC zgrada sa STS - sistemi automatske regulacije i upravljanja

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 1

Fizička lica koja imaju ovlaštenje za **obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sistemom**, kao i fizička lica zaposlena u pravnom licu ovlaštenom za obavljanje energijskog audita i energijskog certificiranja zgrada s jednostavnim tehničkim sistemom obvezno pohađaju Program osposobljavanja – Modul 1, utvrđen u trajanju od **40 sati** (36 sati nastave i 4 sata za ispit).

Lica koja su pohađala Program osposobljavanja mogu pristupiti **provjeri znanja** koja se provodi u roku od **15 dana nakon završenog programa**.

Smatra se da je lice uspješno položilo pismeni dio provjere znanja ukoliko je ostvarilo najmanje **70% bodova** od **svakog poglavlja** koje je predmet ispita. Smatra se da je lice uspješno položilo **praktični dio provjere znanja** ukoliko je **izrađeni energijski certifikat, odnosno izvještaj o energijskom auditu**, od strane ispitne komisije koju imenuje nosilac Programa obuke ocijenjen pozitivno na osnovu razrađenog sistema bodovanja.

I. SADRŽAJ PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA – MODUL 1

Trajanje programa: 36 sati

1. Propisi iz područja energijske efikasnosti, energijskih audita i energijskog certificiranja zgrada 2 sata

1.1. Ključni elementi, ciljevi Direktive 2010/31/EU o energijskim karakteristikama zgrada (EPBD i EPBD II) i Direktive 2012/27/EU o energijskoj efikasnosti (EED), te drugih bitnih direktiva i dokumenata iz područja energijske efikasnosti

1.2. Implementacija Direktiva u zakonodavstvo FBiH

1.2.1. Zakon o energijskoj efikasnosti FBiH

1.2.2. Zakoni o prostornom uređenju i građenju

1.3. Energijski auditi zgrada

1.4. Energijsko certificiranje zgrada

1.5. Djelovanje lica ovlaštenih za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada, tržište i kontrola

1.6. Sistem administracije – ovlaštena lica

1.7. Uredba o energijskim auditima i energijskom certificiranju zgrada

1.8. Uredba o uslovima za davanje i oduzimanje ovlaštenja za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrade

1.9. Pravilnik o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada

1.10. Propisi o tehničkim svojstvima za prozore i vrata

1.11. Propisi o tehničkim svojstvima tehničkih sistema (grijanja, hlađenja, ventilacije, klimatizacije)

1.12. Propisi o tehničkim svojstvima za dimnjake u građevinama

1.13. Norme relevantne za proračun

1.14. Drugi propisi iz područja energijske efikasnosti

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 1

2. Osnove energetike i fizike zgrade	2 sata
2.1. Kretanje zraka, toplote i vlage	
2.2. Mjerne jedinice	
2.3. Fizikalni procesi u građevinskim dijelovima i osnove proračuna	
2.3.1. Koeficijenti prolaska toplote	
2.3.2. Toplotno istežanje	
2.3.3. Akumulacija toplote	
2.3.4. Difuzija vodene pare	
2.3.5. Rosište, kondenzacija, isušenje	
3. Osnove građenja zgrada, metodologija i način proračuna energijskih karakteristika zgrada	7 sati
3.1. Minimalna procjena karakteristika zgrada	
3.2. Tipologija gradnje zgrada i njihova podjela (prema vrsti zgrada i periodu izgradnje)	
3.3. Principi savremene gradnje	
3.4. Materijali	
3.4.1. Materijali općenito, vrste i svojstva	
3.4.2. Vrste i svojstva toplotno izolacijskih materijala	
3.4.3. Ugrađivanje, sistemi zaštite	
3.5. Analiza zgrade i građevinskih dijelova, sastav građevinskih dijelova	
3.5.1. Negrijani dijelovi građevine, određivanje temperaturnih zona	
3.5.2. Podovi	
3.5.3. Krovovi	
3.5.4. Zidovi	
3.5.5. Tipovi vrata i prozora	
3.5.6. Vrste stakla, svojstva i toplotni dobici	
3.5.7. Sistemi i efikasnost zaštite od sunčevog zračenja	
3.5.8. Zrakopropusnost prozora	
3.5.9. Ispitivanje propusnosti vrata	
3.5.10. Ispitivanje propusnosti rešetki kanala (cijevi)	

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA - MODUL 1

3.6. Toplotni mostovi

3.6.1. Definisanje toplotnih mostova

3.6.2. Posljedice jakih toplotnih mostova

3.6.3. Načini i sredstva za smanjenje uticaja toplotnih mostova

3.6.4. Proračun uticaja toplotnog mosta na toplotne gubitke

3.7. Sažeti prikaz tipičnih mjera poboljšanja energijske efikasnosti na ovojnici zgrade

3.8. Metodologija i način proračuna energijskih karakteristika zgrada

3.8.1. Energijska svojstva građevina prema BAS EN ISO 13790:2008

3.8.2. Koeficijenti prenošenja toplote transmisijom i ventilacijom – Metode proračuna prema BAS EN ISO 13789:2009

3.8.3. Toplotna izolacija i provodljivost – Metoda proračuna prema BAS EN ISO 6946:2008

3.8.4. Prenošnje toplote preko tla - Metoda proračuna prema BAS EN ISO 13370:2010

3.8.5. Toplotne karakteristike prozora, vrata i sistema za zaštitu od sunca - Proračun koeficijenta prolaza toplote prema BAS EN ISO 10077-1:2011 i BAS EN ISO 10077-2:2013, te pomoću ispitivanja(okviri) prema BAS EN 12412-2:2007 i (roletne na valjčiće) BAS EN 12412-4:2007, kao i (staklo) prema BAS EN 674:2012 i BAS EN 410:2012

3.8.6. Zidane konstrukcije i proizvodi za zidanje - Metode za određivanje projektnih toplotnih vrijednosti prema BAS EN 1745:2012

3.8.7. Termički mostovi u građevinskim konstrukcijama – Tokovi toplote i površinske temperature prema BAS EN ISO 10211:2008

3.8.8. Metode izražavanja energijskih karakteristika i na energiju certificiranih građevina prema BAS EN 15217:2008

3.8.9. Energetska svojstva zgrada – Ukupna potrošnja energije i definisanje energetske razreda prema EN 15603

4. Sistemi grijanja

10 sati

4.1. Klasični izvori energije (klasifikacija, standardi i norme, karakteristike, gubici, stepeni korisnosti), metodologija obračuna i izbora izvora toplote zavisno od vrste goriva, metodologija mjerenja i određivanje stepena efikasnosti, vrste dimnjaka i metodologija izbora i proračuna, pregled i ocjena dimnjaka zavisno od vrste goriva na osnovu norme BAS EN 13384-1:2016 i BAS EN 13384-2:2016, te metodologija određivanje i mjerenja emisije dimnih plinova.

4.1.1. Otvorena ložišta

4.1.2. Mali i srednji kotlovi

4.1.3. Kondenzacijski kotlovi

4.1.4. Dimnjaci

4.1.5. Sistemi regulacije i automatizacije (soba, zona, objekat)

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 1

- 4.2. Alternativni sistemi i obnovljivi izvori energije, ispitivanja i pregled sistema (klasifikacija, norme, karakteristike, gubici, stepeni iskorištenja), metodologija proračuna i izbora elemenata sistema, određivanje stepena iskorištenja zavisno od primjene, aplikacijske sheme i sistemi regulacije, procjena potrošnje i efikasnosti sistema
- 4.2.1. Energija sunčevog zračenja za grijanje i pripremu potrošne tople vode
- 4.3. Cjeline za ispitivanja i pregled sistema na koje treba obratiti posebnu pažnju:
- 4.3.1. Pogonski agregat
 - 4.3.2. Uređaj za dobavljanje i pripremu goriva
 - 4.3.3. Sistem dimnih plinova
 - 4.3.4. Upravljački i kontrolni sistem
 - 4.3.5. Energetski kapacitet postrojenja
 - 4.3.6. Efikasnost postrojenja
 - 4.3.7. Sažeti prikaz tipičnih mjera poboljšanja energijske efikasnosti u sistemima grijanja zgrade
- 4.4. Proračun toplotne energije za grijanje i pripremu tople vode u građevinarstvu
- 4.4.1. Osnove meteorologije (zone, proračunski parametri)
 - 4.4.2. Mikroklima i higijena prostora
 - 4.4.3. Proračun gubitaka toplote (zima)
 - 4.4.4. Vanjske projektne temperature
 - 4.4.5. Godišnja potrebna toplotna energija za grijanje prema BAS EN ISO 13790:2008
 - 4.4.6. Godišnja potrebna toplotna energija za zagrijavanje potrošne tople vode
 - 4.4.7. Godišnji toplotni gubici sistema grijanja prema BAS EN 15316-2-1:2010, BAS EN 15316-2-3:2010, BAS EN 15316-3-3:2010, BAS EN 15316-4-1:2011
 - 4.4.8. Godišnji toplotni gubici sistema za zagrijavanje potrošne tople vode prema BAS EN 15316-3-1:2010, BAS EN 15316-3-2:2010 i BAS EN 15316-3-3:2010
 - 4.4.9. Godišnja isporučena energija zgradi prema BAS EN 15316:2010, BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008
 - 4.4.10. Godišnja primarna energija
 - 4.4.11. Godišnja emisija CO₂
 - 4.4.12. Godišnja primarna energija prema BAS EN ISO 13790:2008, BAS EN 15241:2007, BAS EN 15243:2007
 - 4.4.13. Godišnja potrebna energija za rasvjetu prema BAS EN 15193:2009
 - 4.4.14. Godišnja potrebna energija za pogon pomoćnih sistema (pumpe, regulacija i sl.) prema BAS EN 15316:2010, BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA - MODUL 1

5. Električna rasvjeta u zgradi	2 sata
5.1. Svjetlotehničke veličine, mjerne jedinice	
5.2. Fizikalne i tehničke karakteristike elemenata instalacije	
5.3. Izvori svjetlosti	
5.3.1. Unutarnja rasvjeta	
5.3.2. Vanjska rasvjeta	
5.3.3. Svjetiljke, reflektori	
5.4. Sistemi napajanja, sklapanja i razvoda	
5.5. Sistemi regulacije intenziteta svjetlosnog toka	
5.6. Sistemi upravljanja i nadzora	
5.7. Proračuni: priprema potrebnih podataka i izračun osnovne potrošnje energije za sisteme rasvjete	
6. Obavljanje energijskog audita zgrade	3 sata
6.1. Priprema za obavljanje energijskog audita	
6.1.1. Komunikacija s naručiocem	
6.1.2. Izrada plana aktivnosti i plana mjerenja na lokaciji	
6.1.3. Obilazak lokacije	
6.1.4. Prikupljanje podataka	
6.1.4.1. Podaci potrebni za obavljanje energijskog audita zgrade i izvori podataka	
6.1.4.2. Podaci potrebni za obavljanje energijskog audita u svrhu certificiranja	
6.2. Priprema podataka, iznalaženje fizikalnih energijskih vrijednosti	
6.3. Priprema potrebnih podataka za proračun (mjerenje površina, volumena, negrijani prostori, temperaturne zone, izvori energije, uređaji...)	
6.4. Karakteristična mjerenja u građevinama	
6.4.1. Pregled preporučenih mjerenja tokom provedbe energijskog audita zgrada	
6.4.2. Osnove mjerenja električnih veličina, sadržaja dimnih plinova, temperature, rasvjetljenosti, buke, protoka, pritiska i termografije	
6.4.2.1. Provedba karakterističnih mjerenja u laboratorijskim uvjetima	
6.4.2.2. Obrada mjernih podataka	

PRILOG 4A.1

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
S JEDNOSTAVNIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 1)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA - MODUL 1

6.5. Ocjena upravljanja energijom u građevini	
6.5.1. Organizacijska struktura	
6.5.2. Alati za praćenje i analizu potrošnje energije (CNUS)	
6.5.3. Nabavka energije – tarifni sistemi i cijene, raspoloživost energenata na lokaciji	
6.5.4. Ocjena potencijala za poboljšanja energijske efikasnosti uvođenjem sistema upravljanja energijom	
6.6. Mjerenja – Blower door test i infracrveno termografsko snimanje	
6.7. Izrada plana praćenja, mjerenja i verifikacije ušteda energije	
7. Praktična nastava - obavljanje energijskog audita i izrada certifikata zgrade sa jednostavnim tehničkim sistemom	10 sati
7.1. Analiza potrošnje energije i vode u zgradi	
7.2. Određivanje referentne potrošnje energije i vode	
7.3. Izrada energijskog bilansa i bilansa potrošnje vode – elementi bilansa i primjeri	
7.4. Izrada troškovnog bilansa	
7.5. Definisanje pokazatelja potrošnje energije i vode i ocjena ukupne energijske efikasnosti zgrade	
7.6. Određivanje emisija CO ₂ kao posljedica potrošnje energije i vode u zgradi	
7.7. Analiza prakse upravljanja energijom korištenjem matrice sistemskog upravljanja energijom	
7.8. Sadržaj izvještaja o energijskom auditu	
7.9. Određivanje složenosti mjera poboljšanja energijske efikasnosti	
7.10. Energijska, ekonomska i ekološka analiza prepoznatih potencijala za uštedu energije	
7.11. Ocjena godišnjih ušteda energije	
7.12. Ocjena godišnjih novčanih ušteda	
7.13. Ocjena godišnjih ušteda emisije CO ₂	
7.14. Ocjena troškova ulaganja za provedbu mjera	
7.15. Izračun ekonomskih pokazatelja ulaganja	
8. Ispit u trajanju od 4 sata uključuje teoretski i praktični dio	

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSBLJAVANJA - MODUL 2

Program osposobljavanja – Modul 2 obvezno pohađaju imenovana i stručna kvalifikovana lica zaposlena u ovlaštenom pravnom licu koje ima ovlaštenje za **energijsko certificiranje zgrada sa složenim tehničkim sistemom** i/ili **obavljanje energijskih audita zgrada sa složenim tehničkim sistemom**, nakon uspješno završenog Programa osposobljavanja – Modul 1.

Program osposobljavanja Modul 2 utvrđen je za svaku struku posebno, i to za **arhitektonsku i građevinsku struku** u trajanju od **24 sata** (20 sati nastave i 4 sata za ispit), za **mašinsku struku** u trajanju od **30 sati** (28 sati nastave i 4 sata za ispit), za **elektrotehničku struku** **16 sati** (12 sati nastave i 4 sata za ispit).

Lica koja su pohađala Program osposobljavanja mogu pristupiti **provjeri znanja** koja se provodi u roku od **15 dana nakon završenog programa**.

Smatra se da je lice uspješno položilo pismeni dio provjere znanja ukoliko je ostvarilo najmanje **70% bodova** od **svakog poglavlja** koje je predmet ispita. Smatra se da je lice uspješno položilo **praktični dio provjere** znanja ukoliko je **izrađeni energijski certifikat, odnosno izvještaj o energijskom auditu**, od strane ispitne komisije koju imenuje nosilac Programa obuke ocijenjen pozitivno na osnovu razrađenog sistema bodovanja.

I. SADRŽAJ PROGRAMA OSPOSBLJAVANJA – MODUL 2
ZA ARHITEKTONSKU I GRAĐEVINSKU STRUKU

Trajanje programa: 20 sati

1. Propisi iz područja energijske efikasnosti 2 sata

1.1. Politike i EU direktive

1.2. Prijenos Direktiva u zakonodavstvo FBiH

2. Fizika zgrade i složene konstrukcije građevinskih dijelova zgrade 8 sati

2.1. Fizikalni procesi u građevinskim dijelovima zgrada

2.1.1. Razlozi nastanka i posljedice unutarnje i površinske kondenzacije vodene pare

2.1.2. Koncepti određivanja sastava građevinskih dijelova kod novih zgrada

2.1.3. Koncepti određivanja primjerenih sastava građevinskih dijelova kod energijskih sanacija ovojnice postojećih zgrada

2.1.4. Način određivanja koeficijenta prolaska toplote U ovisno o vrsti građevinskog dijela zgrade i izloženosti utjecajima vlage, utjecaj povećanja vlažnosti na toplinsko izolacijske materijale

2.1.5. Građevinski dijelovi u dodiru s tlom – toplotna i hidroizolacijska zaštita

2.1.6. Principi sanacije vlažnih građevinskih dijelova u dodiru s tlom kod energijskih sanacija ovojnice postojećih zgrada

2.1.7. Građevinski dijelovi ravnih i kosih krovova – toplotna i hidroizolacijska zaštita

2.1.8. Principi sanacije građevinskih dijelova ravnih i kosih krovova kod energijskih sanacija ovojnice postojećih zgrada

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

- 2.2. Toplotni mostovi
- 2.2.1. Posljedice naglašenih konstruktivnih i geometrijskih toplotnih mostova
 - 2.2.2. Principi smanjenja uticaja toplotnih mostova kod novih zgrada
 - 2.2.3. Mogućnosti smanjenja uticaja toplotnih mostova kod energijskih sanacija ovojnice postojećih zgrada
 - 2.2.4. Proračuni uticaja toplinskih mostova kod energijski efikasnih sistema gradnje novih zgrada, te prije i nakon energetske sanacije ovojnice postojećih zgrada
- 2.3. Zaštita od požara na zgradama
- 2.3.1. Zahtjevi
 - 2.3.2. Pasivne mjere zaštite od požara (pristupi, evakuacija, sektori, materijali...)
 - 2.3.3. Aktivne mjere zaštite od požara (aparati za gašenje, sprinkleri...)
- 2.4. Zvučna zaštita na zgradama
- 2.4.1. Osnove zvučne zaštite (zahtjevi, zračni i udarni zvuk, vanjska buka...)
 - 2.4.2. Zvučna izolacija zidova, podova, međuspratnih konstrukcija, prozora i vrata, pročelja...)
 - 2.4.3. Usklađivanje zahtjeva za toplotnu i zvučnu zaštitu kod energijskih sanacija ovojnice zgrada
- 2.5. Prirodno osvjjetljenje i ventilacija prostorija postojećih zgrada i nakon energijskih sanacija ovojnice zgrada
- 2.6. Mehanička i kombinovana ventilacija prostorija u zgradama – režimi rada i uticaji na energijski razred zgrade kod postojećih zgrada i nakon energijskih sanacija, načini osiguravanja potrebnog nivoa kvaliteta zraka u zatvorenom prostoru nakon građevinskih mjera na energijskoj sanaciji ovojnice postojeće zgrade
- 3. Materijali** 2 sata
- 3.1. Materijali građevinskih dijelova
- 3.1.1. Toplotne izolacije i konstruktivni materijali kod postojećih zgrada po periodima gradnje u BiH i savremeni materijali za toplotne izolacije zgrada
 - 3.1.2. Ostali materijali građevinskih dijelova zgrada (hidroizolacije, folije, pokrovi, obloge, namazi, žbuke) kod postojećih zgrada po periodima gradnje i kod savremenih koncipiranja građevinskih dijelova zgrada
 - 3.1.3. Tehničke i industrijske toplotne izolacije
 - 3.1.4. Alternativni i napredni materijali za toplotnu izolaciju i poboljšanje toplotnih karakteristika zgrada – poboljšani klasični termoizolacijski materijali, reflektivne toplotne izolacije, aerogel, PCM i dr.)
 - 3.1.5. Osiguranje trajnosti materijala, ponašanje materijala u požaru, primjena materijala i međusobna usklađenost

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

4. Sistemi ovojnice zgrade	2 sata
4.1. Ostakljenja i zaštita od sunca – principi izvedbe kod novih zgrada i primjereni sistemi kod toplotnih sanacija ovojnice postojećih zgrada, obješene fasade (polustrukturalne i strukturalne), dvostruke ostakljene fasade	
4.2. Zrakopropusnost otvora postojećih zgrada prema građevinskim tipovima otvora i periodima gradnje, zrakopropusnost kod zamjene otvora pri energijskim poboljšanjima ovojnice, uticaj na kvalitetu zraka i prirodno provjetravanje	
4.3. Kontaktni višeslojni vanjski fasadni sistemi toplotne izolacije i ventilirane fasade – mogući principi izvedbe kod novih zgrada i primjereni sistemi i načini izvedbe kod toplotnih sanacija ovojnice postojećih zgrada, ovisno o namjeni zgrada i izloženosti fasada	
4.4. Toplotna sanacije zgrada s toplotnim izolacijama s unutrašnje strane zida – primjereni sistemi i načini izvedbe, te problemi sanacije	
4.5. Integracija fotonaponskih panela na fasade	
4.6. Ocjena primjerenosti i trajnost, te cijene izvedbe uobičajenih savremenih fasadnih sistema i ostakljenja kod prijedloga poboljšanja ovojnice zgrade	
4.7. Ravni i kosí krovovi postojećih zgrada – ocjena stanja, primjereni načini toplotne i hidroizolacijske sanacije kod prijedloga poboljšanja ovojnice postojeće zgrade	
5. Praktična nastava - Obavljanje energijskog audita zgrade sa složenim tehničkim sistemom i neovisnih upotrebnih cjelina zgrade, izrada izvještaja, energijskog sertifikata i preporuka	6 sati
5.1. Priprema potrebnih podataka za proračun (mjerjenje površina, obima, definisanja i načini proračuna negrijanih prostora, temperaturne zone, izvori energije, uređaji, režimi rada termotehničkih sistema, navike korisnika)	
5.2. Ocjena i definisanje elemenata ovojnice kod postojeće zgrade bez vjerodostojne dokumentacije izvedenog stanja, prema periodima i područjima gradnje	
5.3. Ocjena i definisanje zrakopropusnosti ovojnice i infiltracijskih gubitaka toplote za pojedine periode i tipologije otvora i ostalih građevinskih dijelova na zgradama, prema podneblju, izloženosti, građevinskom razdoblju, te kod novih i energijski visoko efikasnih zgrada	
5.3. Definisanje stvarnog režima rada termotehničkih sistema kod postojeće zgrade	
5.4. Definisanje standardnog i preporučenog režima rada termotehničkih sistema nakon energijske sanacije postojeće zgrade i kod energijskog certificiranja postojeće zgrade (režimi rada sistema grijanja, hlađenja, ventilacije)	
5.6. Izrada izvještaja i preporuka, unos potrebnih podataka u obrasce	
5.7. Definisanje troškovno-optimalnih prijedloga mjera za poboljšanje energijske efikasnosti ovojnice postojeće zgrade	
5.8. Interakcija prijedloga mjera za poboljšanje energijske efikasnosti ovojnice zgrade sa zahtjevima poboljšanje termotehničkih i elektro sistema zgrade	
5.9. Potreban sadržaj izvještaja o energijskom pregledu za složene zgrade i za građevinske cjeline odnosno posebne dijelove unutar veće zgrade	
6. Ispit u trajanju od 4 sata uključuje teoretski i praktični dio.	

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

II. SADRŽAJ PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA – MODUL 2
ZA MAŠINSKU STRUKU

Trajanje programa:	28 sati	
1. Propisi iz područja energetske efikasnosti		2 sata
1.1. Politike i EU direktive		
1.2. Prijenos Direktiva u zakonodavstvo FBiH		
2. Sistemi grijanja, hlađenja i ventilacije		18 sati
2.1. Konvencionalni sistemi grijanja: klasifikacija, ispitivanja i pregled sistema (standardi i norme, karakteristike, gubici, stupnjevi iskorištenja), metodologija proračuna (kotlovi, pumpe, jedinice za obradu zraka, ventilatori, sistemi distribucije, sistemi emisije, sistemi za povrat toplote)		
2.1.1. Generatori topline		
2.1.1.1. Standardni, niskotemperaturni, kondenzacijski kotlovi – klasifikacija i svojstva		
2.1.1.2. Kondenzacijska tehnika		
2.1.1.3. Kotlovi na biomasu		
2.1.1.4. Primjeri proračuna godišnjeg stepena iskorištenja, toplotnih gubitaka i energije za pogon pomoćnih uređaja generatora toplote prema BAS EN 15316-4-1:2011 i kotlova na biomasu BAS EN 15316-4-7:2011		
2.1.2. Rashladni uređaji		
2.1.2.1. Kompresijski rashladni uređaji		
2.1.2.2. Apsorpcijski rashladni uređaji		
2.1.2.3. Energetska efikasnost rashladnih uređaja		
2.1.3. Kogeneracija		
2.1.4. Trigeneracija		
2.1.5. Daljinska grijanja i hlađenja, pregled norme BAS EN 15316-4-5:2011, primjeri proračuna stepena iskorištenja sistema, toplotnih gubitaka i energije za pogon pomoćnih uređaja sistema kogeneracije u zgradama prema BAS EN 15316-4-4:2011		
2.2. Sistemi ventilacije i klimatizacije: klasifikacija, ispitivanja i pregled sistema: zračni sistemi, kanalski razvod i distribucija zraka, ogrjevnog i rashladnog tijela, razvodna mreža ogrjevnog i rashladnog medija (klasifikacija, standardi i norme, karakteristike, gubici, stepeni iskorištenja), metodologija proračuna		
2.3. Sistemi regulacije i automatizacije u zgradama (soba, zona, zgrada CNUS)		
2.4. Obnovljivi izvori energije: klasifikacija, ispitivanja i pregled sistema (standardi i norme, karakteristike, gubici, stepeni iskorištenja), metodologija proračuna i izbora elemenata sistema, aplikacijske sheme i sistemi regulacije, procjena potrošnje i efikasnosti sistema		

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

- 2.4.1. Energija sunčevog zračenja za grijanje i pripremu tople vode
- 2.4.2. Fotonaponski sistemi
- 2.4.3. Rashladni sunčevi sistemi
- 2.4.4. Primjeri proračuna potrebne kolektorske površine, stepena iskorištenja sistema, toplotnih gubitaka i energije za pogon pomoćnih uređaja prema BAS EN 15316-4-3:2011
- 2.4.5. Toplotne pumpe: energija iz okoline kao obnovljivi izvor energije (solarne, geotermalne, primjeri proračuna stepena iskorištenja sistema, toplotnih gubitaka i energije za pogon pomoćnih uređaja sistema u zgradama prema BAS EN 15316-4-4:2011)
- 2.5. Proračun toplotne energije za grijanje, hlađenje, energije za ventilaciju i klimatizaciju, te pripremu potrošne tople vode u zgradarstvu
- 2.5.1. Proračun dobitaka toplote (ljetno)
- 2.5.2. Računarski programi i metodologija proračuna dobitka toplote prema VDI i ASHRAE normama
- 2.5.3. Godišnja potrebna toplotna energija za hlađenje prema BAS EN ISO 13790:2008
- 2.5.4. Godišnji gubici sistema hlađenja prema BAS EN 15243:2008
- 2.5.5. Godišnja potrebna energija za pripremu zraka u sistemu prisilne ventilacije, djelomične klimatizacije i klimatizacije uključujući gubitke
- 2.5.6. Proračun infiltracije zraka u zgradi prema BAS EN 15241:2008
- 2.5.7. Primjeri proračuna prema BAS EN 15241:2008, BAS EN 15242:2008, BAS EN 15243:2008
- 2.5.8. Godišnja isporučena energija zgradi prema BAS EN 15316-1:2010, BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008
- 2.5.9. Godišnja primarna energija prema BAS EN ISO 13790:2008, BAS EN 15316-1:2010, BAS EN 15241:2008, BAS EN 15243:2008
- 2.5.10. Godišnja emisija CO₂
- 2.5.11. Primjeri proračuna toplotnih gubitaka i energije za pogon pomoćnih uređaja složenih sistema prema BAS EN 15316-1:2010, te određivanja primarne energije zgrade
- 3. Praktična nastava - Obavljanje energijskog audita zgrade sa složenim tehničkim sistemom, izrada izvještaja, energijskog certifikata i preporuka** *8 sati*
- 3.1. Priprema potrebnih podataka za proračun (mjerjenje površina, volumena, negrijani prostori, temperaturne zone, izvori energije, uređaji.)
- 3.2. Izrada izvještaja, unos potrebnih podataka u obrasce
- 3.3. Prijedlog mjera za poboljšanje energetske efikasnosti
4. Ispit u trajanju od 4 sata uključuje teoretski i praktični dio.

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

III. SADRŽAJ PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA – MODUL 2
ZA ELEKTROTEHNIČKU STRUKU

Trajanje programa:	12 sati
1. Propisi iz područja energetske efikasnosti	2 sata
1.1. Politike i EU direktive	
1.2. Prijenos Direktiva u zakonodavstvo FBiH	
2. Električna rasvjeta u zgradi rasvjete	4 sata
2.1. Svjetlotehničke veličine, mjerne jedinice	
2.2. Fizikalne i tehničke karakteristike elemenata instalacije	
2.3. Izvori svjetlosti	
2.3.1. Unutrašnja rasvjeta	
2.3.2. Vanjska rasvjeta	
2.3.3. Svjetiljke, reflektori	
2.4. Sistemi napajanja, sklapanja i razvoda	
2.5. Sistemi regulacije intenziteta svjetlosnog toka	
2.6. Sistemi upravljanja i nadzora	
2.7. Mjerila kvalitete i energetske efikasnosti sistema rasvjete	
2.8. Osnove projektovanja rasvjete: svjetlotehnički i elektrotehnički proračuni, efikasnost i ekonomičnost	
2.8.1. Unutrašnja rasvjeta	
2.8.2. Vanjska rasvjeta	
2.9. Metode mjerenja: svjetlotehnička i elektrotehnička	
2.10. Proračuni: priprema potrebnih podataka i izračun osnovne potrošnje energije za sistem rasvjete u zgradi (unutrašnje i vanjske), priprema potrebnih podataka i proračun uticajnih nezavisnih varijabli i normalizacija, proračuni uštede energije, izbjegnuta potrošnja, normalizirane uštede, primjeri proračuna	
3. Obnovljivi izvori energije, ispitivanja i pregled sistema	3 sata
3.1. Obnovljivi izvori energije: (klasifikacija, standardi i norme, karakteristike, gubici, stepeni iskorištenja), metodologija proračuna i izbora elemenata sistema, aplikacijske sheme i sistemi regulacije, procjena potrošnje i efikasnosti sistema	
3.2. Energija sunčevog zračenja za grijanje i pripremu potrošne tople vode	
4. Sistemi regulacije i automatizacije u zgradama (soba, zona, zgrada, CNUS)	2 sata

PRILOG 4B.1

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
SA SLOŽENIM TEHNIČKIM SISTEMOM (MODUL 2)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA - MODUL 2

5. Praktična nastava – Provođenje energijskog pregleda zgrada sa složenim tehničkim sistemom, izrada izvještaja i preporuka	3 sata
5.1. Priprema potrebnih podataka za proračun (izvori energije, uređaji)	
5.2. Izrada izvještaja i preporuka, unos potrebnih podataka u obrasce	
5.3. Prijedlog mjera za poboljšanje energetske efikasnosti	
6. Ispit u trajanju od 4 sata uključuje teoretski i praktični dio.	

PRILOG 4C.1

PROGRAM USAVRŠAVANJA ZA LICA KOJA PROVODE
ENERGIJSKE AUDITE ZGRADE I/ILI ENERGIJSKO CERTIFICIRANJE ZGRADA
(MODUL 3)

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM USAVRŠAVANJA - MODUL 3

Program usavršavanja obvezno pohađaju ovlaštena lica, te imenovana i stručna kvalifikovana lica zaposlena u ovlaštenom pravnom licu, koja provode energijsko certificiranje i/ili energijski audit zgrade.

Program usavršavanja se utvrđuje u trajanju od 8 do 16 sati ovisno o tehničko-tehnološkom i metodološkom napretku na području energetske efikasnosti u zgradarstvu, o promjenama regulative i razvoju računarskih alata.

I. SADRŽAJ PROGRAMA USAVRŠAVANJA – MODUL 3

Trajanje programa: 8 - 16 sati

1. Zakonodavno-regulatorni okvir za obavljanje energetske audita i energetske certificiranja zgrada

1.1. Pregled novih direktiva ili izmjena i dopuna postojećih direktiva, te drugih izvora evropskog prava na području energetske efikasnosti

1.2. Pregled novih ili izmjena i dopuna postojećih zakona i propisa iz područja energetske efikasnosti u FBiH

2. Iskustva iz obavljenih energetske audita zgrada sa jednostavnim i složenim tehničkim sistemima

3. Iskustva u izdavanju energetske sertifikata zgrada

4. Iskustva nezavisne kontrole izvještaja o provedenim energetske auditima i izdatim sertifikatima

4.1. Izvještaji o kontroli rada ovlaštenih lica

4.2. Preciznost i istinitost podataka

4.3. Pitanja etike u radu

5. Inovativna rješenja za poboljšanje energetske efikasnosti i unaprjeđenje obavljanja energetske audita i primjeri dobre prakse

5.1. Novi materijali, oprema, tehnologije i pristupi za poboljšanje energetske efikasnosti u zgradama, te njihova primjena

5.2. Primjeri dobre prakse i prijenos iskustava i znanja iz drugih evropskih zemalja (opcionarno)

6. Računarski alati

PRILOG 5

OBRAZAC ZAHITJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA
ZA OBAVLJANJE PROGRAMA OBUKE

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

OBRAZAC ZA DAVANJE OVLAŠTENJA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA OBUKE

(zahtjev popuniti štampanim slovima, po mogućnosti u elektronskoj formi)

I. Podaci o pravnom licu

Naziv pravnog lica			
Adresa sjedišta			
Mjesto sjedišta		Poštanski broj	
ID broj			
Odgovorno lice			
Banka			
Broj žiro računa			
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Broj telefona		Broj faksa	

Razlog podnošenja zahtjeva

- Izdavanje prvog rješenja o ovlaštenju
 Izmjena rješenja o ovlaštenju
 Obnavljanje rješenja o ovlaštenju
 Izdavanje rješenja o ovlaštenju, nakon što je prethodno oduzeto

Podaci o već izdanom rješenju o ovlaštenju

Registarski broj		Broj ovlaštenja	
Datum izdavanja		Datum isteka	

II. Podaci o odgovornom licu podnosioca zahtjeva

Ime		Prezime	
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
JMBG			
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Broj telefona		Broj faksa	

PRILOG 5

OBRAZAC ZAHITJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA
ZA OBAVLJANJE PROGRAMA OBUKE

III. Podaci o stručnim licima koja će voditi Program obuke i provjeru znanja (navesti za sve osobe)

Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

PRILOG 5**OBRAZAC ZAHITJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA
ZA OBAVLJANJE PROGRAMA OBUKE**

Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	
Ime		Prezime	
Akademski ili stručni naziv			
Mjesto rođenja		Datum rođenja	
JMBG			
Adresa stanovanja			
Mjesto stanovanja		Poštanski broj	
E-mail adresa		Broj mobilnog telefona	

PRILOG 5

OBRAZAC ZAHTJEVA ZA DAVANJE OVLAŠTENJA
ZA OBAVLJANJE PROGRAMA OBUKE

IV. Prilozi zahtjevu

- Biografije stručnih lica koje će provoditi Program obuke
- Kopije diploma stručnih lica koja će provoditi Program obuke
- Detaljno razrađeni Program osposobljavanja i Program usavršavanja s planiranom satnicom prema Prilozima 4A.1., 4B.1.1. i 4C.1. ove Uredbe
- Kopije ugovora o radu stalno zaposlenih administrativnih lica i pojedinih predavača na programu obuke
- Uvjerenje o nekažnjavanju pravnog lica i odgovorne osobe u pravnom licu, izdano od nadležnog Općinskog suda
- Referentna lista o provedenim programima obuke i projektima iz energetske efikasnosti (*navesti oblasti tretirane programima obuke*)
- Dokaz o podmirenim troškovima postupka dobijanja ovlaštenja
- Dokaz o vlasništvu, najmu ili pravu korištenja potrebnog prostora za provođenje programa obuke
- Kopije ugovora o djelu predavača koji nisu zaposleni kod nosioca programa obuke

V. Izjava podnosioca zahtjeva

Da su podaci navedeni u ovom zahtjevu tačno potvrđujem potpisom, te sam saglasan da se javno objave sljedeći podaci firme (*odabrano označiti*):

- Broj telefona
- Broj faksa
- E-mail adresa

Datum podnošenja zahtjeva	
Ime i prezime odgovornog lica	
Potpis odgovornog lica i pečat firme	

PRILOG 6

OBRAZAC IZJAVE O ZAPOSLENIM LICIMA
KOD NOSIOCA PROGRAMA OBUKE

FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

IZJAVA O ZAPOSLENIM LICIMA

Mjesto

Datum

I. Podaci o pravnom licu

Naziv pravnog lica

Adresa sjedišta

Mjesto sjedišta

Poštanski broj

ID broj

Odgovorno lice

II. Izjava o stalno zaposlenim administrativnim licima i pojedinim predavačima koji će provoditi program obuke

Izjava kojom ja,

direktor (odgovorno lice)

pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da su sva navedena lica zaposlena u stalnom radnom odnosu sa punim radnim vremenom, te da su gore navedeni podaci istiniti.

Ova izjava se daje kao prilog (dokaz) zahtjevu za davanje ovlaštenja za obavljanje Programa obuke za lica koja se ovlašćuju za obavljanje energijskog audita i/ili energijskog certificiranja zgrada.

Ime i prezime odgovornog lica u pravnom licu

Potpis i pečat firme

*Uputa za ispunjavanje obrasca:**AKADEMSKI ILI STRUČNI NAZIV - npr. dipl. ing. građevinarstva,**DIPLOMA - upisati broj dokumenta, naziv institucije koja ga je izdala i zvanje koje se dokumentom steklo,**STRUČNI ISPIT - upisati broj dokumenta i naziv institucije koja ga je izdala,**RADNO ISKUSTVO - upisati radno iskustvo u struci u godinama,**POSLOVI KOJE ĆE OBAVLJATI - označiti poslove koje će ta osoba obavljati.*

PRILOG 6

OBRAZLOŽENJE O ZAPOSLENIM LICIMA
KOD NOSIOCA PROGRAMA OBUKE

III. Zbirni podaci o zaposlenim licima

Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	

PRILOG 6

**OBRAZLOŽENJE O ZAPOSLENIM LICIMA
KOD NOSIOCA PROGRAMA OBUKE**

Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	

PRILOG 6
**OBRAZAC IZJAVE O ZAPOSLENIM LICIMA
KOD NOSIOCA PROGRAMA OBUKE**

Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	
Rb.	Ime, prezime, JMBG	Akademski ili stručni naziv, diploma, stručni ispit	Radno iskustvo	Poslovi koje će obavljati	Napomena
				● predavač	
				● administrativna osoba	

1615

На основу члана 19. став (2) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), у вези са чланом 15. став (1) Уредбе о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 и 96/17), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници одржаној 25.10.2018. године, доноси

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ ПРЕТХОДНЕ САГЛАСНОСТИ
НАДЗОРНОМ ОДБОРУ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА
РАЗРЈЕШЕЊЕ ДУЖНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИКА
УПРАВЕ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I.

Влада Федерације Босне и Херцеговине даје претходну сагласност Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине да се Салко Селман разријеши дужности предсједника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине, закључно са даном 24.10.2018. године, због истека мандата.

II.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1265/2018

25. октобра 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

На основу члана 19. став (2) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), у вези са чланом 15. став (1) Уредбе о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 и 96/17), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници одржаној 25.10.2018. године, доноси

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ ПРЕТХОДНЕ САГЛАСНОСТИ
НАДЗОРНОМ ОДБОРУ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА
РАЗРЈЕШЕЊЕ ДУЖНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИКА
УПРАВЕ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I.

Влада Федерације Босне и Херцеговине даје претходну сагласност Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине да се Салко Селман разријеши дужности предсједника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине, закључно са даном 24.10.2018. године, због истека мандата.

II.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1265/2018

25. октобра 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

На основу члана 19. став (2) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), у вези са чланом 15. став (1) Уредбе о вршењу овласти у господарским друштвима са судјеловањем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 и 96/17), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници одржаној 25.10.2018. године, доноси

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ ПРЕТХОДНЕ САГЛАСНОСТИ
НАДЗОРНОМ ОДБОРУ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА
РАЗРЈЕШЕЊЕ ДУЖНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИКА
УПРАВЕ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I.

Влада Федерације Босне и Херцеговине даје претходну сагласност Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине да се Салко Селман разријеши дужности предсједника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине, закључно са даном 24.10.2018. године, због истека мандата.

II.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1265/2018

25. listopada 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, в. р.

1616

На основу члана 19. став (2) Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), у вези са чланом 15. став (1) Уредбе о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 и 96/17), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници одржаној 25.10.2018. године, доноси

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ ПРЕТХОДНЕ САГЛАСНОСТИ
НАДЗОРНОМ ОДБОРУ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА
РАЗРЈЕШЕЊЕ ДУЖНОСТИ ПОТПРЕДСЈЕДНИКА
УПРАВЕ РАЗВОЈНЕ БАНКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I.

Влада Федерације Босне и Херцеговине даје претходну сагласност Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине да се Маријан Оршוליћ разријеши дужности потпредсједника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине, закључно са даном 24.10.2018. године, због истека мандата.

II.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 1266/2018

25. октобра 2018. године
Сарајево

Премијер

Фадил Новалић, с. р.

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u vezi sa članom 15. stav (1) Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

ODLUKU

O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZRJEŠENJE DUŽNOSTI POTPREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu saglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Marijan Oršolić razriješi dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, zaključno sa danom 24.10.2018. godine, zbog isteka mandata.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1266/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u svezi sa člankom 15. stavak (1) Uredbe o vršenju ovlasti u gospodarskim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

ODLUKU

O DAVANJU PRETHODNE SUGLASNOSTI NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZRJEŠENJE DUŽNOSTI POTPREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu suglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Marijan Oršolić razriješi dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, zaključno sa danom 24.10.2018. godine, zbog isteka mandata.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1266/2018
25. listopada 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, v. r.

1617

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u vezi sa članom 15. stav (1) Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učешћem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

ODLUKU

O DAVAЊU PRETHODNE SAGLASNOSTI NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA IMENOVANJE VRŠIOCA DUŽNOSTI PREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu saglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Semir Fejzić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršioca dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja konkursne procedure, a najduže na vremenski period do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1267/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u vezi sa članom 15. stav (1) Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

ODLUKU

O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA IMENOVANJE VRŠIOCA DUŽNOSTI PREDSEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu saglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Semir Fejzić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršioca dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja konkursne procedure, a najduže na vremenski period do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1267/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u svezi sa člankom 15. stavak (1) Uredbe o vršenju ovlasti u gospodarskim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SUGLASNOSTI
NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA
IMENOVANJE VRŠITELJA DUŽNOSTI
PREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu suglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Semir Fejzić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršitelja dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja natječajne procedure, a najduže na vremensko razdoblje do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1267/2018
25. listopada 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, v. r.

1618

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u vezi sa člankom 15. stav (1) Uredbe o vršenju ovlasti u privrednim društvima sa učешћем државног капитала из надлежности Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 и 96/17), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 160. сједници одржаној 25.10.2018. године, доноси

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SUGLASNOSTI
NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA
IMENOVANJE VRŠIOCA DUŽNOSTI
POTPREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu suglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Marijan Oršolić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršioca dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja konkursne procedure, a najduže na vremenski period do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1268/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. p.

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u vezi sa članom 15. stav (1) Uredbe o vršenju ovlasti u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI
NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA
IMENOVANJE VRŠIOCA DUŽNOSTI
POTPREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu saglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Marijan Oršolić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršioca dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja konkursne procedure, a najduže na vremenski period do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1268/2018
25. oktobra 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), u svezi sa člankom 15. stavak (1) Uredbe o vršenju ovlasti u gospodarskim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 96/17), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 160. sjednici održanoj 25.10.2018. godine, donosi

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SUGLASNOSTI
NADZORNOM ODBORU RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA
IMENOVANJE VRŠITELJA DUŽNOSTI
POTPREDSJEDNIKA UPRAVE RAZVOJNE BANKE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine daje prethodnu suglasnost Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine da se Marijan Oršolić, počev od 25.10.2018. godine, imenuje za vršitelja dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, do okončanja natječajne procedure, a najduže na vremensko razdoblje do dvanaest mjeseci.

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 1269/2018
25. listopada 2018. godine
Sarajevo

Premijer
Fadil Novalić, v. r.

ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА

1620

На основу члана 22. став 2. Закона о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју ("Службене новине Федерације БиХ", број 42/10), федерални министар пољопривреде, водопривреде и шумарства доноси

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОСТВАРИВАЊА НОВЧАНИХ ПОДРШКИ ПО МОДЕЛУ ОСТАЛИХ ВРСТА ПОДРШКИ

Члан 1.

У Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подршки по моделу осталих врста подршки ("Службене новине Федерације БиХ", број 68/18) у члану 9. у ставу (3) тачка д) број "3.000" замјењује се бројем "5.000".

Члан 2.

У члану 17. у ставу (2) датум: "05.10." замјењује се датумом: "15.11."

У тачки е) ријечи: "Уговоре о производњи и откупу примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната" замјењују се ријечима: "Попуњени образац Анекса V а – Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима".

Члан 3.

У члану 20. у ставу (1) ријеч "систем" замјењује се ријечима: "задње важеће издање стандарда објављеног на веб страници Института за стандардизацију БиХ", иза ријечи: "ISO 14001," додају се ријечи: "ISO 15161," иза ријечи: "IFS" додају се ријечи: "GSFS, SQF" а ријеч "и" замјењује се ријечју "или".

Члан 4.

У члану 30. у ставу (2) ријечи: "Контрола на терену врши се само у случају" замјењују се ријечима: "Контрола на терену обавезно се врши само у случајевима", иза ријечи "намјештаја" додаје се зарез и ријечи: "односно уговарања производње и откупа примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната".

Члан 5.

У члану 35. иза ријечи: "из члана 33. став (1)," брише се ријеч "односно", а иза ријечи: "из члана 34. став (1)" додаје се зарез и ријечи: "односно рјешењу о поврату средстава због уништавања документације из члана 37. став (2)".

Члан 6.

У члану 37. иза става (1) додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Ако се током контроле након исплате средстава новчане подршке утврди да клијент није испунио обавезу из става (1) овог члана, Федерално министарство ће донијети рјешење о поврату средстава због уништавања документације."

Члан 7.

У члану 38. у ставу (1) тачка е) иза ријечи "произвођача" тачка се замјењује зарезом, и додаје нова тачка ф) која гласи:

"ф) Анекс V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима."

Члан 8.

У Анексу I - ОБРАСЦИ ЗАХТЈЕВА, образац: "ЗСАЗ" замјењује се новим образцем "ЗСАЗ" који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 9.

Иза Анекса V - Подршка за повезивање понуде малих пољопривредних произвођача додаје се нови образац: "Анекс V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима" који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 10.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-1-24/1-1420-6/18

Октобра 2018. године

Сарајево

Министар

Мр. sc. **Шемсудин Дедић**

На основу члана 22. став 2. Закона о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју ("Службене новине Федерације БиХ", број 42/10), федерални министар пољопривреде, водопривреде и шумарства доноси

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОСТВАРИВАЊА НОВЧАНИХ ПОДРШКИ ПО МОДЕЛУ ОСТАЛИХ ВРСТА ПОДРШКИ

Члан 1.

У Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подршки по моделу осталих врста подршки ("Службене новине Федерације БиХ", број 68/18) у члану 9. у ставу (3) тачка д) број "3.000" замјењује се бројем "5.000".

Члан 2.

У члану 17. у ставу (2) датум: "05.10." замјењује се датумом: "15.11."

У тачки е) ријечи: "Уговоре о производњи и откупу примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната" замјењују се ријечима: "Попуњени образац Анекса V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима".

Члан 3.

У члану 20. у ставу (1) ријеч "систем" замјењује се ријечима: "задње важеће издање стандарда објављеног на веб страници Института за стандардизацију БиХ", иза ријечи: "ISO 14001," додају се ријечи: "ISO 15161," иза ријечи: "IFS" додају се ријечи: "GSFS, SQF" а ријеч "и" замјењује се ријечју "или".

Члан 4.

У члану 30. у ставу (2) ријечи: "Контрола на терену врши се само у случају" замјењују се ријечима: "Контрола на терену обавезно се врши само у случајевима", иза ријечи "намјештаја" додаје се зарез и ријечи: "односно уговарања производње и откупа примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната".

Члан 5.

У члану 35. иза riječi: "из члана 33. став (1)," брише се rijeч "односно", а иза rijeчи: "из члана 34. став (1)" додаје се zarez и rijeчи: "односно рјешенју о поврату средстава због уништавања документације из члана 37. став (2)".

Члан 6.

У члану 37. иза става (1) додаје се нови став (2) који гласи:
"(2) Ако се током контроле након исплате средстава новчане подршке утврди да клијент није испунио обавезу из става (1) овог члана, Федерално министарство ће доњети рјешенје о поврату средстава због уништавања документације."

Члан 7.

У члану 38. у ставу (1) таčka e) иза rijeчи "произвођача" таčka се замјенjuje zarezом, и додаје нова таčka f) која гласи:
"f) Aneks V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима."

Члан 8.

У Aнексу I - OBRASCI ZAHTJEVA, образац: "ZSAZ" замјенjuje се новим образцем "ZSAZ" који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 9.

Иза Aнекса V - Подршка за повезивање понуде малих пољопривредних произвођача додаје се нови образац: "Aneks V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима" који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 10.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-1-24/1-1420-6/18

Октобра 2018. године
Сарајево

Министар

Mr. sc. Šemsudin Dedić

Темелјем чланка 22. ставак 2. Закона о новчаним потпорима у пољопривреди и руралном развоју ("Службене новине Федерације БиХ", број 42/10), федерални министар пољопривреде, водопривреде и шумарства доноси

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О УВЈЕТИМА И НАЧИНУ ОСТВАРИВАЊА НОВЧАНИХ ПОТПОРА ПО МОДЕЛУ ОСТАЛИХ ВРСТА ПОТПОРА

Чланак 1.

У Правилнику о увјетима и начину остваривања новчаних потпора по моделу осталих врста потпора ("Службене новине Федерације БиХ", број 68/18) у чланку 9. у ставку (3) таčka d) број "3.000" замјенjuje се бројем "5.000".

Чланак 2.

У чланку 17. у ставку (2) датум: "05.10." замјенjuje се датумом: "15.11."

У тоčki e) rijeчи: "Уговоре о производњи и откупу примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната" замјенjuje се rijeчима: "Попунјени образац Aнекса V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима".

Чланак 3.

У чланку 20. у ставку (1) rijeч "sustav" замјенjuje се rijeчима: "задње важеће издање стандарда објављеног на веб страници Института за стандардизацију БиХ", иза rijeчи: "ISO 14001," додају се rijeчи: "ISO 15161," иза rijeчи: "IFS" додају се rijeчи: "GSFS, SQF" а rijeч "i" замјенjuje се rijeчу "ili".

Чланак 4.

У чланку 30. у ставку (2) rijeчи: "Контрола на терену врши се само у случају" замјенjuje се rijeчима: "Контрола на терену обавезно се врши само у случајевима", иза rijeчи "намјештаја" додаје се zarez и rijeчи: "односно уговарања производње и откупа примарних пољопривредних производа од задругара и коопераната".

Чланак 5.

У чланку 35. иза rijeчи: "из чланка 33. ставак (1)," брише се rijeч "односно", а иза rijeчи: "из чланка 34. ставак (1)" додаје се zarez и rijeчи: "односно рјешенју о поврату средстава због уништавања документације из чланка 37. ставак (2)".

Чланак 6.

У чланку 37. иза ставка (1) додаје се нови ставак (2) који гласи:

"(2) Ако се током контроле након исплате средстава новчане потпоре утврди да клијент није испунио обавезу из става (1) овог чланка, Федерално министарство ће доњети рјешенје о поврату средстава због уништавања документације."

Чланак 7.

У чланку 38. у ставку (1) таčka e) иза rijeчи "произвођача" таčka се замјенjuje zarezом, и додаје нова таčka f) која гласи:

"f) Aneks V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима."

Чланак 8.

У Aнексу I - OBRASCI ZAHTJEVA, образац: "ZSAZ" замјенjuje се новим образцем "ZSAZ" који се налази у прилогу овога правилника и чини његов саставни дио.

Чланак 9.

Иза Aнекса V - Потпора за повезивање понуде малих пољопривредних произвођача додаје се нови образац: "Aneks V а - Вриједност откупљених и исплаћених пољопривредних производа задругарима и кооперантима" који се налази у прилогу овога Правилника и чини његов саставни дио.

Чланак 10.

Овај Правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-1-24/1-1420-6/18

Listopada 2018. године
Сарајево

Министар

Mr. sc. Šemsudin Dedić

УСТАВНИ СУД ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1621

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине одлучујући о захтјеву Начелника Општине Сребреник за заштиту права на локалну самоуправу у вези са чл. 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, чланом 192. Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа и чланом 62. Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону, на основу члана IV.Ц.3.10. (3) Устава Федерације Босне и Херцеговине, а у вези са Амандманом ХCVI на Устав Федерације Босне и Херцеговине, на сједници без јавне расправе, одржаној дана 25.09.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

1. Утврђује се да је чл. 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације

- БиХ", број 64/09), повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу.
- Утврђује се да чланом 192. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10) и чланом 62. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону ("Службене новине Тузланског кантона", бр. 10/08 и 8/15), није повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу.
 - Пресуду објавити у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеним новинама Тузланског кантона" и "Службеном гласнику Општине Сребреник".

Образложење

1. Подносилац захтјева и предмет захтјева

Начелник Општине Сребреник (у даљем тексту: подносилац захтјева) поднио је Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд Федерације) дана 03.02.2017. године захтјев за заштиту права на локалну самоуправу у вези са примјеном чл. 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогасству (у даљем тексту: оспорени чланови Закона о заштити од пожара), члана 192. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа (у даљем тексту: оспорени члан федералног Закона о заштити и спасавању) и члана 62. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону (у даљем тексту: оспорени члан кантоналног Закона о заштити и спасавању).

2. Странке у поступку

На основу Амандмана ХCVI на Устав Федерације Босне и Херцеговине странке у овом поступку су: Начелник Општине Сребреник, као подносилац захтјева, те Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Скупштина Тузланског кантона, као доносиоци закона чије су одредбе оспорене.

3. Битни наводи подносиоца захтјева

Подносилац захтјева наводи да одредбе о регулисању плата и накнада у оспореним члановима Закона о заштити од пожара које се односе на повећање плата лицима која раде у професионалним ватрогасним јединицама и управама цивилне заштите, поврјеђују право јединице локалне самоуправе јер прописују да за вријеме provedено на пасивном дежурству (приправност за рад) старјешини ватрогасне јединице и ватрогасцу или другом лицу, припада 15% накнаде за сваки сат пасивног дежурства. Исто тако је прописано да се због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогасства, висина средстава за плате старјешина професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици, те тијелима управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, као и за инспекторе одређује као за државне службенике и намјештенике увећана за 30%, а да остали службеници и намјештеници на пословима у професионалној ватрогасној јединици имају додаток на плату до 20%. Радна мјеста за која се предвиђају наведена увећања плата утврђују се у правилнику о платама и накнадама органа управе цивилне заштите општине и кантона, а према радним мјестима која су за професионалну ватрогасну јединицу утврђена у правилнику о унутрашњој организацији тих органа.

У захтјеву подносилац даље наводи да оспорени чланови федералног и кантоналног Закона о заштити и

спашавању, поврјеђују право јединице локалне самоуправе јер идентично прописују да се због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за њихово обављање у буџету Федерације, односно Кантона, висина средстава за плате руководиоца, службеника и намјештеника Федералне, односно Кантоналне управе одређује као у федералним, односно кантоналним органима управе увећана до 20%. Врста послова и број извршилаца који остварују ово право утврђује се у правилнику о унутрашњој организацији Федералне, односно Кантоналне управе. Исто тако је прописано да ће општина својим прописом утврдити аналогне критерије за плате запосленика у општинској служби цивилне заштите.

Подносилац захтјева сматра да оваква законска рјешења стварају дисбаланс у платама намјештеника и државних службеника који обављају послове у ватрогасној јединици и цивилној заштити и дјелују дестимулативно на посао који обављају остали државни службеници и намјештеници.

Овакве обавезујуће законске одредбе присиљавају Општину Сребреник да врши исплате увећаних плата независно од својих могућности, а на штету осталих извршилаца који примају плату из буџета којим је ограничена маса средстава намијењених за плате запосленика у општинским органима управе. На наведени начин увећање плате није везано за било које конкретне послове, осим потребе за систематизовање радног мјеста у ватрогасној формацији, односно служби цивилне заштите. Подносилац захтјева истиче да код доношења наведених закона нису обављене консултације са Општинском Сребреник као јединицом локалне самоуправе, а ни путем Савеза општина и градова Федерације Босне и Херцеговине, што је, по његовом мишљењу, у супротности са одредбом члана 4. Европске повеље о локалној самоуправи, те одредбама члана 8. став 2. и чл. 10., 11., 53., 56. и 58. Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/06 и 51/09 – у даљем тексту: Закон о принципима локалне самоуправе).

Указује на одредбу члана 23. став 1. Закона о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр.: 45/10, 111/12 и 20/17) којим је прописано да додаток на плату по основу посебних услова рада за ватрогасце износи до 30% од основне плате. Према мишљењу подносиоца захтјева оваквим законским рјешењем законодавац је оставио могућност локалној самоуправи да у својим актима којим регулише плате и накнаде има слободу у одређивању висине процента додатка на плату за ватрогасце.

Предлаже да Уставни суд Федерације донесе пресуду којом ће утврдити да су оспорени чланови федералних и кантоналног закона донесени без сагласности Општине Сребреник, што је у супротности са Законом о принципима локалне самоуправе, те да се законодавац обавезе да одредбе истих усагласи, приступи поступку доношења амандмана на законе уз обавезну законску процедуру за усвајање. Исто тако предлаже да Уставни суд Федерације утврди да је оспореним члановима федералних и кантоналног закона Општини Сребреник повријеђено право на локалну самоуправу, јер су јој наметнуте обавезе без дојеле средстава потребних за њихово ефикасно обављање.

4. Битни наводи одговора на захтјев

У складу са чланом 16. Закона о поступку пред Уставним судом Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 6/95 и 37/03), Уставни суд Федерације је актом број: У-17/17 од 15.02.2017.

године затражио од Представничког дома и Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине и Скупштине Тузланског кантона да у року од 30 дана доставе одговор на захтјев. Такође истог дана и у истом року, Уставни суд Федерације је затражио изјашњење од Савеза општина и градова Федерације Босне и Херцеговине да ли је и на који начин учествовао у поступку консултација прије доношења поменутих закона у име Општине Сребреник.

Скупштина Тузланског кантона у одговору, број: 02-49-112-6/17 од 14.03.2017. године, који је достављен Уставном суду Федерације дана 16.03.2017. године, истиче да је приликом доношења кантоналног Закона о заштити и спашавању затражено мишљење Уреда за законодавство Тузланског кантона на нацрт овог закона, број:18/34-462/08 од 17.04.2008. године, затим мишљење истог уреда за законодавство на приједлог кантоналног закона, број: 18/01-34-462/08 од 12.09.2008. године. Након тога је Скупштина Тузланског кантона на 29. сједници одржаној 30.06.2008. године утврдила нацрт наведеног закона и на тај начин је омогућена јавна расправа која је обављена у свим општинама на подручју тог кантона. У одговору се наглашава да је након проведене јавне расправе констатовано да ни једна општина са подручја тог кантона није упутила примједбе и приједлоге на приједлог закона. Према наводима из одговора на захтјев, кантоналним Законом о заштити и спашавању регулисане су надлежности кантоналних органа власти у организовању, развоју, припремању и употреби снага и средстава намијењених за заштиту и спашавање људи и материјалних добара од природних и других несрећа. Када је у питању општина, наводи се да је овим законом у начелу дефинисан рад само два општинска органа, и то: Општинског штаба цивилне заштите и Општинског оперативног центра цивилне заштите, јер се основна питања детаљно регулишу одлуком о организовању и функционисању заштите и спашавања општине. Истиче се да је чланом 29. тачка 1. и чланом 30. федералног Закона о заштити и спашавању утврђено да општина доноси одлуку о организовању и функционисању заштите и спашавања на свом подручју и осигурава њено провођење. Наводи се да се овом одлуком, између осталог, уређују и питања финансирања и накнада. У одговору се напомиње да права запосленика из радног односа, која су уређена кантоналним законом, се односе на запосленике у кантоналним органима, па тако и права запосленика по основу услова рада, гдје је предвиђено увећање средстава за плате до 20%, а остваривање овог права ближе се уређује правилником о унутрашњој организацији Кантоналне цивилне заштите (члан 62. ст. (1) и (2) кантоналног закона). Даље се наводи да је у ставу (3) истог члана прописано да ће општина својим прописом утврдити аналогне критерије за права запосленика по основу услова рада у општинској служби цивилне заштите. Напомиње се да том приликом није утврђен никакав проценат увећања, што значи да свака општина има право да својом одлуком и правилником о унутрашњој организацији то питање уреди, а да при том не буде одступања у процентима изнад 20% колико је прописан максималан износ у кантоналним органима. Општине би дакле, требале водити рачуна да тај износ не прелазе и да одлуче да ли ће то увећање износити 0,5%, 5% или 15%, и сл. И на крају истичу да је оспореним чланом кантоналног Закона о заштити и спашавању свакој јединици локалне самоуправе остављена слобода да приликом доношења својих аката ову област самостално регулише и да се определи о висини увећања по основу услова рада за своје запосленике, односно да то увећање кантоналним законом није фиксно утврђено. Из наведених разлога Скупштина

Тузланског кантона предлаже да Уставни суд Федерације одбије захтјев подносиоца као неоснован.

Савез општина и градова Федерације Босне и Херцеговине је дописом број: 143/17 од 17.02.2017. године обавијестио Уставни суд Федерације да није био консултован у поступку доношења оспорених закона.

Представнички дом и Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине нису доставили тражене одговоре.

5. Релевантно право

А) Устав Федерације Босне и Херцеговине

Амандман ХСVI

У члану IV.Ц.10 иза става (2) додаје се нови став (3) који гласи:

"(3) Заштиту права на локалну самоуправу осигурава Уставни суд. Такав поступак пред Уставним судом могу покренути општине и градови, као и удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине. Уставни суд одлучује о споровима између јединица локалне самоуправе и кантона или Федерације на захтјев општинског или градског вијећа, начелника општине или градоначелника града, или удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине."

Досадашњи ст. (3) и (4) постају ст. (4) и (5);

Члан VI.2. (1).

(1) У општини се остварује локална самоуправа.

В) Европска повеља о локалној самоуправи

Члан 4.

Дјелокруг локалне самоуправе

1. Основна права и дужности локалних власти бит ће утврђени уставом или статутом, тиме се, међутим, не спрјечава преношење на локалне власти права и одговорности за специфичне задатке, у складу са законом.
2. Локалне власти ће, у границама закона, имати пуно дискреционо право да проводе своје иницијативе у вези са свим стварима које нису искључене из њихове надлежности, нити стављене у надлежност неке друге власти.
3. Јавни послови ће се по правилу, вршити прије свега од стране оних власти које су најближе грађанима. Приликом преношења одговорности на неку другу власт водит ће се рачуна о обиму и природи посла, као и о захтјевима ефикасности и економичности.
4. Права повјерена локалним властима ће по правилу бити пуна и искључива. Она не смију бити ускраћена или ограничена од стране неке друге – централне или регионалне власти, осим у случајевима предвиђеним законом.
5. У случајевима преношења овлашћења са централних и регионалних на локалне власти, локалним властима ће, у што је могуће већој мјери, бити дозвољено да прилагођавају њихово провођење у локалним условима.
6. Локалне власти ће бити консултоване, у највећој могућој мјери, правовремено и на одговарајући начин, у процесу планирања и доношења одлука о свим стварима које их се директно тичу.

С) Закон о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине

("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/06 и 51/09)

Члан 8. став 2.

Она ће бити самостална у одлучивању о питањима из властитих надлежности, које не могу бити ограничене или

ускраћене од федералних или кантоналних власти, осим у случајевима и у оквирима утврђеним уставом и законом.

Члан 10.

Послови федералних и кантоналних власти могу бити повјерени јединици локалне самоуправе законом након консултовања органа локалних власти којима се наведени послови повјеравају, узимајући у обзир принцип супсидијарности и способности локалних власти и њихове администрације да те послове ефикасно обављају.

Члан 11.

Пренос и повјеравање нових послова јединицама локалне самоуправе биће праћени додјелом средстава потребних за њихово ефикасно обављање.

Члан 53.

Федералне, односно кантоналне власти дужне су да размотре иницијативе, приједлоге и сугестије јединица локалне самоуправе и о свом ставу и предузетим активностима обавијесте јединице локалне самоуправе у року од 30 дана од дана пријема иницијативе, приједлога или сугестије.

Члан 34.

Јединице локалне самоуправе имају право на одговарајуће сопствене финансијске изворе којима локални органи могу слободно располагати у оквиру своје надлежности у складу са законом.

Један дио финансијских извора јединица локалне самоуправе ће се остваривати од локалних такси и накнада чију стопу јединица локалне самоуправе утврђује у оквиру закона.

Финансијска средства јединица локалне самоуправе биће сразмјерна њиховим надлежностима које су им додијелене законом. Сваки пренос нових функција биће праћен финансијским средствима потребним за њихово ефикасно извршавање.

Законодавац је дужан да прибави мишљење од Савеза општина и градова о свим питањима која се односе на додјелу средстава, као и о свим промјенама закона које могу утицати на финансијске обавезе јединица локалне самоуправе.

У складу са утврђеном фискалном политиком, законом се утврђују врсте пореза, накнада, доприноса и такси, који у цјелини или дјелимично припадају јединицама локалне самоуправе као изворни приходи.

Члан 56.

Федералне, односно кантоналне власти дужне су у највећој могућој мјери да консултују јединице локалне самоуправе у поступку доношења прописа који их се директно тичу.

Консултовање у смислу претходног става овог члана федералне, односно кантоналне власти врше путем савеза општина и градова.

Члан 58.

Даном ступања на снагу овог Закона престаје да важи Закон о основама локалне самоуправе ("Службене новине Федерације БиХ", број: 6/95).

Федерација Босне и Херцеговине и кантони дужни су да ускладе своје законе са овим Законом, те да изврше пренос послова и надлежности, као и одговорности додијелених јединицама локалне самоуправе овим законом у року од шест мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

Јединице локалне самоуправе дужне су да ускладе своје статуте са овим законом у року од 12 мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

Ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе кантоналних закона о локалној самоуправи и одредбе статута јединица локалне самоуправе које су у супротности са одредбама овог закона.

Д) Закон о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10)

Члан 2. став 2.

Послови заштите и спасавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа су од општег значаја за Федерацију.

Члан 29.

У остваривању права и дужности у области заштите и спасавања, општина односно Град:

- 1) доноси одлуку о организовању и функционисању заштите и спасавања општине односно Града и осигурава њено провођење у складу са овим законом и прописима кантона;
- 2) доноси програм заштите и спасавања од природних и других несрећа општине односно Града;
- 3) планира и утврђује изворе финансирања за извршавање послова заштите и спасавања из надлежности општине односно Града;
- 4) (...)

Члан 30.

Прописом општине односно Града утврђују се надлежности општинских односно градских органа власти у извршавању послова из члана 29. овог закона у складу са овим законом и прописима кантона.

Члан 192.

На службенике и намјештенике федералне управе, примјењују се прописи који важе за службенике у органима управе Федерације, ако овим законом није друкчије уређено.

Када то захтијевају потребе службе (дежурства, обуке и вјежбе, провере спремности штабова, јединица и служби цивилне заштите, акције заштите и спасавања, те други неодложни послови), службеници и намјештеници федералне управе дужни су те послове обављати и дуже од пуног радног времена, у складу са законом.

Због посебних услова рада, тежине и природе послова и одговорности за њихово обављање у буџету Федерације висина средстава за плате руководиоца, службеника и намјештеника федералне управе одређује се као у федералним органима управе, увећана до 20%. Врста послова и број извршилаца који остварују ово право утврђује се Правилником о унутрашњој организацији Федералне управе.

Кантони и општине ће својим прописима утврдити аналогне критерије из овога члана за плате запосленика у кантоналним управама цивилне заштите и службама цивилне заштите општина.

Е) Закон о измјенама и допунама Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа

("Службене новине Федерације БиХ", број 22/06)

Члан 91.

У члану 192. иза става 3. додају се нови ст. 4., 5., 6. и 7. који гласе:

"За припаднике тимова за деминирање које организују Федерална и кантоналне управе цивилне заштите који се ангажују на пословима деминирања и уклањања НУС-а, поред права утврђених Законом о деминирању у Босни и Херцеговини обезбјеђује се и посебан додатак у висини од

најмање 50% до 120% основне плате намјештеника средње школске спреме, због посебних услова рада, специфичности у обављању послова и опасности по живот на обављању послова деминирања. Тај додатак припада само онда када припадници тих тимова непосредно на терену обављају послове деминирања.

Правилником о платама и накнадама Федералне управе, односно кантоналне управе цивилне заштите одређују се радна мјеста и припадајући проценат посебног додатка из члана 4. овог члана.

Средства из члана 4. овог члана обезбјеђују се у буџету Федерације на приједлог федералне управе, односно у буџету кантона на приједлог кантоналне управе цивилне заштите.

Одредбе овог члана примјењују се и на тимове за деминирање које формира општина".

Досадашњи став 4. постаје став 8.

Г) Закон о заштити од пожара и ватрогасству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09)

Члан 1.

Овим законом уређује се организација и функционисање заштите од пожара и ватрогасства, планирање и спровођење мјера заштите од пожара, организација и функционисање ватрогасства и гашење пожара (ватрогасне интервенције), стручно оспособљавање и усавршавање запослених лица и ватрогасаца, финансирање и друга питања од значаја за организацију и функционисање заштите од пожара и ватрогасства у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерације).

Члан 3.

Заштита од пожара и ватрогасство чине саставни дио јединственог система заштите и спасавања људи и материјалних добара од природних непогода и других несрећа (у даљем тексту: природне и друге несреће) у Федерацији који је уређен Законом о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03 и 22/06), па се ради тога заштита од пожара и ватрогасство организују и функционишу у оквиру тог система, а врши се на начин предвиђен овим законом.

Члан 112.

За вријеме проведено на пасивном дежурству (приправност за рад), старјешини ватрогасне јединице и ватрогасцу или другом лицу, припада 15% накнаде за сваки сат пасивног дежурства.

Евиденцију о времену пасивног дежурства из става 1. овог члана, дужан је водити старјешина професионалне ватрогасне јединице.

Члан 114.

Због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогасства из члана 68. овог закона, висина средстава за плате старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици органа управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, као и за инспекторе из члана 146. став 1., члана 148. став 1. и члана 151. став 3. овог закона, одређују се као за државне службенике и намјештенике, увећана за 30%, а остали службеници и намјештеници на пословима у професионалним ватрогасним јединицама имају додатак на плату до 20%.

Радна мјеста из става 1. овог члана за која припада увећање плате за 30%, односно до 20%, утврђују се у правилнику о платама и накнадама тијела управе цивилне

заштите Федерације, кантона, општине и града, а према радним мјестима која су за професионалну ватрогасну јединицу утврђена у правилнику о унутрашњој организацији тих органа.

Г) Закон о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону

("Службене новине Тузланског кантона", бр. 10/08 и 8/15)

Члан 62.

(Права запослених по основу услова рада)

- (1) Због посебних услова рада, тежине и природе послова и одговорности за њихово обављање, у буџету Кантона висина средстава за плате руководиоца, службеника и намјештеника кантоналне управе одређују се као у кантоналним органима управе, увећана до 20%.
- (2) Врста послова и број извршилаца који остварују ово право утврђује се Правилником о унутрашњој организацији Кантоналне управе.
- (3) Општина ће својим прописом утврдити аналогне критерије из овог члана за плате запосленика у Општинској служби цивилне заштите.

Х) Закон о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/10, 111/12 и 20/17)

Члан 23.

Додатак на плату по основу посебних услова рада
Додатак на плату по основу посебних услова рада износи:

- ...
5) за ватрогасце у износу до 30% од основне плате;
(...)

6. Судска пракса Уставног суда Федерације

Пресуда број: У-9/16 од 30.11.2016. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 1/17); Пресуда број: У-34/16 од 14.06.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/17); Пресуда број: У-21/17 од 25.10.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 92/17); Пресуда број: У-27/17 од 29.11.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 11/18), и друге.

7. Чињенично стање и став Уставног суда Федерације

У рјешавању овог уставноправног предмета Уставни суд Федерације је након анализе захтјева подносиоца, одговора Скупштине Тузланског кантона и приложене документације, као и релевантних уставних и законских одредби, утврдио сљедеће:

Подносилац у захтјеву тврди да повреда права на локалну самоуправу Општини Сребреник, у конкретном случају, проистиче из одредби три закона, и то: из одредби чл. 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогасству који је донесен на федералном нивоу, одредбе члана 192. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа који је такође донесен на федералном нивоу, те из одредбе члана 62. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону.

Законом о заштити од пожара и ватрогасству прописано је да се тим Законом уређује организација и функционисање заштите од пожара и ватрогасства, планирање и спровођење мјера заштите од пожара, организација и функционисање ватрогасства и гашење пожара (ватрогасне интервенције), стручно оспособљавање и усавршавање запослених лица и ватрогасаца, финансирање и друга питања од значаја за организацију и функционисање заштите од пожара и ватрогасства у Федерацији Босне и Херцеговине. У истом

Закону прописано је да заштита од пожара и ватрогаство чине саставни дио јединственог система заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних непогода и других несрећа у Федерацији, који је уређен Законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа, због чега се заштита од пожара и ватрогаство организују и функционишу у оквиру тог система. Због тога је, ради боље и ефикасније организације, заштите и спашавања људи и материјалних добара извршена подјела права и дужности тијела Федерације, кантона, општине и града са тачно одређеним надлежностима. Аналогно овоме, Законом о заштити од пожара и ватрогаству је прописано да се финансијска средства за потребе заштите од пожара и ватрогаства из надлежности Федерације осигуравају у буџету Федерације, а за потребе заштите од пожара и ватрогаства из надлежности кантона у буџету кантона, те из надлежности општине и града у буџету општине, односно града. Истим Законом је прописан радно-правни статус ватрогасаца и њихове накнаде гдје је утврђено да се на радне односе ватрогасаца који се налазе у професионалној јединици кантона, општине и града примјењују прописи о радним односима, који важе за државне службенике тијела државне службе и намјештенике тијела државне службе и то: за ватрогасце који имају високу стручну спрему, најмање VII степен примјењују се одредбе Закона о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12 и 99/15), а за ватрогасце који имају вишу или средњу стручну спрему и имају статус намјештеника, примјењује се одредбе Закона о намјештеницима у органима државне службе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 49/05), те питања која су одређена овим законом.

Законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа прописано је да се тим законом уређује систем заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних непогода и других несрећа, права и дужности грађана и органа Федерације, кантона и општина, привредних друштава и других правних лица, те друга питања од значаја за област заштите и спашавања од природних и других несрећа у Федерацији Босне и Херцеговине, а у складу са Оквирним законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број: 50/08). У истом Закону је прописано да послови заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа су од општег интереса за Федерацију Босне и Херцеговине.

Закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону на идентичан начин регулише организацију и функционисање заштите од природних и других несрећа, али на територији Тузланског кантона.

Из напријед изложеног може се закључити да је у вези са организовањем и функционисањем заштите и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа, као и заштите од пожара и ватрогаства, планирањем и провођењем мјера заштите људи и материјалних добара од природних несрећа, пожара, запошљавањем, стручним усавршавањем запослених лица и ватрогасаца, те у вези са финансирањем и осталим питањима битним за организовање и функционисање заштите од природних несрећа и пожара и ватрогаства у Федерацији Босне и Херцеговине извршена јасна подјела у погледу надлежности у области заштите, као и у погледу финансирања тих надлежности.

Према наводима подносиоца захтјева разлог за покретање поступка заштите права на локалну самоуправу суштински је то што су Парламент Федерације Босне и Херцеговине, а касније и Скупштина Тузланског кантона, према њиховом ставу, оспореним члановима федералних, а потом и кантоналног закона, прописали додатне финансијске обавезе локалној самоуправи, у виду увећања плата, а без додјеле неопходних додатних финансијских средстава за ту сврху.

У односу на тачку 1. изреке Пресуде, а у вези са чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, Уставни суд Федерације подсећа на утврђену судску праксу и образложење из пресуда овог суда, којима је утврђена повреда права на локалну самоуправу јер нису извршене нужне консултације са јединицом локалне самоуправе, што је и овдје случај према допису Савеза општина и градова Федерације Босне и Херцеговине, број: 143/17 од 17.02.2017. године, а оспореном одредбом је стриктно прописана обавеза увећања плате за одређене категорије запослених у фиксном проценту "за 30%". Уставни суд Федерације сматра, да се због тога оспореном одредбом ремети принцип пропорционалности између надлежности јединица локалне самоуправе које су им додијелене законом и финансијских средстава која су им на располагању, које је утврђено Европском повељом о локалној самоуправи и изричито прописано одредбом члана 34. став 3. Закона принципима локалне самоуправе. Према том принципу и поменутој обавезујућој законској одредби сваки пренос нових функција на јединице локалне самоуправе има бити праћен "финансијским средствима потребним за њихово ефикасно извршавање". Због тога је у оспореној одредби морао бити предвиђен начин обезбјеђења тих додатних средстава уколико је виши орган власти наметнуо стриктну обавезу. У складу са наведеним, исти принципи важе и у односу на оспорену одредбу члана 112. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, у којем се, иако разумски оправдано у смислу увећања, стриктно прописује висина обавезног процента 15% накнаде за сваки сат пасивног дежурства. При томе није консултована јединица локална самоуправа, нити јој је дата могућност да искаже став о властитим финансијским могућностима у овом погледу, па би требало да виши органи власти обезбиједе средства за ту намјену, што није предвиђено.

У односу на тачку 2. изреке Пресуде у оба оспорена члана је прописано да ће јединица локалне самоуправе самостално донијети властити пропис о увећању плата запосленика утврђивањем "аналогних критерија" из оспорених чланова. Ставом 3. члана 192. федералног Закона о заштити и спашавању и ставом 1. члана 62. кантоналног Закона о заштити и спашавању, прописано је увећање до 20% за одређене категорије запослених у кантоналној, односно федералној управи. Разумски оправдано увећање, при чему Уставни суд Федерације напомиње да није стриктно од стране виших нивоа власти (Федерације и Кантона), као у претходном случају, прописан тачно утврђен проценат увећања, него оквирни максимум (до 20%). Прописивање оквирног максимума, уз одредбу која даје општинама могућност да својим актом утврде "аналогне критерије" за плате запослених у Општинској служби цивилне заштите, према ставу Уставног суда Федерације не може се оцијенити као повреда права на локалну самоуправу. Оно је такве природе да оставља локалној заједници, па и подносиоцу овог захтјева, простор да у складу са властитим могућностима пропише својим унутрашњим актом који је то проценат увећања који би та локална заједница могла финансирати. Из тих разлога

Уставни суд Федерације сматра да у односу на тачку 2. изреке Пресуде није повријеђено право на локалну самоуправу Општине Сребреник.

На основу изнесених чињеница и правних утврђења, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Ову пресуду Уставни суд Федерације донио је већином гласова у саставу: Александра Мартиновић, председница Суда, Весна Будимир, Мирјана Чучковић, др сц. Шахбаз Цихановић, проф. др Един Муминовић, др сц. Ката Сењак и Младен Срдић, судије Суда.

Председница
Уставног суда Федерације
Босне и Херцеговине
Александра Мартиновић, с. р.

Број У-17/17
25. септембра 2018. године
Сарајево

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ ДР СЦ. ШАХБАЗА ЦИХАНОВИЋА

уз Пресуду Уставног суда Федерације Босне и
Херцеговине, број: У-17/17 донесену на 279. сједници
одржаној дана 25.09.2018. године

На основу члана 21. Пословника Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине¹ дајем издвојено мишљење како слиједи:

Не саглашавајући се са Пресудом у предмету У-17/17 у поступку заштите права на локалну самоуправу по захтјеву Начелника Општине Сребреник, гласао сам против доношења такве пресуде и њеног образложења, издвајајући свој глас са захтјевом да се моје издвојено мишљење објави уз објаву Пресуде у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Гласао сам против као судија а не као припадник једног народа.

Разлози за гласање против такве пресуде и њеног образложења били су ми искључиво уставноправне нарави.

Имам снажан дојам да се и поводом разматрања и одлучивања о тако важном уставноправном питању, и у овом предмету, тумачењу оспораваних правних норми и у вези са заштитом права на локалну самоуправу, од стране овог Суда прилази без потребног уважавања критерија који се односе на утврђивање правог садржаја и смисла оспораваних правних норми, друштвених и других односа у Босни и Херцеговини/Федерацији Босне и Херцеговине у којима су настале те правне норме (оцасио легис), као и сврхе, узрока, разлога и циља оспораваних закона (ратио легис).

С тим у вези, сматрам посебно упитним, заључивање Суда и доношење одлуке само и на основу, по моме мишљењу, скромних реферата², али и без елементарне мериторне и контрадикторне расправе³, док забрињавајућом сматрам чињеницу да овај Суд тако важне уставносудске одлуке, па и ову пресуду, доноси у правилу, на нејавним сједницама, без учешћа било какве, а посебно стручне јавности, што је противно не само унутрашњим актима Суда, него и елементарним стандардима јавности рада Суда и транспарентности доношења одлука, а посебно утврђивања неспорног чињеничног и правног стања као темеља доношења правилне судске одлуке, а потом и стандардима системског тумачења правне норме и закључивања из супротности, помоћу којих би се, с обзиром на уставни карактер уставносудске одлуке, свака таква одлука морала

заснивати на релевантним анализама, неспорно утврђеном чињеничном стању и релевантном праву, и на концу, утврђивању повезаности једне (оспорене) правне норме са другим правним нормама (у Уставу, преузетом међународном праву и закону), и њене припадности правном систему као таквом.

Слиједом наведеног, логично је у првом реду, подсетити на члан П.А.1. и 2. Устава Федерације Босне и Херцеговине који се односи на људска права и основне слободе, као и поглавља III, V, VI и VIa Устава Федерације⁴ о подјели надлежности између федералне и кантоналне власти и о кантоналној, општинским и градским властима и њиховим надлежностима, те с тим у вези, да се тумачење Устава Федерације и Европске повеље о локалној самоуправи⁵ с једне стране, као и Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине⁶, и оспорених закона, с друге стране, мора цијенити и са становишта јединствене примјене права, а у конкретном случају, и правне сигурности човјека и грађанина у систему заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Федерацији/Босни и Херцеговини.

Посебно је поразна чињеница да Уставни суд Федерације, одлучујући о оваквим захтјевима за осигуравање заштите права на локалну самоуправу, занемарује поглавље VII Устава Федерације, према којем, међународни уговори и други споразуми који су на снази у Босни и Херцеговини и Федерацији, те општа правила међународног права чине дио законодавства Федерације, а да у случају несагласности међународног уговора, односно споразума и законодавства, преовладава међународни уговор, односно споразум.⁷

Доносећи у конкретном случају Пресуду⁸ којом се: "1. Утврђује да је члановима 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09), повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу", и истовремено, којом се: "2. Утврђује да чланом 192. Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10) и чланом 62. Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону ("Службене новине Тузланског кантона", бр. 10/08 и 8/15), није повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу", Уставни суд Федерације дакле, истом Пресудом, чак у истом предмету, **различито одлучује о истој материји**⁹ која је уређена од стране овлаштеног законодавног тијела Федерације у основном, у суштини органском и системском закону, који са друга два проведбена закона, Федерација односно Тузлански кантон, у оквирима такође, својих уставних надлежности, на јединственим основама, уређују **систем, финансирање и све видове** заштите и спашавања људи, биљног и животињског свијета, материјалних, културних, историјских и других добара и околине од природних и других несрећа, а који се

¹ "Службене новине Федерације БиХ", број 40/10 и 18/16.

² Види Реферат судије извјештоца у предмету У-17/17 од 02.03.2018. и Допуну реферата од 14.09.2018. године.

³ Види Записник са 279. сједнице Уставног суда у вези са разматрањем предмета У-17/17 и доношење Пресуде.

⁴ Одлука о проглашењу Устава Федерације Босне и Херцеговине и Устав Федерације Босне и Херцеговине објављени су у „Службеним новинама Федерације БиХ“, број: 1/94 од 21.7.1994. године.

⁵ Уредба о ратификацији Европске повеље о локалној самоуправи, "Службени лист СР БиХ", број 31/94.

⁶ "Службене новине Федерације БиХ", број 49/06.

⁷ Види, Амандман XVIII на Устав Федерације.

⁸ Види, Пресуда број: У-17/17, Нови текст за Верификацију, која је као таква, верификована на 280. сједници Суда од 5. октобра 2018. године.

⁹ Подвукао аутор Издвојеног мишљења.

организују и проводе у складу са принципима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, као и преузетим међународним обавезама Босне и Херцеговине/Федерације.

Поступајући на тај начин, Уставни суд Федерације несумњиво занемарује правну нарав заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, али и међусобну условљеност преузетих међународних обавеза Босне и Херцеговине/Федерације о заштити људи и материјалних добара, а тиме и односе органског, системског федералног Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа и истог таквог кантоналног закона, те појединачног, федералног Закона о заштити од пожара и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, а посебно занемарује идентичне правне институте у свим наведеним законима, у којима се они појављују посебно ради осигурања принципа владавине права, односно принципа правне сигурности и извјесности.

Исто тако је забрињавајуће да се приликом доношења наведене Пресуде, Уставни суд Федерације некритички позива и на своју досадашњу праксу и пресуде у предметима: У-9/16; У-34/16; У-21/17 и У-27/17¹, иако појединачно, и по суштини и садржају уставно-правног питања, односно спора, нити су исти нити могу бити исти, јер сваки предмет пред судом, а нарочито пред Уставним судом, је "предмет за себе," док свака чињенична и правна ситуација захтијева своју одлуку, која мора бити образложена примјеном стандарда образложене судске одлуке.

Полазећи од предњег, гласао сам и против верификације и образложења наведене Пресуде² јер сматрам да њено такво образложење не задовољава елементарне стандарде који произилазе из права на правично суђење које јамчи члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и стога, што право на образложену судску одлуку укључујући њен садржај али и њену форму, има прије свега странка у поступку, али и шира јавност, те да од образложене судске одлуке зависи велико повјерење странке и јавности у рад судова, и коначно, што образложена судска одлука обезбјеђује право на правну сигурност и владавину права генерално.

Наиме, образложена судска одлука и у овом случају, је била дужност Уставног суда Федерације, она је морала садржавати, али не садржи, размотрена сва суштинска питања која странке у конкретном предмету проблематизирају као и сва релевантна уставно-правна и чињенична питања и детаљне и јасне разлоге из којих Суд у конкретном случају одлучује на такав начин.

Управо супротно наведеном, у конкретном случају дакле, Уставни суд Федерације није размотрио и није одговорио на суштинска питања која су била кључна за доношење спорне Пресуде, а посебно:

- није утврдио на основу којег права и када је Федерација и иначе дужна, а посебно када се ради о обавезама из међународних уговора, примјеном Европске повеље о локалној самоуправи и Закона

о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине, приликом доношења системског и проведбених закона, а посебно закона и других прописа и аката у области заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа у складу са надлежностима Федерације, кантона, градова и општина, вршити консултације са нижим нивоима власти у Федерацији?

- да ли су, и ако јесу, у којој и каквој корелацији су оспорени закони са међународним уговорима и другим споразумима те општим правилима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, а које право чини дио законодавства Федерације и које, у случају неслагласности са законодавством Федерације, преовладава над домаћим законом?
- да ли се оспореним законима врши било какав пренос послова и надлежности Федерације, односно кантона, на јединице локалне самоуправе у области заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, и ако се врши пренос послова и надлежности, који су то послови и надлежности?
- да ли се чланом 112. и чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству врши пренос било којих надлежности и послова на Општину Сребреник као јединицу локалне самоуправе а који би захтијевали истовремени пренос средстава потребних за њихово обављање, и ако се врши пренос послова и надлежности, који су то пренесени послови и надлежности?
- да ли се и на који начин цитираним Законом, угрожава уставна и законом прописана надлежност као и буџет Општине Сребреник као јединице локалне самоуправе и чиме се доказује да се наведеним члановима цитираног закона ствара дисбаланс у платама осталих државних службеника и намјештеника а које су уређене Законом о платама и другим накнадама у органима власти Федерације БиХ?
- да ли се оспореним законима, а којима се у складу са принципима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, уређују и организују и проводе сви видови заштите од природних и других несрећа, и којим Федерација осигурава изградњу јединствене организације заштите и спашавања на територији Федерације, на било који начн, доводе у питање уставне надлежности кантона, односно општина и градова, ако се тим законима, а посебно Законом о заштити од пожара и ватрогаству, у цијелости поштује њихова надлежност да својим прописима уређују између осталог, организацију и начин функционисања заштите од пожара и ватрогаству на подручју кантона односно града и општине, као и да планирају и осигуравају финансијска средства у буџету кантона односно општине и града у оквиру својих надлежности?³.

¹ "Службене новине Федерације БиХ", број 1/17; "Службене новине Федерације БиХ", број 57/17; "Службене новине Федерације БиХ", број 92/17 и "Службене новине Федерације БиХ", број 11/18.

² Види Записник са 280. сједнице Уставног суда Федерације БиХ од 05.10.2018. године, на којој је Пресуда верификована и у погледу њеног образложења.

³ Види посебно: члан 1., члан 10., члан 14., члан 16, члан 20. до 55., члан 56. до 72., затим, члан 104. и члан 112. и члан 114. као и члан 131. до144. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, у којима је изразито наглашена правна нарав ватрогаства као дијела система заштите и спашавања људи и

На сва наведена суштинска питања која карактеришу околности конкретног случаја, Уставни суд Федерације не даје детаљне и јасне разлоге из којих би се несумњиво могло закључити да се члановима 112. и 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству поврјеђује право Општине Сребреник на локалну самоуправу, али, и на основу којих чињеница и разлога, и на основу којег права је извео закључак да се истовремено, члановима 192. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа и Законом о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тuzланском кантону, не поврјеђује право Општине Сребреник на локалну самоуправу, иако се ради о оспореним законима истог правног садржаја и правне природе уређених друштвених односа у складу са надлежностима Федерације, кантона и општина, и преузетим међународним обавезама.

Супротно томе, ова Пресуда и њено образложење је морала бити, али није, и у корелацији и са свим другим уставним правима Федерације/Босне и Херцеговине и других, кантоналних, градских и општинских власти, али и њиховим надлежностима и обавезама. Овом пресудом и њеним образложењем, дакле, не дају се одговори ни на једно суштинско питање које покрећу и проблематизирају странке у овом уставносудском поступку, него се наводи површно, произвољно утврђено чињенично стање које се подводи под произвољну примјену материјалног права, што скупа, не даје поуздане одговоре на питања које странке у поступку проблематизирају, а посебно, таква пресуда и такво образложење, не дају јасне разлоге из којих је Уставни суд својом таквом одлуком, истовремено трасирао и свако будуће одлучење о тако кардиналним питањима која се тичу законског уређења организације и система у области заштите и спасавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, као дијелу преузетих обавеза које несумњиво произилазе из међународних уговора и споразума који су саставни дио законодавства Федерације Босне и Херцеговине.¹

Уставни суд Федерације је при одлучивању у конкретном случају морао полазити од тога, али није, да заштићене уставне вриједности, али и право на локалну самоуправу, представљају основу кроз коју путем заштите уставности и законитости, као и заштите права на локалну самоуправу коју осигурава Уставни суд, треба цијенити сваку уставну, законску и другу општу норму у њезиној примјени и тумачењу, при чему је важно нагласити да се при том тумачењу, не може приступати на начин да се из јединствене уставне или законске цјелине и односа који се њоме успостављају, извлачи једна одредба, која се онда, тумачи засебно и механички, независно од правне нарави друштвених односа и од свих осталих вриједности које су уставом као таквим и законом, заштићене.

Супротно становишту Уставног суда, несумњиво је да се у конкретном случају, ниједном одредбом било којег од цитираних закона, а посебно не члановима 112. и 114. федералног Закона о заштити од пожара и ватрогаству, на јединице локалне самоуправе на тиме нити на Општину Сребреник, не преносе нити им се додјељују било која права, обавезе или одговорности мимо њихове уставне и законом прописане надлежности а које би захтијевале истовремени пријенос средстава потребних за њихово вршење, те да стога није основан навод подносиоца, а нити је на праву заснована

одлука Уставног суда, да се оспореним Законом из било којег разлога наведеног у овој Пресуди, поврјеђује право Општине Сребреник на локалну самоуправу, односно, да оспорени Закон није донесен сагласно члановима 56. и 58. Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине, у вези са чланом 5. Европске повеље о локалној самоуправи.

Управо супротно становишту Уставног суда у конкретној Пресуди као и њеном образложењу, Федерација Босне и Херцеговине, односно Тuzлански кантон су наведеним законима, а посебно Законом о заштити од пожара и ватрогаству, као дијелу заштите и спасавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, са циљем осигурања изградње јединствене организације заштите и спасавања на територији Федерације у складу са принципима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа², на цјеловит начин уредили и конкретизовали надлежности Федерације, кантона, градова и општина у области заштите од пожара и ватрогаству, при чему кантони, градови и општине, између осталог, **потпуно самостално и у оквиру својих надлежности, својим прописом** уређују организацију и начин функционисања заштите од пожара и ватрогаству, **као и осигуравају финансијска средства** у буџету кантона односно града и општине потребна за заштиту од пожара, али самостално уређују и сва друга питања и врше све друге послове заштите и спасавања у складу са законом и другим прописима, у оквирима својих надлежности.³

Из наведених разлога гласао сам против наведене Пресуде као и њеног образложења.

У Сарајеву, 18.10.2018. године

Судија
Уставног суда
Федерације Босне и Херцеговине
Др sc. **Шахбаз Цихановић**, с. р.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine odlučujući o zahtjevu Načelnika Opštine Srebrenik za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u vezi sa čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, članom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu, na osnovu člana IV.C.3.10. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa Amandmanom XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici bez javne rasprave, održanoj dana 25.09.2018. godine, donio je

PRESUDU

1. Utvrđuje se da je čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu.
2. Utvrđuje se da članom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i članom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog

материјалних добара од природних и других несрећа у Федерацији Босне и Херцеговине као дијела међународних обавеза Босне и Херцеговине.

¹ Види, Пресуда - Нови текст за верификацију, Тачка 7. Чињенично стање и став Уставног суда Федерације, страна 8., 9. и 10.

² Види, члан 4. Закона. Подвукао судија др sc. Цихановић.

³ Види члан 27. Закона.

- kantona", br.: 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu.
3. Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenim novinama Tuzlanskog kantona" i "Službenom glasniku Opštine Srebrenik".

Образложење

1. Podnosilac zahtjeva i predmet zahtjeva

Načelnik Opštine Srebrenik (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva) podnio je Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustavni sud Federacije) dana 03.02.2017. godine zahtjev za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u vezi sa primjenom čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu (u daljem tekstu: osporeni članovi Zakona o zaštiti od požara), člana 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: osporeni član federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju) i člana 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu (u daljem tekstu: osporeni član kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju).

2. Stranke u postupku

Na osnovu Amandmana XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stranke u ovom postupku su: Načelnik Opštine Srebrenik, kao podnosilac zahtjeva, te Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Skupština Tuzlanskog kantona, kao donosioci zakona čije su odredbe osporene.

3. Bitni navodi podnosioca zahtjeva

Podnosilac zahtjeva navodi da odredbe o regulisanju plata i naknada u osporenim članovima Zakona o zaštiti od požara koje se odnose na povećanje plata licima koja rade u profesionalnim vatrogasnim jedinicama i upravama civilne zaštite, povrjeđuju pravo jedinice lokalne samouprave jer propisuju da za vrijeme provedeno na pasivnom dežurstvu (pripravnost za rad) starješini vatrogasne jedinice i vatrogascu ili drugom licu, pripada 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva. Isto tako je propisano da se zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva, visina sredstava za plate starješina profesionalne vatrogasne jedinice, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici, te tijelima uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, kao i za inspektore određuje kao za državne službenike i namještenike uvećana za 30%, a da ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici imaju dodatak na platu do 20%. Radna mjesta za koja se predviđaju navedena uvećanja plata utvrđuju se u pravilniku o platama i naknadama organa uprave civilne zaštite opštine i kantona, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu jedinicu utvrđena u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji tih organa.

U zahtjevu podnosilac dalje navodi da osporeni članovi federalnog i kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju, povrjeđuju pravo jedinice lokalne samouprave jer identično propisuju da se zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za njihovo obavljanje u budžetu Federacije, odnosno Kantona, visina sredstava za plate rukovodilaca, službenika i namještenika Federalne, odnosno Kantonalne uprave određuje kao u federalnim, odnosno kantonalnim organima uprave uvećana do 20%. Vrsta poslova i broj izvršilaca koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Federalne, odnosno Kantonalne uprave. Isto tako je propisano da će opština svojim propisom utvrditi analogne kriterije za plate zaposlenika u opštinskoj službi civilne zaštite.

Podnosilac zahtjeva smatra da ovakva zakonska rješenja stvaraju disbalans u platama namještenika i državnih službenika koji obavljaju poslove u vatrogasnoj jedinici i civilnoj zaštiti i djeluju destimulativno na posao koji obavljaju ostali državni službenici i namještenici.

Ovakve obavezujuće zakonske odredbe prisiljavaju Opštinu Srebrenik da vrši isplate uvećanih plata nezavisno od svojih mogućnosti, a na štetu ostalih izvršilaca koji primaju platu iz budžeta kojim je ograničena masa sredstava namijenjenih za plate zaposlenika u opštinskim organima uprave. Na navedeni način uvećanje plate nije vezano za bilo koje konkretne poslove, osim potrebe za sistematizovanje radnog mjesta u vatrogasnoj formaciji, odnosno službi civilne zaštite. Podnosilac zahtjeva ističe da kod donošenja navedenih zakona nisu obavljene konsultacije sa Opštinom Srebrenik kao jedinicom lokalne samouprave, a ni putem Saveza opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, što je, po njegovom mišljenju, u suprotnosti sa odredbom člana 4. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, te odredbama člana 8. stav 2. i čl. 10., 11., 53., 56. i 58. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09 – u daljem tekstu: Zakon o principima lokalne samouprave).

Ukazuje na odredbu člana 23. stav 1. Zakona o platama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/10, 111/12 i 20/17) kojim je propisano da dodatak na platu po osnovu posebnih uslova rada za vatrogasce iznosi do 30% od osnovne plate. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva ovakvim zakonskim rješenjem zakonodavac je ostavio mogućnost lokalnoj samoupravi da u svojim aktima kojim reguliše plate i naknade ima slobodu u određivanju visine procenta dodatka na platu za vatrogasce.

Predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će utvrditi da su osporeni članovi federalnih i kantonalnog zakona doneseni bez saglasnosti Opštine Srebrenik, što je u suprotnosti sa Zakonom o principima lokalne samouprave, te da se zakonodavac obaveže da odredbe istih usaglasi, pristupi postupku donošenja amandmana na zakone uz obaveznu zakonsku proceduru za usvajanje. Isto tako predlaže da Ustavni sud Federacije utvrdi da je osporenim članovima federalnih i kantonalnog zakona Opštini Srebrenik povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu, jer su joj nametnute obaveze bez dodjele sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

4. Bitni navodi odgovora na zahtjev

U skladu sa članom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03), Ustavni sud Federacije je aktom broj U-17/17 od 15.02.2017. godine zatražio od Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Skupštine Tuzlanskog kantona da u roku od 30 dana dostave odgovor na zahtjev. Takođe istog dana i u istom roku, Ustavni sud Federacije je zatražio izjašnjenje od Saveza opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine da li je i na koji način učestvovao u postupku konsultacija prije donošenja pomenutih zakona u ime Opštine Srebrenik.

Skupština Tuzlanskog kantona u odgovoru, broj 02-49-112-6/17 od 14.03.2017. godine, koji je dostavljen Ustavnom sudu Federacije dana 16.03.2017. godine, ističe da je prilikom donošenja kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju zatraženo mišljenje Ureda za zakonodavstvo Tuzlanskog kantona na nacrt ovog zakona, broj 18/34-462/08 od 17.04.2008. godine, zatim mišljenje istog ureda za zakonodavstvo na prijedlog kantonalnog zakona, broj 18/01-34-462/08 od 12.09.2008. godine. Nakon toga je Skupština Tuzlanskog kantona na 29. sjednici održanoj 30.06.2008. godine utvrdila nacrt navedenog zakona i na taj način

je omogućena javna rasprava koja je obavljena u svim opštinama na području tog kantona. U odgovoru se naglašava da je nakon provedene javne rasprave konstatovano da ni jedna opština sa područja tog kantona nije uputila primjedbe i prijedloge na prijedlog zakona. Prema navodima iz odgovora na zahtjev, kantonalnim Zakonom o zaštiti i spašavanju regulisane su nadležnosti kantonalnih organa vlasti u organizovanju, razvoju, pripremanju i upotrebi snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Kada je u pitanju opština, navodi se da je ovim zakonom u načelu definisan rad samo dva opštinska organa, i to: Opštinskog štaba civilne zaštite i Opštinskog operativnog centra civilne zaštite, jer se osnovna pitanja detaljno regulišu odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja opštine. Ističe se da je članom 29. tačka 1. i članom 30. federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđeno da opština donosi odluku o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja na svom području i osigurava njeno provođenje. Navodi se da se ovom odlukom, između ostalog, uređuju i pitanja finansiranja i naknada. U odgovoru se napominje da prava zaposlenika iz radnog odnosa, koja su uređena kantonalnim zakonom, se odnose na zaposlenike u kantonalnim organima, pa tako i prava zaposlenika po osnovu uslova rada, gdje je predviđeno uvećanje sredstava za plate do 20%, a ostvarivanje ovog prava bliže se uređuje pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Kantonalne civilne zaštite (član 62. st. (1) i (2) kantonalnog zakona). Dalje se navodi da je u stavu (3) istog člana propisano da će opština svojim propisom utvrditi analogne kriterije za prava zaposlenika po osnovu uslova rada u opštinskoj službi civilne zaštite. Napominje se da tom prilikom nije utvrđen nikakav procenat uvećanja, što znači da svaka opština ima pravo da svojom odlukom i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji to pitanje uredi, a da pri tom ne bude odstupanja u procentima iznad 20% koliko je propisan maksimalan iznos u kantonalnim organima. Opštine bi dakle, trebale voditi računa da taj iznos ne prelazi i da odluče da li će to uvećanje iznositi 0,5%, 5% ili 15%, i sl. I na kraju ističu da je osporenim članom kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju svakoj jedinici lokalne samouprave ostavljena sloboda da prilikom donošenja svojih akata ovu oblast samostalno reguliše i da se opredijeli o visini uvećanja po osnovu uslova rada za svoje zaposlenike, odnosno da to uvećanje kantonalnim zakonom nije fiksno utvrđeno. Iz navedenih razloga Skupština Tuzlanskog kantona predlaže da Ustavni sud Federacije odbije zahtjev podnosioca kao neosnovan.

Savez opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine je dopisom broj 143/17 od 17.02.2017. godine obavijestio Ustavni sud Federacije da nije bio konsultovan u postupku donošenja osporenih zakona.

Predstavnički dom i Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine nisu dostavili tražene odgovore.

5. Relevantno pravo

A) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Amandman XCVI

U članu IV.C.10 iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti opštine i gradovi, kao i udruženja opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev opštinskog ili gradskog vijeća, načelnika opštine ili gradonačelnika grada, ili udruženja opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (4) i (5);

Član VI.2. (1).

(1) U opštini se ostvaruje lokalna samouprava.

B) Evropska povelja o lokalnoj samoupravi

Član 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Osnovna prava i dužnosti lokalnih vlasti bit će utvrđeni ustavom ili statutom, time se, međutim, ne sprječava prenošenje na lokalne vlasti prava i odgovornosti za specifične zadatke, u skladu sa zakonom.
2. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u vezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.
3. Javni poslovi će se po pravilu, vršiti prije svega od strane onih vlasti koje su najbliže građanima. Prilikom prenošenja odgovornosti na neku drugu vlast vodit će se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.
4. Prava povjerena lokalnim vlastima će po pravilu biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od strane neke druge – centralne ili regionalne vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom.
5. U slučajevima prenošenja ovlaštenja sa centralnih i regionalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uslovima.
6. Lokalne vlasti će biti konsultovane, u najvećoj mogućoj mjeri, pravovremeno i na odgovarajući način, u procesu planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

C) Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)

Član 8. stav 2.

Ona će biti samostalna u odlučivanju o pitanjima iz vlastitih nadležnosti, koje ne mogu biti ograničene ili uskraćene od federalnih ili kantonalnih vlasti, osim u slučajevima i u okvirima utvrđenim ustavom i zakonom.

Član 10.

Poslovi federalnih i kantonalnih vlasti mogu biti povjereni jedinici lokalne samouprave zakonom nakon konsultovanja organa lokalnih vlasti kojima se navedeni poslovi povjeravaju, uzimajući u obzir princip supsidijarnosti i sposobnosti lokalnih vlasti i njihove administracije da te poslove efikasno obavljaju.

Član 11.

Prenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave biće praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

Član 53.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su da razmotre inicijative, prijedloge i sugestije jedinica lokalne samouprave i o svom stavu i preduzetim aktivnostima obavijeste jedinice lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana prijema inicijative, prijedloga ili sugestije.

Član 34.

Jedinice lokalne samouprave imaju pravo na odgovarajuće sopstvene finansijske izvore kojima lokalni organi mogu slobodno raspolagati u okviru svoje nadležnosti u skladu sa zakonom.

Jedan dio finansijskih izvora jedinica lokalne samouprave će se ostvarivati od lokalnih taksi i naknada čiju stopu jedinica lokalne samouprave utvrđuje u okviru zakona.

Finansijska sredstva jedinica lokalne samouprave biće srazmjerna njihovim nadležnostima koje su im dodijeljene

zakonom. Svaki prenos novih funkcija biće praćen finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje.

Zakonodavac je dužan da pribavi mišljenje od Saveza opština i gradova o svim pitanjima koja se odnose na dodjelu sredstava, kao i o svim promjenama zakona koje mogu uticati na finansijske obaveze jedinica lokalne samouprave.

U skladu sa utvrđenom fiskalnom politikom, zakonom se utvrđuju vrste poreza, naknada, doprinosa i taksu, koji u cjelini ili djelimično pripadaju jedinicama lokalne samouprave kao izvorni prihodi.

Član 56.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su u najvećoj mogućoj mjeri da konsultuju jedinice lokalne samouprave u postupku donošenja propisa koji ih se direktno tiču.

Konsultovanje u smislu prethodnog stava ovog člana federalne, odnosno kantonalne vlasti vrše putem saveza opština i gradova.

Član 58.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o osnovama lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95).

Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni dužni su da usklade svoje zakone sa ovim Zakonom, te da izvrše prenos poslova i nadležnosti, kao i odgovornosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Jedinice lokalne samouprave dužne su da usklade svoje statute sa ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe kantonalnih zakona o lokalnoj samoupravi i odredbe statuta jedinica lokalne samouprave koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

D) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10)

Član 2. stav 2.

Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća su od opšteg značaja za Federaciju.

Član 29.

U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja, opština odnosno Grad:

- 1) donosi odluku o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja opštine odnosno Grada i osigurava njeno provođenje u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona;
- 2) donosi program zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća opštine odnosno Grada;
- 3) planira i utvrđuje izvore finansiranja za izvršavanje poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti opštine odnosno Grada;
- 4) (...)

Član 30.

Propisom opštine odnosno Grada utvrđuju se nadležnosti opštinskih odnosno gradskih organa vlasti u izvršavanju poslova iz člana 29. ovog zakona u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona.

Član 192.

Na službenike i namještenike federalne uprave, primjenjuju se propisi koji važe za službenike u organima uprave Federacije, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Kada to zahtijevaju potrebe službe (dežurstva, obuke i vježbe, provjere spremnosti štabova, jedinica i službi civilne zaštite, akcije zaštite i spašavanja, te drugi neodložni poslovi),

službenici i namještenici federalne uprave dužni su te poslove obavljati i duže od punog radnog vremena, u skladu sa zakonom.

Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode poslova i odgovornosti za njihovo obavljanje u budžetu Federacije visina sredstava za plate rukovodilaca, službenika i namještenika federalne uprave određuje se kao u federalnim organima uprave, uvećana do 20%. Vrsta poslova i broj izvršilaca koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalne uprave.

Kantoni i opštine će svojim propisima utvrditi analogne kriterije iz ovoga člana za plate zaposlenika u kantonalnim upravama civilne zaštite i službama civilne zaštite opština.

E) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća

("Službene novine Federacije BiH", broj 22/06)

Član 91.

U članu 192. iza stava 3. dodaju se novi st. 4., 5., 6. i 7. koji glase:

"Za pripadnike timova za deminiranje koje organizuju Federalna i kantonalne uprave civilne zaštite koji se angažuju na poslovima deminiranja i uklanjanja NUS-a, pored prava utvrđenih Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini obezbjeđuje se i poseban dodatak u visini od najmanje 50% do 120% osnovne plate namještenika srednje školske spreme, zbog posebnih uslova rada, specifičnosti u obavljanju poslova i opasnosti po život na obavljanju poslova deminiranja. Taj dodatak pripada samo onda kada pripadnici tih timova neposredno na terenu obavljaju poslove deminiranja.

Pravilnikom o platama i naknadama Federalne uprave, odnosno kantonalne uprave civilne zaštite određuju se radna mjesta i pripadajući procenat posebnog dodatka iz člana 4. ovog člana.

Sredstva iz člana 4. ovog člana obezbjeđuju se u budžetu Federacije na prijedlog federalne uprave, odnosno u budžetu kantona na prijedlog kantonalne uprave civilne zaštite.

Odredbe ovog člana primjenjuju se i na timove za deminiranje koje formira opština".

Dosadašnji stav 4. postaje stav 8.

F) Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu

("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09)

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se organizacija i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i sprovođenje mjera zaštite od požara, organizacija i funkcionisanje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica i vatrogasaca, finansiranje i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije).

Član 3.

Zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća (u daljem tekstu: prirodne i druge nesreće) u Federaciji koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br.: 39/03 i 22/06), pa se radi toga zaštita od požara i vatrogastvo organizuju i funkcionišu u okviru tog sistema, a vrši se na način predviđen ovim zakonom.

Član 112.

Za vrijeme provedeno na pasivnom dežurstvu (pripravnost za rad), starješini vatrogasne jedinice i vatrogascu ili drugom licu, pripada 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva.

Evidenciju o vremenu pasivnog dežurstva iz stava 1. ovog člana, dužan je voditi starješina profesionalne vatrogasne jedinice.

Član 114.

Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva iz člana 68. ovog zakona, visina sredstava za plate starješine profesionalne vatrogasne jedinice, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici organa uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, kao i za inspektore iz člana 146. stav 1., člana 148. stav 1. i člana 151. stav 3. ovog zakona, određuju se kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim jedinicama imaju dodatak na platu do 20%.

Radna mjesta iz stava 1. ovog člana za koja pripada uvećanje plate za 30%, odnosno do 20%, utvrđuju se u pravilniku o platama i naknadama tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu jedinicu utvrđena u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji tih organa.

G) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15)

Član 62.

(Prava zaposlenih po osnovu uslova rada)

- (1) Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode poslova i odgovornosti za njihovo obavljanje, u budžetu Kantona visina sredstava za plate rukovodilaca, službenika i namještenika kantonalne uprave određuju se kao u kantonalnim organima uprave, uvećana do 20%.
- (2) Vrsta poslova i broj izvršilaca koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Kantonalne uprave.
- (3) Opština će svojim propisom utvrditi analogne kriterije iz ovog člana za plate zaposlenika u Opštinskoj službi civilne zaštite.

H) Zakon o platama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 45/10, 111/12 i 20/17)

Član 23.

Dodatak na platu po osnovu posebnih uslova rada

Dodatak na platu po osnovu posebnih uslova rada iznosi:

...

5) za vatrogasce u iznosu do 30% od osnovne plate;

(...)

6. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presuda broj U-9/16 od 30.11.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/17); Presuda broj U-34/16 od 14.06.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 57/17); Presuda broj U-21/17 od 25.10.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 92/17); Presuda broj U-27/17 od 29.11.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/18), i druge.

7. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

U rješavanju ovog ustavnopravnog predmeta Ustavni sud Federacije je nakon analize zahtjeva podnosioca, odgovora Skupštine Tuzlanskog kantona i priložene dokumentacije, kao i relevantnih ustavnih i zakonskih odredbi, utvrdio sljedeće:

Podnosilac u zahtjevu tvrdi da povreda prava na lokalnu samoupravu Opštini Srebrenik, u konkretnom slučaju, proističe iz odredbi tri zakona, i to: iz odredbi čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu koji je donesen na federalnom nivou,

odredbe člana 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća koji je takođe donesen na federalnom nivou, te iz odredbe člana 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu.

Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu propisano je da se tim Zakonom uređuje organizacija i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i sprovođenje mjera zaštite od požara, organizacija i funkcionisanje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica i vatrogasaca, finansiranje i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine. U istom Zakonu propisano je da zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća u Federaciji, koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, zbog čega se zaštita od požara i vatrogastvo organizuju i funkcionišu u okviru tog sistema. Zbog toga je, radi bolje i efikasnije organizacije, zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara izvršena podjela prava i dužnosti tijela Federacije, kantona, opštine i grada sa tačno određenim nadležnostima. Analogno ovome, Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu je propisano da se finansijska sredstva za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti Federacije osiguravaju u budžetu Federacije, a za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti kantona u budžetu kantona, te iz nadležnosti opštine i grada u budžetu opštine, odnosno grada. Istim Zakonom je propisan radno-pravni status vatrogasaca i njihove naknade gdje je utvrđeno da se na radne odnose vatrogasaca koji se nalaze u profesionalnoj jedinici kantona, opštine i grada primjenjuju propisi o radnim odnosima, koji važe za državne službenike tijela državne službe i namještenike tijela državne službe i to: za vatrogasce koji imaju visoku stručnu spremu, najmanje VII stepen primjenjuju se odredbe Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12 i 99/15), a za vatrogasce koji imaju višu ili srednju stručnu spremu i imaju status namještenika, primjenjuje se odredbe Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/05), te pitanja koja su određena ovim zakonom.

Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća propisano je da se tim zakonom uređuje sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća, prava i dužnosti građana i organa Federacije, kantona i opština, privrednih društava i drugih pravnih lica, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08). U istom Zakonu je propisano da poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća su od opšteg interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu na identičan način reguliše organizaciju i funkcionisanje zaštite od prirodnih i drugih nesreća, ali na teritoriji Tuzlanskog kantona.

Iz naprijed izloženog može se zaključiti da je u vezi sa organizovanjem i funkcionisanjem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i zaštite od požara i vatrogastva, planiranjem i provođenjem mjera zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nesreća, požara, zapošljavanjem, stručnim usavršavanjem zaposlenih lica i vatrogasaca, te u vezi sa finansiranjem i ostalim pitanjima bitnim

za organizovanje i funkcionisanje zaštite od prirodnih nesreća i požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine izvršena jasna podjela u pogledu nadležnosti u oblasti zaštite, kao i u pogledu finansiranja tih nadležnosti.

Prema navodima podnosioca zahtjeva razlog za pokretanje postupka zaštite prava na lokalnu samoupravu suštinski je to što su Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, a kasnije i Skupština Tuzlanskog kantona, prema njihovom stavu, osporenim članovima federalnih, a potom i kantonalnog zakona, propisali dodatne finansijske obaveze lokalnoj samoupravi, u vidu uvećanja plata, a bez dodjele neophodnih dodatnih finansijskih sredstava za tu svrhu.

U odnosu na tačku 1. izreke Presude, a u vezi sa članom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, Ustavni sud Federacije podsjeća na utvrđenu sudsku praksu i obrazloženje iz presuda ovog suda, kojima je utvrđena povreda prava na lokalnu samoupravu jer nisu izvršene nužne konsultacije sa jedinicom lokalne samouprave, što je i ovdje slučaj prema dopisu Saveza opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, broj 143/17 od 17.02.2017. godine, a osporenim odredbom je striktno propisana obaveza uvećanja plate za određene kategorije zaposlenih u fiksnom procentu "za 30%". Ustavni sud Federacije smatra, da se zbog toga osporenim odredbom remeti princip proporcionalnosti između nadležnosti jedinica lokalne samouprave koje su im dodijeljene zakonom i finansijskih sredstava koja su im na raspolaganju, koje je utvrđeno Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i izričito propisano odredbom člana 34. stav 3. Zakona principima lokalne samouprave. Prema tom principu i pomenutoj obavezujućoj zakonskoj odredbi svaki prenos novih funkcija na jedinice lokalne samouprave ima biti praćen "finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje". Zbog toga je u osporenoj odredbi morao biti predviđen način obezbjeđenja tih dodatnih sredstava ukoliko je viši organ vlasti nametnuo striktnu obavezu. U skladu sa navedenim, isti principi važe i u odnosu na osporenu odredbu člana 112. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojem se, iako razumski opravdano u smislu uvećanja, striktno propisuje visina obaveznog procenta 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva. Pri tome nije konsultovana jedinica lokalna samouprava, niti joj je data mogućnost da iskaže stav o vlastitim finansijskim mogućnostima u ovom pogledu, pa bi trebalo da viši organi vlasti obezbijede sredstva za tu namjenu, što nije predviđeno.

U odnosu na tačku 2. izreke Presude u oba osporena člana je propisano da će jedinica lokalne samouprave samostalno donijeti vlastiti propis o uvećanju plata zaposlenika utvrđivanjem "analognih kriterija" iz osporenih članova. Stavom 3. člana 192. federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju i stavom 1. člana 62. kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju, propisano je uvećanje do 20% za određene kategorije zaposlenih u kantonalnoj, odnosno federalnoj upravi. Razumski opravdano uvećanje, pri čemu Ustavni sud Federacije napominje da nije striktno od strane viših nivoa vlasti (Federacije i Kantona), kao u prethodnom slučaju, propisan tačno utvrđen procenat uvećanja, nego okvirni maksimum (do 20%). Propisivanje okvirnog maksimuma, uz odredbu koja daje opštinama mogućnost da svojim aktom utvrde "analogne kriterije" za plate zaposlenih u Opštinskoj službi civilne zaštite, prema stavu Ustavnog suda Federacije ne može se ocijeniti kao povreda prava na lokalnu samoupravu. Ono je takve prirode da ostavlja lokalnoj zajednici, pa i podnosiocu ovog zahtjeva, prostor da u skladu sa vlastitim mogućnostima propiše svojim unutrašnjim aktom koji je to procenat uvećanja koji bi ta lokalna zajednica mogla finansirati. Iz tih razloga Ustavni sud Federacije smatra da u odnosu na tačku 2. izreke Presude nije povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Opštine Srebrenik.

Na osnovu iznesenih činjenica i pravnih utvrđenja, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je većinom glasova u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, dr. sc. Šahbaz Džihanović, prof. dr. Edin Muminović, dr. sc. Kata Senjak i Mladen Srdić, sudije Suda.

Broj U-17/17
25. septembra 2018. godine
Sarajevo

Predsjednica
Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, s. r.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE DR. SC. ŠAHBAZA DŽIHANOVIĆA

uz Presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine,
broj U-17/17 donesenu na 279. sjednici održanoj dana
25.09.2018. godine

Na osnovu člana 21. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine ¹ dajem izdvojeno mišljenje kako slijedi:

Ne saglašavajući se sa Presudom u predmetu U-17/17 u postupku zaštite prava na lokalnu samoupravu po zahtjevu Načelnika Opštine Srebrenik, glasao sam protiv donošenja takve presude i njenog obrazloženja, izdvajajući svoj glas sa zahtjevom da se moje izdvojeno mišljenje objavi uz objavu Presude u "Službenim novinama Federacije BiH".

Glasao sam protiv kao sudija a ne kao pripadnik jednog naroda.

Razlozi za glasanje protiv takve presude i njenog obrazloženja bili su mi isključivo ustavnopravne naravi.

Imam snažan dojam da se i povodom razmatranja i odlučivanja o tako važnom ustavnopravnom pitanju, i u ovom predmetu, tumačenju osporavanih pravnih normi i u vezi sa zaštitom prava na lokalnu samoupravu, od strane ovog Suda prilazi bez potrebnog uvažavanja kriterija koji se odnose na utvrđivanje pravog sadržaja i smisla osporavanih pravnih normi, društvenih i drugih odnosa u Bosni i Hercegovini/Federaciji Bosne i Hercegovine u kojima su nastale te pravne norme (occasio legis), kao i svrhe, uzroka, razloga i cilja osporavanih zakona (ratio legis).

S tim u vezi, smatram posebno upitnim, zaključivanje Suda i donošenje odluke samo i na osnovu, po mome mišljenju, skromnih referata ², ali i bez elementarne meritorne i kontradiktorne rasprave ³, dok zabrinjavajućom smatram činjenicu da ovaj Sud tako važne ustavnosudske odluke, pa i ovu presudu, donosi u pravilu, na nejavnim sjednicama, bez učešća bilo kakve, a posebno stručne javnosti, što je protivno ne samo unutrašnjim aktima Suda, nego i elementarnim standardima javnosti rada Suda i transparentnosti donošenja odluka, a posebno utvrđivanja nespornog činjeničnog i pravnog stanja kao temelja donošenja pravilne sudske odluke, a potom i standardima sistemskog tumačenja pravne norme i zaključivanja iz suprotnosti, pomoću kojih bi se, s obzirom na ustavni karakter ustavnosudske odluke, svaka takva odluka morala zasnovati na relevantnim analizama, nesporno utvrđenom činjeničnom stanju i relevantnom pravu, i na koncu, utvrđivanju povezanosti jedne (osporene) pravne norme sa drugim pravnim normama (u Ustavu, preuzetom međunarodnom pravu i zakonu), i njene pripadnosti pravnom sistemu kao takvom.

¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 40/10 i 18/16.

² Vidi Referat sudije izvjestioca u predmetu U-17/17 od 02.03.2018. i Dopunu referata od 14.09.2018. godine.

³ Vidi Zapisnik sa 279. sjednice Ustavnog suda u vezi sa razmatranjem predmeta U-17/17 i donošenje Presude.

Slijedom navedenog, logično je u prvom redu, podsjetiti na član II.A.1. i 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji se odnosi na ljudska prava i osnovne slobode, kao i poglavlja III, V, VI i VIa Ustava Federacije¹ o podjeli nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti i o kantonalnoj, opštinskim i gradskim vlastima i njihovim nadležnostima, te s tim u vezi, da se tumačenje Ustava Federacije i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi² s jedne strane, kao i Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine³, i osporenih zakona, s druge strane, mora cijeniti i sa stanovišta jedinstvene primjene prava, a u konkretnom slučaju, i pravne sigurnosti čovjeka i građanina u sistemu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji/Bosni i Hercegovini.

Posebno je porazna činjenica da Ustavni sud Federacije, odlučujući o ovakvim zahtjevima za osiguravanje zaštite prava na lokalnu samoupravu, zanemaruje poglavlje VII Ustava Federacije, prema kojem, međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opšta pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije, a da u slučaju nesaglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.⁴

Donoseći u konkretnom slučaju Presudu⁵ kojom se: "1. Utvrđuje da je članovima 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu", i istovremeno, kojom se: "2. Utvrđuje da članom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i članom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu", Ustavni sud Federacije dakle, istom Presudom, čak u istom predmetu, **različito odlučuje o istoj materiji**⁶ koja je uređena od strane ovlaštenog zakonodavnog tijela Federacije u osnovnom, u suštini organskom i sistemskom zakonu, koji sa druga dva provedbena zakona, Federacija odnosno Tuzlanski kanton, u okvirima također, svojih ustavnih nadležnosti, na jedinstvenim osnovama, uređuju **sistem, finansiranje i sve vidove** zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoline od prirodnih i drugih nesreća, a koji se organizuju i provode u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i preuzetim međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine/Federacije.

Postupajući na taj način, Ustavni sud Federacije nesumnjivo zanemaruje pravnu narav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ali i međusobnu uslovljenost preuzetih međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine/Federacije o zaštiti ljudi i materijalnih dobara, a time i odnose organskog, sistemskog federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih

nesreća i istog takvog kantonalnog zakona, te pojedinačnog, federalnog Zakona o zaštiti od požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a posebno zanemaruje identične pravne institute u svim navedenim zakonima, u kojima se oni pojavljuju posebno radi osiguranja principa vladavine prava, odnosno principa pravne sigurnosti i izvjesnosti.

Isto tako je zabrinjavajuće da se prilikom donošenja navedene Presude, Ustavni sud Federacije nekritički poziva i na svoju dosadašnju praksu i presude u predmetima: U-9/16; U-34/16; U-21/17 i U-27/17⁷, iako pojedinačno, i po suštini i sadržaju ustavno-pravnog pitanja, odnosno spora, niti su isti niti mogu biti isti, jer svaki predmet pred sudom, a naročito pred Ustavnim sudom, je "predmet za sebe," dok svaka činjenična i pravna situacija zahtijeva svoju odluku, koja mora biti obrazložena primjenom standarda obrazložene sudske odluke.

Polazeći od prednjeg, glasao sam i protiv verifikacije i obrazloženja navedene Presude⁸ jer smatram da njeno takvo obrazloženje ne zadovoljava elementarne standarde koji proizilaze iz prava na pravično suđenje koje jamči član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i stoga, što pravo na obrazloženu sudska odluku uključujući njen sadržaj ali i njenu formu, ima prije svega stranka u postupku, ali i šira javnost, te da od obrazložene sudske odluke uveliko zavisi povjerenje stranke i javnosti u rad sudova, i konačno, što obrazložena sudska odluka obezbjeđuje pravo na pravnu sigurnost i vladavinu prava generalno.

Naime, obrazložena sudska odluka i u ovom slučaju, je bila dužnost Ustavnog suda Federacije, ona je morala sadržavati, ali ne sadrži, razmotrena sva suštinska pitanja koja stranke u konkretnom predmetu problematiziraju kao i sva relevantna ustavno-pravna i činjenična pitanja i detaljne i jasne razloge iz kojih Sud u konkretnom slučaju odlučuje na takav način.

Upravo suprotno navedenom, u konkretnom slučaju dakle, Ustavni sud Federacije nije razmotrio i nije odgovorio na suštinska pitanja koja su bila ključna za donošenje sporne Presude, a posebno:

- nije utvrdio na osnovu kojeg prava i kada je Federacija i inače dužna, a posebno kada se radi o obavezama iz međunarodnih ugovora, primjenom Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, prilikom donošenja sistemskog i provedbenih zakona, a posebno zakona i drugih propisa i akata u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa nadležnostima Federacije, kantona, gradova i opština, vršiti konsultacije sa nižim nivoima vlasti u Federaciji?
- da li su, i ako jesu, u kojoj i kakvoj korelaciji su osporeni zakoni sa međunarodnim ugovorima i drugim sporazumima te opštim pravilima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a koje pravo čini dio zakonodavstva Federacije i koje, u slučaju nesaglasnosti sa zakonodavstvom Federacije, preovladava nad domaćim zakonom?

¹ Odluka o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine objavljeni su u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 1/94 od 21.7.1994. godine.

² Uredba o ratifikaciji Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, "Službeni list SR BiH", broj 31/94.

³ "Službene novine Federacije BiH", broj 49/06.

⁴ Vidi, Amandman XVIII na Ustav Federacije.

⁵ Vidi, Presuda broj U-17/17, Novi tekst za Verifikaciju, koja je kao takva, verifikovana na 280. sjednici Suda od 5. oktobra 2018. godine.

⁶ Podvukao autor Izdvojenog mišljenja.

⁷ "Službene novine Federacije BiH", broj 1/17; "Službene novine Federacije BiH" broj 57/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 92/17 i "Službene novine Federacije BiH", broj 11/18.

⁸ Vidi Zapisnik sa 280. sjednice Ustavnog suda Federacije BiH od 05.10.2018. godine, na kojoj je Presuda verifikovana i u pogledu njenog obrazloženja.

- da li se osporenim zakonima vrši bilo kakav prijenos poslova i nadležnosti Federacije, odnosno kantona, na jedinice lokalne samouprave u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to poslovi i nadležnosti?
- da li se članom 112. i članom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu vrši prijenos bilo kojih nadležnosti i poslova na Opštinu Srebrenik kao jedinicu lokalne samouprave a koji bi zahtijevali istovremeni prijenos sredstava potrebnih za njihovo obavljanje, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to preneseni poslovi i nadležnosti?
- da li se i na koji način ciranim Zakonom, ugrožava ustavna i zakonom propisana nadležnost kao i budžet Opštine Srebrenik kao jedinice lokalne samouprave i čime se dokazuje da se navedenim članovima citiranog zakona stvara disbalans u platama ostalih državnih službenika i namještenika a koje su uređene Zakonom o platama i drugim naknadama u organima vlasti Federacije BiH?
- da li se osporenim zakonima, a kojima se u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uređuju i organizuju i provode svi vidovi zaštite od prirodnih i drugih nesreća, i kojim Federacija osigurava izgradnju jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije, na bilo koji naćn, dovode u pitanje ustavne nadležnosti kantona, odnosno opština i gradova, ako se tim zakonima, a posebno Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u cijelosti poštuje njihova nadležnost da svojim propisima uređuju između ostalog, organizaciju i naćin funkcionisanja zaštite od požara i vatrogastvo na području kantona odnosno grada i opštine, kao i da planiraju i osiguravaju finansijska sredstva u budžetu kantona odnosno opštine i grada u okviru svojih nadležnosti?¹.

Na sva navedena suštinska pitanja koja karakterišu okolnosti konkretnog slućaja, Ustavni sud Federacije ne daje detaljne i jasne razloge iz kojih bi se nesumnjivo moglo zaključiti da se članovima 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu povrjeđuje pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu, ali, i na osnovu kojih ćinjenica i razloga, i na osnovu kojeg prava je izveo zaključak da se istovremeno, članovima 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu, ne povrjeđuje pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu, iako se radi o osporenim zakonima istog pravnog sadržaja i pravne prirode uređenih društvenih odnosa u skladu sa nadležnostima Federacije, kantona i opština, i preuzetim međunarodnim obavezama.

Suprotno tome, ova Presuda i njeno obrazloženje je morala biti, ali nije, i u korelaciji i sa svim drugim ustavnim pravima Federacije/Bosne i Hercegovine i drugih, kantonalnih, gradskih i opštinskih vlasti, ali i njihovim nadležnostima i obavezama. Ovom presudom i njenim obrazloženjem, dakle, ne daju se odgovori ni na jedno suštinsko pitanje koje pokreću i

problematiciraju stranke u ovom ustavnosudskom postupku, nego se navodi površno, proizvoljno utvrđeno ćinjenićno stanje koje se podvodi pod proizvoljnu primjenu materijalnog prava, što skupa, ne daje pouzdane odgovore na pitanja koje stranke u postupku problematiciraju, a posebno, takva presuda i takvo obrazloženje, ne daju jasne razloge iz kojih je Ustavni sud svojom takvom odlukom, istovremeno trasirao i svako buduće odlučenje o tako kardinalnim pitanjima koja se tiću zakonskog uređenja organizacije i sistema u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao dijelu preuzetih obaveza koje nesumnjivo proizilaze iz međunarodnih ugovora i sporazuma koji su sastavni dio zakonodavstva Federacije Bosne i Hercegovine.²

Ustavni sud Federacije je pri odlučivanju u konkretnom slućaju morao polaziti od toga, ali nije, da zaštićene ustavne vrijednosti, ali i pravo na lokalnu samoupravu, predstavljaju osnovu kroz koju putem zaštite ustavnosti i zakonitosti, kao i zaštite prava na lokalnu samoupravu koju osigurava Ustavni sud, treba cijeniti svaku ustavnu, zakonsku i drugu opštu normu u njezinoj primjeni i tumaćenju, pri ćemu je važno naglasiti da se pri tom tumaćenju, ne može pristupati na naćin da se iz jedinstvene ustavne ili zakonske ćjeline i odnosa koji se njome uspostavljaju, izvlaći jedna odredba, koja se onda, tumaći zasebno i mehanićki, nezavisno od pravne naravi društvenih odnosa i od svih ostalih vrijednosti koje su ustavom kao takvim i zakonom, zaštićene.

Suprotno stanovištu Ustavnog suda, nesumnjivo je da se u konkretnom slućaju, nijednom odredbom bilo kojeg od citiranih zakona, a posebno ne ćlanovima 112. i 114. federalnog Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, na jedinice lokalne samouprave pa time niti na Opštinu Srebrenik, ne prenose niti im se dodjeljuju bilo koja prava, obaveze ili odgovornosti mimo njihove ustavne i zakonom propisane nadležnosti a koje bi zahtijevale istovremeni prijenos sredstava potrebnih za njihovo vršenje, te da stoga nije osnovan navod podnosioca, a niti je na pravu zasnovana odluka Ustavnog suda, da se osporenim Zakonom iz bilo kojeg razloga navedenog u ovoj Presudi, povrjeđuje pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu, odnosno, da osporeni Zakon nije donesen saglasno ćlanovima 56. i 58. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, u vezi sa ćlanom 5. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi.

Upravo suprotno stanovištu Ustavnog suda u konkretnoj Presudi kao i njenom obrazloženju, Federacija Bosne i Hercegovine, odnosno Tuzlanski kanton su navedenim zakonima, a posebno Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, kao dijelu zaštite i spašavanja ljudi i matrijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, sa **ćiljem osiguranja izgradnje jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća**³, na ćjelovit naćin uredili i konkretizovali nadležnosti Federacije, kantona, gradova i opština u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu, pri ćemu kantoni, gradovi i opštine, između ostalog, **potpuno samostalno i u okviru svojih nadležnosti, svojim propisom** uređuju organizaciju i naćin funkcionisanja zaštite od požara i vatrogastvo, **kao i osiguravaju finansijska sredstva** u budžetu kantona odnosno grada i opštine potrebna za zašćitu od požara, ali samostalno uređuju i sva druga pitanja i vrše sve druge poslove

¹ Vidi posebno: ćlan 1., ćlan 10., ćlan 14., ćlan 16, ćlan 20. do 55., ćlan 56. do 72., zatim, ćlan 104. i ćlan 112. i ćlan 114. kao i ćlan 131. do144. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojima je izrazito naglašena pravna narav vatrogastva kao dijela sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine kao dijela međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

² Vidi, Presuda - Novi tekst za verifikaciju, Taćka 7. Ćinjenićno stanje i stav Ustavnog suda Federacije, strana 8., 9. i 10.

³ Vidi, ćlan 4. Zakona. Podvukao sudija dr. sc. Džihanović.

zaštite i spašavanja u skladu sa zakonom i drugim propisima, u okvirima svojih nadležnosti.¹

Iz navedenih razloga glasao sam protiv navedene Presude kao i njenog obrazloženja.

U Sarajevu, 18.10.2018. godine

Sudija
Ustavnog suda
Federacije Bosne i Hercegovine
Dr. sc. **Šahbaz Džihanović**, s. r.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine odlučujući o zahtjevu Načelnika Općine Srebrenik za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u svezi s čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, člankom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda i člankom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu, na temelju članka IV.C.3.10. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u svezi s Amandmanom XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici bez javne rasprave, održanoj dana 25.09.2018. godine, donio je

PRESUDU

1. Utvrđuje se da je čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu.
2. Utvrđuje se da člankom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i člankom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu.
3. Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenim novinama Tuzlanskog kantona" i "Službenom glasniku Općine Srebrenik".

Obrazloženje

1. Podnositelj zahtjeva i predmet zahtjeva

Načelnik Općine Srebrenik (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud Federacije) dana 03.02.2017. godine zahtjev za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u svezi s primjenom čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu (u daljnjem tekstu: osporeni članci Zakona o zaštiti od požara), članka 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda (u daljnjem tekstu: osporeni članak federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju) i članka 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu (u daljnjem tekstu: osporeni članak kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju).

2. Stranke u postupku

Na temelju Amandmana XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stranke u ovom postupku su: Načelnik Općine Srebrenik, kao podnositelj zahtjeva, te Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Skupština Tuzlanskog kantona, kao donositelji zakona čije su odredbe osporene.

3. Bitni navodi podnosioca zahtjeva

Podnositelj zahtjeva navodi da odredbe o reguliranju plaća i naknada u osporenim člancima Zakona o zaštiti od požara koje se odnose na povećanje plaća osobama koje rade u profesionalnim vatrogasnim postrojbama i upravama civilne zaštite, povrjeđuju pravo jedinice lokalne samouprave jer propisuju da za vrijeme provedeno na pasivnom dežurstvu (pripravnost za rad) zapovjedniku vatrogasne postrojbe i vatrogascu ili drugoj osobi, pripada 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva. Isto tako je propisano da se zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva, visina sredstava za plaće zapovjednika profesionalne vatrogasne postrojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi, te tijelima uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, kao i za inspektore određuje kao za državne službenike i namještenike uvećana za 30%, a da ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi imaju dodatak na plaću do 20%. Radna mjesta za koja se predviđaju navedena uvećanja plaća utvrđuju se u pravilniku o plaćama i naknadama organa uprave civilne zaštite općine i kantona, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu postrojbu utvrđena u pravilniku o unutarnjem ustrojstvu tih organa.

U zahtjevu podnositelj dalje navodi da osporeni članci federalnog i kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju, povrjeđuju pravo jedinice lokalne samouprave jer istovjetno propisuju da se zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za njihovo obavljanje u proračunu Federacije, odnosno Kantona, visina sredstava za plaće rukovoditelja, službenika i namještenika Federalne, odnosno Kantonalne uprave određuje kao u federalnim, odnosno kantonalnim organima uprave uvećana do 20%. Vrsta poslova i broj izvršitelja koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se u pravilniku o unutarnjem ustrojstvu Federalne, odnosno Kantonalne uprave. Isto tako je propisano da će općina svojim propisom utvrditi analogne kriterije za plaće uposlenika u općinskoj službi civilne zaštite.

Podnositelj zahtjeva smatra da ovakva zakonska rješenja stvaraju disbalans u plaćama namještenika i državnih službenika koji obavljaju poslove u vatrogasnoj postrojbi i civilnoj zaštiti i djeluju destimulativno na posao koji obavljaju ostali državni službenici i namještenici.

Ovakve obvezujuće zakonske odredbe prisiljavaju Općinu Srebrenik da vrši isplate uvećanih plaća neovisno od svojih mogućnosti, a na štetu ostalih izvršitelja koji primaju plaću iz proračuna kojim je ograničena masa sredstava namijenjenih za plaće uposlenika u općinskim organima uprave. Na navedeni način uvećanje plaće nije vezano za bilo koje konkretne poslove, osim potrebe za sistematiziranje radnog mjesta u vatrogasnoj formaciji, odnosno službi civilne zaštite. Podnositelj zahtjeva ističe da kod donošenja navedenih zakona nisu obavljene konzultacije sa Općinom Srebrenik kao jedinicom lokalne samouprave, a ni putem Saveza općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, što je, po njegovom mišljenju, u suprotnosti s odredbom članka 4. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, te odredbama članka 8. stavak 2. i čl. 10., 11., 53., 56. i 58. Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09 – u daljnjem tekstu: Zakon o načelima lokalne samouprave).

Ukazuje na odredbu članka 23. stavak 1. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/10, 111/12 i 20/17) kojim je propisano da dodatak na plaću na temelju posebnih uvjeta rada za vatrogasce iznosi do 30% od osnovne plaće. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva ovakvim zakonskim rješenjem zakonodavac je ostavio mogućnost lokalnoj samoupravi da u

¹ Vidi član 27. Zakona.

svojem aktima kojim regulira plaće i naknade ima slobodu u određivanju visine procenta dodatka na plaću za vatrogasce.

Predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će utvrditi da su osporeni članci federalnih i kantonalnog zakona doneseni bez suglasnosti Općine Srebrenik, što je u suprotnosti sa Zakonom o načelima lokalne samouprave, te da se zakonodavac obveže da odredbe istih usuglasi, pristupi postupku donošenja amandmana na zakone uz obveznu zakonsku proceduru za usvajanje. Isto tako predlaže da Ustavni sud Federacije utvrdi da je osporenim člancima federalnih i kantonalnog zakona Općini Srebrenik povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu, jer su joj nametnute obveze bez dodjele sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

4. Bitni navodi odgovora na zahtjev

Sukladno s člankom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03), Ustavni sud Federacije je aktom broj U-17/17 od 15.02.2017. godine zatražio od Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Skupštine Tuzlanskog kantona da u roku od 30 dana dostave odgovor na zahtjev. Također istog dana i u istom roku, Ustavni sud Federacije je zatražio izjašnjenje od Saveza općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine da li je i na koji način učestvovao u postupku konzultacija prije donošenja pomenutih zakona u ime Općine Srebrenik.

Skupština Tuzlanskog kantona u odgovoru, broj 02-49-112-6/17 od 14.03.2017. godine, koji je dostavljen Ustavnom sudu Federacije dana 16.03.2017. godine, ističe da je prilikom donošenja kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju zatraženo mišljenje Ureda za zakonodavstvo Tuzlanskog kantona na nacrt ovog zakona, broj 18/34-462/08 od 17.04.2008. godine, zatim mišljenje istog ureda za zakonodavstvo na prijedlog kantonalnog zakona, broj 18/01-34-462/08 od 12.09.2008. godine. Nakon toga je Skupština Tuzlanskog kantona na 29. sjednici održanoj 30.06.2008. godine utvrdila nacrt navedenog zakona i na taj način je omogućena javna rasprava koja je obavljena u svim općinama na području tog kantona. U odgovoru se naglašava da je nakon provedene javne rasprave konstatirano da ni jedna općina s područja tog kantona nije uputila primjedbe i prijedloge na prijedlog zakona. Prema navodima iz odgovora na zahtjev, kantonalnim Zakonom o zaštiti i spašavanju regulirane su nadležnosti kantonalnih organa vlasti u organiziranju, razvoju, pripremanju i uporabi snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda. Kada je u pitanju općina, navodi se da je ovim zakonom u načelu definiran rad samo dva općinska organa, i to: Općinskog štaba civilne zaštite i Općinskog operativnog centra civilne zaštite, jer se temeljna pitanja detaljno reguliraju odlukom o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja općine. Ističe se da je člankom 29. točka 1. i člankom 30. federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđeno da općina donosi odluku o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja na svom području i osigurava njeno provođenje. Navodi se da se ovom odlukom, između ostalog, uređuju i pitanja financiranja i naknada. U odgovoru se napominje da prava uposlenika iz radnog odnosa, koja su uređena kantonalnim zakonom, se odnose na uposlenike u kantonalnim organima, pa tako i prava uposlenika na temelju uvjeta rada, gdje je predviđeno uvećanje sredstava za plaće do 20%, a ostvarivanje ovog prava bliže se uređuje pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Kantonalne civilne zaštite (članak 62. st. (1) i (2) kantonalnog zakona). Dalje se navodi da je u stavku (3) istog članka propisano da će općina svojim propisom utvrditi analogne kriterije za prava uposlenika na temelju uvjeta rada u općinskoj službi civilne zaštite. Napominje se da tom prilikom nije utvrđen nikakav procenat

uvećanja, što znači da svaka općina ima pravo da svojom odlukom i pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu to pitanje uredi, a da pri tom ne bude odstupanja u procentima iznad 20% koliko je propisan maksimalan iznos u kantonalnim organima. Općine bi dakle, trebale voditi računa da taj iznos ne prelaze i da odluče da li će to uvećanje iznositi 0,5%, 5% ili 15%, i sl. I na kraju ističu da je osporenim člankom kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju svakoj jedinici lokalne samouprave ostavljena sloboda da prilikom donošenja svojih akata ovu oblast samostalno regulira i da se opredijeli o visini uvećanja na temelju uvjeta rada za svoje uposlenike, odnosno da to uvećanje kantonalnim zakonom nije fiksno utvrđeno. Iz navedenih razloga Skupština Tuzlanskog kantona predlaže da Ustavni sud Federacije odbije zahtjev podnosioca kao neutemeljen.

Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine je dopisom broj 143/17 od 17.02.2017. godine obavijestio Ustavni sud Federacije da nije bio konzultiran u postupku donošenja osporenih zakona.

Zastupnički dom i Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine nisu dostavili tražene odgovore.

5. Relevantno pravo

A) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Amandman XCVI

U članku IV.C.10 iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

"(3) Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (4) i (5);

Članak VI.2. (1).

(1) U općini se ostvaruje lokalna samouprava.

B) Europska povelja o lokalnoj samoupravi

Članak 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Osnovna prava i dužnosti lokalnih vlasti bit će utvrđeni ustavom ili statutom, time se, međutim, ne sprječava prenošenje na lokalne vlasti prava i odgovornosti za specifične zadatke, sukladno sa zakonom.
2. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u svezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.
3. Javni poslovi će se po pravilu, vršiti prije svega od strane onih vlasti koje su najbliže građanima. Prilikom prenošenja odgovornosti na neku drugu vlast vodit će se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.
4. Prava povjerena lokalnim vlastima će po pravilu biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od strane neke druge – centralne ili regionalne vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom.
5. U slučajevima prenošenja ovlaštenja s centralnih i regionalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uvjetima.
6. Lokalne vlasti će biti konzultirane, u najvećoj mogućoj mjeri, blagovremeno i na odgovarajući način, u procesu

planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

C) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)

Članak 8. stavak 2.

Ona će biti samostalna u odlučivanju o pitanjima iz vlastitih nadležnosti, koje ne mogu biti ograničene ili uskraćene od federalnih ili kantonalnih vlasti, osim u slučajevima i u okvirima utvrđenim ustavom i zakonom.

Članak 10.

Poslovi federalnih i kantonalnih vlasti mogu biti povjereni jedinici lokalne samouprave zakonom nakon konzultiranja organa lokalnih vlasti kojima se navedeni poslovi povjeravaju, uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti i sposobnosti lokalnih vlasti i njihove administracije da te poslove efikasno obavljaju.

Članak 11.

Prijenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave biće praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

Članak 53.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su da razmotre inicijative, prijedloge i sugestije jedinica lokalne samouprave i o svom stavu i poduzetim aktivnostima obavijeste jedinice lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana prijema inicijative, prijedloga ili sugestije.

Članak 34.

Jedinice lokalne samouprave imaju pravo na odgovarajuće sopstvene finansijske izvore kojima lokalni organi mogu slobodno raspolagati u okviru svoje nadležnosti sukladno sa zakonom.

Jedan dio finansijskih izvora jedinica lokalne samouprave će se ostvarivati od lokalnih pristojbi i naknada čiju stopu jedinica lokalne samouprave utvrđuje u okviru zakona.

Financijska sredstva jedinica lokalne samouprave biće srazmjerna njihovim nadležnostima koje su im dodijeljene zakonom. Svaki prijenos novih funkcija biće praćen finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje.

Zakonodavac je dužan da pribavi mišljenje od Saveza općina i gradova o svim pitanjima koja se odnose na dodjelu sredstava, kao i o svim promjenama zakona koje mogu utjecati na finansijske obveze jedinica lokalne samouprave.

Sukladno sa utvrđenom fiskalnom politikom, zakonom se utvrđuju vrste poreza, naknada, doprinosa i pristojbi, koji u cjelini ili djelomično pripadaju jedinicama lokalne samouprave kao izvorni prihodi.

Članak 56.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su u najvećoj mogućoj mjeri da konzultiraju jedinice lokalne samouprave u postupku donošenja propisa koji ih se direktno tiču.

Konzultiranje u smislu prethodnog stavka ovog članka federalne, odnosno kantonalne vlasti vrše putem saveza općina i gradova.

Članak 58.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o osnovama lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95).

Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni dužni su da usklade svoje zakone sa ovim Zakonom, te da izvrše prijenos poslova i nadležnosti, kao i odgovornosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Jedinice lokalne samouprave dužne su da usklade svoje statute s ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe kantonalnih zakona o lokalnoj samoupravi i odredbe statuta jedinica lokalne samouprave koje su u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

D) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda

("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10)

Članak 2. stavak 2.

Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda su od općeg značaja za Federaciju.

Članak 29.

U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja, općina odnosno Grad:

- 1) donosi odluku o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja općine odnosno Grada i osigurava njeno provođenje sukladno sa ovim zakonom i propisima kantona;
- 2) donosi program zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda općine odnosno Grada;
- 3) planira i utvrđuje izvore financiranja za izvršavanje poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine odnosno Grada;
- 4) (...)

Članak 30.

Propisom općine odnosno Grada utvrđuju se nadležnosti općinskih odnosno gradskih organa vlasti u izvršavanju poslova iz članka 29. ovog zakona sukladno sa ovim zakonom i propisima kantona.

Članak 192.

Na službenike i namještenike federalne uprave, primjenjuju se propisi koji važe za službenike u organima uprave Federacije, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Kada to zahtijevaju potrebe službe (dežurstva, obuke i vježbe, provjere spremnosti štabova, jedinica i službi civilne zaštite, akcije zaštite i spašavanja, te drugi neodložni poslovi), službenici i namještenici federalne uprave dužni su te poslove obavljati i duže od punog radnog vremena, sukladno sa zakonom.

Zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode poslova i odgovornosti za njihovo obavljanje u proračunu Federacije visina sredstava za plaće rukovoditelja, službenika i namještenika federalne uprave određuje se kao u federalnim organima uprave, uvećana do 20%. Vrsta poslova i broj izvršitelja koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Federalne uprave.

Kantoni i općine će svojim propisima utvrditi analogne kriterije iz ovoga članka za plaće uposlenika u kantonalnim upravama civilne zaštite i službama civilne zaštite općina.

E) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda

("Službene novine Federacije BiH", broj 22/06)

Članak 91.

U članku 192. iza stavka 3. dodaju se novi st. 4., 5., 6. i 7. koji glase:

"Za pripadnike timova za deminiranje koje organiziraju Federalna i kantonalne uprave civilne zaštite koji se angažiraju na poslovima deminiranja i uklanjanja NUS-a, pored prava utvrđenih Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini obezbjeđuje se i poseban dodatak u visini od najmanje 50% do 120% osnovne plaće namještenika srednje školske spreme, zbog

posebnih uvjeta rada, specifičnosti u obavljanju poslova i opasnosti po život na obavljanju poslova deminiranja. Taj dodatak pripada samo onda kada pripadnici tih timova neposredno na terenu obavljaju poslove deminiranja.

Pravilnikom o plaćama i naknadama Federalne uprave, odnosno kantonalne uprave civilne zaštite određuju se radna mjesta i pripadajući procenat posebnog dodatka iz članka 4. ovog članka.

Sredstva iz članka 4. ovog članka obezbjeđuju se u proračunu Federacije na prijedlog federalne uprave, odnosno u proračunu kantona na prijedlog kantonalne uprave civilne zaštite.

Odredbe ovog članka primjenjuju se i na timove za deminiranje koje formira općina".

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 8.

F) Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09)

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se organizacija i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i sprovođenje mjera zaštite od požara, organizacija i funkcioniranje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje uposlenih osoba i vatrogasaca, financiranje i druga pitanja od značaja za ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacije).

Članak 3.

Zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: prirodne i druge nesreće) u Federaciji koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03 i 22/06), pa se radi toga zaštita od požara i vatrogastvo ustrojavaju i funkcioniraju u okviru tog sustava, a vrši se na način predviđen ovim zakonom.

Članak 112.

Za vrijeme provedeno na pasivnom dežurstvu (pripravnost za rad), zapovjedniku vatrogasne postrojbe i vatrogascu ili drugoj osobi, pripada 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva.

Evidenciju o vremenu pasivnog dežurstva iz stavka 1. ovog članka, dužan je voditi zapovjednik profesionalne vatrogasne postrojbe.

Članak 114.

Zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva iz članka 68. ovog zakona, visina sredstava za plaće zapovjednika profesionalne vatrogasne postrojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi organa uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, kao i za inspektore iz članka 146. stavak 1., članka 148. stavak 1. i članka 151. stavak 3. ovog zakona, određuju se kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim postrojbama imaju dodatak na plaću do 20%.

Radna mjesta iz stavka 1. ovog članka za koja pripada uvećanje plaće za 30%, odnosno do 20%, utvrđuju se u pravilniku o plaćama i naknadama tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu postrojbu utvrđena u pravilniku o unutarnjoj sistematizaciji tih organa.

G) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15)

Članak 62.

(Prava uposlenih na temelju uvjeta rada)

- (1) Zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode poslova i odgovornosti za njihovo obavljanje, u proračunu Kantona visina sredstava za plate rukovodilaca, službenika i namještenika kantonalne uprave određuju se kao u kantonalnim organima uprave, uvećana do 20%.
- (2) Vrsta poslova i broj izvršitelja koji ostvaruju ovo pravo utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Kantonalne uprave.
- (3) Općina će svojim propisom utvrditi analogne kriterije iz ovog članka za plaće uposlenika u Općinskoj službi civilne zaštite.

H) Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 45/10, 111/12 i 20/17)

Članak 23.

Dodatak na plaću na temelju posebnih uvjeta rada
Dodatak na plaću na temelju posebnih uvjeta rada iznosi:

- ...
5) za vatrogasce u iznosu do 30% od osnovne plaće;
(...)

6. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presuda broj U-9/16 od 30.11.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/17); Presuda broj U-34/16 od 14.06.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 57/17); Presuda broj U-21/17 od 25.10.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 92/17); Presuda broj U-27/17 od 29.11.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/18), i druge.

7. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

U rješavanju ovog ustavnopravnog predmeta Ustavni sud Federacije je nakon analize zahtjeva podnositelja, odgovora Skupštine Tuzlanskog kantona i priložene dokumentacije, kao i relevantnih ustavnih i zakonskih odredbi, utvrdio sljedeće:

Podnositelj u zahtjevu tvrdi da povreda prava na lokalnu samoupravu Općini Srebrenik, u konkretnom slučaju, proističe iz odredbi tri zakona, i to: iz odredbi čl. 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu koji je donesen na federalnom nivou, odredbe članka 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda koji je također donesen na federalnom nivou, te iz odredbe članka 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu.

Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu propisano je da se tim Zakonom uređuje ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i sprovođenje mjera zaštite od požara, ustrojstvo i funkcioniranje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje uposlenih osoba i vatrogasaca, financiranje i druga pitanja od značaja za ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine. U istom Zakonu propisano je da zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća u Federaciji, koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, zbog čega se zaštita od požara i vatrogastvo ustrojavaju i funkcioniraju u okviru tog sustava. Zbog toga je, radi bolje i efikasnije organizacije, zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara izvršena podjela prava i dužnosti tijela

Federacije, kantona, općine i grada sa tačno određenim nadležnostima. Analogno ovome, Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu je propisano da se finansijska sredstva za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti Federacije osiguravaju u proračunu Federacije, a za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti kantona u proračunu kantona, te iz nadležnosti općine i grada u proračunu općine, odnosno grada. Istim Zakonom je propisan radno-pravni status vatrogasaca i njihove naknade gdje je utvrđeno da se na radne odnose vatrogasaca koji se nalaze u profesionalnoj postrojbi kantona, općine i grada primjenjuju propisi o radnim odnosima, koji važe za državne službenike tijela državne službe i namještenike tijela državne službe i to: za vatrogasce koji imaju visoku stručnu spremu, najmanje VII stupanj primjenjuju se odredbe Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12 i 99/15), a za vatrogasce koji imaju višu ili srednju stručnu spremu i imaju status namještenika, primjenjuje se odredbe Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/05), te pitanja koja su određena ovim zakonom.

Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda propisano je da se tim zakonom uređuje sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća, prava i dužnosti građana i organa Federacije, kantona i općina, gospodarskih društava i drugih pravnih osoba, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji Bosne i Hercegovine, a sukladno s Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08). U istom Zakonu je propisano da poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda su od općeg interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu na istovjetan način regulira ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od prirodnih i drugih nepogoda, ali na teritoriji Tuzlanskog kantona.

Iz naprijed izloženog može se zaključiti da je u svezi s ustrojstvom i funkcioniranjem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, kao i zaštite od požara i vatrogastva, planiranjem i provođenjem mjera zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda, požara, upošljavanjem, stručnim usavršavanjem uposlenih osoba i vatrogasaca, te u svezi s financiranjem i ostalim pitanjima bitnim za ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od prirodnih nepogoda i požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine izvršena jasna podjela u pogledu nadležnosti u oblasti zaštite, kao i u pogledu financiranja tih nadležnosti.

Prema navodima podnositelja zahtjeva razlog za pokretanje postupka zaštite prava na lokalnu samoupravu suštinski je to što su Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, a kasnije i Skupština Tuzlanskog kantona, prema njihovom stavu, osporenim člancima federalnih, a potom i kantonalnog zakona, propisali dodatne finansijske obveze lokalnoj samoupravi, u vidu uvećanja plaća, a bez dodjele neophodnih dodatnih finansijskih sredstava za tu svrhu.

U odnosu na točku 1. izreke Presude, a u svezi s člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, Ustavni sud Federacije podsjeća na utvrđenu sudsku praksu i obrazloženje iz presuda ovog suda, kojima je utvrđena povreda prava na lokalnu samoupravu jer nisu izvršene nužne konzultacije s jedinicom lokalne samouprave, što je i ovdje slučaj prema dopisu Saveza općina i gradova Federacije Bosne i

Hercegovine, broj 143/17 od 17.02.2017. godine, a osporenim odredbom je striktno propisana obveza uvećanja plaće za određene kategorije uposlenih u fiksnom procentu "za 30%". Ustavni sud Federacije smatra, da se zbog toga osporenim odredbom remeti načelo proporcionalnosti između nadležnosti jedinica lokalne samouprave koje su im dodijeljene zakonom i finansijskih sredstava koja su im na raspolaganju, koje je utvrđeno Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i izričito propisano odredbom članka 34. stavak 3. Zakona načelima lokalne samouprave. Prema tom načelu i pomenutoj obvezujućoj zakonskoj odredbi svaki prijenos novih funkcija na jedinice lokalne samouprave ima biti praćen "finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje". Zbog toga je u osporenoj odredbi morao biti predviđen način obezbjeđenja tih dodatnih sredstava ukoliko je viši organ vlasti nametnuo striktnu obvezu. Sukladno s navedenim, ista načela važe i u odnosu na osporenu odredbu članka 112. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojem se, iako razumski opravdano u smislu uvećanja, striktno propisuje visina obveznog procenta 15% naknade za svaki sat pasivnog dežurstva. Pri tome nije konzultirana jedinica lokalna samouprava, niti joj je data mogućnost da iskaže stav o vlastitim finansijskim mogućnostima u ovom pogledu, pa bi trebalo da viši organi vlasti obezbijede sredstva za tu namjenu, što nije predviđeno.

U odnosu na točku 2. izreke Presude u oba osporena članka je propisano da će jedinica lokalne samouprave samostalno donijeti vlastiti propis o uvećanju plaća uposlenika utvrđivanjem "analognih kriterija" iz osporenih članaka. Stavkom 3. članka 192. federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju i stavkom 1. članka 62. kantonalnog Zakona o zaštiti i spašavanju, propisano je uvećanje do 20% za određene kategorije uposlenih u kantonalnoj, odnosno federalnoj upravi. Razumski opravdano uvećanje, pri čemu Ustavni sud Federacije napominje da nije striktno od strane viših nivoa vlasti (Federacije i Kantona), kao u prethodnom slučaju, propisan tačno utvrđen procenat uvećanja, nego okvirni maksimum (do 20%). Propisivanje okvirnog maksimuma, uz odredbu koja daje općinama mogućnost da svojim aktom utvrde "analogne kriterije" za plaće uposlenih u Općinskoj službi civilne zaštite, prema stavu Ustavnog suda Federacije ne može se ocijeniti kao povreda prava na lokalnu samoupravu. Ono je takve prirode da ostavlja lokalnoj zajednici, pa i podnositelju ovog zahtjeva, prostor da sukladno s vlastitim mogućnostima propiše svojim unutarnjim aktom koji je to procenat uvećanja koji bi ta lokalna zajednica mogla financirati. Iz tih razloga Ustavni sud Federacije smatra da u odnosu na točku 2. izreke Presude nije povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Općine Srebrenik.

Na temelju iznesenih činjenica i pravnih utvrđenja, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je većinom glasova u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, dr. sc. Šahbaz Džihanić, prof. dr. Edin Muminović, dr. sc. Kata Senjak i Mladen Srdić, suci Suda.

Broj U-17/17
25. rujna 2018. godine
Sarajevo

Predsjednica
Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, v. r.

**IZDOJENO MIŠLJENJE SUCA
DR. SC. ŠAHBAZA DŽIHANOVIĆA
uz Presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine,
broj U-17/17 donesenu na 279. sjednici održanoj dana
25.09.2018. godine**

Na temelju članka 21. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine¹ dajem izdvojeno mišljenje kako slijedi:

Ne suglašavajući se s Presudom u predmetu U-17/17 u postupku zaštite prava na lokalnu samoupravu po zahtjevu Načelnika Općine Srebrenik, glasovao sam protiv donošenja takve presude i njenog obrazloženja, izdvajajući svoj glas sa zahtjevom da se moje izdvojeno mišljenje objavi uz objavu Presude u "Službenim novinama Federacije BiH".

Glasovao sam protiv kao sudac a ne kao pripadnik jednog naroda.

Razlozi za glasovanje protiv takve presude i njenog obrazloženja bili su mi isključivo ustavnopravne naravi.

Imam snažan dojam da se i povodom razmatranja i odlučivanja o tako važnom ustavnopravnom pitanju, i u ovom predmetu, tumačenju osporavanih pravnih normi i u svezi sa zaštitom prava na lokalnu samoupravu, od strane ovog Suda prilazi bez potrebnog uvažavanja kriterija koji se odnose na utvrđivanje pravog sadržaja i smisla osporavanih pravnih normi, društvenih i drugih odnosa u Bosni i Hercegovini/Federaciji Bosne i Hercegovine u kojima su nastale te pravne norme (occasio legis), kao i svrhe, uzroka, razloga i cilja osporavanih zakona (ratio legis).

S tim u svezi, smatram posebno upitnim, zaključivanje Suda i donošenje odluke samo i na temelju, po mome mišljenju, skromnih referata², ali i bez elementarne meritorne i kontradiktorne rasprave³, dok zabrinjavajućom smatram činjenicu da ovaj Sud tako važne ustavnosudske odluke, pa i ovu presudu, donosi u pravilu, na nejavnim sjednicama, bez učešća bilo kakve, a posebice stručne javnosti, što je protivno ne samo unutarnjim aktima Suda, nego i elementarnim standardima javnosti rada Suda i transparentnosti donošenja odluka, a posebice utvrđivanja nespornog činjeničnog i pravnog stanja kao temelja donošenja pravilne sudske odluke, a potom i standardima sistemskog tumačenja pravne norme i zaključivanja iz suprotnosti, pomoću kojih bi se, s obzirom na ustavni karakter ustavnosudske odluke, svaka takva odluka morala temeljiti na relevantnim analizama, nesporno utvrđenom činjeničnom stanju i relevantnom pravu, i na koncu, utvrđivanju povezanosti jedne (osporene) pravne norme s drugim pravnim normama (u Ustavu, preuzetom međunarodnom pravu i zakonu), i njene pripadnosti pravnom sustavu kao takvom.

Slijedom navedenog, logično je u prvom redu, podsjetiti na članak II.A.1. i 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji se odnosi na ljudska prava i temeljne slobode, kao i poglavlja III, V, VI i VIa Ustava Federacije⁴ o podjeli nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti i o kantonalnoj, općinskim i gradskim vlastima i njihovim nadležnostima, te s tim u svezi, da se tumačenje Ustava Federacije i Europske povelje o lokalnoj samoupravi⁵ s jedne strane, kao i Zakona o načelima lokalne

samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine⁶, i osporenih zakona, s druge strane, mora cijeniti i sa stanovišta jedinstvene primjene prava, a u konkretnom slučaju, i pravne sigurnosti čovjeka i građanina u sustavu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji/Bosni i Hercegovini.

Posebice je porazna činjenica da Ustavni sud Federacije, odlučujući o ovakvim zahtjevima za osiguravanje zaštite prava na lokalnu samoupravu, zanemaruje poglavlje VII Ustava Federacije, prema kojem, međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije, a da u slučaju nesuglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.⁷

Donoseći u konkretnom slučaju Presudu⁸ kojom se: "1. Utvrđuje da je člancima 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu", i istovremeno, kojom se: "2. Utvrđuje da člankom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i člankom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu", Ustavni sud Federacije dakle, istom Presudom, čak u istom predmetu, **različito odlučuje o istoj materiji**⁹ koja je uređena od strane ovlaštenog zakonodavnog tijela Federacije u osnovnom, u suštini organskom i sistemskom zakonu, koji sa druga dva provedbena zakona, Federacija odnosno Tuzlanski kanton, u okvirima također, svojih ustavnih nadležnosti, na jedinstvenim osnovama, uređuju **sustav, financiranje i sve vidove** zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, povijesnih i drugih dobara i okoline od prirodnih i drugih nepogoda, a koji se organiziraju i provode sukladno s načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, kao i preuzetim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine/Federacije.

Postupajući na taj način, Ustavni sud Federacije nesumnjivo zanemaruje pravnu narav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, ali i međusobnu uvjetovanost preuzetih međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine/Federacije o zaštiti ljudi i materijalnih dobara, a time i odnose organskog, sistemskog federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda i istog takvog kantonalnog zakona, te pojedinačnog, federalnog Zakona o zaštiti od požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, a posebice zanemaruje istovjetne pravne institute u svim navedenim zakonima, u kojima se oni pojavljuju posebice radi osiguranja načela vladavine prava, odnosno načela pravne sigurnosti i izvjesnosti.

Isto tako je zabrinjavajuće da se prilikom donošenja navedene Presude, Ustavni sud Federacije nekritički poziva i na svoju dosadašnju praksu i presude u predmetima U-9/16; U-

¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 40/10 i 18/16.

² Vidi Referat suca izvjestitelja u predmetu U-17/17 od 02.03.2018. i Dopunu referata od 14.09.2018. godine.

³ Vidi Zapisnik sa 279. sjednice Ustavnog suda u svezi s razmatranjem predmeta U-17/17 i donošenje Presude.

⁴ Odluka o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine objavljeni su u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 1/94 od 21.7.1994. godine.

⁵ Uredba o ratifikaciji Europske povelje o lokalnoj samoupravi, "Službeni list SR BiH", broj 31/94.

⁶ "Službene novine Federacije BiH", broj 49/06.

⁷ Vidi, Amandman XVIII na Ustav Federacije.

⁸ Vidi, Presuda broj U-17/17, Novi tekst za Verifikaciju, koja je kao takva, verificirana na 280. sjednici Suda od 5. listopada 2018. godine.

⁹ Podvukao autor Izdvojenog mišljenja.

34/16; U-21/17 i U-27/17¹, iako pojedinačno, i po suštini i sadržaju ustavno-pravnog pitanja, odnosno spora, niti su isti niti mogu biti isti, jer svaki predmet pred sudom, a naročito pred Ustavnim sudom, je "predmet za sebe," dok svaka činjenična i pravna situacija zahtijeva svoju odluku, koja mora biti obrazložena primjenom standarda obrazložene sudske odluke.

Polazeći od prednjeg, glasovao sam i protiv verifikacije i obrazloženja navedene Presude² jer smatram da njeno takvo obrazloženje ne zadovoljava elementarne standarde koji proizilaze iz prava na pravično suđenje koje jamči članak II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i stoga, što pravo na obrazloženu sudsku odluku uključujući njen sadržaj ali i njenu formu, ima prije svega stranka u postupku, ali i šira javnost, te da od obrazložene sudske odluke uveliko ovisi povjerenje stranke i javnosti u rad sudova, i konačno, što obrazložena sudska odluka obezbjeđuje pravo na pravnu sigurnost i vladavinu prava generalno.

Naime, obrazložena sudska odluka i u ovom slučaju, je bila dužnost Ustavnog suda Federacije, ona je morala sadržavati, ali ne sadrži, razmotrena sva suštinska pitanja koja stranke u konkretnom predmetu problematiziraju kao i sva relevantna ustavno-pravna i činjenična pitanja i detaljne i jasne razloge iz kojih Sud u konkretnom slučaju odlučuje na takav način.

Upravo suprotno navedenom, u konkretnom slučaju dakle, Ustavni sud Federacije nije razmotrio i nije odgovorio na suštinska pitanja koja su bila ključna za donošenje sporne Presude, a posebice:

- nije utvrdio na temelju kojeg prava i kada je Federacija i inače dužna, a posebice kada se radi o obvezama iz međunarodnih ugovora, primjenom Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, prilikom donošenja sistemskog i provedbenih zakona, a posebice zakona i drugih propisa i akata u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda sukladno s nadležnostima Federacije, kantona, gradova i općina, vršiti konzultacije s nižim nivoima vlasti u Federaciji?
- da li su, i ako jesu, u kojoj i kakvoj korelaciji su osporeni zakoni s međunarodnim ugovorima i drugim sporazumima te općim pravilima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, a koje pravo čini dio zakonodavstva Federacije i koje, u slučaju nesuglasnosti sa zakonodavstvom Federacije, prevladava nad domaćim zakonom?
- da li se osporenim zakonima vrši bilo kakav prijenos poslova i nadležnosti Federacije, odnosno kantona, na jedinice lokalne samouprave u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to poslovi i nadležnosti?
- da li se člankom 112. i člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu vrši prijenos bilo kojih nadležnosti i poslova na Općinu Srebrenik kao jedinicu lokalne samouprave a koji bi zahtijevali istovremeni prijenos sredstava potrebnih za njihovo

obavljanje, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to preneseni poslovi i nadležnosti?

- da li se i na koji način ciranim Zakonom, ugrožava ustavna i zakonom propisana nadležnost kao i proračun Općine Srebrenik kao jedinice lokalne samouprave i čime se dokazuje da se navedenim člancima citiranog zakona stvara disbalans u plaćama ostalih državnih službenika i namještenika a koje su uređene Zakonom o plaćama i drugim naknadama u organima vlasti Federacije BiH?
- da li se osporenim zakonima, a kojima se sukladno s načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, uređuju i organiziraju i provode svi vidovi zaštite od prirodnih i drugih nepogoda, i kojim Federacija osigurava izgradnju jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije, na bilo koji načn, dovode u pitanje ustavne nadležnosti kantona, odnosno općina i gradova, ako se tim zakonima, a posebno Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u cijelosti poštuje njihova nadležnost da svojim propisima uređuju između ostalog, organizaciju i način funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastvu na području kantona odnosno grada i općine, kao i da planiraju i osiguravaju finansijska sredstva u proračunu kantona odnosno općine i grada u okviru svojih nadležnosti?³.

Na sva navedena suštinska pitanja koja karakteriziraju okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud Federacije ne daje detaljne i jasne razloge iz kojih bi se nesumnjivo moglo zaključiti da se člancima 112. i 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu povrjeđuje pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu, ali, i na temelju kojih činjenica i razloga, i na temelju kojeg prava je izveo zaključak da se istovremeno, člancima 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda i Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu, ne povrjeđuje pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu, iako se radi o osporenim zakonima istog pravnog sadržaja i pravne prirode uređenih društvenih odnosa sukladno s nadležnostima Federacije, kantona i općina, i preuzetim međunarodnim obvezama.

Suprotno tome, ova Presuda i njeno obrazloženje je morala biti, ali nije, i u korelaciji i sa svim drugim ustavnim pravima Federacije/Bosne i Hercegovine i drugih, kantonalnih, gradskih i općinskih vlasti, ali i njihovim nadležnostima i obvezama. Ovom presudom i njenim obrazloženjem, dakle, ne daju se odgovori ni na jedno suštinsko pitanje koje pokreću i problematiziraju stranke u ovom ustavnosudskom postupku, nego se navodi površno, proizvoljno utvrđeno činjenično stanje koje se podvodi pod proizvoljnu primjenu materijalnog prava, što skupa, ne daje pouzdane odgovore na pitanja koje stranke u postupku problematiziraju, a posebno, takva presuda i takvo obrazloženje, ne daju jasne razloge iz kojih je Ustavni sud svojom takvom odlukom, istovremeno trasirao i svako buduće odlučenje o tako kardinalnim pitanjima koja se tiču zakonskog uređenja organizacije i sustava u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, kao dijelu preuzetih obveza koje nesumnjivo proizilaze iz međunarodnih

¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 1/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 57/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 92/17 i "Službene novine Federacije BiH", broj 11/18.

² Vidi Zapisnik sa 280. sjednice Ustavnog suda Federacije BiH od 05.10.2018. godine, na kojoj je Presuda verificirana i u pogledu njenog obrazloženja.

³ Vidi posebice: članak 1., članak 10., članak 14., članak 16, članak 20. do 55., članak 56. do 72., zatim, članak 104. i članak 112. i članak 114. kao i članak 131. do 144. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojima je izrazito naglašena pravna narav vatrogastva kao dijela sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji Bosne i Hercegovine kao dijela međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

уговора и споразума који су саставни дио законодавства Федерације Босне и Херцеговине.¹

Уставни суд Федерације је при одлучивању у конкретном случају морао полазити од тога, али није, да заштићене уставне vrijednosti, али и право на локалну самоуправу, представљају основу кроз коју путем заштите уставности и законитости, као и заштите права на локалну самоуправу коју осигурава Уставни суд, треба цијенити сваку уставну, законску и другу опћу норму у њезиној примјени и тумачењу, при чему је важно нагласити да се при том тумачењу, не може приступити на начин да се из јединствене уставне или законске cjeline и односа који се њоме успостављају, извлачи једна одредба, која се онда, тумачи засебно и механички, неовисно од правне нарави друштвених односа и од свих осталих vrijednosti које су уставом као таквим и законом, заштићене.

Супротно становишту Уставног суда, несумњиво је да се у конкретном случају, ниједном одредбом било којег од цитираних закона, а посебиче не чланцима 112. и 114. федералног Закона о заштити од пожара и ватрогаству, на јединице локалне самоуправе па тиме нити на Опћину Сребреник, не преносе нити им се додјелјују било која права, обвезе или одговорности мимо њихове уставне и законом прописане надлежности а које би захтијевале истовремени пријенос средстава потребних за њихово вршење, те да стoga није утемељен навод подносиоца, а нити је на праву утемељена одлука Уставног суда, да се оспореним Законом из било којег разлога наведеног у овој Пресуди, поврјеђује право Опћине Сребреник на локалну самоуправу, односно, да оспорени Закон није донесен suglasно чланцима 56. и 58. Закона о начелима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине, у свежи с чланком 5. Европске повеље о локалној самоуправи.

Управо супротно становишту Уставног суда у конкретној Пресуди као и њеном образложењу, Федерација Босне и Херцеговине, односно Тuzlanski кантон су наведеним законима, а посебиче Законом о заштити од пожара и ватрогаству, као дијелу заштите и спаšаванја људи и материјалних добара од природних и других nepogoda, с циљем осигурања изградње јединствене организације заштите и спаšаванја на територији Федерације суkladно с начелима међународног humanитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других nepogoda², на cjelovit начин уредили и конкретизирали надлежности Федерације, кантона, gradova и опћина у области заштите од пожара и ватрогаству, при чему кантони, gradovi и опћине, између осталог, **potpuno samostalno и у оквиру својих надлежности, својим propisom** уређују организацију и начин функционирања заштите од пожара и ватрогаство, **као и осигуравају финансијска средства** у прорачуну кантона односно grada и опћине потребна за заштиту од пожара, али самostalно уређују и сва друга питања и врше све друге послове заштите и спаšаванја суkladно са законом и другим propisima, у оквирима својих надлежности.³

Из наведених разлога glasovao сам против наведене Пресуде као и њеног образложења.

У Сарајеву, 18.10.2018. године

Sudac
Ustavnog suda
Federacije Bosne i Hercegovine
Dr. sc. Šahbaz Džihanović, v. r.

1622

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине одлучујући о захтјеву Начелника Општине Босанска Крупа за заштиту права на локалну самоуправу у вези са примјеном

члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, на основу члана IV.Ц.3.10.(3) Устава Федерације Босне и Херцеговине, а у вези са Амандманом ХCVI на Устав Федерације Босне и Херцеговине, на сједници без јавне расправе, одржаној дана 25.09.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

1. Утврђује се да је чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09), поврјеђено право на локалну самоуправу Општине Босанска Крупа.
2. Пресуду објавити у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Унско-санског кантона" и "Службеном гласнику Општине Босанска Крупа".

Образложење

1. Подносилац захтјева и предмет захтјева

На основу овлашћења из Амандмана ХCVI на Устав Федерације Босне и Херцеговине, Начелник Општине Босанска Крупа (у даљем тексту: подносилац захтјева) поднио је Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд Федерације) дана 07.02.2017. године, захтјев за заштиту права на локалну самоуправу у вези са примјеном члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09 у даљем тексту: оспорена одредба).

2. Странке у поступку

Странке у овом поступку су подносилац захтјева и Парламент Федерације Босне и Херцеговине, као доносилац Закона чија је одредба оспорена.

3. Битни наводи из захтјева

Подносилац захтјева цитира оспорену одредбу којом је "због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогаства" прописано увећање плата од 30% за старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици органа управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и grada, као и за инспекторе наведене у Закону, као и увећање плата до 20% за остале службенике и намјештенике на пословима у професионалним ватрогасним јединицама.

Подносилац захтјева сматра да оваква одредба ствара дисбаланс у платама намјештеника и државних службеника, и дјелује дестимулирајуће на посао који обављају остали државни службеници и намјештеници. Истиче да овакве законске одредбе намећу Општини Босанска Крупа, као послодавцу, обавезу да врши исплату увећаних плата независно од својих могућности и на штету осталих извршилаца који примају плату из ограничене масе средстава која је за то предвиђена у општинском буџету.

Притом, наводи се даље, оспорена одредба која утврђује ову обавезу није ни у једној фази доношења била предметом консултовања са јединицом локалне самоуправе, иако директно изискује додатна средства за увећање плата које се *a priori* прописује одређеној категорији државних службеника и намјештеника. На овај начин утврђена додатна средства су обавеза послодавца, која није условљена било каквим чињењем извршилаца тј. није везано за неке конкретне додатне послове, већ проистиче из саме систематизације радног мјеста у ватрогасној формацији. Значи propisима других органа власти, без учешћа у поступку доношења наведених закона обавезана је Општина Босанска Крупа као јединица локалне самоуправе, да из стварних буџетских средстава неједнаким и повлашћеним

¹ Vidi, Presuda - Novi tekst za verifikaciju, Тоčka 7. Чинјенично stanje и stav Уставног суда Федерације, страна 8., 9. и 10.

² Vidi, чланак 4. Закона. Podvukao sudac dr. sc. Džihanović.

³ Vidi чланак 27. Закона.

мјерилима фаворизује групу извршилаца, материјално угрожавајући остале.

Подсјећа на одредбе чл. 56. и 58. Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/06 и 51/09, у даљем тексту: Закон о принципима локалне самоуправе), којима су обавезане федералне односно кантоналне власти, да у највећој могућој мјери консултују јединице локалне самоуправе у поступку доношења прописа који их се директно тичу, као и да ускладе своје законе са овим Законом, при чему се обавезне консултације имају провести путем Савеза Општина и градова. Наглашава чињеницу да код доношења Закона чија је одредба оспорена, јединице локалне самоуправе нису тим путем консултоване.

Овакав пропуст је, како подносилац захтјева наводи, "у супротности са чланом 4. Европске повеље о локалној самоуправи (у даљем тексту: Европска повеља), која се према ратификованом споразуму приоритетно примјењује у Босни Херцеговини, у односу на законодавство Босне и Херцеговине".

Сматра да је оспорена одредба у супротности и са Законом о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине *explicite* чл. 10., 11., 56. и 58. Надаље битно је, сматра подносилац захтјева, истаћи да овој јединици локалне самоуправе нису додјелена средства за намјену утврђену оспореном одредбом.

Због свега наведеног и подноси овај захтјев за заштиту права на локалну самоуправу, јер је, по његовом увјерењу, усвајањем Закона о заштити од пожара и ватрогасту без сагласности Општине Босанска Крупа, као јединице локалне самоуправе, повријеђено њено право на локалну самоуправу утврђено Уставом Федерације Босне и Херцеговине, Европском повељом о локалној самоуправи и чланом 8. став 2., као и чл. 53. и 56. Закона о принципима локалне самоуправе. Предлаже да Уставни суд Федерације донесе пресуду којом ће се то и утврдити.

4. Одговор на захтјев

У складу са чланом 16. Закона о поступку пред Уставним судом Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 6/95 и 37/03), Уставни суд Федерације је дана 14.02.2017. године, тражио од оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине да доставе одговор на захтјев, у року од 30 дана од дана запримања акта Уставног суда Федерације, што је изостало.

Такође, Уставни суд Федерације, у овом је предмету тражио од Савеза општина и градова Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савез општина и градова) очитовање о томе да ли је и на који начин тај Савез учествовао у поступку консултација у име Општине Босанска Крупа код доношења Закона чија је одредба оспорена. Савез општина и градова, је актом број: 142/17 од 17.02.2017. године обавијестио Уставни суд Федерације да "Савез општина и градова Федерације Босне и Херцеговине није консултован у поступку доношења Закона о заштити од пожара и ватрогасту".

5. Релевантно право

А) Устав Федерације Босне и Херцеговине

Амандман ХСVI

У члану IV.Ц.10. иза става (2) додаје се нови став (3) који гласи:

"(3) Заштиту права на локалну самоуправу осигурава Уставни суд. Такав поступак пред Уставним судом могу покренути општине и градови, као и удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине. Уставни суд одлучује о споровима између јединица локалне самоуправе

и кантона или Федерације на захтјев општинског или градског вијећа, начелника општине или градоначелника града, или удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине."

Досадашњи ст. (3) и (4) постају ст. (4) и (5).

В) Европска повеља о локалној самоуправи

Члан 4.

Дјелокруг локалне самоуправе

1. Основна права и дужности локалних власти бит ће утврђени уставом или статутом, тиме се, међутим, не спријечава преношење на локалне власти права и одговорности за специфичне задатке, у складу са законом.
2. Локалне власти ће, у границама закона, имати пуно дискреционо право да проводе своје иницијативе у вези са свим стварима које нису искључене из њихове надлежности, нити стављене у надлежност неке друге власти.
3. Јавни послови ће се по правилу, вршити прије свега од стране оних власти које су најближе грађанима. Приликом преношења одговорности на неке другу власт водит ће се рачуна о обиму и природи посла, као и о захтјевима ефикасности и економичности.
4. Права повјерена локалним властима ће по правилу бити пуна и искључива. Она не смију бити ускраћена или ограничена од стране неке друге – централне или регионалне власти, осим у случајевима предвиђеним законом.
5. У случајевима преношења овлашћења са централних и регионалних на локалне власти, локалним властима ће, у што је могуће већој мјери, бити дозвољено да прилагођавају њихово провођење у локалним условима.
6. Локалне власти ће бити консултоване, у највећој могућој мјери, правовремено и на одговарајући начин, у процесу планирања и доношења одлука о свим стварима које их се директно тичу.

Ц) Закон о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине

("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/06 и 51/09)

Члан 8. ст. 2.

- 2) Она ће бити самостална у одлучивању о питањима из властитих надлежности, које не могу бити ограничене или ускраћене од федералних или кантоналних власти, осим у случајевима и у оквирима утврђеним уставом и законом.

Члан 10.

Послови федералних и кантоналних власти могу бити повјерени јединици локалне самоуправе законом након консултовања органа локалних власти којима се наведени послови повјеравају, узимајући у обзир принцип супсидијарности и способности локалних власти и њихове администрације да те послове ефикасно обављају.

Члан 11.

Пренос и повјеравање нових послова јединицама локалне самоуправе бит ће праћени додјелом средстава потребних за њихово ефикасно обављање.

Члан 34.

Јединице локалне самоуправе имају право на одговарајуће сопствене финансијске изворе којима локални органи могу слободно располагати у оквиру своје надлежности у складу са законом.

Један дио финансијских извора јединица локалне самоуправе оствариват ће се од локалних такси и накнада

чију стопу јединица локалне самоуправе утврђује у оквиру закона.

Финансијска средства јединица локалне самоуправе бит ће сразмјерна њиховим надлежностима које су им додијелене законом. Сваки пренос нових функција бит ће праћен финансијским средствима потребним за њихово ефикасно извршавање.

Законодавац је дужан прибавити мишљење од Савеза општина и градова о свим питањима која се односе на додјелу средстава, као и о свим пројектима закона које могу утјецати на финансијске обавезе јединица локалне самоуправе.

У складу са утврђеном фискалном политиком, законом се утврђују врсте пореза, накнада, доприноса и такси који у цијелости или дјелимично припадају јединицама локалне самоуправе као изворни приходи.

Члан 53.

Федералне, односно кантоналне власти дужне су да размотре иницијативе, приједлоге и сугестије јединица локалне самоуправе и о свом ставу и предузетим активностима обавијесте јединице локалне самоуправе у року од 30 дана од дана пријема иницијативе, приједлога или сугестије.

Члан 56.

Федералне, односно кантоналне власти дужне су у највећој могућој мјери консултовати јединице локалне самоуправе у поступку доношења прописа који их се директно тичу.

Консултовање, у смислу из претходног става овог члана, федералне, односно кантоналне власти врше путем савеза општина и градова.

Члан 58.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о основама локалне самоуправе ("Службене новине Федерације БиХ", број 6/95).

Федерација БиХ и кантони дужни су ускладити своје законе са овим законом, те извршити пријенос послова и надлежности, као и одговорности додијелених јединицама локалне самоуправе овим законом у року од шест мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

Јединице локалне самоуправе дужне су ускладити своје статуте са овим законом у року од 12 мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

Ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе кантоналних закона о локалној самоуправи и одредбе статута јединица локалне самоуправе које су у супротности са одредбама овог закона.

Д) Закон о заштити од пожара и ватрогасству – оспорена одредба

("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09)

Члан 114.

Због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогасства из члана 68. овог закона, висина средстава за плате старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици тијела управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, као и за инспекторе из члана 146. став 1., члана 148. став 1. и члана 151. став 3. овог закона, одређују се као за државне службенике и намјештенике, увећана за 30%, а остали службеници и намјештеници на пословима у професионалним ватрогасним јединицама имају додаток на плату до 20%.

Радна мјеста из става 1. овог члана за која припада увећање плате за 30%, односно до 20%, утврђују се у правилнику о платама и накнадама тијела управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, а према радним мјестима која су за професионалну ватрогасну јединицу утврђена у правилнику о унутрашњој организацији тих тијела.

Е) Закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа

("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10)

Члан 2. став 2.

Послови заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа су од општег значаја за Федерацију.

Ф) Статут Општине Босанска Крупа

("Службени Гласник Општине Босанска Крупа", број 08/14)

Члан 2. став 1.

Општина Босанска Крупа (у даљем тексту: Општина) је јединица локалне самоуправе успостављена законом, са правима и обавезама утврђеним Уставом, законом и овим Статутом, која представља грађане Општине Босанска Крупа, штити њихов интерес и промовише развој.

Члан 14. став 1. и став 3. алинеја 18.

Општина има надлежности установљене Уставом и законом и има право бавити се свим питањима од локалног значаја која нису искључена из њене надлежности, нити додијелена у надлежност неке друге власти на основу Устава и закона.

(...)

- организовање, провођење и одговорност за мјере заштите и спашавања људи и материјалних добара од елементарних непогода и природних несрећа;

(...)

6. Судска пракса Уставног суда Федерације

Пресуде Уставног суда Федерације број: У-8/16 од 25.10.2016. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 96/16) и У-9/16 од 30.11.2016. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 1/17), број У-34/16 од 14.06.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/17, број: У-2/17 од 04.07.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 55/17), број: У-27/17 од 29.11.2017. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 11/18) и др.

7. Чињенично стање и став Уставног суда Федерације

Подносилац захтјева сматра да оспорена одредба поврћењује право на локалну самоуправу Општине Босанска Крупа и у том смислу износи аргументацију која почива на два основа. Најприје на тврдњи да је федерални Закон о заштити од пожара и ватрогасству донесен без консултација са јединицама локалне самоуправе, што по мишљењу подносиоца захтјева протуслови принципима из Европске повеље, као и изричитим одредбама Закона о принципима локалне самоуправе. А са друге стране, тврди се да оспореном одредбом намећу јединицама локалне самоуправе додатне обавезе и одговорности без обезбјеђења потребних финансијских средстава која су услов за ваљано извршење тих додатних обавеза, односно преузимање тих додатних одговорности, чиме су опет повријеђени принципи Европске повеље и одредбе поменутог Закона, само овог пута не у процедуралном, већ у материјалном смислу.

Прецизније: подносилац у захтјеву тврди, да је оспореном одредбом повријеђено право на локалну самоуправу, јер се њоме намеће обавеза Општини Босанска Крупа да, због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова у ватрогаству, исплаћује увећане плате. За старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици органа управе цивилне заштите општине и кантона, те за инспекторе наведене у Закону, прописано је увећање за 30%, а за остале службенике и намјештенике на пословима професионалне ватрогасне јединице, до 20%, а да притом није регулисан начин обезбјеђења додатних средстава за примјену оспорене одредбе. Надаље, истиче да Општина Босанска Крупа није консултована у поступку доношења споменутог Закона, у смислу чл. 56 и 58. Закона о принципима локалне самоуправе, па из свега сматра да је захтјев потпуно основан.

Рјешавајући овај предмет, Уставни суд Федерације је разматрао захтјев подносиоца и приложу документацију, обавијест Савеза општина и градова, те релевантне одредбе Устава Федерације Босне и Херцеговине, принципе Европске повеље, одредбе Закона чија је одредба оспорена, Закона о принципима локалне самоуправе, те одговарајуће одредбе општинског Статута. Како је раније напоменуто, Парламент Федерације Босне и Херцеговине се није изјаснио на наводе захтјева подносиоца, премда је то у поступку затражено од оба парламентарна дома.

Федералним Законом о заштити од пожара и ватрогаству, у члану 1. прописано је да се тим Законом уређује организовање и функционисање ватрогасне службе, планирање и provedба мјера заштите од пожара, гашења пожара (ватрогасне интервенције), стручно оспособљавање и усавршавање запослених лица и ватрогасаца, финансирање и друга питања битна за организовање и функционисање заштите од пожара и ватрогаства у Федерацији Босне и Херцеговине. У члану 3. истог Закона прописано је да заштита од пожара и ватрогаство чине саставни дио јединственог система заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних непогода и других могућих несрећа у Федерацији, који је уређен Законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", број 39/03), због чега се заштита од пожара и ватрогаство организују и функционишу у оквиру тог система, а врше се на начин предвиђен тим Законом. Стога је, ради боље и ефикасније организације заштите и спашавања људи и материјалних добара, извршена подјела права и дужности тијела Федерације, кантона, општине и града, са тачно одређеним надлежностима. Аналогно овоме, федералним Законом о заштити од пожара и ватрогаству је прописано да се финансијска средства за потребе заштите од пожара и за потребе ватрогаства из надлежности Федерације осигуравају у буџету Федерације (члан 11.), а за потребе заштите од пожара и ватрогаства из надлежности кантона у буџету кантона (члан 14.), те из надлежности општине и града у буџету општине, односно града (члан 16.). Слично овоме, федералним Законом је прописан радно-правни статус ватрогасаца и њихове накнаде (члан 104.), гдје је прописано да се на радне односе ватрогасаца који се налазе у професионалној ватрогасној јединици кантона, општине и града примјењују прописи о радним односима, који важе за државне службенике и намјештенике тијела државне службе и то: за ватрогасце који имају високу стручну спрему, најмање VII. степен и примјењују се одредбе Закона о државној служби Федерације Босне и Херцеговине, а за ватрогасце који имају вишу или средњу стручну спрему и

имају статус намјештеника, примјењује се одредбе Закона о намјештеницима у органима службе у Федерацији Босне и Херцеговине, те питања која су одређена овим законом.

Из напријед изложеног може се закључити, да је у вези са организовањем и функционисањем заштите од пожара и ватрогаства, планирањем и provedбом мјера заштите од пожара, запошљавањем, стручним усавршавањем запослених лица и ватрогасаца, те у вези са финансирањем и осталим питањима битним за организовање и функционисање заштите од пожара и ватрогаства у Федерацији Босне и Херцеговине извршена јасна подјела у погледу надлежности у области заштите од пожара и ватрогаства, као и у погледу финансирања тих надлежности, између Федерације, кантона, те општине и градова.

Према наводима подносиоца захтјева разлог за покретање поступка заштите права на локалну самоуправу је управо то што је Федерација Босне и Херцеговине, оспореном одредбом "пореметила" ту раздиобу надлежности, утврђивањем нових функција и одговорности за јединице локалне самоуправе, а без дојеле неопходних додатних финансијских средстава за ту сврху, уз то и без обавезне консултације са тим јединицама.

Како је горе већ напоменуто, оспореном одредбом прописано је да се, због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогаства, висина плате за старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихових замјеника и ватрогасаца у професионалној ватрогасној јединици тијела управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, као и за инспекторе, одређује као за државне службенике и намјештенике, увећана за 30%, а да остали службеници и намјештеници на пословима у професионалним ватрогасним јединицама имају додаток на плату до 20%. Притом, Федерација, као виши органи власти у односу на јединицу локалне самоуправе, у поступку доношења споменутог закона није, према релевантним принципима из члана 4. став 6. Европске повеље и према одредбама члана 56. Закона о принципима локалне самоуправе, провела прописане процедуре консултација, нити је приликом прописивања наведених увећања на име додатка на плату предвидјела и дефинирала начин на који би јединицама локалне самоуправе била осигурана одговарајућа додатна финансијска средства за исплату прописаног увећања плата запосленицима на пословима у професионалној ватрогасној јединици и тијелима управе цивилне заштите. Уставни суд Федерације сматра, да због тога оспорена одредба ремети принцип пропорционалности између надлежности јединица локалне самоуправе које су им додијељене законом и финансијских средстава која су им на располагању, а који принцип је утврђен Европском повељом и изричито прописан одредбом члана 34. ст. 3. Закона о принципима локалне самоуправе.

Према том принципу и споменутој обавезујућој законској одредби, сваки пренос нових функција на јединице локалне самоуправе има бити праћен "финансијским средствима потребним за њихово утичквито извршавање". Стога је оспореном одредбом морао бити предвиђен начин обезбјеђења тих додатних средстава, а како евидентно није, оспорена одредба генерише повреду права на локалну самоуправу.

Када је ријеч о аргументу који се тиче изостанка консултација са јединицама локалне самоуправе код доношења оспорене одредбе, изјесно је да нису проведене обавезне консултације путем Савеза општина и градова, што потврђује раније наведена обавијест тог Савеза, а Парламент Федерације Босне и Херцеговине није доставио одговор на

захтјев у којем би се то довело у питање. Стога је утврђено да се и аргумент изостанка консултација са јединицама локалне самоуправе, када је у питању оспорена одредба такођер мора уважити.

Осим тога, треба имати у виду да оспорена одредба садржи рјешења која, ван сваке сумње, утјечу на финансијске обавезе јединица локалне самоуправе, у конкретном случају Општине Босанска Крупа. А када се ради о таквим законским рјешењима, онда је обавеза консултација баш путем Савеза општина и градова додатно постројена. Јер, поред одредбе члана 56. Закона о принципима локалне самоуправе, која прописује обавезу таквих консултација у поступку доношења прописа који се "директно тичу" јединица локалне самоуправе, стоји и у члану 34. став 4. истог Закона посебно прописана обавеза за законодавца да прибави "мишљење од Савеза општина и градова о свим питањима што се односе на додјелу средстава, као и свим пројектима закона што могу утицати на финансијске обавезе јединица локалне самоуправе".

Имајући све то у виду, Уставни суд Федерације је заузео став да у овом случају постоји повреда права на локалну самоуправу у односу на примјену оспорене одредбе, из разлога што код утврђивања додатних функција и одговорности јединице локалне самоуправе, конкретно Општине Босанска Крупа, није проведена ни обавезна консултација путем Савеза општина и градова изричито прописана чланом 56. Закона о принципима локалне самоуправе, нити било какав други вид консултације са Општином Босанска Крупа, нити је прибављено мишљење Савеза општина и градова прописано чланом 34. став 4. споменутог Закона, а нити је предвиђен и прописан начин обезбјеђења додатних финансијских средстава која остваривање тих додатних функција и одговорности изискује. Све то чини несумњивим да је, с једне стране, оспорена одредба донесена на начин који протуслови принцип утврђеном у члану 4. став 6. Европске повеље и одредбама члана 56. Закона о принципима локалне самоуправе, те да је, с друге стране, садржина оспорене одредбе противна принципима утврђеним чланом 9. Европске повеље, те одредбама члана 11. и члана 34. ст. 3. и 4. Закона о принципима локалне самоуправе.

На основу изнесених чињеничних и правних утврђења, одлучено је као у диспозитиву ове пресуде.

Ову пресуду Уставни суд Федерације донио је већином гласова у саставу: Александра Мартиновић, предсједница Суда, Весна Будимир, Мирјана Чучковић, др sc. Шахбаз Џихановић, проф. др Един Муминовић, др sc. Ката Сењак и Младен Срдић, судије Суда.

Број У-20/17
25. септембра 2018. године
Сарајево

Предсједница
Уставног суда Федерације
Босне и Херцеговине
Александра Мартиновић, с. р.

**ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ
ДР SC. ШАХБАЗА ЏИХАНОВИЋА
уз Пресуду Уставног суда Федерације Босне и
Херцеговине, број: У-20/17 донесеној на 279. сједници
одржаној дана 25.09.2018. године**

На основу члана 21. Псловника Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине¹ дајем издвојено мишљење како слиједи:

Не саглашавајући се са Пресудом у предмету У-20/17 у поступку заштите права на локалну самоуправу по захтјеву

Начелника Општине Босанска Крупа, гласао сам против доношења такве пресуде и њеног образложења, издвајајући свој глас са захтјевом да се моје издвојено мишљење објави уз објаву Пресуде у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Гласао сам против као судија а не као припадник једног народа.

Разлози за гласање против такве пресуде и њеног образложења били су ми искључиво уставноправне нарави.

Имам снажан дојам да се и поводом разматрања и одлучивања о тако важном уставноправном питању, чак на истој сједници Суда као и у предмету У-17/17², и у овом предмету, тумачењу оспораваног члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, а у вези са заштитом права на локалну самоуправу, од стране овог Суда, прилази без потребног уважавања критерија који се односе на утврђивање правога садржаја и смисла оспораване правне норме, друштвених и других односа у Босни и Херцеговини/Федерацији Босне и Херцеговине у којима су настале те правне норме (*occasio legis*), као и сврхе, узрока, разлога и циља оспораваног закона (*ratio legis*).

С тим у вези, сматрам посебно упитним, закључивање Суда и доношење одлуке само и на основу, по моме мишљењу, и у овом случају, скромног реферата³, али и без елементарне мериторне и контрадикторне расправе,⁴ док забрињавајућим сматрам чињеницу да овај Суд тако важне уставносудске одлуке, па и ову пресуду, доноси у правилу, на нејавим сједницама, без учешћа било какве, а посебно стручне јавности, што је противно не само унутрашњим актима Суда, него и елементарним стандардима јавности рада и транспарентности доношења одлука, а посебно утврђивања неспорног чињеничног и правога стања као основа доношења правилне судске одлуке, а потом и стандардима системског тумачења правне норме и закључивања из супротности, помоћу којих би се, с обзиром на уставни карактер уставносудске одлуке, свака таква одлука морала заснивати на релевантним анализама, неспорно утврђеном чињеничном стању и релевантном праву, и на концу, утврђивању повезаности једне (оспорене) правне норме са другим правним нормама (у Уставу, преузетом међународном праву и закону), и њене припадности правном систему као таквом.

Слиједом наведеног, логично је у првом реду, подсјетити на члан II.A.1. и 2. Устава Федерације Босне и Херцеговине који се односи на људска права и основне слободе, као и поглавља III, V, VI и VI А Устава Федерације⁵

² У Предмету У-17/17 Уставни суд Федерације је донио Пресуду: 1. Утврђује се да је чл. 112. и 114. Закона од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09), повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу; 2. Утврђује се да чланом 192. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10) и чланом 62. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону ("Службене новине Тузланског кантона", бр. 10/08 и 8/15), није повријеђено право Општине Сребреник на локалну самоуправу. Гласао сам против наведене Пресуде и њеног образложења и издвојио своје мишљење које ће бити објављено у "Службеним новинама Федерације БиХ" уз објаву те Пресуде.

³ Види Реферат судије извјештоца у предмету У-20/17 од 27.07.2018. године.

⁴ Види Записник о рјешавању предмета У-20/17 са 279. сједнице Уставног суда Федерације одржане 25.09.2018. године.

⁵ Одлука о проглашењу Устава Федерације Босне и Херцеговине и Устав Федерације Босне и Херцеговине објављени су у "Службеним новинама Федерације БиХ", број 1/94 од 21.7.1994. године.

¹ "Службене новине Федерације БиХ", бр. 40/10 и 18/16.

о подјели надлежности између федералне и кантоналне власти и о кантоналној, општинским и градским властима и њиховим надлежностима, те стим у вези, да се тумачење Устава Федерације и Европске повеље о локалној самоуправи¹ с једне стране, као и Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине,² и оспореног Закона, с друге стране, мора цијенити и са становишта јединствене примјене права, а у конкретном случају, и правне сигурности човјека и грађанина у систему заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Федерацији/Босни и Херцеговини, и с тим у вези, организација и функционисање, планирање, финансирање и провођења других мјера заштите од пожара и ватрогаство Федерације Босне и Херцеговине.

Посебно је поразна чињеница да Уставни суд Федерације, одлучујући о оваквим захтјевима за осигуравање заштите права на локалну самоуправу, занемарује поглавље VII Устава Федерације, према којем, међународни уговори и други споразуми који су на снази у Босни и Херцеговини и Федерацији, те општа правила међународног права чине дио законодавства Федерације, а да у случају несугласности међународног уговора, односно споразума и законодавства, преовладава међународни уговор, односно споразум.³

Доносећи у конкретном случају Пресуду⁴ којом се: "1. Утврђује да је чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09), повријеђено право на локалну самоуправу Општине Босанска Крупа", Уставни суд Федерације потпуно губи из вида, односно занемарује чињенице да се оспореним Законом о заштити од пожара и ватрогаству, у оквиру Програма развоја заштите и спашавања од природних и других несрећа у Федерацији, који доноси Парламент Федерације Босне и Херцеговине на основу Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа, утврђују и питања која се односе на програмирање развоја заштите од пожара и ватрогаству у Федерацији⁵, као дио тог програма, али и као дио међународних обавеза на основу међународних уговора и других споразума који су на снази у Босни и Херцеговини и Федерацији, који чине саставни дио законодавства Федерације, те да су кантони и општине у Федерацији Босне и Херцеговине дужни само у **оквиру своје надлежности такође**, својим прописима уредити организацију и начин функционисања заштите од пожара и ватрогаство на подручју кантона, односно града и општине, као и осигурати финансијаска средства у буџету, **опет, у складу са својим надлежностима**,⁶ на који начин се на јединственим основама, уређују **систем, финансирање и све видове** заштите и спашавања људи, биљног и животињског свијета, материјалних, културних, историјских и других добара и околине од природних и других несрећа, а који се организују и проводе у складу са принципима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, као и

преузетим међународним обавезама Босне и Херцеговине/Федерације.

Доносећи наведену Пресуду, Уставни суд Федерације дакле, несумњиво занемарује правну нарав организације и функционисања заштите од пожара и ватрогаство као дијела јединственог система заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, али и међусобну условљеност преузетих међународних обавеза Босне и Херцеговине/Федерације о заштити људи и материјалних добара, а тиме и односе органског, системског федералног Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа и истог таквог кантоналног закона, те појединачног, федералног Закона о заштити од пожара и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа, а посебно занемарује истовјетне правне институте у свим наведеним законима, у којима се они појављују посебно ради осигурања принципа владавине права, односно принципа правне сигурности и извјесности.

Исто тако је забрињавајуће да се приликом доношења наведене Пресуде, Уставни суд Федерације некритички позива и на своју досадашњу праксу и пресуде у предметима У-8/16; У-9/16; У-34/16; У-2/17 и У-27/17,⁷ и др. иако појединачно, и по суштини и садржају уставно-правног питања, односно спора, нити су исти нити могу бити исти, јер сваки предмет пред судом, а нарочито пред Уставним судом, је "предмет за себе," док свака чињенична и правна ситуација захтијева своју одлуку, која мора бити образложена примјеном стандарда образложене судске одлуке.

Полазећи од предњег, гласао сам и против верификације и образложења наведене Пресуде⁸ јер сматрам да њено такво образложење не задовољава елементарне стандарде који произилазе из права на правично суђење које гарантује члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и стога, што право на образложену судску одлуку укључујући њен садржај али и и њену форму, има прије свега странка у поступку, али и шири јавност, те да од образложене судске одлуке увелико зависи повјерење странке и јавности у рад судова, и коначно, што образложена судска одлука обезбјеђује право на правну сигурност и владавину права генерално.

Наиме, образложена судска одлука и у овом случају, је била дужности Уставног суда Федерације, она је морала садржавати, али не садржи, размотрена сва суштинска питања која странка у конкретном предмету проблематизирају као и сва релевантна уставно-правна и чињенична питања и детаљне и јасне разлоге из којих Суд у конкретном случају одлучује на такав начин, иако се несумњиво ради о материји исте правне нарави која је уређена системским законом Федерације⁹ односно кантона¹⁰, поштујући

¹ Уредба о ратификацији Европске повеље о локалној самоуправи, "Службени лист СР БиХ", број 31/94.

² "Службене новине Федерације БиХ", број 49/06.

³ Види, Амандман XVIII на Устав Федерације.

⁴ Види, Пресуда број: У-20/17, која је као таква, верификована на 280. сједници Суда од 5. октобра 2018. године.

⁵ Види, члан 10. Закона о заштити од пожара и ватрогаству.

⁶ Види, члан 14., члан 16. и друге повезане чланове Закона о заштити од пожара и ватрогаству.

⁷ "Службене новине Федерације БиХ", број 96/16; "Службене новине Федерације БиХ", број 1/17; "Службене новине Федерације БиХ", број 57/17; "Службене новине Федерације БиХ", број 55/17 и "Службене новине Федерације БиХ", број 11/18.

⁸ Види Записник са 280. сједнице Уставног суда Федерације БиХ од 05.10.2018. године, на којој је Пресуда верификована и у погледу њеног образложења.

⁹ Види, Закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа "Службене новине Федерације БиХ", бр. 39/03, 22/06 и 43/10.

¹⁰ Види, Закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Тузланском кантону "Службене новине Тузланског кантона", број 10/08.

надлежности Федерације, кантона и локалне самоуправе, као и преузете међународне обавезе и у складу са међународним хуманитарним правом и међународним правом о заштити људи и материјалних добара а које чини дио законодавства Федерације, односно Босне и Херцеговине као Државе.

У конкретном случају дакле, Уставни суд Федерације није размотрио и није одговорио на суштинска питања која су била кључна за доношење спорне Пресуде, а посебно:

- није утврдио на основу којег права и када је Федерација дужна, у складу са обавезама из међународних уговора, примјеном Европске повеље о локалној самоуправи и Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине, приликом доношења Закона о заштити од пожара и ватрогаству у складу са надлежностима Федерације, кантона, градова и општина, вршити консултације са нижим нивоима власти у Федерацији?
- да ли је, и ако јесте, у којој и каквој корелацији је оспорени Закон са међународним уговорима и другим споразумима те општим правилима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, а које право чини дио законодавства Федерације и које, у случају несагласности са законодавством Федерације, преовладава над домаћим законом?
- да ли се оспореним Законом врши било какав пренос послова и надлежности на јединице локалне самоуправе као и одговорност јединица локалне самоуправе у области заштите од пожара и ватрогаству, и ако се врши пренос послова и надлежности, који су то послови и надлежности?
- како и на који начин је Федерација Босне и Херцеговине, оспореном одредбом члана 114. Закона, "пореметила" "ту раздиобу надлежности" у области заштите од пожара и ватрогаства, и који су то пренесени послови који се директно "тичу" јединица локалне самоуправе?¹
- да ли се посебно, чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству врши пренос било којих надлежности и послова на Општину Босанска Крупа као јединицу локалне самоуправе а који би захтијевали истовремени пренос средстава потребних за њихово обављање, као и на основу којег права је Општина Босанска Крупа требала бити консултована?
- да ли се и на који начин цитираним Законом, угрожава уставна и законом прописана надлежност као и буџет Општине Босанска Крупа као јединице локалне самоуправе и чиме се доказује да се оспореним члановима цитираног Закона ствара дисбаланс у платама осталих државних службеника и намјештеника а које су уређене Законом о платама и другим накнадама у органима власти Федерације БиХ?
- да ли се оспореним Законом, а којима се у складу са принципима међународног хуманитарног права и међународног права о заштити људи и материјалних добара од природних и других несрећа, уређује организација и функционисање заштите од пожара и ватрогаства, планирање и спровођење мјера заштите од пожара, организација и функционисање ватрогаства, и друга питања од

значаја за организацију и функционисање заштите од пожара и ватрогаства у Федерацији Босне и Херцеговине, и којим Федерација у оквиру Програма развоја заштите и спашавања од природних и других несрећа у Федерацији, осигурава изградњу јединствене организације и програмирање развоја заштите од пожара, на било који начн, доводе у питање уставне надлежности кантона, односно општина и градова, ако се тим законима, а посебно Законом о заштити од пожара и ватрогаству, у цијелости поштује њихова надлежност да својим прописима уређују између осталог, организацију и начин функционисања заштите од пожара и ватрогаства на подручју кантона односно града и општине, као и да планирају и осигуравају финансијска средства у буџету кантона односно општине и града у оквиру својих надлежности?².

На сва наведена суштинска питања која карактеришу околности конкретног случаја, Уставни суд Федерације не даје детаљне и јасне разлоге из којих би се могло закључити да се чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству повређује право Општине Босанска Крупа на локалну самоуправу.

Управо супротно наведеној Пресуди и њеном образложењу, према становишту овог судије, цијенећи предмет и садржај оспореног Закона, као и правну природу односа који се њиме уређују у области заштите од пожара и ватрогаству у Федерацији БиХ, и у том контексту садржај и правну природу члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, несумњиво се закључује да се овим Законом у цјелини, а посебно цитираним оспореним чланом Закона, не врши никакав пренос послова и надлежности као и одговорности јединицама локалне самоуправе за њихово вршење, а тиме и на Општину Босанска Крупа, те је јасно да није постојала, нити постоје обавеза Федерације да доношењем оспореног Закона, истовремено врши и пренос било каквих средстава за њихово вршење.

Осим тога, ова Пресуда и њено образложење је морала бити, али није, у корелацији и са свим другим уставним правима Федерације/Босне и Херцеговине и других, кантоналних, градских и општинских власти, али и њиховим обавезама. Овом пресудом и њеним образложењем, дакле, не дају се одговори ни на једно суштинско питање покренуто у овом уставносудском поступку, него се наводи површно, произвољно утврђено чињенично стање као и произвољну примјену материјалног права, што скупа, не даје поуздане одговоре на суштинска питања од којих зависи правилна, уставна и законита судска одлука.

С тим у вези нужно је нагласити да је Уставни суд Федерације при одлучивању у конкретном случају морао полазити од тога да заштићене уставне вриједности, али и право на локалну самоуправу, представљају основу кроз коју путем заштите уставности и законитости, као и заштите права на локалну самоуправу коју осигурава Уставни суд, треба цијенити сваку уставну, законску и другу општу норму у њезиној примјени и тумачењу, при чему је важно нагласити да се при том тумачењу, не може приступати на начин да се из јединствене уставне или законске цјелине и

¹ Види посебно стр. 7. до 10. Образложења Пресуде.

² Види посебно: члан 1., члан 10., члан 14., члан 16., члан 20. до 55., члан 56. до 72., затим, члан 104. и члан 112. и члан 114. као и члан 131. До 144. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, у којима је изразито наглашена правна нарав ватрогаства као дијела система заштите и спашавања људи и материјалних добара од природних и других несрећа у Федерацији Босне и Херцеговине као дијела међународних обавеза Босне и Херцеговине.

односа који се њоме успостављају, извучи једна одредба, која се онда, тумачи засебно и механички, независно и правној нарави друштвених односа и о свим осталим вредностима које су уставом као таквим и законом, заштићене.

Супротно одлуци и образложењу Уставног суда, стајалишта сам да се у конкретном случају, оспореном одредбом члана 114. цитираног Закона, на јединице локалне самоуправе, а тиме и на Општину Босанска Крупа, не преносе било која права, обавезе или одговорности мимо њихове уставне и законом прописане надлежности, нити се врши пренос послова и надлежности као и одговорности јединицама локалне самоуправе, те да стога није основан навод подносиоца да се оспореним одредбама цитираних закона, поврјеђује члан 5. Европске повеље о локалној самоуправи, односно члан 56. и 58. Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине.

Супротно палијативним и произвољним образложењима у цитираној Пресуди, чланом 114. овог Закона се осигурава јединствен приступ Федерације, кантона, града и општине у погледу осигурања материјалног положаја и висине средстава за плате старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној јединици органа управе цивилне заштите због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогаства као дјелатности од посебног друштвеног интереса и у складу са преузетим међународним обавезама, док су кантони, градови и општине потпуно самостални, да у оквиру своје надлежности, и својим прописима, уређују организацију и начин функционисања заштите од пожара, као и да у складу са својим надлежностима, осигуравају финансијска средства потребна за заштиту од пожара и ватрогаство, **са циљем осигурања изградње јединствене организације заштите и спасавања на територији Федерације у складу са преузетим међународним обавезама.**¹

Из наведених разлога гласао сам против наведене Пресуде као и њеног образложења.

У Сарајеву, 18.10.2018. године

Судија
Уставног суда
Федерације Босне и Херцеговине
Др **сц. Шахбаз Цихановић**, с. р.

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине одлучујући о захтјеву Најчелника Општине Босанска Крупа за заштиту права на локалну самоуправу у вези са примјеном члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству, на основу члана IV.C.3.10.(3) Устава Федерације Босне и Херцеговине, а у вези са Амандманом ХСВИ на Устав Федерације Босне и Херцеговине, на сједници без јавне расправе, одржаној дана 25.09.2018. године, доносио је

PRESUDU

1. Утврђује се да је чланом 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09), повриједено право на локалну самоуправу Општине Босанска Крупа.
2. Пресуду објавити у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Унско-санског кантона" и "Службеном гласнику Општине Босанска Крупа".

¹ Види, члан 4. Закона. Подвукао судија др сц. Цихановић.

Образложење

1. Podnosilac zahtjeva i predmet zahtjeva

На основу овлашћења из Амандмана ХСВИ на Устав Федерације Босне и Херцеговине, Најчелник Општине Босанска Крупа (у даљем тексту: подносилац захтјева) поднио је Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд Федерације) дана 07.02.2017. године, захтјев за заштиту права на локалну самоуправу у вези са примјеном члана 114. Закона о заштити од пожара и ватрогаству ("Службене новине Федерације БиХ", број 64/09 у даљем тексту: оспорена одредба).

2. Stranke u postupku

Странке у овом поступку су подносилац захтјева и Парламент Федерације Босне и Херцеговине, као доносилац Закона чија је одредба оспорена.

3. Bitni navodi iz zahtjeva

Подносилац захтјева цитира оспорену одредбу којом је "због посебних услова рада, тежине и природе посла и одговорности за обављање послова ватрогаства" прописано увећање плата од 30% за старјешине професионалне ватрогасне јединице, њихове замјенике и ватрогасце у професионалној ватрогасној јединици органа управе цивилне заштите Федерације, кантона, општине и града, као и за инспекторе наведене у Закону, као и увећање плата до 20% за остале службенике и намјештенике на пословима у професионалним ватрогасним јединицама.

Подносилац захтјева сматра да оваква одредба ствара дисбаланс у платама намјештеника и државних службеника, и дјелује дестимулирајуће на посао који обављају остали државни службеници и намјештенци. Истиче да овакве законске одредбе намећу Општини Босанска Крупа, као послодавцу, обавезу да врши исплату увећаних плата независно од својих могућности и на штету осталих извршилаца који примaju плату из ограничење масе средстава која је за то предвидена у општинском буџету.

Притом, наводи се даље, оспорена одредба која утврђује ову обавезу није ни у једној фази доношења била предметом консултовања са јединицом локалне самоуправе, иако директно изискује додатна средства за увећање плата које се *a priori* прописује одређеној категорији државних службеника и намјештеника. На овај начин утврђена додатна средства су обавеза послодавца, која није условљена било каквим чинjenjem извршилаца тј. није везано за неке конкретне додатне послове, већ проистиче из саме систематизације радног мјеста у ватрогасној формацији. Значи прописима других органа власти, без учећа у поступку доношења наведених закона обавезана је Општина Босанска Крупа као јединица локалне самоуправе, да из стварних буџетских средстава неједнаким и повлашћеним мјерилима фаворизује групу извршилаца, материјално угрожавајући остале.

Подсјећа на одредбе чл. 56. и 58. Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/06 и 51/09, у даљем тексту: Закон о принципима локалне самоуправе), којима су обавезане федералне односно кантоналне власти, да у највећој могућој мјери консултују јединице локалне самоуправе у поступку доношења прописа који их се директно тичу, као и да ускладе своје законе са овим Законом, при чему се обавезне консултације имају провести путем Saveза Општина и градова. Наглашава чинjenicu да код доношења Закона чија је одредба оспорена, јединице локалне самоуправе нису тим путем консултоване.

Овакв пропуст је, како подносилац захтјева наводи, "у супротности са чланом 4. Европске повеље о локалној самоуправи (у даљем тексту: Европска повеља), која се према ратификованом споразуму приоритетно примjenjuje у Босни Херцеговини, у односу на законодавство Босне и Херцеговине".

Сматра да је оспорена одредба у супротности и са Законом о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и

Hercegovine *explicite* čl. 10., 11., 56. i 58. Nadalje bitno je, smatra podnosilac zahtjeva, istaći da ovoj jedinici lokalne samouprave nisu dodijeljena sredstva za namjenu utvrđenu osporenim odredbom.

Zbog svega navedenog i podnosi ovaj zahtjev za zaštitu prava na lokalnu samoupravu, jer je, po njegovom uvjerenju, usvajanjem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu bez saglasnosti Opštine Bosanska Krupa, kao jedinice lokalne samouprave, povrijedeno njeno pravo na lokalnu samoupravu utvrđeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i članom 8. stav 2., kao i čl. 53. i 56. Zakona o principima lokalne samouprave. Predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će se to i utvrditi.

4. Odgovor na zahtjev

U skladu sa članom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03), Ustavni sud Federacije je dana 14.02.2017. godine, tražio od oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da dostave odgovor na zahtjev, u roku od 30 dana od dana zaprimanja akta Ustavnog suda Federacije, što je izostalo.

Također, Ustavni sud Federacije, u ovom je predmetu tražio od Saveza opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Savez opština i gradova) očitovanje o tome da li je i na koji način taj Savez učestvovao u postupku konsultacija u ime Opštine Bosanska Krupa kod donošenja Zakona čija je odredba osporena. Savez opština i gradova, je aktom broj 142/17 od 17.02.2017. godine obavijestio Ustavni sud Federacije da "Savez opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine nije konsultovan u postupku donošenja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu".

5. Relevantno pravo

A) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Amandman XCVI

U članu IV.C.10. iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti opštine i gradovi, kao i udruženja opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev opštinskog ili gradskog vijeća, načelnika opštine ili gradonačelnika grada, ili udruženja opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (4) i (5).

B) Evropska povelja o lokalnoj samoupravi

Član 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Osnovna prava i dužnosti lokalnih vlasti bit će utvrđeni ustavom ili statutom, time se, međutim, ne spriječava prenošenje na lokalne vlasti prava i odgovornosti za specifične zadatke, u skladu sa zakonom.
2. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u vezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.
3. Javni poslovi će se po pravilu, vršiti prije svega od strane onih vlasti koje su najbliže građanima. Prilikom prenošenja odgovornosti na neke drugu vlast vodit će se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.
4. Prava povjerena lokalnim vlastima će po pravilu biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od

strane neke druge – centralne ili regionalne vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom.

5. U slučajevima prenošenja ovlaštenja sa centralnih i regionalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uslovima.
6. Lokalne vlasti će biti konsultovane, u najvećoj mogućoj mjeri, pravovremeno i na odgovarajući način, u procesu planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

C) Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)

Član 8. st. 2.

- 2) Ona će biti samostalna u odlučivanju o pitanjima iz vlastitih nadležnosti, koje ne mogu biti ograničene ili uskraćene od federalnih ili kantonalnih vlasti, osim u slučajevima i u okvirima utvrđenim ustavom i zakonom.

Član 10.

Poslovi federalnih i kantonalnih vlasti mogu biti povjereni jedinici lokalne samouprave zakonom nakon konsultovanja organa lokalnih vlasti kojima se navedeni poslovi povjeravaju, uzimajući u obzir princip supsidijarnosti i sposobnosti lokalnih vlasti i njihove administracije da te poslove efikasno obavljaju.

Član 11.

Prijenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave bit će praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

Član 34.

Jedinice lokalne samouprave imaju pravo na odgovarajuće sopstvene finansijske izvore kojima lokalni organi mogu slobodno raspolagati u okviru svoje nadležnosti u skladu sa zakonom.

Jedan dio finansijskih izvora jedinica lokalne samouprave ostvarivat će se od lokalnih такси i naknada čiju stopu jedinica lokalne samouprave utvrđuje u okviru zakona.

Finansijska sredstva jedinica lokalne samouprave bit će srazmjerna njihovim nadležnostima koje su im dodijeljene zakonom. Svaki prijenos novih funkcija bit će praćen finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje.

Zakonodavac je dužan pribaviti mišljenje od Saveza opština i gradova o svim pitanjima koja se odnose na dodjelu sredstava, kao i o svim promjenama zakona koje mogu utjecati na finansijske obaveze jedinica lokalne samouprave.

U skladu sa utvrđenom fiskalnom politikom, zakonom se utvrđuju vrste poreza, naknada, doprinosa i такси koji u cijelosti ili djelimično pripadaju jedinicama lokalne samouprave kao izvorni prihodi.

Član 53.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su da razmotre inicijative, prijedloge i sugestije jedinica lokalne samouprave i o svom stavu i preduzetim aktivnostima obavijeste jedinice lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana prijema inicijative, prijedloga ili sugestije.

Član 56.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su u najvećoj mogućoj mjeri konsultovati jedinice lokalne samouprave u postupku donošenja propisa koji ih se direktno tiču.

Konsultovanje, u smislu iz prethodnog stava ovog člana, federalne, odnosno kantonalne vlasti vrše putem saveza opština i gradova.

Član 58.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o osnovama lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95).

Federacija BiH i kantoni dužni su uskladiti svoje zakone sa ovim zakonom, te izvršiti prijenos poslova i nadležnosti, kao i odgovornosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Jedinice lokalne samouprave dužne su uskladiti svoje statute sa ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe kantonalnih zakona o lokalnoj samoupravi i odredbe statuta jedinica lokalne samouprave koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

D) Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu – osporena odredba

("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09)

Član 114.

Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva iz člana 68. ovog zakona, visina sredstava za plate starješine profesionalne vatrogasne jedinice, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, kao i za inspektore iz člana 146. stav 1., člana 148. stav 1. i člana 151. stav 3. ovog zakona, određuju se kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim jedinicama imaju dodatak na platu do 20%.

Radna mjesta iz stava 1. ovog člana za koja pripada uvećanje plate za 30%, odnosno do 20%, utvrđuju se u pravilniku o platama i naknadama tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu jedinicu utvrđena u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji tih tijela.

E) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća

("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10)

Član 2. stav 2.

Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća su od opšteg značaja za Federaciju.

F) Statut Opštine Bosanska Krupa

("Službeni Glasnik Opštine Bosanska Krupa", broj 08/14)

Član 2. stav 1.

Opština Bosanska Krupa (u daljem tekstu: Opština) je jedinica lokalne samouprave uspostavljena zakonom, sa pravima i obavezama utvrđenim Ustavom, zakonom i ovim Statutom, koja predstavlja građane Opštine Bosanska Krupa, štiti njihov interes i promoviše razvoj.

Član 14. stav 1. i stav 3. alineja 18.

Opština ima nadležnosti ustanovljene Ustavom i zakonom i ima pravo baviti se svim pitanjima od lokalnog značaja koja nisu isključena iz njene nadležnosti, niti dodijeljena u nadležnost neke druge vlasti na osnovu Ustava i zakona.

(...).

- organizovanje, provođenje i odgovornost za mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda i prirodnih nesreća;

(...).

6. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presude Ustavnog suda Federacije broj U-8/16 od 25.10.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 96/16) i U-9/16 od 30.11.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/17), broj U-34/16 od 14.06.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 57/17, broj U-2/17 od 04.07.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 55/17), broj U-27/17 od 29.11.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/18) i dr.

7. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

Podnosilac zahtjeva smatra da osporena odredba povrjeđuje pravo na lokalnu samoupravu Opštine Bosanska Krupa i u tom smislu iznosi argumentaciju koja počiva na dva osnova. Najprije na tvrdnji da je federalni Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu donesen bez konsultacija sa jedinicama lokalne samouprave, što po mišljenju podnosioca zahtjeva protuslovi principima iz Evropske povelje, kao i izričitim odredbama Zakona o principima lokalne samouprave. A sa druge strane, tvrdi se da osporenim odredbom nameću jedinicama lokalne samouprave dodatne obaveze i odgovornosti bez obezbjeđenja potrebnih finansijskih sredstava koja su uslov za valjano izvršenje tih dodatnih obaveza, odnosno preuzimanje tih dodatnih odgovornosti, čime su opet povrijeđeni principi Evropske povelje i odredbe pomenutog Zakona, samo ovog puta ne u proceduralnom, već u materijalnom smislu.

Preciznije: podnosilac u zahtjevu tvrdi, da je osporenim odredbom povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu, jer se njome nameće obaveza Opštini Bosanska Krupa da, zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova u vatrogastvu, isplaćuje uvećane plate. Za starješine profesionalne vatrogasne jedinice, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici organa uprave civilne zaštite opštine i kantona, te za inspektore navedene u Zakonu, propisano je uvećanje za 30%, a za ostale službenike i namještenike na poslovima profesionalne vatrogasne jedinice, do 20%, a da pritom nije regulisan način obezbjeđenja dodatnih sredstava za primjenu osporene odredbe. Nadalje, ističe da Opština Bosanska Krupa nije konsultovana u postupku donošenja spomenutog Zakona, u smislu čl. 56 i 58. Zakona o principima lokalne samouprave, pa iz svega smatra da je zahtjev potpuno osnovan.

Rješavajući ovaj predmet, Ustavni sud Federacije je razmatrao zahtjev podnosioca i priloženu dokumentaciju, obavijest Saveza opština i gradova, te relevantne odredbe Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, principe Evropske povelje, odredbe Zakona čija je odredba osporena, Zakona o principima lokalne samouprave, te odgovarajuće odredbe opštinskog Statuta. Kako je ranije napomenuto, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine se nije izjasnio na navode zahtjeva podnosioca, premda je to u postupku zatraženo od oba parlamentarna doma.

Federalnim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u članu 1. propisano je da se tim Zakonom uređuje organizovanje i funkcionisanje vatrogasne službe, planiranje i provedba mjera zaštite od požara, gašenja požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica i vatrogasaca, finansiranje i druga pitanja bitna za organizovanje i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine. U članu 3. istog Zakona propisano je da zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih mogućih nesreća u Federaciji, koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03), zbog čega se zaštita od požara i vatrogastvo organizuju i funkcionišu u okviru tog sistema, a vrše se na način

predviđen tim Zakonom. Stoga je, radi bolje i efikasnije organizacije zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, izvršena podjela prava i dužnosti tijela Federacije, kantona, opštine i grada, sa tačno određenim nadležnostima. Analogno ovome, federalnim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu je propisano da se finansijska sredstva za potrebe zaštite od požara i za potrebe vatrogastva iz nadležnosti Federacije osiguravaju u budžetu Federacije (član 11.), a za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti kantona u budžetu kantona (član 14.), te iz nadležnosti opštine i grada u budžetu opštine, odnosno grada (član 16.). Slično ovome, federalnim Zakonom je propisan radno-pravni status vatrogasaca i njihove naknade (član 104.), gdje je propisano da se na radne odnose vatrogasaca koji se nalaze u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici kantona, opštine i grada primjenjuju propisi o radnim odnosima, koji važe za državne službenike i namještenike tijela državne službe i to: za vatrogasce koji imaju visoku stručnu spremu, najmanje VII. stepen i primjenjuju se odredbe Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine, a za vatrogasce koji imaju višu ili srednju stručnu spremu i imaju status namještenika, primjenjuje se odredbe Zakona o namještenicima u organima službe u Federaciji Bosne i Hercegovine, te pitanja koja su određena ovim zakonom.

Iz naprijed izloženog može se zaključiti, da je u vezi sa organizovanjem i funkcionisanjem zaštite od požara i vatrogastva, planiranjem i provedbom mjera zaštite od požara, zapošljavanjem, stručnim usavršavanjem zaposlenih lica i vatrogasaca, te u vezi sa finansiranjem i ostalim pitanjima bitnim za organizovanje i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine izvršena jasna podjela u pogledu nadležnosti u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, kao i u pogledu finansiranja tih nadležnosti, između Federacije, kantona, te opština i gradova.

Prema navodima podnosioca zahtjeva razlog za pokretanje postupka zaštite prava na lokalnu samoupravu je upravo to što je Federacija Bosne i Hercegovine, osporenim odredbom "poremetila" tu razdiobu nadležnosti, utvrđivanjem novih funkcija i odgovornosti za jedinice lokalne samouprave, a bez dodjele neophodnih dodatnih finansijskih sredstava za tu svrhu, uz to i bez obavezne konsultacije sa tim jedinicama.

Kako je gore već napomenuto, osporenim odredbom propisano je da se, zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva, visina plate za starijine profesionalne vatrogasne jedinice, njihovih zamjenika i vatrogasaca u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, opštine i grada, kao i za inspektore, određuje kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a da ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim jedinicama imaju dodatak na platu do 20%. Pritom, Federacija, kao viši organi vlasti u odnosu na jedinicu lokalne samouprave, u postupku donošenja spomenutog zakona nije, prema relevantnim principima iz člana 4. stav 6. Evropske povelje i prema odredbama člana 56. Zakona o principima lokalne samouprave, provela propisane procedure konsultacija, niti je prilikom propisivanja navedenih uvećanja na ime dodatka na platu predvidjela i definirala način na koji bi jedinicama lokalne samouprave bila osigurana odgovarajuća dodatna finansijska sredstva za isplatu propisanog uvećanja plata zaposlenicima na poslovima u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici i tijelima uprave civilne zaštite. Ustavni sud Federacije smatra, da zbog toga osporena odredba remeti princip proporcionalnosti između nadležnosti jedinica lokalne samouprave koje su im dodijeljene zakonom i finansijskih sredstava koja su im na raspolaganju, a koji princip je utvrđen Evropskom poveljom i izričito propisan odredbom člana 34. st. 3. Zakona o principima lokalne samouprave.

Prema tom principu i spomenutoj obavezujućoj zakonskoj odredbi, svaki prijenos novih funkcija na jedinice lokalne samouprave ima biti praćen "finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo učinkovito izvršavanje". Stoga je osporenim odredbom morao biti predviđen način obezbjeđenja tih dodatnih sredstava, a kako evidentno nije, osporena odredba generiše povredu prava na lokalnu samoupravu.

Kada je riječ o argumentu koji se tiče izostanka konsultacija sa jedinicama lokalne samouprave kod donošenja osporene odredbe, izvjesno je da nisu provedene obavezne konsultacije putem Saveza opština i gradova, što potvrđuje ranije navedena obavijest tog Saveza, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nije dostavio odgovor na zahtjev u kojem bi se to dovelo u pitanje. Stoga je utvrđeno da se i argument izostanka konsultacija sa jedinicama lokalne samouprave, kada je u pitanju osporena odredba također mora uzeti u obzir.

Osim toga, treba imati u vidu da osporena odredba sadrži rješenja koja, van svake sumnje, utječu na finansijske obaveze jedinica lokalne samouprave, u konkretnom slučaju Opštine Bosanska Krupa. A kada se radi o takvim zakonskim rješenjima, onda je obaveza konsultacija baš putem Saveza opština i gradova dodatno postrožena. Jer, pored odredbe člana 56. Zakona o principima lokalne samouprave, koja propisuje obavezu takvih konsultacija u postupku donošenja propisa koji se "direktno tiču" jedinica lokalne samouprave, stoji i u članu 34. stav 4. istog Zakona posebno propisana obaveza za zakonodavca da pribavi "mišljenje od Saveza opština i gradova o svim pitanjima što se odnose na dodjelu sredstava, kao i svim promjenama zakona što mogu utjecati na finansijske obaveze jedinica lokalne samouprave".

Imajući sve to u vidu, Ustavni sud Federacije je zauzeo stav da u ovom slučaju postoji povreda prava na lokalnu samoupravu u odnosu na primjenu osporene odredbe, iz razloga što kod utvrđivanja dodatnih funkcija i odgovornosti jedinice lokalne samouprave, konkretno Opštine Bosanska Krupa, nije provedena ni obavezna konsultacija putem Saveza opština i gradova izričito propisana članom 56. Zakona o principima lokalne samouprave, niti bilo kakav drugi vid konsultacije sa Opštinom Bosanska Krupa, niti je pribavljeno mišljenje Saveza opština i gradova propisano članom 34. stav 4. spomenutog Zakona, a niti je predviđen i propisan način obezbjeđenja dodatnih finansijskih sredstava koja ostvarivanje tih dodatnih funkcija i odgovornosti iziskuje. Sve to čini nesumnjivim da je, s jedne strane, osporena odredba donesena na način koji protuslovi principu utvrđenom u članu 4. stav 6. Evropske povelje i odredbama člana 56. Zakona o principima lokalne samouprave, te da je, s druge strane, sadržina osporene odredbe protivna principima utvrđenim članom 9. Evropske povelje, te odredbama člana 11. i člana 34. st. 3. i 4. Zakona o principima lokalne samouprave.

Na osnovu iznesenih činjeničnih i pravnih utvrđenja, odlučeno je kao u dispozitivu ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je većinom glasova u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, dr. sc. Šahbaz Džihanović, prof. dr. Edin Muminović, dr. sc. Kata Senjak i Mladen Srdić, sudije Suda.

Predsjednica
Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, s. r.

Broj U-20/17
25. septembra 2018. godine
Sarajevo

**IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE
DR. SC. ŠAHBAZA DŽIHANOVIĆA
uz Presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine,
broj U-20/17 donesenoj na 279. sjednici održanoj dana
25.09.2018. godine**

Na osnovu člana 21. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine¹ dajem izdvojeno mišljenje kako slijedi:

Ne saglašavajući se sa Presudom u predmetu U-20/17 u postupku zaštite prava na lokalnu samoupravu po zahtjevu Načelnika Opštine Bosanska Krupa, glasao sam protiv donošenja takve presude i njenog obrazloženja, izdvajajući svoj glas sa zahtjevom da se moje izdvojeno mišljenje objavi uz objavu Presude u "Službenim novinama Federacije BiH".

Glasao sam protiv kao sudija a ne kao pripadnik jednog naroda.

Razlozi za glasanje protiv takve presude i njenog obrazloženja bili su mi isključivo ustavnopravne naravi.

Imam snažan dojam da se i povodom razmatranja i odlučivanja o tako važnom ustavnopravnom pitanju, čak na istoj sjednici Suda kao i u predmetu U-17/17², i u ovom predmetu, tumačenju osporavanog člana 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, a u vezi sa zaštitom prava na lokalnu samoupravu, od strane ovog Suda, prilazi bez potrebnog uvažavanja kriterija koji se odnose na utvrđivanje pravog sadržaja i smisla osporavane pravne norme, društvenih i drugih odnosa u Bosni i Hercegovini/Federaciji Bosne i Hercegovine u kojima su nastale te pravne norme (*occasio legis*), kao i svrhe, uzroka, razloga i cilja osporavanog zakona (*ratio legis*).

S tim u vezi, smatram posebno upitnim, zaključivanje Suda i donošenje odluke samo i na osnovu, po mome mišljenju, i u ovom slučaju, skromnog referata³, ali i bez elementarne meritorne i kontradiktorne rasprave,⁴ dok zabrinjavajućim smatram činjenicu da ovaj Sud tako važne ustavnosudske odluke, pa i ovu presudu, donosi u pravilu, na nejavim sjednicama, bez učešća bilo kakve, a posebno stručne javnosti, što je protivno ne samo unutrašnjim aktima Suda, nego i elementarnim standardima javnosti rada i transparentnosti donošenja odluka, a posebno utvrđivanja nespornog činjeničnog i pravnog stanja kao osnova donošenja pravilne sudske odluke, a potom i standardima sistemskog tumačenja pravne norme i zaključivanja iz suprotnosti, pomoću kojih bi se, s obzirom na ustavni karakter ustavnosudske odluke, svaka takva odluka morala zasnivati na relevantnim analizama, nesporno utvrđenom činjeničnom stanju i relevantnom pravu, i na koncu, utvrđivanju povezanosti jedne (osporene) pravne norme sa drugim pravnim normama (u Ustavu, preuzetom međunarodnom pravu i zakonu), i njene pripadnosti pravnom sistemu kao takvom.

Slijedom navedenog, logično je u prvom redu, podsjetiti na član II.A.1. i 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji se odnosi na ljudska prava i osnovne slobode, kao i poglavlja III, V,

VI i VI A Ustava Federacije⁵ o podjeli nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti i o kantonalnoj, opštinskim i gradskim vlastima i njihovim nadležnostima, te s tim u vezi, da se tumačenje Ustava Federacije i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi⁶ s jedne strane, kao i Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine,⁷ i osporenog Zakona, s druge strane, mora cijeliti i sa stanovišta jedinstvene primjene prava, a u konkretnom slučaju, i pravne sigurnosti čovjeka i građanina u sistemu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji/Bosni i Hercegovini, i s tim u vezi, organizacija i funkcioniranje, planiranje, finansiranje i provođenja drugih mjera zaštite od požara, i vatrogastvo Federacije Bosne i Hercegovine.

Posebno je porazna činjenica da Ustavni sud Federacije, odlučujući o ovakvim zahtjevima za osiguravanje zaštite prava na lokalnu samoupravu, zanemaruje poglavlje VII Ustava Federacije, prema kojem, međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opšta pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije, a da u slučaju nesaglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, prevladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.⁸

Donoseći u konkretnom slučaju Presudu⁹ kojom se: "1. Utvrđuje da je članom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Opštine Bosanska Krupa", Ustavni sud Federacije potpuno gubi iz vida, odnosno zanemaruje činjenice da se osporenim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji, koji donosi Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, utvrđuju i pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji¹⁰, kao dio tog programa, ali i kao dio međunarodnih obaveza na osnovu međunarodnih ugovora i drugih sporazuma koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, koji čine sastavni dio zakonodavstva Federacije, te da su kantoni i opštine u Federaciji Bosne i Hercegovine dužni samo u **okviru svoje nadležnosti također**, svojim propisima urediti organizaciju i način funkcionisanja zaštite od požara i vatrogastvo na području kantona, odnosno grada i opštine, kao i osigurati finansijaska sredstva u budžetu, **opet, u skladu sa svojim nadležnostima**,¹¹ na koji način se na jedinstvenim osnovama, uređuju **sistem, finansiranje i sve vidove** zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoline od prirodnih i drugih nesreća, a koji se organizuju i provode u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i preuzetim međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine/Federacije.

Donoseći navedenu Presudu, Ustavni sud Federacije dakle, nesumnjivo zanemaruje pravnu narav organizacije i

¹ "Službene novine Federacije BiH", br. 40/10 i 18/16.

² U Predmetu U-17/17 Ustavni sud Federacije je donio Presudu: 1. Utvrđuje se da je čl. 112. i 114. Zakona od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu; 2. Utvrđuje se da članom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i članom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Opštine Srebrenik na lokalnu samoupravu. Glasao sam protiv navedene Presude i njenog obrazloženja i izdvojio svoje mišljenje koje će biti objavljeno u „Službenim novinama Federacije BiH“ uz objavu te Presude.

³ Vidi Referat sudije izvjestioca u predmetu U-20/17 od 27.07.2018. godine.

⁴ Vidi Zapisnik o rješavanju predmeta U-20/17 sa 279. sjednice Ustavnog suda Federacije održane 25.09.2018. godine.

⁵ Odluka o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine objavljeni su u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 1/94 od 21.7.1994. godine.

⁶ Uredba o ratifikaciji Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, "Službeni list SR BiH", broj 31/94.

⁷ "Službene novine Federacije BiH", broj 49/06.

⁸ Vidi, Amandman XVIII na Ustav Federacije.

⁹ Vidi, Presuda broj U-20/17, koja je kao takva, verifikovana na 280. sjednici Suda od 5. oktobra 2018. godine.

¹⁰ Vidi, član 10. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

¹¹ Vidi, član 14., član 16. i druge povezane članove Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

funkcionisanja zaštite od požara i vatrogastvo kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ali i međusobnu uslovljenost preuzetih međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine/Federacije o zaštiti ljudi i materijalnih dobara, a time i odnose organskog, sistemskog federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i istog takvog kantonalnog zakona, te pojedinačnog, federalnog Zakona o zaštiti od požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a posebno zanemaruje istovjetne pravne institute u svim navedenim zakonima, u kojima se oni pojavljuju posebno radi osiguranja principa vladavine prava, odnosno principa pravne sigurnosti i izvjesnosti.

Isto tako je zabrinjavajuće da se prilikom donošenja navedene Presude, Ustavni sud Federacije nekritički poziva i na svoju dosadašnju praksu i presude u predmetima U-8/16; U-9/16; U-34/16; U-2/17 i U-27/17,¹ i dr. iako pojedinačno, i po suštini i sadržaju ustavno-pravnog pitanja, odnosno spora, niti su isti niti mogu biti isti, jer svaki predmet pred sudom, a naročito pred Ustavnim sudom, je "predmet za sebe," dok svaka činjenična i pravna situacija zahtijeva svoju odluku, koja mora biti obrazložena primjenom standarda obrazložene sudske odluke.

Polazeći od prednjeg, glašao sam i protiv verifikacije i obrazloženja navedene Presude² jer smatram da njeno takvo obrazloženje ne zadovoljava elementarne standarde koji proizilaze iz prava na pravično suđenje koje garantuje član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i stoga, što pravo na obrazloženu sudsku odluku uključujući njen sadržaj ali i i njenu formu, ima prije svega stranka u postupku, ali i šira javnost, te da od obrazložene sudske odluke uveliko zavisi povjerenje stranke i javnosti u rad sudova, i konačno, što obrazložena sudska odluka obezbjeđuje pravo na pravnu sigurnost i vladavinu prava generalno.

Naime, obrazložena sudska odluka i u ovom slučaju, je bila dužnost Ustavnog suda Federacije, ona je morala sadržavati, ali ne sadrži, razmotrena sva suštinska pitanja koja stranke u konkretnom predmetu problematiziraju kao i sva relevantna ustavno-pravna i činjenična pitanja i detaljne i jasne razloge iz kojih Sud u konkretnom slučaju odlučuje na takav način, iako se nesumnjivo radi o materiji iste pravne naravi koja je uređena sistemskim zakonom Federacije³ odnosno kantona⁴, poštujući nadležnosti Federacije, kantona i lokalne samouprave, kao i preuzete međunarodne obaveze i u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom i međunarodnim pravom o zaštiti ljudi i materijalnih dobara a koje čini dio zakonodavstva Federacije, odnosno Bosne i Hercegovine kao Države.

U konkretnom slučaju dakle, Ustavni sud Federacije nije razmotrio i nije odgovorio na suštinska pitanja koja su bila ključna za donošenje sporne Presude, a posebno:

- nije utvrdio na osnovu kojeg prava i kada je Federacija dužna, u skladu sa obavezama iz međunarodnih ugovora, primjenom Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne

samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, prilikom donošenja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u skladu sa nadležnostima Federacije, kantona, gradova i opština, vršiti konsultacije sa nižim nivoima vlasti u Federaciji?

- da li je, i ako jeste, u kojoj i kakvoj korelaciji je osporeni Zakon sa međunarodnim ugovorima i drugim sporazumima te opštim pravilima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a koje pravo čini dio zakonodavstva Federacije i koje, u slučaju nesaglasnosti sa zakonodavstvom Federacije, prevladava nad domaćim zakonom?
- da li se osporenim Zakonom vrši bilo kakav prijenos poslova i nadležnosti na jedinice lokalne samouprave kao i odgovornost jedinica lokalne samouprave u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to poslovi i nadležnosti?
- kako i na koji način je Federacija Bosne i Hercegovine, osporenim odredbom člana 114. Zakona, "poremetila" "tu razdiobu nadležnosti" u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, i koji su to preneseni poslovi koji se direktno "tiču" jedinica lokalne samouprave?⁵
- da li se posebno, članom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu vrši prijenos bilo kojih nadležnosti i poslova na Opštinu Bosanska Krupa kao jedinicu lokalne samouprave a koji bi zahtijevali istovremeni prijenos sredstava potrebnih za njihovo obavljanje, kao i na osnovu kojeg prava je Opština Bosanska Krupa trebala biti konsultovana?
- da li se i na koji način citiranim Zakonom, ugrožava ustavna i zakonom propisana nadležnost kao i budžet Opštine Bosanska Krupa kao jedinice lokalne samouprave i čime se dokazuje da se osporenim članovima citiranog Zakona stvara disbalans u platama ostalih državnih službenika i namještenika a koje su uređene Zakonom o platama i drugim naknadama u organima vlasti Federacije BiH?
- da li se osporenim Zakonom, a kojima se u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uređuje organizacija i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastvo, planiranje i provođenje mjera zaštite od požara, organizacija i funkcionisanje vatrogastva, i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine, i kojim Federacija u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji, osigurava izgradnju jedinstvene organizacije i programiranje razvoja zaštite od požara, na bilo koji načn, dovode u pitanje ustavne nadležnosti kantona, odnosno opština i gradova, ako se tim zakonima, a posebno Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u cijelosti poštuju njihova nadležnost da svojim propisima uređuju između ostalog, organizaciju i način funkcionisanja zaštite od požara i vatrogastvo na području kantona odnosno grada i opštine, kao i da planiraju i

¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 96/16; "Službene novine Federacije BiH", broj 1/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 57/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 55/17 i "Službene novine Federacije BiH", broj 11/18.

² Vidi Zapisnik sa 280. sjednice Ustavnog suda Federacije BiH od 05.10.2018. godine, na kojoj je Presuda verifikovana i u pogledu njenog obrazloženja.

³ Vidi, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća "Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10.

⁴ Vidi, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu "Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 10/08.

⁵ Vidi posebno str. 7. do 10. Obrazloženja Presude.

osiguravaju finansijska sredstva u budžetu kantona odnosno opštine i grada u okviru svojih nadležnosti?¹.

Na sva navedena suštinska pitanja koja karakterišu okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud Federacije ne daje detaljne i jasne razloge iz kojih bi se moglo zaključiti da se članom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu povređuje pravo Opštine Bosanska Krupa na lokalnu samoupravu.

Upravo suprotno navedenoj Presudi i njenom obrazloženju, prema stanovištu ovog sudije, cijeneći predmet i sadržaj osporenog Zakona, kao i pravnu prirodu odnosa koji se njime uređuju u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH, i u tom kontekstu sadržaj i pravnu prirodu člana 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, nesumnjivo se zaključuje da se ovim Zakonom u cjelini, a posebno citiranim osporenim članom Zakona, ne vrši nikakav prijenos poslova i nadležnosti kao i odgovornosti jedinicama lokalne samouprave za njihovo vršenje, a time i na Opštinu Bosanska Krupa, te je jasno da nije postojala, niti postoje obaveza Federacije da donošenjem osporenog Zakona, istovremeno vrši i prijenos bilo kakvih sredstava za njihovo vršenje.

Osim toga, ova Presuda i njeno obrazloženje je morala biti, ali nije, u korelaciji i sa svim drugim ustavnim pravima Federacije/Bosne i Hercegovine i drugih, kantonalih, gradskih i opštinskih vlasti, ali i njihovim obavezama. Ovom presudom i njenim obrazloženjem, dakle, ne daju se odgovori ni na jedno suštinsko pitanje pokrenuto u ovom ustavnosudskom postupku, nego se navodi površno, proizvoljno utvrđeno činjenično stanje kao i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, što skupa, ne daje pouzdane odgovore na suštinska pitanja od kojih zavisi pravilna, ustavna i zakonita sudska odluka.

S tim u vezi nužno je naglasiti da je Ustavni sud Federacije pri odlučivanju u konkretnom slučaju morao polaziti od toga da zaštićene ustavne vrijednosti, ali i pravo na lokalnu samoupravu, predstavljaju osnovu kroz koju putem zaštite ustavnosti i zakonitosti, kao i zaštite prava na lokalnu samoupravu koju osigurava Ustavni sud, treba cijeliti svaku ustavnu, zakonsku i drugu opštu normu u njezinoj primjeni i tumačenju, pri čemu je važno naglasiti da se pri tom tumačenju, ne može pristupati na način da se iz jedinstvene ustavne ili zakonske cjeline i odnosa koji se njome uspostavljaju, izvlači jedna odredba, koja se onda, tumači zasebno i mehanički, nezavisno i pravnoj naravi društvenih odnosa i o svim ostalim vrijednostima koje su ustavom kao takvim i zakonom, zaštićene.

Suprotno odluci i obrazloženju Ustavnog suda, stajališta sam da se u konkretnom slučaju, osporenom odredbom člana 114. citiranog Zakona, na jedinice lokalne samouprave, a time i na Opštinu Bosanska Krupa, ne prenose bilo koja prava, obaveze ili odgovornosti mimo njihove ustavne i zakonom propisane nadležnosti, niti se vrši prijenos poslova i nadležnosti kao i odgovornosti jedinicama lokalne samouprave, te da stoga nije osnovan navod podnosioca da se osporenim odredbama citiranih zakona, povređuje član 5. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, odnosno član 56. i 58. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Suprotno palijativnim i proizvoljnim obrazloženjima u citiranoj Presudi, članom 114. ovog Zakona se osigurava jedinstven pristup Federacije, kantona, grada i opština u pogledu osiguranja materijalnog položaja i visine sredstava za plate starješine profesionalne vatrogasne jedinice, njihove zamjenike i

vatrogasce u profesionalnoj jedinici organa uprave civilne zaštite zbog posebnih uslova rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva kao djelatnosti od posebnog društvenog interesa i u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama, dok su kantoni, gradovi i opštine potpuno samostalni, da u okviru svoje nadležnosti, i svojim propisima, uređuju organizaciju i način funkcionisanja zaštite od požara, kao i da u skladu sa svojim nadležnostima, osiguravaju finansijska sredstva potrebna za zaštitu od požara i vatrogastvo, **sa ciljem osiguranja izgradnje jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama.**²

Iz navedenih razloga glasao sam protiv navedene Presude kao i njenog obrazloženja.

U Sarajevu, 18.10.2018. godine

Sudija
Ustavnog suda
Federacije Bosne i Hercegovine
Dr. sc. **Šahbaz Džihanović**, s. r.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine odlučujući o zahtjevu Načelnika Općine Bosanska Krupa za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u svezi s primjenom članka 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, na temelju članka IV.C.3.10.(3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u svezi s Amandmanom XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici bez javne rasprave, održanoj dana 25.09.2018. godine, donio je

PRESUDU

1. Utvrđuje se da je člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Općine Bosanska Krupa.
2. Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona" i "Službenom glasniku Općine Bosanska Krupa".

Obrazloženje

1. Podnositelj zahtjeva i predmet zahtjeva

Na temelju ovlaštenja iz Amandmana XCVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Načelnik Općine Bosanska Krupa (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud Federacije) dana 07.02.2017. godine, zahtjev za zaštitu prava na lokalnu samoupravu u svezi s primjenom članka 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09 u daljnjem tekstu: osporena odredba).

2. Stranke u postupku

Stranke u ovom postupku su podnositelj zahtjeva i Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, kao donositelj Zakona čija je odredba osporena.

3. Bitni navodi iz zahtjeva

Podnositelj zahtjeva citira osporenu odredbu kojom je "zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva" propisano uvećanje plaća od 30% za zapovjednike profesionalne vatrogasne postrojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi organa uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, kao i za inspektore navedene u Zakonu, kao i uvećanje plaća do

¹ Vidi posebno: član 1., član 10., član 14., član 16., član 20. do 55., član 56. do 72., zatim, član 104. i član 112. i član 114. kao i član 131. do 144. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojima je izrazito naglašena pravna narav vatrogastva kao dijela sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine kao dijela međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

² Vidi, član 4. Zakona. Podvukao sudija dr.sc. Džihanović.

20% za ostale službenike i namještenike na poslovima u profesionalnim vatrogasnim postrojbama.

Podnositelj zahtjeva smatra da ovakva odredba stvara disbalans u plaćama namještenika i državnih službenika, i djeluje destabilizirajuće na posao koji obavljaju ostali državni službenici i namještenici. Ističe da ovakve zakonske odredbe nameću Općini Bosanska Krupa, kao poslodavcu, obvezu da vrši isplatu uvećanih plaća neovisno od svojih mogućnosti i na štetu ostalih izvršitelja koji primaju plaću iz ograničene mase sredstava koja je za to predviđena u općinskom proračunu.

Pritom, navodi se dalje, osporena odredba koja utvrđuje ovu obvezu nije ni u jednoj fazi donošenja bila predmetom konzultiranja s jedinicom lokalne samouprave, iako direktno iziskuje dodatna sredstva za uvećanje plaća koje se *a priori* propisuje određenoj kategoriji državnih službenika i namještenika. Na ovaj način utvrđena dodatna sredstva su obveza poslodavca, koja nije uvjetovana bilo kakvim činjenjem izvršitelja tj. nije vezano za neke konkretne dodatne poslove, već proističe iz same sistematizacije radnog mjesta u vatrogasnoj formaciji. Znači propisima drugih organa vlasti, bez učešća u postupku donošenja navedenih zakona obvezana je Općina Bosanska Krupa kao jedinica lokalne samouprave, da iz stvarnih proračunskih sredstava nejednakim i povlaštenim mjerilima favorizira grupu izvršitelja, materijalno ugrožavajući ostale.

Podsjeća na odredbe čl. 56. i 58. Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09, u daljnjem tekstu: Zakon o načelima lokalne samouprave), kojima su obvezane federalne odnosno kantonalne vlasti, da u najvećoj mogućoj mjeri konzultiraju jedinice lokalne samouprave u postupku donošenja propisa koji ih se direktno tiču, kao i da usklade svoje zakone s ovim Zakonom, pri čemu se obvezne konzultacije imaju provesti putem Saveza Općina i gradova. Naglašava činjenicu da kod donošenja Zakona čija je odredba osporena, jedinice lokalne samouprave nisu tim putem konzultirane.

Ovakav propust je, kako podnositelj zahtjeva navodi, "u suprotnosti s člankom 4. Europske povelje o lokalnoj samoupravi (u daljnjem tekstu: Europska povelja), koja se prema ratificiranom sporazumu prioritetno primjenjuje u Bosni i Hercegovini, u odnosu na zakonodavstvo Bosne i Hercegovine".

Smatra da je osporena odredba u suprotnosti i sa Zakonom o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine *explicite* čl. 10., 11., 56. i 58. Nadalje bitno je, smatra podnositelj zahtjeva, istaći da ovoj jedinici lokalne samouprave nisu dodjeljena sredstva za namjenu utvrđenu osporenim odredbom.

Zbog svega navedenog i podnosi ovaj zahtjev za zaštitu prava na lokalnu samoupravu, jer je, po njegovom uvjerenju, usvajanjem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu bez suglasnosti Općine Bosanska Krupa, kao jedinice lokalne samouprave, povrijeđeno njeno pravo na lokalnu samoupravu utvrđeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i člankom 8. stavak 2., kao i čl. 53. i 56. Zakona o načelima lokalne samouprave. Predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će se to i utvrditi.

4. Odgovor na zahtjev

Sukladno s člankom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03), Ustavni sud Federacije je dana 14.02.2017. godine, tražio od oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da dostave odgovor na zahtjev, u roku od 30 dana od dana zaprimanja akta Ustavnog suda Federacije, što je izostalo.

Također, Ustavni sud Federacije, u ovom je predmetu tražio od Saveza općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Savez općina i gradova) očitovanje o tome da li

je i na koji način taj Savez učestvovao u postupku konzultacija u ime Općine Bosanska Krupa kod donošenja Zakona čija je odredba osporena. Savez općina i gradova, je aktom broj 142/17 od 17.02.2017. godine obavijestio Ustavni sud Federacije da "Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine nije konzultiran u postupku donošenja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu".

5. Relevantno pravo

A) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Amandman XCVI

U članku IV.C.10. iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

"(3) Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine."

Dosadašnji st. (3) i (4) postaju st. (4) i (5).

B) Europska povelja o lokalnoj samoupravi

Članak 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Osnovna prava i dužnosti lokalnih vlasti bit će utvrđeni ustavom ili statutom, time se, međutim, ne spriječava prenošenje na lokalne vlasti prava i odgovornosti za specifične zadatke, sukladno sa zakonom.
2. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u svezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.
3. Javni poslovi će se po pravilu, vršiti prije svega od strane onih vlasti koje su najbliže građanima. Prilikom prenošenja odgovornosti na neke drugu vlast vodit će se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.
4. Prava povjerena lokalnim vlastima će po pravilu biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od strane neke druge – centralne ili regionalne vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom.
5. U slučajevima prenošenja ovlaštenja s centralnih i regionalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uvjetima.
6. Lokalne vlasti će biti konzultirane, u najvećoj mogućoj mjeri, blagovremeno i na odgovarajući način, u procesu planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

C) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)

Članak 8. st. 2.

- 2) Ona će biti samostalna u odlučivanju o pitanjima iz vlastitih nadležnosti, koje ne mogu biti ograničene ili uskraćene od federalnih ili kantonalnih vlasti, osim u slučajevima i u okvirima utvrđenim ustavom i zakonom.

Članak 10.

Poslovi federalnih i kantonalnih vlasti mogu biti povjereni jedinici lokalne samouprave zakonom nakon konzultiranja organa lokalnih vlasti kojima se navedeni poslovi povjeravaju, uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti i sposobnosti lokalnih vlasti i njihove administracije da te poslove efikasno obavljaju.

Članak 11.

Prijenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave bit će praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo efikasno obavljanje.

Članak 34.

Jedinice lokalne samouprave imaju pravo na odgovarajuće sopstvene finansijske izvore kojima lokalni organi mogu slobodno raspolagati u okviru svoje nadležnosti sukladno sa zakonom.

Jedan dio finansijskih izvora jedinica lokalne samouprave ostvarivat će se od lokalnih pristojbi i naknada čiju stopu jedinica lokalne samouprave utvrđuje u okviru zakona.

Finansijska sredstva jedinica lokalne samouprave bit će srazmjerna njihovim nadležnostima koje su im dodijeljene zakonom. Svaki prijenos novih funkcija bit će praćen finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo efikasno izvršavanje.

Zakonodavac je dužan pribaviti mišljenje od Saveza općina i gradova o svim pitanjima koja se odnose na dodjelu sredstava, kao i o svim promjenama zakona koje mogu utjecati na finansijske obveze jedinica lokalne samouprave.

Sukladno s utvrđenom fiskalnom politikom, zakonom se utvrđuju vrste poreza, naknada, doprinosa i pristojbi koji u cijelosti ili djelomično pripadaju jedinicama lokalne samouprave kao izvorni prihodi.

Članak 53.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su da razmotre inicijative, prijedloge i sugestije jedinica lokalne samouprave i o svom stavu i poduzetim aktivnostima obavijeste jedinice lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana prijema inicijative, prijedloga ili sugestije.

Članak 56.

Federalne, odnosno kantonalne vlasti dužne su u najvećoj mogućoj mjeri konzultirati jedinice lokalne samouprave u postupku donošenja propisa koji ih se direktno tiču.

Konzultiranje, u smislu iz prethodnog stavka ovog članka, federalne, odnosno kantonalne vlasti vrše putem saveza općina i gradova.

Članak 58.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o osnovama lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95).

Federacija BiH i kantoni dužni su uskladiti svoje zakone s ovim zakonom, te izvršiti prijenos poslova i nadležnosti, kao i odgovornosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Jedinice lokalne samouprave dužne su uskladiti svoje statute s ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe kantonalnih zakona o lokalnoj samoupravi i odredbe statuta jedinica lokalne samouprave koje su u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

D) Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu – osporena odredba

("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09)

Članak 114.

Zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva iz članka 68. ovog zakona, visina sredstava za plaće zapovjednike profesionalne vatrogasne postrojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, kao i za

inspektore iz članka 146. stavak 1., članka 148. stavak 1. i članka 151. stavak 3. ovog zakona, određuju se kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim postrojbama imaju dodatak na plaću do 20%.

Radna mjesta iz stavka 1. ovog članka za koja pripada uvećanje plaće za 30%, odnosno do 20%, utvrđuju se u pravilniku o plaćama i naknadama tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, a prema radnim mjestima koja su za profesionalnu vatrogasnu postrojbu utvrđena u pravilniku o unutarnjem ustrojstvu tih tijela.

E) Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda

("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10)

Članak 2. stavak 2.

Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda su od općeg značaja za Federaciju.

F) Statut Općine Bosanska Krupa

("Službeni Glasnik Općine Bosanska Krupa", broj 08/14)

Članak 2. stavak 1.

Općina Bosanska Krupa (u daljnjem tekstu: Općina) je jedinica lokalne samouprave uspostavljena zakonom, s pravima i obvezama utvrđenim Ustavom, zakonom i ovim Statutom, koja predstavlja građane Općine Bosanska Krupa, štiti njihov interes i promovira razvoj.

Članak 14. stavak 1. i stavak 3. alineja 18.

Općina ima nadležnosti ustanovljene Ustavom i zakonom i ima pravo baviti se svim pitanjima od lokalnog značaja koja nisu isključena iz njene nadležnosti, niti dodijeljena u nadležnost neke druge vlasti na temelju Ustava i zakona.

(...).

- organiziranje, provođenje i odgovornost za mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda i prirodnih nesreća;

(...).

6. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presude Ustavnog suda Federacije broj U-8/16 od 25.10.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 96/16) i U-9/16 od 30.11.2016. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/17), broj U-34/16 od 14.06.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 57/17, broj U-2/17 od 04.07.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 55/17), broj U-27/17 od 29.11.2017. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/18) i dr.

7. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

Podnositelj zahtjeva smatra da osporena odredba povrjeđuje pravo na lokalnu samoupravu Općine Bosanska Krupa i u tom smislu iznosi argumentaciju koja počiva na dva temelja. Najprije na tvrdnji da je federalni Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu donesen bez konzultacija s jedinicama lokalne samouprave, što po mišljenju podnositelja zahtjeva proturiječi načelima iz Europske povelje, kao i izričitim odredbama Zakona o načelima lokalne samouprave. A sa druge strane, tvrdi se da osporenim odredbom nameću jedinicama lokalne samouprave dodatne obveze i odgovornosti bez obezbjeđenja potrebnih finansijskih sredstava koja su uvjet za valjano izvršenje tih dodatnih obveza, odnosno preuzimanje tih dodatnih odgovornosti, čime su opet povrijeđena načela Europske povelje i odredbe spomenutog Zakona, samo ovog puta ne u proceduralnom, već u materijalnom smislu.

Preciznije: podnositelj u zahtjevu tvrdi, da je osporenim odredbom povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu, jer se njome nameće obveza Općini Bosanska Krupa da, zbog posebnih

uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova u vatrogastvu, isplaćuje uvećane plaće. Za zapovjednike profesionalne vatrogasne postrojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbici organa uprave civilne zaštite općine i kantona, te za inspektore navedene u Zakonu, propisano je uvećanje za 30%, a za ostale službenike i namještenike na poslovima profesionalne vatrogasne postrojbe, do 20%, a da pritom nije reguliran način obezbjeđenja dodatnih sredstava za primjenu osporene odredbe. Nadalje, ističe da Općina Bosanska Krupa nije konzultirana u postupku donošenja spomenutog Zakona, u smislu čl. 56 i 58. Zakona o načelima lokalne samouprave, pa iz svega smatra da je zahtjev potpuno utemeljen.

Rješavajući ovaj predmet, Ustavni sud Federacije je razmatrao zahtjev podnositelja i priloženu dokumentaciju, obavijest Saveza općina i gradova, te relevantne odredbe Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, načela Europske povelje, odredbe Zakona čija je odredba osporena, Zakona o načelima lokalne samouprave, te odgovarajuće odredbe općinskog Statuta. Kako je ranije napomenuto, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine se nije izjasnio na navode zahtjeva podnositelja, premda je to u postupku zatraženo od oba parlamentarna doma.

Federalnim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u članku 1. propisano je da se tim Zakonom uređuje organiziranje i funkcioniranje vatrogasne službe, planiranje i provedba mjera zaštite od požara, gašenja požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih osoba i vatrogasaca, financiranje i druga pitanja bitna za organiziranje i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine. U članku 3. istog Zakona propisano je da zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih mogućih nesreća u Federaciji, koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03), zbog čega se zaštita od požara i vatrogastvo organiziraju i funkcioniraju u okviru tog sustava, a vrše se na način predviđen tim Zakonom. Stoga je, radi bolje i efikasnije organizacije zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, izvršena podjela prava i dužnosti tijela Federacije, kantona, općine i grada, s točno određenim nadležnostima. Analogno ovome, federalnim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu je propisano da se finansijska sredstva za potrebe zaštite od požara i za potrebe vatrogastva iz nadležnosti Federacije osiguravaju u proračunu Federacije (članak 11.), a za potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti kantona u proračunu kantona (članak 14.), te iz nadležnosti općine i grada u proračunu općine, odnosno grada (članak 16.). Slično ovome, federalnim Zakonom je propisan radno-pravni status vatrogasaca i njihove naknade (članak 104.), gdje je propisano da se na radne odnose vatrogasaca koji se nalaze u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbici kantona, općine i grada primjenjuju propisi o radnim odnosima, koji važe za državne službenike i namještenike tijela državne službe i to: za vatrogasce koji imaju visoku stručnu spremu, najmanje VII. stupanj i primjenjuju se odredbe Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine, a za vatrogasce koji imaju višu ili srednju stručnu spremu i imaju status namještenika, primjenjuje se odredbe Zakona o namještenicima u organima službe u Federaciji Bosne i Hercegovine, te pitanja koja su određena ovim zakonom.

Iz naprijed izloženog može se zaključiti, da je u vezi sa organiziranjem i funkcioniranjem zaštite od požara i vatrogastva, planiranjem i provedbom mjera zaštite od požara, upošljavanjem, stručnim usavršavanjem zaposlenih osoba i vatrogasaca, te u svezi s financiranjem i ostalim pitanjima bitnim za organiziranje i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u

Federaciji Bosne i Hercegovine izvršena jasna podjela u pogledu nadležnosti u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, kao i u pogledu financiranja tih nadležnosti, između Federacije, kantona, te općina i gradova.

Prema navodima podnositelja zahtjeva razlog za pokretanje postupka zaštite prava na lokalnu samoupravu je upravo to što je Federacija Bosne i Hercegovine, osporenom odredbom "poremetila" tu razdiobu nadležnosti, utvrđivanjem novih funkcija i odgovornosti za jedinice lokalne samouprave, a bez dodjele neophodnih dodatnih finansijskih sredstava za tu svrhu, uz to i bez obvezne konzultacije s tim jedinicama.

Kako je gore već napomenuto, osporenom odredbom propisano je da se, zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva, visina plaće za zapovjednike profesionalne vatrogasne postrojbe, njihovih zamjenika i vatrogasaca u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbici tijela uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada, kao i za inspektore, određuje kao za državne službenike i namještenike, uvećana za 30%, a da ostali službenici i namještenici na poslovima u profesionalnim vatrogasnim postrojbama imaju dodatak na plaću do 20%. Pritom, Federacija, kao viši organi vlasti u odnosu na jedinicu lokalne samouprave, u postupku donošenja spomenutog zakona nije, prema relevantnim načelima iz članka 4. stavak 6. Europske povelje i prema odredbama članka 56. Zakona o načelima lokalne samouprave, provela propisane procedure konzultacija, niti je prilikom propisivanja navedenih uvećanja na ime dodatka na plaću predvidjela i definirala način na koji bi jedinicama lokalne samouprave bila osigurana odgovarajuća dodatna finansijska sredstva za isplatu propisanog uvećanja plaća uposlenicima na poslovima u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbici i tijelima uprave civilne zaštite. Ustavni sud Federacije smatra, da zbog toga osporena odredba remeti načelo proporcionalnosti između nadležnosti jedinica lokalne samouprave koje su im dodijeljene zakonom i finansijskih sredstava koja su im na raspolaganju, a koje načelo je utvrđeno Europskom poveljom i izričito propisano odredbom članka 34. st. 3. Zakona o načelima lokalne samouprave.

Prema tom načelu i spomenutoj obvezujućoj zakonskoj odredbi, svaki prijenos novih funkcija na jedinice lokalne samouprave ima biti praćen "finansijskim sredstvima potrebnim za njihovo učinkovito izvršavanje". Stoga je osporenom odredbom morao biti predviđen način obezbjeđenja tih dodatnih sredstava, a kako evidentno nije, osporena odredba generira povredu prava na lokalnu samoupravu.

Kada je riječ o argumentu koji se tiče izostanka konzultacija s jedinicama lokalne samouprave kod donošenja osporene odredbe, izvjesno je da nisu provedene obvezne konzultacije putem Saveza općina i gradova, što potvrđuje ranije navedena obavijest tog Saveza, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nije dostavio odgovor na zahtjev u kojem bi se to dovelo u pitanje. Stoga je utvrđeno da se i argument izostanka konzultacija s jedinicama lokalne samouprave, kada je u pitanju osporena odredba također mora uvažiti.

Osim toga, treba imati u vidu da osporena odredba sadrži rješenja koja, van svake sumnje, utječu na finansijske obveze jedinica lokalne samouprave, u konkretnom slučaju Općine Bosanska Krupa. A kada se radi o takvim zakonskim rješenjima, onda je obveza konzultacija baš putem Saveza općina i gradova dodatno postrožena. Jer, pored odredbe članka 56. Zakona o načelima lokalne samouprave, koja propisuje obvezu takvih konzultacija u postupku donošenja propisa koji se "direktno tiču" jedinica lokalne samouprave, stoji i u članku 34. stavak 4. istog Zakona posebno propisana obveza za zakonodavca da pribavi "mišljenje od Saveza općina i gradova o svim pitanjima što se odnose na dodjelu sredstava, kao i svim promjenama zakona što

mogu utjecati na finansijske obveze jedinica lokalne samouprave".

Imajući sve to u vidu, Ustavni sud Federacije je zauzeo stav da u ovom slučaju postoji povreda prava na lokalnu samoupravu u odnosu na primjenu osporene odredbe, iz razloga što kod utvrđivanja dodatnih funkcija i odgovornosti jedinice lokalne samouprave, konkretno Općine Bosanska Krupa, nije provedena ni obvezna konzultacija putem Saveza općina i gradova izričito propisana člankom 56. Zakona o načelima lokalne samouprave, niti bilo kakav drugi vid konzultacije s Općinom Bosanska Krupa, niti je pribavljeno mišljenje Saveza općina i gradova propisano člankom 34. stavak 4. spomenutog Zakona, a niti je predviđen i propisan način obezbjeđenja dodatnih finansijskih sredstava koja ostvarivanje tih dodatnih funkcija i odgovornosti iziskuje. Sve to čini nesumnjivim da je, s jedne strane, osporena odredba donesena na način koji proturiječi načelu utvrđenom u članku 4. stavak 6. Europske povelje i odredbama članka 56. Zakona o načelima lokalne samouprave, te da je, s druge strane, sadržina osporene odredbe protivna načelima utvrđenim člankom 9. Europske povelje, te odredbama članka 11. i članka 34. st. 3. i 4. Zakona o načelima lokalne samouprave.

Na temelju iznesenih činjeničnih i pravnih utvrđenja, odlučeno je kao u dispozitivu ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je većinom glasova u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, dr. sc. Šahbaz Džihanović, prof. dr. Edin Muminović, dr. sc. Kata Senjak i Mladen Srdić, suci Suda.

Broj U-20/17 25. rujna 2018. godine Sarajevo	Predsjednica Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine Aleksandra Martinović , v. r.
--	---

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUCA DR. SC. ŠAHBAZA DŽIHANOVIĆA

uz Presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U-20/17

donesenoj na 279. sjednici održanoj dana 25.09.2018. godine

Na temelju članka 21. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine¹ dajem izdvojeno mišljenje kako slijedi:

Ne suglašavajući se s Presudom u predmetu U-20/17 u postupku zaštite prava na lokalnu samoupravu po zahtjevu Načelnika Općine Bosanska Krupa, glasovao sam protiv donošenja takve presude i njenog obrazloženja, izdvajajući svoj glas sa zahtjevom da se moje izdvojeno mišljenje objavi uz objavu Presude u "Službenim novinama Federacije BiH".

Glasovao sam protiv kao sudac a ne kao pripadnik jednog naroda.

Razlozi za glasovanje protiv takve presude i njenog obrazloženja bili su mi isključivo ustavnopravne naravi.

Imam snažan dojam da se i povodom razmatranja i odlučivanja o tako važnom ustavnopravnom pitanju, čak na istoj sjednici Suda kao i u predmetu U-17/17², i u ovom predmetu,

tumačenju osporavanog članka 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, a u svezi sa zaštitom prava na lokalnu samoupravu, od strane ovog Suda, prilazi bez potrebnog uvažavanja kriterija koji se odnose na utvrđivanje pravog sadržaja i smisla osporavane pravne norme, društvenih i drugih odnosa u Bosni i Hercegovini/Federaciji Bosne i Hercegovine u kojima su nastale te pravne norme (*occasio legis*), kao i svrhe, uzroka, razloga i cilja osporavanog zakona (*ratio legis*).

S tim u svezi, smatram posebice upitnim, zaključivanje Suda i donošenje odluke samo i na temelju, po mome mišljenju, i u ovom slučaju, skromnog referata³, ali i bez elementarne meritorne i kontradiktorne rasprave,⁴ dok zabrinjavajućim smatram činjenicu da ovaj Sud tako važne ustavnosudske odluke, pa i ovu presudu, donosi u pravilu, na nejavim sjednicama, bez učešća bilo kakve, a posebice stručne javnosti, što je protivno ne samo unutarnjim aktima Suda, nego i elementarnim standardima javnosti rada i transparentnosti donošenja odluka, a posebice utvrđivanja nespornog činjeničnog i pravnog stanja kao temelja donošenja pravilne sudske odluke, a potom i standardima sistemskog tumačenja pravne norme i zaključivanja iz suprotnosti, pomoću kojih bi se, s obzirom na ustavni karakter ustavnosudske odluke, svaka takva odluka morala temeljiti na relevantnim analizama, nesporno utvrđenom činjeničnom stanju i relevantnom pravu, i na koncu, utvrđivanju povezanosti jedne (osporene) pravne norme s drugim pravnim normama (u Ustavu, preuzetom međunarodnom pravu i zakonu), i njene pripadnosti pravnom sistemu kao takvom.

Slijedom navedenog, logično je u prvom redu, podsjetiti na članak II.A.1. i 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji se odnosi na ljudska prava i temeljne slobode, kao i poglavlja III, V, VI i VI A Ustava Federacije⁵ o podjeli nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti i o kantonalnoj, općinskim i gradskim vlastima i njihovim nadležnostima, te stim u svezi, da se tumačenje Ustava Federacije i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi⁶ s jedne strane, kao i Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine,⁷ i osporenog Zakona, s druge strane, mora cijeniti i sa stanovišta jedinstvene primjene prava, a u konkretnom slučaju, i pravne sigurnosti čovjeka i građanina u sustavu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji/Bosni i Hercegovini, i s tim u svezi, organizacija i funkcioniranje, planiranje, financiranje i provođenja drugih mjera zaštite od požara, i vatrogastvo Federacije Bosne i Hercegovine.

Posebice je porazna činjenica da Ustavni sud Federacije, odlučujući o ovakvim zahtjevima za osiguravanje zaštite prava na lokalnu samoupravu, zanemaruje poglavlje VII Ustava Federacije, prema kojem, međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije, a da u slučaju nesuglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.⁸

i njenog obrazloženja i izdvojio svoje mišljenje koje će biti objavljeno u "Službenim novinama Federacije BiH" uz objavu te Presude.

³ Vidi Referat sudije izvjestitelja u predmetu U-20/17 od 27.07.2018. godine.

⁴ Vidi Zapisnik o rješavanju predmeta U-20/17 sa 279. sjednice Ustavnog suda Federacije održane 25.09.2018. godine.

⁵ Odluka o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine objavljeni su u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 1/94 od 21.7.1994. godine.

⁶ Uredba o ratifikaciji Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, "Službeni list SR BiH", broj 31/94.

⁷ "Službene novine Federacije BiH", broj 49/06.

⁸ Vidi, Amandman XVIII na Ustav Federacije.

¹ "Službene novine Federacije BiH", br. 40/10 i 18/16.

² U Predmetu U-17/17 Ustavni sud Federacije je donio Presudu: 1. Utvrđuje se da je čl. 112. i 114. Zakona od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu; 2. Utvrđuje se da člankom 192. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) i člankom 62. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 10/08 i 8/15), nije povrijeđeno pravo Općine Srebrenik na lokalnu samoupravu. Glasovao sam protiv navedene Presude

Donoseći u konkretnom slučaju Presudu¹ kojom se: "1. Utvrđuje da je člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Općine Bosanska Krupa", Ustavni sud Federacije potpuno gubi iz vida, odnosno zanemaruje činjenice da se osporenim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji, koji donosi Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na temelju Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, utvrđuju i pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji², kao dio tog programa, ali i kao dio međunarodnih obveza na temelju međunarodnih ugovora i drugih sporazuma koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, koji čine sastavni dio zakonodavstva Federacije, te da su kantoni i općine u Federaciji Bosne i Hercegovine dužni samo u **okviru svoje nadležnosti također**, svojim propisima urediti ustrojstvo i način funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastvu na području kantona, odnosno grada i općine, kao i osigurati finansijska sredstva u proračunu, **opet, sukladno svojim nadležnostima**,³ na koji način se na jedinstvenim osnovama, uređuju **sustav, financiranje i sve vidove** zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, povijesnih i drugih dobara i okoline od prirodnih i drugih nepogoda, a koji se organizuju i provode sukladno načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, kao i preuzetim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine/Federacije.

Donoseći navedenu Presudu, Ustavni sud Federacije dakle, nesumnjivo zanemaruje pravnu narav ustrojstva i funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastvu kao dijela jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, ali i međusobnu uvjetovanost preuzetih međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine/Federacije o zaštiti ljudi i materijalnih dobara, a time i odnose organskog, sistemskog federalnog Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda i istog takvog kantonalnog zakona, te pojedinačnog, federalnog Zakona o zaštiti od požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, a posebice zanemaruje istovjetne pravne institute u svim navedenim zakonima, u kojima se oni pojavljuju posebice radi osiguranja načela vladavine prava, odnosno načela pravne sigurnosti i izvjesnosti.

Isto tako je zabrinjavajuće da se prilikom donošenja navedene Presude, Ustavni sud Federacije nekritički poziva na svoju dosadašnju praksu i presude u predmetima U-8/16; U-9/16; U-34/16; U-2/17 i U-27/17,⁴ i dr. iako pojedinačno, i po suštini i sadržaju ustavno-pravnog pitanja, odnosno spora, niti su isti niti mogu biti isti, jer svaki predmet pred sudom, a naročito pred Ustavnim sudom, je "predmet za sebe," dok svaka činjenična i pravna situacija zahtijeva svoju odluku, koja mora biti obrazložena primjenom standarda obrazložene sudske odluke.

Polazeći od prednjeg, glasovao sam i protiv verifikacije i obrazloženja navedene Presude⁵ jer smatram da njeno takvo

obrazloženje ne zadovoljava elementarne standarde koji proizilaze iz prava na pravično suđenje koje garantira članak II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i stoga, što pravo na obrazloženu sudsku odluku uključujući njen sadržaj ali i njenu formu, ima prije svega stranka u postupku, ali i šira javnost, te da od obrazložene sudske odluke uveliko ovisi povjerenje stranke i javnosti u rad sudova, i konačno, što obrazložena sudska odluka obezbjeđuje pravo na pravnu sigurnost i vladavinu prava generalno.

Naime, obrazložena sudska odluka i u ovom slučaju, je bila dužnost Ustavnog suda Federacije, ona je morala sadržavati, ali ne sadrži, razmotrena sva suštinska pitanja koja stranke u konkretnom predmetu problematiziraju kao i sva relevantna ustavno-pravna i činjenična pitanja i detaljne i jasne razloge iz kojih Sud u konkretnom slučaju odlučuje na takav način, iako se nesumnjivo radi o materiji iste pravne naravi koja je uređena sistemskim zakonom Federacije⁶ odnosno kantona⁷, poštujući nadležnosti Federacije, kantona i lokalne samouprave, kao i preuzete međunarodne obveze sukladno s međunarodnim humanitarnim pravom i međunarodnim pravom o zaštiti ljudi i materijalnih dobara a koje čini dio zakonodavstva Federacije, odnosno Bosne i Hercegovine kao Države.

U konkretnom slučaju dakle, Ustavni sud Federacije nije razmotrio i nije odgovorio na suštinska pitanja koja su bila ključna za donošenje sporne Presude, a posebice:

- nije utvrdio na temelju kojeg prava i kada je Federacija dužna, sukladno obvezama iz međunarodnih ugovora, primjenom Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, prilikom donošenja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu sukladno s nadležnostima Federacije, kantona, gradova i općina, vršiti konzultacije s nižim nivoima vlasti u Federaciji?
- da li je, i ako jeste, u kojoj i kakvoj korelaciji je osporeni Zakon s međunarodnim ugovorima i drugim sporazumima te općim pravilima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, a koje pravo čini dio zakonodavstva Federacije i koje, u slučaju nesuglasnosti sa zakonodavstvom Federacije, prevladava nad domaćim zakonom?
- da li se osporenim Zakonom vrši bilo kakav prijenos poslova i nadležnosti na jedinice lokalne samouprave kao i odgovornost jedinica lokalne samouprave u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu, i ako se vrši prijenos poslova i nadležnosti, koji su to poslovi i nadležnosti?
- kako i na koji način je Federacija Bosne i Hercegovine, osporenim odredbom članka 114. Zakona, "poremetila" "tu razdiobu nadležnosti" u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, i koji su to preneseni poslovi koji se direktno "tiču" jedinica lokalne samouprave?⁸

¹ Vidi, Presuda broj U-20/17, koja je kao takva, verificirana na 280. sjednici Suda od 5. listopada 2018. godine.

² Vidi, članak 10. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

³ Vidi, članak 14., članak 16. i druge povezane članke Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

⁴ "Službene novine Federacije BiH", broj 96/16; "Službene novine Federacije BiH", broj 1/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 57/17; "Službene novine Federacije BiH", broj 55/17 i "Službene novine Federacije BiH", broj 11/18.

⁵ Vidi Zapisnik sa 280. sjednice Ustavnog suda Federacije BiH od 05.10.2018. godine, na kojoj je Presuda verificirana i u pogledu njenog obrazloženja.

⁶ Vidi, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda "Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10.

⁷ Vidi, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Tuzlanskom kantonu "Službene novine Tuzlanskog kantona", broj10/08.

⁸ Vidi posebice str. 7. do 10. Obrazloženja Presude.

- da li se posebice, člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu vrši prijenos bilo kojih nadležnosti i poslova na Općinu Bosanska Krupa kao jedinicu lokalne samouprave a koji bi zahtijevali istovremeni prijenos sredstava potrebnih za njihovo obavljanje, kao i na temelju kojeg prava je Općina Bosanska Krupa trebala biti konzultirana?
- da li se i na koji način ciranim Zakonom, ugrožava ustavna i zakonom propisana nadležnost kao i proračun Općine Bosanska Krupa kao jedinice lokalne samouprave i čime se dokazuje da se osporenim člancima citiranog Zakona stvara disbalans u plaćama ostalih državnih službenika i namještenika a koje su uređene Zakonom o plaćama i drugim naknadama u organima vlasti Federacije BiH?
- da li se osporenim Zakonim, a kojima se sukladno načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda, uređuje ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastvo, planiranje i provođenje mjera zaštite od požara, ustrojstvo i funkcioniranje vatrogastva, i druga pitanja od značaja za ustrojstvo i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine, i kojim Federacija u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji, osigurava izgradnju jedinstvene organizacije i programiranje razvoja zaštite od požara, na bilo koji način, dovode u pitanje ustavne nadležnosti kantona, odnosno općina i gradova, ako se tim zakonima, a posebice Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, u cijelosti poštuje njihova nadležnost da svojim propisima uređuju između ostalog, ustrojstvo i način funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastvo na području kantona odnosno grada i općine, kao i da planiraju i osiguravaju financijska sredstva u proračunu kantona odnosno općine i grada u okviru svojih nadležnosti?¹.

Na sva navedena suštinska pitanja koja karakteriziraju okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud Federacije ne daje detaljne i jasne razloge iz kojih bi se moglo zaključiti da se člankom 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu povrjeđuje pravo Općine Bosanska Krupa na lokalnu samoupravu.

Upravo suprotno navedenoj Presudi i njenom obrazloženju, prema stanovištu ovog suca, cijeneći predmet i sadržaj osporenog Zakona, kao i pravnu prirodu odnosa koji se njime uređuju u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH, i u tom kontekstu sadržaj i pravnu prirodu članka 114. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, nesumnjivo se zaključuje da se ovim Zakonom u cjelini, a posebice citiranim osporenim člankom Zakona, ne vrši nikakav prijenos poslova i nadležnosti kao i odgovornosti jedinicama lokalne samouprave za njihovo vršenje, a time i na Općinu Bosanska Krupa, te je jasno da nije postojala, niti postoje obveza Federacije da donošenjem osporenog Zakona, istovremeno vrši i prijenos bilo kakvih sredstava za njihovo vršenje.

Osim toga, ova Presuda i njeno obrazloženje je morala biti, ali nije, u korelaciji i sa svim drugim ustavnim pravima Federacije/Bosne i Hercegovine i drugih, kantonalnih, gradskih i općinskih vlasti, ali i njihovim obvezama. Ovom presudom i njenim obrazloženjem, dakle, ne daju se odgovori ni na jedno suštinsko pitanje pokrenuto u ovom ustavnosudskom postupku, nego se navodi površno, proizvoljno utvrđeno činjenično stanje kao i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, što skupa, ne daje pouzdane odgovore na suštinska pitanja od kojih zavisi pravilna, ustavna i zakonita sudska odluka.

S tim u svezi nužno je naglasiti da je Ustavni sud Federacije pri odlučivanju u konkretnom slučaju morao polaziti od toga da zaštićene ustavne vrijednosti, ali i pravo na lokalnu samoupravu, predstavljaju osnovu kroz koju putem zaštite ustavnosti i zakonitosti, kao i zaštite prava na lokalnu samoupravu koju osigurava Ustavni sud, treba cijeliti svaku ustavnu, zakonsku i drugu opću normu u njezinoj primjeni i tumačenju, pri čemu je važno naglasiti da se pri tom tumačenju, ne može pristupiti na način da se iz jedinstvene ustavne ili zakonske cjeline i odnosa koji se njome uspostavljaju, izvlači jedna odredba, koja se onda, tumači zasebno i mehanički, neovisno i pravnoj naravi društvenih odnosa i o svim ostalim vrijednostima koje su ustavom kao takvim i zakonom, zaštićene;

Suprotno odluci i obrazloženju Ustavnog suda, stajališta sam da se u konkretnom slučaju, osporenim odredbom članka 114. citiranog Zakona, na jedinice lokalne samouprave, a time i na Općinu Bosanska Krupa, ne prenose bilo koja prava, obveze ili odgovornosti mimo njihove ustavne i zakonom propisane nadležnosti, niti se vrši prijenos poslova i nadležnosti kao i odgovornosti jedinicama lokalne samouprave, te da stoga nije utemeljen navod podnositelja da se osporenim odredbama citiranih zakona, povrjeđuje članak 5. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, odnosno članak 56. i 58. Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Suprotno palijativnim i proizvoljnim obrazloženjima u citiranoj Presudi, člankom 114. ovog Zakona se osigurava jedinstven pristup Federacije, kantona, grada i općina u pogledu osiguranja materijalnog položaja i visine sredstava za plaće zapovjednika profesionalne vatrogasne postojbe, njihove zamjenike i vatrogasce u profesionalnoj postrojbici organa uprave civilne zaštite zbog posebnih uvjeta rada, težine i prirode posla i odgovornosti za obavljanje poslova vatrogastva kao djelatnosti od posebnog društvenog interesa sukladno s preuzetim međunarodnim obvezama, dok su kantoni, gradovi i općine potpuno samostalni, da u okviru svoje nadležnosti, i svojim propisima, uređuju ustrojstvo i način funkcioniranja zaštite od požara, kao i da sukladno svojim nadležnostima, osiguravaju financijska sredstva potrebna za zaštitu od požara i vatrogastvo, s ciljem osiguranja izgradnje jedinstvenog ustrojstva zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije sukladno s preuzetim međunarodnim obvezama.²

Iz navedenih razloga glasovao sam protiv navedene Presude kao i njenog obrazloženja.

U Sarajevu, 18.10.2018. godine

Sudac
Ustavnog suda
Federacije Bosne i Hercegovine
Dr. sc. Šahbaz Džihanović, v. r.

¹ Vidi posebice: članak 1., članak 10., članak 14., članak 16., članak 20. do 55., članak 56. do 72., zatim, članak 104. i članak 112. i članak 114. kao i članak 131. Do 144. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, u kojima je izrazito naglašena pravna narav vatrogastva kao dijela sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji Bosne i Hercegovine kao dijela međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

² Vidi, članak 4. Zakona. Podvukao sudac dr.sc. Džihanović.

**АГЕНЦИЈА ЗА НАДЗОР ОСИГУРАЊА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****1623**

Агенција за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине, поступајући по службеној дужности, на основу члана 200. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/98 и 48/99) и члана 14. Закона о посредовању у приватном осигурању ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 22/05, 8/10 и 30/16), доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Укида се Рјешење Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине број 1.0.-021-2091/16 од 18.10.2016. године о одобрењу обављања послова заступања у осигурању и упису у регистар физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица.
2. Брише се из регистра физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица Нермин Међуселџац из Сарајева, ул. Адема Буће број 112, Сарајево, власник обрта "SMART REGISTRATION ЗАСТУПНИК У ОСИГУРАЊУ", уписан под бројем ПЗФЛ 531.
3. Брисање је извршено са даном 16.10.2018. године.
4. Диспозитив овог Рјешења објавит ће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".
5. Ово Рјешење је коначно.

Број 01-05.3-059-3027/18
22. октобра 2018. године
Сарајево

Директор
Динко Мусулин, с. р.

Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, postupajući po službenoj dužnosti, na osnovu člana 200. Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99) i člana 14. Zakona o posredovanju u privatnom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 22/05, 8/10 i 30/16), donosi

РЈЕШЕЊЕ

1. Укида се Рјешење Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине број 1.0.-021-2091/16 од 18.10.2016. године о одобрењу обављања послова заступања у осигурању и упису у регистар физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица.
2. Брише се из регистра физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица Нермин Међуселџац из Сарајева, ул. Адема Буће број 112, Сарајево, власник обрта "SMART REGISTRATION ЗАСТУПНИК У ОСИГУРАЊУ", уписан под бројем ПЗФЛ 531.
3. Брисање је извршено са даном 16.10.2018. године.
4. Диспозитив овог Рјешења објавит ће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".
5. Ово Рјешење је коначно.

Број 01-05.3-059-3027/18
22. октобра 2018. године
Сарајево

Директор
Динко Мусулин, с. р.

Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, postupajući po službenoj dužnosti, na temelju članka 200. Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i

48/99) i članka 14. Zakona o posredovanju u privatnom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 22/05, 8/10 i 30/16), donosi

РЈЕШЕЊЕ

1. Укида се Рјешење Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине број 1.0.-021-2091/16 од 18.10.2016. године о одобрењу обављања послова заступања у осигурању и упису у регистар физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица.
2. Брише се из регистра физичких лица заступника у осигурању-подрегистар заступника физичких лица Нермин Међуселџац из Сарајева, ул. Адема Буће број 112, Сарајево, власник обрта "SMART REGISTRATION ЗАСТУПНИК У ОСИГУРАЊУ", уписан под бројем ПЗФЛ 531.
3. Брисање је извршено са даном 16.10.2018. године.
4. Изрека овог Рјешења објавит ће се у "Службеним новинама Федерације БиХ".
5. Ово Рјешење је коначно.

Број 01-05.3-059-3027/18
22. listopada 2018. године
Сарајево

Директор
Динко Мусулин, в. р.

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГИЈУ
У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
- ФЕРК****1624**

На основу члана 21., члана 37., члана 42., члана 84. и члана 87. став (1) и став (2) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 66/13 и 94/15), члана 20. став (2) Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", број 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 10. став (3) и члана 13. став (2) Правилника о стицању статуса квалификованог произвођача електричне енергије ("Службене новине Федерације БиХ", број 53/14), члана 4. став (1), члана 5., и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за имаоце дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 5/17 и 59/17), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за рад за производњу електричне енергије број 06-03- 755/56/18 од 20.08.2018. године, подносиоца захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, ул. Радничка број 18, Сарајево, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, дана 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Издаје се Дозвола за рад за производњу електричне енергије подносиоцу захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево.
2. Утврђује се "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, статус квалификованог произвођача у објекту соларне

- фотонапонске електране "ПРЕТИС", у периоду важења дозволе из тачке 3. овог рјешења.
- Дозвола за рад издаје се на период од 23.12.2018. године до 22.12.2028. године, са условима дозволе који чине њен саставни дио.
 - Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 3. овог рјешења.
 - Ималац дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у периоду важења дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.
 - Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници ФЕРК-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-755-05/56/18

24. октобра 2018. године
Мостар

Предсједница ФЕРК-а
Санела Покрајчић, с. р.

На основу члана 21., члана 37., члана 42., члана 84. и члана 87. став (1) и став (2) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 66/13 и 94/15), члана 20. став (2) Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", број 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 10. став (3) и члана 13. став (2) Правилника о стичању статуса квалификованог произвођача електричне енергије ("Службене новине Федерације БиХ", број 53/14), члана 4. став (1), члана 5., и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за иматеље дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 5/17 и 59/17), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за рад за производњу електричне енергије број 06-03-755/56/18 од 20.08.2018. године, подносиоца захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, ул. Рајничка број 18, Сарајево, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, дана 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела слjedeће

РЈЕШЕЊЕ

- Издаје се Дозвола за рад за производњу електричне енергије подносиоцу захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево.
- Утврђује се "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, статус квалификованог произвођача у објекту соларне фотонапонске електране "ПРЕТИС", у периоду важења дозволе из тачке 3. овог рјешења.
- Дозвола за рад издаје се на период од 23.12.2018. године до 22.12.2028. године, са условима дозволе који чине њен саставни дио.
- Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 3. овог рјешења.
- Ималац дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у периоду важења дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.

- Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници ФЕРК-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-755-05/56/18

24. октобра 2018. године
Мостар

Предсједница ФЕРК-а
Санела Покрајчић, с. р.

На основу члана 21., члана 37., члана 42., члана 84. и члана 87. став (1) и став (2) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 66/13 и 94/15), члана 20. став (2) Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", број 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 10. став (3) и члана 13. став (2) Правилника о стичању статуса квалификованог произвођача електричне енергије ("Службене новине Федерације БиХ", број 53/14), члана 4. став (1), члана 5., и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за иматеље дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 5/17 и 59/17), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за рад за производњу електричне енергије број 06-03-755/56/18 од 20.8.2018. године, подносиоца захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, ул. Рајничка број 18, Сарајево, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, 24.10.2018. године на XVIII редовитој сједници, донијела слjedeће

РЈЕШЕЊЕ

- Издаје се Дозвола за рад за производњу електричне енергије подносиоцу захтјева "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево.
- Утврђује се "GROHS H&G" д.о.о. Сарајево, статус квалификованог произвођача у објекту соларне фотонапонске електране "ПРЕТИС", у раздобљу ваљаности дозволе из тачке 3. овог рјешења.
- Дозвола за рад издаје се на раздобље од 23.12.2018. године до 22.12.2028. године, с увјетима дозволе који чине њен саставни дио.
- Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 3. овог рјешења.
- Иматељ дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у раздобљу ваљаности дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.
- Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернетској страници ФЕРК-а, а изрека овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-755-05/56/18

24. listopada 2018. године
Мостар

Предсједница ФЕРК-а
Санела Покрајчић, с. р.

(SI-1238/18-F)

1625

На основу члана 21., члана 37., члана 84., члана 87. став (1) и став (2) и члана 88. став (1) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 66/13 и 94/15), члана 2. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 4. став (1), члана 5. и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за имаоце дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 5/17, 59/17 и 49/18), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за снабдијевање електричном енергијом - дозволе II реда број 06-03-766/58/18 од 28.08.2018. године подносиоца захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар, Миле Будака 106 а, Мостар, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ФЕРК је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Издаје се Дозвола за снабдијевање електричном енергијом - дозвола II реда подносиоцу захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар.
2. Дозвола се издаје на период од 01.01.2019. године до 31.12.2023. године, са условима дозволе који чине њен саставни дио.
3. Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 2. овог рјешења.
4. Ималац дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у периоду важења дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.
5. Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници ФЕРК-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-766-09/58/18

24. октобра 2018. године
Мостар

Предсједница ФЕРК-а
Санела Покрајчић, с. р.

На основу члана 21., члана 37., члана 84., члана 87. став (1) и став (2) и члана 88. став (1) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 66/13 и 94/15), члана 2. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 4. став (1), члана 5. и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за имаоце дозвола ("Службене

novine Federacije BiH", број 5/17, 59/17 и 49/18), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за снабдијевање електричном енергијом - дозволе II реда број 06-03-766/58/18 од 28.08.2018. године подносиоца захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар, Миле Будака 106 а, Мостар, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Издаје се Дозвола за снабдијевање електричном енергијом - дозвола II реда подносиоцу захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар.
2. Дозвола се издаје на период од 01.01.2019. године до 31.12.2023. године, са условима дозволе који чине њен саставни дио.
3. Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 2. овог рјешења.
4. Ималац дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у периоду важења дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.
5. Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници ФЕРК-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-766-09/58/18

24. октобра 2018. године
Мостар

Предсједница ФЕРК-а
Санела Покрајчић, с. р.

На основи члана 21., члана 37., члана 84., члана 87. став (1) и став (2) и члана 88. став (1) Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 66/13 и 94/15), члана 2. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и ефикасне когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 70/13 и 5/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) и члана 42. став (1) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 57/12, 71/14 и 31/16), члана 18. Правилника за издавање дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/17), члана 4. став (1), члана 5. и члана 8. Правилника о методологији и начину обрачуна регулаторних накнада за имаоце дозвола ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 5/17, 59/17 и 49/18), поступајући по Захтјеву за обнову дозволе за опскрбу електричном енергијом - дозволе II. реда број 06-03-766/58/18 од 28.8.2018. године подносиоца захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар, Миле Будака 106 а, Мостар, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Издаје се Дозвола за опскрбу електричном енергијом - дозвола II. реда подносиоцу захтјева ЈП "Електропривреда ХЗ ХБ" д.д. Мостар.
2. Дозвола се издаје на раздобље од 1.1.2019. године до 31.12.2023. године, са условима дозволе који чине њен саставни дио.
3. Саставни дио овог рјешења чини дозвола из тачки 1. и 2. овог рјешења.
4. Иматељ дозволе је обавезан плаћати регулаторну накнаду у раздобљу ваљаности дозволе на начин и у износу који утврди ФЕРК посебном одлуком.

5. Ovo rješenje je konačno, te se objavljuje na oglasnoj ploči i internetskoj stranici FERK-a, a izreka ovog rješenja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Број 06-03-766-09/58/18
24. listopada 2018. godine
Mostar

Председница FERK-a
Sanela Pokrajčić, v. r.
(SI-1239/18-F)

1626

На основу члана 17., члана 22. став (1), став (3) и став (4) и члана 23. став (1) тачка ц) Закона о нафтним дериватима у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 10. став (2), члана 36. став (1) тачка ц) и тачка ј), став (4) и став (6), те члана 37. Правилника о издавању дозвола за рад (лиценци) за обављање енергетских дјелатности из сектора нафтне привреде ("Службене новине Федерације БиХ", број 15/16), поступајући по службеној дужности у поступку привременог одузимања Дозволе за рад (лиценце) за транспорт нафтних деривата друмским саобраћајем број 06-03-310/17/17 од 03.07.2017. године имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе, Зујевињска 8, Сарајево, Илиџа, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - ФЕРК је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

- Имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе привремено се одузима Дозвола за рад (лиценца) за транспорт нафтних деривата друмским саобраћајем број 06-03-310/17/17 од 03.07.2017. године издата Рјешењем број 06-03-310-06/17/17 од 03.07.2017. године.
- Налаже се имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе да до 23.11.2018. године ФЕРК-у достави доказ о извршеној обавези плаћања регулаторне накнаде за другу годину важења дозволе за рад (лиценце) у износу од 1.000,00 КМ, како је утврђено Рјешењем из тачке 1. овог члана, а у супротном ФЕРК ће донијети рјешење којим се трајно одузима дозвола за рад (лиценца).
- Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници ФЕРК-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-908/72/18
24. октобра 2018. године
Мостар

Председница ФЕРК-а
Sanela Pokrajčić, с. р.

На основу члана 17., члана 22. став (1), став (3) и став (4) и члана 23. став (1) тачка ц) Закона о нафтним дериватима у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и

31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 10. став (2), члана 36. став (1) тачка ц) и тачка ј), став (4) и став (6), те члана 37. Правилника о издавању дозвола за рад (лиценци) за обављање енергетских дјелатности из сектора нафтне привреде ("Службене новине Федерације БиХ", број 15/16), поступајући по службеној дужности у поступку привременог одузимања Дозволе за рад (лиценце) за транспорт нафтних деривата друмским саобраћајем број 06-03-310/17/17 од 03.07.2017. године имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе, Зујевињска 8, Сарајево, Илиџа, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - FERK је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

- Имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе привремено се одузима Дозвола за рад (лиценца) за транспорт нафтних деривата друмским саобраћајем број 06-03-310/17/17 од 03.07.2017. године издата Рјешењем број 06-03-310-06/17/17 од 03.07.2017. године.
- Налаже се имаоцу дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе да до 23.11.2018. године FERK-у достави доказ о извршеној обавези плаћања регулаторне накнаде за другу годину важења дозволе за рад (лиценце) у износу од 1.000,00 КМ, како је утврђено Рјешењем из тачке 1. овог члана, а у супротном FERK ће донијети рјешење којим се трајно одузима дозвола за рад (лиценца).
- Ово рјешење је коначно, те се објављује на огласној табли и интернет страници FERK-а, а диспозитив овог рјешења у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 06-03-908/72/18
24. октобра 2018. године
Мостар

Председница FERK-a
Sanela Pokrajčić, с. р.

На основу члана 17., члана 22. став (1), став (3) и став (4) и члана 23. став (1) тачка ц) Закона о нафтним дериватима у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/14), члана 20. став (1) и члана 23. став (1) Статута Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 24/14 и 91/15), члана 8. став (1), члана 32. став (4) Пословника о раду Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/14 и 31/16), члана 78. Правилника о јавним расправама и рјешавању захтјева, спорова и жалби ("Службене новине Федерације БиХ", број 57/12, 71/14 и 31/16), члана 10. став (2), члана 36. став (1) тачка ц) и тачка ј), став (4) и став (6), те члана 37. Правилника о издавању дозвола за рад (лиценција) за обављање енергетских дјелатности из сектора нафтне привреде ("Службене новине Федерације БиХ", број 15/16), поступајући по службеној дужности у поступку привременог одузимања Дозволе за рад (лиценције) за транспорт нафтних деривата цестовним prometом број 06-03-310/17/17 од 3.7.2017. године имателју дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе, Зујевињска 8, Сарајево, Илиџа, Регулаторна комисија за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине - FERK је, 24.10.2018. године на XVIII редовној сједници, донијела следеће

РЈЕШЕЊЕ

- Имателју дозволе Е-ТАНК д.о.о. из Илиџе привремено се одузима Дозвола за рад (лиценција) за транспорт нафтних деривата цестовним prometом број 06-03-310/17/17 од 3.7.2017. године издата Рјешењем број 06-03-310-06/17/17 од 3.7.2018. године.

2. Nalaže se imatelju dozvole E-TANK d.o.o. iz Ilidže da do 23.11.2018. godine FERK-u dostavi dokaz o izvršenoj obvezi plaćanja regulatorne naknade za drugu godinu valjanosti dozvole za rad (licencije) u iznosu od 1.000,00 KM, kako je utvrđeno Rješenjem iz točke 1. ovog članka, a u suprotnom FERK će donijeti rješenje kojim se trajno oduzima dozvola za rad (licencija).
3. Ovo rješenje je konačno, te se objavljuje na oglasnoj ploči i internetskoj stranici FERK-a, a izreka ovog rješenja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 06-03-908/72/18

24. listopada 2018. godine

Mostar

Predsjednica FERK-a

Sanela Pokrajčić, v. r.

(SI-1240/18-F)

ОПЕРАТОР ЗА ОБНОВЉИВЕ ИЗВОРЕ ЕНЕРГИЈЕ И ЕФИКАСНУ/УЧИНКОВИТУ КОГЕНЕРАЦИЈУ

1627

Na osnovu člana 22. Statuta Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju, broj 01-242/14 od 02.09.2014. godine i broj 01-806/16 od 08.09.2016. godine, Upravni odbor Operatora za OIEiEK, na sjednici održanoj dana 24.04.2018. godine, donosi

ODLUKU

O USVAJANJU SLUŽBENOG LOGOTIPA OPERATORA ZA OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE I EFIKASNU/UCINKOVITU KOGENERACIJU

Član 1.

Ovom Odlukom usvaja se službeni logotip Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju, usklađen sa članom 3. Statuta Operatora za OIEiEK, i u skladu sa "Knjigom grafičkih standarda", koja čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Službeni logotip Operatora za OIEiEK čini sastavni dio memoranduma Operatora za OIEiEK, a sve u skladu sa "Knjigom grafičkih standarda" Operatora za OIEiEK.

Član 3.

Službeni logotip Operatora za OIEiEK sačinjen je od sljedećih elemenata:

- punog naziva, "Operator za obnovljive izvore energije i efikasnu/učinkovitu kogeneraciju", na lijevoj strani, te,
- skraćenog naziva, OIEiEK, sa stiliziranim malim slovom "i".

U skladu sa nevedenim službeni logotip Operatora za OIEiEK je sljedećeg izgleda:

Član 4.

Dopuštena i nedopuštena primjena službenog logotipa Operatora za OIEiEK, kao i svi ostali grafički elementi i forme službenih dokumenata Operatora za OIEiEK propisani su "Knjigom grafičkih standarda".

Član 5.

Zadužuje se direktor Operatora za OIEiEK da pokrene postupak zaštite službenog logotipa Operatora za OIEiEK, u skladu sa važećom zakonskom procedurom i u roku od 15 dana od dana usvajanja ove Odluke.

Član 6.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Danom donošenja ove Odluke prestaje da važi Odluka o usvajanju logo-a i memoranduma Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju, broj 01-116/14, od 03.07.2014. godine.

Broj 01-389/18

24. aprila/travnja 2018. godine

Mostar

Predsjednik

Mr. sci. **Izmir Hadžavić, s. r.**

(SI-1243/18-F)

МИНИСТАРСТВО ЗА ПРАВОСУЂЕ И УПРАВУ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА

1628

Na osnovu člana 28. Zakona o notarima ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/02), ministar Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona donosi

ODLUKU

O PONIŠTENJU JAVNOG KONKURSA ZA IZBOR JEDNOG (1) NOTARA SA SLUŽBENIM SJEDIŠTEM U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

I

Poništava se konkurs za izbor jednog (1) notara sa službenim sjedištem u Zeničko-dobojskom kantonu i to:

za Grad Zenica - 1 notar sa sjedištem u Gradu Zenica

objavljen 29.08.2018. godine u dnevnom listu Oslobođenje, "Službenim novinama Federacije BiH", broj 70/18 od 05.09.2018. godine i "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona", broj 12/18 dana 04.09.2018. godine.

II

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u dnevnom listu "Oslobođenje", "Službenim novinama Federacije BiH" i "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona".

Broj 06-34-13121-3/18

23. oktobra/listopada 2018. godine

Zenica

Ministar

Mirnes Bašić, s. r.

(SI-1242/18-F)

JKP "ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА" Д.Д. КОЊИЦ

1629

Na osnovu člana 63. Statuta JKP "Vodovod i kanalizacija" d.d. Konjic, Nadzorni odbor na sjednici održanoj dana 18.07.2018. godine donio je

ODLUKU

O IZBORU I IMENOVANJU DIREKTORA JKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" D.D. KONJIC

I

Za direktora JKP "Vodovod i kanalizacija" d.d. Konjic imenuje se Dženamir Hasagić, dipl. ing. građ. iz Konjica na period od 4 (četiri) godine.

II

Nadzorni odbor će sa direktorom zaključiti menadžerski ugovor kojim će se regulisati međusobna prava i obaveze.

III

Ova odluka bit će upućena Općinskom Vijeću Konjic na davanje saglasnosti.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-302-2/18

18. jula/srpnja 2018. godine

Konjic

Predsjednik

Nadzornog odbora

Vahid Alibegović, s. r.

(SI-1241/18-F)

САДРЖАЈ

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1613	Уредба о провођењу енергијских аудита и издавању енергијског сертификата (српски језик)	1	1617	Одлука о давању претходне сагласности Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине за именовање вршиоца дужности председника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	204
	Uredba o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog sertifikata (bosanski jezik)	20		Odluka o davanju prethodne saglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršioca dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	204
	Uredba o provođenju energijskih audita i izdavanju energijskog sertifikata (hrvatski jezik)	37		Odluka o davanju prethodne suglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršitelja dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	205
1614	Уредба о условима за давање и одузимање овлашћења за обављање енергијских аудита и енергијско сертификарање зграда (српски језик)	131	1618	Одлука о давању претходне сагласности Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине за именовање вршиоца дужности потпредседника Управе Развојне Банке Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	205
	Uredba o uslovima za davanje i oduzimanje ovlaštenja za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada (bosanski jezik)	144		Odluka o davanju prethodne saglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršioca dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	205
	Uredba o uvjetima za davanje i oduzimanje ovlasti za obavljanje energijskih audita i energijsko certificiranje zgrada (hrvatski jezik)	155		Odluka o davanju prethodne suglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršitelja dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	205
1615	Одлука о давању претходне сагласности Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине за разрешење дужности председника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	203	1619	Одлука о давању претходне сагласности Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине за именовање вршиоца дужности извршних директора Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	206
	Odluka o davanju prethodne saglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za razrješenje dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	203		Odluka o davanju prethodne saglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršioca dužnosti izvršnih direktora Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	206
	Odluka o davanju prethodne suglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za razrješenje dužnosti predsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	203		Odluku o davanju prethodne suglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za imenovanje vršitelja dužnosti izvršnih direktora Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	206
1616	Одлука о давању претходне сагласности Надзорном одбору Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине за разрешење дужности потпредседника Управе Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	203			
	Odluka o davanju prethodne saglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za razrješenje dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	204			
	Odluka o davanju prethodne suglasnosti Nadzornom odboru Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine za razrješenje dužnosti potpredsjednika Uprave Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	204			

**ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА**

- 1620 Правилник о измјенама и допунама Правилника о условима и начину остваривања новчаних подршки по моделу осталих врста подршки (српски језик) 207
- Правилник о измјенама и допунама Правилника о условима и начину остваривања новчаних подршки по моделу осталих врста подршки (bosanski jezik) 207
- Правилник о измјенама и допунама Правилника о увјетима и начину остваривања новчаних potpora по моделу осталих врста potpora (hrvatski jezik) 208

**УСТАВНИ СУД ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1621 Пресуда број У-17/17 (српски језик) 208
- Пресуда број У-17/17 (bosanski jezik) 216
- Пресуда број У-17/17 (hrvatski jezik) 224
- 1622 Пресуда број У-20/17 (српски језик) 231
- Пресуда број У-20/17 (bosanski jezik) 238
- Пресуда број У-20/17 (hrvatski jezik) 244

**АГЕНЦИЈА ЗА НАДЗОР ОСИГУРАЊА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1623 Рјешење број 01-05.3-059-3027/18 (српски језик) 251
- Рјешење број 01-05.3-059-3027/18 (bosanski jezik) 251
- Рјешење број 01-05.3-059-3027/18 (hrvatski jezik) 251

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГИЈУ У
ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - ФЕРК**

- 1624 Рјешење број 06-03-755-05/56/18 (српски језик) 251
- Рјешење број 06-03-755-05/56/18 (bosanski jezik) 252
- Рјешење број 06-03-755-05/56/18 (hrvatski jezik) 252
- 1625 Рјешење број 06-03-766-09/58/18 (српски језик) 253
- Рјешење број 06-03-766-09/58/18 (bosanski jezik) 253
- Рјешење број 06-03-766-09/58/18 (hrvatski jezik) 253
- 1626 Рјешење број 06-03-908/72/18 (српски језик) 254
- Рјешење број 06-03-908/72/18 (bosanski jezik) 254
- Рјешење број 06-03-908/72/18 (hrvatski jezik) 254

**ОПЕРАТОР ЗА ОБНОВЉИВЕ ИЗВОРЕ ЕНЕРГИЈЕ И
ЕФИКАСНУ/УЧИНКОВИТУ КОГЕНЕРАЦИЈУ**

- 1627 Одлука о усвајању службеног logotipa Operatora за obnovljive izvore energije i efikasnu/učinkovitu kogeneraciju 255

**МИНИСТАРСТВО ЗА ПРАВОСУЂЕ И УПРАВУ
ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА**

- 1628 Одлука о поништењу јавног конкурса за избор једног (1) notara sa službenim sjedištem u Zeničko-dobojskom kantonu 255

ЈКП "ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА" Д.Д. КОЊИЦ

- 1629 Одлука о избору и именовању директора ЈКП "Vodovod i kanalizacija" d.d. Konjic 255

Službeni List - Naslovna Stranica

Not secure | www.sluzbenenovine.ba

SLUŽBENI LIST BIH
JP NIO Službeni List Bosne i Hercegovine

Jezik - Službena glasila - Oglašavanje - Izdavaštvo - Pretraga - Info - Kontakti - Vijesti

Naslovna stranica

Pretplata
Cjenovnik
Izdavaštvo
Info - historijat
Kontakt
Međun. saradnja
Korisni linkovi
Oglasni dio

Prijava
Registracija
Zaboravljena šifra

ZAKON O OSNOVAMA SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Službeni glasnik BiH
broj 72/18

URED ZA ZAKONODAVSTVO VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
RJEŠENJE O IMENOVANJU RUKOVODIOCEG DRŽAVNOG SLUŽBENIKA - POMOĆNIK DIREKTORA
PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O RAZRJEŠENJU GENERALNOG SEKRETARA
PREDSJEDNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Službene novine Federacije BiH
broj 82/18

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU RASPODIJELE DIJELA NOVČANIH SREDSTAVA OSTVARENIM PRODAJOM PREDUZEĆA IZ NADLEŽNOSTI AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE ZA SANACIJU ŠTETA NASTALIH U "NAFTNI TERMINALI FEDERACIJE" D.O.O. PLOČE USLJED HAVARIJE BRODA-PRIVEZA
FEDERALNO MINISTARSTVO OKOLIŠA I TURIZMA

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 42/18

VLADA KANTONA SARAJEVO
RJEŠENJE O IMENOVANJU POLICIJSKOG ODBORA ZA POLICIJSKE SLUŽBENIKE KANTONA SARAJEVO
VLADA KANTONA SARAJEVO
RJEŠENJE O IMENOVANJU VRŠILACA DUŽNOSTI PREDSEDNIKA I ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA JAVNE USTANOVE "CENTAR ZA NAPREDNE TEHNOLOGIJE U SARAJEVU"

Međunarodni ugovori
broj 10/18

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU SPORAZUMA O ZAJMU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SAUDIJSKOG FONDA ZA RAZVOJ - RAZVOJ INFRASTRUKTURE U OPĆINI STARI GRAD SARAJEVO
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU SPORAZUMA O ZAJMU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I

Arhiva dokumenata

Pretplatnici imaju dodatne pogodnosti. Ukoliko ste već pretplatnik, prijavite se!!

Prijava Registracija

Staro web stranica
www.slist.ba

Objava poziva za dostavljanje ponuda i dodijeljenih ugovora

Pozivi za stručno usavršavanje - Anex 2 dio B

Registri objavljenih izdanja

POZIV KANDIDATIMA

ANTIKORUPCIJA

Mato Tadić

**PRIVREDNO
PRAVO** PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA
(treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje)

Sarajevo, 2016.

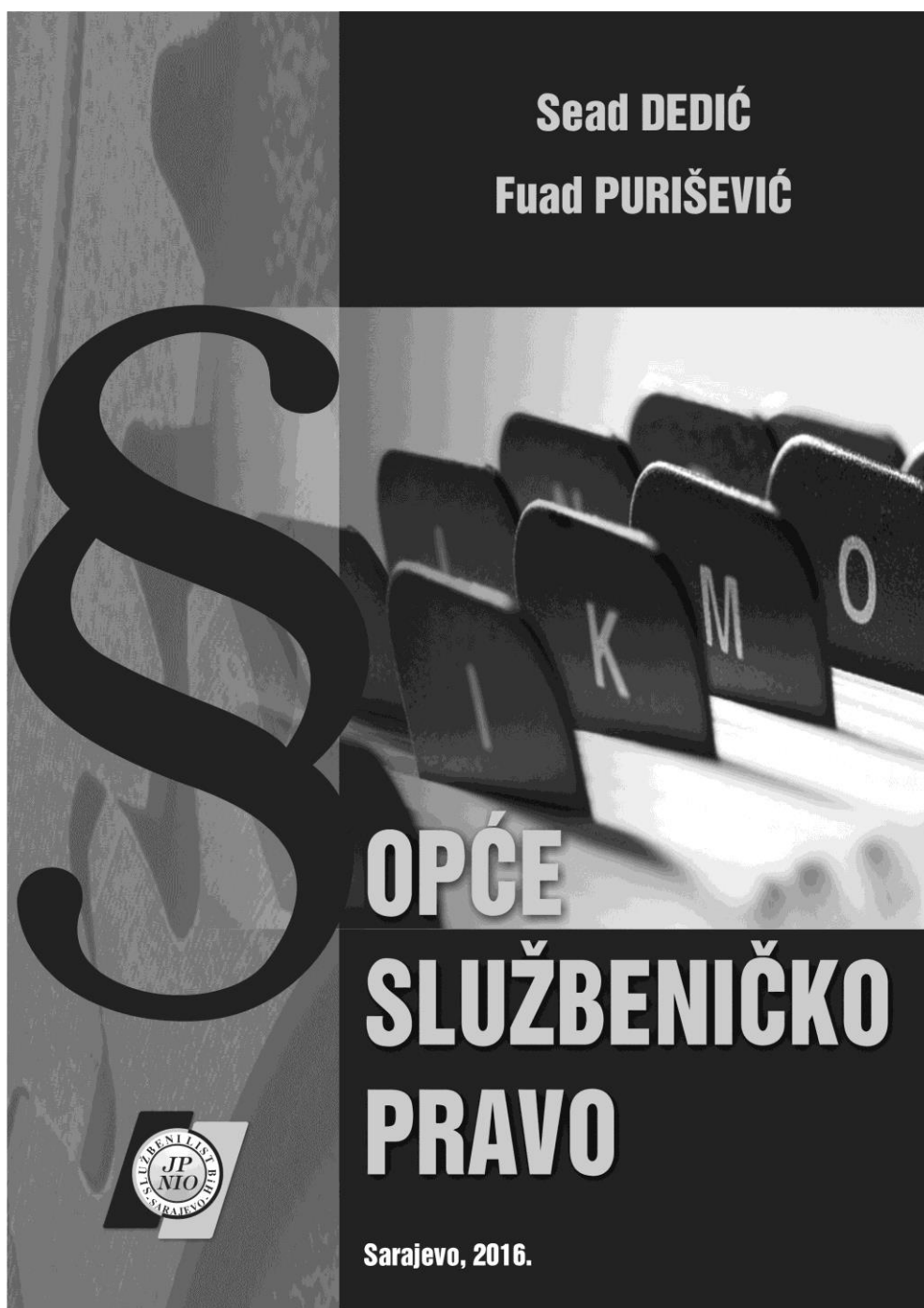
MAĆO TADIĆ

UPRavno I RADNO
PRAVO PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA

TREĆE IZMIJENJENO I DOPUNJENO IZDANJE

SARAJEVO, 2016

Издавач: Јавно предузеће Новинско-издавачка организација Службени лист БиХ - Сарајево, улица Џемала Биједића 39/III - Поштански фах 3 - Директор и одговорни уредник: Драган Прусина - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK ДД 338 320 22000052 11 - ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160 200 00005746 51 - НУРО-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука филијала Брчко 552-000-00000017-12 - RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000-00071700-57 - Графичка припрема: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево - Штампач: "Унионинвестпластика" д.д. Сарајево - За штампарину: Јасмин Муминовић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа. "Службене новине Федерације БиХ", су уписане у евиденцију јавних гласила под редним бројем 414. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002.

Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре.

Издање на српском, босанском и хрватском језику. Претплата за II полугодиште 2018. године на "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ. Претплата за II полугодиште 2018. године на "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenenovine.ba> - годишња претплата 240,00 КМ по кориснику.